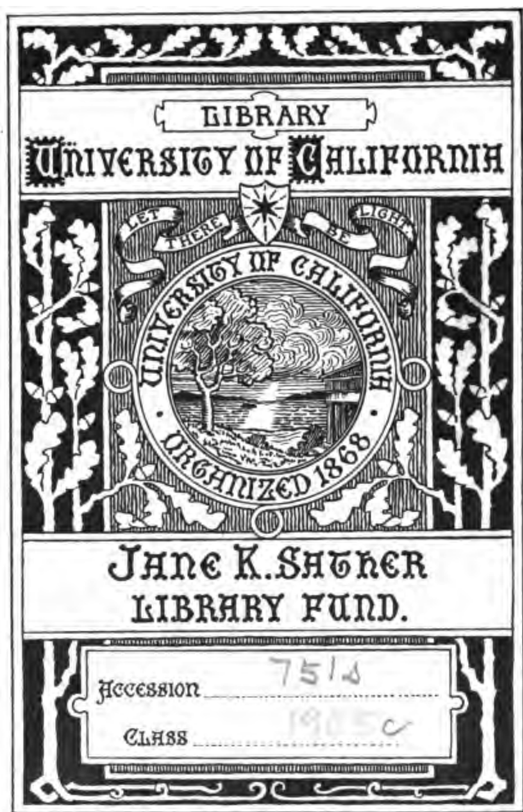

LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LET THERE BE LIGHT
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
ORGANIZED 1868
JANE K. SATHER
LIBRARY FUND.
Accession
Class

LYSIAE

ORATIONES.

LYSIAE
ORATIONES

IN USUM STUDIOSAE IUVENTUTIS

TEXTUM CONSTITUIT

C. G. COBET

EDITIO QUARTA QUAM NOVIS CURIS RECENSUIT

J. J. HARTMAN.

(EDITIO MAIOR PROLEGOMENIS, FRAGMENTIS, INDICE NOMINUM AUCTA).

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.
MDCCCCV.

PRAEFATIO.

Post Xenophontem iis qui Graecas litteras docent vel docentur Lysiam in manus trado quo nullum alium oratorem studiosae iuventuti aut iucundiorem lectu esse arbitror aut utiliorem.

Est enim Lysias primum, iudice Dionysio Halicarnassensi (V. p. 452), *καθαρὸς τὴν ἑρμηνείαν πάνυ καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστος κανών*. Deinde quis scriptor ad intelligendum apertior est quam Lysias? Est operae pretium ipsum Dionysium Halicarnassensem eruditissimum Criticum Augusto aequalem audire de ea re dicentem: *τῆς μὲν Θουκυδίδου λέξεως καὶ Δημοσθένους πολλὰ δυσείκαστά ἐστιν ἡμῖν καὶ ἀσαφῆ καὶ δεόμενα ἐξηγητοῦ, ἡ δὲ Λυσίου λέξις ἅπασά ἐστι φανερὰ καὶ σαφής*. Praeterea utitur oratione et verbis simplicissimis quae ex vitae quotidianae usu sumta et toti populo communia sunt, *καὶ σεμνὰ καὶ μεγάλα φαίνεσθαι τὰ πράγματα ποιεῖ τοῖς κοινο-*

τάτοις χρώμενος ὀνόμασι καὶ ποιητικῆς οὐχ ἁπτόμενος κατασκευῆς, ὅμως (imo vero ὁμοίως) δὲ τοῖς ἰδιώταις διαλέγεσθαι δοκῶν πλεῖστον ὅσον ἰδιώτου διαφέρει, ut verissime iudicat Dionysius ll.

Neminem igitur Lysiae anteponas in eligendis scriptoribus Graecis, quorum lectione et interpretatione studiosa iuventus ad accuratam et solidam Graecitatis intelligentiam informetur, nisi his bonis infortunium quoddam ex hominum negligentia natum vehementer officeret. Quod nuperrime Peerlkampius ad Horatii Satyras pronuntiavit: „*Omnia omnino veterum librorum Mss. per indoctos, et, quod longe peius, per semidoctos librarios modis infinitis turpissime corrupta sunt*," id in paucis scriptoribus Graecis manifestius apparet quam in Lysia, cuius *unus tantum* Codex Ms. ex communi monumentorum veterum naufragio ad nos pervenit isque infinitis modis tam turpiter corruptus ut praeter Theophrasti Characteres et particulam e Dicaearchi libro, quem βίον τῆς Ἑλλάδος inscripsit, nullum Codicem Ms. Graecum deteriorem et omni genere mendorum et vitiorum inquinatiorem superesse existimem quam Codicem Palatinum sive Heidelbergensem, quo reliquiae orationum Lysiäcarum continentur.

Itaque qui olim fuerat καθαρὸς τὴν ἑρμηνείαν πάνυ καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστος κανών, nunc passim uti videtur iis verborum formis, quibus numquam Atticos Lysiae aequales usos esse constat inter omnes. Quamobrem sedulo dedi operam ut Lysiam inducerem ἀττικιστὶ λέγοντα nihil curans in re certa et manifesta futilem auctoritatem unici testis sexcenties in talibus omnium consensu fallentis et mentientis.

Facturus operae pretium mihi videor si potiora quaedam et insigniora de genere hoc collecta et

certo ordine disposita sub unum conspectum posuero. Ponam in prima serie pervulgatos quosdam et tralaticios librarii errores contra Atticorum usum in unico Lysiae Codice commissos, quibus emendatam scripturam ubique a me restitutam opponam.

VITIA CODICIS PALATINI.	LECTIO EMENDATA.
ἀθῶος.	ἀθῷος.
ἀκαδημία.	Ἀκαδήμεια.
ἀκρίτως, ἀκριτί.	ἄκριτος, ἀκρίτους.
ἄλλου γέ που.	ἀμουγέπου.
ἀμωσγέπως.	ἀμωσγέπως.
ἀποδράσας.	ἀποδράς.
ἀσμένως.	ἄσμενος, ἀσμένους.
γίνομαι cum compos.	γίγνομαι.
γινώσκω, καταγινώσκω cet.	γιγνώσκω, καταγιγνώσκω.
διητώμην, διητᾶτο.	ἐδιῃτώμην, ἐδιῃτᾶτο.
δῴη.	δοίη.
ἐδεδίεσαν.	ἐδέδισαν.
εἵνεκα.	ἕνεκα.
ἐλαία.	ἐλάα.
ἐλεεινὸς.	ἐλεινός.
ἐνεπέπληντο.	ἐνέπληντο.
ἐξεκκλησιάζετε.	ἐξεκλησιάζετε.
ἐξηλεγμένοι.	ἐξεληλεγμένοι.
εὐχόμην.	ηὐχόμην.
ἑώρακα.	ἑόρακα.
ᾔεσαν, προσῄεσαν.	ᾖσαν, προσῆσαν.
ἠμφισβήτει.	ἠμφεσβήτει.
ἠντιβόλει.	ἠντεβόλει.
ἠντιδίκει.	ἠντεδίκει.
καθιστάνειν.	καθιστάναι.
καίω.	κάω.

VITIA CODICIS PALATINI.	LECTIO EMENDATA.
κατεάξαντες.	κατάξαντες.
Κηφισσίου.	Κηφισίου.
Κιττιέων.	Κιτιέων.
κλαίω.	κλάω.
ληΐζομαι.	λῄζομαι.
λοιδοροῖμι.	λοιδοροίην.
λούεσθαι.	λοῦσθαι.
Μιτυλήνη.	Μυτιλήνη.
παρηνόμουν.	παρενόμουν.
Πειραιέα, Πειραιέως.	Πειραιᾶ, Πειραιῶς.
πειθόμενος.	πιθόμενος.
Πλαταιέα, Πλαταιέας.	Πλαταιᾶ, Πλαταιᾶς.
πλέον (πλεῖον) ἢ τρία, πέντε, πεντήκοντα et sim.	πλεῖν ἢ τρία cet.
προσενθυμηθῆναι.	πρὸς ἐνθυμηθῆναι.
πρυτανεῦσιν.	πρυτάνεσιν.
πρώην.	πρῴην.
Συρακούσιος.	Συρακόσιος.
σῶον.	σῶν.
τεθνειότος.	τεθνεῶτος.
Φιλόνεικος, -ία, -εῖν.	Φιλόνικος, -ία, -εῖν.
Φράτορες.	Φράτερες.
χρέως.	χρέους.
ὠνούμην.	ἐωνούμην.
ὤφειλεν.	ὦφλεν.

Praeterea restitui passim formas Atticas veteres δείξειαν, ἀποδείξειαν, εἰσπράξειαν, τελευτήσειαν, ubi Palatinus exhibet δείξαιεν et sim. et revocavi ἐπεδείκνυ, ἀπώλλυ, ὤμνυ pro vulgatis ἐπεδείκνυε, ἀπώλλυε, ὤμνυε, quae ex sequioris aetatis usu irrepserant,

similiterque ἐπιδεικνύασι pro ἐπιδεικνύουσι. Δεικνύω, ὀμνύω, ἀπολλύω sunt aetatis Menandreae, inaudita veteribus. Multo etiam foediora sunt ψηφίσομαι, ψηφίσεσθε, ψηφίσονται, ἀγωνίσεται, χαρίσεται, quibus nemo umquam Atticorum usus est pro ψηφιοῦμαι, ἀγωνιεῖται, χαριεῖται, sed saepe ex vulgi συνηθείᾳ apud Graeculos sero natos in scripta veterum se insinuarunt. Tum passim e longo exsilio reduxi in suam sedem formas secundae personae in -ει exeuntes ut μαχεῖ pro μαχῇ, ceterasque ad unam omnes ἡγεῖ, αἰσχύνει, προσποιεῖ, φοβεῖ, προθυμεῖ, cet. et, in qua re scribae omnes propemodum constanter peccant, crases Atticas dedi in iis omnibus vocabulis, quae certa Atticorum consuetudine et frequenti usu in unum coalescere constat ut θοἰμάτιον, θαἰμάτια, θἄτερον, μέντἄν, κἀγώ, κἀγαθοί, κἀκεῖνο, κᾆτα, κᾆπειτα, et praesertim in articulis τἀνδράποδα, τἀπιτήδεια, τἀπόρρητα, τἀπινίκια, τἀριστεῖα, τἀναντία, τἀργύριον, τἀδελφοῦ similibusque nonnullis. Eadem plane ratio est in elisione, quam librarii inepte explere solent etiam in poëtis. Quo magis miror Editores et lectores Lysiae aequo animo ferre vel potius aequis auribus audire posse scripturas istiusmodi οὐκ οἶδα ὅπως, ἥκιστα ἐχρῆν, σφέτερα αὐτῶν, δεῦρο ἴτε, δύο ἔτη, τρία ἔτη, ἑπτὰ ἔτη. Sat scio esse nonnullos, praesertim iuniores, qui in ea re modum servare nequeant et quidquid ullo modo elidi possit confidenter expungant. Consulenda in talibus auris est et natura non hebes et longo legendi usu subacta. Certissima est elisio in iis quae crebra omnibus solent esse in ore, quale est οὐκ οἶδ' ὅπως, ἥκιστ' ἐχρῆν, δεῦρ' ἴθι, δεῦρ' ἴτε, et in particulis quibusdam praepositionibusque quae millies in loquendo scribendoque recurrunt, ut in δέ, τε, γε, οὔτε, μήτε, ὥστε, τότε, μηδέ, οὐδέ, εἶτα, ἔπειτα,

ἵνα, et in κατά, μετά, παρά, ἀπό, in quibus sexcenties peccatur, quasi vero quisquam veterum παρὰ Ἀθηναίοις, μετὰ Ἀλεξάνδρου, κατὰ Ἀλκιβιάδου aut similia dicere potuerit.

Verbo monere satis esto me ι exemisse ex infinitivis τιμᾶν, νικᾶν, τολμᾶν, σιωπᾶν, ζῆν, cet.

Vitiorum, quibus Lysiae orationes in unico Codice inquinatae sunt, pars vel certa emendatione vel probabili coniectura tolli potest, pars non potest. In integrum restitui non possunt loci ubi aut pars verborum interiit aut ubi reliquiae veteris scripturae ab aliquo correctore interpolatae sunt. Multae sunt apud Lysiam lacunae quarum plerasque hians et imperfecta cuiusque loci sententia arguit, nonnullae melius latent aut temeraria correctione deletis antiquae lectionis vestigiis certis legentem ludificantur. In his omnibus emendandi opera luditur et sollertia Criticorum omnis sine fructu perit, quae contra luculenter apparet in aliis locis, quorum vera scriptura quamquam olim obscurata et exstincta scribarum oscitantia et stupore tamen felici εὐστοχίᾳ veluti ex Orco in vitam lucemque rediit. Nihil est studiosae iuventuti salubrius et fructuosius quam videre veteres errores certa et evidenti emendatione in perpetuum sublatos, ut simul discant et coniiciendo verum reperiri posse et ridiculum esse interpretari velle eos locos quorum scriptura vitium aliquod conceperit. Primum mihi duo huius rei exempla cognoscant. In codice Palatino legitur XII. 86: ἀλλὰ καὶ τῶν συνεργούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμάζειν πότερον ὡς καλοὶ ἢ ἀγαθοὶ αἰτήσονται τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς πονηρίας. ἐβουλόμην μέντ' ἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους εἶναι σώζειν τὴν πόλιν ὥσπερ οὗτοι ἀποδοῦναι. Adolescens paullo acutior statim sentiet in συνεργούντων se

haerere. Idem statim sentiet quid loci sententia necessario requirat, et ubi audiverit Bekkerum pro συνεργούντων de suo συνερούντων reposuisse, veritas huius scripturae animum eius feriet. Quid si meminerit didiceritve verbi συναγορεύω futurum vetus et Atticum συνερῶ apud sequiores Graecos, qui συναγορεύσω dicebant, plane esse obsoletum et inauditum, atque ita factum esse ut saepe in libris Mss., ubi συνερεῖν necessarium sit, συνεργεῖν appareat, ut demonstravi in *Novis Lectt.* p. 779. Nunc eum iube spreta coniectura, ut quae contra veterum librorum fidem recepta sit, vetus illud συνεργούντων interpretari: nullo modo induci poterit ut in clara luce caecutiat. Simul etiam ex reliqua parte loci librorum fidem aestimabit. Facile videbit pro ἢ ἀγαθοὶ verum esse κἀγαθοὶ et pro τῆς πονηρίας Lysiam scripsisse τῆς τούτων πονηρίας. Deinde μέντ' ἂν nihil esse adimadvertet et μέντἂν pro μέντοι ἂν Attico more coaluisse, ut sexcenties. Sed superest absurdissimum vitium, cuius causa hunc potissimum locum ex omnibus delegi. Quid sibi vult ἀποδοῦναι? Nihil prorsus: sed parata est evidens emendatio quam paulo ingeniosior iuvenis, dummodo hoc agat, nullo negotio ipse reperiet. Opposita esse inter se videt σώζειν et ἀποδοῦναι, absurde, ut nihil supra. Si non est in Graecitatis usu plumbeus, commode recordabitur inter se opposita esse σώζειν et .... quid putes? In bello, in praelio, in iudicio capitali opponuntur inter se *salus* et *exitium*, ἐσώθη et ἀπώλετο, σωτηρία et ὄλεθρος, itaque σώζειν et ἀπολλύναι, veluti apud Lysiam XIX. 54: βούλεσθε ἡμᾶς δικαίως σῶσαι μᾶλλον ἢ ἀδίκως ἀπολέσαι, et passim alibi. Hoc ipsum ΑΠΟΛΛΥΝΑΙ fuerat in libro vetusto, quem quum librarius vecors describeret alias res agens ἀποδοῦναι dedit pro 'ΑΠΟΛΛΥΝΑΙ et lo-

cum pessumdedit. Mirum est tam facilem emendationem omnes ante Marklandum fugisse. Dabo alterum exemplum. Legitur in Codice Palatino VI. 4. ἂν νυνὶ Ἀνδοκίδης ..... ἔλθῃ κληρωσόμενος τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ λάχῃ βασιλεύς, ἄλλο τι ἢ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσιάσουσι καὶ εὐχὰς εὔχεται κατὰ τὰ πάτρια. Recte olim pro εὔχεται corrector nescio quis εὔξεται de suo substituit. Res est manifesta. Sed quid eo homine facias qui θυσιάσουσι confidenter refinxit in θυσιάσει? Ludificatus est impune omnes, namque ad hunc diem Lysias dixisse creditur: ἂν νυνὶ Ἀνδοκίδης .... λάχῃ βασιλεὺς .... ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσιάσει καὶ εὐχὰς εὔξεται. Sed malum factum quod verbum θυσιάζειν veteribus inauditum est. Sequiores Graeculi quemadmodum pro ἀροῦν dicebant constanter ἀροτριᾶν et pro καθαίρειν καθαρίζειν, sic pro θύειν coeperunt θυσιάζειν dicere. Absurdum est inducere Lysiam θυσιάσει dicentem, quod verbum multis post Lysiam aetatibus natum est. Quid igitur? Cedo mihi iuvenem emunctae naris et cum eo Lysiae manum eruam ex καὶ ΘΥCΙΑCΟΥCΙ καὶ εὐχὰς εὔξεται. Requiritur numerus singularis, utendum est verbo θύειν. Itaque quemadmodum dicitur εὐχὰς εὔχεσθαι eodem modo dicitur .... quid? Nempe θυσίας θύειν. Quid igitur dederat Lysias? Iam tu vides: nempe καὶ θυσίας θύσει καὶ εὐχὰς εὔξεται. Satin certum videtur esse? Notabis O et Θ confundi, ut saepe in οὐσία et θυσία et apud Plutarchum *de audiendis poëtis* p. 20 D. in Euripidis senario exaratum esse

τί δῆτα ΟΥCΙΝ δεῖ σε κατθανούμενον;

pro

τί δῆτα θύειν δεῖ σε κατθανούμενον;

ostendimus in Annot. ad Orationem *de Arte Interpretandi* p. 80.

Quoniam iuvenilibus ingeniis saluberrimum esse arbitror, vetustos librariorum errores et Criticorum ingenio repertas veras lectiones inter se componere et sic doceri quid distent aera lupinis certo iudicio distinguere, subiungam locos quosdam Lysiae in Palatino codice male habitos et Criticorum acumine in integrum restitutos:

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
I.	
20 προσθείη.	πεισθείη. Reiske.
II.	
35 σαλαμινίοις.	Σαλαμῖνι; οἷς Markland.
59 *ἐγκαθιστᾶσιν.	ἐγκαθεστᾶσιν Stephanus.
67 *κοινοί.	καινοί Taylor.
IV.	
18 ἔστι μὲν ὑπὸ λόγῳ.	ἔστιν, ἐν ὑπολόγῳ Markland.
19 ἀλλὰ λόγω τὸ τῶν.	ἀλλ' ἀλογώτατον Sluiter et Coraës.
VI.	
18 *ἀπάγοντι.	ἀγαγόντι Dobree.
21 **ἐπιβουλῆς.	ἐπιβολῆς Taylor.
22 μηνυτής.	μὴ μηνυτὴς H. Stephanus.
22 μαρτυρίου.	ἢ ἀργυρίου Taylor.
33 τῇ πόλει καὶ πράττει.	τὰ πολιτικὰ πράττειν Valcken.
VII.	
17 εἰκότων.	οἰκετῶν Palmerius.
40 *ἤδη.	ἥδιον Taylor.
VIII.	
11 *ἐφ' ὧν.	σφῶν Dobree,
19 μηνύσω.	μὴ συνῶ Markland.

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
IX.	
2 εὔνοιαν.	εὐήθειαν Jacobs.
X.	
12 **δείξαντα.	δόξαντα Reiske.
23 *κατεσκεύασται.	κατεσκέδασται Reiske.
XII.	
52 συνουσίαν.	εὔνοιαν Markland.
81 κατηγορεῖται.	κατηγόρηται Bake.
81 γινομένων.	κρινομένων Reiske.
86 *συνεργούντων.	συνερούντων Bekker
86 ἀποδοῦναι.	ἀπολλύναι Markland.
89 **ῥᾴδιον.	ῥᾷον Stephanus,
96 ἀφελόντες.	ἀφέλκοντες Reiske.
XIII.	
23 διαιρεθέντες.	αἱρεθέντες Reiske.
24 ἐκείνησαν.	ἐκεῖ ἦσαν Taylor.
34 καὶ τοιοῦτον δεινῶν.	καὶ τί οὐ τῶν δεινῶν · Sauppe.
55 *εὑρίσκων τε.	εὑρίσκονται Reiske.
56 δήμῳ.	δημίῳ Schotus.
59 οὐ καλῶς.	οὐ καθαρῶς Taylor.
66 κακῶς.	ἱκανῶς Bekker.
67 αὐτός.	ἀστῆς Graecus corrector Codicis Florentini C.
69 ὑπὸ τοῦ.	ἧπου τοῦ Correct. Cod. C.
81 φυλαῖς.	πύλαις Palmerius.
88 *γράμματι.	πράγματι Reiske.
92 βραχύ.	ἔμβραχυ Dobree.
XIV.	
10 ἵππου ὄντες.	ἱππεύσαντες Stephanus.
14 *φίλοι.	ψιλοί Markland.
25 ἔτι μὲν.	ἔπινε Reiske.

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
29 τῶν εἰδῶν.	τῶν ὀνειδῶν Markland.
43 εἴσεσθε.	ἴστε Reiske—ᾔσθησθε Dobree.
XV.	
4 δεήσει.	διοίσει Bekker.
5 Φένων.	ἀφαιρῶν Correct. Cod. C.
11 *ἐλαττόνων.	ἐλάττονος Markland.
XVI.	
16 ἀποχωρίσαι.	ἀποκληρῶσαι Markland.
18 τολμᾷ.	κομᾷ Hamaker.
19 *ἀπερχόμενοι.	ἀμπεχόμενοι Dobree. Male alii περιερχόμενοι, quod non est Atticum, sed περιιόντες.
XVII.	
7 ἐπικηρυχθέντων.	ἀποκηρυχθέντων Corr. Cod. C.
XVIII.	
7 **πολιτείας.	πόλεως Dobree.
22 ἀθλιοθεάτους.	ἀθλιωτάτους Stephanus.
XIX.	
6 δεινότατον ὅταν.	ἰδεῖν, ὅταν Markland.
10 μὴ δῶσιν.	λάβωσιν Correct. Cod. C.
18 ἦν.	ἤρκει Jakobs.
29 διαχορηγῆσαι.	δὶς χορηγῆσαι Reiske.
34 ** ἀπολέσθαι.	ἀπολέσαι Bergk.
41 ᾔσθετο.	διέθετο Taylor.
42 καὶ οὐσίαν.	καὶ οἰκίαν Markland.
46 ἐνειμάσθη δὲ τῷ υἱεῖ.	ἐνειμάσθην δὲ τὼ υἱέε Correct. Cod. C.
XX.	
18 ** ὤφειλε.	ὦφλε Correct. Cod. C.
20 * ἅπαντες.	ἀπόντες Markland.

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
24 ἠλπιζόμην.	ἐλῃζόμην Taylor.
32 λεγόντων.	λόγον τόν Markland.
XXII.	
9 ἐπίτηδες.	ἐπὶ τῆσδε Bekker.
21 ** ἐκπλέουσιν.	εἰσπλέουσιν Reiske.
XXIV.	
8 ἐχόμενα.	ἑπόμενα Correct. Cod. C.
20 * ἄλλου γέ που.	ἀμουγέπου Bekker.
XXV.	
3 χρηματίζειν τό.	χρηματίζοιντο Coraës.
11 δεδωκότες.	ἑαλωκότες Emperius.
34 κατηγcρῆσαι.	κατανοῆσαι Corr. Codd. C.
XXVI.	
7 * ἀξιοῦσαν.	ἐξιοῦσαν Scaliger.
10 ἅρμα.	τοὔνομα Reiske.
XXVII.	
6 ἀδικημάτων.	λημμάτων W. A. Hirschig.
16 τιμωρήσατε.	τιμήσατε Stephanus.
XXVIII.	
13 * ἴσχειν.	ἰσχύειν Markland.
XXIX.	
3 πολιτῶν.	πωλητήν Dobree.
XXX.	
2 * ἓξ ἔτη.	ἑξέτη Taylor.
17 εὔπλων.	στηλῶν Taylor.
XXXII.	
13 ἐξέλιπε.	ἐξέπλει Taylor.

In his notavi uno asterisco errores, quos saepe librarii committere solent quique in Codicibus Mss. tantum non omnibus frequenter recurrunt. Duobus asteriscis notavi vitia tralaticia, quibus scribae dor-

mitantes fere constanter impingunt. Perutile est etiam adolescentibus harum rerum veluti gustu quodam imbui et simul veri inveniendi facultatem aliquam adipisci et a temerariis correctiunculis absterreri. Saepe videas in libris contra loci sententiam inter se permisceri *ἐστᾶσιν* et *ἱστᾶσιν*, *κοινόν* et *καινόν*, *ἀπάγων* et *ἀγαγών*, caeteraque omnia quae * praefixo notavimus. Pervulgati autem et tralaticii errores sunt omnes, quos duplici asterisco insignivimus, veluti *ἐπιβουλή* pro *ἐπιβολή*, *δεῖξαι* pro *δόξαι*, *ῥᾴδιον* pro *ῥᾷον*, *πολιτεία* pro *πόλις*, *ἀπολέσθαι* pro *ἀπολέσαι*, *ὤφειλε* pro *ὦφλε*, *ἐκπλεῖν* pro *εἰσπλεῖν*, cet. quorum in tempore meminisse saepe iuvabit.

Commemoravimus aliquot emendationes repertas ab nescio quo Graeco correctore, qui Codicem Florentinem C scribens quoties excogitare aliquid potuit ad expediendos locos vitiosa scriptura corruptos audacter et confidenter in textum recepit. Is homo quisquis fuit neque ingenio neque Graecitatis intelligentia pro captu illorum temporum erat destitutus, sed nulla ars aut ratio in eo emendandi impetum regebat et coercebat: itaque reperit is quidem subinde aliquid veri, sed in plerisque aberravit, cuius rei unum luculentum exemplum expromam. Legitur in Palatino Codice XVIII. 9 *εἰς τοῦτ' ἀρετῆς ἦλθεν ὥστε μᾶλλον ὠργίζετο τοῖς εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκόσιν ἢ τοῖς αὐτῷ τῆς καθόδου αἰτίοις γεγενημένοις*. Locus lacuna mendosus est. Interiit verbum verbo *ὠργίζετο* contrarium, unde dativus *τοῖς — γεγενημένοις* pendebat. Itaque Graeculus de suo interposuit *ἔχαιρε*. Non poterat infelicius. Non multo melius rem gessit Scheibe, vir doct., quum pro *ἔχαιρε* substitueret *ἐχαρίζετο*. Ex ipsa rei natura sequitur inter se opposita fuisse *ὠργίζετο* et *χάριν ᾔδει* sive *χάριν εἶχε*, quorum hoc reposui. Quemadmodum igitur hoc loco

ἔχαιρε nullam habet auctoritatem vel fidem sed e Graeculi coniectura natum est eaque perinfelici, sic quidquid ex Codice Florentino C prodiit novi, nisi ex se spectatum probari poterit, melius contemnetur.

Superest ut reddam rationes eorum locorum, quos in Codice Palatino mendosos et nondum a quoquam probabiliter correctos ipse meo arbitratu ita constitui ut mihi a Lysiae manu profecti esse visi sunt, aut certe ita ut pro lectione Codicis, quam aliquid vitii alere satis constaret, id reponeretur quod a Lysiae oratione et stilo non abhorreret.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
I.	
9 *λούεσθαι.	λοῦσθαι.
16 ἐγγὺς [ἡ ἄνθρωπος] τῆς οἰκίας.	delevi ἡ ἄνθρωπος. Eodem modo [] notabo si quid expunxi.
20 κατηγόρει.	κατηγόρευε.
22 οὐδὲν [ἂν] καταλήψοιτο.	
26 ὃν σὺ [παραβαίνων].	
40 *εἰσαγαγεῖν.	εἰσάγειν.
41 εἰς οἰκίαν τῶν Φίλων τῶν ἐγγυτάτω.	delevi οἰκίαν, et dedi του pro altero τῶν.
49 ὅ, τι ἂν [οὖν].	
II.	
6 ἀθάνατον (τὴν) μνήμην.	Inserui τήν. Notabo sic ( ) si quid de meo interposui.
7 δοῦναι [τὴν] τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν.	
10 *ταῦτα (δὴ) διανοηθέντες.	
16 *εἶδον.	ἐπεῖδον.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
21 **δουλώσασθαι.	δουλώσεσθαι.
21 στρατιάν.	στρατιᾶς.
26 *οὐδεὶς — ἔδεισεν.	οὐδένες — ἔδεισαν.
28 *αὐτῷ πολλήν.	οὕτω πολλήν.
31 interposui ἐδυστύχησαν	
35 ὑπὲρ τῆς Φιλότητος τῶν ἄθλων τῶν ἐν Σαλαμῖνι.	ὑπὲρ τῶν Φιλτάτων τῶν ἐν Σαλαμῖνι.
49 ἄξειν.	ἀπάξειν.
58 διανοίᾳ.	δυσνοίᾳ.
70 *κατέστησαν.	μετέστησαν.
80 τιμαῖς.	τιμαῖς αἷς.
III.	
2 *τύχαι.	τέχναι.
4 ἀνοητότερον [πρὸς τὸ μειράκιον].	
4 τὰς συμφοράς.	τὰς (τοιαύτας) συμφοράς.
8 ἠμυνάμην ἐνστάς.	ἠμυνάμην, ἐκστάς.
10 ἀποδημῆσαι [ἐκ τῆς πόλεως].	
11 Φύλακας δὲ κατέστησαν.	Φύλακα καταστήσαντες.
12 ἤδη μεθύοντες οὗτοι.	οἱ δὲ μεθύοντες.
19 ἀδικούμενοι,	ἠδικημένοι.
24 πλειόνων ἐμισθώσατο.	πλείονος ἐμισθώσατο.
35 ἀπελθὼν [ὁδόν].	
38 γεγενημένων ἦν εἰ.	γεγενημέν' ἦν καί.
42 τό γ' ἐκείνων.	τό γ' ἐπ' ἐκείνοις.
45 κοσμιώτατος.	ἀκολαστότατος.
IV.	
7 *ὄστρακον ἢ οὕτως.	ὄστρακόν τι ὅτῳ.
11 οὐδὲν ἦν ὅ τι οὐ ῥᾴδιον.	οὐδὲν ὅ τι οὐ ῥᾴδιον ἦν.
13 expunxi ἔδωκα τὸ ἀργύριον post σώματος	

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
	interpolatum et addidi *εἰ* in (*εἰ*) *εἰς μὲν λύσιν.*	
15	**πότερον πρότερον.*	*πότερον πρότερος.*
	VI.	
4	*θυσιάσουσι.*	*θυσίας θύσει.*
14	*ἐν Ἀρείῳ πάγῳ [ἐν] τῷ.*	
14	*ὁμολογῶν μέν (τις) ἀδικεῖν.*	
23	**[ἔσχατα καὶ τὰ] αἴσχιστα.*	
26	*ζῶντος.*	*ζῶν.*
30	*ἠσέβησεν.*	*ἠσέβηκεν.*
31	*τὸ τὸν βίον ἀβίωτον.*	*τὸ ζῆν βίον ἀβίωτον.*
32	*ἀγόμενος ἀνάγκης.*	*ἀγόμενος ἀνάγκῃ.*
35	*ἀναγκαίως γὰρ ἔχω.*	*ἀναγκαίως γὰρ ἔχει.*
35	*Φησί.*	*Φήσει.*
38	*τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἃς ὑμεῖς.*	*ὧν πρὸς Λακεδαιμονίους ὑμεῖς.*
42	*ἕξει ὅ τι λέγειν.*	*ἕξει ὅ τι λέγῃ.*
45	*Βάτραχος πλὴν τούτου.*	*πλὴν τούτου Βάτραχος.*
51	*οὓς ἡμεῖς [θεοὺς] νομίζομεν.*	
52	*ἐπὶ τῶν βωμῶν (ἐφ') ὧν.*	
54	*εἰπεῖν.*	*ἔτι εἰπεῖν.*
	VII.	
4	*δημευθέντων τῶν ὄντων δ' ἐκείνου.*	*δημευθέντων δὲ τῶν ἐκείνου.*
4	*ὠνούμην.*	*ἐώνημαι.*
8	**ἀφ' ὑμῶν ἀζημίους.*	*ὑφ' ὑμῶν ἀζημίους.*
11	*φανερῶς.*	*φανερώτερον.*
12	*μᾶλλον . . . ὡς.*	*μᾶλλον . . . ἢ ὡς.*
14	*ὄντος.*	*ἐνόντος.*

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
16 οἷόν τε ἦν δίκην με.	οἷός τε ἦ δίκην.
17 * σῶον.	σῶν.
19 βοηλάτης.	δνηλάτης.
23 * γε λόγων ἀπορήσει.	τε λόγων εὐπορήσει.
31 ὡς.	ἢ ὡς.
35 κατηγοροῦσιν.	καταγορεύουσιν.
VIII.	
1 τιμήσειν.	προτιμήσειν.
2 ** πρότερον.	πρότερος.
4 ἂν . . . λέξαιμι.	αὖ . . . διέξειμι.
5 οἴεσθε . . . ἀποφαίνετε.	ᾤεσθε . . . ἀπεφαίνετε.
5 οἵτινες μὲν ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἄνδρα.	dedi με pro μὲν et expunxi τὸν αὐτὸν ἄνδρα.
7 ὑμᾶς (μὲν) σοφωτάτους.	
7 ἄχθεσθαί μοι συνόντι.	ἄχθεσθαί μοι συνόντας.
8 ὅτι . . . ἔλεγεν οὓς ᾤεσθε.	ὅτε . . . ἐλέγετε οὐκ ᾤεσθε.
18 καὶ νῦν.	ἀλλὰ καὶ νῦν.
19 με μόνον.	με μόνοι.
IX.	
1 λήσειν.	λήσειν περί.
5 ἐνδημοίη.	ἐπιδημοίη.
6 λοιδοροῖμι.	λοιδοροίην.
16 ἐξ ἅπαντος λόγου.	ἐξ ἅπαντος τρόπου.
17 [τὸ] πέρας.	
X.	
6 ἐάν τις εἴπῃ.	ἐάν τίς τιν' εἴπῃ.
9 τὸ αὐτό ἐστι.	τὸ αὐτὸ εἶναι.
20 ἔννουν γεγονέναι.	νῦν γ' ἐγνωκέναι.
29 τὰς δὲ ψυχάς.	ψυχὰς δ'.
30 ** ἀποβάλλουσι.	ἀποβαλοῦσι.
XI.	
3 ἐάν τις.	ἐάν τίς τιν'.
11 ** ἀποβάλλουσιν.	ἀποβαλοῦσιν.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
	XII.	
5	καὶ τοιαῦτα.	καίτοι ταῦτα.
12	τὰ τοῦ ἀδελφοῦ.	τἀδελφοῦ.
15	ἡγούμην μὲν εἰ.	ἡγούμην εἰ μέν.
17	ὑπ' ἐκείνων.	ἐπ' ἐκείνων.
18	οὐδεμιᾶς.	ἐξ οὐδεμιᾶς.
19	*ᾤοντο κτήσασθαι.	ᾤοντο κτήσεσθαι.
22	ἀπολογησόμενοι [καὶ λέγουσιν].	
26	δοῦναι.	δεῖν δοῦναι.
27	ἀντειπών γε καὶ γνώμην.	ἀντειπών τε καὶ γνώμην (ἐναντίαν).
34	τί ἂν ποτε ποιήσαις.	τί ἂν ποτε ἐποίησας.
37	(ἱκανὴν) δίκην.	
40	οἷα (τὰ) τῆς ἑαυτῶν πατρίδος.	
44	ὅπως . . . ψηφίσαισθε.	ὅπως . . . ψηφιεῖσθε.
48	ἄλλων δὲ πολλῶν.	κακῶν δὲ πολλῶν.
53	* ἔδοξαν.	ἔδειξαν.
67	διὰ δέ.	ἅμα δὲ διά.
72	μηδὲ ἀπειλοῖτο.	μηδὲ διαπειλοῖτο.
76	*παρηγγέλλετο.	παρήγγελτο.
78	ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ πονηρίας.	ὑπὸ τῆς αὑτοῦ πονηρίας.
81	οἷς.	εἰς οὕς.
84	τοσοῦτον.	τοσοῦτον οὖν.
89	** ῥᾴδιον.	ῥᾷον.
90	* δείξατε.	δείξετε.
99	τῶν ἱερῶν ἅ.	τῶν ἱερῶν ὧν.
	XIII.	
5	λόγοι . . . περὶ [τῆς] εἰρήνης.	
6	* καταστήσασθαι.	καταστήσεσθαι.
12	* ἐν τῇ προφάσει.	ἐπὶ τῇ προφάσει.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
13	* εὐνοοῦντες.	εὔνοι ὄντες.
14	ἣν ἡμεῖς.	οἵαν ἡμεῖς.
15	* οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψαι.	οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν.
19	** ἐκπέμπουσι.	εἰσπέμπουσι.
31	κατηγορηκέναι.	κατειρηκέναι.
37	δύο δὲ τράπεζαι . . . ἐκείσθην.	δύο δὲ τραπέζα ... ἐκείσθην.
47	* ἐπιτρέψαι.	ἐπιτρέψειν.
66	* ὤφλησεν.	ὦφλεν.
67	** ἐξαγαγών.	ἐξάγων.
74	ἡ βουλὴ ἡ τότε [ἐπὶ τῶν τριάκοντα] βουλεύουσα.	
80	** πολιτῶν.	ὁπλιτῶν.
95	ἐγένοντο.	ἐγένετο.
	XIV.	
7	** λειποταξίου.	λιποταξίου.
30	διδάσκαλος δὲ (πάντων) τῶν . . . κακῶν.	
35	πάντων (τῶν κακῶν αἴτιος).	
	XVI.	
2	ἀηδῶς [ἢ κακῶς].	
3	περὶ τὰ ἄλλα.	καὶ περὶ τὰ ἄλλα.
6	* ἐπιγεγραμμένοι.	ἐγγεγραμμένοι.
6	ἀναπράττητε.	ἀναπράξητε.
7	γνῶναι διότι.	γνῶναι ὅτι.
11	περὶ τὰς τοιαύτας.	ἑτέρας τοιαύτας.
13	εἶναι [δή].	
15	τῆς πρώτης (τάξεως) τεταγμένος.	
15	ἐνθανόντων.	ἀποθανόντων.
15	*ὕστερον.	ὕστερος.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
	* Στειριέως.	Στειριῶς.
20	τῶν τῆς πόλεως.	τὰ τῆς πόλεως.
21	ἀξίους.	(πολλοῦ) ἀξίους.
	XVII.	
1	ἐστιν [λέγειν] ἀδύνατος.	
4	δημεύεται.	δεδήμευται.
4	οὐκ ἂν παραλιπόντες . . . πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπέγραφον καὶ λέγω.	οὐκ ἂν παρέλιπον . . . οἱ πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπογράφοντες καὶ ἃ ἐγώ. Reiskii emendatio est ἃ ἐγώ pro λέγω.
5	τὴν ἀμφισβήτησιν.	τὴν (αὐτὴν) ἀμφισβήτησιν.
7	τετίμηνται.	τετίμηται.
9	ἢ τῷ.	ἢ (ἐν) τῷ.
	XVIII.	
1	[περὶ τῆς πολιτείας] εἰ χρή.	
2	καὶ (μεγάλων) ἀγαθῶν.	
5	[δυστυχοῦντος τοῦ δήμου] οὐκ ἀπελαυνόμενος.	
7	προσέταξεν [ἀλλὰ προθύμως λειτουργοῦσιν].	
9	γεγενημένοις (χάριν εἶχεν).	
11	προσῆκον.	προσῆκεν.
13	τοὺς ξένους.	πρὸς τοὺς ξένους.
20	ἑωρᾶτε.	ἑωρᾶτο.
20	* πείθησθε . . . ὠφεληθήσεσθε.	πίθησθε — ὠφελήσεσθε.
24	ἀναβιβάσαμαι.	ἀναβιβάσωμαι.
24	* παρασχόντες.	παρέχοντες.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
27	τούτων παρ' ὑμῶν τυγχάνειν.	τοιούτων ὑμῶν τυγχάνειν.
	XIX.	
1	ἐγὼ [μὲν] μή.	
4	ὑπὲρ πάντων τῶν πεπραγμένων.	ὑπὸ πάντων τῶν παραγενομένων.
4	οὐδὲν ἦν πλέον.	οὐδὲν (ἔτι) ἦν πλέον.
6	*θέλοντες ἀποδέχεσθε.	ἐθέλοντες ἀποδέχεσθαι.
12	τὴν ἀδελφήν.	τὴν ἀδελφὴν (τὴν ἐμήν).
13	γεγονότας τε ἐπιεικεῖς.	γεγονότας τε ἐπιεικῶς.
22	μνᾶς εἰπών.	μνᾶς ἔχων.
25	ἃς ἔχοι.	ἵν' ἔχοι.
34	διὰ τοῦτο ἠξιοῦτε.	διὰ τοῦτ' ἠξιοῦτ' ἄν.
34	ἀλλὰ μὴν τοῦτό (γε).	
36	ἱκανὰ μέν.	καὶ τὰ μέν.
36	ὅμως ... εἶναι ἴσα.	ὁμοίως ... εἶναι σᾶ.
38	*ἕνεκα ἠξιοῦτε.	ἕνεκ' ἂν ἠξιοῦτε.
45	καὶ ζῶντες.	οἳ ζῶντες.
46	πλέον ἢ πεντήκοντα ταλάντων.	πλεῖν ἢ πεντήκοντα τάλαντα.
47	καταλιπεῖν.	καταλείπειν.
48	ὥς φησι.	ὥς φασι.
48	ἀποθανόντος δ' [αὐτοῦ].	
51	**ἀπολέσθαι.	ἀπολέσαι.
57	οὐ μόνου τούτου ἕνεκεν.	οὐ μὴν τούτου γ' ἕνεκεν.
62	ταῦτ' ἐστὶν (ὑμέτερα).	
	XX.	
2	*ἄριστα διαγνοῖεν.	ἄριστ' ἂν διαγνοῖεν.
12	τὼ τρόπω τὼ ἀλλήλων.	τὼ τρόπω ἀλλήλοιν.
14	ἐπιβολὰς ἐπιβάλλοντες [καὶ ζημιοῦντες].	
23	ὅσων,	νέος ὤν.
24	*ἐν τοῖς πολεμίοις.	ἐπὶ τοῖς πολεμίοις.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
26	συλλογήν.	σύλλογον.
30	πάσχειν.	κακῶς πάσχειν.
31	χρημάτων γε ἕνεκα [ἵνα λάβοιμεν].	
33	ἡμῖν φανερὰ οὐσία.	ὑμῖν ἦν φανερὰ ἡ οὐσία.
33	οὐκ εἴη πόθεν.	οὐκ ἔστιν ὁπόθεν.
33	ἀξιοῦμεν.	ἄξιοί ἐσμεν.
35	ἐν τῷ αὐτῷ ὄντες ὑμῶν τε ἀνάξιοι.	πεπονθότες ἡμῶν τε ἀνάξια.
36	ἡλικιώτης.	ἡλικιώτης ὤν.

XXI.

10	Φαντίαν.	Φιντίαν.
10	*παρεσκευασάμην.	παρεσκευάσμην.
18	τοῦτο δ' οὐκ ἄν.	καίτοι τοῦτό γε οὐκ ἄν.
19	διὰ τέλους [τὸν πάντα χρόνον].	
21	δι' ἃ ἐγώ.	ἃ ἐγὼ λαβών.
22	οὕστινας.	οὕστινας ἄλλους.
23	δέον (ἐφρόντισα).	

XXII.

2	τοῖς ἕνδεκα παραδοῦναι [θανάτῳ ζημιῶσαι].	
4	δεδιὼς δὲ τὰς αἰτίας.	(οὐ) δεδιὼς δὲ τὰς αἰτίας.
7	μακρότερον εἰπεῖν.	μακρότερα εἰπεῖν.
11	οὐκ ἐλεύσεσθαι.	οὐ τρέψεσθαι.
15	ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς.	ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς.
17	*δεινὰ ἂν δόξαιτε.	δεινὰ δόξετε.
19	πεύσονται.	(πάντες) πεύσονται.
19	*ἐψηφισμένοι ἔσεσθε.	ἐψηφισμένοι ἔσεσθαι.
20	οὕτω γάρ.	καὶ οὕτω γάρ.
21	δικαίως ἂν ... ἐλεήσαιτε.	δικαίως ... ἐλεήσετε.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
XXIV.	
1 ἐπαίνου.	recepi Hamakeri emendationem ἐλέου.
2 εἰ μὲν γὰρ . . . εἰ δὲ . . . τιμωρεῖται ψεύδεται.	οὐ μὲν γὰρ . . . οὐδὲ . . . τιμωρεῖται expuncto ψεύδεται.
3 ἰᾶσθαι [καλῶς].	
9 σαφέστατα μόνος ἀνθρώπων.	σαφέστατ' ἀνθρώπων.
9 καὶ πῶς οὐ.	καίτοι πῶς οὐ.
16 πενομένους.	τοὺς πενομένους.
26 ὁμοίως ὑμῶν τύχοιμι.	ὁμοίων ὑμῶν τύχοιμι.
27 τούτων ὑμῖν τυχών.	τοιούτων ὑμῶν τυχών.
XXV.	
7 καὶ δημοκρατίας.	καὶ (οὓς) δημοκρατίας.
10 δικαιοτάτην τήν.	δικαιότατα τήν.
11 τὰς τούτων . . . διαβολάς.	τὰς κατὰ τούτων . . . διαβολάς.
12 ἀπαλλαγῆναι ἑτέρων.	ἀπαλλαγῆναι νεωτέρων.
21 ὅτε . . . ἀκούοιτε.	ὁπότε . . . ἀκούοιτε.
26 * εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες.	εἰς ὑμᾶς εἰσάγοντες.
27 διὰ τοὺς μέν.	διὰ μὲν τούς.
30 εὐθύνην.	εὐθύνας.
XXVI.	
5 ὅτ' [αὐτὸν] οὐκ ἔξεστιν.	
6 * οὐκ ἐγχωρεῖ.	οὐ συγχωρεῖ.
6 πάλαι ὁ χρόνος [ἤδη] παρελήλυθεν.	
9 [περὶ] τῶν ἐν ὀλιγαρχίᾳ.	
9 κατελύετο.	κατελύθη.
11 [μόνος] αὐτὸς καθ' αὑτόν.	

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
15	μηδὲ τόνδε.	μὴ τόνδε.
21	ἄρχων.	τριηραρχῶν.
	XXVII.	
14	σφόδρα δεήσεσθαι.	σφόδρα δεδεῆσθαι.
16	εἰθισμένοι ἐστέ.	εἰθισμένοι ἦστε.
	XXVIII.	
4	πάντας (ἂν) ὑμᾶς.	
4	* ἐπηγγέλλετο.	ἐπήγγελτο.
7	* ἕξειν.	ἄξειν.
10	δικαίοις . . . ὠφελομένοις.	δικαίους . . . ὠφελομένους.
11	ὅστις.	ὅτι ὅστις.
12	τοιαύτην γνώμην.	τὴν αὐτὴν γνώμην.
17	[τὴν] δίκην λαβεῖν.	
	XXIX.	
1	οἱ ἀπειλοῦντες [καὶ οἱ φάσκοντες].	
2	εἰ [γὰρ] παρά.	
2	χαλεπῶς.	χαλεπῶς γάρ.
6	ὀργὴν [τιμωρεῖσθαι βουλομένην].	
6	* μηνύειν ἔφη.	μηνύσειν ἔφη.
8	τὰ ὑμέτερα ὑμῖν αὐτοῖς.	τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ὑμῖν.
10	* κακονοοῦντες.	κακόνοι ὄντες.
11	ἐνέχοιντο.	ἐνέχονται.
11	οὐσίαν [ἀντὶ] τῆς.	
12	τὰ αὐτῶν.	διὰ τὰ αὐτῶν.
	XXX.	
3	* ἐπὶ τοῖς.	ἐν τοῖς.
6	ἁπάντων γε αὐτῶν.	ἁπάντων γε ἀθρόων.
7	ἐνθυμεῖσθε (ὅτι) τούτων.	
10	δὲ Κηφισιεύς.	δ' ὁ Κηφισιεύς.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
14 κατέλυσαν.	κατέλυον.
15 εἰ μὴ ᾐσθανόμην.	εἰ μὴ ἐπυθόμην.
18 τὴν πόλιν (ἡμῖν) παρέδοσαν.	
19 αἴτιος γεγένηται (τοῦ) τὰ προσιόντα.	
20 οὐχ ἱκανὰ εἶναι.	οὐχ ἱκανὰ εἴη ἅ.
21 κἀπὶ τούτοις.	κἄπειθ' οὗτος.
21 *οἴεται πείθειν.	οἴεται πείσειν.
28 αὐτοῖς δὲ τούτοις.	αὐτοὶ δὲ τούτοις.
32 δεῖσθαι [ὡς χρή].	
XXXI.	
1 *ὡς ὑμᾶς ἐλθεῖν.	εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν.
2 **ἀποφαίνειν.	ἀποφανεῖν.
3 ὅ τι ἱκανῶς.	εἴ τι ἱκανῶς.
4 εἰσὶ τῷ λόγῳ.	εἰσὶ λέγειν.
9 ἐνθάδε.	ἐνθένδε.
10 ὡς μὴ βουλόμεθά γε.	ὧν μὴ βουλόμεθά τι.
18 οἳ νῦν αὐτόν.	οἳ νῦν αὐτῷ.
21 **ἂν ποιήσοντα.	ἂν ποιήσαντα.
22 ἀπὸ τεθνεώσης φέρειν.	ἀπὸ τεθνεώσης ἀφαιρεῖν.
24 τί οὖν βουληθέντες.	τί οὖν διανοηθέντες.
25 τετιμήσεται.	τιμήσεται.
26 ἀπορίας ἐκκλησιάζεσθαι.	τιμωρίας ἀγωνίζεσθαι.
27 εἴ τι ἦν ἀδίκημα.	εἶ ἦν ἀδίκημα.
28 σφόδρα γ' ἄν.	ἢ σφόδρα γ' ἄν.
XXXII.	
14 *διοικίσει ... διῳκίζετο.	ἐξοικίσει — ἐξῳκίζετο.
XXXIII.	
2 *ἐκώλυσεν.	ἐκόλασεν.
3 περὶ [τῶν] ὀνομάτων.	
3 ταῦτα ἔργα μέν.	ταῦτα μὲν ἔργα.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
4 ἐστιν εὖ πραττόντων... τῶν αὐτῶν.	ἐστι τῶν εὖ πραττόντων... τῶν κακῶς.
8 *κωλῦσαι.	κολάσαι.
9 ἐνορῶν.	ἐνορῴη.
XXXIV.	
4 βεβαίως.	βεβαιότερον.
4 *ἔχοντας τὴν πόλιν.	σχόντας τὴν πόλιν.
6 εἰ ποιήσαιμεν.	εἰ ποιήσομεν.

FRAGMENTA.

Fr. 1 § 2 τουτονὶ [Αἰσχίνην].	
§ 2 Σωκράτους γεγονέναι.	Σωκράτους γεγονότα.
§ 4 διαφθείρονται.	περιφθείρονται.
Fr. 4 ἔφαντο δύνασθαι.	ἐφάτην δύνασθαι.
„ 7 πλειστηριάσαντες [πλείστου ἀπέδοντο].	
„ 10 δραχμάς.	δραχμαῖς.
„ 11 παθόντες.	εὖ παθόντες.
„ 16 ἄπει λαβὼν [ἐπὶ] τὰ σαυτοῦ.	
„ 30 ἐτῶν γεγονώς.	ἔτη γεγονώς.
„ 34 ἔλεγεν ἤ.	ἔλεγέ τι ἤ.
„ 55 εἴ τις εἰσποίητος πάθοι.	εἴ τι ὁ εἰσπόητος πάθοι.
Fr. 75 § 1 ἀπεδύσατο.	ἀπεδύετο.
„ 75 § 3 εἰς τοῦτο μανίας... καθίστατο.	εἰς τοῦτο μανίας... ἀφίκετο.
ib. τῶν οἰκετῶν πιέτω.	τῶν οἰκείων πίεται.
Fr. 78 § 1 περὶ τῆς φιλίας τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] Φερενίκου.	
Fr. 88 *ἀκριτὶ ἀποθνήσκειν.	ἀκρίτους ἀποθνήσκειν.

Haec ferme sunt, quae apud Lysiam aliter quam vulgo solet constituenda esse arbitratus sum, in caeteris Scheibium secutus potissimum virum doctissimum et in textu Lysiae constituendo diu et multum versatum. Plurima agenda et corrigenda supersunt et hac ipsa de causa ingenioso et acuto iuveni utilissimum erit Lysiacas orationes lectitare quoniam, si quis hoc aget, hic illic et ipse aliquid feliciter excogitabit quo Lysias fiat emendatior. In quo natura inest insignior quaedam iudicandi facultas et ingenium ad verum inveniendum idoneum, is aliorum exemplo incitatus experietur mox ipse ingenium et sic certe sibi, fortasse et Lysiae, facturus est operae pretium. Pervelim et eos qui iuventutem patriam Graecas litteras docent et eos qui Graeca legendo se ipsi exercent sedulo inter se componere lectiones librorum ab aliis et a me repudiatas et illas lectiones quas in earum locum substituimus, et in singulis locis causas et argumenta exquirere cur Codicum Mss. fides deserenda fuisse videatur. Quaerant (ut in ultimis subsistam) cur *ἀκριτί* in *ἀκρίτους* converterim, cur articulum in *τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] Φερενίκου* expunxerim, cur *οἰκετῶν* in *οἰκείων*, *πιέτω* in *πίεται* mutaverim. Quaerant quid causae sit quare *εἰς τοῦτο μανίας ἀφίκετο* scribatur pro *καθίστατο*, quare *ἀπεδύσατο* convertatur in *ἀπεδύετο*, quare *εἴ τι ὁ εἰσποίητος πάθοι* reponatur pro *εἴ τις εἰσποίητος πάθοι*, quare *ἔλεγέ τι* requiratur pro *ἔλεγεν* et *ἔτη γενονώς* pro *ἐτῶν*, et sic in caeteris omnibus. Eadem opera animadvertant mihi quam lubrica sit librorum Mss. fides vitiis et erroribus omne genus oppletorum et simul palaeographicam aliquam notitiam sibi colligant in origine cuiusque erroris investiganda notandisque quae pervulgata et tralaticia librorum omnium menda sunt,

quibus unum asteriscum addidi si saepius alibi reperiuntur, duos si passim committuntur apud omnes.

Multum gaudebo si me sic solida litterarum Graecarum studia apud nostrates adiuvisse intellexero et sic augeri numerum eorum qui probent *τοῦτο τὸ Μενάνδρειον·*

πολὺ κρεῖττόν ἐστιν ἓν καλῶς μεμαθηκέναι
ἢ πολλὰ φλαύρως περιβεβλῆσθαι πράγματα.

Restat ut tibi iterum agam gratias, senex venerabilis, optime VAN HENGEL, qui mihi ut antea in Xenophonte emendando sic nunc in Lysia numquam defuisti. Callimacho iudice

γηράσκει ὁ γέρων κεῖνος ἐλαφρότερον
ὃν κοῦροι φιλέουσιν,

id est, ut CATO id aetatis qua Tu nunc es, annum octogesimum quartum agens, apud CICERONEM interpretatur, *levior fit eorum senectus qui a iuventute coluntur et diliguntur*, sed quis Te fortunatior est et *θεοφιλέστερος*, quem *ὠμογέροντα* (ut Homerus appellat) in senectute vegeta et operosa et semper agente aliquid et moliente omnium aetatum homines colunt et amant? Equidem te si pater meus fores non plus diligerem quam nunc te diligo, et si quid mea vota valebunt praeter LYSIAM etiam alios Oratores Atticos tecum recognoscam.

Scribebam
Lugduni-Batavorum
d. 30 m. Maii
MDCCCLXIII.

Accedunt his post annos propemodum viginti *αἱ δεύτεραι Φροντίδες*.

Restitui ubique formas Atticas veteres, quibus Lysiam et aequales constanter usos esse nunc quidem satis inter omnes constat. Itaque ubique dedi *ἦ* (*eram*) ante consonantem, et *ἦα, ἀπῆα, εἰσῆα* et in tertia ante vocalem *εἰσήειν, ἀπήειν* cet. in plurali *ἦμεν, ἦτε, ἦσαν, ἐξῆσαν, κατῆσαν* cet.

Plusquamperfecti prima persona exit in — H, *ᾔδη, συνῄδη, προῄδη, παρειστήκη*, in tertia ante vocalem *ᾔδειν συνῄδειν παρειστήκειν*.

Scripsi ubique:

κλῄω, ἀπέκλῃσα, κέκλῃμαι, ἐκλῄσθην, ἀποκλῄειν cet.

ἐπιμέλεσθαι pro *ἐπιμελεῖσθαι*.

Revocavi futuri formas breviores *ζημιώσομαι, τιμήσομαι, ὠφελήσομαι* et sim.

Dedi ubique *ψευδομαρτυρίων*, quia *ψευδομαρτυρίαι* non est Graecum sed (*τὰ*) *ψευδομαρτύρια*.

Scripsi *ἱππῆς, Δεκελῆς, Ἁλικαρνασῆς, συναγωγῆς* pro *ἱππεῖς* cet.

Sicubi esset scriptum *θᾶσσον, κρεῖσσον, θάλασσα, τεσσαράκοντα, τέσσαρες*, substitui *θᾶττον, κρεῖττον* cet.

Imperfectum verbi *ἐκκλησιάζω* est *ἠκκλησιάζετε, ἠκκλησίαζε*, non *ἐξεκλησιάζετε*.

Ubique reposui *ἐάν*, pro *ἄν*, et *ξύν* pro *σύν*.

Revocavi *ἀπέδοσαν, παρέδοσαν* pro *ἀπέδωκαν, παρέδωκαν*.

Minerva apud veteres cives suos non *Ἀθηνᾶ* vocabatur, sed *Ἀθηναία*, quod reposui.

Θέλω sicubi legebatur rescripsi *ἐθέλω*.

Passim crases et elisiones, quibus Attici constanter utebantur, a scribis obscuratas revocavi: *δεῦρ' ἴτε, ταῦτ' εἰπών*, et crases *κἀγώ, κἀκεῖνος, κἀμοί, οὑμὸς πατήρ, θοἰμάτιον, θαἰμάτια, τοὐναντίον, τἀναντία, τἀμά, τἀργύριον, καλὸς κἀγαθός*, et his similia.

Enumerabo nunc ordine locos omnes, quos aliter ac vulgo fit constituendos esse existimavi. Apponam lectiones, quas vulgatis potiores esse iudicavi:

I.

7. delevi ἀγαθή post Φειδωλός.
9. ἡ μήτηρ αὐτὴ ἐθήλαζεν. Bake.
20. καὶ τὰς προσόδους οἷς τρόποις ποιοῖτο.
23. receptam oportuit Reiskii emendationem: τοὺς μὲν (οὐκ) ἔνδον κατέλαβον.
33. ὁ τὸν νόμον θείς,
34. πότερον χρὴ τούτους ἰσχύειν.
42. ἵν' ὡς ἀσφαλέστατα μὲν αὐτὸς εἰσῇα.

II.

7. πέμψαντες κήρυκΑ.
13. ὁποῖοί τινες ἄνδρες γενόμενοι ἔσονται.
31. (ἐδυστύχησαν).
58. εἴτε ἡγεμόνων κακίᾳ.
62. τούς (τε) πρότερον ὑπάρχοντας.

III.

13. ταῦτα (δὴ) διανοηθεὶς ἑτέραν [ὁδὸν] ᾠχόμην ἀπιών

Si quid addendum est sic notabo (δή), si quid delendum sic [ὁδόν].

20. ἐπειδὴ δέ (με).
33 οὐκ [ἂν] ἠδύνατο.
42. ἀποκτεῖναί τινΑ.

IV.

2. καὶ τὴν ἀντίδοσιν δ' ἐκείνην.
16. εἰ ἐβασανίζομεν εἰκότως ἄν τι.

V.

1. βοηθῆσαι [Καλλίᾳ] τὰ δίκαια.

VI.

4. ἐν τῷ Ἐλευσῖνι [ἱερῷ].
5. οἳ ἕνεκα ταύτης τῆς ἑορτῆς (ἐπιδημοῦσιν).
8. νῦν οὖν ὑμῖν ἀνάγκη ἐστί.
11. ἔλαχεν [Ἀνδοκίδης].
13. καίτοι (οὕτως) οὐχ ὑπὲρ αὐτοῦ.
15. οὔτ' αὐτὸν κωλύσετε τῶν ἱερῶν ἐπιβαίνειν οὔτ' εἰσιόντα τιμωρήσεσθε.
20. — αὐτὸν (αὐτίκα) δώσειν δίκην.
20. θαυμάσιον δ' οὐδὲν ἂν μοι γένοιτο (εἰ νῦν ἀποφύγοι).
36. χάριν εἰδέναι [ὅτι ἐμήνυσεν].
36. αὐτὸ [τούτου] τοὐναντίον.
39. τῶν ἐξ ἄστεος καὶ (τῶν) ἐκ Πειραιῶς.
44. τοῖς ἠδικημένοις πονηροὶ [δόξειν] καὶ ἀσεβεῖς [εἶναι].
48. — γενόμενος (καὶ οὐδὲν συμβαλόμενος) εἰς τὴν σωτηρίαν.
49. σῖτον εἰσάγων ὠφελῆσαι.
54. κρῖναι (μὲν) τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα.

VII.

1. καὶ τοὺς μηδὲν κακὸν πεποιηκότας ἤδη δεδιέναι.
12. ἠγανάκτουν [ἄν].
36. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν.

VIII.

1. οἷς ἐγκαλῶ.
7. πολυφίλους (μὲν ὑμᾶς).
7. πλουτοῦντας (μὲν ὑμᾶς).

X.

7. ἀλλὰ (περὶ) τῆς τούτων διανοίας.
9. ἐξήρκει ἄν σοι (πρὸς τὸν) ἐρριφέναι (σε) τὴν ἀσπίδα (εἰπόντα) λέγειν ὅτι οὐδέν σοι μέλει.
12. ἄτοπον ἂν εἴη (μὴ τιμωρεῖσθαι) τὸν δόξαντα κτεῖναι.
27. οὐδεμίας πώποτε ὦφλεν εὐθύνας.

XI.

1. *πολλοὶ συνίσασιν ὑμῶν.*
2. *δωδεκέτης.*
3. *περὶ τῆς τούτων διανοίας.*
9. *οὔθ' ὑμῖν εὐθύνας ὦφλεν.*

XII.

5. *χρῆναι τῶν ἀδικούντων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν.* Bake.
38. *πολεμίας οὔσας φιλίας ἐποίησαν.*
59. *οὐ δυνάμενος τούτου τυχεῖν.*
84. *δίκην (ἱκανὴν) — λαβεῖν.*

XIII.

37. *τὴν μὲν (σώζουσαν) ἐπὶ τὴν πρώτην, τὴν δὲ καθαιροῦσαν ἐπὶ τὴν ὑστέραν.*
65. *συκοφαντίαν αὐτοῦ κατέγνωτε.*
91. *φησὶ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου (ποιηθῆναι).*
93. *ἀφεῖναι Ἀγόρατον.*
97. *οὐχ ὁμόψηφοι γίγνεσθε (τοῖς τῆς πατρίδος ἀλιτηρίοις).*

XIV.

28. *ὡς ἀδελφὸν [αὐτῆς].*

XV.

11. *τὰς τούτων δεήσεις περὶ ἐλάττονος (τῶν νόμων) ποιησάμενοι.*

XVI.

13. *τοῖς δ' ὁπλίταις κίνδυνον [ἡγουμένους].*
19. *μικρὰ διαλεγόμενοι.*

XIX.

7. *τὰ σώματα αὐτῶν ἀπέδοσαν.*
30. *ἃ (τῷ) κτησαμένῳ — ἡδονὴν ἂν παρέχοι.*

31. Φύλακα κατεστήσαμεν.
33. ἀθλιώτεροι εἰ οἱ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες.
48. προσεδοκᾶτο πάμπολλα — ἔχειν.
49. οὐ γὰρ (ἂν) — ἐξελεγχθεῖεν [ἄν].

XX.

14. εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον.
16. παρέδοτε τοῖς πεντακισχιλίοις (τὰ τῆς πόλεως πράγματα).
24. καὶ διεσώθην εἰς Κατάνην.

XXI.

13. ΔΙαρπάζεται.
24. οὐδ' ὁπότε κινδυνεύειν μέλλοιμι.

XXII.

15. συναρπάζουσιν οὗτοι.
19. ἔχετε. (Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσατε) ἡγούμενοι.

XXIV.

1. ὀλίγου δέω.
4. ὡς [ἂν] οἷόν τε.
15. ὥσπερ εἰ φοβεροῖς ὀνόμασι χρήσαιτο μέλλων δόξειν ἀληθῆ λέγειν.
18. κωμῳδεῖν [βουλόμενοι].

XXV.

1. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν.

XXVI.

13. ὅταν γένωνται (τῇ διανοίᾳ).
15. οὐδ' ἐκεῖνον [δικαίως].

XXVII.

6. μέρει τῶν ἀδικημάτων. Vulgatam lectionem restitui,

cf. Hertlein ad Iulianum pag. 354. *d*: *κοινωνεῖν ἐξὸν τῶν ἀδικημάτων.*

15. *ἢ χρήματα παρὰ τούτων λαβόντες.*

XXIX.

6. *μεσεγγυωθέντα*, quia *μεσεγγυοῦσθαι* Graecum est, non *μεσεγγυᾶσθαι.*

XXX.

1. *παμπονήρους ὄντας.*
4. *ὅσα (ἐβούλετο χρήματα) διαχειρίσας.*

XXXI.

6. *παρέντες ἄν.*
30. *τοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους.*

XXXII.

13. *τὸν βίον ἐκλιπεῖν.*

Non infitior me in Lysia emendando non semper anxie literarum apicibus adhaesisse. Sumsi mihi hic illic aliquid ut ingeniosa iuventus pro male sana oratione haberet quod plane intelligi posset. Dabo unum et alterum exemplum. Legitur VII. 1: *δοκεῖ μοι δεῖν καὶ τοὺς μὴ γεγονότας ἤδη δεδιέναι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.* Ain' vero? *Etiamne* QUI NATI NON SUNT *futura reformidant?* Insanientis ac delirantis haec oratio est, et Lysias optimo iudice Cicerone (Orat. 29) „*nihil habet insolens aut ineptum.*" Itaque substitui quod sana ratio suggerebat.

Sumam alterum exemplum ex Orat. XIII. 97: *ἐὰν οὖν τἀναντία τοῖς τριάκοντα ψηφίζησθε, πρῶτον μὲν οὐχ ὁμόψηφοι γίγνεσθε.* Comica haec sunt et scurrilia et multum ab iudiciorum severitate abhorrentia, quale est illud Plautinum:

Quoi homini dii sunt propitii, ei non esse iratos puto.

et similia a Mureto collecta in *Var. Lectt.* XIV. 5. Substitui autem de meo id quod commodam et sanam sententiam praebet.

Aliquanto etiam difficilior res est in lacunis, quibus totus scatet unicus Lysiae Codex. Pars earum *ἀνηκέστως ἔχει*, quas satius est non tangere. Aliae sunt sanabiles ubi *ἐκ τῶν συμφραζομένων* et ex imo sententiae fundo si non ipsa Lysiae verba, at sententia certe erui potest.

Etiam in his fateor me nonnumquam fuisse audaciorem nec me eius rei poenitet. Non enim criticos irritabile genus ob oculos habebam, sed generosi pectoris iuvenes, quos summa cura assuefacere debemus ut quae legant intelligant.

Non est huius loci suspiciones meas argumentis et exemplis stabilire. Partim id iam feci in nostra *Mnemosyne*, partim primo quoque tempore *σὺν θεῷ* faciam.

Scribebam
Lugduni-Batavorum
d. I. m. Septembris
MDCCCLXXXII.

C. G. COBET.

PRAEFATIO EDITIONIS TERTIAE.

Quum a me peteretur ut Cobeti Lysiam, cuius iam divendita essent exemplaria, denuo edendum curarem, laetus lubensque honorem ad me delatum accepi: ἐγὼ γάρ, ut Xenophontis verbis utar, ἥδομαι τιμώμενος εἴπερ ἄνθρωπός εἰμι; mox tamen metus quidam me incessit quo laetitia mea haud leviter perturbabatur. Sic enim mecum loquebar: novam parare editionem id est efficere ut liber melior evadat quam antea fuit; ergo mihi Cobeti, viri praeclari, opus emendandum est, augendum, explendum. At vereor ne, quidquid ex eo genere tentem, risum moveam odiumque et indignationem prudentum in me convertam. Quid ergo agam ut promisso stem neque tamen in suspicionem ineptissimae arrogantiae incurram? Diu me haec tenuit cogitatio; tandem aliquando εὕρηκα exclamavi: indicem nominum adiiciam; eo enim nemo, qui sedulo operam dare Lysiae vult, carere potest. Neque quisquam tam lividus erit obtrectator qui me propter illud supplementum laesae verecundiae accuset. In eo autem indice conficiendo si etiam fragmenta respexero, nova libro accesserit virtus qua ceteris omnibus Lysiae editionibus praestet. Iam hoc labore feliciter peracto cir-

cumspiciebam possetne et aliis nominibus externa libri forma mea diligentia paulo fieri emendatior. Videbam autem Cobeti praefationem tum demum lectu iucundam et tironibus utilem fore si errores, quos permultos operarii in numeris locorum citatorum commisissent, sustulissem. Postremo hoc quoque intelligebam, si quis sibi plenam perfectamque Lysiacae artis notitiam comparare vellet, nihil ei prodesse posse fragmenta, nisi simul oculis eius subiiceretur quidquid scriptores qui ea servassent addidissent quo dubitationem suam de auctore ceteraque eiusmodi significarent. Sed vel sic primaria pars laboris restabat: in ea autem mihi accidebat contrarium eius quod Nicomacho evenisse narrat Lysias. Is enim sex sibi annos ad leges Solonis recognoscendas sumsit, quo officio (ut L. ait) intra duos menses perfungi poterat, mihi vero paulo plus quam duo menses dabantur ad Lysiae textum recognoscendum; ad eum autem laborem, *εἰ ἐν εὐχαῖς τὸ πρᾶγμα ἦν*, sex mihi annos petiissem. Nam diu quidem et multum in Lysia versatus eram, multum tamen aberat ut iam mea commenta proferre auderem. Quidquid enim in scriptoribus antiquis legendis mihi suspicionum et coniecturarum nascitur anxie condere soleo, deinde post sat longa intervalla iterum iterumque promere ut integra mente et libero iudicio quae semel mihi placuerint examinare et ponderare possim: alia tum proiiciuntur, alia mutantur, pauca accedunt. Quae post saepius repetitam censuram vera mihi videntur ad aliorum virorum doctorum scripta, quae quidem mihi innotuerint, exigo; exacta, limata, argumentis stabilita tandem aliquando in lucem edo, sed plenus timoris dubitationisque, neque ut alios doceam sed ut aliorum sententiam de rebus obscurioribus eliciam. Et ne ad eam quidem maturitatem meae de Lysia lucu-

brationes pervenerant. Opus tamen erat nova editione et cito opus erat ne Gymnasiorum praeceptores ab exteris opem peterent. Deponenda ergo in tempus erat verecundia, viaeque compendium quaerendum. Igitur aliquoties Lysiam e Cobeti editione ita perlegebam ut canone uterer Protagoreo: me ipsum enim τῆς ἀληθείας μέτρον esse fingebam. Ergo quidquid mihi aut vitiosum esse videretur aut nimis arcessitam requirere explicationem — nam Lysiae orationes tam lacerae ad nos pervenerunt ut iis sanandis ne divinum quidem illud Cobeti acumen suffecerit — aut emendabam aut, si emendatio non suppeteret, notabam; postremo alias editiones inspiciebam. Videbam autem — id quod singulari me afficiebat gaudio — mearum coniecturarum multo maiorem partem summorum virorum auctoritate probari; eas ergo omnes haud gravatus in textum recepi; permultos quoque locos, de quibus emendandis ipse desperaveram, feliciter vel probabiliter ab aliis sanatos inveniebam; coniecturarum, quae mihi primo in mentem venerant, eas admisi quae maxime necessariae minimeque audaces essent. Restabant aliquot loci quos corruptos esse sentirem, emendare neque ipse possem neque quemquam potuisse crederem: eorum unum alterumque cruce apposita aliove modo indicavi.

Iam absoluto hoc labore ut iucundissimo ita difficillimo viros doctos, qui hac editione usuri sunt, rogo ut non solum quid neglexerim omiserimque quaerant, sed etiam quid fecerim et quid omnino tam brevi tempore fieri potuerit. Ita spes est fore ut agnoscatur Summi Viri, cui quidquid in his literis profeci acceptum refero — non enim solum praeceptis me formavit Cobetus, neque exemplo suo incitavit, sed etiam, quod multo pluris est, quum

probare conamina mea soleret, sustentabat, confirmabat, erigebat — imaginem mihi in Lysia quoque edendo semper stetisse ante oculos. Sed ut laboris quem Lysiae impenderim aequus esse iudex possit lector inspiciat mihi annotationum seriem, quam huic praefationi subiiciendam ratus sum.

L. B. Mense Septembri 1890. J. J. HARTMAN.

PRAEFATIO EDITIONIS QUARTAE.

Claudebatur editionis tertiae praefatio satis longa serie locorum, in quibus ipse novi aliquid tentasse mihi videbar. Quae nunc erat omittenda, quoniam interea Lysiae ea evenerant quae me huiusce editionis rationem haud leviter mutare cogerent. Primum anno proximi saeculi ultimo splendidissima illa Herwerdeni in lucem prodiit editio, optimarum plena emendationum, ab illo vel inventarum vel idoneis commendatarum argumentis. Duobus annis postea alio modo non minus egregie de Lysia meritus est Theodorus Thalheim, qui indefessa industria in editione sua omnia refert quaecunque ad nostram usque aetatem a viris doctis ad Lysiae textum purgandum sunt proposita. Secutus est Polakius nostras, cuius novae emendationes leguntur in Mnemosynes voluminibus XXX et XXXI; denique hoc ipso tempore Naberus (Mnem. vol. XXXIII fasc. 1) oratori nostro manum adhibuit emendatricem: utrumque autem modo rem acu tetigisse modo coniecisse aliquid quod et elegans esset et verisimile vix dicere opus. Quorum omnium ego opibus usus cum iterum iterumque Lysiam cum pulvisculo excuterem, primum — quid enim reticeam? — multo sum factus audacior:

videbam enim multa, quae mihi in mentem venerant, multo antea a summis esse inventa viris, quare iam non erat cur ea, ut antea, in textum recipere vererer. Videbam praeterea haud paucos locos, in quibus ego haerebam etiam, dudum probabiliter esse emendatos. Postremo nunc demum — et est hoc Thalheimii praesertim meritum — multo minore labore quid esset in codice Palatino, quid e coniecturis fluxisset dispicere poteram. Non tamen opus esse videbatur perpetuam annotationem criticam vel paginis subiicere vel textui praemittere: de singularum lectionum origine et auctore Thalheimius est adeundus. Meum erat de iis tantummodo locis annotare aliquid, de quibus ipse in medium proferre et possem et deberem quod vel novum esset vel nondum in clara luce positum videretur; et est horum vel sic sat magna copia. Praeterea indicandum erat quid a Nabero sumpsissem, cuius commentatio tam recens est, nam Polakiana illa dudum omnium manibus teritur. Sed praemittenda sunt pauca, quae ad plures locos vel ad totam editionem pertineant.

Quaecunque delenda visa sunt, ea non cancellis saepsi sed plane omisi, quae inserenda, inserui nullo signo addito: sic legentium oculis gratior fore textus videbatur. Fragmentis paucissima quaedam ab Herwerdeno Thalheimioque sumpta addidi, sed neque locos Lysiae, quos latine versos affert Rutilius Lupus, neque fragmenta epistolarum, neque denique nuda vocabula, a grammaticis tamquam Lysiae allata, ut in hanc editionem reciperem a me impetrare potui. In re orthographica recentem rationem secutus sum, operamque dedi ut in ea re mihi constarem: non solum μιμνήσκω scripsi sed etiam γιγνώσκω. Fieri tamen facile potuit ut hic illic aliquid sic relinquerem ut inveneram apud Cobetum: quis enim accuratus

esse potest in eo negotio quod prorsus nihili faciat? Futura in -ηθήσομαι et -ωθήσομαι saepe a Cobeto iniuria tentata Herwerdeno nunc assentior. Postremo lecturos moneo me in serie observationum de singulis locis, quam iam sum adiecturus quartae huicce praefationi, non solum de iis emendationibus nihil dixisse quas integras ab aliis recepi, sed ne de iis quidem quas leviter immutavi.

L. B. Mense Octobri 1904. J. J. HARTMAN.

I, 7 post γεγένηται aposiopesis est, non lacuna, ut Schenklio videtur, quem secutus ante πάντων inserui ἤ.

I, 10 confusior Herwerdeno videtur narratio, non mihi: cum dudum convaluisset uxor, aliquamdiu usu perstitit id quod primo post partum tempore in aliquot dies erat institutum.

I, 12 restitui αὐτίκα, pro quo quod coniectum est αὖθις ponendum erat ante ἐκέλευον.

I, 17 in codice est: ὃ οὐδέποτε ἐγένετο. Omnino equidem Herwerdeno assentior cum praesenti tempore iungi posse οὐδέποτε, cum praeterito οὐδεπώποτε (cf. eius annotatio p. 151 ad § 57), sed quod ille dat ὃ οὐδεπώποτε ἐγένετο iusto graviorem habet emphasin: „hoc *nunquam antea* factum erat"; non sic loquitur pater familias, qui placide leniterque *insoliti* aliquid evenisse narrat; non Belgice dicit: „iets wat *nog nooit* gebeurd was" sed: „iets wat (anders) *nooit* gebeurde". At si verum est, ut est, quod Herwerdenus dicit, cum praesenti tempore iungi οὐδέποτε,

sequitur ut etiam cum *durativo* iungatur, ideoque οὐδέποτε ἐγίγνετο edidi. Raro fit ut sic nobis loquendum sit, ergo rariora sunt huius structurae exempla. Non desunt tamen, ne apud Homerum quidem:

Il. E, 789 οὐδέποτε Τρῶες πρὸ πυλάων Δαρδανιάων οἴχνεσκον.

Cf. praeterea:

Xen. Cyr. I, 4. 2 οὐδέποτε ἀπέλειπε τὸν πάππον οὐδὲ κλάων ποτε ἐπαύετο.

„ „ I, 3. 10 οὐδέποτε ἐσιωπᾶτε.

„ Anab. II, 6, 13 (Clearchus) φιλίᾳ καὶ εὐνοίᾳ ἑπομένους οὐδέποτ' εἶχε.

„ Ages. 11, 7 τῆς δὲ ψυχῆς οὐδέποτε ἐπαύετο μνημεῖα διαπονούμενος.

Ad eandem normam XII, 19 edidi οὐδέποτ' ᾤοντο κτήσεσθαι; Belgice enim est: „zij hadden *nooit* gedacht zóóveel te zullen krijgen" non: „zij hadden *nog nooit* gedacht z. t. z. k.". Et quod de emphasi dixi, propter illam nolim cum Herw. XXVI, 20 legere: οὐδεπώποτε αὐτοῖς μετεμέλησε („daarvan hebben ze *nog nooit* berouw gehad") sed retineo οὐδέποτε αὐτοῖς μετεμέλησε („ze hebben er nooit berouw van gehad").

I, 18 restitui traditam lectionem ὡς τῶν ἐπιτηδείων τινα. Apparet enim, et res ipsa clamat, haec non in platea sed domi alicuius acta dictaque esse. Ne quis autem putet nunc ὡς τ. ἐ. τινος requiri, cf. § 23.

I, 20 recepta Polakii emendatione πορίζοι (pro ποιοῖτο), post ᾤχετο inserui ἐκείνη.

I, 22 post πέντε nulla mihi quidem esse lacuna videtur: in hac re Euphileto sunt omnia ut pro certo constet non statim post illud ancillae indicium caesum esse Eratosthenem sed dierum aliquot intervallo, cf. § 37.

ib. pro ἐπιδείξω dedi ἀποδείξω, et saepius horum

compositorum confusioni, quae admodum frequens est, obviam ii.

ib. οἴκαδε, quod in cod. demum legitur post ἐλθόντες, ubi sequente ὡς ἐμέ prorsus supervacuum est, ante ἰόντι posui, ubi plane necessarium est.

I, 24 (post ὕστερον) ἐν τῇ κλίνῃ, quod van Leeuwen post γυναικί ponere malit, ego delevi.

I, 27 pro εἰσελθόντας Weidnerus coniecit ἐπελθ. quod recepit Herwerdenus. Iniuria ut opinor: affert Enphiletus res e quibus appareat non potuisse Eratosthenem e cubiculo εἰς τὴν ἑστίαν confugere: prohibituri illud erant ii qui cubiculum intraverant, quos inermis Eratosthenes non poterat repellere.

I, 31 etiamnunc mihi videor recte ἐπ' ἐκείναις eo transtulisse ubi nunc legitur. Olim legebatur supra inter ἰσχυροτέραν et ἐξευρεῖν, admodum absurde, ut opinor: *morte* graviorem poenam excogitare *semper et ubique* ἀδύνατον est, non tantummodo cum quaeritur quo modo plectendus sit qui παλλακήν corrupit.

I, 32 Frohbergerum secutus delevi (post ὀφείλειν): ἐὰν δὲ γυναῖκα, ἐφ' αἷσπερ ἀποκτείνειν ἔξεστιν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι recepta coniectura ἐλευθέραν (pro ἐλεύθερον) quam non commemorat Thalheimius.

I 38 deletis vocabulis σκέψασθε δέ et semicolo (post ψεύδονται) transpositaque particula δέ, edidi ὅτι δὲ καὶ ταῦτα ψεύδονται ῥᾳδίως ἐκ τῶνδε γνώσεσθε.

II, 20 transposui πανταχοῦ, quod post μεγάλα καί legatur, cf. 26 ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων.

II, 22 ἥξειν βοηθήσοντας edidi cum Herwerdeno sed post γάρ praeterea inserui τούτους.

II, 23 pro οὐ λογισμῷ εἰδότες ....., ut tamen sanum sensum hic locus praeberet, dedi οὐ λογιζόμενοι: proavi nostri non numerando ratiocinandoque computabant quam magnum esset periculum.

II, 26 delevi (ante *οὕτω δὲ διὰ ταχέων*) *παρὰ τοὺς ὅρους τῆς χώρας*.

II, 31 (in.) non sequor hic Polakium, et pro *γενομένου* scripsi *γιγνομένου*. Eodem tempore ab Atheniensibus et a Spartanis proelium committebatur (*ἐγίγνετο ὁ κίνδυνος*).

II, 39 Erdmannum secutus *ἃ* pro *ὧν* dedi, sed non semel, ut ille, verum bis.

II, 50 optimam Naberi emendationem *ὑφίστασθαι* pro *ποιήσασθαι* recepi.

II, 58 recipere ausus non sum Hirschigii *ἐπεδείξαντο* pro *ἐπέδειξαν*. Tuentur enim coniecturam hi loci: 10 et 67, sed refellunt: 41 (?), 56 (?) 64, 69. Videtur sophista ineptissimus, soni ratione habita, modo hoc modo illud praetulisse.

II, 67 delendum esse (ante *Κορινθίοις*) *βοηθήσαντες*, si quidquam, mihi pro certo constat. Non potest dativus ille a duobus simul pendere verbis. Quid huc faciat Xen. Hell. IV, 4, 17, ab Herw. allatus, me fugit.

II, 81 male me habet mira locutio *θεραπεύειν τὸν νόμον*.

III, 4 plane necessarium est Cobeti supplementum *τοιαύτας* (ante *συμφοράς*), cf. § 40. In § 9 praesidii nihil est lectioni vulgatae.

III, 17 *ἰοῦσι* dedi pro *οὖσι*, nec recuso quominus cum Nabero *οὖσι κατά* legatur.

III, 18 in constituenda huius loci lectione Franckenio et Polakio sum obsecutus; sed quod puer quoque pugnae fit particeps male me habet (cf. § 33), et in proelio modo descripto etiam puerum vapulasse efficio e § 23: *τύπτων ἀμφοτέρους ἡμᾶς*.

III, 26 Herwerdeni *οὐδεπώποτε* recepi, sed ante *ἐγκαλέσαι* posui.

III, 29 istud ἐπὶ τὴν οἰκίαν Φοιτῶν non concoquens dedi εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν εἰσῄει. Fuit cum pro Φοιτῶν legendum putarem μεθύων, sed hic eius rei mentionem fieri non est necessarium.

III, 42 cum Herwerdeno ποιῆσαι dedi pro ποιήσασθαι, sed addidi τὴν ζημίαν secundum I, 33 f.

III, 43 sequor hic Herwerdenum, sed paulo longius quam ille progredior.

III, 45 inserere malui μέγα quam μέγιστον.

IV, 2 edidi καὶ τὴν μὲν δὴ ἀντίδοσιν, Herwerdenus τὴν μὲν ἀντίδοσιν δή.

IV, 4 pro αὐτὸν οἱ κριτήν edidi οἱ κριτὴν αὐτόν.

IV, 15 corruptum videtur ἐφ' οἷς.

IV, 16 Cobeti εἰκότως ἂν τι τούτῳ χαριζόμενοι καὶ tota oratoris flagitatur disputatione.

IV, 19 εἰργασμένος. Ecquid ἐργασάμενος, ut paulo post ἐξαμαρτών?

V, 1 κελεύοντος. Hirschigii ἱκετεύοντος eo refellitur quod *sequitur* verbum multo minus emphaticum δεομένου.

V, 3 Graecitati consuluisse mihi videor post ἐνεκάλεσεν (non post οὐδείς) inserens οὐδέν.

ib. περὶ ἐλευθερίας. Ecquid ὑπὲρ ἐ.?

VI, 9 delevi 'Αθηναίων, quod ante ἐν τῷ βουλευτηρίῳ legebatur.

VI, 11 sanum esse καὶ ὧν ἐκείνοις δεῖ τιμωρεῖν non credo.

VI, 13 καίτοι οὕτως οὐχ ὑπέρ κτέ. Totum locum perturbavit Sluiterus inserendo ὅπως ante ὑπέρ.

ib. ante ἐστέ inserui ὑμεῖς. Sic αὐτοκράτορες ἦτε et ἐπιτάξαντες egregie inter se opponunter.

VI, 20 voc. οὐδέν facit ut Cobeti supplementum εἰ νῦν ἀποφύγοι et supervacuum sit et ingratum. „Eas res hoc tempore fieri videmus" (orator ait) „ut nihil iam mihi mirum videri possit".

ib. ὁ δὲ θεός κτέ. Ingeniosam recepi Polakii emendationem. Verbo ἀνήνασθαι eum usum, qui § 30 ἀλώμενος scripsit, lubenter credo.

VI, 29 recepta Herwerdeni emendatione εἰς δημοκρατουμένην, delevi quod praecedebat δεῦρο.

VI, 31 pro ἐπινοεῖν dedi εὖ νοῶν.

VI, 32 post πρεσβύτερον delevi ὄντα.

VI, 36 quin delendum sit ὅτι ἐμήνυσε, quod in cd. legitur post εἰδέναι, ne nunc quidem dubito.

VI, 39 praestantissima emendatio ἐν δέει utrum Emperii sit (ut tradit Thalheimius), an Cobeti (ut Herw.) an denique Halbertsmae nescio; meam non esse iam certo scio.

VI, 49 nihili est Frohbergeri ἀναλυσάμενος (pro ἀνακαλεσάμενος).

VI, 54 rectissime post κρῖναι Cobetus inseruit μέν (non post τῶν). Iudicium quidem instituere cives suos iussit Diocles, sed tantummodo dicis causa et iam multo antea condemnandi capto consilio.

VII, 3 facessere hinc περὶ τοῦ πράγματος, quod post διαγνωσομένοις legebatur, nunc quoque iussi. Nihil istis verbis praesidii est in § 22, cuius loci longe alia est structura.

VII, 5 inter οὐδέν et προσήκει inserui ἡμᾶς.

VII, 6 cum Nabero Φιλίων dedi pro Φίλων.

VII, 10 κᾆτα τρί' ἔτη — Πρωτέας: sequor hic Meutznerum et Herwerdenum sed praeterea post ἔτη omisi ὁμοίως καί, pro quo legi possit ἐφεξῆς vel eiusmodi aliquid.

VII, 14 ἐγὼ δὲ εἴ τι — ἀποφήναιμι: Freium Her-

werdenumque sequor, sed bis ἄν posui, quo neque opt. ἀποφήναιμι neque pcpium γενομένας carere potest.

VII, 18 propter τυγχάνουσιν suspicor οὐ φίλοι legendum esse: cum aliis mihi hoc ipso tempore levis est dissensio, cum aliis graves sunt inimicitiae.

VII, 24 pro composito ἐπεργάσασθαι simplex verbum dedi.

VII, 27 καὶ οὐ ... διαβεβλημένος. Polakii emendationem leviter mutatam recepi.

VII, 30 desidero verbi ἐνθυμουμένους obiectum.

VII, 33 pro δικαιότερον dedi δίκαιον.

VII, 35 deleto τοῖς ante θεράπουσιν, etiam οἱ ante βασανιζόμενοι delendum esse opinatus sum.

VII, 37 delevi (non cum Meutznero προσῆκεν), sed ἐχρῆν, quod post παραλαμβάνειν legebatur.

VIII, 3 sequor Polakium, sed praeterea cum Cobeto τάχα δὴ βοηθῶν post μή τις ὑμῶν deleo.

VIII, 8 εἰ περιήλθετε πάντας dedi pro εἰ π. πάντες. Vide quod praecedit τελευταίους.

VIII, 10 μέ, quod ante βουλόμενον legebatur, delevi.

VIII, 13 pro ἐπεί dedi ἔπειτα τί ut haec evaderet argumentatio: meo cum Clitodico colloquio non adfuit; nisi ergo de eo a vobis certior est factus, ipse finxit; at quid ei profutura erat haec fictio?

VIII, 19 post ἕνα inserui γέ τινα.

IX, 2 Polakii emendationem leviter mutatam recepi.

IX, 15 post ὀμόσαντες dedi δέ pro μὲν οὖν, quod e praegressis est repetitum.

IX, 18 pro ἠδικηκότα με οὐδὲν ἐπιδεικνύασι καὶ λοιδοροῦσι dedi ἠδ. μὲν οὐδ. ἐπιδεικνύασι, λοιδοροῦσι δέ.

IX, 21 post πόλεως inserui ἐκπεπτωκέναι et paulo post pro οὖν dedi γάρ.

X, 15 post ἡγοῦμαι ὅτι delendum esse ἐγὼ μέν etiamnunc mihi constat: opponuntur inter se ὑμᾶς μέν et τοῦτον δέ.

XI, 6 ante εἴπῃ inserui κακῶς.
XI, 7 nonne et hic, ut X, 21, δόξαν pro γνώμην legendum erat? Illic verum restituit Rauchensteinius.

XII, 1 Naberi λέγοντα pro λέγοντι recepi.
XII, 2 ἀλλ' ὡς ἅπασι κτέ. Nondum quidquam mutare ausus sum: Polakii supplementum (ἧττον post ἰδίων) quid sibi velit parum intelligo.
XII, 6 Reiskii coniecturam quamvis audacem πάντως δὲ (δεῖν) τὴν μὲν πόλιν (ἀσθενῆ) γενέσθαι (pro πένεσθαι) recepi, quia sic demum intelligo qua ratione πόλιν et ἀρχήν inter se opponantur, et hac opus esse sententia liquido demonstrant hi loci: § 70, § 76, sed prae ceteris Xen. Hell. II, 3, 41.
XII, 7 nihil mutavi, crucem interpretis reliqui.
XII, 9 pro ταῦτα ποιήσειν dedi τοῦτο λαβὼν ἀγαπήσειν (partim cum Nabero).
XII, 10 pro εἰσέρχεται dedi ἐπεισέρχεται.
XII, 14 cum Nabero πάντα ποιήσειν dedi pro ταῦτα ποιήσειν.
XII, 16 cum eodem συλλαβών pro λαβών.
XII, 30 pro σώζοντα αὐτόν dedi σῴζειν παρόν et totum istud κατὰ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα, quod sequebatur, delevi.
XII, 34 post ἀπέκτεινας cum Blassio delevi Φέρε δὴ . . . ἀπεψηφίσασθε, quod Lysiae esse potest, huius loci esse non potest.
XII, 43 praeclara emendatio, qua ὅθεν post ἦρξαν est reposita (legebatur post οὔσης), cuius sit nescio, certam esse scio.
XII, 49 Westermanni emendationem ἠδίκουν (pro

εἶχον) recepi. Quod hic ad XXXII, 1 provocat Thalheimius oraculi instar est.

XII, 58 pro κρείττους αὐτῶν Dobraei dedi lectionem Κριτίου ἑταίρους sed deinceps etiam delevi δι' ὑμᾶς, quo tota argumentatio pessumdatur.

XII, 65 ταῦτ' ἔπραττεν. Ecquid πάντ' ἔπραττεν?

XII, 69 ἔμελλεν ἐρεῖν. Ecquid ἔμελλε πράξειν?

XII, 71 pro λεγόμενος recepi Westermanni ὡμολογημένος, sed et ὑπ' ἐκείνου, quod continuo sequebatur, delevi. Nil prodest emendatio ὑπ' ἐκείνων.

XII, 83 οὕτω πολλά cum Nabero pro οὗτοι πολλά.

XII, 89 cum Nabero Ἑλλήνων (post τῶν ἄλλων) delevi.

XII, 91 μηδ' οἴεσθε κτἑ. Rauchensteinii emendationem leviter mutatam et Weidneri ποιήσει (pro ποιήσετε) in textum recepi.

XII, 93 cur necessarium esset adiectiva πιστούς et εὔνους inter se sedem mutare iubere (traditum est: πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο ... εὔνους ᾤοντο εἶναι) exposui: De Embl. p. 122 ann. Sed sponte perspicua res est.

XIII, 1 ὑπ' ἐμοῦ μέν dedi pro ὑπ' ἐμοῦ νυνί.

XIII, 8 cum Nabero post ποιεῖσθαι delevi Λακεδαιμονίους.

XIII, 18 ἢ ἀνόητοι ἢ ἄφιλοι dedi pro ἀν. καὶ ἀφ.: qui homine qualis est Agoratus amico utitur aut stupidus est aut nullos habet amicos.

XIII, 23 pro ἔφασαν προήσεσθαι dedi cum Nabero εἴασαν.

XIII, 31 sequor Herwerdenum sed dedi οὐ γὰρ ἐδόκει (Herw. ὡς οὐκ ἐδόκει), et ante ἔρρωτο omisi σφόδρα admodum invenuste repetitum.

XIII, 32 post παράγουσιν delevi εἰς τὸν δῆμον.

XIII, 37 barbaram formam καθέζονται correxi.

XIII, 42 cum Nabero εὖ inserui ante τελευτήσειαν.

XIII, 48 τῇ πόλει, quod post ἁπάντων legebatur, post γεγενημένων posui.

XIII, 51 ἄν, quod post δήμου legebatur, suo loco reposui.

XIII, 77 αὐτῷ ante ἀγώνισμα inserui.

XIII, 78 ingratis *omnibus* purgavi additamentis et pro ἄγουσιν dedi ἀπάγουσιν, pro οὗπερ οἷπερ. Tum post τοῦτον delevi ἐπὶ Φυλῇ.

XIII, 86 δοκοῦσι — ἀποκτείνεις audaciorem Herwerdeni recepi emendationem, dubitans tamen an non et διισχυριζομένῳ melius abesset.

XIV, 7 e loci perturbati medicinis, quas commendarunt vv. dd., meo marte elegi quae aptissimae viderentur.

XIV, 26 post προὔδωκεν excidisse nomen reguli Thracici recte statuit Frohbergerus.

XIV, 36 διὰ τὴν δύναμιν transposui cum Franckenio (legebatur post ἔφευγε), cui lepidissimae emendationi obstare ἐδύνατο, quod sequitur, pertinaciter nego.

XVII, 3 post πολέμῳ delevi διότι οὐκ ἦσαν δίκαι.

XVII, 4 καίτοι — κέκτημαι: codicis C lectionem, quam Cobetus recepit, ita sum secutus ut tantummodo πάντα τὰ Ἐράτωνος delerem.

XVII, 5 διαιτητάς (pro ἰδιωτάς) et 9 διαιτηταῖς (pro ἰδιωταῖς) a Nabero sumsi: felicissima ea videtur emendatio.

XVIII, 6 inserui τούτων ante prius πολιτείας.

XVIII, 10 delevi καὶ Παυσανίας (post Λακεδαιμόνιοι) cum Nabero.

XVIII, 15 usus codicis C supplemento adieci etiam ποιήσετε et pro priore ποιήσετε dedi ἐποιήσατε: sic

sententiae ratio constat et causa cur verba exciderint patet.

XVIII, 27 post *χάριν* delevi *καὶ ἀξιοῦμεν*.

ib. post *τῶν αὐτῶν* inserui *ὑμῖν*.

XIX, 7 *γάρ* in *οὐδὲ γὰρ θάψαι* omisi.

XIX, 15 *ἡγοῦντο* cum Nabero pro *ἡγοῦνται*.

ib. *καί* in *κᾆτ'* mutavi et in fine sententiae addidi *ἐπιδούς*.

XIX, 18 *ἦν* post *διάφορος* inserui cum Nabero.

XIX, 28 recepta Bekkeri emendatione praeterea *μέν* post *γῇ* delevi.

XIX, 33 pro *εἰ οἱ* dedi *ᾗ οἱ* et *τἀλλότρια* pro *τἀκείνων*.

ib. pro absurdo *πολλά* dedi *πέντε*. Quis enim mortalium unquam sic locutus est: „domi meae est soror cum *multis* liberis, qui mihi sunt alendi"?

XIX, 34. Tota haec § mihi quidem videtur ab inepto sciolo graviter interpolata. Ista *εἴ τις ὑμῶν* ... *χρήματα* non bene decurrunt, et ineptum est *fingere* (tamquam rem vix credibilem) *aliquem Atheniensium* sororem filiamve suam Timotheo uxorem dedisse. An sumamus Timotheo barbaram aliquam nuptam? Nemo hoc tradit. Et si traditum esset, *εἴ τις — ἀδελφήν* et *τοὺς ἐκείνου προσήκοντας* non bene concinerent.

XIX, 35 dedi *εἴ τινες* pro *εἰ*.

XIX, 41 cum Westermanno lego *ᾔσθετο ἄν* (pro *διέθετο*), cum Cobeto *νήσῳ* pro *νόσῳ* et post *ὧν* addidi *καί*.

XIX, 51 in fine delevi *ἀνθρώπους*.

XIX, 54 *τούτους* cum Nabero dedi pro *τούτοις*.

XIX, 61 *νομίζετε* nunc quoque dedi pro *νομίσατε*: cum illo indicativo pronomen *ὑμεῖς* optime iungitur, cum imperativo nequaquam iungi potest.

XX, 3 meo marte refinxi locum, de quo emendando desperat Herwerdenus.

XX, 9 delevi, partim Herwerdeno obsecutus, καὶ ὁ Φόβος τῶν πεπονθότων (post δέος) et ὥστε οἱ πολλοὶ πάντα ἐγίγνωσκον αὐτῶν· τοὺς μὲν γὰρ ἐξήλαυνον, τοὺς δ' ἀπώλλυσαν (post πάντας).

XX, 14 καὶ ἤδη μετεπεπτώκει τὰ πράγματα. Non recepi Herwerdeni ὡς (pro καί). Conferri potest fragm. 75, 3 ὥστ' ἐτύγχανε μὲν οὖσα κτέ. quem locum inserendo ὅτε mihi quidem perturbasse Sluiterus videtur.

XX, 15 altero ἂν deleto inserui οὖν.

XX, 18 delevi αὐτοῦ τε καὶ ἡμῶν (post λαβόντες).

XX, 19 lacunae signum posui cum Herwerdeno: excidit adiectivum quod „popularem" significat cf. § 15.

XX, 24 pro ὑμῖν δ' οὐκ ἦν dedi ἵππευον δ' ἐκεῖ, deinde, ne nimis absurda fieret § 25, omisi ὥστ' εἰδέναι τοὺς ἱππέας οἷος ἦ τὴν ψυχήν.

XX, 27 post ἦν desidero nomen eius, qui literas erat redditurus (in dativo).

XX, 34 δι' αὐτόν lego cum Hirschigio (pro καὶ αὐτόν) sed post εἰ pono.

XXI, 16 cum Nabero μοι inserui.

XXI, 18 cum eodem δυσχεροῦς dedi pro αἰσχροῦ.

XXI, 21 post Κινησίας inserui ὁ cum Nabero.

XXI, 24 recepi Naberi ἔδεισα pro ἠλέησα.

XXIII, 5 Cum Nabero Ἱππαρχοδώρου dedi pro Ἱππαρμοδώρου,

XXIII, 10 lego ἠγγύητο pro ἐξηγγύητο et 11 ἠγγυήθη pro ἐξηγγυήθη.

XXIII, 12 lego ἀγαγόντων pro ἀγόντων.

XXIII, 13 quomodo quae de Pancleonis contra Aristodicum antomosia leguntur conciliem cum § 2

non video. Plataeensis est *nolle* apud polemarchum causam agere: qui ergo se *non* esse Plataeensem defendi, *vult* causam agere apud polemarchum. Nonne igitur delendum μή quod ante πρὸς τὸν πολέμαρχον legitur? Plerumque quidem infinitivus, qui ab ἀμφισβητεῖν pendet, negationem habet, sed hic sensus est: Aristodicum repellere conatus est contendendo se, utpote peregrinum, ad polemarchum in ius vocari oportere.

XXIV, 8 εἰ . . . τότε μὲν φαίνομαι (ind.) . . . νῦν δὲ ἀφαιρεθείην (opt.). Sic esse legendum disertum praebet testimonium XXVIII, 3 ubi inverso ordine legitur: εἰ νῦν μὲν . . . ἔχοιτε, ἐν δὲ τῷ τέως χρόνῳ . . . ἐκολάζετε. Integra in codice perstitit structura unice vera XXXI, 31: σχέτλιον δ' ἂν εἴη, εἰ οὗτος μὲν ἅπαντας τοὺς πολίτας περὶ οὐδενὸς ἡγήσατο, ὑμεῖς δὲ τοῦτον ἕνα ὄντα μὴ ἀποδοκιμάσαιτε.

XXIV, 22 ἐπεὶ . . . ἀπεστέρηκεν dedi pro ἐπειδὴ . . . ἀπεστέρησεν.

ib. τοῖς (ante ἅπασι) delevi.

XXIV, 25 ἐπανιών cum Nabero dedi pro ἁπάντων. De *praesentis* temporis participio cf. van Leeuwen ad Arist. Nub. 1212 et ad Thesm. 930.

XXV, 13 post σκοπεῖν equidem interrogationem exspectaverim ab illo verbo pendentem.

XXV, 20 post χρῆσθαι Herwerdenus inseruit παραδείγμασι. Sed vox παράδειγμα apud L. plerumque „exemplum deterrens" significat..

ib. dedi περὶ τῶν αὐτῶν pro περὶ τῶν ἄλλων et post φεύγοντες cum Kaysero delevi περὶ ὑμῶν αὐτῶν.

XXVI, 1 ante διαψηφιουμένων delere ταῦτα malui quam cum Halbertsma ἐνταῦθα legere. Requireretur enim, si locus indicaretur, ἐνθάδε.

XXVI, 8 transposui τά, quod ante ὑπέρ legebatur: nam ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἄρχειν est: eius, qui archon futurus est, loco. Si enim Euander non δοκιμάζεται, eius locus vacat.

XXVI, 11 Kaysero obtemperans dedi ἔπειτα μετέχων pro μετά (ille μετασχὼν ἔπειτα).

XXVI, 22 post τυράννοις inserui ἐν τιμῇ. An ἐπὶ τοῖς τυράννοις legendum? Sed eo sensu ἐπί nunquam apud Lysiam legitur (tyrannis dicto audiens fuit).

XXVII, 8 post διαβληθέντες delevi περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴστε.

XXVIII, 8 τὴν πόλιν αὐτοῦ ἀπαλλαγῆναι dedi pro τῆς πόλεως ἀπαλλαγῆναι.

XXVIII, 12 post κατῆλθε delevi καὶ ὡς δημοτικός ἐστι et ὡς ante τῶν κινδύνων.

XXIX, 2 pro οὐδὲν ἐν τῇ πόλει Frck. cit. οὐδὲ πολλοστὸν μέρος, quam coniecturam loci ab eo allati ultro refutant.

XXIX, 2 εἰ γὰρ ... εὑρεθήσεται. Hanc codicis lectionem dispositionemque restitui, nisi quod post χαλεπῶς inserui γε. Conferri potest XXX, 6 extr.

XXX, 5 hic et alibi, ubi de *universo* Nicomachi munere agitur, cum Frohbergero ἀναγράφειν dedi; ubi de singulis agitur legibus (ut § 2) ἐγγράφειν.

XXX, 15 retinui Cobeti lectionem ἐπυθόμην ... πειράσεσθαι. Quod aliis placet ᾐσθανόμην ... πειρασόμενον mihi propter *futuri* pcpium absurdum videtur. Sed praeterea in sequentibus omisso καί (ante τῆς εὐνοίας cum Cobeto) necessarium duxi pro χρησόμενον dare χρώμενον.

XXX, 26 inserui πολλά ante χρήματα.

XXXI, 3 dedi *ὅτι ... ἐκ τούτου* pro *εἴ τι ... ἐκ τούτων*.

XXXI, 4 dedi *τοῦτον* pro *αὐτόν*.

ib. pro *ἐξ ὧν* dedi *ἅ*, et post *αὐτούς* delevi *περὶ ὧν ἴσασι*.

XXXI, 18 pro *ἅπαντες* cum Nabero dedi *παρόντες*.

XXXI, 20 inserto (cum Marklando) *ἅ* ante *οἱ οἰκεῖοι*, violentioribus aliorum medelis supersederi posse arbitror. Certe vitiosa est Heldmanni transpositio, qua fit ut eam causam afferat accusator, cur Philonis matris querelas omittat, quae vel maxime impellere debebat ut eas proferret.

XXXI, 30 in fine § i omittendo *ἐπιχειρῶσιν* structuram vitiosam sanasse mihi videor.

XXXI, 31 *καὶ αὐτῶν κινδυνευσάντων* mutare in *ἅπαντα* malui quam aliorum uti coniecturis multo etiam audacioribus.

XXXI, 33 post *διαμαχούμενος* delevi *περὶ αὐτῆς*, quod nihil habet quo referatur.

XXXI, 34 edidi e Taylori coniectura *καινά* (pro *κοινά*), omisso *παραδείγματα* quod sequitur; nam „exemplis deterrentibus" nullus hic locus. Sed etiam illud *ἀλλότρια* c. gen. („alienum a") non videtur Lysiaci esse sermonis.

XXXII, 6 Fuhrii supplementum *ἑκατὸν — δεδανεισμένας* recepi, sed addidi etiam *καὶ δραχμάς*, omissa post *δισχιλίας* particula *δέ*.

XXXII, 9 nomen Diogitonis inepte post *εἶπε* repetitum delevi.

XXXII, 23 pro *μισθῶσαι ἀπηλλαγμένον* dedi *μισθώσαντα ἀπηλλάχθαι* et *πριάμενον* pro *πριάμενος*.

XXXIII, 7 alterum *διά* (post *ἀρετὴν καί*) delevi et post prius reposui *τε*.

XXXIII, 8 delevi *ἀλλ' οἰκείας* (post *νομίζειν*).

XXXIV, 3 pro *ἀπελαυνόμενος* conieci *ἐλαττούμενος*, quam coniecturam egregie confirmat Xen. Hell. I, 4, 16: *τῶν τε ἡλικιωτῶν πλέον ἔχειν τῶν τε πρεσβυτέρων μὴ ἐλαττοῦσθαι.* Alii supplent *τῆς πολιτείας* cl. XVIII, 5.

ib. suspicor Lysiam hoc fere dedisse: *οὐχ ὅπως Ἀθηναίων τινὰ ἄτιμον ἐποιήσαμεν*, sed adiectum *διενοούμεθα* et ex aoristo futurum factum ab eo, qui istud *οὐχ ὅπως* (non solum non) non intelligeret... atque eodem modo et alios Lysiae locos corruptos. Integra perstitit structura elegantissima XXX, 26.

Fragm. 1 § 2 delevi *καί* (ante *οἴσω*). Cf. XII, 14, ubi alia anxietas itidem repetita coniunctione *δέ* pingitur.

fragm. 1 § 3 *πικρῶς — ἑαυτοῦ*. Sic lacunam a Scheibio indicatam supplevi.

Fragm. 11 *εὖ πάσχειν* cum Nabero inserui post *μέλλοντες μέν.*

Fragm. 16 *τούς τ' ἐμοὺς φίλους.* Particulam inserui.

Fragm. 28 e splendida Naberi emendatione dedi *ἐλαιοκόμων* pro *ἐλεοκόπων.*

Fragm. 34 l. 3 post *περί* delevi *αὐτῆς.*

Fragm. 78 fine pro *στερηθῆναι* dedi *στερηθέντα.*

ΛΥΣΙΑΣ.

1.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ ΦΟΝΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

*Περὶ πολλοῦ ἂν ποιησαίμην, ὦ ἄνδρες, τὸ τοιούτους
ὑμᾶς ἐμοὶ δικαστὰς περὶ τούτου τοῦ πράγματος γε-
νέσθαι, οἷοίπερ ἂν ὑμῖν αὐτοῖς εἴητε τοιαῦτα πεπονθό-
τες· εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τῶν
ἄλλων ἔχοιτε, ἥνπερ περὶ ὑμῶν αὐτῶν, οὐκ ἂν εἴη
ὅστις οὐκ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀγανακτοίη, ἀλλὰ
πάντες ἂν περὶ τῶν τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδευόντων τὰς
μεγίστας ζημίας μικρὰς ἡγοῖσθε. Καὶ ταῦτα οὐκ ἂν* 2
*εἴη μόνον παρ' ὑμῖν οὕτως ἐγνωσμένα, ἀλλ' ἐν ἁπάσῃ
τῇ Ἑλλάδι· περὶ τούτου γὰρ μόνου τοῦ ἀδικήματος
καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἡ αὐτὴ τιμωρία
τοῖς ἀσθενεστάτοις πρὸς τοὺς τὰ μέγιστα δυναμένους
ἀποδέδοται, ὥστε τὸν χείριστον τῶν αὐτῶν τυγχάνειν*

τῷ βελτίστῳ· οὕτως, ὦ ἄνδρες, ταύτην ὕβριν ἅπαντες
3 *ἄνθρωποι δεινοτάτην ἡγοῦνται.* Περὶ *μὲν οὖν τοῦ με-*
γέθους τῆς ζημίας ἅπαντας ὑμᾶς νομίζω τὴν αὐτὴν
διάνοιαν ἔχειν, καὶ οὐδένα οὕτως ὀλιγώρως διακεῖσθαι,
ὅστις οἴεται δεῖν συγγνώμης τυγχάνειν ἢ μικρᾶς ζη-
μίας ἀξίους εἶναι τοὺς τῶν τοιούτων ἔργων αἰτίους·
4 *ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, τοῦτό με δεῖν ἀποδεῖξαι, ὡς*
ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης *τὴν γυναῖκα τὴν ἐμὴν καὶ ἐκεί-*
νην τε διέφθειρε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ᾔσχυνε
καὶ ἐμὲ αὐτὸν ὕβριζεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰσιών,
καὶ οὔτε ἔχθρα ἐμοὶ καὶ ἐκείνῳ οὐδεμία ἦν πλὴν ταύ-
της, οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἔπραξα ταῦτα, ἵνα πλού-
σιος ἐκ πένητος γένωμαι, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς πλὴν
τῆς κατὰ τοὺς νόμους τιμωρίας.

5 Ἐγὼ *τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ἅπαντα ἐπιδείξω τὰ*
ἐμαυτοῦ πράγματα, οὐδὲν παραλείπων, ἀλλ' ἅπαντα
λέγων τἀληθῆ· ταύτην γὰρ ἐμαυτῷ μόνην ἡγοῦμαι
σωτηρίαν, ἐὰν ὑμῖν εἰπεῖν ἅπαντα δυνηθῶ τὰ πεπραγ-
6 *μένα.* Ἐγὼ *γάρ, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὴ ἔδοξέ μοι γῆμαι καὶ*
γυναῖκα ἠγαγόμην εἰς τὴν οἰκίαν, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον
οὕτω διεκείμην ὥστε μήτε λυπεῖν αὐτὴν μήτε ἐᾶν λίαν
ἐπ' ἐκείνῃ εἶναι ὅ τι ἂν ἐθέλῃ ποιεῖν, ἐφύλαττόν τε
ὡς οἷός τε ἦν, καὶ προσεῖχον τὸν νοῦν ὥσπερ εἰκός·
ἐπειδὴ δέ μοι παιδίον γίγνεται, ἐπίστευον ἤδη καὶ πάντα
τὰ ἐμαυτοῦ ἐκείνῃ παρέδωκα, ἡγούμενος ταύτην οἰκειό-
7 *τητα μεγίστην εἶναι.* Ἐν *μὲν οὖν τῷ πρώτῳ χρόνῳ, ὦ*
ἄνδρες, πασῶν ἦν βελτίστη· καὶ γὰρ οἰκονόμος ἦν δεινὴ
καὶ φειδωλὸς καὶ ἀκριβῶς πάντα διοικοῦσα· ἐπειδὴ δέ
μοι ἡ μήτηρ ἐτελεύτησε, ἣ πάντων τῶν κακῶν ἀποθα-
8 *νοῦσα αἰτία μοι γεγένηται....* Ἐπ' *ἐκφορὰν γὰρ*

αὐτῇ ἀκολουθήσασα ἡ ἐμὴ γυνὴ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου
ὀφθεῖσα, χρόνῳ διαφθείρεται· ἐπιτηρῶν γὰρ τὴν θερά-
παιναν εἰς τὴν ἀγορὰν βαδίζουσαν καὶ λόγους προσ-
φέρων ἀπώλεσεν αὐτήν. Πρῶτον μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, 9
(δεῖ γὰρ καὶ ταῦθ᾽ ὑμῖν διηγήσασθαι) οἰκίδιόν ἐστί
μοι διπλοῦν, ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω. Ἐπειδὴ δὲ
τὸ παιδίον ἐγένετο ἡμῖν, ἡ μήτηρ αὐτὴ ἐθήλαζεν·
ἵνα δὲ μή, ὁπότε λοῦσθαι δέοι, κινδυνεύοι κατὰ τῆς
κλίμακος καταβαίνουσα, ἐγὼ μὲν ἄνω ἐδιῃτώμην, αἱ
δὲ γυναῖκες κάτω· καὶ οὕτως ἤδη συνειθισμένον ἦν, 10
ὥστε πολλάκις ἡ γυνὴ ἀπῄει κάτω καθευδήσουσα ὡς
τὸ παιδίον, ἵνα τὸν τιτθὸν αὐτῷ διδῷ καὶ μὴ βοᾷ.
Καὶ ταῦτα πολὺν χρόνον οὕτως ἐγίγνετο, κἀγὼ οὐ-
δὲν πώποτε ὑπώπτευσα, ἀλλ᾽ οὕτως ἠλιθίως διεκείμην
ὥστ᾽ ᾤμην τὴν ἐμαυτοῦ γυναῖκα πασῶν σωφρονεστά-
την εἶναι τῶν ἐν τῇ πόλει. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, 11
ὦ ἄνδρες, ἧκον μὲν ἀπροσδοκήτως ἐξ ἀγροῦ, μετὰ δὲ
τὸ δεῖπνον τὸ παιδίον ἐβόα καὶ ἐδυσκόλαινεν, ὑπὸ τῆς
θεραπαίνης ἐπίτηδες λυπούμενον· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον
ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα ἐπυθόμην. Κἀγὼ τὴν γυναῖκα 12
ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ παιδίῳ τὸν τιτθόν, ἵνα
παύσηται κλᾶον· ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν, ὡς
δὴ ἀσμένη με ἑορακυῖα ἥκοντα διὰ χρόνου· ἐπειδὴ δ᾽
ἐγὼ ὠργιζόμην καὶ ἐκέλευον αὐτίκ᾽ ἀπιέναι, „ἵνα σύ
γε," ἔφη, „πειρᾷς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην· καὶ πρό-
τερον δὲ μεθύων εἷλκες αὐτήν." Κἀγὼ μὲν ἐγέλων, 13
ἐκείνη δὲ ἀναστᾶσα ἀπιοῦσα προστίθησι τὴν θύραν,
προσποιουμένη παίζειν, καὶ τὴν κλῇν ἐφέλκεται. Κἀγὼ
τούτων οὐδὲν ἐνθυμούμενος οὐδ᾽ ὑπονοῶν ἐκάθευδον ἄσ-
μενος, ὡς ἧκων ἐξ ἀγροῦ. Ἐπειδὴ δ᾽ ἦν πρὸς ἡμέραν, 14

ἧκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνέῳξεν. Ἐρομένου δ' ἐμοῦ
τί αἱ θύραι νύκτωρ ψοφοῖεν, ἔφασκε τὸν λύχνον ἀπο-
σβεσθῆναι τὸν παρὰ τῷ παιδίῳ, εἶτα ἐκ τῶν γειτόνων
ἀνάψασθαι. Ἐσιώπων ἐγὼ καὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν
ἡγούμην. Ἔδοξε δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσωπον ἐψιμυ-
θιῶσθαι, τοῦ ἀδελφοῦ τεθνεῶτος οὔπω τριάκονθ' ἡμέρας·
ὅμως δ' οὐδ' οὕτως οὐδὲν ὑπονοῶν περὶ τοῦ πράγματος,
15 ἐξελθὼν ᾠχόμην ἔξω σιωπῇ. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὦ ἄνδρες,
χρόνου μεταξὺ διαγενομένου καὶ ἐμοῦ πολὺ ἀπολελειμ-
μένου τῶν ἐμαυτοῦ κακῶν, προσέρχεταί μοί τις πρεσ-
βῦτις ἄνθρωπος, ὑπὸ γυναικὸς ὑποπεμφθεῖσα ἣν ἐκεῖνος
ἐμοίχευσεν, ὡς ἐγὼ ὕστερον ἤκουον· αὕτη δ' ὀργιζομένη
καὶ ἀδικεῖσθαι νομίζουσα, ὅτι οὐκέτι ὁμοίως ἐφοίτα παρ'
αὐτήν, ἐφύλαττεν ἕως ἐξεῦρεν ὅ τι εἴη τὸ αἴτιον.
16 Προσελθοῦσα οὖν μοι ἐγγὺς τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἐπι-
τηροῦσα, „Εὐφίλητε," ἔφη, „μηδεμιᾷ πολυπραγμο-
σύνῃ προσεληλυθέναι με νόμιζε πρός σε· ὁ γὰρ ἀνὴρ
ὁ ὑβρίζων εἰς σὲ καὶ τὴν σὴν γυναῖκα ἐχθρὸς ὢν ἡμῖν
τυγχάνει· ἐὰν οὖν λάβῃς τὴν θεράπαιναν τὴν διακο-
νοῦσαν ὑμῖν καὶ βασανίσῃς, ἅπαντα πεύσει. Ἔστι δ',"
ἔφη, „Ἐρατοσθένης Οἴηθεν ὁ ταῦτα πράττων, ὃς οὐ
μόνον τὴν σὴν γυναῖκα διέφθαρκεν ἀλλὰ καὶ ἄλλας
17 πολλάς· ταύτην γὰρ τέχνην ἔχει." Ταῦτ' εἰποῦσα, ὦ
ἄνδρες, ἐκείνη μὲν ἀπηλλάγη, ἐγὼ δὲ εὐθέως ἐταρατ-
τόμην, ἐνθυμούμενος μὲν ὡς ἀπεκλήσθην ἐν τῷ δωματίῳ,
ἀναμιμνησκόμενος δὲ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐψόφει ἡ
μέταυλος θύρα καὶ ἡ αὔλειος, ὃ οὐδέποτε ἐγίγνετο,
ἔδοξέ τέ μοι ἡ γυνὴ ἐψιμυθιῶσθαι. Ταῦτά μοι πάντα
18 εἰς τὴν γνώμην εἰσῄει, καὶ μεστὸς ἦν ὑποψίας. Ἐλθὼν
δ' οἴκαδε ἐκέλευον ἀκολουθεῖν μοι τὴν θεράπαιναν εἰς

τὴν ἀγοράν, ἀγαγὼν δ' αὐτὴν ὡς τῶν ἐπιτηδείων τινὰ
ἔλεγον ὅτι ἐγὼ πάντα εἴην πεπυσμένος τὰ γιγνόμενα
ἐν τῇ οἰκίᾳ· „σοὶ οὖν," ἔφην, „ἔξεστι δυοῖν ὁπότερον
βούλει ἑλέσθαι, ἢ μαστιγωθεῖσαν εἰς μυλῶνα ἐμπεσεῖν
καὶ μηδέποτε παύσασθαι κακοῖς τοιούτοις συνεχομένην,
ἢ κατειποῦσαν ἅπαντα τἀληθῆ μηδὲν παθεῖν κακὸν
ἀλλὰ συγγνώμης παρ' ἐμοῦ τυχεῖν τῶν ἡμαρτημένων·
ψεύσῃ δὲ μηδέν, ἀλλὰ πάντα τἀληθῆ λέγε." Κἀκείνη 19
τὸ μὲν πρῶτον ἔξαρνος ἦν καὶ ποιεῖν ἐκέλευεν ὅ τι
βούλομαι, οὐδὲν γὰρ εἰδέναι· ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἐμνήσθην
Ἐρατοσθένους πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπον ὅτι οὗτος ὁ φοι-
τῶν εἴη παρὰ τὴν γυναῖκα, ἐξεπλάγη ἡγησαμένη με
πάντα ἀκριβῶς ἐγνωκέναι· καὶ τότε ἤδη πρὸς τὰ γό-
νατά μου πεσοῦσα καὶ πίστιν παρ' ἐμοῦ λαβοῦσα
μηδὲν πείσεσθαι κακόν, κατηγόρευε πρῶτον μὲν ὡς με- 20
τὰ τὴν ἐκφορὰν αὐτῇ προσίοι, ἔπειτα ὡς αὐτὴ τελευ-
τῶσα εἰσαγγείλειε καὶ ὡς ἐκείνη τῷ χρόνῳ πεισθείη,
καὶ τὰς εἰσόδους οἷς τρόποις πορίζοι, καὶ ὡς Θεσμοφο-
ρίοις ἐμοῦ ἐν ἀγρῷ ὄντος ᾤχετο ἐκείνη εἰς τὸ ἱερὸν μετὰ
τῆς μητρὸς τῆς ἐκείνου, καὶ τἆλλα τὰ γενόμενα πάντα
ἀκριβῶς διηγήσατο. Ἐπειδὴ δὲ πάντα εἴρητο αὐτῇ, 21
εἶπον ἐγώ, „ὅπως τοίνυν ταῦτα μηδεὶς ἀνθρώπων πεύ-
σεται· εἰ δὲ μή, οὐδέν σοι κύριον ἔσται τῶν πρός σέ μοι
ὡμολογημένων· ἀξιῶ δέ σε ἐπ' αὐτοφώρῳ ταῦτά μοι
ἐπιδεῖξαι· ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι λόγων, ἀλλὰ τὸ ἔρ-
γον φανερὸν γενέσθαι, εἴπερ οὕτως ἔχει." Ὡμολόγει 22
ταῦτα ποιήσειν· καὶ μετὰ ταῦτα διεγένοντο ἡμέραι
τέτταρες ἢ πέντε, ὡς ἐγὼ μεγάλοις ὑμῖν τεκμηρίοις
ἀποδείξω. Πρῶτον δὲ διηγήσασθαι βούλομαι τὰ πραχ-
θέντα τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ. Σώστρατος ἦν μοι ἐπιτή-

δειος καὶ Φίλος· τούτῳ ἡλίου δεδυκότος οἴκαδε ἰόντι ἐξ
ἀγροῦ ἀπήντησα· εἰδὼς δ' ἐγὼ ὅτι τηνικαῦτα ἀφιγμέ-
νος οὐδὲν καταλήψοιτο οἴκοι τῶν ἐπιτηδείων, ἐκέλευον
συνδειπνεῖν· καὶ ἐλθόντες ὡς ἐμέ, ἀναβάντες εἰς τὸ
ὑπερῷον ἐδειπνοῦμεν· ἐπειδὴ δὲ καλῶς νῷν εἶχεν, ἐκεῖνος
23 μὲν ἀπιὼν ᾤχετο, ἐγὼ δ' ἐκάθευδον· ὁ δ' Ἐρατοσθένης,
ὦ ἄνδρες, εἰσέρχεται, καὶ ἡ θεράπαινα ἐπεγείρασά με
εὐθὺς φράζει ὅτι ἔνδον ἐστί· κἀγὼ εἰπὼν ἐκείνῃ ἐπι-
μέλεσθαι τῆς θύρας, καταβὰς σιωπῇ ἐξέρχομαι καὶ
ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν, καὶ τοὺς μὲν οὐκ ἔνδον
24 κατέλαβον, τοὺς δ' οὐδ' ἐπιδημοῦντας εὗρον. Παραλαβὼν
δ' ὡς οἷός τε ἦν πλείστους ἐκ τῶν παρόντων ἐβάδιζον·
καὶ δᾷδας λαβόντες ἐκ τοῦ ἐγγύτατα καπηλείου εἰσερ-
χόμεθα, τῆς θύρας ὑπὸ τῆς ἀνθρώπου παρεσκευασμένης.
Ὤσαντες δὲ τὴν θύραν τοῦ δωματίου οἱ μὲν πρῶτοι
εἰσιόντες ἔτι εἴδομεν αὐτὸν κατακείμενον παρὰ τῇ
25 γυναικί, οἱ δ' ὕστερον γυμνὸν ἐστηκότα· ἐγὼ δ', ὦ
ἄνδρες, πατάξας καταβάλλω αὐτόν, καὶ τὼ χεῖρε
περιαγαγὼν εἰς τοὔπισθεν ἠρώτων διὰ τί ὑβρίζει εἰς
τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰσιών. Κἀκεῖνος ἀδικεῖν μὲν
ὡμολόγει, ἠντεβόλει δὲ καὶ ἱκέτευε μὴ ἀποκτεῖναι
26 ἀλλ' ἀργύριον πράξασθαι· ἐγὼ δ' εἶπον ὅτι „οὐκ
ἐγώ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος, ὃν σὺ
περὶ ἐλάττονος τῶν ἡδονῶν ἐποιήσω· καὶ μᾶλλον εἵλου
τοιοῦτον ἁμάρτημα ἐξαμαρτάνειν εἰς τὴν γυναῖκα τὴν
ἐμὴν καὶ εἰς τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἢ τοῖς νόμοις
27 πείθεσθαι καὶ κόσμιος εἶναι.'' Οὕτως, ὦ ἄνδρες, ἐκεῖ-
νος τούτων ἔτυχεν ὧνπερ οἱ νόμοι κελεύουσι τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράττοντας, οὐκ εἰσαρπασθεὶς ἐκ τῆς ὁδοῦ,
οὐδ' ἐπὶ τὴν ἑστίαν καταφυγών, ὥσπερ οὗτοι λέγουσι·

*πῶς γὰρ ἄν, ὅστις ἐν τῷ δωματίῳ πληγεὶς κατέπε-
σεν εὐθύς, περιέστρεψα δ' αὐτοῦ τὼ χεῖρε, ἔνδον δ'
ἦσαν ἄνθρωποι τοσοῦτοι, οὓς διαφυγεῖν οὐκ ἠδύνατο,
οὔτε σιδήριον οὔτε ξύλον οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔχων, ᾧ τοὺς
εἰσελθόντας ἂν ἠμύνατο. Ἀλλ', ὦ ἄνδρες, οἶμαι καὶ* 28
*ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι οἱ μὴ τὰ δίκαια πράττοντες οὐχ ὁμο-
λογοῦσι τοὺς ἐχθροὺς λέγειν ἀληθῆ, ἀλλ' αὐτοὶ ψευ-
δόμενοι καὶ τὰ τοιαῦτα μηχανώμενοι ὀργὰς τοῖς ἀκού-
ουσι κατὰ τῶν τὰ δίκαια πραττόντων παρασκευάζουσιν.
Πρῶτον μὲν οὖν ἀνάγνωθι τὸν νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

Οὐκ ἠμφεσβήτει, ὦ ἄνδρες, ἀλλ' ὡμολόγει ἀδικεῖν, 29
*καὶ ὅπως μὲν μὴ ἀποθάνοι ἠντεβόλει καὶ ἱκέτευεν,
ἀποτίνειν δ' ἕτοιμος ἦν χρήματα· ἐγὼ δὲ τῷ μὲν ἐκεί-
νου τιμήματι οὐ συνεχώρουν, τὸν δὲ τῆς πόλεως νό-
μον ἠξίουν εἶναι κυριώτερον, καὶ ταύτην ἔλαβον τὴν
δίκην, ἣν ὑμεῖς δικαιοτάτην εἶναι ἡγησάμενοι τοῖς τὰ
τοιαῦτα ἐπιτηδεύουσιν ἐτάξατε. Καί μοι ἀνάβητε τού-
των μάρτυρες.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτον τὸν νόμον τὸν ἐκ τῆς 30
στήλης τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ τῷ ἐξ Ἀρείου πάγου, ᾧ καὶ πάτριόν ἐστι καὶ ἐφ' ἡμῶν ἀποδέδοται τοῦ φόνου τὰς δίκας δικάζειν, διαρρήδην εἴρηται τούτου μὴ καταγιγνώσκειν φόνον, ὃς ἂν ἐπὶ δάμαρτι τῇ ἑαυτοῦ μοιχὸν λαβὼν ταύτην τὴν τιμωρίαν

31 ποιήσηται. Καὶ οὕτω σφόδρα ὁ νομοθέτης δίκαια ταῦτα
ἡγήσατο εἶναι, ὥστε καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ταῖς
ἐλάττονος ἀξίαις τὴν αὐτὴν δίκην ἐπέθηκεν. Καίτοι
δῆλον ὅτι, εἴ τιν' εἶχε ταύτης μείζω τιμωρίαν, ἐπὶ
ταῖς γαμεταῖς ἐποίησεν ἄν· νῦν δὲ οὐχ οἷός τε ὢν
ταύτης ἰσχυροτέραν ἐξευρεῖν, τὴν αὐτὴν ἐπ' ἐκείναις τε
καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ἠξίωσε γίγνεσθαι. Ἀνάγνωθι
δέ μοι καὶ τοῦτον τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

32 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι κελεύει, ἐάν τις ἄνθρωπον
ἐλευθέραν ἢ παῖδα αἰσχύνῃ βίᾳ, διπλῆν τὴν βλάβην
ὀφείλειν· οὕτως, ὦ ἄνδρες, τοὺς βιαζομένους ἐλάττονος
ζημίας ἀξίους ἡγήσατο εἶναι ἢ τοὺς πείθοντας· τῶν
33 μὲν γὰρ θάνατον κατέγνω, τοῖς δὲ διπλῆν ἐποίησε τὴν
βλάβην, ἡγούμενος τοὺς μὲν διαπραττομένους βίᾳ ὑπὸ
τῶν βιασθέντων μισεῖσθαι, τοὺς δὲ πείθοντας οὕτως
αὐτῶν τὰς ψυχὰς διαφθείρειν ὥστ' οἰκειοτέρας αὐτοῖς
ποιεῖν τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας ἢ τοῖς ἀνδράσι, καὶ
πᾶσαν ἐπ' ἐκείνοις τὴν οἰκίαν γεγονέναι, καὶ τοὺς
παῖδας ἀδήλους εἶναι ὁποτέρων τυγχάνουσιν ὄντες,
τῶν ἀνδρῶν ἢ τῶν μοιχῶν· ἀνθ' ὧν ὁ τὸν νόμον θεὶς
34 θάνατον αὐτοῖς ἐποίησε τὴν ζημίαν. Ἐμοῦ τοίνυν, ὦ
ἄνδρες, οἱ μὲν νόμοι οὐ μόνον ἀπεγνωκότες εἰσὶ μὴ
ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κεκελευκότες ταύτην τὴν δίκην
λαμβάνειν· ἐν ὑμῖν δ' ἐστὶ πότερον χρὴ τούτους
35 ἰσχύειν ἢ μηδενὸς ἀξίους εἶναι. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι
πάσας τὰς πόλεις διὰ τοῦτο τοὺς νόμους τίθεσθαι,
ἵνα, περὶ ὧν ἂν πραγμάτων ἀπορῶμεν, παρὰ τού-
τους ἐλθόντες σκεψώμεθα ὅ τι ἡμῖν ποιητέον ἐστίν.

Οὗτοι τοίνυν παρὰ τῶν τοιούτων τοῖς ἀδικουμένοις
τοιαύτην δίκην λαμβάνειν παρακελεύονται· οἷς ὑμᾶς 36
ἀξιῶ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν· εἰ δὲ μή, τοσαύτην
ἄδειαν τοῖς μοιχοῖς ποιήσετε, ὥστε καὶ τοὺς κλέπ-
τας ἐπαρεῖτε φάσκειν μοιχοὺς εἶναι, εὖ εἰδότας ὅτι,
ἐὰν ταύτην τὴν αἰτίαν περὶ ἑαυτῶν λέγωσι καὶ ἐπὶ
τούτῳ φάσκωσιν εἰς τὰς ἀλλοτρίας οἰκίας εἰσιέναι,
οὐδεὶς αὐτῶν ἅψεται. Πάντες γὰρ εἴσονται ὅτι τοὺς
μὲν νόμους χαίρειν ἐᾶν δεῖ. τὴν δὲ ψῆφον τὴν ὑμετέ-
ραν δεδιέναι· αὕτη γάρ ἐστι πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει
κυριώτατον.

Σκέψασθε δέ, ὦ ἄνδρες· κατηγοροῦσι γάρ μου ὡς 37
ἐγὼ τὴν θεράπαιναν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ μετελθεῖν
ἐκέλευσα τὸν νεανίσκον· ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, δίκαια
μὲν ἂν ποιεῖν ἡγοῦμαι ᾡτινιοῦν τρόπῳ τὸν τὴν γυ-
ναῖκα τὴν ἐμὴν διαφθείραντα λαμβάνων· εἰ μὲν γὰρ 38
λόγων μὲν εἰρημένων ἔργου δὲ μηδενὸς γεγενημένου
μετελθεῖν ἐκέλευον ἐκεῖνον, ἠδίκουν ἄν· εἰ δὲ ἤδη πάντων
διαπεπραγμένων καὶ πολλάκις εἰσεληλυθότος εἰς τὴν
οἰκίαν τὴν ἐμὴν ᾡτινιοῦν τρόπῳ ἐλάμβανον αὐτὸν σω-
φρονεῖν ἂν ἡγοῦμαι. Ὅτι δὲ καὶ ταῦτα ψεύδονται
ῥᾳδίως ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. Ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες, ὅπερ 39
καὶ πρότερον εἶπον, φίλος ὢν Σώστρατος καὶ οἰκείως
διακείμενος ἀπαντήσας ἐξ ἀγροῦ περὶ ἡλίου δυσμὰς
συνεδείπνει, καὶ ἐπειδὴ καλῶς εἶχεν αὐτῷ ἀπιὼν ᾤχετο.
Καίτοι πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ 40
ἐγὼ ἐπεβούλευον Ἐρατοσθένει, πότερον ἦν μοι κρεῖττον
αὐτῷ ἑτέρωθι δειπνεῖν ἢ τὸν συνδειπνήσοντά μοι εἰσά-
γειν; Οὕτω γὰρ ἂν ἧττον ἐτόλμησεν ἐκεῖνος εἰσελθεῖν
εἰς τὴν οἰκίαν. Εἶτα δοκῶ ἂν ὑμῖν τὸν συνδειπνοῦντα

*ἀφεὶς μόνος καταλειφθῆναι καὶ ἔρημος γενέσθαι, ἢ
κελεῦσαι ἐκεῖνον μένειν, ἵνα μετ' ἐμοῦ τὸν μοιχὸν ἐτι-*
41 *μωρεῖτο;* Ἔπειτα *ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν δοκῶ ὑμῖν τοῖς
ἐπιτηδείοις μεθ' ἡμέραν παραγγεῖλαι συλλεγῆναι εἰς
τῶν φίλων του ἐγγυτάτω, μᾶλλον ἢ ἐπειδὴ τάχιστα
ᾐσθόμην τῆς νυκτὸς περιτρέχειν, οὐκ εἰδὼς ὅντινα οἴκοι
καταλήψομαι καὶ ὅντινα ἔξω;* Καὶ *ὡς* Ἁρμόδιον *μὲν
καὶ τὸν δεῖνα ἦλθον οὐκ ἐπιδημοῦντας (οὐ γὰρ ᾔδη),
ἑτέρους δὲ οὐκ ἔνδον κατέλαβον, οὓς δ' οἷός τε ἢ*
42 *λαβὼν ἐβάδιζον.* Καίτοι *εἰ προῄδη, οὐκ ἂν δοκῶ καὶ
θεράποντας παρασκευάσασθαι καὶ τοῖς φίλοις παραγ-
γεῖλαι, ἵν' ὡς ἀσφαλέστατα μὲν αὐτὸς εἰσῄα (τί γὰρ
ᾔδη εἴ τι κἀκεῖνος εἶχε σιδήριον;), ὡς μετὰ πλείστων δὲ
μαρτύρων τὴν τιμωρίαν ἐποιούμην;* Νῦν *δ' οὐδὲν εἰδὼς
τῶν ἐσομένων ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτί, οὓς οἷός τε ἢ παρέ-
λαβον.* Καί *μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

43 Τῶν *μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες· σκέψασθε
δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς οὕτω περὶ τούτου τοῦ πράγματος,
ζητοῦντες εἴ τις ἐμοὶ καὶ* Ἐρατοσθένει *ἔχθρα γεγέ-
νηται πώποτε πλὴν ταύτης· οὐδεμίαν γὰρ εὑρήσετε.*
44 Οὔτε *γὰρ συκοφαντῶν γραφάς με ἐγράψατο, οὔτ' ἐκ-
βάλλειν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεχείρησεν, οὔτ' ἰδίας δίκας
ἐδικάζετο, οὔτε συνῄδει κακὸν οὐδὲν ὃ ἐγὼ δεδιὼς μή
τις πύθηται ἐπεθύμουν ἂν αὐτὸν ἀπολέσαι, οὔτ' εἰ ταῦτα*
45 *διαπραξαίμην ἤλπιζον χρήματα λήψεσθαι.* Τοσούτου
*τοίνυν δεῖ ἢ λοιδορία ἢ παροινία ἢ ἄλλη τις διαφορὰ
ἡμῖν γεγονέναι, ὥστε οὐδὲ ἑοράκη τὸν ἄνθρωπον πώποτε
πλὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτί· τί ἂν οὖν βουλόμενος ἐγὼ*

τοσοῦτον κίνδυνον ἐκινδύνευον, εἰ μὴ τὸ μέγιστον τῶν
ἀδικημάτων ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἠδικημένος; ἔπειτα παρακα- 46
λέσας αὐτὸς μάρτυρας ἠσέβουν, ἐξόν μοι, εἴπερ ἀδίκως
ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι, μηδένα μοι τοῦτο συνειδέναι;
Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἰδίαν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ 47
νομίζω ταύτην γενέσθαι τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ κοινὴν ὑπὲρ
τῆς πόλεως ἁπάσης· οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα πράττοντες,
ὁρῶντες οἷα τὰ ἆθλα πρόκειται, ἧττον εἰς τοὺς ἄλλους
ἐξαμαρτήσονται, ἐὰν καὶ ὑμᾶς ὁρῶσι τὴν αὐτὴν γνώμην
ἔχοντας· εἰ δὲ μή, πολὺ κάλλιον τοὺς μὲν κειμένους 48
νόμους ἐξαλεῖψαι, ἑτέρους δὲ θέσθαι, οἵτινες τοὺς μὲν
φυλάττοντας τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ταῖς ἐσχάταις ζη-
μίαις ζημιώσουσι, τοῖς δὲ βουλομένοις εἰς αὐτὰς ἁμαρ-
τάνειν πολλὴν ἄδειαν ποιήσουσιν. Πολὺ γὰρ τοῦτο δικαιό- 49
τερον ἢ ὑπὸ τῶν νόμων τοὺς πολίτας ἐνεδρεύεσθαι, οἳ
κελεύουσι μὲν, ἐάν τις μοιχὸν λάβῃ, ὅ τι ἂν βούληται
χρῆσθαι, οἱ δ' ἀγῶνες δεινότεροι τοῖς ἀδικουμένοις καθε-
στήκασιν ἢ τοῖς παρὰ τοὺς νόμους τὰς ἀλλοτρίας καταισ-
χύνουσι γυναῖκας. Ἐγὼ γὰρ νῦν καὶ περὶ τοῦ σώματος 50
καὶ περὶ τῶν χρημάτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων
κινδυνεύω, ὅτι τοῖς τῆς πόλεως νόμοις ἐπειθόμην.

2.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ.

Εἰ μὲν ἡγούμην οἷόν τε εἶναι, ὦ παρόντες ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ, λόγῳ δηλῶσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀρετήν, ἐμεμψάμην ἂν τοῖς ἐπαγγείλασιν ἐπ' αὐτοῖς

ἐξ ὀλίγων ἡμερῶν λέγειν· ἐπειδὴ δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις, διὰ τοῦτο καὶ ἡ πόλις μοι δοκεῖ, προνοουμένη τῶν ἐνθάδε λεγόντων, ἐξ ὀλίγου τὴν πρόσταξιν ποιεῖσθαι, ἡγουμένη οὕτως ἂν μάλιστα συγγνώ-
2 μης αὐτοὺς παρὰ τῶν ἀκουσάντων τυγχάνειν. Ὅμως δὲ ὁ μὲν λόγος μοι περὶ τούτων, ὁ δ' ἀγὼν οὐ πρὸς τὰ τούτων ἔργα ἀλλὰ πρὸς τοὺς πρότερον ἐπ' αὐτοῖς εἰρηκότας. Τοσαύτην γὰρ ἀφθονίαν παρεσκεύακεν ἡ τούτων ἀρετὴ καὶ τοῖς ποιεῖν δυναμένοις καὶ τοῖς εἰπεῖν βουληθεῖσιν, ὥστε καλὰ μὲν πολλὰ τοῖς προτέροις περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ἡμῖν λελεῖφθαι, ἱκανὰ δὲ καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἔτι εἶναι εἰπεῖν· οὔτε γὰρ γῆς ἄπειροι οὔτε θαλάττης οὐδεμιᾶς, πανταχῆ δὲ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις οἱ τὰ αὐτῶν πενθοῦντες κακὰ τὰς τούτων ἀρετὰς ὑμνοῦσιν.

3 Πρῶτον μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς κινδύνους τῶν προγόνων δίειμι, μνήμην παρὰ τῆς φήμης λαβών· ἄξιον γὰρ πᾶσιν ἀνθρώποις κἀκείνων μεμνῆσθαι, ὑμνοῦντας μὲν ἐν ταῖς ᾠδαῖς, λέγοντας δ' ἐν τοῖς τῶν ἀγαθῶν ἐγκωμίοις, τιμῶντας δ' ἐν τοῖς καιροῖς τοῖς τοιούτοις, παιδεύοντας δ' ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων ἔργοις τοὺς ζῶντας.

4 Ἀμαζόνες γὰρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες, οἰκοῦσαι δὲ παρὰ τὸν Θερμώδοντα ποταμόν, μόναι μὲν ὡπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περὶ αὐτάς, πρῶται δὲ τῶν πάντων ἐφ' ἵππους ἀναβᾶσαι, οἷς ἀνελπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ᾕρουν μὲν τοὺς φεύγοντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώκοντας, ἐνομίζοντο διὰ τὴν εὐψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναῖκες·

*πλέον γὰρ ἐδόκουν τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς διαφέρειν
ἢ ταῖς ἰδέαις ἐλλείπειν. Ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἐθνῶν,* 5
*καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτὰς καταδεδουλωμέναι,
λόγῳ δὲ περὶ τῆσδε τῆς χώρας ἀκούουσαι κλέος μέγα,
πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦ-
σαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τήνδε
τὴν πόλιν· τυχοῦσαι δ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοίας ἐκτή-
σαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει, καὶ ἐναντίαν τὴν δόξαν
τῆς προτέρας λαβοῦσαι μᾶλλον ἐκ τῶν κινδύνων ἢ
ἐκ τῶν σωμάτων ἔδοξαν εἶναι γυναῖκες. Μόναις δ'* 6
*αὐταῖς οὐκ ἐξεγένετο ἐκ τῶν ἡμαρτημένων μαθού-
σαις ἄμεινον περὶ τῶν λοιπῶν βουλεύσασθαι, οὐδ' οἴ-
καδε ἀπελθούσαις ἀπαγγεῖλαι τήν τε σφετέραν αὐ-
τῶν δυστυχίαν καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀρετήν·
αὐτοῦ γὰρ ἀποθανοῦσαι, καὶ δοῦσαι δίκην τῆς ἀνοίας,
τῆσδε μὲν τῆς πόλεως διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον τὴν
μνήμην ἐποίησαν, τὴν δ' ἑαυτῶν πατρίδα διὰ τὴν
ἐνθάδε συμφορὰν ἀνώνυμον κατέστησαν. Ἐκεῖναι μὲν
οὖν τῆς ἀλλοτρίας ἀδίκως ἐπιθυμήσασαι τὴν αὑτῶν
δικαίως ἀπώλεσαν.*

Ἀδράστου δὲ καὶ Πολυνείκους ἐπὶ Θήβας στρατευ- 7
*σάντων καὶ ἡττηθέντων μάχῃ, οὐκ ἐώντων τῶν Καδ-
μείων θάπτειν τοὺς νεκρούς, Ἀθηναῖοι ἡγησάμενοι ἐκεί-
νους μέν, εἴ τι ἠδίκουν, ἀποθανόντας δίκην ἔχειν τὴν
μεγίστην, τοὺς δὲ κάτω θεοὺς τὰ αὑτῶν οὐ κομίζεσθαι,
ἱερῶν δὲ μιαινομένων τοὺς ἄνω ἀσεβεῖσθαι, τὸ μὲν
πρῶτον πέμψαντες κήρυκα ἐδέοντο αὐτῶν δοῦναι τῶν
νεκρῶν ἀναίρεσιν, νομίζοντες ἀνδρῶν μὲν ἀγαθῶν εἶναι* 8
*ζῶντας τοὺς ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι, ἀπιστούντων δὲ
σφίσιν αὐτοῖς ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων σώμασι τὴν*

εὐψυχίαν ἐπιδείκνυσθαι, οὐ δυνάμενοι δὲ τούτου τυ-
χεῖν ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτούς, οὐδεμιᾶς διαφορᾶς πρό-
τερον πρὸς Καδμείους ὑπαρχούσης, οὐδὲ τοῖς ζῶσιν
'Αργείων χαριζόμενοι, ἀλλὰ τοὺς τεθνεῶτας ἐν τῷ πο-
9 λέμῳ ἀξιοῦντες τῶν νομιζομένων τυγχάνειν πρὸς τοὺς
ἑτέρους ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἐκινδύνευσαν, ὑπὲρ μὲν τῶν,
ἵνα μηκέτι εἰς τοὺς τεθνεῶτας ἐξαμαρτάνοντες πλείω
περὶ τοὺς θεοὺς ἐξυβρίσωσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν, ἵνα μὴ εἰς
τὴν αὑτῶν ἀπέλθωσι πατρίου τιμῆς ἀτυχήσαντες καὶ
'Ελληνικοῦ νόμου στερηθέντες καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἡμαρ-
10 τηκότες. Ταῦτα δὴ διανοηθέντες, καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ
τύχας κοινὰς ἁπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες, πολλοὺς
μὲν πολεμίους κτώμενοι, τὸ δὲ δίκαιον ἔχοντες σύμ-
μαχον ἐνίκων μαχόμενοι. Καὶ οὐχ ὑπὸ τῆς τύχης
ἐπαρθέντες μείζονος παρὰ Καδμείων τιμωρίας ἐπεθύ-
μησαν, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἀντὶ τῆς ἀσεβείας τὴν ἑαυτῶν
ἀρετὴν ἐπεδείξαντο, αὐτοὶ δὲ λαβόντες τὰ ἆθλα ὧνπερ
ἕνεκεν ἀφίκοντο, τοὺς 'Αργείων νεκροὺς ἔθαψαν ἐν τῇ
αὑτῶν 'Ελευσῖνι. Περὶ μὲν οὖν τοὺς ἀποθανόντας τῶν
ἐπὶ Θήβας τοιοῦτοι γεγόνασιν.

11 'Υστέρῳ δὲ χρόνῳ, ἐπειδὴ 'Ηρακλῆς μὲν ἐξ ἀνθρώ-
πων ἠφανίσθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐ-
ρυσθέα, ἐξηλαύνοντο δ' ὑπὸ πάντων τῶν 'Ελλήνων,
αἰσχυνομένων μὲν τοῖς ἔργοις, φοβουμένων δὲ τὴν Εὐ-
ρυσθέως δύναμιν, ἀφικόμενοι εἰς τήνδε τὴν πόλιν ἱκέ-
12 ται ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐκαθέζοντο· ἐξαιτουμένου δ' αὐ-
τοὺς Εὐρυσθέως 'Αθηναῖοι οὐκ ἠθέλησαν ἐκδοῦναι, ἀλλὰ
τὴν 'Ηρακλέους ἀρετὴν μᾶλλον ᾐδοῦντο, ἢ τὸν κίνδυνον
τὸν ἑαυτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἠξίουν ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέ-
ρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς

δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους
ἐκδοῦναι. Ἐπιστρατεύσαντος δ' Εὐρυσθέως μετὰ τῶν 13
ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ Πελοπόννησον ἐχόντων, οὐκ ἐγ-
γὺς τῶν δεινῶν γενόμενοι μετέγνωσαν, ἀλλὰ τὴν αὐ-
τὴν εἶχον γνώμην ἥνπερ πρότερον, ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν
ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν πεπονθότες, ἐκείνους τ'
οὐκ εἰδότες ὁποῖοί τινες ἄνδρες γενόμενοι ἔσονται, δί- 14
καιον δὲ νομίζοντες εἶναι, οὐ προτέρας ἔχθρας ὑπαρ-
χούσης πρὸς Εὐρυσθέα, οὐδὲ κέρδους προκειμένου πλὴν
δόξης ἀγαθῆς, τοσοῦτον κίνδυνον ὑπὲρ αὐτῶν ἤραντο,
τοὺς μὲν ἀδικουμένους ἐλεοῦντες, τοὺς δ' ὑβρίζοντας
μισοῦντες, καὶ τοὺς μὲν κωλύειν ἐπιχειροῦντες, τοῖς
δ' ἐπικουρεῖν ἀξιοῦντες, ἡγούμενοι ἐλευθερίας μὲν ση-
μεῖον εἶναι μηδὲν ποιεῖν ἄκοντας, δικαιοσύνης δὲ τοῖς
ἀδικουμένοις βοηθεῖν, εὐψυχίας δ' ὑπὲρ τούτων ἀμφο-
τέρων, εἰ δέοι, μαχομένους ἀποθνήσκειν. Τοσοῦτον δ' 15
ἐφρόνουν ἀμφότεροι, ὥσθ' οἱ μὲν μετ' Εὐρυσθέως οὐδὲν
παρ' ἑκόντων ἐζήτουν εὑρέσθαι, Ἀθηναῖοι δ' οὐδ' ἂν ἠξίουν
Εὐρυσθέα αὐτὸν ἱκετεύοντα τοὺς ἱκέτας παρ' αὐτῶν
ἐξελεῖν. Παραταξάμενοι δ' ἰδίᾳ δυνάμει τὴν ἐξ ἁπάσης
Πελοποννήσου στρατιὰν ἐλθοῦσαν ἐνίκων μαχόμενοι, καὶ
τῶν Ἡρακλέους παίδων τὰ μὲν σώματα εἰς ἄδειαν κα-
τέστησαν, ἀπαλλάξαντες δὲ τοῦ δέους καὶ τὰς ψυχὰς
ἠλευθέρωσαν, διὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς ἀρετὴν ἐκείνους
τοῖς αὐτῶν κινδύνοις ἐστεφάνωσαν. Τοσοῦτον δ' εὐτυ- 16
χέστεροι παῖδες ὄντες ἐγένοντο τοῦ πατρός· ὁ μὲν γάρ,
καίπερ ὢν ἀγαθῶν πολλῶν αἴτιος ἅπασιν ἀνθρώποις,
ἐπίπονον καὶ φιλόνικον καὶ φιλότιμον αὑτῷ καταστή-
σας τὸν βίον τοὺς μὲν ἄλλους ἀδικοῦντας ἐκόλασεν,
Εὐρυσθέα δὲ καὶ ἐχθρὸν ὄντα καὶ εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτά-

νοντα οὐχ οἷός τε ἦν τιμωρήσασθαι, οἱ δὲ παῖδες αὐ-
τοῦ διὰ τήνδε τὴν πόλιν τῇ αὐτῇ ἐπεῖδον ἡμέρᾳ τήν
τε ἑαυτῶν σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν ἐχθρῶν τιμωρίαν.

17 Πολλὰ *μὲν οὖν ὑπῆρχε τοῖς ἡμετέροις προγόνοις*
μιᾷ γνώμῃ χρωμένοις περὶ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι·
ἥ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ γάρ, ὥσπερ οἱ
πολλοί, πανταχόθεν συνειλεγμένοι καὶ ἑτέρους ἐκβα-
λόντες τὴν ἀλλοτρίαν ᾤκησαν, ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες
18 *τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο καὶ μητέρα καὶ πατρίδα.* Πρῶτοι
δὲ καὶ μόνοι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκβαλόντες τὰς
παρὰ σφίσιν αὐτοῖς δυναστείας δημοκρατίαν κατε-
στήσαντο, ἡγούμενοι τὴν πάντων ἐλευθερίαν ὁμόνοιαν
εἶναι μεγίστην, κοινὰς δ' ἀλλήλοις τὰς ἐκ τῶν κιν-
19 *δύνων ἐλπίδας ποιήσαντες ἐλευθέραις ταῖς ψυχαῖς ἐπο-*
λιτεύοντο, νόμῳ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες καὶ τοὺς κα-
κοὺς κολάζοντες, ἡγησάμενοι θηρίων μὲν ἔργον εἶναι
ὑπ' ἀλλήλων βίᾳ κρατεῖσθαι, ἀνθρώποις δὲ προσήκειν
νόμῳ μὲν ὁρίσαι τὸ δίκαιον, λόγῳ δὲ πεῖσαι, ἔργῳ δὲ
τούτοις ὑπηρετεῖν, ὑπὸ νόμου μὲν βασιλευομένους, ὑπὸ
λόγου δὲ διδασκομένους.

20 Τοιγάρτοι *καὶ φύντες καλῶς καὶ γνόντες ὅμοια,*
πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ οἱ πρόγονοι τῶν ἐν-
θάδε κειμένων εἰργάσαντο, ἀείμνηστα δὲ πανταχοῦ καὶ
μεγάλα καὶ οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ
τὴν αὑτῶν ἀρετὴν κατέλιπον. Μόνοι *γὰρ ὑπὲρ ἁπά-*
σης τῆς Ἑλλάδος *πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρ-*
21 *βάρων διεκινδύνευσαν.* Ὁ *γὰρ τῆς* Ἀσίας *βασιλεὺς οὐκ*
ἀγαπῶν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς, ἀλλ' ἐλπίζων καὶ
τὴν Εὐρώπην *δουλώσεσθαι, ἔστειλε πεντήκοντα μυριά-*
δας στρατιᾶς. Ἡγησάμενοι *δέ, εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ*

ἑκοῦσαν φίλην ποιήσαιντο ἢ ἄκουσαν καταστρέψαιντο,
ῥᾳδίως τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἄρξειν, ἀπέβησαν εἰς Μα-
ραθῶνα, νομίσαντες οὕτως ἂν ἐρημοτάτους εἶναι συμ-
μάχων, εἰ ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλλάδος ᾧ τινι χρὴ
τρόπῳ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνασθαι, τὸν κίνδυνον ποιήσαιντο.
Ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως 22
τοιαύτη δόξα παρειστήκειν, ὡς εἰ μὲν πρότερον ἐπ'
ἄλλην πόλιν ἴασιν, ἐκείνοις καὶ Ἀθηναίοις πολεμήσουσι·
προθύμως γὰρ τούτους τοῖς ἀδικουμένοις ἥξειν βοη-
θήσοντας· εἰ δ' ἐνθάδε πρῶτον ἀφίξονται, οὐδένας ἄλ-
λους τῶν Ἑλλήνων τολμήσειν ἑτέρους σῴζοντας φανερὰν
ἔχθραν πρὸς ἐκείνους ὑπὲρ αὐτῶν καταθέσθαι. Οἱ μὲν 23
τοίνυν τοιαῦτα διενοοῦντο· οἱ δ' ἡμέτεροι πρόγονοι οὐ
λογιζόμενοι τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους, ἀλλὰ νομί-
ζοντες τὸν εὐκλεᾶ θάνατον ἀθάνατον περὶ τῶν ἀγαθῶν
καταλείπειν λόγον, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ πλῆθος τῶν
ἐναντίων, ἀλλὰ τῇ αὑτῶν ἀρετῇ μᾶλλον ἐπίστευσαν·
καὶ αἰσχυνόμενοι ὅτι ἦσαν οἱ βάρβαροι αὐτῶν ἐν τῇ
χώρᾳ, οὐκ ἀνέμειναν πυθέσθαι οὐδὲ βοηθῆσαι τοὺς συμ-
μάχους, οὐδ' ᾠήθησαν δεῖν ἑτέροις τῆς σωτηρίας χάριν
εἰδέναι, ἀλλὰ σφίσιν αὐτοῖς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας.
Ταῦτα μιᾷ γνώμῃ πάντες γνόντες ἀπήντων ὀλίγοι 24
πρὸς πολλούς· ἐνόμιζον γὰρ ἀποθανεῖν μὲν αὐτοῖς μετὰ
πάντων προσήκειν, ἀγαθοὺς δ' εἶναι μετ' ὀλίγων, καὶ
τὰς μὲν ψυχὰς ἀλλοτρίας κεκτῆσθαι, τὴν δ' ἐκ τῶν
κινδύνων μνήμην ἰδίαν καταλείψειν. Ἠξίουν δ', οὓς μὴ
μόνοι νικῷεν, οὐδ' ἂν μετὰ συμμάχων δύνασθαι· καὶ
ἡττηθέντες μὲν ὀλίγῳ τῶν ἄλλων προαπολεῖσθαι, νική-
σαντες δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐλευθερώσειν. Ἄνδρες δ' 25
ἀγαθοὶ γενόμενοι, καὶ τῶν μὲν σωμάτων ἀφειδήσαντες,

ὑπὲρ δὲ τῆς ἀρετῆς οὐ φιλοψυχήσαντες, καὶ μᾶλλον
τοὺς παρ' αὑτοῖς νόμους αἰσχυνόμενοι ἢ τὸν πρὸς τοὺς
πολεμίους κίνδυνον φοβούμενοι ἔστησαν μὲν τρόπαια
ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τῶν βαρβάρων ἐν τῇ αὑτῶν, ὑπὲρ
26 χρημάτων εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἐμβαλόντων, οὕτω δὲ διὰ
ταχέων τὸν κίνδυνον ἐποιήσαντο, ὥστε οἱ αὐτοὶ τοῖς
ἄλλοις ἀπήγγειλαν τήν τ' ἐνθάδε ἄφιξιν τῶν βαρβάρων
καὶ τὴν τῶν προγόνων νίκην. Τοιγάρτοι οὐδένες τῶν
ἄλλων ἔδεισαν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος κινδύνου, ἀλλ'
ἀκούσαντες ὑπὲρ τῆς αὑτῶν ἐλευθερίας ἥσθησαν· ὥστε
οὐδὲν θαυμαστόν, πάλαι τῶν ἔργων γεγενημένων, ὥσπερ
καινῶν ὄντων ἔτι καὶ νῦν τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ὑπὸ πάν-
των ἀνθρώπων ζηλοῦσθαι.

27 Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεύς, καταφρο-
νήσας μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἐψευσμένος δὲ τῆς ἐλπίδος,
ἀτιμαζόμενος δὲ τῷ γεγενημένῳ, ἀχθόμενος δὲ τῇ
συμφορᾷ, ὀργιζόμενος δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀπαθὴς δ' ὢν
κακῶν καὶ ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν, δεκάτῳ ἔτει παρα-
σκευασάμενος χιλίαις μὲν καὶ διακοσίαις ναυσὶν ἀφίκετο,
τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς οὕτως ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦγεν,
ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτοῦ ἀκολουθήσαντα πολὺ
ἂν ἔργον εἴη κατελέξαι· τὸ δὲ μέγιστον σημεῖον τοῦ
28 πλήθους· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ ναυσὶ διαβιβάσαι κατὰ τὸ
στενώτατον τοῦ Ἑλλησπόντου τὴν πεζὴν στρατιὰν ἐκ
τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, οὐκ ἠθέλησεν, ἡγούμενος
29 τὴν διατριβὴν οὕτω πολλὴν ἔσεσθαι· ἀλλ' ὑπεριδὼν
καὶ τὰ φύσει πεφυκότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ
τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας ὁδὸν μὲν διὰ τῆς θαλάττης
ἐποιήσατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι,
ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλήσποντον, διορύξας δὲ τὸν Ἄθω,

ὑφισταμένου οὐδενός, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκόντων ὑπακουόν-
των, τῶν δ' ἑκόντων προδιδόντων. Οἱ *μὲν γὰρ οὐχ*
ἱκανοὶ ἦσαν ἀμύνασθαι, οἱ δ' ὑπὸ χρημάτων διεφθαρ-
μένοι· ἀμφότερα δ' ἦν αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ
δέος. Ἀθηναῖοι *δ' οὕτω διακειμένης τῆς* Ἑλλάδος *αὐτοὶ* 30
μὲν εἰς τὰς ναῦς ἐμβάντες ἐπ' Ἀρτεμίσιον *ἐβοήθησαν,*
Λακεδαιμόνιοι *δὲ καὶ τῶν συμμάχων ἔνιοι εἰς* Θερμο-
πύλας ἀπήντησαν, ἡγούμενοι διὰ τὴν στενότητα τῶν
χωρίων τὴν πάροδον οἷοί τ' ἔσεσθαι διαφυλάξαι. Γι- 31
γνομένου δὲ τοῦ κινδύνου κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀθη-
ναῖοι μὲν ἐνίκων τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμόνιοι *δέ, οὐ*
ταῖς ψυχαῖς ἐνδεεῖς γενόμενοι, ἀλλὰ τοῦ πλήθους
ψευσθέντες καὶ ὧν συμφυλάξειν ᾤοντο καὶ πρὸς οὓς
κινδυνεύσειν ἔμελλον, συμφορᾷ ἐχρήσαντο, οὐχ ἡττη-
θέντες τῶν ἐναντίων, ἀλλ' ἀποθανόντες οὗπερ ἐτάχθησαν
μάχεσθαι. Τούτῳ *δὲ τῷ τρόπῳ τῶν μὲν δυστυχησάντων,* 32
τῶν δὲ τῆς παρόδου κρατησάντων, οἱ μὲν ἐπορεύοντο
ἐπὶ τήνδε τὴν πόλιν, οἱ δ' ἡμέτεροι πρόγονοι πυθόμενοι
μὲν τὴν γεγενημένην Λακεδαιμονίοις *συμφοράν, ἀπο-*
ροῦντες δὲ τοῖς περιεστηκόσι πράγμασιν, εἰδότες ὅτι,
εἰ μὲν κατὰ γῆν τοῖς βαρβάροις ἀπαντήσονται, ἐπι-
πλεύσαντες χιλίαις ναυσὶν ἐρήμην τὴν πόλιν λήψονται,
εἰ δ' εἰς τὰς τριήρεις ἐμβήσονται, ὑπὸ τῆς πεζῆς
στρατιᾶς ἁλώσονται, ἀμφότερα δ' οὐ δυνήσονται, ἀμύ-
νασθαί τε καὶ φυλακὴν ἱκανὴν καταλιπεῖν, δυοῖν δὲ 33
προκειμένοιν, πότερον χρὴ τὴν πατρίδα ἐκλιπεῖν ἢ μετὰ
τῶν βαρβάρων γενομένους καταδουλώσασθαι τοὺς Ἕλ-
ληνας, ἡγησάμενοι κρεῖττον εἶναι μετ' ἀρετῆς καὶ πενίας
ἐλευθερίαν ἢ μετ' ὀνείδους καὶ πλούτου δουλείαν τῆς
πατρίδος, ἐξέλιπον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος *τὴν πόλιν, ἵν'*

ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα
34 τὰς δυνάμεις κινδυνεύσωσιν· ὑπεκθέμενοι δὲ παῖδας καὶ
γυναῖκας καὶ μητέρας εἰς Σαλαμῖνα συνήθροιζον καὶ
τὸ τῶν ἄλλων συμμάχων ναυτικόν. Οὐ πολλαῖς δ'
ὕστερον ἡμέραις ἦλθε καὶ ἡ πεζὴ στρατιὰ καὶ τὸ
ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ τίς ἰδὼν οὐκ ἂν ἐφοβήθη,
ὡς μέγας καὶ δεινὸς τῇδε τῇ πόλει κίνδυνος. ὑπὲρ τῆς
35 τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἠγωνίσθη; Ποίαν δὲ γνώμην
εἶχον ἢ οἱ θεώμενοι τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐκείναις, οὔσης
καὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀπίστου καὶ τοῦ προσιόντος
κινδύνου δεινοῦ, ἢ οἱ μέλλοντες ναυμαχήσειν ὑπὲρ τῶν
36 φιλτάτων τῶν ἐν Σαλαμῖνι; οἷς τοσοῦτον πανταχόθεν
περιειστήκει πλῆθος πολεμίων, ὥστε ἐλάχιστον μὲν
αὐτοῖς εἶναι τῶν παρόντων κακῶν τὸ τὸν θάνατον τὸν
αὐτῶν προειδέναι, μεγίστην δὲ συμφορὰν ἃ ὑπὸ τῶν
βαρβάρων εὐτυχησάντων τοὺς ὑπεκτεθέντας ἤλπιζον
37 πείσεσθαι. Ἦ που διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀπορίαν πολ-
λάκις μὲν ἐδεξιώσαντο ἀλλήλους, εἰκότως δὲ σφᾶς
αὐτοὺς ὠλοφύραντο, εἰδότες μὲν τὰς σφετέρας ναῦς
ὀλίγας οὔσας, ὁρῶντες δὲ πολλὰς τὰς τῶν πολεμίων,
ἐπιστάμενοι δὲ τὴν μὲν πόλιν ἠρημωμένην, τὴν δὲ
χώραν πορθουμένην καὶ μεστὴν οὖσαν τῶν βαρβάρων,
ἱερῶν δὲ καομένων, ἁπάντων δ' ἐγγὺς ὄντων τῶν δεινῶν,
38 ἀκούοντες δ' ἐν ταὐτῷ συμμεμιγμένου Ἑλληνικοῦ καὶ
βαρβαρικοῦ παιᾶνος, παρακελευσμοῦ δ' ἀμφοτέρων καὶ
κραυγῆς τῶν διαφθειρομένων, καὶ τῆς θαλάττης μεστῆς
οὔσης τῶν νεκρῶν, καὶ πολλῶν μὲν συμπιπτόντων καὶ
φιλίων καὶ πολεμίων ναυαγίων, ἀντιπάλου δὲ πολὺν
χρόνον οὔσης τῆς ναυμαχίας δοκοῦντες τοτὲ μὲν νενικη-
κέναι καὶ σεσῶσθαι, τοτὲ δ' ἡττῆσθαι καὶ ἀπολωλέναι.

Ἦ που διὰ τὸν παρόντα φόβον πολλὰ μὲν ᾠήθησαν 39
ἰδεῖν ἃ οὐκ εἶδον, πολλὰ δ' ἀκοῦσαι ἃ οὐκ ἤκουσαν.
Ποῖαι δ' οὐχ ἱκετεῖαι θεῶν ἐγένοντο ἢ θυσιῶν ἀναμνή-
σεις, ἔλεός τε παίδων καὶ γυναικῶν πόθος οἶκτός τε
πατέρων καὶ μητέρων, λογισμὸς δ', εἰ δυστυχήσειαν,
τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν; Τίς οὐκ ἂν θεῶν ἠλέησεν 40
αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ μεγέθους τοῦ κινδύνου; Ἢ τίς ἀνθρώ-
πων οὐκ ἂν ἐδάκρυσεν, ἢ τίς τῆς τόλμης αὐτοὺς οὐκ
ἂν ἠγάσθη; Ἦ πολὺ πλεῖστον ἐκεῖνοι κατὰ τὴν ἀρετὴν
ἁπάντων ἀνθρώπων διήνεγκον καὶ ἐν τοῖς βουλεύμασι
καὶ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, ἐκλιπόντες μὲν τὴν
πόλιν, εἰς τὰς ναῦς δ' ἐμβάντες, τὰς δ' αὑτῶν ψυχὰς
ὀλίγας οὔσας ἀντιτάξαντες τῷ πλήθει τῷ τῆς Ἀσίας.
Ἐπέδειξαν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις, νικήσαντες τῇ ναυμα- 41
χίᾳ, ὅτι κρεῖττον μετ' ὀλίγων πολιτευομένων ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας κινδυνεύειν ἢ μετὰ πολλῶν βασιλευο-
μένων ὑπὲρ τῆς ἄλλων δουλείας. Πλεῖστα δὲ καὶ 42
κάλλιστα ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας
συνεβάλοντο, στρατηγὸν μὲν Θεμιστοκλέα, ἱκανώτατον
εἰπεῖν καὶ γνῶναι καὶ πρᾶξαι, ναῦς δὲ πλείους τῶν
ἄλλων ἁπάντων συμμάχων, ἄνδρας δ' ἐμπειροτάτους.
Καὶ γὰρ τίνες ἂν τούτοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἤρισαν
γνώμῃ καὶ πλήθει καὶ ἀρετῇ; ὥστε δικαίως μὲν ἀναμ- 43
φισβήτητα τἀριστεῖα τῆς ναυμαχίας ἔλαβον παρὰ τῆς
Ἑλλάδος, εἰκότως δὲ τὴν εὐτυχίαν ὁμολογοῦσαν τοῖς
κινδύνοις ἐκτήσαντο, γνησίαν δὲ καὶ αὐτόχθονα τοῖς ἐκ
τῆς Ἀσίας βαρβάροις τὴν αὑτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο.
Ἐν μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τοιούτους αὑτοὺς παρα- 44
σχόντες καὶ πολὺ πλεῖστον τῶν κινδύνων μετασχόντες
τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ κοινὴν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοῖς ἄλλοις

ἐκτήσαντο· ὕστερον δὲ Πελοποννησίων διατειχιζόντων
τὸν Ἰσθμόν, καὶ ἀγαπώντων μὲν τῇ αὑτῶν σωτηρίᾳ,
νομιζόντων δ' ἀπηλλάχθαι τοῦ κατὰ θάλατταν κινδύνου,
καὶ διανοουμένων τοὺς ἄλλους Ἕλληνας περιιδεῖν ὑπὸ
45 τοῖς βαρβάροις γενομένους, ὀργισθέντες Ἀθηναῖοι συνε-
βούλευον αὐτοῖς, εἰ ταύτην τὴν γνώμην ἔχουσιν, περὶ
ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον τεῖχος περιβαλεῖν· εἰ γὰρ
αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προδεδομένοι μετὰ τῶν βαρ-
βάρων ἔσονται, οὔτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε
τούτους ὠφελήσειν τὸ ἐν Ἰσθμῷ τεῖχος· ἀκινδύνως
46 γὰρ ἔσεσθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν βασιλέως. Δι-
δασκόμενοι δὴ καὶ νομίζοντες αὐτοὶ μὲν ἄδικά τε
ποιεῖν καὶ κακῶς βουλεύεσθαι, Ἀθηναίους δὲ δίκαιά τε
λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα αὐτοῖς παραινεῖν, ἐβοήθησαν
εἰς Πλαταιάς· ἀποδράντων δ' ὑπὸ νύκτα τῶν πλεί-
στων συμμάχων ἐκ τῶν τάξεων διὰ τὸ πλῆθος τῶν
πολεμίων, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Τεγεᾶται τοὺς βαρ-
βάρους ἐτρέψαντο, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πλαταιῆς πάντας
τοὺς Ἕλληνας ἐνίκων μαχόμενοι τοὺς ἀπογνόντας τῆς
47 ἐλευθερίας καὶ ὑπομείναντας τὴν δουλείαν. Ἐν ἐκείνῃ
δὲ τῇ ἡμέρᾳ καλλίστην τελευτὴν τοῖς προτέροις κιν-
δύνοις ἐπιθέντες, βέβαιον μὲν τὴν ἐλευθερίαν τῇ Εὐ-
ρώπῃ κατειργάσαντο, ἐν ἅπασι δὲ τοῖς δεινοῖς δόν-
τες ἔλεγχον τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς, καὶ μόνοι καὶ μεθ'
ἑτέρων, καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες, καὶ
πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὑπὸ
πάντων ἠξιώθησαν, καὶ μεθ' ὧν ἐκινδύνευον καὶ πρὸς
οὓς ἐπολέμουν, ἡγεμόνες γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος.

48 Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ Ἑλληνικοῦ πολέμου καταστάντος
διὰ ζῆλον τῶν γεγενημένων καὶ φθόνον τῶν πεπραγ-

μένων, μέγα μὲν ἅπαντες Φρονοῦντες, μικρῶν δ'
ἐγκλημάτων ἕκαστοι δεόμενοι, ναυμαχίας Ἀθηναίοις
πρὸς Αἰγινήτας καὶ τοὺς ἐκείνων συμμάχους γενομέ-
νης ἑβδομήκοντα τριήρεις αὐτῶν ἔλαβον. Πολιορκούν- 49
των δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Αἴγυπτόν τε καὶ
Αἴγιναν, καὶ τῆς ἡλικίας ἀπούσης ἔν τε ταῖς ναυσὶ
καὶ ἐν τῷ πεζῷ στρατεύματι, Κορίνθιοι καὶ οἱ ἐκεί-
νων σύμμαχοι, ἡγούμενοι ἢ εἰς ἔρημον τὴν χώραν
ἐμβαλεῖν ἢ ἐξ Αἰγίνης ἀπάξειν τὸ στρατόπεδον, ἐξελ-
θόντες πανδημεὶ Γεράνειαν κατέλαβον· Ἀθηναῖοι δὲ 50
τῶν μὲν απόντων, τῶν δ' ἐγγὺς ὄντων, οὐδένα ἐτόλ-
μησαν μεταπέμψασθαι· ταῖς δ' αὐτῶν ψυχαῖς πιστεύ-
σαντες καὶ τῶν ἐπιόντων καταΦρονήσαντες οἵ τε γε-
ραίτεροι καὶ οἱ τῆς ἡλικίας ἐντὸς γεγονότες ἠξίουν
αὐτοὶ μόνοι τὸν κίνδυνον ὑΦίστασθαι, οἱ μὲν ἐμπειρίᾳ 51
τὴν ἀρετήν, οἱ δὲ Φύσει κεκτημένοι· καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ
πολλαχοῦ ἀγαθοὶ γεγενημένοι, οἱ δ' ἐκείνους μιμούμε-
νοι, τῶν μὲν πρεσβυτέρων ἄρχειν ἐπισταμένων, τῶν
δὲ νεωτέρων τὸ ἐπιταττόμενον ποιεῖν δυναμένων, Μυ-
ρωνίδου στρατηγοῦντος ἀπαντήσαντες αὐτοὶ εἰς τὴν 52
Μεγαρικὴν ἐνίκων μαχόμενοι ἅπασαν τὴν δύναμιν τὴν
ἐκείνων τοῖς ἤδη ἀπειρηκόσι καὶ τοῖς οὔπω δυναμένοις,
τοὺς εἰς τὴν σΦετέραν ἐμβαλεῖν ἀξιώσαντας εἰς τὴν
ἀλλοτρίαν ἀπαντήσαντες, τρόπαιον δὲ στήσαντες καλ- 53
λίστου μὲν αὐτοῖς ἔργου, αἰσχίστου δὲ τοῖς πολεμίοις
οἱ μὲν οὐκέτι τοῖς σώμασιν, οἱ δ' οὔπω δυνάμενοι, ταῖς
δὲ ψυχαῖς ἀμΦότεροι αὐτῶν κρείττους γενόμενοι, μετὰ
καλλίστης δόξης εἰς τὴν αὐτῶν ἀπελθόντες οἱ μὲν πά-
λιν ἐπαιδεύοντο, οἱ δὲ περὶ τῶν λοιπῶν ἐβουλεύοντο.

Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον τὰ ὑπὸ πολλῶν 54

*κινδυνευθέντα ὑφ' ἑνὸς ῥηθῆναι, οὐδὲ τὰ ἐν ἅπαντι τῷ
χρόνῳ πραχθέντα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δηλωθῆναι. Τίς γὰρ
ἂν ἢ χρόνος ἢ λόγος ἢ ῥήτωρ ἱκανὸς γένοιτο μηνῦσαι
55 τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀνδρῶν ἀρετήν; Μετὰ πλεί-
στων γὰρ πόνων καὶ φανερωτάτων ἀγώνων καὶ καλ-
λίστων κινδύνων ἐλευθέραν μὲν ἐποίησαν τὴν Ἑλλάδα,
μεγίστην δ' ἀπέδειξαν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, ἑβδομή-
κοντα μὲν ἔτη τῆς θαλάττης ἄρξαντες, ἀστασιάστους
56 δὲ παρασχόντες τοὺς συμμάχους, οὐ τοῖς ὀλίγοις τοὺς
πολλοὺς δουλεύειν ἀξιώσαντες, ἀλλὰ τὸ ἴσον ἔχειν
ἅπαντας ἀναγκάσαντες, οὐδὲ τοὺς συμμάχους ἀσθε-
νεῖς ποιοῦντες, ἀλλὰ κἀκείνους ἰσχυροὺς καθιστάντες,
καὶ τὴν αὑτῶν δύναμιν τοσαύτην ἐπιδείξαντες, ὥσθ'
ὁ μέγας βασιλεὺς οὐκέτι τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμει,
57 ἀλλ' ἐδίδου τῶν ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐφο-
βεῖτο, καὶ οὔτε τριήρεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκ τῆς
Ἀσίας ἔπλευσαν, οὔτε τύραννος ἐν τοῖς Ἕλλησι κατ-
έστη, οὔτε Ἑλληνὶς πόλις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠνδρα-
ποδίσθη. Τοσαύτην σωφροσύνην καὶ δέος ἡ τούτων
ἀρετὴ πᾶσιν ἀνθρώποις παρεῖχεν· ὧν ἕνεκα ἔδει μόνους
καὶ προστάτας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡγεμόνας τῶν πόλεων
γενέσθαι.*

58 *Ἐπέδειξαν δὲ καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις τὴν ἑαυτῶν
ἀρετήν. Ἀπολομένων γὰρ τῶν νεῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ
εἴτε ἡγεμόνων κακίᾳ εἴτε θεῶν δυσνοίᾳ, καὶ συμφορᾶς
ἐκείνης μεγίστης γενομένης καὶ ἡμῖν τοῖς δυστυχή-
σασι καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ἐδήλωσαν οὐ πολλῷ
χρόνω ὕστερον ὅτι ἡ τῆς πόλεως δύναμις τῆς Ἑλλά-
59 δος ἦν σωτηρία. Ἑτέρων γὰρ ἡγεμόνων γενομένων ἐνί-
κησαν μὲν ναυμαχοῦντες τοὺς Ἕλληνας οἱ πρότερον*

εἰς τὴν θάλατταν οὐκ ἐμβαίνοντες, ἔπλευσαν δ' εἰς
τὴν Εὐρώπην, δουλεύουσι δὲ πόλεις τῶν Ἑλλήνων,
τύραννοι δ' ἐγκαθεστᾶσιν, οἱ μὲν μετὰ τὴν ἡμετέραν
συμφοράν, οἱ δὲ μετὰ τὴν νίκην τῶν βαρβάρων, ὥστ' 60
ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ τότε κείρασθαι τῇ Ἑλ-
λάδι καὶ πενθῆσαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους, ὡς συγκα-
ταθαπτομένης τῆς ἐλευθερίας τῇ τούτων ἀρετῇ, ὡς
δυστυχὴς μὲν ἡ Ἑλλὰς τοιούτων ἀνδρῶν ὀρφανὴ γενο-
μένη, εὐτυχὴς δ' ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἑτέρων ἡγε-
μόνων λαβόμενος· τῇ μὲν γὰρ τούτων στερηθείσῃ
δουλεία περιέστηκε, τῷ δ' ἄλλων ἀρξάντων ζῆλος ἐγ-
γίγνεται τῆς τῶν προγόνων διανοίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν 61
ἐξήχθην ὑπὲρ πάσης ὀλοφύρασθαι τῆς Ἑλλάδος, ἐκεί-
νων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἄξιον καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ με-
μνῆσθαι, οἳ φεύγοντες τὴν δουλείαν καὶ περὶ τοῦ δι-
καίου μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας στασιά-
σαντες πάντας πολεμίους κεκτημένοι εἰς τὸν Πειραιᾶ
κατῆλθον, οὐχ ὑπὸ νόμου ἀναγκασθέντες, ἀλλ' ὑπὸ
τῆς φύσεως πεισθέντες, καινοῖς κινδύνοις τὴν παλαιὰν
ἀρετὴν τῶν προγόνων μιμησάμενοι, ταῖς αὑτῶν ψυχαῖς 62
κοινὴν τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἄλλοις κτησόμενοι, θάνατον
μετ' ἐλευθερίας αἱρούμενοι ἢ βίον μετὰ δουλείας, οὐχ
ἧττον ταῖς συμφοραῖς αἰσχυνόμενοι ἢ τοῖς ἐχθροῖς
ὀργιζόμενοι, μᾶλλον βουληθέντες ἐν τῇ αὑτῶν ἀποθνή-
σκειν ἢ ζῆν τὴν ἀλλοτρίαν οἰκοῦντες, συμμάχους μὲν
ὅρκους καὶ συνθήκας ἔχοντες, πολεμίους δὲ τούς τε
πρότερον ὑπάρχοντας καὶ τοὺς πολίτας τοὺς ἑαυτῶν.
Ἀλλ' ὅμως οὐ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων φοβηθέντες, 63
ἀλλ' ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ἑαυτῶν κινδυνεύσαντες, τρό-
παιον μὲν τῶν πολεμίων ἔστησαν, μάρτυρας δὲ τῆς

*αὐτῶν ἀρετῆς ἐγγὺς ὄντας τοῦδε τοῦ μνήματος τοὺς
Λακεδαιμονίων τάφους παρέχονται. Τοιγάρτοι μεγά-
λην μὲν ἀντὶ μικρᾶς ἀπέδειξαν τὴν πόλιν, ὁμονοοῦ-
σαν δ' ἀντὶ στασιαζούσης ἀπέφηναν, τείχη δ' ἀντὶ τῶν
64 καθῃρημένων καινὰ ἀνέστησαν. Οἱ δὲ κατελθόντες αὐ-
τῶν, ἀδελφὰ τὰ βουλεύματα τοῖς ἔργοις τῶν ἐνθάδε
κειμένων ἐπιδεικνύντες, οὐκ ἐπὶ τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν
ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐτράποντο, καὶ οὔτ'
ἐλαττοῦσθαι δυνάμενοι οὔτ' αὖ πλέον ἔχειν δεόμενοι
τῆς μὲν αὐτῶν ἐλευθερίας καὶ τοῖς βουλομένοις δου-
λεύειν μετέδοσαν, τῆς δ' ἐκείνων δουλείας αὐτοὶ μετέ-
65 χειν οὐκ ἠξίωσαν. Ἔργοις δὲ μεγίστοις καὶ καλλίστοις
ἀπελογήσαντο, ὅτι οὐ κακίᾳ τῇ αὐτῶν οὐδ' ἀρετῇ τῇ
τῶν πολεμίων πρότερον ἐδυστύχησεν ἡ πόλις· εἰ γὰρ
στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους βίᾳ παρόντων Πελοποννη-
σίων καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν εἰς τὴν αὐτῶν οἷοί τ'
ἐγένοντο κατελθεῖν, δῆλον ὅτι ῥᾳδίως ἂν ὁμονοοῦντες
πολεμεῖν αὐτοῖς ἐδύναντο.*

66 *Ἐκεῖνοι μὲν οὖν διὰ τοὺς ἐν Πειραιεῖ κινδύνους
ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ζηλοῦνται· ἄξιον δὲ καὶ τοὺς
ξένους τοὺς ἐνθάδε κειμένους ἐπαινέσαι, οἳ τῷ πλήθει
βοηθήσαντες καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας μα-
χόμενοι, πατρίδα τὴν ἀρετὴν ἡγησάμενοι, τοιαύτην
τοῦ βίου τελευτὴν ἐποιήσαντο· ἀνθ' ὧν ἡ πόλις αὐτοὺς
καὶ ἐπένθησε καὶ ἔθαψε δημοσίᾳ, καὶ ἔδωκεν ἔχειν
αὐτοῖς τὸν ἅπαντα χρόνον τὰς αὐτὰς τιμὰς τοῖς
ἀστοῖς.*

67 *Οἱ δὲ νῦν θαπτόμενοι, Κορινθίοις ὑπὸ παλαιῶν φίλων
ἀδικουμένοις καινοὶ σύμμαχοι γενόμενοι, οὐ τὴν αὐτὴν
γνώμην Λακεδαιμονίοις ἔχοντες (οἱ μὲν γὰρ τῶν*

ἀγαθῶν αὐτοῖς ἐφθόνουν, οἱ δ' ἀδικουμένους αὐτοὺς
ἠλέουν, οὐ τῆς προτέρας ἔχθρας μεμνημένοι, ἀλλὰ
τὴν παροῦσαν φιλίαν περὶ πολλοῦ ποιούμενοι) πᾶσιν
ἀνθρώποις φανερὰν τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο.
Ἐτόλμησαν γὰρ μεγάλην ποιοῦντες τὴν Ἑλλάδα 68
οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας κινδυνεύειν, ἀλλὰ
καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πολεμίων ἐλευθερίας ἀποθνῄσ-
κειν· τοῖς γὰρ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις περὶ τῆς
ἐκείνων ἐλευθερίας ἐμάχοντο. Νικήσαντες μὲν γὰρ
ἐκείνους τῶν αὐτῶν ἠξίουν, δυστυχήσαντες δὲ βέ-
βαιον ἂν τὴν δουλείαν τοῖς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κατέ-
λειπον.

Ἐκείνοις μὲν οὖν οὕτω διακειμένοις ὅ τε βίος οἰκτρὸς 69
καὶ ὁ θάνατος εὐκτός· οὗτοι δὲ καὶ ζῶντες καὶ ἀπο-
θανόντες ζηλωτοί, παιδευθέντες μὲν ἐν τοῖς τῶν προ-
γόνων ἀγαθοῖς, ἄνδρες δὲ γενόμενοι τήν τ' ἐκείνων
δόξαν διασώσαντες καὶ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἐπιδείξαντες.
Πολλῶν μὲν γὰρ καὶ καλῶν αἴτιοι γεγένηνται τῇ ἑαυ- 70
τῶν πατρίδι, ἐπηνώρθωσαν δὲ τὰ ὑφ' ἑτέρων δυστυχη-
θέντα, πόρρω δ' ἀπὸ τῆς αὐτῶν τὸν πόλεμον μετέ-
στησαν· ἐτελεύτησαν δὲ τὸν βίον, ὥσπερ χρὴ τοὺς
ἀγαθοὺς ἀποθνῄσκειν, τῇ μὲν πατρίδι τὰ τροφεῖα
ἀποδόντες, τοῖς δὲ θρέψασι λύπας καταλιπόντες, ὥστ' 71
ἄξιον τοῖς ζῶσι τούτους πενθεῖν καὶ σφᾶς αὐτοὺς ὀλο-
φύρεσθαι καὶ τοὺς προσήκοντας αὐτῶν ἐλεεῖν τοῦ ἐπι-
λοίπου βίου. Τίς γὰρ αὐτοῖς ἔτι ἡδονὴ καταλείπεται
τοιούτων ἀνδρῶν θαπτομένων, οἳ πάντα περὶ ἐλάττονος
τῆς ἀρετῆς ἡγούμενοι αὐτοὺς μὲν ἀπεστέρησαν βίου,
χήρας δὲ τὰς γυναῖκας ἐποίησαν, ὀρφανοὺς δὲ τοὺς
παῖδας κατέλιπον, ἐρήμους δ' ἀδελφοὺς καὶ πατέρας

72 καὶ μητέρας κατέστησαν; Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν ὑπαρ-
χόντων τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί
εἰσιν ἢ ὥστ' εἰδέναι οἵων πατέρων ἐστέρηνται, ἐξ ὧν
δ' οὗτοι γεγόνασιν, οἰκτίρω, ὅτι πρεσβύτεροι ἢ ὥστ'
73 ἐπιλαθέσθαι τῆς δυστυχίας τῆς ἑαυτῶν. Τί γὰρ ἂν
τούτων ἀνιαρότερον γένοιτο, ἢ τεκεῖν μὲν καὶ θρέψαι
τοὺς αὑτῶν, ἐν δὲ τῷ γήρᾳ ἀδυνάτους μὲν εἶναι
τῷ σώματι, πασῶν δ' ἀπεστερημένους τῶν ἐλπίδων
ἀφίλους καὶ ἀπόρους γεγονέναι, ὑπὸ δὲ τῶν αὐτῶν
πρότερον ζηλοῦσθαι καὶ νῦν ἐλεεῖσθαι, ποθεινότερον
δ' αὐτοῖς εἶναι τὸν θάνατον τοῦ βίου; Ὅσῳ γὰρ
ἄνδρες ἀμείνους ἦσαν, τοσούτῳ τοῖς καταλειπομένοις
74 τὸ πένθος μεῖζον. Πότε δ' αὐτοὺς χρὴ λῆξαι τῆς λύ-
πης; Πότερον ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς; Ἀλλὰ
τότε αὐτῶν εἰκὸς καὶ τοὺς ἄλλους μεμνῆσθαι. Ἀλλ'
ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς κοιναῖς; Ἀλλ' ἱκανὸν λυπῆσαι,
τῶν μὲν σφετέρων τέκνων τετελευτηκότων, τῶν δὲ
ζώντων ἀπολαυόντων τῆς τούτων ἀρετῆς. Ἀλλ' ἐν τοῖς
ἰδίοις κινδύνοις, ὅταν ὁρῶσι τοὺς μὲν πρότερον ὄντας
φίλους φεύγοντας τὴν αὐτῶν ἀπορίαν, τοὺς δ' ἐχθροὺς
μέγα φρονοῦντας ἐπὶ ταῖς δυσθυμίαις ταῖς τούτων;
75 Μόνην δ' ἂν μοι δοκοῦμεν ταύτην τοῖς ἐνθάδε κειμέ-
νοις ἀποδοῦναι χάριν, εἰ τοὺς μὲν τοκέας αὐτῶν ὁμοίως
ὥσπερ ἐκεῖνοι περὶ πολλοῦ ποιοίμεθα, τοὺς δὲ παῖδας
οὕτως ἀσπαζοίμεθα ὥσπερ αὐτοὶ πατέρες ὄντες, ταῖς
δὲ γυναιξὶν εἰ τοιούτους βοηθοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς παρέ-
76 χοιμεν, οἷοίπερ ἐκεῖνοι ζῶντες ἦσαν. Τίνας γὰρ ἂν
εἰκότως μᾶλλον τιμῷμεν τῶν ἐνθάδε κειμένων; Τίνας
δ' ἂν τῶν ζώντων δικαιότερον περὶ πολλοῦ ποιοίμεθα
ἢ τοὺς τούτοις προσήκοντας, οἳ τῆς μὲν τούτων ἀρε-

τῆς τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ἀπέλαυσαν, ἀποθανόντων δὲ
μόνοι γνησίως τῆς δυστυχίας μετέχουσιν.
Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ τοιαῦτα ὀλοφύρεσθαι· 77
οὐ γὰρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὄντες θνητοί· ὥστε
τί δεῖ, ἃ πάλαι προσεδοκῶμεν πείσεσθαι, ὑπὲρ τού-
των νῦν ἄχθεσθαι, ἢ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ
ταῖς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ἐπισταμένους ὅτι ὁ θά-
νατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις;
Οὔτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς
θαυμάζει, ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρέχει πᾶσιν. Εἰ μὲν 78
γὰρ οἷόν τε ἦν τοῖς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους
διαφυγοῦσιν ἀθανάτους εἶναι τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄξιον
ἦν τοῖς ζῶσι τὸν ἅπαντα χρόνον πενθεῖν τοὺς τεθνεῶτας·
νῦν δὲ ἥ τε φύσις καὶ νόσων ἥττων καὶ γήρως, ὅ
τε δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχὼς ἀπαραίτη-
τος· ὥστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖ- 79
σθαι, οἵτινες ὑπὲρ τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων κιν-
δυνεύοντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέ-
ψαντες τὰ περὶ αὑτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες
τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλι-
στον. Καὶ γὰρ ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνῆμαι,
ζηλωταὶ δ' ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἳ πεν- 80
θοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δ'
ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετήν. Τοιγάρτοι θάπτονται
δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ
σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πο-
λέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς αἷς καὶ
τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ 81
μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ, καὶ μόνοις τούτοις
ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἵτινες, ἐπειδὴ

θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν κατέλιπον· ὅμως δ' ἀνάγκη τοῖς ἀρχαίοις ἔθεσι χρῆσθαι καὶ θεραπεύοντας τὸν πάτριον νόμον ὀλοφύρεσθαι τοὺς θαπτομένους.

3.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ.

Πολλὰ καὶ δεινὰ συνειδὼς Σίμωνι, ὦ βουλή, οὐκ ἄν ποτ' αὐτὸν εἰς τοσοῦτον τόλμης ἡγησάμην ἀφικέσθαι, ὥστε ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἔδει δοῦναι δίκην, ὑπὲρ τούτων ὡς ἀδικούμενον ἔγκλημα ποιήσασθαι καὶ οὕτω μέγαν
2 καὶ σεμνὸν ὅρκον διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν. Εἰ μὲν οὖν ἄλλοι τινὲς ἔμελλον περὶ ἐμοῦ διαγνώσεσθαι, σφόδρ' ἂν ἐφοβούμην τὸν κίνδυνον, ὁρῶν ὅτι καὶ παρασκευαὶ καὶ τύχαι ἐνίοτε τοιαῦται γίγνονται, ὥστε πολλὰ καὶ παρὰ γνώμην ἀποβαίνειν τοῖς κινδυνεύουσιν, εἰς ὑμᾶς δ' εἰσελθὼν ἐλπίζω τῶν δικαίων τεύ-
3 ξεσθαι. Μάλιστα δ' ἀγανακτῶ, ὦ βουλή, ὅτι περὶ τοιούτων πραγμάτων εἰπεῖν ἀναγκασθήσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἐγὼ αἰσχυνόμενος εἰ μέλλοιεν πολλοί μοι συνείσεσθαι, ἠνεσχόμην ἀδικούμενος. Ἐπειδὴ δὲ Σίμων με εἰς τοιαύτην ἀνάγκην κατέστησεν, οὐδὲν ἀποκρυψάμενος ἅπαντα διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς τὰ πε-
4 πραγμένα. Ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, εἰ μὲν ἀδικῶ, μηδεμιᾶς συγγνώμης τυγχάνειν· ἐὰν δὲ περὶ τούτων μὲν ἀποδείξω ὡς οὐκ ἔνοχός εἰμι οἷς Σίμων διωμόσατο, ἄλλως δ' ὑμῖν φαίνωμαι παρὰ τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμαυτοῦ ἀνοητότερον διατεθείς, αἰτοῦμαι ὑμᾶς μηδέν με χεῖρω νομίζειν, εἰδότας ὅτι ἐπιθυμῆσαι μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις

ἔνεστιν, οὗτος δὲ βέλτιστος ἂν εἴη καὶ σωφρονέστα-
τος, ὅστις κοσμιώτατα τὰς τοιαύτας συμφορὰς φέρειν
δύναται· ὃ μὴ ποιῆσαι ἐμποδὼν ἐμοὶ γεγένηται Σίμων
οὑτοσί, ὡς ἐγὼ ὑμῖν ἀποδείξω.

Ἡμεῖς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν, ὦ βουλή, Θεοδότου, 5
Πλαταϊκοῦ μειρακίου· καὶ ἐγὼ μὲν εὖ ποιῶν αὐτὸν
ἠξίουν εἶναί μοι φίλον, οὗτος δ' ὑβρίζων καὶ παρανο-
μῶν ᾤετο ἀναγκάσειν αὐτὸν ποιεῖν ὅ τι βούλοιτο. Ὅσα
μὲν οὖν ἐκεῖνος κακὰ ὑπ' αὐτοῦ πέπονθε, πολὺ ἂν
ἔργον εἴη λέγειν· ὅσα δ' εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐξημάρτηκεν,
ἡγοῦμαι ταῦθ' ὑμῖν προσήκειν ἀκοῦσαι. Πυθόμενος γὰρ 6
ὅτι τὸ μειράκιον ἦν παρ' ἐμοί, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν
τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων, ἐκκόψας τὰς θύρας εἰσῆλθεν
εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, ἔνδον οὐσῶν τῆς τ' ἀδελφῆς τῆς
ἐμῆς καὶ τῶν ἀδελφιδῶν, αἳ ἀεὶ οὕτω κοσμίως βεβιώκασιν
ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ὁρώμεναι αἰσχύνεσθαι. Οὗ- 7
τος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθεν ὕβρεως ὥστ' οὐ πρότερον
ἠθέλησεν ἀπελθεῖν, πρὶν αὐτόν, ἡγούμενοι δεινὰ ποιεῖν
οἱ παραγενόμενοι, ἐπὶ παῖδας κόρας καὶ ὀρφανὰς
εἰσιόντα, ἐξήλασαν βίᾳ. Καὶ τοσούτου ἐδέησεν αὐτῷ
μεταμελῆσαι τῶν ὑβρισμένων, ὥστ' ἐξευρὼν οὗ ἐδει-
πνοῦμεν ἀτοπώτατον πρᾶγμα καὶ ἀπιστότατον ἐποίησεν,
εἰ μή τις εἰδείη τὴν τούτου μανίαν. Ἐκκαλέσας γάρ 8
με ἔνδοθεν ἐπειδὴ τάχιστα ἐξῆλθον, εὐθύς με τύπτειν
ἐπεχείρησεν, ἐπειδὴ δ' αὐτὸν ἠμυνάμην, ἐκστὰς ἔβαλλέ
με λίθοις. Καὶ ἐμοῦ μὲν ἁμαρτάνει, Ἀριστοκρίτου δέ,
ὃς παρ' ἐμὲ ἦλθε μετ' αὐτοῦ, συντρίβει τὸ μέτωπον.
Ἐγὼ τοίνυν, ὦ βουλή, ἡγούμενος μὲν δεινὰ πάσχειν, 9
αἰσχυνόμενος δέ, ὅπερ ἤδη καὶ πρότερον εἶπον, τῇ
συμφορᾷ, ἠνειχόμην, καὶ μᾶλλον ᾑρούμην μὴ λαβεῖν

τούτων τῶν ἁμαρτημάτων δίκην ἢ δόξαι τοῖς πολίταις ἀνόητος εἶναι, εἰδὼς ὅτι τῇ μὲν τούτου πονηρίᾳ πρέποντά ἐστι τὰ πεπραγμένα, ἐμοῦ δὲ πολλοὶ καταγελάσονται τοιαῦτα πάσχοντος τῶν φθονεῖν εἰθισμένων ἐάν τις ἐν τῇ πόλει προθυμῆται χρηστὸς εἶναι. Οὕτω
10 *δὲ σφόδρα ἠπορούμην ὅ τι χρησαίμην, ὦ βουλή, τῇ τούτου παρανοίᾳ, ὥστ' ἔδοξέ μοι κράτιστον εἶναι ἀποδημῆσαι.* Λαβὼν *δὴ τὸ μειράκιον (ἅπαντα γὰρ δεῖ τἀληθῆ λέγειν) ᾠχόμην ἐκ τῆς πόλεως.* Ἐπειδὴ *δ' ᾤμην ἱκανὸν εἶναι τὸν χρόνον* Σίμωνι *ἐπιλαθέσθαι μὲν τοῦ νεανίσκου, μεταμελῆσαι δὲ τῶν πρότερον ἡμαρτημένων,*
11 *ἀφικνοῦμαι πάλιν.* Κἀγὼ *μὲν ᾠχόμην ἐς* Πειραιᾶ, *οὗτος δ' αἰσθόμενος εὐθέως ἥκοντα τὸν* Θεόδοτον *καὶ διατρίβοντα παρὰ* Λυσιμάχῳ, *ὃς ᾤκει πλησίον τῆς οἰκίας ἧς οὗτος ἐμεμίσθωτο, παρεκάλεσέ τινας τῶν τούτου ἐπιτηδείων.* Καὶ *οὗτοι μὲν ἠρίστων καὶ ἔπινον, φύλακα καταστήσαντες ἐπὶ τοῦ τέγους, ἵν', ὁπότε*
12 *ἐξέλθοι τὸ μειράκιον, εἰσαρπάσειαν αὐτόν.* Ἐν *δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνοῦμαι ἐγὼ ἐκ* Πειραιῶς *καὶ ἐκτρέπομαι παριὼν ὡς τὸν* Λυσίμαχον· *ὀλίγον δὲ χρόνον διατρίψαντες ἐξερχόμεθα.* Οἱ *δὲ μεθύοντες ἐκπηδῶσιν ἐφ' ἡμᾶς.* Καὶ *οἱ μέν τινες αὐτῷ τῶν παραγενομένων οὐκ ἠθέλησαν συνεξαμαρτεῖν,* Σίμων *δ' οὑτοσὶ καὶ* Θεόφιλος *καὶ* Πρώταρχος *καὶ* Αὐτοκλῆς *εἷλκον τὸ μειράκιον· ὁ δὲ ῥίψας θοἰμάτιον ᾤχετο φεύγων.*
13 Ἐγὼ *δ' ἡγούμενος ἐκεῖνον μὲν ἐκφεύξεσθαι, τούτους δ', ἐπειδὴ τάχιστα ἐντύχοιεν ἀνθρώποις, αἰσχυνομένους ἀποτρέψεσθαι, ταῦτα δὴ διανοηθεὶς ἑτέραν ᾠχόμην ἀπιών· οὕτω σφόδρ' αὐτοὺς ἐφυλαττόμην καὶ πάντα ταῦτα ὑπὸ τούτων γιγνόμενα μεγάλην ἐμαυτῷ*

συμφορὰν ἐνόμιζον. Κἀνταῦθα μέν, ἵνα φησὶ Σίμων 14
τὴν μάχην γενέσθαι, οὔτε τούτων οὔτε ἡμῶν οὐδεὶς
οὔτε κατεάγη τὴν κεφαλὴν οὔτ' ἄλλο κακὸν οὐδὲν
ἔλαβεν, ὧν ἐγὼ τοὺς παραγενομένους ὑμῖν παρέξομαι
μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὗτος ἦν ὁ ἀδικήσας, ὦ βουλή, καὶ 15
ἐπιβουλεύσας ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐγὼ τούτῳ, ὑπὸ τῶν πα-
ραγενομένων μεμάρτυρηται ὑμῖν. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ
μὲν μειράκιον εἰς γναφεῖον κατέφυγεν, οὗτοι δὲ συν-
εισπεσόντες ἦγον αὐτὸν βίᾳ, βοῶντα καὶ κεκραγότα
καὶ μαρτυρόμενον. Συνδραμόντων δ' ἀνθρώπων πολλῶν 16
καὶ ἀγανακτούντων τῷ πράγματι καὶ δεινὰ φασκόν-
των εἶναι τὰ γιγνόμενα, τῶν μὲν λεγομένων οὐδὲν
ἐφρόντιζον, Μόλωνα δὲ τὸν γναφέα καὶ ἄλλους τινὰς
ἐπαμύνειν ἐπιχειροῦντας συνέκοψαν. Ἤδη δ' αὐτοῖς 17
ἰοῦσι παρὰ τὴν Λάμπωνος οἰκίαν ἐγὼ μόνος βαδίζων
ἐντυγχάνω, δεινὸν δ' ἡγησάμενος εἶναι καὶ αἰσχρὸν
περιιδεῖν οὕτως ἀνόμως καὶ βιαίως ὑβρισθέντα τὸν
νεανίσκον, ἐπιλαμβάνομαι αὐτοῦ· οὗτοι δέ, διότι μὲν
τοιαῦτα παρενόμουν εἰς ἐκεῖνον, οὐκ ἠθέλησαν εἰπεῖν
ἐρωτηθέντες, ἀφέμενοι δὲ τοῦ νεανίσκου ἔτυπτον ἐμέ.
Μάχης δὲ γενομένης, ὦ βουλή, καὶ τοῦ μειρακίου 18
βάλλοντος αὐτοὺς καὶ ἐμοῦ περὶ τοῦ σώματος ἀμυνο-
μένου καὶ τούτων ἡμᾶς βαλλόντων, ἔτι δὲ τυπτόντων
αὐτῶν τινας ὑπὸ τῆς μέθης, καὶ τῶν παραγενομένων
ὡς ἀδικουμένοις ἡμῖν ἁπάντων ἐπικουρούντων, ἐν τούτῳ
τῷ θορύβῳ συντριβόμεθα τὰς κεφαλὰς ἅπαντες. Καὶ 19
οἱ μὲν ἄλλοι οἱ μετὰ τούτου παροινήσαντες, ἐπειδὴ

τάχιστά με εἶδον μετὰ ταῦτα, ἐδέοντό μου συγγνώμην
ἔχειν, οὐχ ὡς ἠδικημένοι, ἀλλ' ὡς δεινὰ πεποιηκότες·
καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τεττάρων ἐτῶν παρεληλυ-
20 θότων οὐδέν μοι πώποτ' ἐνεκάλεσεν οὐδείς· Σίμων δ'
οὑτοσί, ὁ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος γενόμενος, τὸν μὲν
ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἦγε δεδιὼς περὶ αὑτοῦ, ἐπειδὴ
δέ με δίκας ἰδίας ᾔσθετο κακῶς ἀγωνισάμενον ἐξ
ἀντιδόσεως, καταφρονήσας μου οὕτωσὶ τολμηρῶς εἰς
τοιοῦτον ἀγῶνά με κατέστησεν. Ὡς οὖν καὶ ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενομένους μάρ-
τυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 Τὰ μὲν οὖν γεγενημένα καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύ-
ρων ἀκηκόατε· ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ βουλή, Σίμωνα
τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ ἔχειν, ἵν' ἀμφοτέρων ἡμῶν
ἀκούσαντες τἀληθῆ ῥᾳδίως ἔγνωτε τὰ δίκαια. Ἐπειδὴ
δ' αὐτῷ οὐδὲν μέλει τῶν ὅρκων ὧν διωμόσατο, πει-
ράσομαι καὶ περὶ ὧν οὗτος ἔψευσται διδάσκειν ὑμᾶς.
22 Ἐτόλμησε γὰρ εἰπεῖν ὡς αὐτὸς μὲν τριακοσίας δραχ-
μὰς ἔδωκε Θεοδότῳ συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησά-
μενος, ἐγὼ δ' ἐπιβουλεύσας ἀπέστησα αὐτοῦ τὸ μει-
ράκιον· καίτοι ἐχρῆν αὐτόν, εἴπερ ἦν ταῦτ' ἀληθῆ,
παρακαλέσαντα μάρτυρας ὡς πλείστους κατὰ τοὺς
23 νόμους διαπράττεσθαι περὶ αὐτῶν. Οὗτος δὲ τοιοῦτον
μὲν οὐδὲν πώποτε φαίνεται ποιήσας, ὑβρίζων δὲ καὶ
τύπτων ἀμφοτέρους ἡμᾶς καὶ κωμάζων καὶ τὰς θύρας
ἐκβάλλων καὶ νύκτωρ εἰσιὼν ἐπὶ γυναῖκας ἐλευθέρας.
Ἃ χρὴ μάλιστα, ὦ βουλή, τεκμήρια νομίζειν ὅτι
24 ψεύδεται πρὸς ὑμᾶς. Σκέψασθε δὲ ὡς ἄπιστα εἴρηκεν.

Τὴν γὰρ οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἅπασαν πεντήκοντα καὶ
διακοσίων δραχμῶν ἐτιμήσατο· καίτοι θαυμαστὸν εἰ
τὸν ἑταιρήσοντα πλείονος ἐμισθώσατο ὧν αὐτὸς τυγχά-
νοι κεκτημένος. Εἰς τοῦτο δ' ἥκει τόλμης ὥστ' οὐκ 25
ἐξαρκεῖ περὶ τούτου μόνον αὐτῷ ψεύσασθαι, περὶ τοῦ
δεδωκέναι τἀργύριον, ἀλλὰ καὶ κεκομίσθαι φησί.
καίτοι πῶς εἰκός ἐστι τότε μὲν ἡμᾶς τοιαῦτα ἐξα-
μαρτεῖν οἷα κατηγόρηκεν οὗτος, ἀποστερῆσαι βουλομέ-
νους τὰς τριακοσίας δραχμάς, ἐπειδὴ δ' ἀπεμαχεσά-
μεθα, τηνικαῦτα ἀποδοῦναι μήτ' ἀφειμένους τῶν ἐγ-
κλημάτων μήτ' ἀνάγκης ἡμῖν μηδεμιᾶς γενομένης;
'Αλλὰ γάρ, ὦ βουλή, πάντα αὐτῷ ταῦτα σύγκειται 26
καὶ μεμηχάνηται, καὶ δοῦναι μέν φησιν, ἵνα μὴ
δοκῇ δεινὰ ποιεῖν, εἰ μηδενὸς αὐτῷ συμβολαίου γεγε-
νημένου τοιαῦτα ἐτόλμα ὑβρίζειν, ἀπειληφέναι δὲ
προσποιεῖται, διότι φανερός ἐστιν οὐδεπώποτ' ἐγκα-
λέσας ἀργύριον οὐδὲ μνείαν περὶ τούτου οὐδεμίαν
ποιησάμενος.

Φησὶ δ' ἐπὶ ταῖς αὑτοῦ θύραις ὑπ' ἐμοῦ δεινῶς δια- 27
τεθῆναι τυπτόμενος. Φαίνεται δὲ πλεῖν ἢ τέτταρα
στάδια ἀπὸ τῆς οἰκίας διώξας τὸ μειράκιον οὐδὲν κακὸν
ἔχων, καὶ ταῦτα πλεῖν ἢ διακοσίων ἰδόντων ἀνθρώπων
ἔξαρνός ἐστιν.

Λέγει δ' ὡς ἡμεῖς ἤλθομεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τού- 28
του ὄστρακον ἔχοντες, καὶ ὡς ἠπείλουν αὐτῷ ἐγὼ
ἀποκτενεῖν, καὶ ὡς τοῦτό ἐστιν ἡ πρόνοια. 'Εγὼ δ'
ἡγοῦμαι, ὦ βουλή, ῥᾴδιον εἶναι γνῶναι ὅτι ψεύδεται,
οὐ μόνον ὑμῖν τοῖς εἰωθόσι σκοπεῖσθαι περὶ τῶν τοι-
ούτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Τῷ γὰρ ἂν 29
δόξειε πιστὸν ὡς ἐγὼ προνοηθεὶς καὶ ἐπιβουλεύων

ἦλθον ἐπὶ τὴν Σίμωνος οἰκίαν μεθ' ἡμέραν, μετὰ τοῦ
μειρακίου, τοσούτων ἀνθρώπων παρ' αὐτῷ συνειλεγμέ-
νων, εἰ μὴ εἰς τοῦτο μανίας ἀφικόμην ὥστ' ἐπιθυμεῖν
εἷς ὢν πολλοῖς μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εἰδὼς ὅτι
ἄσμενος ἄν με εἶδεν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς αὑτοῦ,
ὃς καὶ εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν εἰσῄει βίᾳ, καὶ οὔτε τῆς
ἀδελφῆς οὔτε τῶν ἀδελφιδῶν φροντίσας ζητεῖν με
ἐτόλμα, καὶ ἐξευρὼν οὗ δειπνῶν ἐτύγχανον, ἐκκα-
30 λέσας ἔτυπτέ με. Καὶ τότε μὲν ἄρα, ἵνα μὴ περι-
βόητος εἴην, ἡσυχίαν ἦγον, συμφορὰν ἐμαυτοῦ νομί-
ζων τὴν τούτου πονηρίαν· ἐπειδὴ δὲ χρόνος ἐνεγένετο,
πάλιν, ὡς αὐτός φησιν, ἐπεθύμησα περιβόητος γενέ-
31 σθαι. Καὶ εἰ μὲν ἦν παρὰ τούτῳ τὸ μειράκιον, εἶχεν
ἄν τινα λόγον τὸ ψεῦδος αὐτῷ, ὡς ἐγὼ διὰ τὴν ἐπι-
θυμίαν ἠναγκαζόμην ἀνοητότερόν τι ποιεῖν τῶν εἰκό-
των· νῦν δὲ τούτῳ μὲν οὐδὲ διελέγετο, ἀλλ' ἐμίσει
πάντων ἀνθρώπων μάλιστα, παρ' ἐμοὶ δ' ἐτύγχανε
32 διαιτώμενον. Ὥστε τῷ ὑμῶν πιστὸν ὡς ἐγὼ πρότερον
μὲν ἐξέπλευσα ἐκ τῆς πόλεως ἔχων τὸ μειράκιον, ἵνα
μὴ τούτῳ μαχοίμην, ἐπειδὴ δ' ἀφικόμην πάλιν, ἦγον
αὐτὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν Σίμωνος, οὗ πλεῖστα ἔμελ-
33 λον πράγματα ἕξειν; Καὶ ἐπεβούλευον μὲν αὐτῷ,
οὕτω δ' ἦλθον ἀπαράσκευος, ὥστε μήτε φίλους μήτ'
οἰκέτας μήτ' ἄλλον ἀνθρώπων παρακαλέσαι μηδένα, εἰ
μὴ τουτό γε τὸ παιδίον, ὃ ἐπικουρῆσαι μέν μοι οὐκ
ἠδύνατο, μηνῦσαι δὲ ἱκανὸν ἦν βασανιζόμενον, εἴ τι
34 ἐγὼ ἐξημάρτανον; Ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἀφι-
κόμην, ὥστ' ἐπιβουλεύων Σίμωνι οὐκ ἐτήρησα αὐτὸν
οὗ μόνον οἷός τ' ἦ λαβεῖν, ἢ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν,
ἀλλ' ἐνταῦθα ἦλθον οὗ αὐτὸς ἔμελλον ὑπὸ πλείστων

ὀφθήσεσθαί τε καὶ συγκοπήσεσθαι, ὥσπερ κατ' ἐμαυτοῦ τὴν πρόνοιαν ἐξευρίσκων, ἵν' ὡς μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑβρισθείην; Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, καὶ ἐκ τῆς 35
μάχης τῆς γενομένης ῥᾴδιον γνῶναι ὅτι ψεύδεται· τὸ γὰρ μειράκιον ὡς ἔγνω, ῥῖψαν θοιμάτιον, φεῦγον ᾤχετο, οὗτοι δ' αὐτὸν ἐπεδίωκον, ἐγὼ δ' ἑτέραν ἀπελθὼν ᾠχόμην. Καίτοι ποτέρους χρὴ αἰτίους τῶν γεγε- 36
νημένων εἶναι νομίζειν, τοὺς φεύγοντας ἢ τοὺς ζητοῦντας καταλαβεῖν; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι πᾶσιν εἶναι δῆλον ὅτι φεύγουσι μὲν οἱ περὶ αὑτῶν δεδιότες, διώκουσι δὲ οἱ βουλόμενοί τι ποιῆσαι κακόν. Οὐ τοίνυν 37
ταῦτα μὲν εἰκότα, ἄλλως δὲ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ πέπρακται, ἀλλὰ καταλαβόντες τὸ μειράκιον ἐκ τῆς ὁδοῦ ἦγον βίᾳ, ἐντυχὼν δ' ἐγὼ τούτων μὲν οὐχ ἡπτόμην, τοῦ μειρακίου δ' ἐπελαμβανόμην· οὗτοι δ' ἐκεῖνόν τε ἦγον βίᾳ καὶ ἐμὲ ἔτυπτον. Καὶ ταῦθ' ὑμῖν ὑπὸ τῶν παραγενομένων μεμαρτύρηται. Ὥστε δεινὸν εἰ περὶ τούτων ἐγὼ δόξω προνοηθῆναι, περὶ ὧν οὗτοι τυγχάνουσιν οὕτω δεινὰ καὶ παράνομα πεποιηκότες. Τί δ' 38
ἂν ποτε ἔπαθον, εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημένων πολλοὺς ἔχων τῶν ἐπιτηδείων ἐγώ, ἀπαντήσας Σίμωνι, ἐμαχόμην καὶ ἔτυπτον αὐτὸν καὶ ἐδίωκον τὸ μειράκιον καὶ καταλαβὼν ἄγειν βίᾳ ἐζήτουν, ὅπου νῦν τούτου ταῦτα πεποιηκότος ἐγὼ εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα καθέστηκα, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ περὶ τῆς οὐσίας τῆς ἐμαυτοῦ ἁπάσης κινδυνεύω; Τὸ δὲ μέγιστον 39
καὶ περιφανέστατον πάντων· ὁ γὰρ ἀδικηθεὶς καὶ ἐπιβουλευθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ὥς φησιν, οὐκ ἐτόλμησε τεττάρων ἐτῶν ἐπισκήψασθαι εἰς ὑμᾶς. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι, ὅταν ἀποστερῶνται ὧν ἐπιθυμοῦσι καὶ συγκοπῶσιν, ὀρ-

*γιζόμενοι παραχρῆμα τιμωρεῖσθαι ζητοῦσιν, οὗτος δὲ
χρόνοις ὕστερον.*

40 *Ὅτι μὲν οὖν, ὦ βουλή, οὐδενὸς αἴτιός εἰμι τῶν γε-
γενημένων, ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω· οὕτω δὲ διά-
κειμαι πρὸς τὰς ἐκ τῶν τοιούτων πραγμάτων διαφοράς,
ὥστε καὶ ἄλλα πολλὰ ὑβρισμένος ὑπὸ Σίμωνος καὶ
καταγεὶς τὴν κεφαλὴν οὐκ ἐτόλμησα αὐτῷ ἐπισκή-
ψασθαι, ἡγούμενος δεινὸν εἶναι, εἰ ἄρα τι περὶ παιδι-
κῶν ἐφιλονικήσαμεν ἡμεῖς πρὸς ἀλλήλους, τούτου ἕνεκα*
41 *ἐξελάσαι τινὰ ζητῆσαι ἐκ τῆς πατρίδος. Ἔπειτα δὲ
καὶ οὐδεμίαν ἡγούμην πρόνοιαν εἶναι, ὅστις μὴ ἀπο-
κτεῖναι βουλόμενος ἔτρωσεν. Τίς γὰρ οὕτως ἐστὶν
εὐήθης, ὅστις ἐκ πολλοῦ προνοεῖται ὅπως ἕλκος τις*
42 *ὑπ' αὐτοῦ τῶν ἐχθρῶν λήψεται; Ἀλλὰ δῆλον ὅτι καὶ
οἱ τοὺς νόμους ἐνθάδε θέντες, οὐκ εἴ τινες μαχεσάμενοι
ἔτυχον ἀλλήλων κατάξαντες τὰς κεφαλάς, ἐπὶ τούτοις
ἠξίωσαν τῆς πατρίδος φυγὴν ποιῆσαι τὴν ζημίαν· ἢ
πολλούς γ' ἂν ἐξήλασαν· ἀλλ' ὅσοι ἐπιβουλεύσαντες
ἀποκτεῖναί τινα ἔτρωσαν μέν, ἀποκτεῖναι δ' οὐκ ἠδυ-
νήθησαν, περὶ τῶν τοιούτων τὰς τιμωρίας οὕτω μεγάλας
κατεστήσαντο, ἡγούμενοι ὑπὲρ ὧν ἐβούλευσαν καὶ
προὐνοήθησαν προσήκειν αὐτοῖς δίκην δοῦναι· εἰ δὲ μὴ
κατέσχον, οὐδὲν ἧττον τό γ' ἐπ' ἐκείνοις πεποιῆσθαι.*
43 *Καὶ ταῦτα ἤδη καὶ πρότερον πολλάκις ὑμεῖς οὕτω
διέγνωτε περὶ τῆς προνοίας. Καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ
ὅσοι ἐκ μέθης καὶ λοιδορίας ἢ περὶ παιδικῶν ἢ ἑταίρας
μαχόμενοι ἕλκος ἔλαβον, εἰ ὑπὲρ τούτων ὧν, ἐπειδὰν
βέλτιον φρονήσωσιν, ἅπασι μεταμέλει, οὕτως ὑμεῖς
μεγάλας καὶ δεινὰς τὰς τιμωρίας ποιήσεσθε, ὥστ'
ἐξελαύειν τινὰς τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς πατρίδος.*

Θαυμάζω δὲ μάλιστα τούτου τῆς διανοίας· οὐ γὰρ 44
τοῦ αὐτοῦ μοι δοκεῖ εἶναι ἐρᾶν τε καὶ συκοφαντεῖν,
ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν εὐηθεστέρων, τὸ δὲ τῶν πανουργοτά-
των. Ἐβουλόμην δ᾽ ἂν ἐξεῖναί μοι παρ᾽ ὑμῖν καὶ ἐκ
τῶν ἄλλων ἐπιδεῖξαι τὴν τούτου πονηρίαν, ἵν᾽ ἠπίστα-
σθε ὅτι πολὺ ἂν δικαιότερον αὐτὸς περὶ θανάτου ἠγω-
νίζετο ἢ ἑτέρους περὶ τῆς πατρίδος εἰς κίνδυνον καθ-
ίστησι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐάσω· ὃ δ᾽ ἡγοῦμαι ὑμῖν 45
προσήκειν ἀκοῦσαι καὶ μέγα τεκμήριον ἔσεσθαι τῆς τού-
του θρασύτητος καὶ τόλμης, περὶ τούτου μνησθήσομαι.
Ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερος ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς
πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας,
ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπτεν αὐτόν, καὶ
πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκοσμό-
τατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν
στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη.

Ἔχοιμι δ᾽ ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου 46
ἀλλ᾽ ἐπειδὴ παρ᾽ ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πρά-
γματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοί εἰσιν οἱ βίᾳ
εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες,
οὗτοι οἱ βίᾳ ἐκ τῆς ὁδοῦ συναρπάζοντες· ὧν ὑμεῖς 47
μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μή με περιίδητε
ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολ-
λοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λῃτουργίας
λελῃτούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος
γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδείς, ἀγαθῶν
δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ᾽ ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν 48
ἄλλων ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων
βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πρα-
γμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

4.

ΠΕΡΙ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΕΚ ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ΥΠΕΡ ΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΝ ΑΔΗΛΟΝ.

Θαυμαστόν γε, ὦ βουλή, τὸ διαμάχεσθαι περὶ τού-
του, ὡς οὐκ ἐγένοντο ἡμῖν διαλλαγαί, καὶ τὸ μὲν
ζεῦγος καὶ τἀνδράποδα, καὶ ὅσα ἐξ ἀγροῦ κατὰ τὴν
ἀντίδοσιν ἔλαβε, μὴ ἂν δύνασθαι ἀρνηθῆναι ὡς οὐκ
ἀπέδωκε, φανερῶς δὲ περὶ πάντων διαλελυμένον ἀρ-
νεῖσθαι τὰ περὶ τῆς ἀνθρώπου, μὴ κοινῇ ἡμᾶς χρῆσθαι
2 συγχωρῆσαι. Καὶ τὴν μὲν δὴ ἀντίδοσιν ἐκείνην φανερός
ἐστι ποιησάμενος, τὴν δ' αἰτίαν δι' ἣν ἀπέδωκεν ἃ
ἔλαβεν, οὐκ ἂν ἄλλην ἔχοι εἰπεῖν (βουλόμενός γ' ἀληθῆ
λέγειν) ἢ ὅτι οἱ φίλοι περὶ πάντων ἡμᾶς τούτων συν-
3 ήλλαξαν. Ἐβουλόμην δ' ἂν μὴ ἀπολαχεῖν αὐτὸν κρι-
τὴν Διονυσίοις, ἵν' ὑμῖν φανερὸς ἐγένετο ἐμοὶ διηλλα-
γμένος, κρίνας τὴν ἐμὴν φυλήν· νῦν δ' ἔγραψε μὲν
4 ταῦτα εἰς τὸ γραμματεῖον, ἀπέλαχε δέ. Καὶ ὅτι
ἀληθῆ ταῦτα λέγω, Φιλῖνος καὶ Διοκλῆς ἴσασιν· ἀλλ'
οὐκ ἔστ' αὐτοῖς μαρτυρῆσαι μὴ διομοσαμένοις περὶ τῆς
αἰτίας ἧς ἐγὼ φεύγω, ἐπεὶ σαφῶς ἔγνωτ' ἂν ὅτι ἡμεῖς
ἦμεν οἱ κριτὴν αὐτὸν ἐμβαλόντες καὶ ἡμῶν ἕνεκα ἐκα-
5 θέζετο. Ἀλλ' ἦν, εἰ βούλεται, ἐχθρός· δίδωμι γὰρ
αὐτῷ τοῦτο· οὐδὲν γὰρ διαφέρει. Οὐκοῦν ἦλθον αὐτὸν
ἀποκτενῶν, ὡς οὗτός φησι, καὶ βίᾳ εἰς τὴν οἰκίαν
εἰσῆλθον. Διὰ τί οὖν οὐκ ἀπέκτεινα, ὑποχείριον λαβὼν
τὸ σῶμα καὶ τοσοῦτον κρατήσας ὥστε καὶ τὴν ἄν-
θρωπον λαβεῖν; Φρασάτω πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἔχει

εἰπεῖν. Καὶ μὴν οὐδείς γε ὑμῶν ἀγνοεῖ ὅτι θᾶττον ἂν 6
ἐγχειριδίῳ πληγεὶς ἀπέθανεν ἢ πὺξ παιόμενος. Φαίνε-
ται τοίνυν οὐδ' αὐτὸς αἰτιώμενος τοιοῦτόν τι ἔχοντας
ἡμᾶς ἐλθεῖν, ἀλλ' ὀστράκῳ φησὶ πληγῆναι. Καίτοι
φανερὸν ἤδη ἐξ ὧν εἴρηκεν, ὅτι οὐ πρόνοια γεγένηται.
Οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἤλθομεν, ἄδηλον ὂν εἰ παρὰ τούτῳ 7
εὑρήσομέν τι ὅτῳ αὐτὸν ἀποκτενοῦμεν, ἀλλ' οἴκοθεν
ἔχοντες ἂν ἐβαδίζομεν. Νῦν δ' ὁμολογούμεθα ὡς πρὸς
παῖδας καὶ αὐλητρίδας καὶ μετ' οἴνου ἐλθόντες· ὥστε
πῶς ταῦτ' ἐστὶ πρόνοια; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδα-
μῶς. Ἀλλ' οὗτος ἐναντίως τοῖς ἄλλοις δύσερώς ἐστι 8
καὶ ἀμφότερα βούλεται, τό τ' ἀργύριον μὴ ἀποδοῦναι
καὶ τὴν ἄνθρωπον ἔχειν. Εἶτα ὑπὸ τῆς ἀνθρώπου παρ-
ωξυμμένος ὀξύχειρ λίαν καὶ πάροινός ἐστιν, ἀνάγκη
δ' ἀμύνασθαι. Ἡ δὲ τοτὲ μὲν ἐμὲ περὶ πολλοῦ, τοτὲ
δὲ τοῦτόν φησι ποιεῖσθαι, βουλομένη ὑπ' ἀμφοτέρων
ἐρᾶσθαι. Καὶ ἐγὼ μὲν ἐξ ἀρχῆς εὐκόλως εἶχον καὶ νῦν 9
ἔτι ἔχω· ὁ δ' εἰς τοῦτο βαρυδαιμονίας ἥκει, ὥστ' οὐκ
αἰσχύνεται τραύματ' ὀνομάζων τὰ ὑπώπια καὶ ἐν κλί-
νῃ περιφερόμενος καὶ δεινῶς προσποιούμενος διακεῖσθαι
ἕνεκα πόρνης ἀνθρώπου, ἣν ἔξεστιν αὐτῷ ἀναμφισβη-
τήτως ἔχειν ἐμοὶ ἀποδόντι τἀργύριον. Καὶ φησὶ μὲν 10
δεινῶς ἐπιβουλευθῆναι καὶ πρὸς ἅπαντ' ἡμῖν ἀμφισβη-
τεῖ, ἐξὸν δ' ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανισθείσης τὸν ἔλεγ-
χον ποιήσασθαι οὐκ ἠθέλησεν· ἣ πρῶτον μὲν τοῦτ' ἂν
κατεῖπε, πότερα κοινὴ ἡμῖν ἦν ἢ ἰδία τούτου, καὶ
πότερα τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου ἐγὼ συνεβαλόμην ἢ
οὗτος ἅπαν ἔδωκε, καὶ εἰ διηλλαγμένοι ἢ ἔτι ἐχθροὶ
ἦμεν, ἔτι δὲ εἰ μεταπεμφθέντες ἤλθομεν ἢ οὐδενὸς 11
καλέσαντος, καὶ εἰ οὗτος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων ἢ ἐγὼ

πρότερος τοῦτον ἐπάταξα. Τούτων καθ' ἓν ἕκαστον καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὅ τι οὐ ῥᾴδιον ἦν αὐτῇ τοῖς τε ἄλλοις ἐμφανὲς καὶ τούτοις ποιῆσαι.

12 Ὅτι μὲν οὖν οὔτε πρόνοια ἐγένετο οὔτε ἀδικῶ τοῦτον, ὦ βουλή, ἐκ τοσούτων τεκμηρίων καὶ μαρτυριῶν ὑμῖν ἀποδέδεικται· ἀξιῶ δ' ὅσον ἂν ἐγένετο σημεῖον τούτῳ πρὸς τὸ δοκεῖν ἀληθῆ λέγειν φυγόντος ἐμοῦ τὴν βάσανον, τοσοῦτον ἐμοὶ τεκμήριον γενέσθαι ὅτι οὐ ψεύδομαι, ὅτι οὗτος οὐκ ἠθέλησεν ἐκ τῆς ἀνθρώπου ποιήσασθαι τὸν ἔλεγχον, καὶ μὴ τοσοῦτον ἰσχῦσαι τοὺς τούτου λόγους, ὅτε φησὶν αὐτὴν ἐλευθέραν εἶναι.
13 Ἀλλὰ ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει· ὁμοίως γὰρ ἂν προσῆκε κἀμοὶ τῆς ἐλευθέρας, τὸ ἴσον καταθέντι ἀργύριον. Ἦ δεινόν γε εἰ εἰς μὲν λύσιν τοῦ σώματος ἐκ τῶν πολεμίων ἐξῆν ἄν μοι χρῆσθαι αὐτῇ ὅ τι ἐβουλόμην, κινδυνεύοντι δέ μοι περὶ τῆς πατρίδος οὐδὲ πυθέσθαι παρ' αὐτῆς τἀληθῆ ἐκγενήσεται περὶ ὧν εἰς τὴν κρίσιν καθέστηκα. Καὶ μὲν δὴ πολὺ ἂν δικαιότερον ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ βασανισθείη ἢ ἐπὶ τῇ ἐκ τῶν πολεμίων λύσει πραθείη, ὅσῳ παρὰ μὲν ἐκείνων βουλομένων ἀπολῦσαι ἔστι καὶ ἄλλοθεν εὐπορήσαντι κομισθῆναι, ἐπὶ δὲ τοῖς ἐχθροῖς γενόμενον οὐ δυνατόν· οὐ γὰρ ἀργύριον λαβεῖν προθυμοῦνται, ἀλλ' ἐκ τῆς
14 πατρίδος ἐκβαλεῖν ἔργον ποιοῦνται. Ὥσθ' ὑμῖν προσήκει μὴ ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ διὰ τοῦτο οὐκ ἀξιοῦντος βασανισθῆναι τὴν ἄνθρωπον, ὅτι αὐτὴν ἐλευθέραν ἐσκήπτετο εἶναι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον συκοφαντίαν καταγιγνώσκειν, ὅτι παραλιπὼν ἔλεγχον οὕτως ἀκριβῆ ἐξα-
15 πατήσειν ὑμᾶς ῥᾳδίως ᾠήθη. Οὐ γὰρ δήπου τήν γε τούτου πρόκλησιν πιστοτέραν ὑμᾶς νομίζειν δεῖ τῆς

ἡμετέρας, ἐφ' οἷς τοὺς αὐτοῦ οἰκέτας ἠξίου βασανίζε-
σθαι. Ἃ μὲν γὰρ ἐκεῖνοι ᾔδεσαν, ἐλθόντας ἡμᾶς ὡς
τοῦτον, καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν· εἰ δὲ μεταπεμφθέντες
ἢ μή, καὶ πότερον πρότερος ἐπλήγην ἢ ἐπάταξα,
ἐκείνη μᾶλλον ᾔδειν. Ἔτι δὲ τοὺς μὲν οἰκέτας ἰδίους 16
ὄντας τούτου εἰ ἐβασανίζομεν, εἰκότως ἄν τι τούτῳ
χαριζόμενοι καὶ παρὰ τὴν ἀλήθειαν ἐμοῦ κατεψεύ-
σαντο· αὕτη δ' ὑπῆρχε κοινή, ὁμοίως ἀμφοτέρων
ἀργύριον κατατεθεικότων, καὶ μάλιστα ᾔδει. Διὰ γὰρ
ταύτην ἅπαντα τὰ πραχθέντα ἡμῖν γεγένηται. Καίτοι
οὐ λήσει οὐδέν' ὅτι ταύτης ἔγωγ' ἂν ἄνισον εἶχον 17
βασανισθείσης· πολὺ γὰρ περὶ πλείονος τοῦτον ἢ ἐμὲ
φαίνεται ποιησαμένη, καὶ μετὰ μὲν τούτου ἐμὲ ἠδικη-
κυῖα, μετ' ἐμοῦ δ' οὐδεπώποτε εἰς τοῦτον ἐξαμαρτοῦσα.
Ἀλλ' ὅμως ἐγὼ μὲν εἰς ταύτην κατέφυγον, οὗτος δ'
οὐκ ἐπίστευσεν αὐτῇ.

Οὔκουν δεῖ ὑμᾶς, ὦ βουλή, τηλικούτου ὄντος τοῦ 18
κινδύνου, ῥᾳδίως ἀποδέχεσθαι τοὺς τούτου λόγους ἀλλ'
ἐνθυμουμένους, ὅτι περὶ τῆς πατρίδος μοι καὶ τοῦ βίου
ὁ ἀγών ἐστιν, ἐν ὑπολόγῳ ταύτας τὰς προκλήσεις
ποιεῖσθαι. Καὶ μὴ ζητεῖτε τούτων ἔτι μείζους πίστεις·
οὐ γὰρ ἂν ἔχοιμ' εἰπεῖν ἀλλ' ἢ ταύτας, ὡς οὐδὲν εἰς
τοῦτον προὐνοήθην. Ἀγανακτῶ δ', ὦ βουλή, εἰ διὰ 19
πόρνην καὶ δούλην ἄνθρωπον περὶ τῶν μεγίστων εἰς
κίνδυνον καθέστηκα, τί κακὸν πώποτε τὴν πόλιν ἢ
αὐτὸν τοῦτον εἰργασμένος, ἢ εἰς τίνα τῶν πολιτῶν
ὁτιοῦν ἐξαμαρτών; Οὐδὲν γὰρ ἔμοιγέ ἐστι τοιοῦτον
πεπραγμένον, ἀλλ' ἀλογώτατ[illegible]ντων κινδυνεύω πολὺ
μείζω συμφορὰν ἐμαυτῷ διὰ [illegible]ούτους ἐπαγαγέσθαι.
Πρὸς οὖν παίδων καὶ γυναικῶν καὶ θεῶν τῶν τόδε 20

τὸ χωρίον ἐχόντων ἱκετεύω ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ, ἐλεήσατέ με, καὶ μὴ περιίδητε ἐπὶ τούτῳ γενόμενον, μηδ' ἀνηκέστῳ συμφορᾷ περιβάλητε· οὐ γὰρ ἄξιος οὔτ' ἐγὼ φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ, οὔτε οὗτος τοσαύτην δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ὧν φησιν ἠδικῆσθαι, οὐκ δικημένος.

5.

ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΙΟΥ.

ΙΕΡΟΣΥΛΙΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Εἰ *μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος, ὦ ἄνδρες δικασταί,* Καλλίας *ἠγωνίζετο, ἐξήρκει ἄν μοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα· νῦν δέ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν εἶναι, κελεύοντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ ἐμοὶ καὶ ἕως ἔζη τῷ πατρί, καὶ πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων, μὴ βοηθῆσαι τὰ*
2 *δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι.* 'Ενόμιζον *μὲν οὖν οὕτω μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ' ὑμῶν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι· νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἧττον ἐπικίνδυνον ποιοῦσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἢ τοῖς πολλῶν*
3 *κακῶν αἰτίοις οὖσιν.* 'Υμᾶς *δ' ἄξιον μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ τούτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι* Καλλίᾳ *μὲν οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὐδὲν οὔτ' ἄρχων, οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲ σχὼν αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀφῖ-*

κται, οὗτοι δ' ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολλῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος αἴτιοι γεγενημένοι περὶ ἐλευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους. Καὶ *οὐ θαυμάζω· ἴσασι γὰρ ὅτι, ἐὰν μὲν* 4
ψευδόμενοι ἐλεγχθῶσιν, οὐδὲν μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων πείσονται, ἐὰν δ' ὑμᾶς ἐξαπατήσωσι, τῶν παρόντων κακῶν ἔσονται ἀπηλλαγμένοι. Καί*τοι τοὺς τοιούτους οὔτε κατηγόρους οὔτε μάρτυρας πιστοὺς χρὴ νομίζειν εἶναι, οἵτινες αὐτοὶ μεγάλα κερδανοῦντες περὶ ἑτέρων ποιοῦνται τοὺς λόγους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅσοι τῷ δημοσίῳ βοηθοῦντες εἰς κινδύνους σφᾶς αὐτοὺς καθιστᾶσιν.* Ἄ*ξιον δέ μοι δοκεῖ εἶναι οὐ τούτων ἴδιον* 5
ἡγεῖσθαι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει· οὐ γὰρ τούτοις μόνοις εἰσὶ θεράποντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἳ πρὸς τὴν τούτων τύχην ἀποβλέποντες οὐκέτι σκέψονται ὅ τι ἂν ἀγαθὸν εἰργασμένοι τοὺς δεσπότας ἐλεύθεροι γένοιντο, ἀλλ' ὅ τι ψεῦδος περὶ αὐτῶν μηνύσαντες.

6.

ΚΑΤ' ΑΝΔΟΚΙΔΟΥ ΑΣΕΒΕΙΑΣ.

. . . . *ἔδησε τὸν ἵππον ἐκ τοῦ ῥόπτρου τοῦ ἱεροῦ ὡς ἀποδιδούς, τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ ὑφείλετο.* Οὗ*τος οὖν ὁ ταῦτα ποιήσας θανάτῳ τῷ ἀλγίστῳ ἀπώλετο· πολλῶν γὰρ καὶ ἀγαθῶν αὐτῷ ἐπὶ τὴν τράπεζαν παρατιθεμένων ὄζειν ἐδόκει τοῦ ἄρτου καὶ τῆς μάζης κάκιστον, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐσθίειν· καὶ ταῦτα πολλοὶ ἡμῶν ἤκουον τοῦ ἱεροφάντου λέγοντος.* Δί*καιον οὖν* 3

μοι δοκεῖ εἶναι νῦν ἐπὶ τούτῳ τὰ τότε λεχθέντα ἀναμνῆσαι, καὶ μὴ μόνον τοὺς τούτου φίλους ὑπὸ τούτου καὶ τῶν τούτου λόγων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῦτον ὑφ' ἑτέρου. Ἀδύνατον δὲ καὶ ὑμῖν ἐστι, περὶ τοιούτου πράγματος φέρουσι τὴν ψῆφον, ἢ κατελεῆσαι ἢ καταχαρίσασθαι Ἀνδοκίδῃ, ἐπισταμένοις ἐναργῶς ὡς τὼ θεὼ τούτω τιμωρεῖτον τοὺς ἀδικοῦντας. Ἐλπίσαι οὖν χρὴ πάντα ἄνθρωπον ὄντα καὶ ἑαυτῷ καὶ ἑτέρῳ ἔσεσθαι . . . . .

4 Φέρε γάρ, ἐὰν νυνὶ Ἀνδοκίδης ἀθῷος ἀπαλλαγῇ ἡμῖν ἐκ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος καὶ ἔλθῃ κληρωσόμενος τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ λάχῃ βασιλεύς, ἄλλο τι ἢ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσίας θύσει καὶ εὐχὰς εὔξεται κατὰ τὰ πάτρια, τὰ μὲν ἐν τῷ ἐνθάδε, τὰ δ' ἐν τῷ Ἐλευσῖνι ἱερῷ, καὶ τῆς ἑορτῆς ἐπιμελήσεται μυστηρίοις, ὅπως ἂν μηδεὶς ἀδικῇ μηδὲ ἀσεβῇ περὶ τὰ ἱερά;
5 Καὶ τίνα γνώμην οἴεσθε ἕξειν τοὺς μύστας τοὺς ἀφικνουμένους, ἐπειδὰν ἴδωσι τὸν βασιλέα ὅστις ἐστὶ καὶ ἀναμνησθῶσι πάντα τὰ ἠσεβημένα αὐτῷ, ἢ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, οἳ ἕνεκα ταύτης τῆς ἑορτῆς ἐπιδημοῦσιν ἢ θύειν εἰς ταύτην τὴν πανήγυριν βουλόμενοι ἢ θεωρεῖν;
6 Οὐδὲ γὰρ ἀγνὼς ὁ Ἀνδοκίδης οὔτε τοῖς ἔξω οὔτε τοῖς ἐνθάδε διὰ τὰ ἠσεβημένα. Ἀναγκαίως γὰρ ἔχει ἀπὸ τῶν πολὺ διαφερόντων ἢ κακῶν ἢ ἀγαθῶν ἔργων τοὺς ποιήσαντας γιγνώσκεσθαι. Ἔπειτα δὲ καὶ διώχληκε πόλεις πολλὰς ἐν τῇ ἀποδημίᾳ, Σικελίαν, Ἰταλίαν, Πελοπόννησον, Θετταλίαν, Ἑλλήσποντον, Ἰωνίαν, Κύπρον· βασιλέας πολλοὺς κεκολάκευκεν, ἐξαπατῶν ᾧ ἂν συγ-
7 γένηται, πλὴν τοῦ Συρακοσίου Διονυσίου. Οὗτος δὲ ἢ πάντων εὐτυχέστατός ἐστιν ἢ πλεῖστον γνώμῃ διαφέ-

ρει τῶν ἄλλων, ὃς μόνος τῶν συγγενομένων Ἀνδοκίδῃ
οὐκ ἐξηπατήθη ὑπ' ἀνδρὸς τοιούτου, ὃς τέχνην ταύτην
ἔχει, τοὺς μὲν ἐχθροὺς μηδὲν ποιεῖν κακόν, τοὺς δὲ
φίλους ὅ τι ἂν δύνηται. Ὥστε μὰ τὸν Δία οὐ ῥᾴδιόν
ἐστιν ὑμῖν αὐτῷ οὐδὲν χαρισαμένοις παρὰ τὸ δίκαιον
λαθεῖν τοὺς Ἕλληνας. Νῦν οὖν ὑμῖν ἀνάγκη ἐστὶ 8
βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν. Εὖ γὰρ ἐπίστασθε, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐχ οἷόν τε ὑμῖν ἐστιν ἅμα τοῖς
τε νόμοις τοῖς πατρίοις καὶ Ἀνδοκίδῃ χρῆσθαι, ἀλλὰ
δυοῖν θάτερον, ἢ τοὺς νόμους ἐξαλειπτέον ἐστὶν ἢ ἀπαλ-
λακτέον τοῦ ἀνδρός.

Εἰς τοσοῦτο δὲ τόλμης ἀφῖκται, ὥστε καὶ λέγει περὶ 9
τοῦ νόμου, ὡς καθῄρηται ὁ περὶ αὐτοῦ κείμενος καὶ
ἔξεστιν αὐτῷ ἤδη εἰσιέναι εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς τὰ
ἱερά. Πάντες δ' ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες, ἴστε τὴν στήλην ἑστηκυῖαν
ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. Καὶ Περικλέα ποτέ 10
φασι παραινέσαι ὑμῖν περὶ τῶν ἀσεβούντων μὴ μόνον
χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις νόμοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγρά-
φοις, καθ' οὓς Εὐμολπίδαι ἐξηγοῦνται, οὓς οὐδείς πω
κύριος ἐγένετο καθελεῖν οὐδὲ ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν, οὐδὲ
τὸν θέντα αὐτοὺς ἴσασιν· ἡγεῖσθαι γὰρ ἂν αὐτοὺς
οὕτως οὐ μόνον τοῖς ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς
διδόναι δίκην. Ἀνδοκίδης δὲ τοσοῦτον καταπεφρόνηκε 11
τῶν θεῶν καὶ ὧν ἐκείνοις δεῖ τιμωρεῖν, ὥστε πρὶν
ἢ ἐπιδεδημηκέναι δέκα ἡμέρας ἐν τῇ πόλει προσεκαλέ-
σατο δίκην ἀσεβείας πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἔλαχεν,
Ἀνδοκίδης ὢν καὶ πεποιηκὼς ἃ οὗτος πεποίηκε περὶ
τοὺς θεούς, καὶ ἵνα μᾶλλον πρόσσχητε τὸν νοῦν,
φάσκων τὸν Ἄρχιππον ἀσεβεῖν περὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν
αὑτοῦ πατρῷον. Ὁ δ' Ἄρχιππος ἠντεδίκει ἢ μὴν 12

τὸν Ἑρμῆν ὑγιᾶ τε καὶ ὅλον εἶναι, καὶ μηδὲν παθεῖν
ὧνπερ οἱ ἄλλοι Ἑρμαῖ· ὅμως μέντοι ἵνα μὴ ὑπὸ τού-
του τοιούτου ὄντος πραγματ᾽ ἔχοι, δοὺς ἀργύριον ἀπηλ-
λάγη. Καίτοι ὁπότε οὗτος παρ᾽ ἑτέρου ἠξίωσε δίκην
ἀσεβείας λαβεῖν, ἦ που ἑτέρους γε παρὰ τούτου λα-
βεῖν δίκαιον καὶ εὐσεβές ἐστιν.

13 Ἀλλὰ λέξει δεινὸν εἶναι, εἰ ὁ μὲν μηνυτὴς τὰ
ἔσχατα πείσεται, οἱ δὲ μηνυθέντες τῶν αὐτῶν ὑμῖν
μεθέξουσιν. Καίτοι οὕτως οὐχ ὑπὲρ αὑτοῦ ἀπολογήσεται,
ἀλλὰ τῶν ἄλλων κατηγορήσει. Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους
οἱ ἐπιτάξαντες καταδέξασθαι ἀδικοῦσι, καὶ τοῦ αὐτοῦ
ἀσεβήματος αἴτιοί εἰσιν· εἰ δ᾽ ὑμεῖς αὐτοκράτορες ἦτε,
ὑμεῖς ἐστὲ οἱ ἀνελόντες τὰς τιμωρίας τῶν θεῶν, ἀλλ᾽
οὐχ οὗτοι αἴτιοι ἔσονται. Ὑμεῖς οὖν μὴ βούλεσθε εἰς
ὑμᾶς τὴν αἰτίαν ταύτην περιτρέψαι, ἐξὸν τὸν ἀδικοῦντα
14 κολάσασιν ἀπηλλάχθαι. Ἔπειτα δ᾽ ἐκεῖνοι μὲν ἀρ-
νοῦνται τὰ μεμηνυμένα, οὗτος δ᾽ ὁμολογεῖ ποιῆσαι.
Καίτοι καὶ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, τῷ σεμνοτάτῳ καὶ δικαιο-
τάτῳ δικαστηρίῳ, ὁμολογῶν μέν τις ἀδικεῖν ἀποθνῄσκει,
ἐὰν δ᾽ ἀμφισβητῇ, ἐλέγχεται, καὶ πολλοὶ οὐδ᾽ ἔδοξαν
ἀδικεῖν. Οὔκουν ὑμᾶς ὁμοίαν χρὴ γνώμην ἔχειν περί
15 τε τῶν ἀρνουμένων καὶ περὶ τῶν ὁμολογούντων. Δεινὸν
δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ἐὰν μέν τις ἀνδρὸς σῶμα τρώσῃ,
κεφαλὴν ἢ πρόσωπον ἢ χεῖρας ἢ πόδας, οὗτος μὲν
κατὰ τοὺς νόμους φεύξεται τὴν τοῦ ἀδικηθέντος πόλιν,
καὶ ἐὰν κατίῃ, ἐνδειχθεὶς θανάτῳ ζημιωθήσεται· ἐὰν
δέ τις τὰ αὐτὰ ταῦτα ἀδικήσῃ τὰ ἀγάλματα τῶν
θεῶν, οὔτ᾽ αὐτὸν κωλύσετε τῶν ἱερῶν ἐπιβαίνειν οὔτ᾽
εἰσιόντα τιμωρήσεσθε; Καὶ μὲν δὴ τούτων καὶ δίκαιον
καὶ ἀγαθόν ἐστιν ἐπιμέλεσθαι, ὑφ᾽ ὧν καὶ εὖ καὶ

κακῶς δυνήσεσθε πάσχειν. Φασὶ δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων 16
πολλοὺς αὐτὸν διὰ τὰ ἐνθάδε ἀσεβήματα ἐκ τῶν παρ'
αὐτοῖς ἱερῶν ἐξείργειν. Ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ οἱ ἀδικηθέντες
περὶ ἐλάττονος ποιήσεσθε τὰ παρ' ὑμῖν νόμιμα ἢ ἕτεροι;
Τοσοῦτο δ' οὗτος Διαγόρου τοῦ Μηλίου ἀσεβέστερος 17
γεγένηται· ἐκεῖνος μὲν γὰρ λόγῳ περὶ τὰ ἀλλότρια
ἱερὰ καὶ ἑορτὰς ἠσέβει, οὗτος δ' ἔργῳ περὶ τὰ ἐν τῇ
αὑτοῦ πόλει. Ὀργίζεσθαι οὖν χρή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοῖς ἀστοῖς ἀδικοῦσι μᾶλλον ἢ τοῖς ξένοις περὶ ταῦτα·
τὸ μὲν γὰρ ὥσπερ ἀλλότριόν ἐστιν ἁμάρτημα, τὸ δ'
οἰκεῖον. Καὶ μὴ οὓς μὲν ἔχετε ἀδικοῦντας ἀφίετε, τοὺς 18
δὲ φεύγοντας ζητεῖτε συλλαμβάνειν, ἐπικηρύττοντες
τάλαντον ἀργυρίου δώσειν τῷ ἀγαγόντι ἢ ἀποκτείναντι·
εἰ δὲ μή, δόξετε τοῖς Ἕλλησι κομπάζειν μᾶλλον ἢ
τιμωρεῖσθαι βούλεσθαι. Ἐπεδείξατο δὲ καὶ τοῖς Ἕλλη- 19
σιν ὅτι θεοὺς οὐ νομίζει. Οὐ γὰρ ὡς δεδιὼς τὰ πεποιη-
μένα, ἀλλ' ὡς θαρρῶν, ναυκληρίᾳ ἐπιθέμενος τὴν θά-
λατταν ἔπλει. Ὁ δὲ θεὸς ὑπῆγεν αὐτόν, ἵν' ἀφικόμε-
νος εἰς τὰ ἁμαρτήματα ἐπὶ τῇ ἐμῇ προσκλήσει δοίη
δίκην. Ἐλπίζω μὲν οὖν αὐτὸν αὐτίκα δώσειν δίκην, 20
θαυμάσιον δ' οὐδὲν ἄν μοι γένοιτο. Οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς
παραχρῆμα κολάζει, ἀλλ' αὕτη μέν ἐστιν ἀνθρωπίνη
δίκη. Πολλαχόθεν δ' ἔχω τεκμαιρόμενος εἰκάζειν, ὁρῶν
καὶ ἑτέρους ἠσεβηκότας χρόνῳ δεδωκότας δίκην, καὶ τοὺς
ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ τῶν προγόνων ἁμαρτήματα. Ἐν δὲ
τούτῳ τῷ χρόνῳ δέη πολλὰ καὶ κινδύνους ὁ θεὸς ἐπι-
πέμπει τοῖς ἀδικοῦσιν, ὥστε πολλοὺς ἤδη ἐπιθυμῆσαι
τελευτήσαντας τῶν κακῶν ἀπηλλάχθαι. Ὁ δὲ θεὸς
τέλος τούτων ἀνηνάμενος τῷ βίῳ θάνατον ἐνέθηκεν.
Σκέψασθε δὲ καὶ αὐτοῦ Ἀνδοκίδου τὸν βίον, ἀφ' οὗ 21

ἠσέβηκε, καὶ εἴ τις τοιοῦτος ἕτερός ἐστιν. Ἀνδοκίδης
γὰρ ἐπειδὴ ἥμαρτεν, ἐξ ἐπιβολῆς εἰσαχθεὶς εἰς τὸ δι-
καστήριον, ἔδησεν ἑαυτὸν τιμησάμενος δεσμοῦ, εἰ μὴ
22 παραδοίη τὸν ἀκόλουθον· εὖ δ' ᾔδειν οὐ δυνησόμενος
παραδοῦναι, ὃς διὰ τοῦτον καὶ τὰ τούτου ἁμαρτήματα
ἀπέθανεν, ἵνα μὴ μηνυτὴς γένοιτο. Καίτοι πῶς οὐ θεῶν
τις τὴν τούτου γνώμην διέφθειρεν, ὃς ῥᾷον ἡγήσατο
23 δεσμοῦ τιμήσασθαι ἢ ἀργυρίου ἐπ' ἐλπίδι τῇ αὐτῇ; ἐκ
δ' οὖν τούτου τοῦ τιμήματος ἐδέδετο ἐγγὺς ἐνιαυτόν,
καὶ ἐμήνυσε δεδεμένος κατὰ τῶν αὑτοῦ συγγενῶν καὶ
φίλων, ἀδείας δοθείσης αὐτῷ, εἰ δόξειε τἀληθῆ μηνῦ-
σαι. Καίτοι τίνα αὐτὸν δοκεῖτε ψυχὴν ἔχειν, ὁπότε τὰ
μὲν αἴσχιστα ἐποίει μηνύων κατὰ τῶν ἑαυτοῦ φίλων,
24 ἡ δὲ σωτηρία ἀφανὴς αὐτῷ; Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ
ἀπεκτονὼς οὓς αὐτὸς ἔφη περὶ πλείστου ποιεῖσθαι
ἔδοξε τἀληθῆ μηνῦσαι, ἐλύθη· καὶ προσεψηφίσασθε
ὑμεῖς αὐτὸν εἴργεσθαι τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν ἱερῶν, ὥστε
μηδ' ἀδικούμενον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δύνασθαι δίκην λα-
25 βεῖν. Οὐδεὶς δέ πω, ἐξ ὅτου Ἀθῆναι αἱ ἀείμνηστοι
εἰσὶν ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ ἠτιμώθη. Δικαίως· οὐδὲ γὰρ
ἔργα τοιαῦτα οὐδείς πω εἰργάσατο. Καὶ τούτων πότερα
26 τοὺς θεοὺς χρὴ ἢ τὸ αὐτόματον αἰτιᾶσθαι; Μετὰ δὲ
ταῦτα ἔπλευσεν ὡς τὸν Κιτιέων βασιλέα, καὶ προδι-
δοὺς . . . ληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐδέθη, καὶ οὐ μόνον τὸν
θάνατον ἐφοβεῖτο ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ἡμέραν αἰκίσματα,
27 οἰόμενος τὰ ἀκρωτήρια ζῶν ἀποτμηθήσεσθαι. Ἀποδρὰς
δ' ἐκ τούτου τοῦ κινδύνου κατέπλευσεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ
πόλιν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων· τοσαύτην αὐτῷ ὁ θεὸς λήθην
ἔδωκεν, ὥστε εἰς τοὺς ἠδικημένους αὐτοὺς ἐπεθύμησεν
ἀφικέσθαι. Ἀφικόμενος δ' ἐδέθη καὶ ᾐκίσθη, ἀπώλετο δὲ

οὐχί, ἀλλ' ἐλύθη. Ἔνθεν δ' ἔπλευσεν ὡς Εὐαγόραν τὸν 28
Κύπρου βασιλεύοντα, καὶ ἀδικήσας εἵρχθη. Ἀποδρὰς
δὲ τοῦτον ἔφευγε μὲν τοὺς ἐνθάδε θεούς, ἔφευγε δὲ
τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἔφευγε δὲ εἰς οὓς τὸ πρῶτον ἀφί-
κοιτο τόπους. Καίτοι τίς χάρις τῷ βίῳ, κακοπαθεῖν
μὲν πολλάκις, ἀναπαύσασθαι δὲ μηδέποτε; Κατα- 29
πλεύσας δ' ἐκεῖθεν εἰς δημοκρατουμένην τὴν ἑαυτοῦ
πόλιν τοῖς μὲν πρυτάνεσιν ἔδωκε χρήματα, ἵν' αὐτὸν
προσαγάγοιεν ἐνθάδε, ὑμεῖς δ' αὐτὸν ἐξηλάσατε ἐκ
τῆς πόλεως, τοῖς ἔργοις βεβαιοῦντες τοὺς νόμους οὓς
ἐψηφίσασθε. Καὶ τὸν ἄνδρα οὐ δῆμος, οὐκ ὀλιγαρχία, 30
οὐ τύραννος, ἐθέλει δέξασθαι διὰ τέλους, ἀλλὰ πάντα
τὸν χρόνον, ἐξ ὅτου ἠσέβηκεν, ἀλώμενος διάγει,
πιστεύων ἀεὶ μᾶλλον τοῖς ἀγνῶσι τῶν γνωρίμων διὰ
τὸ ἠδικηκέναι οὓς γιγνώσκει. Τὸ δὲ τελευταῖον νῦν
ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν δὶς ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ
ἐνδέδεικται. Καὶ τὸ μὲν σῶμα ἀεὶ ἐν δεσμοῖς ἔχει, 31
ἡ δ' οὐσία αὐτοῦ ἐλάττων ἐκ τῶν κινδύνων γίγνεται.
Καίτοι ὅταν τις τὸν αὑτοῦ βίον τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς
συκοφάνταις διανέμῃ, τοῦτ' ἔστι τὸ ζῆν βίον ἀβίωτον·
ἃ τούτῳ ὁ θεὸς οὐκ ἐπὶ σωτηρίᾳ εὖ νοῶν δίδωσιν,
ἀλλὰ τιμωρούμενος τῶν γεγενημένων ἀσεβημάτων. Τὸ 32
δὲ τελευταῖον νυνὶ παραδέδωκεν αὐτὸν ὑμῖν χρῆσθαι ὅ
τι ἂν βούλησθε, οὐ τῷ μὴ ἀδικεῖν πιστεύων, ἀλλ' ὑπὸ
δαιμονίου τινὸς ἀγόμενος ἀνάγκῃ. Οὔκουν χρὴ μὰ τὸν
Δία οὔτε πρεσβύτερον οὔτε νεώτερον, ὁρῶντας Ἀνδοκί-
δην ἐκ τῶν κινδύνων σωζόμενον, συνειδότας αὐτῷ ἔργα
ἀνόσια εἰργασμένῳ ἀθεωτέρους γίγνεσθαι, ἐνθυμουμένους
ὅτι ἥμισυς ὁ βίος βιῶναι κρείττων ἀλύπως ἐστὶν ἢ
διπλάσιος λυπουμένῳ, ὥσπερ οὗτος.

33 Εἰς τοσοῦτο δ' ἀναισχυντίας ἀφῖκται, ὥστε καὶ παρασκευάζεται τὰ πολιτικὰ πράττειν καὶ ἤδη δημηγορεῖ καὶ ἀποδοκιμάζει καὶ ἐπιτιμᾷ τῶν ἀρχόντων τισὶ καὶ συμβουλεύει εἰς τὴν βουλὴν εἰσιὼν περὶ θυσιῶν καὶ προσόδων καὶ εὐχῶν καὶ μαντειῶν. Καίτοι τούτῳ πειθόμενοι ποίοις θεοῖς ἡγήσεσθε κεχαρισμένα ποιεῖν; Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ ὑμεῖς βούλεσθε τὰ τούτῳ πεποιημένα ἐπιλαθέσθαι, καὶ τοὺς θεοὺς
34 ἐπιλήσεσθαι. Ἀξιοῖ δὲ οὐχ ὡς ἠδικηκὼς ἡσυχίαν ἔχειν, ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς ἐξευρὼν τοὺς τὴν πόλιν ἀδικήσαντας, οὕτω διανοεῖται πολιτεύεσθαι, καὶ παρασκευάζεται ὅπως ἑτέρων μεῖζον δυνήσεται, ὥσπερ οὐ διὰ πρᾳότητα καὶ ἀσχολίαν τὴν ὑμετέραν οὐ δεδωκὼς ὑμῖν δίκην, εἰς οὓς νῦν ἁμαρτάνων οὐ λανθάνει, ἀλλ' ἅμα ἐξελεγχθήσεταί τε καὶ δώσει δίκην.

35 Ἰσχυριεῖται δὲ καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ· ἀναγκαίως γὰρ ἔχει ὑμᾶς διδάσκειν ἃ οὗτος ἀπολογήσεται, ἵν' ἀκούσαντες παρ' ἀμφοτέρων ἄμεινον διαγνῶτε. Φήσει γὰρ ἀγαθὰ μεγάλα ποιῆσαι τὴν πόλιν μηνύσας καὶ ἀπαλλάξας δέους καὶ ταραχῆς τῆς τότε. Τίς δὲ τῶν με-
36 γάλων κακῶν αἴτιος ἐγένετο; οὐκ αὐτὸς οὗτος, ποιήσας ἃ ἐποίησεν; Εἶτα τῶν μὲν ἀγαθῶν δεῖ τούτῳ χάριν εἰδέναι, μισθὸν ὑμῶν αὐτῷ διδόντων τὴν ἄδειαν, τῆς δὲ ταραχῆς καὶ τῶν κακῶν ὑμεῖς αἴτιοί ἐστε, ὅτι ἐζητεῖτε τοὺς ἠσεβηκότας; Οὐ δήπουθεν, ἀλλ' αὐτὸ τοὐναντίον ἐτάραξε μὲν οὗτος τὴν πόλιν, κατεστήσατε δ' ὑμεῖς.

37 Πυνθάνομαι δ' αὐτὸν μέλλειν ἀπολογήσεσθαι ὡς αἱ συνθῆκαι κύριαι καὶ αὐτῷ εἰσι, καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις· καὶ τοῦτο πρόσχημα ποιούμενος οἴεται πολ-

λοὺς ὑμῶν, δεδιότας μὴ λύσητε τὰς συνθήκας, αὐτοῦ ἀποψηφιεῖσθαι. Ὡς οὖν οὐδὲν προσήκει Ἀνδοκίδῃ τῶν 38
συνθηκῶν, περὶ τούτου λέξω, οὔτε μὰ τὸν Δία ὧν πρὸς Λακεδαιμονίους ὑμεῖς συνέθεσθε, οὔτε ὧν πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἄστει οἱ ἐκ Πειραιῶς. Οὐδενὶ γὰρ ἡμῶν τοσούτων ὄντων τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα οὐδ' ὅμοια ἦν τοῖς Ἀνδοκίδου, ὥστε καὶ τοῦτον τῶν αὐτῶν ἡμῖν ἀπολαῦσαι.
Ἀλλ' οὐ μὲν δὴ ἕνεκά γε τούτου διαφερόμενοι, ἐπειδὴ 39
καὶ τούτῳ μετέδομεν τῶν συνθηκῶν, τότε διηλλάγημεν. Οὐ γὰρ ἕνεκα ἑνὸς ἀνδρὸς ἀλλ' ἕνεκα ἡμῶν τῶν ἐξ ἄστεος καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς αἱ συνθῆκαι ἐγένοντο καὶ οἱ ὅρκοι, ἐπεί τοι δεινὸν ἂν εἴη, εἰ περὶ Ἀνδοκίδου ἀποδημοῦντος αὐτοὶ ἐν δέει ὄντες ἐπεμελήθημεν, ὅπως ἐξαλειφθείη αὐτῷ τὰ ἁμαρτήματα. Ἀλλὰ Λακεδαι- 40
μόνιοι γὰρ ἐν ταῖς πρὸς αὐτοὺς συνθήκαις ἐπεμελήθησαν Ἀνδοκίδου, ὅτι ἔπαθον ἀγαθόν τι ὑπ' αὐτοῦ; Ἀλλ' ὑμεῖς ἐπεμελήθητέ γε αὐτοῦ; ἀντὶ ποίας εὐεργεσίας; Ὅτι πολλάκις δι' ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκινδύνευσεν; Οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ ἀληθὴς αὕτη ἡ 41
ἀπολογία, μηδ' ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε. Οὐ γὰρ τοῦτο λύειν ἐστὶ τὰ συγκείμενα, εἰ Ἀνδοκίδης ἕνεκα τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων δίδωσι δίκην, ἀλλ' ἐάν τις ἕνεκα τῶν δημοσίων συμφορῶν ἰδίᾳ τινὰ τιμωρῆται.

Ἴσως οὖν καὶ Κηφισίου ἀντικατηγορήσει, καὶ ἕξει 42
ὅ τι λέγῃ· τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐκ ἂν δύναισθε τῇ αὐτῇ ψήφῳ τόν τε ἀπολογούμενον καὶ τὸν κατηγοροῦντα κολάσαι. Ἀλλὰ νῦν μὲν περὶ τούτου καιρός ἐστι γνῶναι τὰ δίκαια, ἕτερος δ' ἥξει Κηφισίῳ καὶ ἡμῶν ἑκάστῳ, ὧν οὗτος νῦν μεμνήσεται. Μὴ οὖν δι' ἑτέραν ὀργὴν τούτου ἀδικοῦντος νῦν ἀποψηφίσησθε.

43 Ἀλλὰ λέξει ὅτι μηνυτὴς ἐγένετο, καὶ ὕστερον οὐδεὶς ὑμῖν ἐθελήσει μηνύειν, ἐὰν αὐτὸν κολάζητε. Ἀνδοκίδης δ' ἔχει τὰ μήνυτρα παρ' ὑμῶν, σώσας τὴν αὑτοῦ ψυχὴν ἑτέρων διὰ τοῦτον ἀποθανόντων. Τῆς μὲν οὖν σωτηρίας ὑμεῖς τούτῳ αἴτιοί ἐστε, τῶν δὲ κακῶν τῶνδε καὶ τῶν κινδύνων αὐτὸς ἑαυτῷ, παραβὰς τὰ δόγματα καὶ τὴν
44 ἄδειαν ἐφ' ᾗ μηνυτὴς ἐγένετο. Οὔκουν ἐξουσίαν χρὴ ποιεῖν τοῖς μηνυταῖς ἀδικεῖν (ἀρκεῖ γὰρ τὰ πεποιημένα), ἀλλὰ παραβαίνοντας κολάζειν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι μηνυταί, ὁπόσοι ἐπ' αἰσχραῖς αἰτίαις ἐξεληλεγμένοι σφᾶς αὐτοὺς ἐξέλυσαν, ἓν γοῦν ἐπίστανται, μὴ ἐνοχλεῖν τοῖς ἠδικημένοις, ἡγούμενοι ἀποδημοῦντες μὲν Ἀθηναῖοι καὶ ἐπίτιμοι δόξειν εἶναι, ἐπιδημοῦντες δὲ παρὰ τοῖς πολίταις τοῖς ἠδικημένοις πονηροὶ καὶ ἀσε-
45 βεῖς. Ὁ γοῦν πάντων πονηρότατος πλὴν τούτου Βάτραχος, γενόμενος ἐπὶ τῶν τριάκοντα μηνυτὴς καὶ οὐσῶν αὐτῷ συνθηκῶν καὶ ὅρκων καθάπερ τοῖς Ἐλευσινόθεν, δείσας ὑμῶν οὓς ἠδίκησεν, ἐν ἑτέρᾳ πόλει ᾤκει. Ἀνδοκίδης δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ἀδικήσας περὶ ἐλάττονος αὐτοὺς ἔθετο, εἰσιὼν εἰς τὰ ἱερά, ἢ Βάτραχος τοὺς ἀνθρώπους. Ὅστις οὖν καὶ πονηρότερος καὶ ἀμαθέστερος Βατράχου ἐστί, πάνυ δεῖ αὐτὸν ἀγαπητῶς ἔχειν ὑφ' ὑμῶν σωθέντα.

46 Φέρε δή, τί σκεψαμένους χρὴ ὑμᾶς Ἀνδοκίδου ἀποψηφίσασθαι; Πότερον ὡς στρατιώτης ἀγαθός; ἀλλ' οὐδεπώποτ' ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐστρατεύσατο, οὔτε ἱππεὺς οὔτε ὁπλίτης, οὔτε τριήραρχος οὔτ' ἐπιβάτης, οὔτε πρὸ τῆς συμφορᾶς οὔτε μετὰ τὴν συμφοράν, πλεῖν ἢ
47 τετταράκοντα ἔτη γεγονώς. Καίτοι ἕτεροι φεύγοντες ἐν Ἑλλησπόντῳ συνετριηράρχουν ὑμῖν. Ἀναμνήσθητε

δὲ καὶ αὐτοὶ ἐξ ὅσων κακῶν ὑμᾶς αὐτοὺς περιεποιήσατε καὶ τὴν πόλιν, πολλὰ μὲν τοῖς σώμασι πονήσαντες, πολλὰ δ' ἀναλώσαντες χρήματα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, πολλοὺς δὲ κἀγαθοὺς τῶν πολιτῶν καταθάψαντες διὰ
τὸν γενόμενον πόλεμον. 'Ανδοκίδης δ' ἀπαθὴς τούτων 48
τῶν κακῶν γενόμενος καὶ οὐδὲν συμβαλόμενος εἰς σωτηρίαν τῇ πατρίδι, ἀξιοῖ νυνὶ μετέχειν τῆς πόλεως, ἀσεβῶν ἐν αὐτῇ. 'Αλλὰ πλουτῶν γὰρ καὶ δυνάμενος τοῖς χρήμασι καὶ βασιλεῦσιν ἐξενωμένος καὶ τυράννοις, ἃ νυνὶ κομπάσει, ἐπιστάμενος τοὺς ὑμετέρους τρόπους,
ποίαν εἰσφορὰν εἰσοίσει ἀνθ' ἧς ἂν τοιοῦτον αὐτῷ 49
ἀγαθὸν γίγνοιτο, ὃς ἐπιστάμενος ἐν πολλῷ σάλῳ τὴν πόλιν γενομένην, ναυκληρῶν οὐκ ἐτόλμησεν εἰς Πειραιᾶ σῖτον εἰσάγων ὠφελῆσαι τὴν πατρίδα. 'Αλλὰ μέτοικοι μὲν καὶ ξένοι ὠφέλουν τὴν πόλιν εἰσάγοντες· σὺ δὲ τί καὶ ἀγαθὸν ποιήσας, ὦ 'Ανδοκίδη, ποῖα ἁμαρτήματα ἀνακαλεσάμενος, ποῖα τροφεῖα ἀνταποδοὺς ....'

Ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι, μνήσθητε τὰ πεποιημένα 'Αν- 50
δοκίδῃ, ἐνθυμήθητε δὲ καὶ τῆς ἑορτῆς, δι' ἣν ὑπὸ τῶν πολλῶν προὐτιμήθητε. 'Αλλ' ἐστὲ γὰρ ὑπὸ τῶν τούτου ἁμαρτημάτων ἤδη καταπλῆγες διὰ τὸ πολλάκις ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι, ὥστε οὐδὲ τὰ δεινὰ ἔτι δεινὰ δοκεῖ ὑμῖν εἶναι. 'Αλλὰ προσέχετε τὸν νοῦν, δοκείτω δ' ὑμῖν ἡ γνώμη ὁρᾶν ἃ οὗτος ἐποίει, καὶ διαγνώσεσθε ἄμεινον.
Οὗτος γὰρ ἐνδὺς στολήν, μιμούμενος τὰ ἱερὰ ἐπεδείκνυ 51
τοῖς ἀμυήτοις καὶ εἶπε λαμπρᾷ τῇ φωνῇ τἀπόρρητα, τοὺς δὲ θεούς, οὓς ἡμεῖς νομίζομεν καὶ θεραπεύοντες καὶ ἁγνεύοντες θύομεν αὐτοῖς καὶ προσευχόμεθα, τούτους περιέκοψεν. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἱέρειαι καὶ ἱερῆς κατηράσαντο αὐτῷ στάντες πρὸς ἑσπέραν καὶ φοινικίδας ἀνέσεισαν,

κατὰ τὸ νόμιμον τὸ παλαιὸν καὶ ἀρχαῖον. Ὡμολόγησε
52 δὲ οὗτος ποιῆσαι. Ἔτι δὲ παρελθὼν τὸν νόμον ὃν ὑμεῖς
ἔθεσθε, εἴργεσθαι τῶν ἱερῶν αὐτὸν ὡς ἀλιτήριον ὄντα,
ταῦτα πάντα βιασάμενος εἰσελήλυθεν ἡμῶν εἰς τὴν
πόλιν, καὶ ἔθυσεν ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐφ' ὧν οὐκ ἐξῆν
αὐτῷ, καὶ ἀπήντα τοῖς ἱεροῖς περὶ ἃ ἠσέβησεν, εἰσ-
ῆλθεν εἰς τὸ Ἐλευσίνιον, ἐχερνίψατο ἐκ τῆς ἱερᾶς
53 χέρνιβος. Τίνα χρὴ ταῦτα ἀνασχέσθαι; Ποῖον φίλον,
ποῖον συγγενῆ, ποῖον δημότην χρὴ τούτῳ χαρισάμενον
κρύβδην φανερῶς τοῖς θεοῖς ἀπεχθέσθαι; Νῦν οὖν χρὴ
νομίζειν τιμωρουμένους καὶ ἀπαλλαττομένους Ἀνδοκίδου
τὴν πόλιν καθαίρειν καὶ ἀποδιοπομπεῖσθαι καὶ φαρ-
μακὸν ἀποπέμπειν καὶ ἀλιτηρίου ἀπαλλάττεσθαι, ὡς ἓν
τούτων οὗτός ἐστιν.

54 Βούλομαι τοίνυν ἔτι εἰπεῖν ἃ Διοκλῆς ὁ Ζακόρου τοῦ
ἱεροφάντου, πάππος δ' ἡμέτερος, συνεβούλευσε βου-
λευομένοις ὑμῖν ὅ τι δεῖ χρῆσθαι Μεγαρεῖ ἀνδρὶ ἠσε-
βηκότι. Κελευόντων γὰρ ἑτέρων ἄκριτον παραχρῆμα
ἀποκτεῖναι, παρῄνεσε κρῖναι μὲν τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα,
ἵν' ἀκούσαντες καὶ ἰδόντες σωφρονέστεροι οἱ ἄλλοι ὦσι,
τῶν δὲ θεῶν ἕνεκα, οἴκοθεν ἕκαστον ἃ δεῖ τὸν ἀσεβοῦντα
παθεῖν αὐτὸν παρ' ἑαυτῷ κεκρικότα, εἰς τὸ δικαστή-
55 ριον εἰσιέναι. Καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (ἐπίστα-
σθε γὰρ ἃ δεῖ ποιῆσαι) μὴ ἀναπεισθῆτε ὑπὸ τούτου.
Φανερῶς ἔχετε αὐτὸν ἀσεβοῦντα· εἴδετε, ἠκούσατε τὰ
τούτου ἁμαρτήματα. Ἀντιβολήσει καὶ ἱκετεύσει ὑμᾶς·
μὴ ἐλεεῖτε. Οὐ γὰρ οἱ δικαίως ἀποθνήσκοντες ἀλλ' οἱ
ἀδίκως ἄξιοί εἰσιν ἐλεεῖσθαι.

7.

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Πρότερον μὲν, ὦ βουλή, ἐνόμιζον ἐξεῖναι τῷ βου-
λομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε πράγ-
ματα, νυνὶ δὲ οὕτως ἀπροσδοκήτοις αἰτίαις καὶ πονη-
ραῖς συκοφαντίαις περιπέπτωκα, ὥστ' εἴπως οἷόν τε,
δοκεῖ μοι δεῖν καὶ τοὺς μήπω γεγονότας ἤδη δεδιέναι
περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· διὰ γὰρ τοὺς τοιούτους
οἱ κίνδυνοι κοινοὶ γίγνονται καὶ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσι
καὶ τοῖς πολλὰ ἡμαρτηκόσιν. Οὕτω δ' ἄτοπος ὁ ἀγὼν 2
μοι καθέστηκεν, ὥστε ἀπεγράφην τὸ μὲν πρῶτον ἐλάαν
ἐκ τῆς γῆς ἀφανίζειν, καὶ πρὸς τοὺς ἐωνημένους τοὺς
καρποὺς τῶν μοριῶν πυνθανόμενοι προσῇσαν· ἐπειδὴ δ'
ἐκ τούτου τοῦ τρόπου ἀδικοῦντά με οὐδὲν εὑρεῖν ἐδυ-
νήθησαν, νυνί με σηκόν φασιν ἀφανίζειν, ἡγούμενοι
ἐμοὶ μὲν ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπορωτάτην εἶναι ἀπελέγ-
ξαι, αὐτοῖς δ' ἐξεῖναι μᾶλλον ὅ τι ἂν βούλωνται λέ-
γειν. Καὶ δεινὸν μὲν, περὶ ὧν οὗτος ἐπιβεβουλευκὼς
ἥκει, ἅμ' ὑμῖν τοῖς διαγνωσομένοις ἀκούσαντα καὶ
περὶ τῆς πατρίδος καὶ περὶ τῆς οὐσίας ἀγωνίσασθαι.
Ὅμως δὲ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάξαι. Ἦν 4
μὲν γὰρ τοῦτο Πεισάνδρου τὸ χωρίον, δημευθέντων δὲ
τῶν ἐκείνου Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς δωρεὰν παρὰ
τοῦ δήμου λαβὼν τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἐγεώργει,
ὀλίγῳ δὲ πρὸ τῶν τριάκοντα Ἀντικλῆς παρ' αὐτοῦ
πριάμενος ἐξεμίσθωσεν· ἐγὼ δὲ παρ' Ἀντικλέους εἰρήνης

5 οὔσης ἐώνημαι. Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐμὸν ἔργον
ἀποδεῖξαι ὡς, ἐπειδὴ τὸ χωρίον ἐκτησάμην, οὔτ' ἐλάα
οὔτε σηκὸς ἐνῆν ἐν αὐτῷ. Νομίζω γὰρ ἐμὲ διὰ τὸν
πρότερον χρόνον, οὐδ' εἰ πάλαι ἐνῆσαν μυρίαι, οὐκ ἂν
δικαίως ζημιοῦσθαι· εἰ γὰρ μὴ δι' ἡμᾶς εἰσιν ἠφανισ-
μέναι, οὐδὲν ἡμᾶς προσήκει ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρ-
6 τημάτων ὡς ἀδικοῦντας κινδυνεύειν. Πάντες γὰρ ἐπί-
στασθε ὅτι ὁ πόλεμος καὶ ἄλλων πολλῶν αἴτιος κακῶν
γεγένηται, καὶ τὰ μὲν πόρρω ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐτέ-
μνετο, τὰ δ' ἐγγὺς ὑπὸ τῶν φιλίων διηρπάζετο· ὥστε
πῶς ἂν δικαίως ὑπὲρ τῶν πάλαι γεγενημένων συμ-
φορῶν ἐγὼ νυνὶ δίκην διδοίην; Ἄλλως τε καὶ τοῦτο τὸ
χωρίον ἐν τῷ πολέμῳ δημευθὲν ἄπρατον ἦν πλεῖν ἢ
7 τρί' ἔτη. Οὐ θαυμαστὸν δ' εἰ τότε τὰς μορίας ἐξέκοπτον,
ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν φυλάττειν ἠδυνάμεθα.
Ἐπίστασθε δέ, ὦ βουλή, ὅσῳ μάλιστα τῶν τοιούτων
ἐπιμέλεσθε, πολλὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δασέα ὄντα
ἰδίαις ἐλάαις καὶ μορίαις, ὧν νῦν τὰ πολλὰ ἐκκέκο-
πται καὶ ἡ γῆ ψιλὴ γεγένηται· καὶ τῶν αὐτῶν ταῦτα
καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κεκτημένων οὐκ
8 ἀξιοῦτε παρ' αὐτῶν δίκην λαμβάνειν. Καίτοι εἰ τοὺς
διὰ παντὸς τοῦ χρόνου γεωργοῦντας τῆς αἰτίας ἀφίετε,
ἦ που χρὴ τούς γ' ἐν τῇ εἰρήνῃ πριαμένους ἀζημίους
γενέσθαι.

9 Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, περὶ μὲν τῶν πρότερον γεγε-
νημένων πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ἱκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα·
ἐπειδὴ δ' ἐγὼ παρέλαβον τὸ χωρίον, πρὶν ἡμέρας πέντε
γενέσθαι, ἀπεμίσθωσα Καλλιστράτῳ, ἐπὶ Πυθοδώρου
10 ἄρχοντος· ὃς δύ' ἔτη ἐγεώργησεν, οὔτ' ἰδίαν ἐλάαν
οὔτε μορίαν οὔτε σηκὸν παραλαβών, τρίτῳ δ' ἔτει

Δημήτριος οὑτοσὶ εἰργάσατο· τῷ δὲ τετάρτῳ Ἀλκίᾳ Ἀντισθένους ἀπελευθέρῳ ἐμίσθωσα, ὃς τέθνηκε· κᾆτα τρί' ἔτη Πρωτέας ἐμισθώσατο. Καί μοι δεῦρ' ἴτε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήκει, αὐτὸς γεωργῶ. 11
Φησὶ δὲ ὁ κατήγορος ἐπὶ Σουνιάδου ἄρχοντος σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι. Ὑμῖν δὲ μεμαρτυρήκασιν οἱ πρότερον ἐργαζόμενοι καὶ πολλὰ ἔτη παρ' ἐμοῦ μεμισθωμένοι μὴ εἶναι σηκὸν ἐν τῷ χωρίῳ Καίτοι πῶς ἂν τις φανερώτερον ἐξελέγξειε ψευδόμενον τὸν κατήγορον; οὐ γὰρ οἷόν τε, ἃ πρότερον μὴ ἦν, ταῦτα τὸν ὕστερον ἐργαζόμενον ἀφανίζειν.

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ βουλή, ἐν μὲν τῷ τέως χρόνῳ, ὅσοι 12
με φάσκοιεν δεινὸν εἶναι καὶ ἀκριβῆ καὶ οὐδὲν ἂν εἰκῇ καὶ ἀλογίστως ποιῆσαι, ἠγανάκτουν, ἡγούμενος μεῖζόν τι λέγεσθαι ἢ ὥς μοι προσῆκε· νῦν δὲ πάντας ἂν ὑμᾶς βουλοίμην περὶ ἐμοῦ ταύτην τὴν γνώμην ἔχειν, ἵν' ἡγῆσθέ με σκοπεῖν ἄν, εἴπερ τοιούτοις ἔργοις ἐπεχείρουν, καὶ ὅ τι κέρδος ἐγένετό μοι ἀφανίσαντι καὶ ἥτις ζημία περιποιήσαντι, καὶ τί ἂν λαθὼν διεπραξάμην καὶ τί ἂν φανερὸς γενόμενος ὑφ' ὑμῶν ἔπασχον. Πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα οὐχ ὕβρεως 13
ἀλλὰ κέρδους ἕνεκα ποιοῦσι· καὶ ὑμᾶς εἰκὸς οὕτω σκοπεῖν, καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐκ τούτων τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ἀποφαίνοντας ἥτις ὠφέλεια τοῖς ἀδικήσασιν ἐγένετο. Οὗτος μὲν τοίνυν οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδεῖξαι οὔθ' 14
ὡς ὑπὸ πενίας ἠναγκάσθην τοιούτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν, οὔθ' ὡς τὸ χωρίον μοι διεφθείρετο τοῦ σηκοῦ ἐνόντος, οὔθ' ὡς ἀμπέλοις ἐμποδὼν ἦν, οὔθ' ὡς οἰκίας ἐγγύς,

*οὔθ' ὡς ἐγὼ ἄπειρος τῶν παρ' ὑμῶν κινδύνων. Ἐγὼ δ'
εἴ τι τούτων ἔπραττον, πολλὰς ἂν καὶ μεγάλας ἐμαυτῷ
15 ζημίας γενομένας ἀποφήναιμι ἄν· ὃς πρῶτον μὲν μεθ'
ἡμέραν ἐξέκοπτον τὸν σηκόν, ὥσπερ οὐ πάντως λαθεῖν
δέον, ἀλλὰ πάντας Ἀθηναίους εἰδέναι. Καὶ εἰ μὲν
αἰσχρὸν ἦν μόνον τὸ πρᾶγμα, ἴσως ἄν τις τῶν παρ-
ιόντων ἠμέλησε· νῦν δ' οὐ περὶ αἰσχύνης ἀλλὰ τῆς
16 μεγίστης ζημίας ἐκινδύνευον. Πῶς δ' οὐκ ἂν ἦν ἀθλιώ-
τατος ἀνθρώπων ἁπάντων, εἰ τοὺς ἐμαυτοῦ θεράποντας
μηκέτι δούλους ἔμελλον ἕξειν ἀλλὰ δεσπότας τὸν λοι-
πὸν βίον, τοιοῦτον ἔργον συνειδότας; ὥστε εἰ καὶ τὰ
μέγιστα εἰς ἐμὲ ἐξημάρτανον, οὐκ ἂν οἷός τε ἦ δί-
κην παρ' αὐτῶν λαμβάνειν· εὖ γὰρ ἂν ᾔδη ὅτι ἐπ'
ἐκείνοις ἦν καὶ ἐμὲ τιμωρήσασθαι καὶ αὐτοῖς μηνύσα-
17 σιν ἐλευθέροις γενέσθαι. Ἔτι τοίνυν εἰ τῶν οἰκετῶν
παρέστη μοι μηδὲν φροντίζειν, πῶς ἂν ἐτόλμησα το-
σούτων μεμισθωμένων καὶ ἁπάντων συνειδότων ἀφανί-
σαι τὸν σηκὸν βραχέος μὲν κέρδους ἕνεκα, προθεσμίας
δ' οὐδεμιᾶς οὔσης τῷ κινδύνῳ, τοῖς εἰργασμένοις ἅπασι
τὸ χωρίον ὁμοίως προσῆκον εἶναι σῶν τὸν σηκόν.
Νῦν δὲ καὶ ἐμὲ ἀπολύσαντες φαίνονται, καὶ σφᾶς
αὐτούς, εἴπερ ψεύδονται, μετόχους τῆς αἰτίας καθι-
18 στάντες. Εἰ τοίνυν καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην, πῶς
ἂν οἷός τ' ἦ πάντας πεῖσαι τοὺς παριόντας, ἢ τοὺς
γείτονας, οἳ οὐ μόνον ἀλλήλων ταῦτ' ἴσασιν ἃ πᾶσιν
ὁρᾶν ἔξεστιν, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ἀποκρυπτόμεθα καὶ
βουλόμεθα μηδένα εἰδέναι, καὶ περὶ ἐκείνων πυνθάνον-
ται; Ἐμοὶ τοίνυν τούτων οἱ μὲν φίλοι οἱ δὲ διάφοροι
19 τυγχάνουσιν ὄντες. Οὓς ἐχρῆν τοῦτον παρασχέσθαι
μάρτυρας, καὶ μὴ μόνον οὕτω τολμηρὰς κατηγορίας*

ποιεῖσθαι, ὡς ἐγὼ μὲν παρειστήκη, οἱ δ' οἰκέται ἐξέ-
τεμνον τὰ πρέμνα, ἀναθέμενος δ' ὁ ὀνηλάτης ᾤχετο
ἀπάγων τὰ ξύλα. Καίτοι, ὦ Νικόμαχε, χρῆν σε τότε 20
καὶ παρακαλεῖν τοὺς παριόντας μάρτυρας, καὶ φανε-
ρὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ ἐμοὶ μὲν οὐδεμίαν ἂν
ἀπολογίαν ὑπέλιπες, αὐτὸς δέ, εἰ μέν σοι ἐχθρὸς ἦν,
τούτῳ τῷ τρόπῳ μάλιστ' ἂν ἦσθά με τετιμωρημένος,
εἰ δὲ τῆς πόλεως ἕνεκα ἔπραττες, οὕτως ἐξελέγξας
οὐκ ἂν ἐδόκεις εἶναι συκοφάντης, εἰ δὲ κερδαίνειν
ἐβούλου, τότ' ἂν πλεῖστον ἔλαβες· φανεροῦ γὰρ ὄντος 21
τοῦ πράγματος οὐδεμίαν ἄλλην ἡγούμην ἂν εἶναί μοι
σωτηρίαν ἢ σὲ πεῖσαι. Τούτων τοίνυν οὐδὲν ποιήσας
διὰ τοὺς σοὺς λόγους ἀξιοῖς με ἀπολέσθαι, καὶ κατ-
ηγορεῖς ὡς ὑπὸ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐμῶν
χρημάτων οὐδεὶς ἐθέλει σοι μαρτυρεῖν. Καίτοι εἰ εὐθύς 22
μ' ἰδὼν τὴν μορίαν ἀφανίζοντα τοὺς ἄρχοντας ἐπήγα-
γες ἢ ἄλλους τινὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου, οὐκ ἂν
ἑτέρων ἔδει σοι μαρτύρων· οὕτω γὰρ ἄν σοι συνῄδεσαν
ἀληθῆ λέγοντι, οἵπερ καὶ διαγιγνώσκειν ἔμελλον περὶ
τοῦ πράγματος. Δεινότατα οὖν πάσχω ὑπὸ τούτου, ὃς
εἰ μὲν παρέσχετο μάρτυρας, τούτοις ἂν ὑμᾶς ἠξίου 23
πιστεύειν, ἐπειδὴ δ' οὐκ εἰσὶν αὐτῷ, ἐμοὶ καὶ ταύτην
ζημίαν οἴεται χρῆναι γενέσθαι. Καὶ τούτου μὲν οὐ
θαυμάζω· οὐ γὰρ δήπου συκοφαντῶν ἅμα τοιούτων τε
λόγων ἀπορήσει καὶ μαρτύρων· ὑμᾶς δ' οὐκ ἀξιῶ τὴν
αὐτὴν τούτῳ γνώμην ἔχειν. Ἐπίστασθε γὰρ ἐν τῷ
πεδίῳ πολλὰς μορίας οὔσας καὶ Περγασῆσι καὶ ἐν τοῖς 24
ἄλλοις τοῖς ἐμοῖς χωρίοις, ἅς, εἴπερ ἐπεθύμουν, πολὺ
ἦν ἀσφαλέστερον καὶ ἀφανίσαι καὶ ἐκκόψαι καὶ ἐρ-
γάσασθαι, ὅσῳπερ ἧττον τὸ ἀδίκημα πολλῶν οὐσῶν

ἔμελλε δῆλον ἔσεσθαι. Νῦν δ' οὕτως αὐτὰς περὶ πολλοῦ
25 ποιοῦμαι ὥσπερ καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν,
ἡγούμενος περὶ ἀμφοτέρων τούτων εἶναί μοι τὸν κίνδυνον.
Αὐτοὺς τοίνυν ὑμᾶς τούτων μάρτυρας παρέχομαι, ἐπι-
μελομένους μὲν ἑκάστου μηνός, γνώμονας δὲ πέμποντας
καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. ὧν οὐδεὶς πώποτ' ἐζημίωσέ μ' ὡς
26 ἐργαζόμενον τὰ περὶ τὰς μορίας χωρία. Καὶ τὰς μὲν
πολλὰς ἐλάας, εἰς ἃς ἐξῆν μᾶλλον ἐξαμαρτάνειν, οὕτω
θεραπεύων φαίνομαι, τὴν δὲ μίαν μορίαν, ἣν οὐχ οἷόν
τ' ἦν λαθεῖν ἐξορύξαντα, ὡς ἀφανίζων νυνὶ κρίνομαι.
Καίτοι οὐ δήπου τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ
πολλοῦ ποιοῦμαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους
27 περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι. Πότερον δέ μοι κρεῖττον ἦν,
ὦ βουλή, δημοκρατίας οὔσης παρανομεῖν ἢ ἐπὶ τῶν
τριάκοντα; Καὶ οὐ λέγω ὡς τότε μὲν δεόμενος νῦν δὲ
διαβεβλημένος, ἀλλ' ὡς τῷ βουλομένῳ τότε μᾶλλον
ἐξὸν ἀδικεῖν ἢ νυνί. Ἐγὼ τοίνυν οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῷ
χρόνῳ οὔτε τοιοῦτον οὔτ' ἄλλο οὐδὲν κακὸν ποιήσας
28 φανήσομαι. Πῶς δ' ἄν, εἰ μὴ πάντων ἀνθρώπων ἐμαυ-
τῷ κακονούστατος ἦν, ὑμῶν οὕτως ἐπιμελομένων ἐκ
τούτου τὴν μορίαν ἀφανίζειν ἐπεχείρησα τοῦ χωρίου,
ἐν ᾧ δένδρον μὲν οὐδὲ ἓν ἔστι, μιᾶς δ' ἐλάας σηκός,
ὅν οὗτός φησιν, ἦν, κυκλόθεν δὲ ὁδὸς περιέχει, ἀμ-
φοτέρωθεν δὲ γείτονες περιοικοῦσιν, ἄερκτον δὲ καὶ
πανταχόθεν κάτοπτόν ἐστιν; Ὥστε τίς ἂν ἀπετόλ-
μησε, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιχειρῆσαι τοιούτῳ
29 πράγματι; Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὑμᾶς μέν, οἷς
ὑπὸ τῆς πόλεως τὸν ἅπαντα χρόνον προστέτακται τῶν
μοριῶν ἐπιμέλεσθαι, μήθ' ὡς ἐπεργαζόμενον πώποτε
ζημιῶσαί με μήθ' ὡς ἀφανίσαντα εἰς κίνδυνον κα-

ταστῆσαι, τοῦτον δ', ὃς οὔτε γεωργῶν ἐγγὺς τυγχάνει
οὔτ' ἐπιμελητὴς ᾑρημένος οὔθ' ἡλικίαν ἔχων εἰδέναι περὶ
τῶν τοιούτων, ἀπογράψασθαί με μορίαν ἀφανίζειν.

Ἐγὼ τοίνυν δέομαι ὑμῶν μὴ τοὺς τοιούτους λόγους 30
πιστοτέρους ἡγήσασθαι τῶν ἔργων, μηδὲ περὶ ὧν αὐτοὶ
σύνιστε, τοιαῦτ' ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόν-
των, ἐνθυμουμένους καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἐκ τῆς
ἄλλης πολιτείας. Ἐγὼ γὰρ τὰ ἐμοὶ προστεταγμένα 31
ἅπαντα προθυμότερον πεποίηκα ἢ ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως
ἠναγκαζόμην, καὶ τριηραρχῶν καὶ εἰσφορὰς εἰσφέρων
καὶ χορηγῶν καὶ τἆλλα λῃτουργῶν οὐδενὸς ἧττον πο-
λυτελῶς τῶν πολιτῶν. Καίτοι ταῦτα μὲν μετρίως ποιῶν 32
οὔτ' ἂν περὶ φυγῆς οὔτ' ἂν περὶ τῆς οὐσίας ἠγωνιζό-
μην, πλείω δ' ἂν ἐκεκτήμην, οὐδὲν ἀδικῶν οὐδ' ἐπικίν-
δυνον ἐμαυτῷ καταστήσας τὸν βίον· ταῦτα δὲ πράξας,
ἃ οὗτός μου κατηγορεῖ, ἐκέρδαινον μὲν ἂν οὐδέν, ἐμαυ-
τὸν δ' εἰς κίνδυνον καθίστην. Καίτοι πάντες ἂν ὁμολο- 33
γήσαιτε δίκαιον εἶναι τοῖς μεγάλοις χρῆσθαι τεκμηρίοις
περὶ τῶν μεγάλων, καὶ πιστότερα ἡγεῖσθαι περὶ ὧν
ἅπασα ἡ πόλις μαρτυρεῖ, μᾶλλον ἢ περὶ ὧν μόνος
οὗτος κατηγορεῖ.

Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐκ τῶν ἄλλων σκέψασθε. 34
Μάρτυρας γὰρ ἔχων αὐτῷ προσῆλθον, λέγων ὅτι μοι
πάντες εἰσὶν οἱ θεράποντες, οὓς ἐκεκτήμην ἐπειδὴ παρ-
έλαβον τὸ χωρίον, καὶ ἕτοιμος εἴην, εἴ τινα βούλοιτο,
παραδοῦναι βασανίζειν, ἡγούμενος οὕτως ἂν τὸν ἔλεγ-
χον ἰσχυρότατον γενέσθαι τῶν τούτου λόγων. Οὗτος δ' 35
οὐκ ἤθελεν, οὐδὲν φάσκων πιστὸν εἶναι θεράπουσιν.
Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἄτοπον εἶναι, εἰ περὶ αὑτῶν μὲν βασα-
νιζόμενοι καταγορεύουσιν, εὖ εἰδότες ὅτι ἀποθανοῦνται·

περὶ δὲ τῶν δεσποτῶν, οἷς πεφύκασι κακονούστατοι,
μᾶλλον ἂν ἕλοιντο ἀνέχεσθαι βασανιζόμενοι ἢ κατει-
36 πόντες ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων κακῶν. Καὶ μὲν δή,
ὦ βουλή, φανερὸν οἶμαι εἶναι ἅπασιν ὅτι, εἰ Νικομάχου
ἐξαιτοῦντος τοὺς ἀνθρώπους μὴ παρεδίδουν, ἐδόκουν ἂν
ἐμαυτῷ συνειδέναι· ἐπειδὴ τοίνυν ἐμοῦ παραδιδόντος
οὗτος παραλαβεῖν οὐκ ἤθελε, δίκαιον καὶ περὶ τούτου
ὑμᾶς τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, ἄλλως τε καὶ τοῦ κιν-
37 δύνου οὐκ ἴσου ἀμφοτέροις ὄντος. Περὶ ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ
ἔλεγον ἃ οὗτος ἐβούλετο οὐδ᾽ ἂν ἀπολογήσασθαί μοι
ἐξεγένετο, τούτῳ δ᾽ εἰ μὴ ὡμολόγουν, οὐδεμιᾷ ζημίᾳ
ἔνοχος ἦν· ὥστε πολὺ μᾶλλον τοῦτον παραλαμβάνειν
ἢ ἐμὲ παραδοῦναι προσῆκεν. Ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο
προθυμίας ἀφικόμην, ἡγούμενος πρὸς ἐμοῦ εἶναι καὶ ἐκ
βασάνων καὶ ἐκ μαρτυριῶν καὶ ἐκ τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ
38 τοῦ πράγματος τἀληθῆ πυθέσθαι. Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρή,
ὦ βουλή, ποτέροις χρὴ πιστεύειν μᾶλλον, οἷς πολλοὶ
μεμαρτυρήκασιν ἢ ᾧ μηδεὶς τετόλμηκε· καὶ πότερον
εἰκὸς μᾶλλον τοῦτον ἀκινδύνως ψεύδεσθαι ἢ μετὰ τοσού-
του κινδύνου τοιοῦτον ἐμὲ ἔργον ἐργάσασθαι· καὶ πότερον
οἴεσθε αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως βοηθεῖν ἢ συκοφαντοῦντα
39 αἰτιᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐγνωκέναι ὑμᾶς ἡγοῦμαι ὅτι
Νικόμαχος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πεισθεὶς τῶν ἐμῶν τοῦτον
τὸν ἀγῶνα ἀγωνίζεται, οὐχ ὡς ἀδικοῦντα ἐλπίζων
ἀποδείξειν, ἀλλ᾽ ὡς ἀργύριον παρ᾽ ἐμοῦ λήψεσθαι προσ-
δοκῶν. Ὅσῳ γὰρ οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἐπαιτιώτατοι καὶ
ἀπορώτατοι τῶν κινδύνων, τοσούτῳ πάντες αὐτοὺς
40 φεύγουσι μάλιστα. Ἐγὼ δέ, ὦ βουλή, οὐκ ἠξίουν, ἀλλ᾽
ἐπειδήπερ με ᾐτιάσατο, παρέσχον ἐμαυτὸν ὅ τι βού-
λεσθε χρῆσθαι, καὶ τούτου ἕνεκα τοῦ κινδύνου οὐδενὶ

*ἐγὼ τῶν ἐχθρῶν διηλλάγην, οἳ ἐμὲ ἥδιον κακῶς λέ-
γουσιν ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινοῦσιν.* Καὶ *φανερῶς μὲν
οὐδεὶς πώποτε ἐμὲ αὐτῶν ἐπεχείρησε ποιῆσαι κακὸν
οὐδέν, τοιούτους δ' ἐπιπέμπουσί μοι, οἷς ὑμεῖς οὐκ ἂν
δικαίως πιστεύσιτε.* Πάντων *γὰρ ἀθλιώτατος ἂν γενοί-* 41
*μην, εἰ φυγὰς ἀδίκως καταστήσομαι, ἄπαις μὲν ὢν
καὶ μόνος, ἐρήμου δὲ τοῦ οἴκου γενομένου, μητρὸς δὲ
πάντων ἐνδεοῦς οὔσης, πατρίδος δὲ τοιαύτης ἐπ' αἰ-
σχίσταις στερηθεὶς αἰτίαις, πολλὰς μὲν ναυμαχίας
ὑπὲρ αὐτῆς νεναυμαχηκώς, πολλὰς δὲ μάχας μεμα-
χημένος, κόσμιον δ' ἐμαυτὸν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν
ὀλιγαρχίᾳ παρασχών.*

'Αλλὰ *γάρ, ὦ βουλή, ταῦτα μὲν ἐνθάδε οὐκ οἶδ' ὅ* 42
*τι δεῖ λέγειν· ἀπέδειξα δ' ὑμῖν ὡς οὐκ ἐνῆν σηκὸς ἐν
τῷ χωρίῳ, καὶ μάρτυρας παρεσχόμην καὶ τεκμήρια.*
Ἃ *χρὴ μεμνημένους διαγιγνώσκειν περὶ τοῦ πράγμα-
τος, καὶ ἀξιοῦν παρὰ τούτου πυθέσθαι ὅτου ἕνεκα,
ἐξὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξαι, τοσούτῳ χρόνῳ ὕστερον εἰς
τοσοῦτόν με κατέστησεν ἀγῶνα, καὶ μάρτυρα οὐδένα* 43
*παρασχόμενος ἐκ τῶν λόγων ζητεῖ πιστὸς γενέσθαι,
ἐξὸν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις ἀδικοῦντα ἀποδεῖξαι, καὶ ἐμοῦ
ἅπαντας παραδιδόντος τοὺς θεράποντας, οὕς φησι πα-
ραγενέσθαι, παραλαβεῖν οὐκ ἤθελεν.*

8.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΥΣΙΑΣΤΑΣ ΚΑΚΟΛΟΓΙΩΝ.

'Επιτήδειόν *μοι δοκῶ καιρὸν εἰληφέναι περὶ ὧν εἰπεῖν
ἐβουλόμην πάλαι· πάρεισι μὲν γὰρ οἷς ἐγκαλῶ, πάρεισι*

δ' ὧν ἐναντίον ἐπιθυμῶ μέμψασθαι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐμέ.
Καίτοι πολλῷ πλείων ἐστὶ σπουδὴ πρὸς τοὺς τοῦ κρίνειν
ἕνεκα παρόντας· τοὺς μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι προτιμήσειν,
εἰ τοῖς ἐπιτηδείοις ἀνεπιτήδειοι δόξουσιν εἶναι (τὴν γὰρ
2 ἀρχὴν οὐδ' ἂν ἐπεχείρουν ἐξαμαρτάνειν εἰς ἐμέ), τοῖς
δὲ βουλοίμην ἂν δόξαι μηδὲν ἀδικῶν τούτους ὑπὸ τού-
των ἀδικεῖσθαι πρότερος. Ἀνιαρὸν μὲν οὖν ἀναγκάζεσθαι
λέγειν περὶ τούτων, ἀδύνατον δὲ μὴ λέγειν, ὅτε τοὐ-
ναντίον τῆς ἐλπίδος πάσχω καὶ τοὺς δοκοῦντας εἶναι
φίλους ἀδικοῦντας εὑρίσκω.
3 Πρῶτον μὲν οὖν, ἵνα μή τις ὑμῶν οἷς ἐξημάρτηκα
πρόφασιν πορίσηται τῆς ἁμαρτίας, εἰπάτω τίς ὑμῶν
ὑπ' ἐμοῦ κακῶς ἀκήκοεν ἢ πέπονθεν, ἢ τίς ἐμοῦ δεη-
θεὶς οὐκ ἔτυχεν ὧν ἐγώ τε δυνατὸς ἢ κἀκεῖνος ἐπήγ-
γειλεν. Τί δῆτά με κακῶς τὰ μὲν λέγειν τὰ δὲ ποιεῖν
ἐπιχειρεῖτε, καὶ ταῦτα πρὸς τούτους ἡμᾶς διαβάλλειν,
4 οὓς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὶ διεβάλλετε; Καίτοι οὕτως ἠνω-
χλεῖτε, ὥστε περὶ πλείονος ἐποιήσατό τις τὸ δοκεῖν
ἐμοῦ κήδεσθαι, καὶ μᾶλλον εἵλετο ἐμοὶ κατειπεῖν.
Ἃ δ' ἔλεγε πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι· καὶ γὰρ
ἀκούων ἠχθόμην, οὐδ' αὖ ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέγετε
κατ' ἐμοῦ ταῦτα, δίειμι· καὶ γὰρ ἂν ἀπολύοιμι
τῆς αἰτίας ὑμᾶς, εἴπερ ὑμῖν ταὐτὰ λέγοιμι περὶ
5 ἐμαυτοῦ· ἃ δ' ὑβρίζειν οἰόμενοι ἐμὲ καταγελάστους
ὑμᾶς αὐτοὺς ἐποιεῖτε, ταῦτα λέξω. Βίᾳ γὰρ ὑμῖν
ἐφάσκετέ με συνεῖναι καὶ διαλέγεσθαι, καὶ πάντα
ποιοῦντες οὐκ ἔχειν ὅπως ἀπαλλαγῆτέ μου, καὶ τὸ
τελευταῖον ἀκόντων ὑμῶν Ἐλευσῖνάδε συνθεωρεῖν. Καὶ
ταῦτα λέγοντες ᾤεσθε μὲν ἐμὲ κακολογεῖν, ἀπεφαί-
νετε δὲ σκαιοτάτους ἑαυτούς, οἵτινές με ὑπὸ τὸν αὐ-

τὸν χρόνον λάθρᾳ μὲν ἐλοιδορεῖτε, φανερῶς δὲ φίλον ἐνομίζετε. Χρῆν γὰρ ὑμᾶς ἢ μὴ κακῶς λέγειν ἢ μὴ 6
συνεῖναι, καὶ ταῦτα φανερῶς ἀπειπόντας ὁμιλίαν. Εἰ δ' αἰσχρὸν ἡγεῖσθε τοῦτο, πῶς αἰσχρὸν ἦν ὑμῖν συνεῖναι, πρὸς ὃν οὐδὲ ἀπειπεῖν καλὸν ἡγεῖσθε; Καὶ μὴν 7
οὐδὲν αὐτὸς ἐξεῦρον ὁπόθεν ἂν εἰκότως ὑπερείδετε τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν. Οὐδὲ γὰρ ὑμᾶς μὲν σοφωτάτους ἑώρων ὄντας, ἐμαυτὸν δ' ἀμαθέστατον, οὐ μὲν οὐδὲ πολυφίλους μὲν ὑμᾶς, ἐμαυτὸν δ' ἔρημον φίλων, οὐδ' αὖ πλουτοῦντας μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ πενόμενον, οὐδ' αὖ ὑμᾶς μὲν ὑπερευδοκιμοῦντας, ἐμαυτὸν δὲ διαβεβλημένον, οὐδὲ τὰ μὲν ἐμὰ πράγματα κινδυνεύοντα, τὰ δ' ὑμέτερα ἀσφαλῶς ἔχοντα. Πόθεν ἂν οὖν εἰκότως ὑπώπτευον ἄχθεσθαί μοι συνόντας; Καὶ ταῦτα δ', ὅτε πρὸς τοὺς τελευταίους 8
ἐλέγετε, οὐκ ᾤεσθε ἀπαγγελεῖν ἡμῖν, κἀνταῦθα σόφισμα καλὸν εἶναι, εἰ περιήλθετε πάντας ὑμῶν αὐτῶν κατηγοροῦντες ὅτι πονηροῖς ἑκόντες ὁμιλεῖτε. Περὶ μὲν οὖν τοῦ λέγοντος οὐδὲν ἂν περαίνοιτε πυνθανόμενοι. Πρῶτον μὲν γὰρ εἰδότες ἐρήσεσθε τὸν εἰπόντα μοι. Πῶς γὰρ οὐκ ἴστε πρὸς ὃν ἐλέγετε τὸν λόγον; Ἔπειτα 9
κακὸς ἂν εἴην, εἰ ταὐτὰ ποιήσαιμι αὐτὸν ἅπερ ἐκεῖνος ὑμᾶς. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκεῖνος ἡμῖν ἀπήγγελλεν, ἐφ' οἷσπερ ὑμεῖς ἐλέγετε πρὸς ἐκεῖνον. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐμοὶ χαριζόμενος ἀπήγγειλε τοῖς ἐμοῖς ἀναγκαίοις, ὑμεῖς δὲ βλάπτειν ἐμὲ βουλόμενοι πρὸς ἐκεῖνον ἐλέγετε. Καὶ ταῦτα εἰ μὲν ἠπίστουν, ἐξελέγχειν ἂν ἐζήτουν· νῦν δέ, συμβαίνει γὰρ καὶ ταῦτα τοῖς προτοῦ, καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν ἐκείνων ἐστίν, ἐκεῖνα δὲ τούτων ἱκανά. Πρῶτον μὲν ἅπαντα δι' ὑμῶν 10
πράξαντά με περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου πρὸς Ἡγέ-

μαχον κάμνοντα τὸν ἵππον ἀνάγειν βουλόμενον Διόδωρος οὑτοσὶ ἀποτρέπειν ἐπειρᾶτο, φάσκων οὐδὲν ἀντιλέξειν περὶ τῶν δώδεκα μνῶν Πολυκλέα, ἀλλ' ἀποδώσειν. Τότε δὲ λέγων ταῦτα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἵππου κατέστη τελευτῶν ἀντίδικος μετὰ τούτων λέγων
11 ὡς οὐ δίκαιόν με εἴη κομίσασθαι τἀργύριον. Καίτοι σφῶν γε αὐτῶν κατηγόρουν· εἰ γὰρ ἃ μετὰ τούτων ἔπραττον ἀδικουμένῳ μοι μηδὲ ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἤ που οὐ καλῶς συνέπραττον. Καὶ ἐγὼ μὲν ᾤμην φιλοσοφοῦντας αὐτοὺς περὶ τοῦ πράγματος ἀντιλέγειν τὸν ἐναντίον λό-
12 γον· οἱ δ' ἄρα οὐκ ἀντέλεγον ἀλλ' ἀντέπραττον, καὶ διὰ τοῦτο ἀντέλεγον, ἵνα τὸν ἐμὸν λόγον εἰδείη Πολυκλῆς· ἐδηλώθη γὰρ ταῦτα. Παρόντων τῶν διαιτητῶν ὀργιζόμενος ὁ Πολυκλῆς εἶπεν ὅτι καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιτηδείοις ἀδικεῖν δοκοίην, ὡς πρὸς ἐκεῖνον λέγοιεν. Ἆρά γε ταῦτα συμβαίνει τοῖς ἀπαγγελλομένοις; Ὁ γὰρ αὐτὸς ἀπήγγειλεν ὡς τοὺς ὑπὲρ ἐμοῦ μέλλοντας λέγειν ἀποτρέψειν φάσκοιτε, τοὺς δέ τινας ἤδη κωλύσαιτε. Καὶ ταῦτα τί με δεῖ φανερώτερον ἐξελέγχειν ἔτι;
13 Φέρε γάρ, ᾔδει πότ' ἐκεῖνος ὅτι Κλειτοδίκου δεηθεὶς ἐπιλέγειν οὐκ ἔτυχον; Οὐ γὰρ δὴ παρῆν τούτοις. Ἔπειτα τί κέρδος ἦν αὐτῷ διαβάλλειν ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς οὕτω προθύμως, ὥστε σπουδάσαι πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀναγκαίους
14 πλάσασθαι ταῦτα. Γιγνώσκω δὲ νῦν ἤδη καὶ πάλαι ζητοῦντας πρόφασιν, ἡνίκα Θρασύμαχον ὑμᾶς ἐφάσκετε κακῶς λέγειν δι' ἐμέ. Κἀγὼ μὲν ἠρώτων αὐτὸν εἰ δι' ἐμὲ κακῶς λέγοι Διόδωρον· ὁ δὲ τοσοῦτον ὑπερεῖδε τὸ δι' ἐμέ· πολλοῦ γὰρ δεῖν ἔφη δι' ὁντινοῦν εἰρηκέναι Διόδωρον κακῶς. Καὶ ταῦτα προσάγοντος ἐμοῦ πρόθυμος ὁ Θρασύμαχος ἦν ἐξελέγχεσθαι περὶ ὧν οὗτος ἔλεγεν.

Οὗτος δὲ πάντα μᾶλλον διεπράττετο. Μετὰ ταῦτα 15
Αὐτοκράτης ἐμοῦ παρόντος Θρασυμάχῳ ἔλεγεν Εὐρυπτό-
λεμον αὐτῷ μέμφεσθαι, φάσκοντα κακῶς ἀκούειν ὑπ'
αὐτοῦ· τὸν ἀπαγγέλλοντα δ' εἶναι Μηνόφιλον. Εὐθὺς δ'
ἐκεῖνος ἐπὶ τὸν Μηνόφιλον ἐβάδιζε μετ' ἐμοῦ· κἀκεῖνος
οὔτ' ἀκοῦσαι πώποτε ἔφασκεν οὔτ' ἀπαγγεῖλαι πρὸς
Εὐρυπτόλεμον, καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλ' οὐδὲ διειλέ-
χθαι πολλοῦ χρόνου. Τοιαύτας προφάσεις προφασιζό- 16
μενοι τότε μὲν ἐκ τῆς ἐμῆς καὶ Θρασυμάχου συνουσίας
ἐστὲ φανεροί, νῦν δ' ἐπειδὴ ἐκλελοίπασιν ὑμᾶς αἱ προ-
φάσεις, ἐλευθερώτερόν με κακῶσαι λείπετε ἤδη οὐδέν.
Χρῆν μὲν οὖν τότε με γιγνώσκειν ὀφειλόμενόν μοι ταῦ-
τα παθεῖν, ὅτε καὶ πρὸς ἐμὲ περὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐλέγετε
κακῶς· ἔπειτα καὶ περὶ Πολυκλέους, ᾧ νυνὶ βοηθεῖτε,
πάντ' εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς. Κατὰ τί δὴ ταῦτα οὐκ ἐφυ- 17
λαττόμην; Εὔηθές τι ἔπαθον. Ὤιμην γὰρ ἀπόθετος ὑμῖν
εἶναι φίλος τοῦ μηδὲν ἀκοῦσαι κακὸν δι' αὐτὸ τοῦτο,
διότι πρὸς ἐμὲ τοὺς ἄλλους ἐλέγετε κακῶς, παρακατα-
θήκην ἔχων ὑμῶν παρ' ἑκάστου λόγους πονηροὺς περὶ
ἀλλήλων.

Ἐγὼ τοίνυν ἑκὼν ὑμῖν ἐξίσταμαι τῆς φιλίας, ἐπεί 18
τοι, μὰ τοὺς θεούς, οὐκ οἶδ' ὅ τι ζημιώσομαι μὴ συνὼν
ὑμῖν· οὐδὲν γὰρ ὠφελούμην συνών. Πότερον γάρ, ὅταν
ᾖ τί μοι πρᾶγμα, τότε ποθήσομαι τὸν ξυνεροῦντα
καὶ τοὺς μαρτυρήσοντας; Ἀλλὰ καὶ νῦν ἀντὶ μὲν τοῦ
λέγειν ὑπὲρ ἐμοῦ τὸν λέγοντα πειρᾶσθε κωλύειν, ἀντὶ
δὲ τοῦ βοηθεῖν ἐμοὶ καὶ μαρτυρεῖν τὰ δίκαια σύνεστε
τοῖς ἐμοῖς ἀντιδίκοις καὶ μαρτυρεῖτε. Ἢ ὡς εὖνοι 19
ὄντες ἐμοὶ τὰ βέλτιστα ἐρεῖτε περὶ ἐμοῦ; Ἀλλὰ καὶ
νῦν ὑμεῖς με μόνοι κακῶς λέγετε. Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν

*οὐκ ἐμποδὼν ὑμῖν ἔσται. Τοιοῦτον γὰρ πρὸς ὑμᾶς
αὐτοὺς πείσεσθε, ἐπειδήπερ ὑμῖν ἔθος ἐστὶν ἕνα γέ
τινα τῶν συνόντων ἀεὶ κακῶς λέγειν· ἐπειδὰν ὑμῖν
ἐγὼ μὴ συνῶ, πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τρέψεσθε, κἄπειτα
καθ' ἕνα ἕκαστον ὑμῖν αὐτοῖς ἀπεχθήσεσθε, τὸ δὲ τε-
λευταῖον ὁ εἷς ὁ λειπόμενος αὐτὸς αὐτὸν κακῶς ἐρεῖ.
20 Κερδανῶ δὲ τοσοῦτον, ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν ἀπαλλα-
γεὶς ἐλάχιστα κακῶς ὑφ' ὑμῶν πείσομαι, ἔπειτα δὲ
ἄλλοις βελτίοσι χρώμενος ἥδιον βιώσομαι· τοὺς μὲν
γὰρ χρωμένους ὑμῖν κακῶς καὶ λέγετε καὶ ποιεῖτε,
τῶν δὲ μὴ χρωμένων οὐδένα πώποτε.*

9.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ.

*Τί ποτε διανοηθέντες οἱ ἀντίδικοι τοῦ μὲν πράγμα-
τος παρημελήκασι, τὸν δὲ τρόπον μου ἐπεχείρησαν
διαβάλλειν; Πότερον ἀγνοοῦντες ὅτι περὶ τοῦ πράγματος
προσήκει λέγειν; Ἢ τόδε μὲν ἐπίστανται, ἡγούμενοι
δὲ λήσειν περὶ παντὸς πλείω λόγον ἢ τοῦ προσήκοντος
2 ποιοῦνται; Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐμοῦ μόνου καταφρονή-
σαντες ἀλλὰ καὶ τοῦ πράγματος τοὺς λόγους ποιοῦνται,
σαφῶς ἐπίσταμαι· εἰ μέντοι ὑμᾶς οἴονται δι' εὐήθειαν
ὑπὸ τῶν διαβολῶν πεισθέντας καταψηφιεῖσθαί μου,
3 τοῦτ' ἂν θαυμάσαιμι. Ὤιμην μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, περὶ τοῦ ἐγκλήματος, οὐ περὶ τοῦ τρόπου τὸν
ἀγῶνά μοι προκεῖσθαι· διαβαλλόντων δέ με τῶν ἀντι-
δίκων ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ πάντων τὴν ἀπολογίαν
ποιήσασθαι. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς ἀπογραφῆς ὑμᾶς
διδάξω.*

Ἀφικόμενος προπέρυσιν εἰς τὴν πόλιν, οὔπω δύο 4
μῆνας ἐπιδεδημηκὼς κατελέγην στρατιώτης. Αἰσθόμενος
δὲ τὸ πραχθὲν ὑπετοπούμην εὐθέως ἐπὶ μηδενὶ ὑγιεῖ
κατειλέχθαι. Προσελθὼν οὖν τῷ στρατηγῷ ἐδήλωσα ὅτι
ἐστρατευμένος εἴην, ἔτυχον δ' οὐδενὸς τῶν μετρίων.
Προπηλακιζόμενος δ' ἠγανάκτουν μέν, ἡσυχίαν δ' εἶχον.
Ἀπορούμενος δὲ καὶ συμβουλευόμενός τινι τῶν πολιτῶν 5
τί χρήσωμαι τῷ πράγματι, ἐπυθόμην ὡς καὶ δήσειν
με ἀπειλοῖεν, λέγοντες ὅτι οὐδὲν ἐλάττω χρόνον Καλ-
λικράτους Πολύαινος ἐπιδημοίη. Κἀμοὶ μὲν τὰ προει-
ρημένα διείλεκτο ἐπὶ τῇ Φιλέου τραπέζῃ· οἱ δὲ μετὰ 6
Κτησικλέους τοῦ ἄρχοντος, ἀπαγγείλαντός τινος ὡς
ἐγὼ λοιδοροίην, τοῦ νόμου ἀγορεύοντος ἐάν τις ἀρ-
χὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ, παρὰ τὸν νόμον ζημιῶσαι
ἠξίωσαν. Ἐπιβαλόντες δὲ τἀργύριον πράξασθαι μὲν
οὐκ ἐπεχείρησαν, ἐξιούσης δὲ τῆς ἀρχῆς γράψαντες
εἰς λεύκωμα τοῖς ταμίαις παρέδοσαν. Οἵδε μὲν τάδε 7
διεπράξαντο· οἱ δὲ ταμίαι οὐδὲν ὅμοιον τοῖσδε διανοηθέν-
τες, ἀνακαλεσάμενοι τοὺς παραδόντας τὴν ἀναγραφήν,
ἐσκοποῦντο τῆς αἰτίας τὴν πρόφασιν. Ἀκούσαντες δὲ
τὸ γεγενημένον, ἐννοούμενοι οἷα πεπονθὼς ἦ, τὸ μὲν
πρῶτον ἔπειθον αὐτοὺς ἀφεῖναι, διδάσκοντες ὡς οὐκ
ἐπιεικὲς εἴη τῶν πολιτῶν τινας δι' ἰδίας ἔχθρας ἐγγρά-
φεσθαι, ἀποροῦντες δὲ μεταπεῖσαι αὐτούς, τὸν παρ'
ὑμῶν κίνδυνον ὑποστάντες ἄκυρον τὴν ζημίαν ἔκριναν.

Ὅτι μὲν οὖν ἀφείθην ὑπὸ τῶν ταμιῶν, ἐπίστασθε· 8
προσήκειν δ' ἡγούμενος καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀπόδειξιν
ἀπηλλάχθαι τοῦ ἐγκλήματος, ἔτι πλείονας καὶ νόμους
καὶ ἄλλας δικαιώσεις παρασχήσομαι. Καί μοι λαβὲ
τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

9 Τοῦ μὲν νόμου διαρρήδην ἀγορεύοντος τοὺς ἐν τῷ
συνεδρίῳ λοιδοροῦντας ζημιοῦν ἀκηκόατε· ἐγὼ δ' ὅτι
μὲν οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ἀρχεῖον, μάρτυρας παρεσχόμην,
ἀδίκως δὲ ζημιωθεὶς οὔτ' ὀφείλω οὔτ' ἐκτεῖσαι δίκαιός
10 εἰμι. Εἰ γὰρ φανερός εἰμι μὴ ἐλθὼν εἰς τὸ συνέδριον,
ὁ δὲ νόμος τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ πλημμελοῦντας ἀγορεύει
τὴν ζημίαν ὀφείλειν, ἠδικηκὼς μὲν οὐδὲν φαίνομαι, ἔχθρᾳ
11 δ' ἄνευ τούτου παρανόμως ζημιωθείς. Συνέγνωσαν δὲ
καὶ αὐτοὶ σφίσιν αὐτοῖς ἠδικηκότες· οὔτε γὰρ εὐθύνας
ὑπέσχον, οὔτ' εἰς δικαστήριον εἰσελθόντες τὰ πραχθέντα
ψήφῳ κύρια κατέστησαν. Εἰ δ' οὖν ἐζημίωσαν μὲν οἵδε
προσηκόντως, ἐκύρωσαν δ' ἐν ὑμῖν τὴν ἐπιβολήν, τῶν
ταμιῶν ἀφέντων, εἰκότως ἂν τοῦ ἐγκλήματος ἀπηλ-
12 λαγμένος εἴην. Εἰ μὲν γὰρ κύριοι ἦσαν πράξασθαι ἢ
ἀφεῖναι, οὐδ' ἐννόμως ζημιωθεὶς εὐλόγως ἂν ὤφειλον·
εἰ δ' ἔξεστι μὲν αὐτοῖς ἀφεῖναι, διδόασι δ' εὐθύνας
ὑπὲρ ὧν ἂν διαχειρίζωσιν, εἴ τι ἠδικήκασι, τῆς προσ-
ηκούσης ῥᾳδίως δίκης τεύξονται.

13 Ὧι μὲν τρόπῳ παρεδόθην καὶ ἐζημιώθην, ἐπίστασθε·
δεῖ δ' ὑμᾶς μὴ μόνον τοῦ ἐγκλήματος τὴν αἰτίαν ἀλλὰ
καὶ τῆς ἔχθρας τὴν πρόφασιν εἰδέναι. Σωστράτῳ γὰρ
φίλος ἐγενόμην πρότερον μὲν τῆς τούτων ἔχθρας, εἰδὼς
14 δὲ περὶ τὴν πόλιν ἄξιον λόγου γεγενημένον. Γνώριμος
δὲ γενόμενος διὰ τῆς ἐκείνου δυναστείας οὔτε ἐχθρὸν ἐτι-
μωρησάμην οὔτε φίλον εὐηργέτησα. Ζῶντος μὲν γὰρ διὰ
τὴν ἡλικίαν ἐσχόλαζον, ἐκλιπόντος δὲ τὸν βίον οὔτε λόγῳ
οὔτ' ἔργῳ ἔβλαψα οὐδένα τῶν κατηγορούντων, ἔχω δὲ
καὶ τοιαῦτα εἰπεῖν, ἐξ ὧν ὠφελοίμην ἂν πολὺ δικαιό-

τερον ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἢ κακῶς πάσχοιμι . . . . Τὴν 15
μὲν οὖν ὀργὴν διὰ τὰ προειρημένα συνεστήσαντο, προ-
φάσεως οὐδεμιᾶς πρὸς ἔχθραν ὑπαρχούσης. Ὀμόσαντες
δὲ τοὺς ἀστρατεύτους καταλέξειν παρέβησαν τοὺς ὅρ-
κους, προὔθεσαν δὲ τῷ πλήθει βουλεύσασθαι περὶ 16
τοῦ σώματος, ζημιώσαντες μὲν ὡς τὴν ἀρχὴν λοιδο-
ροῦντα, κατολιγωρήσαντες δὲ τοῦ δικαίου, βιαζόμενοι
βλάπτειν ἐξ ἅπαντος τρόπου. Τί δ' ἂν ἔπραξαν μέλ-
λοντες μεγάλα μὲν ἐμὲ βλάψειν, πολλὰ δ' ἑαυτοὺς
ὠφελήσειν, οἵτινες οὐδετέρου τούτων ὑπάρχοντος πάντα
περὶ ἐλάττονος ποιοῦνται τοῦ ἀδίκου. Ἀλλὰ γὰρ κατ- 17
εφρόνησαν τοῦ ὑμετέρου πλήθους, οὐδὲ φοβηθῆναι τοὺς
θεοὺς ἠξίωσαν, ἀλλ' οὕτως ὀλιγώρως καὶ παρανόμως
προσηνέχθησαν, ὥστ' ἀπολογήσασθαι μὲν περὶ τῶν πε-
πραγμένων οὐδ' ἐπεχείρησαν, πέρας δέ, νομίζοντες οὐχ
ἱκανῶς με τετιμωρῆσθαι, ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασαν.
Διαθέντες δ' οὕτω παρανόμως καὶ βιαίως, ἐπικρύψασθαι 18
τὴν ἀδικίαν περὶ οὐδενὸς ἐποιήσαντο, παραγαγόντες δὲ
πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν ἠδικηκότα μὲν οὐδὲν ἐπιδεικνύασι,
λοιδοροῦσι δέ, τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐπιτηδεύμασιν οὐ προση-
κούσας διαβολὰς ἐπιφέροντες, τοῖς δ' αὑτῶν τρόποις
τὰς οἰκείας καὶ συνήθεις.

Οἵδε μὲν οὖν ἐκ παντὸς τρόπου προθυμοῦνταί με 19
τῇ δίκῃ ἁλῶναι· ὑμεῖς δὲ μήτε ταῖς τούτων διαβολαῖς
ἐπαρθέντες ἐμοῦ καταψηφίσησθε, μήτε τοὺς βέλτιον
καὶ δικαίως βουλευσαμένους ἀκύρους καταστήσητε. Οἵδε
μὲν γὰρ ἅπαντα καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τὸ
εἰκὸς ἔπραξαν, καὶ ἠδικηκότες μὲν οὐδὲν φαίνονται, λό-
γον δὲ πλεῖστον τοῦ δικαίου ποιησάμενοι. Τούτων μὲν 20
οὖν ἀδικούντων μετρίως ἠγανάκτουν, ἡγούμενος φύσει

τετάχθαι τοὺς μὲν ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν, τοὺς δὲ φίλους εὖ· παρ' ὑμῶν δὲ τοῦ δικαίου στερηθεὶς πολὺ ἂν μᾶλλον λυπηθείην. Δι' ἔχθραν μὲν γὰρ οὐ δόξω κακῶς
21 πεπονθέναι, διὰ κακίαν δὲ τῆς πόλεως ἐκπεπτωκέναι· λόγῳ μὲν γὰρ περὶ τῆς ἀπογραφῆς ἀγωνίζομαι, ἔργῳ δὲ περὶ πολιτείας. Τυχὼν μὲν γὰρ τῶν δικαίων (πιστεύω δὲ τῇ ὑμετέρᾳ γνώμῃ) μείναιμ' ἂν ἐν τῇ πόλει· σπαραχθεὶς δ' ὑπὸ τῶνδε εἰ ἀδίκως ἁλοίην, ἀποδραίην ἄν. Τίνι γὰρ ἐπαρθέντα ἐλπίδι δεῖ με συμπολιτεύεσθαι, ἢ τί διανοηθέντα, εἰδότα μὲν τῶν ἀντιδίκων τὴν προθυμίαν, ἀποροῦντα δ' ὅθεν χρὴ τῶν δικαίων τινὸς
22 τυχεῖν; Περὶ πλείστου οὖν ποιησάμενοι τὸ δίκαιον, καὶ ἐνθυμηθέντες ὅτι καὶ ὑπὲρ τῶν περιφανῶν ἀδικημάτων συγγνώμην ποιεῖσθε, τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας μὴ περιίδητε δι' ἰδίας ἔχθρας ἀδίκως τοῖς μεγίστοις ἀτυχήμασι περιπεσόντας.

10.

ΚΑΤΑ ΘΕΟΜΝΗΣΤΟΥ Α.

Μαρτύρων μὲν οὐκ ἀπορίαν μοι ἔσεσθαι δοκῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν ὁρῶ δικάζοντας τῶν τότε παρόντων, ὅτε Λυσίθεος Θεόμνηστον εἰσήγγελλε τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, δημηγορεῖν· ἐν ἐκείνῳ γὰρ τῷ ἀγῶνι τὸν πατέρα μ' ἔφα-
2 σκεν ἀπεκτονέναι τὸν ἐμαυτοῦ. Ἐγὼ δ', εἰ μὲν τὸν ἑαυτοῦ με ἀπεκτονέναι ᾐτιᾶτο, συγγνώμην ἂν εἶχον αὐτῷ τῶν εἰρημένων (φαῦλον γὰρ αὐτὸ καὶ οὐδενὸς ἄξιον ἡγοῦμαι)· οὐδ' εἴ τι ἄλλο τῶν ἀπορρήτων ἤκουσα, οὐκ ἂν ἐπεξῆλθον αὐτῷ (ἀνελεύθερον γὰρ καὶ λίαν

φιλόδικον εἶναι νομίζω κακηγορίας δικάζεσθαι)· νυνὶ δὲ 3
αἰσχρόν τε μοι εἶναι δοκεῖ ὑπὲρ τοῦ πατρός, οὕτω πολλοῦ ἀξίου γεγενημένου καὶ ἡμῖν καὶ τῇ πόλει, μὴ τιμωρήσασθαι τὸν ταῦτ' εἰρηκότα, καὶ παρ' ὑμῶν εἰδέναι βούλομαι πότερον δώσει δίκην, ἢ τούτῳ μόνῳ Ἀθηναίων ἐξαίρετόν ἐστι καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν παρὰ τοὺς νόμους ὅ τι ἂν βούληται.

Ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔτη ἐστὶ τριάκοντα 4
τρία, ἐξ ὅτου δ' ὑμεῖς κατεληλύθατε, εἰκοστὸν τουτί. Φαίνομαι οὖν τρισκαιδεκέτης ὢν ὅτε ὁ πατὴρ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέθνῃσκεν. Ταύτην δ' ἔχων τὴν ἡλικίαν οὔτε τί ἔστιν ὀλιγαρχία ἠπιστάμην, οὔτ' ἐκείνῳ ἀδικουμένῳ ἠδυνάμην βοηθῆσαι. Καὶ μὲν δὴ οὐκ ὀρθῶς τῶν 5
χρημάτων ἕνεκα ἐπεβούλευσα ἂν αὐτῷ· ὁ γὰρ πρεσβύτερος ἀδελφὸς Πανταλέων ἅπαντα παρέλαβε, καὶ ἐπιτροπεύσας ἡμᾶς τῶν πατρῴων ἀπεστέρησεν· ὥστε πολλῶν ἕνεκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσῆκέ μοι αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν. Ἀνάγκη μὲν οὖν περὶ αὐτῶν μνησθῆναι, οὐδὲν δὲ δεῖ πολλῶν λόγων· σχεδὸν γὰρ ἐπίστασθε ἅπαντες ὅτι ἀληθῆ λέγω. Ὅμως δὲ μάρτυρας αὐτῶν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἴσως τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων μὲν 6
οὐδὲν ἀπολογήσεται, ἐρεῖ δὲ πρὸς ὑμᾶς ἅπερ ἐτόλμα λέγειν καὶ πρὸς τὸν διαιτητήν, ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀπορρήτων, ἐάν τίς τιν' εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι· τὸν γὰρ νόμον οὐ ταῦτ' ἀπαγορεύειν, ἀλλ' ἀνδροφόνον οὐκ ἐᾶν λέγειν. Ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ 7
περὶ τῶν ὀνομάτων διαφέρεσθαι ἀλλὰ περὶ τῆς τούτων

διανοίας, καὶ πάντας εἰδέναι ὅτι, ὅσοι ἀπεκτόνασί τινα
καὶ ἀνδροφόνοι εἰσί, καὶ ὅσοι ἀνδροφόνοι εἰσὶ καὶ
ἀπεκτόνασί τινα. Πολὺ γὰρ ἂν ἔργον ἦν τῷ νο-
μοθέτῃ ἅπαντα τὰ ὀνόματα γράφειν, ὅσα τὴν αὐτὴν
δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ περὶ ἑνὸς εἰπὼν περὶ πάντων
8 ἐδήλωσεν. Οὐ γὰρ δήπου, ὦ Θεόμνηστε, εἰ μέν τίς σ'
εἴποι πατραλοίαν ἢ μητραλοίαν, ἠξίους ἂν αὐτὸν ὀφλεῖν
σοι δίκην, εἰ δέ τις εἴποι ὡς τὴν τεκοῦσαν ἢ τὸν φύ-
σαντα ἔτυπτες, ᾤου ἂν αὐτὸν ἀζήμιον δεῖν εἶναι ὡς
9 οὐδὲν τῶν ἀπορρήτων εἰρηκότα. Ἡδέως δ' ἄν σου
πυθοίμην (περὶ τοῦτο γὰρ δεινὸς εἶ καὶ μεμελέτηκας
καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν)· εἴ μέν τίς σε εἴποι ῥῖψαι τὴν
ἀσπίδα, ἐν δὲ τῷ νόμῳ εἴρηται, ἐάν τις φάσκῃ ἀπο-
βεβληκέναι, ὑπόδικον εἶναι, οὐκ ἂν ἐδικάζου αὐτῷ, ἀλλ'
ἐξήρκει ἄν σοι ἐρριφέναι τὴν ἀσπίδα ἀκούοντι λέγειν
ὅτι οὐδέν σοι μέλει; οὐδὲ γὰρ τὸ αὐτὸ εἶναι ῥῖψαι καὶ
10 ἀποβεβληκέναι. Ἀλλ' οὐδ' ἂν τῶν ἕνδεκα γενόμενος
ἀποδέξαιο, εἴ τις ἀπάγοι τινὰ φάσκων θοἰμάτιον ἀπο-
δεδύσθαι ἢ τὸν χιτωνίσκον ἐκδεδύσθαι, ἀλλ' ἀφείης ἂν
τὸν ἄνθρωπον, ὅτι οὐ λωποδύτης ὀνομάζεται; Οὐδ' εἴ
τις παῖδα ἐξάγων ληφθείη, οὐκ ἂν φάσκοις αὐτὸν
ἀνδραποδιστὴν εἶναι, εἴπερ μὴ μαχεῖ τοῖς ὀνόμασιν,
ἀλλὰ τοῖς ἔργοις τὸν νοῦν προσέξεις, ὧν ἕνεκα τὰ
11 ὀνόματα πάντες τίθενται. Ἔτι τοίνυν σκέψασθε, ὦ ἄν-
δρες δικασταί· οὑτοσὶ γάρ μοι δοκεῖ ὑπὸ ῥᾳθυμίας καὶ
μαλακίας οὐδ' εἰς Ἄρειον πάγον ἀναβεβηκέναι. Πάντες
γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ὅταν τὰς τοῦ
φόνου δίκας δικάζωνται, οὐ διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος
τὰς διωμοσίας ποιοῦνται, ἀλλὰ δι' οὗπερ ἐγὼ κακῶς
ἀκήκοα· ὁ μὲν γὰρ διώκων ὡς ἔκτεινε διόμνυται, ὁ

δὲ φεύγων ὡς οὐκ ἔκτεινεν. Οὐκοῦν ἄτοπον ἂν εἴη μὴ τιμωρεῖσθαι τὸν δόξαντ' ἀποκτεῖναι φάσκοντα ἀνδροφόνον εἶναι, ὅτι ὁ διώκων, ὡς ἔκτεινε, διωμόσατο. Τί γὰρ ταῦτα, ὡς οὗτος ἐρεῖ, διαφέρει; Καὶ αὐτὸς μὲν Θέωνι κακηγορίας ἐδικάσω εἰπόντι σε ἐρριφέναι τὴν ἀσπίδα. Καίτοι περὶ μὲν τοῦ ῥῖψαι οὐδὲν ἐν τῷ νόμῳ εἴρηται, ἐὰν δέ τίς τινα εἴπῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀσπίδα, πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν κελεύει. Οὔκουν δεινόν, εἰ ὅταν μὲν δέῃ σὲ κακῶς ἀκούσαντα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι, οὕτω τοὺς νόμους ὥσπερ ἐγὼ νῦν λαμβάνεις, ὅταν δ' ἕτερον παρὰ τοὺς νόμους εἴπῃς κακῶς, οὐκ ἀξιοῖς δοῦναι δίκην; Πότερον οὕτω σὺ δεινὸς εἶ ὥστε, ὅπως ἂν βούλῃ, οἷός τ' εἶ χρῆσθαι τοῖς νόμοις, ἢ τοσοῦτον δύνασαι ὥστ' οὐδέποτε οἴει τοὺς ἀδικουμένους ὑπὸ σοῦ τιμωρίας τεύξεσθαι; Εἶτ' οὐκ αἰσχύνει οὕτως ἀνοήτως διακείμενος, ὥστ' οὐκ ἐξ ὧν εὖ πεποίηκας τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀδικῶν οὐ δέδωκας δίκην, οἴει δεῖν πλεονεκτεῖν; Καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

12

13

14

ΝΟΜΟΣ.

15 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμᾶς μὲν πάντας εἰδέναι ἡγοῦμαι ὅτι ὀρθῶς λέγω, τοῦτον δ' οὕτω σκαιὸν εἶναι ὥστε οὐ δύνασθαι μαθεῖν τὰ λεγόμενα. Βούλομαι δ' οὖν αὐτὸν καὶ ἐξ ἑτέρων νόμων περὶ τούτων διδάξαι, ἐάν πως ἀλλὰ νῦν γ' ἐπὶ τοῦ βήματος παιδευθῇ καὶ τὸ λοιπὸν ἡμῖν μὴ παρέχῃ πράγματα. Καί μοι ἀνάγνωθι τούτους τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος τοὺς παλαιούς.

16 ΝΟΜΟΣ. Δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἡμέρας πέντε τὸν πόδα, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία.

Ἡ ποδοκάκκη ταὐτό ἐστιν, ὦ Θεόμνηστε, ὃ νῦν

καλεῖται ἐν τῷ ξύλῳ δεδέσθαι. Εἰ *οὖν ὁ δεθεὶς ἐξελθὼν ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἕνδεκα κατηγοροίη ὅτι οὐκ ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἐδέδετο ἀλλ' ἐν τῷ ξύλῳ, οὐκ ἂν ἠλίθιον αὐτὸν νομίζοιμεν; Λέγε ἕτερον νόμον.*

17 ΝΟΜΟΣ. *'Επεγγυᾶν δ' ἐπιορκήσαντα τὸν 'Απόλλω· δεδιότα δὲ δίκης ἕνεκα δρασκάζειν.*

Τούτων *τὸ μὲν ἐπιορκήσαντα ὀμόσαντά ἐστι, τὸ δὲ δρασκάζειν, ὃ νῦν ἀποδιδράσκειν ὀνομάζομεν.*

Ὅστις δὲ ἀπίλλει τῇ θύρᾳ, ἔνδον τοῦ κλέπτου ὄντος.

Τὸ *ἀπίλλειν ταὐτὸ τῷ ἀποκλῄειν νομίζεται, καὶ μηδὲν διὰ τοῦτο διαφέρου.*

18 Τὸ *ἀργύριον στάσιμον θεῖναι ἐφ' ὁπόσῳ ἂν βούληται ὁ δανείζων.*

Τοῦτό *ἐστιν, ὦ βέλτιστε, οὐ ζυγῷ ἱστάναι ἀλλὰ τόκον πράττεσθαι ὁπόσον ἂν βούληται. 'Ετ' ἀνάγνωθι τουτουὶ τοῦ νόμου τὸ τελευταῖον.*

19 *Ὅσαι δὲ πεφασμένως πολοῦνται.*

καὶ

οἰκῆος καὶ δούλης διπλῆν τὴν βλάβην ὀφείλειν.

Πρόσεχε *τὸν νοῦν.* Τὸ *μὲν πεφασμένως ἐστὶ φανερῶς, πολεῖσθαι δὲ βαδίζειν, τὸ δὲ οἰκῆος θεράποντος.* Πολλὰ *δὲ τοιαῦτα καὶ ἄλλα ἐστίν, ὦ ἄνδρες*
20 *δικασταί. 'Αλλ' εἰ μὴ σιδηροῦς ἐστιν, οἶμαι αὐτὸν νῦν γ' ἐγνωκέναι ὅτι τὰ μὲν πράγματα ταὐτά ἐστι νῦν τε καὶ πάλαι, τῶν δ' ὀνομάτων ἐνίοις οὐ τοῖς αὐτοῖς χρώμεθα νῦν τε καὶ πρότερον. Δηλώσει δέ·*
21 *οἰχήσεται γὰρ ἀπιὼν ἀπὸ τοῦ βήματος σιωπῇ.* Εἰ *δὲ μή, δέομαι ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ δίκαια ψηφίσασθαι, ἐνθυμουμένους ὅτι πολὺ μεῖζον κακόν ἐστι τῆς δίκης μὴ τυγχάνειν ἀκούσαντα τὸν πατέρα*

ἀπεκτονέναι ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκέναι. Ἐγὼ γοῦν
δεξαίμην ἂν πάσας τὰς ἀσπίδας ἐρριφέναι ἢ τοιαύτην
δόξαν ἔχειν περὶ τὸν πατέρα. Οὗτος οὖν ἔνοχος μὲν ὢν 22
τῇ αἰτίᾳ, ἐλάττονος δ' οὔσης αὐτῷ τῆς συμφορᾶς, οὐ μόνον
ὑφ' ὑμῶν ἠλεήθη, ἀλλὰ καὶ τὸν μαρτυρήσαντα ἠτίμωσεν.
Ἐγὼ δὲ ἑορακὼς μὲν ἐκεῖνο τοῦτον ποιήσαντα, ὃ καὶ
ὑμεῖς ἴστε, αὐτὸς δὲ σώσας τὴν ἀσπίδα, ἀκηκοὼς δ'
οὕτως ἀνόσιον καὶ δεινὸν πρᾶγμα, μεγίστης δ' οὔσης
μοι τῆς συμφορᾶς, εἰ ἀποφεύξεται, τούτῳ δ' οὐδενὸς
ἀξίας, εἰ κακηγορίας ἁλώσεται, οὐκ ἄρα δίκην παρ'
αὐτοῦ λήψομαι; Τίνος ὄντος ἐμοὶ πρὸς ὑμῶν ἐγκλή- 23
ματος; Πότερον ὅτι δικαίως ἀκήκοα; Ἀλλ' οὐδ' ἂν
αὐτοὶ φήσαιτε. Ἀλλ' ὅτι βελτίων καὶ ἐκ βελτιόνων
ὁ φεύγων ἐμοῦ; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀξιώσειεν. Ἀλλ'
ὅτι ἀποβεβληκὼς τὰ ὅπλα δικάζομαι κακηγορίας τῷ
σώσαντι; Ἀλλ' οὐχ οὗτος ὁ λόγος ἐν τῇ πόλει κατ-
εσκέδασται. Ἀναμνήσθητε δὲ ὅτι μεγάλην καὶ καλὴν 24
ἐκεῖ δωρειὰν αὐτῷ δεδώκατε· ἢ τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειε
Διονύσιον, τοιαύτῃ μὲν συμφορᾷ περιπεπτωκότα, ἄνδρα
δ' ἄριστον ἐν τοῖς κινδύνοις γεγενημένον, ἀπιόντα δ'
ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου λέγοντα ὅτι δυστυχεστάτην ἐκεί- 25
νην εἴημεν τὴν στρατείαν ἐστρατευμένοι, ἐν ᾗ πολλοὶ
μὲν ἡμῶν ἀπέθανον, οἱ δὲ σώσαντες τὰ ὅπλα ὑπὸ τῶν
ἀποβαλόντων ψευδομαρτυριῶν ἑαλώκασι, κρεῖττον δ' ἦν
αὐτῷ τότε ἀποθανεῖν ἢ οἴκαδ' ἐλθόντι τοιαύτῃ τύχῃ
χρῆσθαι; Μὴ τοίνυν ἀκούσαντα μὲν Θεόμνηστον τὰ 26
προσήκοντα ἐλεεῖτε, ὑβρίζοντι δὲ παρὰ τοὺς νόμους
συγγνώμην ἔχετε. Τίς γὰρ ἂν ἐμοὶ μείζων ταύτης
γένοιτο συμφορά, περὶ τοιούτου πατρὸς οὕτως αἰσχρὰς
αἰτίας ἀκηκοότι, ὃς πολλάκις μὲν ἐστρατήγησε, πολ- 27

λοὺς δὲ καὶ μεγάλους κινδύνους μεθ' ὑμῶν ἐκινδύνευσεν;
Καὶ οὔτε τοῖς πολεμίοις τὸ ἐκείνου σῶμα ὑποχείριον
ἐγένετο, οὔτε τοῖς πολίταις οὐδεμίας πώποτε ὦφλεν
εὐθύνας, ἔτη δὲ γεγονὼς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἐν ὀλι-
γαρχίᾳ δι' εὔνοιαν τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀπέθανεν.
28 Ἆρ' ἄξιον ὀργισθῆναι τῷ τὰ τοιαῦτ' εἰρηκότι καὶ
βοηθῆσαι τῷ πατρί, ὡς κἀκείνου κακῶς ἀκηκοότος; Τί
γὰρ ἂν τούτου ἀνιαρότερον γένοιτο αὐτῷ, ἢ τεθνάναι
μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, αἰτίαν δ' ἔχειν ὑπὸ τῶν παίδων
ἀνῃρῆσθαι; Οὗ ἔτι καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀρετῆς
τὰ μνημεῖα πρὸς τοῖς ὑμετέροις ἱεροῖς ἀνάκειται, τὰ
δὲ τούτου καὶ τοῦ τούτου πατρὸς τῆς κακίας πρὸς τοῖς
τῶν πολεμίων. Οὕτω σύμφυτος αὐτοῖς ἡ δειλία. Καὶ
29 μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσῳ μᾶλλον εἰσὶ νεανίαι
τὰς ὄψεις, τοσούτῳ μείζονος ὀργῆς ἄξιοί εἰσιν. Δῆλον
γὰρ ὅτι τοῖς μὲν σώμασι δύνανται, ψυχὰς δ' οὐκ
ἔχουσιν.

30 Ἀκούω δ' αὐτόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τοῦτον τὸν
λόγον τρέψεσθαι, ὡς ὀργισθεὶς εἴρηκε ταῦτα ἐμοῦ
μαρτυρήσαντος τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν Διονυσίῳ. Ὑμεῖς
δ' ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ὁ νομοθέτης οὐ-
δεμίαν ὀργῇ συγγνώμην δίδωσιν, ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέ-
γοντα, ἐὰν μὴ ἀποφαίνῃ ὡς ἔστιν ἀληθῆ τὰ εἰρημένα.
Ἐγὼ δὲ δὶς ἤδη περὶ τούτου μεμαρτύρηκα· οὐ γάρ
πω ᾔδη ὅτι ὑμεῖς τοὺς μὲν ἰδόντας τιμωρεῖσθε, τοῖς δ'
ἀποβαλοῦσι συγγνώμην ἔχετε.

31 Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν·
ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι καταψηφίσασθαι Θεομνήστου, ἐν-
θυμουμένους ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο τούτου μείζων ἀγὼν
μοι. Νῦν γὰρ διώκω μὲν κακηγορίας, τῇ δ' αὐτῇ ψήφῳ

φόνου φεύγω τοῦ πατρός, ὃς μόνος ἐπειδὴ τάχιστα
ἐδοκιμάσθην, ἐπεξῆλθον τοῖς τριάκοντα ἐν Ἀρείῳ πάγῳ.
Ὧν μεμνημένοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῷ πατρὶ βοηθήσατε καὶ 32
τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις καὶ τοῖς ὅρκοις οἷς ὀμωμόκατε.

11.

ΚΑΤΑ ΘΕΟΜΝΗΣΤΟΥ Β.

Ὅτι μὲν τὸν πατέρα μ' ἔφασκεν ἀπεκτονέναι, πολ-
λοὶ συνίσασιν ὑμῶν καὶ μαρτυροῦσι δέ μοι· ὅτι δὲ οὐ
πεποίηκα, ἔτη γάρ ἐστί μοι δύο καὶ τριάκοντα, ἐξ
οὗ δ' ὑμεῖς κατήλθετε, εἰκοστὸν τουτί. Φαίνομαι οὖν 2
δωδεκέτης ὤν, ὅτε ὁ πατὴρ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέ-
θνῃσκεν, ὥστ' οὐδ' ὅ τι ὀλιγαρχία ἦν ᾔδη, οὐδὲ τῷ
πατρὶ βοηθεῖν οἷός τ' ἦν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν χρημά-
των ἕνεκα ἐπεβούλευσα αὐτῷ· ὁ γὰρ πρεσβύτερος
ἀδελφὸς πάντα λαβὼν ἀπεστέρησεν ἡμᾶς.

Ἴσως δ' ἐρεῖ ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀπορρήτων, ἐάν τίς 3
τιν' εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι· τὸν γὰρ νόμον οὐ
ταῦτ' ἀπαγορεύειν, ἀλλ' ἀνδροφόνον οὐκ ἐᾶν λέγειν.
Ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων διαφέρεσθαι,
ἀλλὰ περὶ τῆς τούτων διανοίας, καὶ πάντας εἰδέναι
ὅτι ὁπόσοι ἀπεκτόνασί τινας, καὶ ἀνδροφόνοι τῶν αὐ-
τῶν εἰσι, καὶ ὅσοι ἀνδροφόνοι τινός, καὶ ἀπεκτόνασι
τοῦτον. Πολὺ γὰρ ἂν ἔργον εἴη τῷ νομοθέτῃ πάντα 4
γράφειν τὰ ὀνόματα, ὅσα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει,
ἀλλὰ περὶ ἑνὸς εἰπὼν περὶ πάντων ἐδήλωσεν. Οὐ
γὰρ δήπου, ἐὰν μέν τις πατραλοίαν ἢ μητραλοίαν
καλῇ σε, ὑπόδικός ἐστιν, ἐὰν δέ τις τὴν τεκοῦσαν ἢ

5 τὸν φυτεύσαντα τύπτειν φῇ, ἀζήμιος ἔσται. Καὶ ἐὰν
τις εἴπῃ ῥίψασπιν, ἀθῷος ἔσται· τὸν γὰρ νόμον, ἐὰν
τις εἴπῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀσπίδα, ζημίαν τάττειν,
ἀλλ' οὐκ ἐάν τις ῥῖψαι φῇ αὐτήν. Ὁμοίως δ' ἂν καὶ
τῶν ἕνδεκα γενόμενος οὐκ ἂν ἀπεδέχου τὸν ἀπαγό-
μενον, εἰ μὴ ὁ θοἰμάτιον ἐκδεδυμένος ἢ τὸν χιτωνίσκον
6 λωποδύτην ὠνόμαζεν, οὐδ' εἴ τις παῖδ' ἐξῆγεν ὡς
ἀνδραποδιστήν. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐδικάσω κακηγορίας τῷ
εἰπόντι σε ῥῖψαι τὴν ἀσπίδα. Καίτοι ἐν τῷ νόμῳ οὐ
γέγραπται, ἀλλ' ἐάν τις φῇ ἀποβεβληκέναι. Πῶς οὖν
οὐ δεινόν, ἐὰν μέν τις σὲ κακῶς εἴπῃ, τοὺς νόμους ἐκ-
λαμβάνειν οὕτως ὥσπερ ἐγὼ νῦν, καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς
ἐχθρούς, ἐὰν δ' αὐτὸς εἴπῃς, οὐκ ἀξιοῦν δοῦναι δίκην;
7 Βοηθήσατε οὖν μοι, ἐνθυμούμενοι ὅτι μεῖζόν ἐστι κακὸν
ἀκοῦσαι τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι ἢ τὴν ἀσπίδα ῥῖψαι.
Ἐγὼ γοῦν δεξαίμην ἂν πάσας ἀποβεβληκέναι ἢ τοιαύτην
γνώμην περὶ τὸν πατέρα ἔχειν. Καίτοι γε τοῦτον μὲν
ἑόρακα ποιοῦντα ὃ καὶ ὑμεῖς ἴστε, αὐτὸς δ' ἔσωσα
τὴν ἀσπίδα. Ὥστε διὰ τί οὐκ ἂν λάβοιμι δίκην παρ'
8 αὐτοῦ; Τίνος ἐγκλήματός μοι ὄντος; Πότερον ὡς δικαίως
κακῶς ἤκουσα; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ φήσαιτε. Ἀλλ' ὡς
βελτίων οὗτος; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀξιώσειεν. Ἀλλ'
ὅτι ἀποβεβληκὼς τὰ ὅπλα σώσαντι δικάζομαι; Ἀλλ'
9 οὐχ οὗτος ὁ λόγος διέσπαρται κατὰ τὴν πόλιν. Μὴ
δὴ ἀκούοντα τὰ προσήκοντα ἐλεεῖτε, μηδ' ὑβρίζοντί τε
καὶ λέγοντι παρὰ τοὺς νόμους συγγνώμην ἔχετε, καὶ
ταῦτα εἰς ἄνδρα ὃς πολλὰς μὲν στρατηγίας ἐστρατή-
γηκε, πολλοὺς δὲ μεθ' ὑμῶν κινδύνους κεκινδύνευκε,
καὶ οὔτε τοῖς πολεμίοις ὑποχείριος γέγονεν οὔθ' ὑμῖν
εὐθύνας ὦφλεν, ἑβδομήκοντα δ' ἐτῶν ὢν ἐπ' ὀλιγαρ-

χίας ἐτελεύτησε διὰ τὴν ὑμετέραν εὔνοιαν. Ἄξιον δ' 10
ὀργισθῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ· τί γὰρ ἂν τούτου ἀνιαρότερον
ἀκούσειεν, ἢ εἰ τεθνηκὼς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αἰτίαν ἔχοι
ὑπὸ τῶν τέκνων ἀνῃρῆσθαι, οὗ τῆς ἀρετῆς τὰ μνημεῖα
πρὸς τοῖς ὑμετέροις ἱεροῖς ἀνάκειται, τῆς δὲ τούτων
κακίας πρὸς τοῖς τῶν πολεμίων;

Ἐρεῖ δὲ ὡς ὀργισθεὶς εἴρηκεν. Ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε 11
ὅτι ὁ νομοθέτης οὐδεμίαν συγγνώμην ὀργῇ δίδωσιν,
ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέγοντα, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύῃ ἀληθῆ
ὄντα. Ἐγὼ δε δὶς ἤδη περὶ τούτου μεμαρτύρηκα. Οὐ
γὰρ ᾔδη ὅτι ὑμεῖς τοὺς μὲν ἰδόντας τιμωρεῖσθε, τοῖς
δ' ἀποβαλοῦσι συγγνώμην ἔχετε. Δέομαι οὖν κατα-
ψηφίσασθαι αὐτοῦ. Νυνὶ γὰρ διώκω μὲν κακηγορίας, 12
τῇ δ' αὐτῇ ψήφῳ φόνου φεύγω τοῦ πατρός, οὗ μείζων
ἀγὼν οὐκ ἂν γένοιτό μοι, ὃς μόνος δοκιμασθεὶς τοῖς
τριάκοντ' ἐπεξῆλθον ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. Βοηθήσατ' οὖν
κἀκείνῳ κἀμοί.

12.

ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ.

ΤΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΟΝ ΑΥΤΟΣ ΕΙΠΕ ΛΥΣΙΑΣ.

Οὐκ ἄρξασθαί μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντα· τοιαῦτα γὰρ τούτοις τὸ μέγεθος καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εἴργασται, ὥστε μήτ' ἂν ψευδόμενον δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων κατηγορῆσαι, μήτε τἀληθῆ βουλόμενον εἰπεῖν ἅπαντα δύνασθαι, ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τὸν κατήγο-

2 ρον ἀπειπεῖν ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. Τοὐναντίον δέ
μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι, ἢ ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ. Πρότε-
ρον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοὺς κατηγοροῦντας ἐπι-
δεῖξαι, ἥτις εἴη πρὸς τοὺς φεύγοντας· νυνὶ δὲ παρὰ
τῶν φευγόντων χρὴ πυνθάνεσθαι ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς
τὴν πόλιν ἔχθρα, ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς
αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. Οὐ μέντοι ὡς οὐκ ἔχων οἰκείας
ἔχθρας καὶ συμφορὰς τούτους τοὺς λόγους ποιοῦμαι, ἀλλ'
ὡς ἅπασι πολλῆς ἀφθονίας οὔσης ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἢ ὑπὲρ
3 τῶν δημοσίων ὀργίζεσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, οὔτ' ἐμαυτοῦ πώποτε οὔτ' ἀλλότρια πράγματα
πράξας νῦν ἠνάγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγενημένων τούτου
κατηγορεῖν, ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν κατέ-
στην, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως ὑπὲρ
τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιήσωμαι·
ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἂν δύνωμαι
δι' ἐλαχίστων διδάξαι.

4 Οὑμὸς πατὴρ Κέφαλος ἐπείσθη μὲν ὑπὸ Περικλέους
εἰς ταύτην τὴν γῆν ἀφικέσθαι, ἔτη δὲ τριάκοντα μετῴ-
κησε, καὶ οὐδενὶ πώποτε οὔθ' ἡμεῖς οὔτ' ἐκεῖνος δίκην
οὔτ' ἐδικασάμεθα οὔτ' ἐφύγομεν, ἀλλ' οὕτως ᾠκοῦμεν
δημοκρατούμενοι ὥστε μήτ' εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτά-
5 νειν μήθ' ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδικεῖσθαι. Ἐπειδὴ δ' οἱ τριά-
κοντα εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν
ἀδικούντων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς
πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην προτρέψασθαι, ταῦτα
λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν
ἐμαυτοῦ πρῶτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνῆσαι
6 πειράσομαι. Θέογνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τρι-
άκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ

ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι
μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ δεῖν
τὴν μὲν πόλιν ἀσθενῆ γενέσθαι, τὴν δ' ἀρχὴν δεῖσθαι
χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· 7
ἀποκτιννύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο,
λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν
οὖν αὐτοῖς δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας,
ἵν' αὐτοῖς ᾖ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρη-
μάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ
πολιτείᾳ γεγένηται, † ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως
πεποιηκότες. Διαλαχόντες δὲ τὰς οἰκίας ἐβάδιζον· καὶ 8
ἐμὲ μὲν ξένους ἑστιῶντα κατέλαβον, οὓς ἐξελάσαντες
Πείσωνί με παραδιδόασιν· οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον
ἐλθόντες τἀνδράποδα ἀπεγράφοντο. Ἐγὼ δὲ Πείσωνα
μὲν ἠρώτων εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λαβών·
ὁ δ' ἔφασκεν, εἰ πολλὰ εἴη. Εἶπον οὖν ὅτι τάλαντον 9
ἀργυρίου ἕτοιμος εἴην δοῦναι. Ὁ δ' ὡμολόγησε τοῦτο
λαβὼν ἀγαπήσειν. Ἠπιστάμην μὲν οὖν ὅτι οὔτε θεοὺς
οὔτ' ἀνθρώπους νομίζει, ὅμως δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐδό-
κει μοι ἀναγκαιότατον εἶναι πίστιν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν.
Ἐπειδὴ δ' ὤμοσεν ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶν ἐπα- 10
ρώμενος, λαβὼν τὸ τάλαντόν με σώσειν, εἰσελθὼν εἰς
τὸ δωμάτιον τὴν κιβωτὸν ἀνοίγνυμι. Πείσων δ' αἰσθό-
μενος ἐπεισέρχεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόντα καλεῖ τῶν
ὑπηρετῶν δύο, καὶ τὰ ἐν τῇ κιβωτῷ λαβεῖν ἐκέλευσεν.
Ἐπεὶ δ' οὐχ ὅσον ὡμολόγητο εἶχεν, ὦ ἄνδρες δικα- 11
σταί, ἀλλὰ τρία τάλαντα ἀργυρίου καὶ τετρακοσίους
κυζικηνοὺς καὶ ἑκατὸν δαρεικοὺς καὶ φιάλας ἀργυρίου
τέτταρας, ἐδεόμην αὐτοῦ ἐφόδιά μοι δοῦναι, ὁ δ'
ἀγαπήσειν με ἔφασκεν, εἰ τὸ σῶμα σώσω. Ἐξιοῦσι δ' 12

ἐμοὶ καὶ Πείσωνι ἐπιτυγχάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνη-
σιθείδης ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπιόντες, καὶ καταλαμ-
βάνουσι πρὸς αὐταῖς ταῖς θύραις, καὶ ἐρωτῶσιν ὅπῃ
βαδίζομεν· ὁ δ' ἔφασκεν εἰς τἀδελφοῦ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα
καὶ τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ σκέψηται. Ἐκεῖνον μὲν οὖν
ἐκέλευον βαδίζειν, ἐμὲ δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν εἰς
13 Δαμνίππου. Πείσων δὲ προσελθὼν σιγᾶν μοι παρεκε-
λεύετο καὶ θαρρεῖν, ὡς ἥξων καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε. Κατα-
λαμβάνομεν δ' αὐτόθι Θέογνιν ἑτέρους φυλάττοντα, ᾧ
παραδόντες ἐμὲ πάλιν ᾤχοντο. Ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι
κινδυνεύειν τι ἐδόκει, ὡς τοῦ γε ἀποθανεῖν ὑπάρχοντος
14 ἤδη. Καλέσας οὖν Δάμνιππον λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε·
„Ἐπιτήδειος μέν μοι τυγχάνεις ὤν, ἥκω δ' εἰς τὴν σὴν
οἰκίαν, ἀδικῶ δ' οὐδέν, χρημάτων δ' ἕνεκα ἀπόλλυμαι·
σὺ οὖν ταῦτα πάσχοντί μοι πρόθυμος παράσχου τὴν
σεαυτοῦ δύναμιν εἰς τὴν ἐμὴν σωτηρίαν." Ὁ δ' ὑπέσχετο
πάντα ποιήσειν. Ἐδόκει δ' αὐτῷ βέλτιον εἶναι πρὸς
Θέογνιν μνησθῆναι· ἡγεῖτο γὰρ ἅπαν ποιήσειν αὐτόν, εἴ
15 τις ἀργύριον διδοίη. Ἐκείνου δὲ διαλεγομένου Θεόγνιδι
(ἔμπειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας καὶ ᾔδη ὅτι
ἀμφίθυρος εἴη) ἐδόκει μοι ταύτῃ πειρᾶσθαι σωθῆναι,
ἐνθυμουμένῳ ὅτι, ἐὰν μὲν λάθω, σωθήσομαι, ἐὰν δὲ
ληφθῶ, ἡγούμην εἰ μὲν Θέογνις εἴη πεπεισμένος ὑπὸ
τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἧττον ἀφεθή-
16 σεσθαι, εἰ δὲ μή, ὁμοίως ἀποθανεῖσθαι. Ταῦτα δὴ
διανοηθεὶς ἔφευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ τὴν
φυλακὴν ποιουμένων· τριῶν δὲ θυρῶν οὐσῶν, ἃς ἔδει
με διελθεῖν, ἅπασαι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον. Ἀφικόμενος
δ' εἰς Ἀρχένεω τοῦ ναυκλήρου ἐκεῖνον πέμπω εἰς ἄστυ,
πευσόμενον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ· ἥκων δ' ἔλεγεν ὅτι

Ἐρατοσθένης αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ συλλαβὼν εἰς τὸ δεσμω-
τήριον ἀπαγάγοι. Κἀγὼ μὲν ταῦτα πεπυσμένος τῆς 17
ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Μέγαράδε. Πολεμάρχῳ δὲ
παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα τὸ ἐπ' ἐκείνων εἰθισμένον
παράγγελμα, πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν
δι' ἥντινα ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι· οὕτω πολλοῦ ἐδέησε
κριθῆναι καὶ ἀπολογήσασθαι. Καὶ ἐπειδὴ ἀπεφέρετο ἐκ 18
τοῦ δεσμωτηρίου τεθνεώς, τριῶν ἡμῖν οἰκιῶν οὐσῶν ἐξ
οὐδεμιᾶς εἴασαν ἐξενεχθῆναι, ἀλλὰ κλήσιον μισθωσάμενοι
προὔθεντο αὐτόν. Καὶ πολλῶν ὄντων ἱματίων αἰτοῦσιν
οὐδὲν ἔδοσαν εἰς τὴν ταφήν, ἀλλὰ τῶν φίλων ὁ μὲν
ἱμάτιον ὁ δὲ προσκεφάλαιον ὁ δὲ ὅ τι ἕκαστος ἔτυχεν
ἔδωκεν. Καὶ ἔχοντες μὲν ἑπτακοσίας ἀσπίδας τῶν ἡμετέ- 19
ρων, ἔχοντες δ' ἀργύριον καὶ χρυσίον τοσοῦτον, χαλκὸν
δὲ καὶ κόσμον καὶ ἔπιπλα καὶ ἱμάτια γυναικεῖα ὅσα
οὐδέποτε ᾤοντο κτήσεσθαι, καὶ ἀνδράποδα εἴκοσι καὶ ἑκα-
τόν, ὧν τὰ μὲν βέλτιστα αὐτοὶ ἔλαβον, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸ
δημόσιον ἀπέδοσαν, εἰς τοσαύτην ἀπληστίαν καὶ αἰσχρο-
κέρδειαν ἀφίκοντο καὶ τοῦ τρόπου τοῦ αὑτῶν ἀπόδειξιν
ἐποιήσαντο· τῆς γὰρ Πολεμάρχου γυναικὸς χρυσοῦς
ἑλικτῆρας, οὓς ἔχουσα ἐτύγχανεν ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν
εἰς τὴν οἰκίαν, Μηλόβιος ἐκ τῶν ὤτων ἐξείλετο. Καὶ 20
οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς οὐσίας ἐλέου παρ'
αὐτῶν ἐτυγχάνομεν. Ἀλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς διὰ τὰ
χρήματα ἐξημάρτανον, ὥσπερ οὐδ' ἂν ἕτεροι μεγάλων
ἀδικημάτων ὀργὴν ἔχοντες, οὐ τούτων γε ἀξίους ὄντας
τῇ πόλει, ἀλλὰ πάσας μὲν τὰς χορηγίας χορηγήσαν-
τας, πολλὰς δ' εἰσφορὰς εἰσενεγκόντας, κοσμίους δ'
ἡμᾶς αὐτοὺς παρέχοντας καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον
ποιοῦντας, ἐχθρὸν δ' οὐδένα κεκτημένους, πολλοὺς δ'

Ἀθηναίων ἐκ τῶν πολεμίων λυσαμένους, πολλοῖς δὲ
τὰς θυγατέρας συνεκδόντας, οὐδ' ὁμοίως μετοικοῦντας
21 ὥσπερ αὐτοὶ ἐπολιτεύοντο. Οὗτοι γὰρ πολλοὺς μὲν
τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολλοὺς
δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίησαν, πολλοὺς
δ' ἐπιτίμους ὄντας ἀτίμους κατέστησαν, πολλῶν δὲ
22 θυγατέρας μελλούσας ἐκδίδοσθαι ἐκώλυσαν. Καὶ εἰς
τοσοῦτόν εἰσι τόλμης ἀφιγμένοι ὥσθ' ἥκουσιν ἀπολογη-
σόμενοι, ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν.
Ἐγὼ δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν· μετῆν
γάρ ἂν κἀμοὶ τούτου τἀγαθοῦ οὐκ ἐλάχιστον μέρος.
23 Νῦν δὲ οὔτε πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῖς τοιαῦτα ὑπάρχει
οὔτε πρὸς ἐμέ· τὸν ἀδελφὸν γάρ μου, ὥσπερ καὶ
πρότερον εἶπον, Ἐρατοσθένης ἀπέκτεινεν, οὔτ' αὐτὸς
ἰδίᾳ ἀδικούμενος οὔτ' εἰς τὴν πόλιν ὁρῶν ἐξαμαρτά-
νοντα, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ παρανομίᾳ προθύμως ἐξυπηρε-
24 τῶν. Ἀναβιβασάμενος δ' αὐτὸν βούλομαι ἐρέσθαι, ὦ
ἄνδρες δικασταί. Τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω· ἐπὶ μὲν
τῇ τούτου ὠφελείᾳ καὶ πρὸς ἕτερον περὶ τούτου διαλέ-
γεσθαι ἀσεβὲς εἶναι νομίζω, ἐπὶ δὲ τῇ τούτου βλάβῃ
καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον ὅσιον καὶ εὐσεβές. Ἀνάβηθι
οὖν μοι καὶ ἀπόκριναι, ὅ τι ἄν σε ἐρωτῶ.

25 Ἀπήγαγες Πολέμαρχον ἢ οὔ; Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόν-
των προσταχθέντα δεδιὼς ἐποίουν. Ἦσθα δ' ἐν τῷ
βουλευτηρίῳ, ὅτε οἱ λόγοι ἐγίγνοντο περὶ ἡμῶν; Ἦ.
Πότερον συνηγόρευες τοῖς κελεύουσιν ἀποκτεῖναι ἢ ἀντ-
έλεγες; Ἀντέλεγον, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. Ἡγούμενος
ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν ἢ δίκαια; Ἄδικα.

26 Εἶτ', ὦ σχετλιώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν ἵνα
σώσειας, συνελάμβανες δ' ἵν' ἀποκτείνειας; Καὶ ὅτε μὲν

τὸ πλῆθος ἦν ὑμῶν κύριον τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας, ἀντιλέγειν φὴς τοῖς βουλομένοις ἡμᾶς ἀπολέσαι, ἐπειδὴ δ' ἐπὶ σοὶ μόνῳ ἐγένετο καὶ σῶσαι Πολέμαρχον *καὶ μή, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπήγαγες;* Εἶθ' *ὅτι μέν, ὡς φής, ἀντειπὼν οὐδὲν ὠφέλησας, ἀξιοῖς χρηστὸς νομίζεσθαι, ὅτι δὲ συλλαβὼν ἀπέκτεινας, οὐκ οἴει ἐμοὶ καὶ τουτοισὶ δεῖν δοῦναι δίκην;*

Καὶ *μὴν οὐδὲ τοῦτο εἰκὸς αὐτῷ πιστεύειν, εἴπερ* 27
ἀληθῆ λέγει φάσκων ἀντειπεῖν, ὡς αὐτῷ προσετάχθη. Ἐπεὶ *τῷ ἧττον εἰκὸς ἦν προσταχθῆναι ἢ ὅστις ἀντειπών τε ἐτύγχανεν καὶ γνώμην ἐναντίαν ἀποδεδειγμένος;* Τίνα *γὰρ εἰκὸς ἦν ἧττον ταῦτα ὑπηρετῆσαι ἢ τὸν ἀντειπόντα οἷς ἐκεῖνοι ἐβούλοντο πραχθῆναι;* Ἔτι *δὲ* 28
τοῖς μὲν ἄλλοις Ἀθηναίοις *ἱκανή μοι δοκεῖ πρόφασις εἶναι τῶν γεγενημένων εἰς τοὺς τριάκοντα ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν· αὐτοὺς δὲ τοὺς τριάκοντα, ἐὰν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀναφέρωσι, πῶς ὑμᾶς εἰκὸς ἀποδέχεσθαι;* Εἰ 29
μὲν γάρ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀρχὴ ἰσχυροτέρα, ὑφ' ἧς αὐτῷ προσετάττετο παρὰ τὸ δίκαιον ἀνθρώπους ἀπολλύναι, ἴσως ἂν εἰκότως αὐτῷ συγγνώμην εἴχετε· νῦν δὲ παρὰ τοῦ καὶ λήψεσθε δίκην, εἴπερ ἐξέσται τοῖς τριάκοντα λέγειν ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποίουν; Καὶ *μὲν δὴ οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ* 30
σῴζειν παρόν, συλλαβὼν ἀπήγαγεν. Ὑμεῖς *δὲ πᾶσιν ὀργίζεσθε, ὅσοι εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον τὰς ὑμετέρας ζήτησιν ποιούμενοι ἢ ὑμῶν ἢ τῶν ὑμετέρων τινός.* Καίτοι 31
εἰ χρὴ τοῖς διὰ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἑτέρους ἀπολέσασι συγγνώμην ἔχειν, ἐκείνοις ἂν δικαιότερον ἔχοιτε· κίνδυνος γὰρ ἦν πεμφθεῖσι μὴ ἐλθεῖν καὶ καταλαβοῦσιν ἐξάρνοις γενέσθαι. Τῷ *δ'* Ἐρατοσθένει *ἐξῆν εἰπεῖν ὅτι*

οὐκ ἀπήντησεν, ἔπειτα ὅτι οὐκ εἶδεν· ταῦτα γὰρ οὔτ'
ἔλεγχον οὔτε βάσανον ἔχει, ὥστε μηδ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
32 βουλομένων οἷόν τ' εἶναι ἐξελεγχθῆναι. Χρῆν δέ σε, ὦ
Ἐρατόσθενες, εἴπερ ἦσθα χρηστός, πολὺ μᾶλλον τοῖς
μέλλουσιν ἀδίκως ἀποθανεῖσθαι μηνυτὴν γενέσθαι ἢ
33 τοὺς ἀκρίτους ἀπολουμένους συλλαμβάνειν. Νῦν δέ σου
τὰ ἔργα φανερὰ γεγένηται οὐχ ὡς ἀνιωμένου ἀλλ' ὡς
ἡδομένου τοῖς γιγνομένοις, ὥστε τούσδε ἐκ τῶν ἔργων
χρὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν, ἃ
ἴσασι γεγενημένα τῶν τότε λεγομένων τεκμήρια λαμ-
βάνοντας, ἐπειδὴ μάρτυρας περὶ αὐτῶν οὐχ οἷόν τε
παρασχέσθαι. Οὐ γὰρ μόνον ὑμῖν παρεῖναι οὐκ ἐξῆν,
ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι, ὥστ' ἐπὶ τούτοις ἐστὶ
πάντα κακὰ εἰργασμένοις τὴν πόλιν πάντα ἀγαθὰ
34 περὶ αὐτῶν λέγειν. Τοῦτο μέντοι οὐ φεύγω, ἀλλ' ὁμο-
λογῶ σοι, εἰ βούλει, ἀντειπεῖν. Θαυμάζω δὲ τί ἄν
ποτε ἐποίησας συνειπών, ὁπότε ἀντειπεῖν φάσκων
ἀπέκτεινας Πολέμαρχον. Δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
Ἐρατοσθένη δυοῖν θάτερον ἀποδεῖξαι, ἢ ὡς οὐκ ἀπή-
γαγεν αὐτόν, ἢ ὡς δικαίως τοῦτ' ἔπραξεν. Οὗτος δ'
ὡμολόγηκεν ἀδίκως συλλαβεῖν, ὥστε ῥᾳδίαν ὑμῖν τὴν
35 διαψήφισιν περὶ αὐτοῦ πεποίηκεν. Καὶ μὲν δὴ πολλοὶ
καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων ἥκουσιν εἰσόμενοι τίνα
γνώμην περὶ τούτων ἕξετε. Ὧν οἱ μὲν ὑμέτεροι ὄντες
πολῖται μαθόντες ἀπίασιν πότερον δίκην δώσουσιν ὧν
ἂν ἐξαμάρτωσιν, ἢ πράξαντες μὲν ὧν ἐφίενται τύ-
ραννοι τῆς πόλεως ἔσονται, δυστυχήσαντες δὲ τὸ ἴσον
ὑμῖν ἕξουσιν· ὅσοι δὲ ξένοι ἐπιδημοῦσιν, εἴσονται πό-
τερον ἀδίκως τοὺς τριάκοντα ἐκκηρύττουσιν ἐκ τῶν
πόλεων ἢ δικαίως. Εἰ γὰρ δὴ αὐτοὶ οἱ κακῶς πε-

πονθότες λαβόντες ἀφήσουσιν, ἤ που σφᾶς γ' αὐτοὺς ἡγήσονται περιέργους ὑπὲρ ὑμῶν τιμωρουμένους. Οὐκ 36
οὖν δεινὸν εἰ τοὺς μὲν στρατηγούς, οἳ ἐνίκων ναυμαχοῦντες, ὅτι διὰ χειμῶνα οὐχ οἷοί τ' ἔφασαν εἶναι τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης ἀνελέσθαι, θανάτῳ ἐζημιώσατε, ἡγούμενοι χρῆναι τῇ τῶν τεθνεώτων ἀρετῇ παρ' ἐκείνων δίκην λαβεῖν, τούτους δὲ δή, οἳ ἰδιῶται μὲν ὄντες καθ' ὅσον ἐδύναντο ἐποίησαν ἡμᾶς ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντας, ἐπειδὴ δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, ὁμολογοῦσιν ἑκόντες πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀποκτιννύναι, οὐκ ἄρα χρὴ αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας ὑφ' ὑμῶν ταῖς ἐσχάταις ζημίαις κολάζεσθαι;

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἠξίουν ἱκανὰ εἶναι 37
τὰ κατηγορημένα· μέχρι γὰρ τούτου νομίζω χρῆναι κατηγορεῖν ἕως ἂν θανάτου δόξῃ τῷ φεύγοντι ἄξια εἰργάσθαι· ταύτην γὰρ ἐσχάτην δίκην δυνάμεθα παρ' αὐτῶν λαβεῖν. Ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πολλὰ κατηγορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ οὐδ' ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πεπραγμένων δὶς ἀποθανόντες ἱκανὴν δίκην δοῦναι δύναιντ' ἄν. Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει 38
ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστίν, πρὸς μὲν τὰ κατηγορημένα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν ὑμᾶς, ἀποδεικνύντες ὡς στρατιῶται ἀγαθοί εἰσιν, ἢ ὡς πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες, ἢ ὡς πόλεις πολεμίας οὔσας φιλίας ἐποίησαν· ἐπεὶ κελεύετε 39
αὐτὸν ἀποδεῖξαι ὅπου τοσούτους τῶν πολεμίων ἀπέκτειναν ὅσους τῶν πολιτῶν, ἢ ναῦς ὅπου τοσαύτας ἔλαβον ὅσας αὐτοὶ παρέδοσαν, ἢ πόλιν ἥν τινα τοιαύτην προσεκτήσαντο οἵαν τὴν ὑμετέραν κατεδουλώσαντο.

40 Ἀλλὰ γὰρ ὅπλα τῶν πολεμίων ἐσκύλευσαν τοσαῦτα ὅσαπερ ὑμῶν ἀφείλοντο; Ἀλλὰ τείχη τοιαῦτα εἷλον οἷα τὰ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατέσκαψαν; Οἵτινες καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀττικὴν φρούρια καθεῖλον, καὶ ὑμῖν ἐδήλωσαν ὅτι οὐδὲ τὸ τεῖχος τὸ περὶ τὸν Πειραιᾶ Λακεδαιμονίων προσταττόντων περιεῖλον, ἀλλ' ὅτι αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω βεβαιοτέραν ἐνόμιζον εἶναι.

41 Πολλάκις οὖν ἐθαύμασα τῆς τόλμης τῶν λεγόντων ὑπὲρ αὐτοῦ, πλὴν ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστιν αὐτούς τε πάντα κακὰ ἐργάζεσθαι καὶ τοὺς τοιού-
42 τους ἐπαινεῖν. Οὐ γὰρ νῦν πρῶτον τῷ ὑμετέρῳ πλήθει τἀναντία ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀλιγαρχίαν καθιστὰς ἔφευγεν ἐξ Ἑλλησπόντου τριήραρχος καταλιπὼν τὴν ναῦν, μετ' Ἰατροκλέους καὶ ἑτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα οὐδὲν δέομαι λέγειν. Ἀφικόμενος δὲ δεῦρο τἀναντία τοῖς βουλομένοις δημοκρατίαν εἶναι ἔπραττεν. Καὶ τούτων μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

43 Τὸν μὲν τοίνυν μεταξὺ βίον αὐτοῦ παρήσω· ἐπειδὴ δ' ἡ συμφορὰ τῇ πόλει ἐγένετο, δημοκρατίας ἔτι οὔσης τῆς στάσεως ἦρξαν, ὅθεν πέντε ἄνδρες ἔφοροι κατέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἑταίρων, συναγωγῆς μὲν τῶν πολιτῶν, ἄρχοντες δὲ τῶν συνωμοτῶν, ἐναντία δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει πράττοντες· ὧν Ἐρατοσθένης
44 καὶ Κριτίας ἦσαν. Οὗτοι δὲ φυλάρχους τε ἐπὶ τὰς φυλὰς κατέστησαν, καὶ ὅ τι δέοι χειροτονεῖσθαι καὶ οὕστινας χρείη ἄρχειν παρήγγελλον, καὶ εἴ τι ἄλλο πράττειν βούλοιντο, κύριοι ἦσαν· οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν

*πολεμίων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων πολιτῶν ὄντων
ἐπεβουλεύεσθε ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν λήψεσθε πολ-
λῶν τ' ἐνδεεῖς ἔσεσθε.* Τοῦτο *γὰρ καλῶς ἠπίσταντο,* 45
*ὅτι ἄλλως μὲν οὐχ οἷοί τε ἔσονται περιγενέσθαι,
κακῶς δὲ πραττόντων δυνήσονται· καὶ ὑμᾶς ἡγοῦντο
τῶν παρόντων κακῶν ἐπιθυμοῦντας ἀπαλλαγῆναι περὶ
τῶν μελλόντων οὐκ ἐνθυμήσεσθαι.* Ὡς *τοίνυν τῶν* 46
*ἐφόρων ἐγένετο, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι, οὐ τοὺς
τότε συμπράττοντας (οὐ γὰρ ἂν δυναίμην), ἀλλὰ τοὺς
αὐτοῦ* Ἐρατοσθένους *ἀκούσαντας.* Καίτοι *κἀκεῖνοι εἰ* 47
*ἐσωφρόνουν κατεμαρτύρουν ἂν αὐτῶν, καὶ τοὺς δι-
δασκάλους τῶν σφετέρων ἁμαρτημάτων σφόδρ' ἂν
ἐκόλαζον, καὶ τοὺς ὅρκους οὐκ ἂν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν
πολιτῶν κακοῖς πιστοὺς ἐνόμιζον, ἐπὶ δὲ τοῖς τῆς
πόλεως ἀγαθοῖς ῥᾳδίως παρέβαινον.* Πρὸς *μὲν οὖν τού-
τους τοσαῦτα λέγω, τοὺς δὲ μάρτυράς μοι κάλει.* Καὶ
ὑμεῖς ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τῶν *μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε.* Τὸ *δὲ τελευταῖον εἰς* 48
*τὴν ἀρχὴν καταστὰς ἀγαθοῦ μὲν οὐδενὸς μετέσχεν,
κακῶν δὲ πολλῶν.* Καίτοι *εἴπερ ἦν ἀνὴρ ἀγαθός, ἐχρῆν
πρῶτον μὲν μὴ παρανόμως ἄρχειν, ἔπειτα τῇ βουλῇ
μηνυτὴν γίγνεσθαι περὶ τῶν εἰσαγγελιῶν ἁπασῶν, ὅτι
ψευδεῖς εἰσί, καὶ ὅτι* Βάτραχος *καὶ* Αἰσχυλίδης *οὐ τἀληθῆ
μηνύουσιν, ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα
εἰσαγγέλλουσι, συγκείμενα ἐπὶ τῇ τῶν πολιτῶν βλάβῃ.*
Καὶ *μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι κακόνοι ἦσαν* 49
*τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, οὐδὲν ἔλαττον ἠδίκουν σιωπῶντες·
ἕτεροι γὰρ ἦσαν οἱ λέγοντες καὶ πράττοντες ὧν οὐχ*

*οἷόν τ' ἦν μείζω κακὰ γενέσθαι τῇ πόλει· ὁπόσοι δ'
εὖνοί φασιν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθα ἔδειξαν, αὐτοί τε
τὰ βέλτιστα λέγοντες καὶ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ἀπο-
τρέποντες;*
50 *Ἴσως δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν ὅτι ἐδεδοίκει, καὶ ὑμῶν τοῦτο
ἐνίοις ἱκανὸν ἔσται. Ὅπως τοίνυν μὴ φανήσεται ἐν τῷ
λόγῳ τοῖς τριάκοντα ἐναντιούμενος· εἰ δὲ μή, ἐνταυθὶ
δῆλος ἔσται ὅτι ἐκεῖνά τε αὐτῷ ἤρεσκε καὶ τοσοῦτον
ἐδύνατο ὥστ' ἐναντιούμενος μηδὲν κακὸν παθεῖν ὑπ'
αὐτῶν. Χρῆν δ' αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας
ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ Θηραμέ-*
51 *νους, ὃς εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἐξήμαρτεν. Ἀλλ' οὗτος τὴν
μὲν πόλιν ἐχθρὰν ἐνόμιζεν εἶναι, τοὺς δ' ὑμετέρους
ἐχθροὺς φίλους, ὡς ἀμφότερά τε ταῦτα ἐγὼ πολλοῖς
τεκμηρίοις παραστήσω, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφο-
ρὰς οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν γιγνομένας,*
52 *ὁπότεροι πάντα πράξουσι. Καὶ γὰρ εἰ ὑπὲρ τῶν ἀδι-
κουμένων ἐστασίαζον, ποῦ κάλλιον ἦν ἀνδρὶ ἄρχοντι,
ἢ Θρασυβούλου Φυλὴν κατειληφότος, τότ' ἐπιδείξασθαι
τὴν αὑτοῦ εὔνοιαν; Ὁ δ' ἀντὶ τοῦ ἐπαγγείλασθαί τι
ἢ πρᾶξαι ἀγαθὸν πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῇ, ἐλθὼν μετὰ
τῶν συναρχόντων εἰς Σαλαμῖνα καὶ Ἐλευσῖνάδε τρια-
κοσίους τῶν πολιτῶν ἀπήγαγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον
καὶ μιᾷ ψήφῳ αὐτῶν ἁπάντων θάνατον κατεψηφίσατο.*
53 *Ἐπειδὴ δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ ἤλθομεν καὶ αἱ ταραχαὶ
αἱ γεγενημέναι κατέστησαν καὶ περὶ διαλλαγῶν οἱ
λόγοι ἐγίγνοντο, πολλὰς ἑκάτεροι ἐλπίδας εἴχομεν
πρᾴοι πρὸς ἀλλήλους ἔσεσθαι ὡς ἀμφότεροι ἐδείξαμεν.
Οἱ μὲν γὰρ ἐκ Πειραιῶς κρείττους ὄντες εἴασαν τοὺς*
54 *ἐξ ἄστεος ἀπελθεῖν· οἱ δ' εἰς τὸ ἄστυ ἐλθόντες τοὺς*

μὲν τριάκοντα ἐξέβαλον πλὴν Φείδωνος καὶ Ἐρατοσθέ-
νους, ἄρχοντας δὲ δέκα τοὺς ἐκείνοις ἐχθίστους εἵλοντο,
ἡγούμενοι δικαίως ἂν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούς τε τριά-
κοντα μισεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ φιλεῖσθαι. Τού- 55
των τοίνυν Φείδων γενόμενος καὶ Ἱπποκλῆς καὶ Ἐπι-
χάρης ὁ Λαμπτρεὺς καὶ ἕτεροι οἱ δοκοῦντες εἶναι
ἐναντιώτατοι Χαρικλεῖ καὶ Κριτίᾳ καὶ τῇ ἐκείνων
ἑταιρείᾳ, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, πο-
λὺ μείζω στάσιν καὶ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ
τοῖς ἐξ ἄστεος ἐποίησαν· ᾧ καὶ φανερῶς ἐπεδείξαντο 56
ὅτι οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐν Πειραιεῖ οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἀδίκως
ἀπολλυμένων ἐστασίαζον, οὐδ' οἱ τεθνεῶτες αὐτοὺς
ἐλύπουν, οὐδ' οἱ μέλλοντες ἀποθανεῖσθαι, ἀλλ' οἱ μεῖ-
ζον δυνάμενοι καὶ θᾶττον πλουτοῦντες. Λαβόντες γὰρ 57
τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πόλιν ἀμφοτέροις ἐπολέμουν, τοῖς
τε τριάκοντα πάντα κακὰ εἰργασμένοις καὶ ὑμῖν πάν-
τα κακὰ πεπονθόσιν. Καίτοι τοῦτο πᾶσι δῆλον, ὅτι
εἰ μὲν ἐκεῖνοι ἀδίκως ἔφευγον, ὑμεῖς δικαίως, εἰ δ'
ὑμεῖς ἀδίκως, οἱ τριάκοντα δικαίως. Οὐ γὰρ δὴ ἑτέ-
ρων ἔργων αἰτίαν λαβόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον.
Ὥστε σφόδρα χρὴ ὀργίζεσθαι, ὅτι Φείδωνι αἱρεθεὶς 58
ὑμᾶς διαλλάξαι καὶ καταγαγεῖν τῶν αὐτῶν ἔργων
Ἐρατοσθένης μετεῖχε καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ τοὺς μὲν
Κριτίου ἑταίρους κακῶς ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, ὑμῖν δ'
ἀδίκως φεύγουσιν οὐκ ἠθέλησεν ἀποδοῦναι τὴν πόλιν,
ἀλλ' ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα ἔπειθεν αὐτοὺς στρα-
τεύσασθαι, διαβάλλων ὅτι Βοιωτῶν ἡ πόλις ἔσται,
καὶ ἄλλα λέγων οἷς ᾤετο πείσειν μάλιστα. Οὐ δυ- 59
νάμενος δὲ τούτου τυχεῖν, εἴτε τῶν ἱερῶν ἐμποδὼν
ὄντων εἴτε καὶ αὐτῶν οὐ βουλομένων, ἑκατὸν τάλαντα

ἐδανείσατο, ἵν' ἔχοι ἐπικούρους μισθοῦσθαι. Καὶ Λύ-
σανδρον ἄρχοντα ᾐτήσαντο, εὐνούστατον μὲν ὄντα τῇ
ὀλιγαρχίᾳ, κακονούστατον δὲ τῇ πόλει, μισοῦντα δὲ
60 μάλιστα τοὺς ἐν Πειραιεῖ. Μισθωσάμενοι δὲ πάντας
ἀνθρώπους ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως, καὶ πόλεις ἄλλας
ἐπάγοντες, καὶ τελευτῶντες Λακεδαιμονίους καὶ τῶν
συμμάχων ὁπόσους ἐδύναντο πεῖσαι, οὐ διαλλάξαι ἀλλ'
ἀπολέσαι παρεσκευάζοντο τὴν πόλιν εἰ μὴ δι' ἄνδρας
ἀγαθούς, οἷς ὑμεῖς δηλώσατε παρὰ τῶν ἐχθρῶν δίκην
61 λαβόντες, ὅτι κἀκείνοις χάριν ἀποδώσετε. Ταῦτα δ'
ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οὐκ οἶδ' ὅ,τι δεῖ μάρτυ-
ρας παρασχέσθαι· ὅμως δ', ἐγώ τε γὰρ δέομαι ἀνα-
παύσασθαι, ὑμῶν τ' ἐνίοις ἥδιον ὡς πλείστων τοὺς
αὐτοὺς λόγους ἀκούειν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

62 Φέρε δὴ καὶ περὶ Θηραμένους ὡς ἂν δύνωμαι διὰ
βραχυτάτων διδάξω. Δέομαι δ' ὑμῶν ἀκοῦσαι ὑπέρ τ'
ἐμαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως. Καὶ μηδενὶ τοῦτο παραστῇ,
ὡς Ἐρατοσθένους κινδυνεύοντος Θηραμένους κατηγορῶ·
πυνθάνομαι γὰρ ταῦτα ἀπολογήσεσθαι αὐτόν, ὅτι ἐκείνῳ
63 φίλος ἦν καὶ τῶν αὐτῶν ἔργων μετεῖχεν. Καίτοι σφόδρ'
ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον
προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως οἰκοδομηθήσεται τὰ τείχη,
ὁπότε καὶ μετὰ Θηραμένους ὅπως καθαιρεθήσεται. Οὐ
γάρ μοι δοκοῦσιν ἐκεῖνοι ἴσου ἄξιοι γεγενῆσθαι· ὁ μὲν
γὰρ Λακεδαιμονίων ἀκόντων ᾠκοδόμησεν αὐτά, οὗτος
64 δὲ τοὺς πολίτας ἐξαπατήσας καθεῖλεν. Περιέστηκεν
οὖν τῇ πόλει τοὐναντίον ἢ ὡς εἰκὸς ἦν. Ἄξιον μὲν γὰρ
ἦν καὶ τοὺς φίλους τοὺς Θηραμένους προσαπολωλέναι,

πλὴν εἴ τις ἐτύγχανεν ἐκείνῳ τἀναντία πράττων· νῦν
δ' ὁρῶ τάς τ' ἀπολογίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφερομένας, τούς
τ' ἐκείνῳ συνόντας τιμᾶσθαι πειρωμένους, ὥσπερ πολ-
λῶν ἀγαθῶν αἰτίου ἀλλ' οὐ μεγάλων κακῶν γεγενημέ-
νου, ὃς πρῶτον μὲν τῆς προτέρας ὀλιγαρχίας αἰτιώ- 65
τατος ἐγένετο, πείσας ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων
πολιτείαν ἑλέσθαι. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ τῶν προ-
βούλων ὢν ταῦτ' ἔπραττεν, αὐτὸς δὲ δοκῶν εὐνούστατος
εἶναι τοῖς πράγμασι στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν ᾑρέθη. Καὶ 66
ἕως μὲν ἐτιμᾶτο πιστὸν ἑαυτὸν παρεῖχεν· ἐπειδὴ δὲ
Πείσανδρον μὲν καὶ Κάλλαισχρον καὶ ἑτέρους ἑώρα προ-
τέρους αὐτοῦ γιγνομένους, τὸ δ' ὑμέτερον πλῆθος οὐκέτι
βουλόμενον τῶν τετρακοσίων ἀκροᾶσθαι, τότ' ἤδη διά τε
τὸν πρὸς ἐκείνους φθόνον καὶ τὸ παρ' ὑμῶν δέος μετέσχε
τῶν 'Αριστοκράτους ἔργων. Βουλόμενος δὲ τῷ ὑμετέρῳ 67
πλήθει δοκεῖν πιστὸς εἶναι 'Αντιφῶντα καὶ 'Αρχεπτό-
λεμον φιλτάτους ὄντας αὐτῷ κατηγορῶν ἀπέκτεινεν,
εἰς τοσοῦτον δὲ κακίας ἦλθεν, ὥστε ἅμα μὲν διὰ τὴν
πρὸς ἐκείνους πίστιν ὑμᾶς κατεδουλώσατο, ἅμα δὲ διὰ
τὴν πρὸς ὑμᾶς τοὺς φίλους ἀπώλεσεν. Τιμώμενος δὲ 68
καὶ τῶν μεγίστων ἀξιούμενος, αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος
σώσειν τὴν πόλιν αὐτὸς ἀπώλεσε, φάσκων πρᾶγμα
εὑρηκέναι μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον. Ὑπέσχετο δ' εἰρή- 69
νην ποιήσειν μήτε ὅμηρα δοὺς μήτε τὰ τείχη καθελὼν
μήτε τὰς ναῦς παραδούς· τἆλλα δ' εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ
ἠθέλησεν, ἐκέλευσε δ' αὐτῷ πιστεύειν. Ὑμεῖς δέ, ὦ
ἄνδρες 'Αθηναῖοι, πραττούσης μὲν τῆς ἐν 'Αρείῳ πάγῳ
βουλῆς σωτήρια, ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν Θηραμένει,
εἰδότες δὲ ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι τῶν πολεμίων
ἕνεκα τἀπόρρητα ποιοῦνται, ἐκεῖνος δ' ἐν τοῖς αὐτοῦ

πολίταις οὐκ ἠθέλησεν εἰπεῖν ταῦθ' ἃ πρὸς τοὺς πολε-
μίους ἔμελλεν ἐρεῖν, ὅμως ἐπετρέψατε αὐτῷ πατρίδα
70 καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Ὁ δὲ ὧν
μὲν ὑπέσχετο οὐδὲν ἔπραξεν, οὕτω δ' ἐνετεθύμητο ὡς
χρὴ μικρὰν καὶ ἀσθενῆ γενέσθαι τὴν πόλιν, ὥστε περὶ
ὧν οὐδεὶς πώποτε οὔτε τῶν πολεμίων ἐμνήσθη οὔτε
τῶν πολιτῶν ἤλπισε, ταῦθ' ὑμᾶς ἔπεισε πρᾶξαι, οὐχ
ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναγκαζόμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐκείνοις
ἐπαγγελλόμενος, τοῦ τε Πειραιῶς τὰ τείχη περιελεῖν
καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πολιτείαν καταλῦσαι, εὖ εἰδὼς
ὅτι, εἰ μὴ πασῶν τῶν ἐλπίδων ἀποστερήσεσθε, τα-
71 χεῖαν παρ' αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν κομιεῖσθε. Καὶ τὸ
τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ πρότερον εἴασε
τὴν ἐκκλησίαν γενέσθαι, ἕως ὁ ὡμολογημένος καιρὸς
ἐπιμελῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐτηρήθη, καὶ μετεπέμψατο μὲν
τὰς μετὰ Λυσάνδρου ναῦς ἐκ Σάμου, ἐπεδήμησε δὲ
72 τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. Τότε δὲ τούτων ὑπαρ-
χόντων, καὶ παρόντων Λυσάνδρου καὶ Φιλοχάρους καὶ
Μιλτιάδου, περὶ τῆς πολιτείας τὴν ἐκκλησίαν ἐποίουν,
ἵνα μήτε ῥήτωρ μηδεὶς αὐτοῖς ἐναντιοῖτο μήτε πο-
λίτης, ὑμεῖς τε μὴ τὰ τῇ πόλει συμφέροντα ἕλοισθε,
73 ἀλλὰ τἀκείνοις δοκοῦντα ψηφίσαισθε. Ἀναστὰς δὲ
Θηραμένης ἐκέλευσεν ὑμᾶς τριάκοντα ἀνδράσιν ἐπι-
τρέψαι τὴν πόλιν καὶ τῇ πολιτείᾳ χρῆσθαι ἣν Δρα-
κοντίδης ἀπέφαινεν. Ὑμεῖς δ' ὅμως καὶ οὕτω διακείμε-
νοι ἐθορυβεῖτε ὡς οὐ ποιήσοντες ταῦτα. Ἐγιγνώσκετε
γὰρ ὅτι περὶ δουλείας καὶ ἐλευθερίας ἐν ἐκείνῃ τῇ
74 ἡμέρᾳ ἠκκλησιάζετε. Θηραμένης δέ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, (καὶ τούτων ὑμᾶς αὐτοὺς μάρτυρας παρέχομαι)
εἶπεν ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι τοῦ ὑμετέρου θορύβου,

ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων εἰδείη τοὺς τὰ ὅμοια
πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακε-
δαιμονίοις λέγοι. Μετ' ἐκεῖνον δὲ Λύσανδρος ἀναστὰς
ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καὶ ὅτι παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχοι,
καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σω-
τηρίας, εἰ μὴ ποιήσεθ' ἃ Θηραμένης κελεύει. Τῶν δ' 75
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅσοι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἦσαν, γνόντες τὴν
παρασκευὴν καὶ τὴν ἀνάγκην, οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες
ἡσυχίαν ἦγον, οἱ δ' ᾤχοντο ἀπιόντες, τοῦτο γοῦν σφί-
σιν αὐτοῖς συνειδότες, ὅτι οὐδὲν κακὸν τῇ πόλει ἐψη-
φίσαντο· ὀλίγοι δέ τινες καὶ πονηροὶ καὶ κακῶς βου-
λευόμενοι τὰ προσταχθέντα ἐχειροτόνησαν. Παρήγγελτο 76
γὰρ αὐτοῖς δέκα μὲν οὓς Θηραμένης ἀπέδειξε χειρο-
τονῆσαι, δέκα δὲ οὓς οἱ καθεστηκότες ἔφοροι κελεύοιεν,
δέκα δ' ἐκ τῶν παρόντων· οὕτω γὰρ τὴν ὑμετέραν
ἀσθένειαν ἑώρων καὶ τὴν αὑτῶν δύναμιν ἠπίσταντο,
ὥστε πρότερον ᾔδεσαν τὰ μέλλοντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
πραχθήσεσθαι. Ταῦτα δ' οὐκ ἐμοὶ δεῖ πιστεῦσαι, ἀλλ' 77
ἐκείνῳ· πάντα γὰρ τὰ ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένα ἐν τῇ βουλῇ
ἀπολογούμενος ἔλεγεν, ὀνειδίζων μὲν τοῖς φεύγουσιν,
ὅτι δι' αὐτὸν κατέλθοιεν, οὐδὲν φροντιζόντων Λακεδαι-
μονίων, ὀνειδίζων δὲ τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν ὅτι
πάντων τῶν πεπραγμένων τοῖς εἰρημένοις τρόποις ὑπ'
ἐμοῦ αὐτοῖς αἴτιος γεγενημένος τοιούτων αὐτῶν τυγ-
χάνοι, πολλὰς πίστεις αὐτὸς ἔργῳ δεδωκὼς καὶ παρ'
ἐκείνων εἰληφώς. Καὶ τοσούτων καὶ ἑτέρων κακῶν 78
καὶ αἰσχρῶν καὶ πάλαι καὶ νεωστὶ καὶ μικρῶν καὶ
μεγάλων αἰτίου γεγενημένου τολμήσουσιν αὐτοὺς φί-
λους ὄντας ἀποφαίνειν, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανόντος
ἀλλ' ὑπὸ τῆς αὐτοῦ πονηρίας, καὶ δικαίως μὲν ἐν

ὀλιγαρχίᾳ δίκην δόντος (ἤδη γὰρ αὐτὴν κατέλυσε),
δικαίως δ' ἂν ἐν δημοκρατίᾳ. Δὶς γὰρ ὑμᾶς κατ-
εδουλώσατο, τῶν μὲν παρόντων καταφρονῶν, τῶν δ'
ἀπόντων ἐπιθυμῶν, καὶ τῷ καλλίστῳ ὀνόματι χρώμε-
νος δεινοτάτων ἔργων διδάσκαλος καταστάς.

79 Περὶ μὲν τοίνυν Θηραμένους ἱκανά μοί ἐστι τὰ
κατηγορημένα· ἥκει δ' ὑμῖν ἐκεῖνος ὁ καιρός, ἐν ᾧ δεῖ
συγγνώμην καὶ ἔλεον μὴ εἶναι ἐν ταῖς ὑμετέραις
γνώμαις, ἀλλὰ παρ' Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τούτῳ
συναρχόντων δίκην λαβεῖν, μηδὲ μαχομένους μὲν κρείτ-
τους εἶναι τῶν πολεμίων, ψηφιζομένους δὲ ἥττους τῶν
80 ἐχθρῶν. Μηδ' ὧν φασι μέλλειν πράξειν πλείω χάριν
αὐτοῖς ἴστε ἢ ὧν ἐποίησαν ὀργίζεσθε· μηδ' ἀποῦσι
μὲν τοῖς τριάκοντα ἐπιβουλεύετε, παρόντας δ' ἀφῆτε·
μηδὲ τῆς τύχης, ἣ τούτους παρέδωκε τῇ πόλει, κάκιον
ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσητε.

81 Κατηγόρηται δὴ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τούτου φί-
λων, εἰς οὓς τὰς ἀπολογίας ἀνοίσει καὶ μεθ' ὧν αὐτῷ
ταῦτα πέπρακται. Ὁ μέντοι ἀγὼν οὐκ ἐξ ἴσου τῇ
πόλει καὶ Ἐρατοσθένει· οὗτος μὲν γὰρ κατήγορος
καὶ δικαστὴς αὐτὸς ἦν, ἡμεῖς δὲ νυνὶ εἰς κατηγορίαν
82 καὶ ἀπολογίαν καθέσταμεν. Καὶ οὗτοι μὲν τοὺς
οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀκρίτους ἀπέκτειναν, ὑμεῖς δὲ τοὺς
ἀπολέσαντας τὴν πόλιν κατὰ τὸν νόμον ἀξιοῦτε κρί-
νειν, παρ' ὧν οὐδ' ἂν παρανόμως βουλόμενοι δίκην
λαμβάνειν ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων ὧν τὴν πόλιν ἠδι-
κήκασι λάβοιτε. Τί γὰρ ἂν παθόντες δίκην ἀξίαν
83 εἴησαν τῶν ἔργων δεδωκότες; Πότερον, εἰ αὐτοὺς ἀπο-
κτείναιτε καὶ τοὺς παῖδας, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου
δίκην λάβοιτε, ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεῖς καὶ ἀδελ-

φοὺς ἀκρίτους ἀπέκτειναν; Ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρή-
ματα τὰ φανερὰ δημεύσαιτε, καλῶς ἂν ἔχοι ἢ τῇ
πόλει, ἧς οὕτω πολλὰ εἰλήφασιν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν
τὰς οἰκίας ἐξεπόρθησαν; Ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ποιοῦντες 84
δίκην ἱκανὴν παρ' αὐτῶν οὐκ ἂν δύναισθε λαβεῖν, πῶς
οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἥντινά τις
βούλοιτο παρὰ τούτων λαμβάνειν; Πᾶν δ' ἄν μοι δοκεῖ
τολμῆσαι ὅστις νυνί, οὐχ ἑτέρων ὄντων τῶν δικαστῶν
ἀλλ' αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων, ἥκει ἀπολογησό-
μενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς τούτου πονη-
ρίας· τοσοῦτον ἢ ὑμῶν καταπεφρόνηκεν ἢ ἑτέροις
πεπίστευκεν. Ὧν ἄξιον ἐπιμεληθῆναι ἀμφότερα ἐν- 85
θυμουμένους ὅτι οὔτ' ἂν ἐκεῖνα ἐδύναντο ποιεῖν μὴ
ἑτέρων συμπραττόντων οὔτ' ἂν νῦν ἐπεχείρησαν ἐλθεῖν
μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθήσεσθαι, οἳ οὐ τούτοις
ἥκουσι βοηθήσοντες, ἀλλ' ἡγούμενοι πολλὴν ἄδειαν καὶ
σφίσιν ἔσεσθαι τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται,
εἰ τοὺς μεγίστων κακῶν αἰτίους λαβόντες ἀφήσετε.

Ἀλλὰ καὶ τῶν συνερούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμάζειν, 86
πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ τούτους ἐξαιτήσονται, τὴν
αὐτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς τούτων
πονηρίας· ἐβουλόμην μέντἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους
εἶναι σῴζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι· ἢ ὡς
δεινοὶ λέγειν ἀπολογήσονται καὶ τὰ τούτων ἔργα πολ-
λοῦ ἄξια ἀποφανοῦσιν. Ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδεὶς
αὐτῶν οὐδὲ τὰ δίκαια πώποτε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν. Καὶ
μὲν δὴ πολὺ ῥᾷον ἡγοῦμαι εἶναι ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς
ἐπάσχετε ἀντειπεῖν, ἢ ὑπὲρ ὧν οὗτοι πεποιήκασιν
ἀπολογήσασθαι.

Ἀλλὰ τοὺς μάρτυρας ἄξιον ἰδεῖν, ὅτι τούτοις μαρ- 87

*τυροῦντες αὐτῶν κατηγοροῦσι, σφόδρα ἐπιλήσμονας
καὶ εὐήθεις νομίζοντες ὑμᾶς εἶναι, εἰ διὰ μὲν τοῦ
ὑμετέρου πλήθους ἀδεῶς ἡγοῦνται τοὺς τριάκοντα σώ-
σειν, διὰ δ' Ἐρατοσθένη καὶ τοὺς συνάρχοντας αὐτοῦ*
88 *δεινὸν ἦν καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν.* Καί-
*τοι οὗτοι μὲν σωθέντες πάλιν ἂν δύναιντο τὴν πόλιν
ἀπολέσαι· ἐκεῖνοι δέ, οὓς οὗτοι ἀπώλεσαν, τελευτήσαν-
τες τὸν βίον πέρας ἔχουσι τῆς τῶν ἐχθρῶν τιμωρίας.*
Οὔκουν *δεινὸν εἰ τῶν μὲν ἀδίκως τεθνεώτων οἱ φίλοι
συναπώλλυντο, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἀπολέσασιν ἦ
που ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἥξουσιν, ὁπότε βοηθεῖν τοσοῦ-*
89 *τοι παρασκευάζονται;* Καίτοι *λέγουσιν ὡς Ἐρατοσθένης
ἐλάχιστα τῶν τριάκοντα κακὰ εἴργασται, καὶ διὰ τοῦτο
αὐτὸν ἀξιοῦσι σωθῆναι· ὅτι δὲ τῶν ἄλλων πλεῖστα εἰς
ὑμᾶς ἐξημάρτηκεν, οὐκ οἴονται χρῆναι αὐτὸν ἀπολέ-*
90 *σθαι.* Ὑμεῖς *δὲ δείξετε ἥντινα γνώμην ἔχετε περὶ
τῶν πραγμάτων.* Εἰ *μὲν γὰρ τούτου καταψηφιεῖσθε,
δῆλοι ἔσεσθε ὀργιζόμενοι τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ
ἀποψηφιεῖσθε, ὀφθήσεσθε τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμηταὶ
τούτοις ὄντες, καὶ οὐχ ἕξετε λέγειν ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν*
91 *τριάκοντα προσταχθέντα ποιεῖτε· νυνὶ μὲν γὰρ οὐδεὶς
ὑμᾶς ἀναγκάζει παρὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην ψηφίζεσθαι.
Ὥστε ὑμῖν συμβουλεύω μὴ τούτων ἀποψηφισαμένους
ὑμῶν αὐτῶν καταψηφίσασθαι.* Μηδ' *οἴεσθε λήσειν διὰ
τὸ κρύβδην τὴν ψῆφον φέρειν· φανερὰν γὰρ τῇ πόλει
τὴν ὑμετέραν γνώμην ποιήσει.*

92 Βούλομαι *δ' ὀλίγα ἑκατέρους ἀναμνήσας καταβαί-
νειν, τούς τ' ἐξ ἄστεος καὶ τοὺς ἐκ* Πειραιῶς, *ἵνα τὰς
ὑμῖν διὰ τούτων γεγενημένας συμφορὰς παραδείγματα
ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε.* Καὶ *πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ*

ἄστεός ἐστε, σκέψασθε ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε, ὥστ' ἀδελφοῖς καὶ υἱέσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἡττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον ἔχετε, νικήσαντες δ' ἂν τούτοις ἐδουλεύετε. Καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν ἐκ τῶν 93 πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε. Συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἠξίουν, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες ὥστ' οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινούμενοι εὔνους ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνειδῶν μεταδιδόντες πιστοὺς ᾤοντο εἶναι. Ἀνθ' ὧν ὑμεῖς 94 νῦν ἐν τῷ θαρραλέῳ ὄντες, καθ' ὅσον δύνασθε, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ Πειραιῶς τιμωρήσασθε, ἐνθυμηθέντες μὲν ὅτι ὑπὸ τούτων πονηροτάτων ὄντων ἤρχεσθε, ἐνθυμηθέντες δὲ ὅτι μετ' ἀνδρῶν νῦν ἀρίστων πολιτεύεσθε καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθε καὶ περὶ τῆς πόλεως βουλεύεσθε, ἀναμνησθέντες δὲ τῶν ἐπικούρων, οὓς οὗτοι φύλακας τῆς σφετέρας ἀρχῆς καὶ τῆς ὑμετέρας δουλείας εἰς τὴν ἀκρόπολιν κατέστησαν. Καὶ 95 πρὸς ὑμᾶς μὲν ἔτι πολλῶν ὄντων εἰπεῖν τοσαῦτα λέγω. Ὅσοι δ' ἐκ Πειραιῶς ἐστε, πρῶτον μὲν τῶν ὅπλων ἀναμνήσθητε, ὅτι πολλὰς μάχας ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ μαχεσάμενοι οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀλλ' ὑπὸ τούτων εἰρήνης οὔσης ἀφῃρέθητε, ἔπειθ' ὅτι ἐξεκηρύχθητε μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἣν ὑμῖν οἱ πατέρες παρέδοσαν, φεύγοντας δ' ὑμᾶς ἐκ τῶν πόλεων ἐξῃτοῦντο. Ἀνθ' 96 ὧν ὀργίσθητε μὲν ὥσπερ ὅτ' ἐφεύγετε, ἀναμνήσθητε δὲ καὶ τῶν ἄλλων κακῶν ἃ πεπόνθατε ὑπ' αὐτῶν, οἳ τοὺς μὲν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἱερῶν συναρπάζοντες βιαίως ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἀπὸ τέκνων

καὶ γονέων καὶ γυναικῶν ἀφέλκοντες φονέας αὐτῶν ἠνάγκασαν γενέσθαι καὶ οὐδὲ ταφῆς τῆς νομιζομένης εἴασαν τυχεῖν, ἡγούμενοι τὴν αὐτῶν ἀρχὴν βεβαιοτέ-
97 ραν εἶναι τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας. Ὅσοι δὲ τὸν θάνατον διεφύγετε, πολλαχοῦ κινδυνεύσαντες καὶ εἰς πολλὰς πόλεις πλανηθέντες καὶ πανταχόθεν ἐκκηρυττόμενοι, ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι τοὺς παῖδας καταλιπόντες, οἱ δ' ἐν ξένῃ γῇ, πολλῶν ἐναντιουμένων ἤλθετε εἰς τὸν Πειραιᾶ· πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων κινδύνων ὑπαρξάντων ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι τοὺς μὲν ἠλευθερώσατε, τοὺς δ' εἰς
98 τὴν πατρίδα κατηγάγετε. Εἰ δ' ἐδυστυχήσατε καὶ τούτων ἡμάρτετε, αὐτοὶ μὲν ἂν δείσαντες ἐφεύγετε μὴ πάθητε τοιαῦτα οἷα καὶ πρότερον, καὶ οὔτ' ἂν ἱερὰ οὔτε βωμοὶ ὑμᾶς ἀδικουμένους διὰ τοὺς τούτων τρόπους ὠφέλησαν, ἃ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι σωτήρια γίγνεται· οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο, οἱ δ' ἐπὶ ξένης μικρῶν ἂν ἕνεκα συμβολαίων ἐδούλευον ἐρημίᾳ τῶν ἐπικουρησόντων.

99 Ἀλλὰ γὰρ οὐ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι βούλομαι λέγειν, τὰ πραχθέντα ὑπὸ τούτων οὐ δυνάμενος εἰπεῖν ἅπαντα· οὐδὲ γὰρ ἑνὸς κατηγόρου οὐδὲ δυοῖν ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ πολλῶν. Ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας οὐδὲν ἐλλέλειπται, ὑπέρ τε τῶν ἱερῶν, ὧν οὗτοι τὰ μὲν ἀπέδοντο τὰ δ' εἰσιόντες ἐμίαινον, ὑπέρ τε τῆς πόλεως, ἣν μικρὰν ἐποίουν, ὑπέρ τε τῶν νεωρίων, ἃ καθεῖλον, καὶ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμῦ-
100 ναι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθανοῦσι βοηθήσατε. Οἶμαι δ' αὐτοὺς ἡμῶν τ' ἀκροᾶσθαι καὶ ὑμᾶς ὄψεσθαι τὴν ψῆφον φέροντας, ἡγουμένους, ὅσοι μὲν ἂν τούτων ἀποψηφί-

σησθε, αὐτῶν θάνατον κατεψηφισμένους ἔσεσθαι, ὅσοι δ' ἂν παρὰ τούτων δίκην λάβητε, ὑπὲρ αὐτῶν τὰς τιμωρίας πεποιημένους.

Παύομαι κατηγορῶν. Ἀκηκόατε, ἑοράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε. Δικάζετε.

13.

ΚΑΤΑ ΑΓΟΡΑΤΟΥ.

Προσήκει μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ὑμῖν τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν οἳ ἀπέθανον εὖνοι ὄντες τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, προσήκει δὲ κἀμοὶ οὐχ ἥκιστα· κηδεστὴς γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος καὶ ἀνεψιός. Τυγχάνει οὖν ἐμοὶ ἡ αὐτὴ ἔχθρα πρὸς Ἀγόρατον τουτονὶ καὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ ὑπάρχουσα· ἔπραξε γὰρ οὗτος τοιαῦτα, δι' ἃ ὑπ' ἐμοῦ μὲν εἰκότως μισεῖται, ὑπὸ δὲ ὑμῶν, ἂν θεὸς θέλῃ, δικαίως τιμωρηθήσεται. Διονυσόδωρον 2
γὰρ τὸν κηδεστὴν τὸν ἐμὸν καὶ ἑτέρους πολλούς, ὧν δὴ τὰ ὀνόματα ἀκούσεσθε, ἄνδρας ὄντας ἀγαθοὺς περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀπέκτεινε. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐμὲ μὲν ἰδίᾳ καὶ ἕκαστον τῶν προσηκόντων μεγάλα ἐζημίωσε, τὴν δὲ πόλιν κοινῇ πᾶσαν τοιούτων ἀνδρῶν ἀποστερήσας οὐ μικρά, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἔβλαψεν. Ἐγὼ οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον 3
καὶ ὅσιον ἡγοῦμαι εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἅπασι τιμωρεῖσθαι καθ' ὅσον ἕκαστος δύναται· καὶ ποιοῦσι ταῦτα νομίζω ὑμῖν καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων ἄμεινον ἂν γίγνεσθαι. Δεῖ δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων ἁπάντων ἀκοῦσαι, ἵν' εἰδῆτε 4
πρῶτον μὲν ᾧ τρόπῳ ὑμῖν ἡ δημοκρατία κατελύθη καὶ

ὑφ' ὅτου, ἔπειτα δ' ᾧ τρόπῳ οἱ ἄνδρες ὑπ' Ἀγοράτου ἀπέθανον, καὶ δὴ ὅ τι ἀποθνήσκειν μέλλοντες ἐπέσκηψαν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἀκριβῶς μαθόντες ἥδιον ἂν καὶ ὁσιώτερον Ἀγοράτου τουτουῒ καταψηφίζοισθε. Ὅθεν οὖν ῥᾷστα ἡμεῖς τε διδάξομεν καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθε, ἐντεῦθεν ὑμῖν ἄρξομαι διηγεῖσθαι.

5 Ἐπειδὴ γὰρ αἱ νῆες αἱ ὑμέτεραι διεφθάρησαν καὶ
τὰ πράγματα ἀσθενέστερα ἐγεγένητο, οὐ πολλῷ χρόνῳ
ὕστερον αἵ τε νῆες αἱ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ
ἀφικνοῦνται, καὶ ἅμα λόγοι πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ
6 εἰρήνης ἐγίγνοντο. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ οἱ βουλόμε-
νοι νεώτερα πράγμχτα ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι ἐπεβού-
λευον, νομίζοντες κάλλιστον καιρὸν εἰληφέναι τὰ πράγ-
7 ματα, ὡς αὐτοὶ ἐβούλοντο, καταστήσασθαι. Ἡγοῦντο
δ' οὐδὲν ἄλλο σφίσιν ἐμποδὼν εἶναι ἢ τοὺς τοῦ δήμου
προεστηκότας καὶ τοὺς στρατηγοῦντας καὶ ταξιαρ-
χοῦντας. Τούτους οὖν ἐβούλοντο ἀμωσγέπως ἐκποδὼν
ποιήσασθαι, ἵνα ῥᾳδίως ἃ βούλοιντο διαπράττοιντο.
Πρῶτον μὲν οὖν Κλεοφῶντι ἐπέθεντο ἐκ τρόπου τοιούτου.
8 Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγίγνε-
το, καὶ οἱ παρὰ Λακεδαιμονίων ἥκοντες ἔλεγον ἐφ'
οἷς ἕτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, εἰ κατασκαφείη
τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν ἐπὶ δέκα στάδια ἑκατέρου,
τότε ὑμεῖς τε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠνέσχεσθε
ἀκούσαντες, Κλεοφῶν τε ὑπὲρ ὑμῶν πάντων ἀναστὰς
ἀντεῖπεν ὡς οὐδενὶ τρόπῳ οἷόν τε εἴη ποιεῖν ταῦτα.
9 Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης, ἐπιβουλεύων τῷ πλήθει
τῷ ὑμετέρῳ ἀναστὰς λέγει ὅτι, ἐὰν αὐτὸν ἕλησθε περὶ
τῆς εἰρήνης πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ποιήσει ὥστε
μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν ἐκείνους μήτε ἄλλο τὴν πόλιν

ἐλαττῶσαι μηδέν· οἴοιτο δὲ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν παρὰ
Λακεδαιμονίων τῇ πόλει εὑρήσεσθαι. Πεισθέντες δ' ὑμεῖς 10
εἵλεσθε ἐκεῖνον πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ὃν τῷ προ-
τέρῳ ἔτει στρατηγὸν χειροτονηθέντα ἀπεδοκιμάσατε,
οὐ νομίζοντες εὔνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ. Ἐκεῖ- 11
νος μὲν οὖν ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα ἔμεινεν ἐκεῖ πολὺν
χρόνον, καταλιπὼν ὑμᾶς πολιορκουμένους, εἰδὼς τὸ
ὑμέτερον πλῆθος ἐν ἀπορίᾳ ἐχόμενον καὶ διὰ τὸν πό-
λεμον καὶ τὰ κακὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ἐπιτηδείων ἐν-
δεεῖς ὄντας, νομίζων, εἰ διαθείη ὑμᾶς ὥσπερ διέθη-
κεν, ἀσμένους ὁποιαντινοῦν ἐθελῆσαι ἂν εἰρήνην ποιή-
σασθαι. Οἱ δ' ἐνθάδε ὑπομένοντες καὶ ἐπιβουλεύοντες 12
καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν εἰς ἀγῶνα ΚλεοΦῶντα
καθιστᾶσι, πρόφασιν μὲν ὅτι οὐκ ἦλθεν εἰς τὰ ὅπλα
ἀναπαυσόμενος, τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι ἀντεῖπεν ὑπὲρ ὑμῶν
μὴ καθαιρεῖν τὰ τείχη. Ἐκείνῳ μὲν οὖν δικαστήριον
παρασκευάσαντες καὶ εἰσελθόντες οἱ βουλόμενοι ὀλιγαρ-
χίαν καταστήσασθαι ἀπέκτειναν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύ-
τῃ. Θηραμένης δ' ὕστερον ἀφικνεῖται ἐκ Λακεδαίμονος. 13
Προσιόντες δ' αὐτῷ τῶν τε στρατηγῶν τινες καὶ τῶν
ταξιάρχων, ὧν ἦν Στρομβιχίδης καὶ Διονυσόδωρος,
καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν πολιτῶν εὖνοι ὄντες ὑμῖν, ὡς ἐδή-
λωσαν ὕστερον, ἠγανάκτουν σφόδρα. Ἦλθε γὰρ Φέρων
εἰρήνην τοιαύτην, οἵαν ἡμεῖς ἔργῳ μαθόντες ἐγνώ-
καμεν· πολλοὺς γὰρ τῶν πολιτῶν κἀγαθοὺς ἀπωλέ-
σαμεν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐξηλάθημεν. Ἦν 14
γὰρ ἀντὶ μὲν τοῦ ἐπὶ δέκα στάδια τῶν μακρῶν τειχῶν
διελεῖν ὅλα τὰ μακρὰ τείχη κατασκάψαι, ἀντὶ δὲ
τοῦ ἄλλο τι ἀγαθὸν τῇ πόλει εὑρέσθαι τάς τε ναῦς
παραδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὸ περὶ τὸν Πει-

15 ραιᾶ τεῖχος περιελεῖν. Ὁρῶντες δ' οὗτοι οἱ ἄνδρες ὀνό-
ματι μὲν εἰρήνην γιγνομένην, τῷ δ' ἔργῳ τὴν δημο-
κρατίαν καταλυομένην, οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν ταῦτα
γενέσθαι, οὐκ ἐλεοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ τείχη,
εἰ πεσεῖται, οὐδὲ κηδόμενοι τῶν νεῶν, εἰ Λακεδαιμο-
νίοις παραδοθήσονται (οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς τούτων πλέον
16 ἢ ἡμῶν ἑκάστῳ προσῆκεν), οὐδ' (ὥς φασί τινες) οὐκ
ἐπιθυμοῦντες εἰρήνην γίγνεσθαι, ἀλλὰ βουλόμενοι βελτίω
ταύτης εἰρήνην τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ποιῆσαι. Ἐνό-
μιζον δὲ δυνήσεσθαι καὶ ἔπραξαν ἄν, εἰ μὴ ὑπ' Ἀγο-
17 ράτου τουτουῒ ἀπώλοντο. Γνοὺς δὲ ὁ Θηραμένης καὶ
οἱ ἄλλοι οἱ ἐπιβουλεύοντες ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες οἳ
κωλύσουσι τὸν δῆμον καταλυθῆναι καὶ ἐναντιώσονται
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, προείλοντο, πρὶν τὴν ἐκκλησίαν
γενέσθαι, τούτους πρῶτον εἰς διαβολὰς καὶ κινδύνους
καταστῆσαι, ἵνα μηδεὶς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ ὑμετέρου πλή-
θους ἀντιλέγοι. Ἐπιβουλὴν οὖν τοιαύτην ἐπιβουλεύ-
18 ουσιν. Πείθουσι γὰρ Ἀγόρατον τουτονὶ μηνυτὴν κατὰ
τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων γενέσθαι, οὐ
συνειδότα ἐκείνοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέν (οὐ γὰρ
δήπου οὕτως ἐκεῖνοι ἢ ἀνόητοι ἦσαν ἢ ἄφιλοι, ὥστε
περὶ τηλικούτων ἂν πραγμάτων πράττοντες Ἀγόρατον
ὡς πιστὸν καὶ εὔνουν, δοῦλον καὶ ἐκ δούλων ὄντα,
παρεκάλεσαν), ἀλλ' ἐδόκει αὐτοῖς οὗτος ἐπιτήδειος
19 εἶναι μηνυτής. Ἐβούλοντο οὖν ἄκοντα δοκεῖν αὐτὸν
καὶ μὴ ἑκόντα μηνύειν, ὅπως πιστοτέρα ἡ μήνυσις
ὑποφαίνοιτο. Ὡς δὲ ἑκὼν ἐμήνυσε, καὶ ὑμᾶς οἶμαι
ἐκ τῶν πεπραγμένων αἰσθήσεσθαι. Εἰσπέμπουσι γὰρ
εἰς τὴν βουλὴν Θεόκριτον τὸν τοῦ Ἐλαφοστίκτου κα-
λουμένου· ὁ δὲ Θεόκριτος οὗτος ἑταῖρος ἦν τῷ Ἀγο-

ράτῳ καὶ ἐπιτήδειος. Ἡ δὲ βουλὴ διέφθαρτο καὶ ὀλι- 20
γαρχίας ἐπεθύμει, ὡς οἷόν τε μάλιστα. Τεκμήριον δέ·
οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν ἐξ ἐκείνης τῆς βουλῆς τὴν ὑστέραν
βουλὴν ἐβούλευον. Τοῦ δ' ἕνεκα ταῦτα λέγω ὑμῖν;
Ἵν' εἰδῆτε ὅτι τὰ ψηφίσματα τὰ ἐξ ἐκείνης τῆς βου-
λῆς οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ τῇ ὑμετέρᾳ ἀλλ' ἐπὶ καταλύσει
τοῦ δήμου τοῦ ὑμετέρου ἅπαντα ἐγένετο, καὶ ὡς
τοιούτοις οὖσιν αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχητε. Εἰσελθὼν 21
δ' εἰς ταύτην τὴν βουλὴν ἐν ἀπορρήτῳ Θεόκριτος μη-
νύει ὅτι συλλέγονταί τινες ἐναντιωσόμενοι τοῖς τότε
καθισταμένοις πράγμασιν. Τὰ μὲν οὖν ὀνόματα οὐκ
ἔφη αὐτῶν ἐρεῖν καθ' ἕκαστον· ὅρκους τε γὰρ ὀμωμο-
κέναι τοὺς αὐτοὺς ἐκείνοις, καὶ εἶναι ἑτέρους οἳ ἐροῦσι
τὰ ὀνόματα, αὐτὸς δ' οὐκ ἄν ποτε ποιῆσαι τοῦτο.
Καίτοι, εἰ μὴ ἐκ παρασκευῆς ἐμηνύετο, πῶς οὐκ ἂν 22
ἠνάγκασεν ἡ βουλὴ εἰπεῖν τὰ ὀνόματα Θεόκριτον καὶ
μὴ ἀνώνυμον τὴν μήνυσιν ποιήσασθαι; Νυνὶ δὲ τουτὶ
τὸ ψήφισμα ψηφίζεται.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψηφίσθη, κατέρ- 23
χονται ἐπὶ τὸν Ἀγόρατον εἰς τὸν Πειραιᾶ οἱ αἱρεθέν-
τες τῶν βουλευτῶν καὶ περιτυχόντες αὐτῷ ἐν ἀγορᾷ
ἐζήτουν ἄγειν. Παραγενόμενος δὲ Νικίας καὶ Νικομέ-
νης καὶ ἄλλοι τινές, ὁρῶντες τὰ πράγματα οὐχ οἷα
βέλτιστα ἐν τῇ πόλει ὄντα, ἄγειν μὲν τὸν Ἀγόρατον
οὐκ εἴασαν, ἀφῃροῦντο δὲ καὶ ἠγγυῶντο παρέξειν εἰς
τὴν βουλήν. Γραψάμενοι δ' οἱ βουλευταὶ τὰ ὀνόματα 24
τῶν ἐγγυωμένων, ἀπιόντες ᾤχοντο εἰς ἄστυ. Ὁ δ'
Ἀγόρατος καὶ οἱ ἐγγυηταὶ καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν

Μουνυχίασιν· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἐβουλεύοντο τί χρὴ
ποιεῖν. Ἐδόκει οὖν τοῖς ἐγγυηταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις
25 ἅπασιν ἐκποδὼν ποιήσασθαι τὸν Ἀγόρατον ὡς τάχιστα,
καὶ παρορμίσαντες δύο πλοῖα ἐδέοντο αὐτοῦ παντὶ τρόπῳ
ἀπελθεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συνεκπλεύσεσθαι,
ἕως τὰ πράγματα κατασταίη, λέγοντες ὅτι, εἰ κομισθείη
εἰς τὴν βουλήν, βασανιζόμενος ἴσως ἀναγκασθήσεται
ὀνόματα εἰπεῖν Ἀθηναίων, ὧν ἂν ὑποβάλωσιν οἱ βου-
26 λόμενοι κακόν τι ἐν τῇ πόλει ἐργάζεσθαι. Ταῦτα
ἐκείνων δεομένων, οὐκ ἠθέλησε πείθεσθαι αὐτοῖς Ἀγό-
ρατος οὑτοσί. Καίτοι, ὦ Ἀγόρατε, εἰ μή τί σοι ἦν
παρεσκευασμένον ᾧ ἐπίστευες μηδὲν κακὸν πείσεσθαι,
πῶς οὐκ ἂν ᾤχου καὶ πλοίων παρεσκευασμένων καὶ
τῶν ἐγγυητῶν ἑτοίμων ὄντων σοι συνεκπλεῖν; Ἔτι γὰρ
οἷόν τέ σοι ἦν, καὶ οὔπω ἡ βουλή σου ἐκράτει. Ἀλλὰ
27 μὲν δὴ οὐχ ὅμοιά γε σοὶ κἀκείνοις ὑπῆρχεν. Πρῶ-
τον μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἦσαν ὥστ' οὐκ ἐδέδισαν βασα-
νισθῆναι· ἔπειτα πατρίδα τὴν σφετέραν αὐτῶν κατα-
λιπόντες ἕτοιμοι ἦσαν συνεκπλεῖν μετὰ σοῦ, ἡγησά-
μενοι ταῦτα μᾶλλον λυσιτελεῖν ἢ τῶν πολιτῶν πολλοὺς
κἀγαθοὺς ὑπὸ σοῦ ἀδίκως ἀπολέσθαι. Σοὶ δὲ πρῶτον
μὲν κίνδυνος ἦν βασανισθῆναι ὑπομείναντι, ἔπειτα δ'
οὐ πατρίδα ἂν σαυτοῦ κατέλιπες, ὥστ' ἐκ παντὸς
28 τρόπου σοὶ μᾶλλον ἐκπλεῦσαι ἢ ἐκείνοις συνέφερεν, εἰ
μή τι ἦν ᾧ ἐπίστευες. Νῦν δὲ ἄκων μὲν προσποιεῖ,
ἑκὼν δὲ πολλοὺς κἀγαθοὺς Ἀθηναίων ἀπέκτεινας. Ὡς
δὲ παρεσκευάσθη ἅπαντα ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ μάρτυρές
εἰσι, καὶ αὐτό σου τὸ ψήφισμα τὸ τῆς βουλῆς κατα-
μαρτυρήσει.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ, ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψηφίσθη καὶ 29
ἦλθον οἱ ἐκ τῆς βουλῆς Μουνυχίαζε, ἑκὼν ἀνέστη Ἀγόρατος ἀπὸ τοῦ βωμοῦ· καίτοι νῦν γε βίᾳ φησὶν ἀφαιρεθῆναι. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὴν βουλὴν ἐκομίσθη, ἀπο- 30
γράφει πρῶτον μὲν τῶν αὑτοῦ ἐγγυητῶν τὰ ὀνόματα, ἔπειτα τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλων τινῶν πολιτῶν. Ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη τοῦ παντὸς κακοῦ ἐγένετο. Ὡς δ' ἀπέγραψε τὰ ὀνόματα, οἶμαι μὲν καὶ αὐτὸν ὁμολογήσειν· εἰ δὲ μή, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγὼ αὐτὸν ἐξελέγξω. Ἀπόκριναι δή μοι.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ἐβούλοντο τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔτι πλειόνων 31
αὐτὸν τὰ ὀνόματα ἀπογράψαι· οὐ γὰρ ἐδόκει αὐτοῖς ἅπαντά πω κατειρηκέναι· οὕτως ἔρρωτο ἡ βουλὴ κακόν τι ἐργάζεσθαι. Τούτους μὲν οὖν ἅπαντας ἑκὼν ἀπογράφει, οὐδεμιᾶς αὐτῷ ἀνάγκης οὔσης. Ἐπειδὴ δ' ἡ 32
ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγίγνετο, οὕτω σφόδρα τινὲς ἐπεμέλοντο ὅπως καὶ ἐν τῷ δήμῳ περὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων μήνυσις γένοιτο (περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπέχρη ἡ ἐν τῇ βουλῇ γεγενημένη), ὥστε καὶ ἐκεῖ τοῦτον παράγουσιν. Καί μοι ἀπόκριναι, ὦ Ἀγόρατε· οὐ γὰρ ἂν οἶμαί σε ἔξαρνον γενέσθαι ἃ ἐναντίον Ἀθηναίων ἁπάντων ἐποίησας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁμολογεῖ μὲν καὶ αὐτός, ὅμως δὲ καὶ τὸ ψήφισμα 33
ὑμῖν τοῦ δήμου ἀναγνώσεται.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ὅτι μὲν ἀπέγραψεν Ἀγόρατος οὑτοσὶ τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων τὰ ὀνόματα, τὰ μὲν ἐν τῇ βουλῇ τὰ δὲ ἐν
τῷ δήμῳ, καὶ ἔστι φονεὺς ἐκείνων, σχεδόν τι οἶμαι
ὑμᾶς ἐπίστασθαι· ὡς τοίνυν ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος
τῇ πόλει ἐγένετο καὶ οὐδ' ὑφ' ἑνὸς αὐτὸν προσήκει
34 ἐλεεῖσθαι, ἐγὼ οἶμαι ὑμῖν ἐν κεφαλαίοις ἀποδείξειν.
Ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνοι συλληφθέντες ἐδέθησαν, τότε καὶ
ὁ Λύσανδρος εἰς τοὺς λιμένας τοὺς ὑμετέρους εἰσέ-
πλευσε, καὶ αἱ νῆες αἱ ὑμέτεραι Λακεδαιμονίοις παρ-
εδόθησαν, καὶ τὰ τείχη κατεσκάφη, καὶ τί οὐ τῶν
35 δεινῶν τῇ πόλει ἐγένετο; Ἐπειδὴ τοίνυν οἱ τριάκοντα
κατέστησαν, εὐθέως κρίσιν τοῖς ἀνδράσι τούτοις ἐποίουν
ἐν τῇ βουλῇ, ὁ δὲ δῆμος ἐν δισχιλίοις ἐψήφιστο. Καί
μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

36 Εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκρίνοντο, ῥᾳδίως ἂν
ἐσῴζοντο· ἅπαντες γὰρ ἤδη ἐγνωκότες ἦτε οὗ ἦν κακοῦ
ἡ πόλις· νῦν δ' εἰς τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσάγουσιν ἐν
ᾧ οὐδὲν ἔτι ὠφελεῖν ἐδύνασθε. Ἡ δὲ κρίσις τοιαύτη
37 ἐγίγνετο, οἵαν καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἐπίστασθε. Οἱ μὲν γὰρ
τριάκοντα ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν βάθρων, οὗ νῦν οἱ πρυτά-
νεις καθίζονται· δύο δὲ τραπέζα ἐν τῷ πρόσθεν τῶν
τριάκοντα ἐκείσθην· τὴν δὲ ψῆφον οὐκ εἰς καδίσκους
ἀλλὰ φανερὰν ἐπὶ τὰς τραπέζας ταύτας ἔδει τίθεσθαι,
τὴν μὲν σῴζουσαν ἐπὶ τὴν πρώτην, τὴν δὲ καθαιροῦσαν
ἐπὶ τὴν ὑστέραν, ὥστ' ἐκ τίνος τρόπου ἔμελλέ τις αὐ-
38 τῶν σωθήσεσθαι; Ἑνὶ δὲ λόγῳ, ὅσοι εἰς τὸ βουλευτήριον

εἰσῆλθον κριθησόμενοι, ἁπάντων θάνατος κατεγιγνώ-
σκετο καὶ οὐδενὸς ἀπεψηφίσαντο, πλὴν Ἀγοράτου του-
τουΐ· τοῦτον δ' ἀφεῖσαν ὡς εὐεργέτην ὄντα. Ἵνα δ'
εἰδῆτε ὡς πολλοὶ ὑπὸ τούτου τεθνᾶσι, βούλομαι ὑμῖν
τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγνῶναι.

ΟΝΟΜΑΤΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θάνατος αὐτῶν 39
κατεγνώσθη καὶ ἔδει αὐτοὺς ἀποθνήσκειν, μεταπέμπον-
ται εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ μὲν ἀδελφήν, ὁ δὲ μητέρα,
ὁ δὲ γυναῖκα, ὁ δ' ἥτις ἦν ἑκάστῳ αὐτῶν προσήκουσα,
ἵνα τὰ ὕστατα ἀσπασάμενοι τοὺς αὐτῶν οὕτω τὸν βίον
τελευτήσειαν. Καὶ δὴ καὶ Διονυσόδωρος μεταπέμπεται 40
τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμήν, γυναῖκα ἑαυτοῦ οὖσαν. Πυθο-
μένη δ' ἐκείνη ἀφικνεῖται, μέλαν ἱμάτιον ἠμφιεσμένη,
ὡς εἰκὸς ἦν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ κεχρημένῳ.
Ἐναντίον δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς Διονυσόδωρος τά 41
τε οἰκεῖα διέθετο ὅπως αὐτῷ ἐδόκει, καὶ περὶ Ἀγορά-
του τουτουὶ ἔλεγεν, ὅτι οἱ αἴτιος ἦν τοῦ θανάτου, καὶ
ἐπέσκηπτεν ἐμοὶ καὶ Διονυσίῳ τουτῳί, τῷ ἀδελφῷ τῷ
αὐτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις πᾶσι τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀγό-
ρατον· καὶ τῇ γυναικὶ τῇ αὐτοῦ ἐπέσκηπτε, νομίζων 42
αὐτὴν κυεῖν ἐξ αὐτοῦ, ἐὰν ἄρρεν γένηται αὐτῇ παιδίον,
φράζειν αὐτῷ ἀνδρὶ γενομένῳ ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ
Ἀγόρατος ἀπέκτεινε, καὶ κελεύειν τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ.
Ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω μάρτυρας τούτων παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Οὗτοι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπ' Ἀγοράτου 43
ἀπογραφέντες ἀπέθανον. Ἐπειδὴ δὲ τούτους ἐκποδὼν

8

ἐποιήσαντο οἱ τριάκοντα, σχεδόν τι οἶμαι ὑμᾶς ἐπίστασθαι
ὡς πολλὰ καὶ δεινὰ μετὰ ταῦτα τῇ πόλει ἐγένετο,
ὧν οὗτος ἁπάντων αἴτιός ἐστιν, ἀποκτείνας ἐκείνους.
Ἀνιῶμαι μὲν οὖν ὑπομιμνήσκων τὰς γεγενημένας συμ-
44 φορὰς τῇ πόλει, ἀνάγκη δ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ἵν' εἰδῆτε ὡς σφόδρα ὑμῖν ἐλεεῖν
προσήκει Ἀγόρατον. Ἴστε μὲν γὰρ τοὺς ἐκ Σαλαμῖνος
τῶν πολιτῶν κομισθέντας, οἷοι ἦσαν καὶ ὅσοι καὶ οἵῳ
ὀλέθρῳ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπώλοντο· ἴστε δὲ τοὺς ἐξ
Ἐλευσῖνος, ὡς πολλοὶ τῇ αὐτῇ συμφορᾷ ἐχρήσαντο·
μέμνησθε δὲ καὶ τοὺς ἐνθάδε διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας
45 ἀπαγομένους εἰς τὸ δεσμωτήριον· οἳ οὐδὲν κακὸν τὴν
πόλιν ποιήσαντες ἠναγκάζοντο αἰσχίστῳ καὶ ἀκλεεστάτῳ
ὀλέθρῳ ἀπόλλυσθαι, οἱ μὲν γονέας πρεσβύτας κατα-
λείποντες, οἳ ἤλπιζον ὑπὸ τῶν σφετέρων αὐτῶν παίδων
γηροτροφηθέντες, ἐπειδὴ εὖ τελευτήσειαν τὸν βίον,
ταφήσεσθαι, οἱ δ' ἀδελφὰς ἀνεκδότους, οἱ δὲ παῖδας
46 μικροὺς πολλῆς ἔτι θεραπείας δεομένους· οὓς, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ποίαν τινὰ οἴεσθε γνώμην περὶ τούτου
ἔχειν, ἢ ποίαν τινὰ ἂν ψῆφον θέσθαι, εἰ ἐπ' ἐκείνοις
γένοιτο, ἀποστερηθέντας διὰ τοῦτον τῶν ἡδίστων; Ἔτι
δὲ τὰ τείχη κατεσκάφη, καὶ αἱ νῆες τοῖς πολεμίοις
παρεδόθησαν, καὶ τὰ νεώρια καθῃρέθη, καὶ Λακεδαιμό-
νιοι τὴν ἀκρόπολιν ὑμῶν εἶχον, καὶ ἡ δύναμις ἅπασα
τῆς πόλεως παρελύθη, ὥστε μηδὲν διαφέρειν τῆς ἐλα-
47 χίστης. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ ἴδια ἀπωλέσατε καὶ τὸ
τελευταῖον συλλήβδην ἅπαντες ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐκ
48 τῆς πατρίδος ἐξηλάθητε. Ταῦτ' ἐκεῖνοι οἱ ἀγαθοὶ ἄν-
δρες αἰσθόμενοι οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν τὴν εἰρήνην, ὦ
ἄνδρες δικασταί, ποιήσασθαι, οὓς σύ, Ἀγόρατε, βου-

λομένους ἀγαθόν τι πρᾶξαι τῇ πόλει ἀπέκτεινας, μηνύσας αὐτοὺς ἐπιβουλεύειν, καὶ αἴτιος εἶ ἁπάντων τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων τῇ πόλει. Νῦν οὖν μνησθέντες καὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος δυστυχημάτων καὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως τιμωρεῖσθε τὸν αἴτιον τούτων.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅ τι ποτὲ 49
τολμήσει πρὸς ὑμᾶς ἀπολογεῖσθαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν ἀποδεῖξαι ὡς οὐ κατεμήνυσε τῶν ἀνδρῶν τούτων οὐδ' αἴτιος αὐτοῖς ἐστι τοῦ θανάτου, ὃ οὐκ ἂν δύναιτο οὐδέποτε ἀποδεῖξαι. Πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ψηφίσματα 50
αὐτοῦ τὰ τῆς βουλῆς καὶ τὸ τοῦ δήμου καταμαρτυρεῖ, διαρρήδην ἀγορεύοντα περὶ ὧν Ἀγόρατος κατείρηκεν· ἔπειτα ἡ κρίσις, ἣν ἐκρίθη ἐπὶ τῶν τριάκοντα καὶ ἀφείθη, διαρρήδην λέγει, „διότι", φησίν „ἔδοξε τἀληθῆ εἰσαγγεῖλαι". Καί μοι ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΓΝΩΣΙΣ. ΓΡΑΦΑΙ.

Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀπέγραψεν, οὐδενὶ τρόπῳ δύναιτ' 51
ἂν ἀποδεῖξαι· δεῖ τοίνυν αὐτὸν ὡς δικαίως ἐμήνυσεν ἀποφαίνειν, ὁρῶν αὐτοὺς πονηρὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια τῷ δήμῳ τῷ ὑμετέρῳ πράττοντας. Οἴομαι δὲ τοῦτο αὐτὸν οὐδ' ἂν ἐπιχειρῆσαι ἀποδεικνύναι. Οὐ γὰρ δήπου, εἴ τι κακὸν τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων εἰργάσαντο, οἱ τριάκοντα, δεδιότες μὴ καταλυθείη ὁ δῆμος, τιμωροῦντες ἂν ὑπὲρ τοῦ δήμου αὐτοὺς ἀπέκτειναν, ἀλλ' οἶμαι πολὺ τοὐναντίον τούτου.

Ἀλλ' ἴσως φήσει ἄκων τοσαῦτα κακὰ ἐργάσασθαι. 52
Ἐγὼ δ' οὐκ οἶμαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ἐάν τις ὑμᾶς ὡς μάλιστα ἄκων μεγάλα κακὰ ἐργάσηται, καὶ ὧν μὴ οἷόν τε γενέσθαι ἐστὶν ὑπερβολήν, τούτου

ἕνεκα οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι. Εἶτα δὲ κἀκεῖνο μέ-
μνησθε, ὅτι ἐξῆν Ἀγοράτῳ τουτῳί, πρὶν εἰς τὴν βου-
λὴν κομισθῆναι, ὅτ' ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐκάθητο Μουνυ-
χίασι, σωθῆναι· καὶ γὰρ πλοῖα παρεσκεύαστο καὶ οἱ
53 *ἐγγυηταὶ ἕτοιμοι ἦσαν συναπιέναι. Καίτοι εἰ ἐκείνοις*
ἐπίθου καὶ ἠθέλησας ἐκπλεῦσαι μετ' ἐκείνων, οὔτ' ἂν
ἑκὼν οὔτ' ἄκων τοσούτους Ἀθηναίους ἀπέκτεινας· νῦν
δὲ πεισθεὶς ὑφ' ὧν τότε ἐπείσθης, εἰ τῶν στρατηγῶν
καὶ τῶν ταξιάρχων τὰ ὀνόματα μόνον εἴποις, μέγα τι
ᾤου παρ' αὐτῶν διαπράξεσθαι. Οὔκουν τούτου ἕνεκα
δεῖ σε παρ' ἡμῶν συγγνώμης τινὸς τυχεῖν, ἐπεὶ οὐδ'
ἐκεῖνοι παρὰ σοῦ οὐδεμιᾶς ἔτυχον, οὓς σὺ ἀπέκτεινας.
54 *Καὶ Ἱππίας μὲν ὁ Θάσιος καὶ Ξενοφῶν ὁ Καριδεύς,*
οἳ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ τούτῳ ὑπὸ τῆς βουλῆς μετε-
πέμφθησαν, οὗτοι μὲν ἀπέθανον, ὁ μὲν στρεβλωθείς,
ὁ δὲ Ἱππίας οὕτω, διότι οὐκ ἄξιοι ἐδόκουν τοῖς τριά-
κοντα σωτηρίας εἶναι (οὐδένα γὰρ Ἀθηναίων ἀπώλλυ-
σαν)· Ἀγόρατος δ' ἀφείθη, διότι ἐκείνοις ἐδόκει τὰ
ἥδιστα πεποιηκέναι.

55 *Ἀκούω δ' αὐτὸν καὶ εἰς Μενέστρατον ἀναφέρειν τι*
περὶ τῶν ἀπογραφῶν τούτων. Τὸ δὲ τοῦ Μενεστράτου
πρᾶγμα τοιοῦτον ἐγένετο. Ὁ Μενέστρατος οὗτος ἀπε-
γράφη ὑπὸ τοῦ Ἀγοράτου καὶ συλληφθεὶς ἐδέδετο·
Ἁγνόδωρος δ' ἦν Ἀμφιτροπαιεύς, δημότης τοῦ Μενε-
στράτου, Κριτίου κηδεστὴς τοῦ τῶν τριάκοντα. Οὗτος
οὖν, ὅτε ἡ ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγί-
γνετο, ἅμα μὲν βουλόμενος τὸν Μενέστρατον σωθῆναι,
ἅμα δὲ ὡς πλείστους ἀπογραφέντας ἀπολέσθαι, παρ-
άγει αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον, καὶ εὑρίσκονται αὐτῷ κατὰ
τὸ ψήφισμα τουτὶ ἄδειαν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγένετο, μηνύει ὁ 56
Μενέστρατος καὶ προσαπογράφει ἑτέρους τῶν πολιτῶν.
Τοῦτον μὲν τοίνυν οἱ μὲν τριάκοντα ἀφεῖσαν ὥσπερ
Ἀγόρατον τουτονί, δόξαντα τἀληθῆ εἰσαγγεῖλαι, ὑμεῖς
δὲ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον λαβόντες ἐν δικαστηρίῳ ὡς
ἀνδροφόνον ὄντα, θάνατον καταψηφισάμενοι, τῷ δημίῳ
παρέδοτε, καὶ ἀπετυμπανίσθη. Καίτοι εἰ δικαίως ἐκεῖνος 57
ἀπέθανεν, ἦπου Ἀγόρατός γε δικαίως ἀποθανεῖται,
ὅς γε τὸν Μενέστρατον ἀπογράψας αἴτιος ἐκείνῳ τε
ἐστὶ τοῦ θανάτου, καὶ τοῖς ὑπὸ Μενεστράτου ἀπογρα-
φεῖσι τίς αἰτιώτερος ἢ ὁ εἰς τοιαύτην ἀνάγκην ἐκεῖνον
καταστήσας;

Ἀνόμοιος δέ μοι δοκεῖ Ἀριστοφάνει γενέσθαι τῷ 58
Χολλήδῃ, ὃς ἐγγυητὴς τότε τούτου ἐγένετο καὶ τὰ
πλοῖα παρασκευάσας Μουνυχίασιν ἕτοιμος ἦν συνεκ-
πλεῖν μετὰ τούτου. Καὶ τό γ' ἐπ' ἐκεῖνον εἶναι ἐσώ-
θης καὶ οὔτ' ἂν Ἀθηναίων οὐδένα ἀπώλεσας οὔτ' ἂν
αὐτὸς σὺ εἰς τοιούτους κινδύνους κατέστης· νῦν δὲ καὶ 59
τὸν σωτῆρα τὸν σαυτοῦ ἐτόλμησας ἀπολέσαι, καὶ ἀπέ-
γραψας καὶ ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους ἐγγυητάς. Τοῦτον
μέντοι ὡς οὐ καθαρῶς Ἀθηναῖον ὄντα ἐβούλοντό τινες
βασανισθῆναι, καὶ τουτὶ τὸ ψήφισμα τὸν δῆμον ἀνα-
πείθουσι ψηφίζεσθαι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Μετὰ τοῦτο τοίνυν προσιόντες τῷ Ἀριστοφάνει οἱ 60
πράττοντες τότε τὰ πράγματα ἐδέοντο αὐτοῦ κατει-
πεῖν καὶ σῴζεσθαι, καὶ μὴ κινδυνεύειν ἀγωνισάμε-

νον ξενίας τὰ ἔσχατα παθεῖν. Ὁ δ' οὐκ ἔφη οὐδέ-
ποτε· οὕτω χρηστὸς ἦν καὶ περὶ τοὺς δεδεμένους καὶ
περὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, ὥσθ' εἵλετο μᾶλλον
ἀποθανεῖν ἢ κατειπεῖν καὶ ἀδίκως τινὰς ἀπολέσαι.
61 Ἐκεῖνος μὲν τοίνυν ὑπὸ σοῦ ἀπολλύμενος τοιουτοσὶ
ἐγένετο· σὺ δ' οὐδὲν τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις συνειδώς,
πεισθεὶς δὲ ὡς σύ γε, ἐὰν ἐκεῖνοι ἀπόλωνται, μεθέξεις
τῆς τότε καθισταμένης πολιτείας, ἀπέγραφες καὶ ἀπέ-
κτεινες Ἀθηναίων πολλοὺς κἀγαθούς.

62 Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεῖξαι οἵων
ἀνδρῶν ὑπ' Ἀγοράτου ἀπεστέρησθε. Εἰ μὲν οὖν οὐ
πολλοὶ ἦσαν, καθ' ἕκαστον ἂν περὶ αὐτῶν ἠκούετε, νῦν
δὲ συλλήβδην περὶ πάντων ἐρῶ. Οἱ μὲν γὰρ στρατη-
γήσαντες ὑμῖν πολλάκις μείζω τὴν πόλιν τοῖς διαδε-
χομένοις στρατηγοῖς παρέδοσαν· οἱ δ' ἑτέρας μεγάλας
ἀρχὰς ἄρξαντες καὶ τριηραρχίας πολλὰς τριηραρχή-
σαντες οὐδεπώποτε οὐδ' ὑφ' ἑνὸς ὑμῶν οὐδεμίαν αἰτίαν
63 αἰσχρὰν ἔσχον. Οἱ δ' αὐτῶν περιγενόμενοι καὶ σωθέν-
τες, οὓς οὗτος μὲν ἀπέκτεινεν ὠμῶς, ἡ δὲ τύχη καὶ ὁ
δαίμων περιεποίησε, φυγόντες ἐνθένδε καὶ κατελθόντες
ἀπὸ Φυλῆς τιμῶνται ὑφ' ὑμῶν ὡς ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες.
64 Τούτους μέντοι τοιούτους ὄντας Ἀγόρατος τοὺς μὲν
ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ φυγάδας ἐντεῦθεν ἐποίησε, τίς ὢν
αὐτός; Δεῖ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι δοῦλος καὶ ἐκ δούλων
ἐστίν, ἵν' εἰδῆτε οἷος ὢν ὑμᾶς ἐλυμαίνετο. Τούτῳ μὲν
γὰρ πατὴρ ἦν Εὐμάρης, ἐγένετο δ' ὁ Εὐμάρης οὗτος
Νικοκλέους καὶ Ἀντικλέους. Καί μοι ἀνάβητε μάρτυρες.

65 sq. v. post 69.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

67 Ἦσαν τοίνυν οὗτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τέτταρες

ἀδελφοί. Τούτων εἷς μὲν ὁ πρεσβύτατος ἐν Σικελίᾳ παραφρυκτωρευόμενος ληφθεὶς ὑπὸ Λαμάχου ἀπετυμπανίσθη· ὁ δὲ δεύτερος εἰς Κόρινθον μὲν ἐντευθενὶ ἀνδράποδον ἐξήγαγεν, ἐκεῖθεν δὲ παιδίσκην ἀστῆς ἐξάγων ἁλίσκεται καὶ δεδεμένος ἀπέθανε· τὸν δὲ τρίτον Φαινιπ- 63
πίδης ἐνθάδε λωποδύτην ἀπήγαγε, καὶ ὑμεῖς κρίναντες αὐτὸν καὶ καταγνόντες αὐτοῦ θάνατον ἀποτυμπανίσαι παρέδοτε. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, καὶ αὐτὸν οἶμαι ὁμολογήσειν τοῦτον καὶ μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Πῶς οὖν οὐχ ἅπασι προσήκει ὑμῖν τούτου καταψη- 64
φίζεσθαι; Εἰ γὰρ τούτων ἕκαστος δι' ἓν ἁμάρτημα θανάτου ἠξιώθη, ἦπου τοῦ γε πολλὰ ἐξημαρτηκότος καὶ δημοσίᾳ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ὑμῶν, ὧν ἑκάστου ἁμαρτήματος ἐν τοῖς νόμοις θάνατος ἡ ζημία ἐστί, δεῖ ὑμᾶς σφόδρα θάνατον καταψηφίσασθαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τἄλλα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσα κακὰ καὶ 65
αἰσχρὰ καὶ τούτῳ καὶ τοῖς τούτου ἀδελφοῖς ἐπιτετήδευται, πολὺ ἂν εἴη ἔργον λέγειν, περὶ δὲ συκοφαντίας, ὅσας οὗτος ἢ δίκας συκοφαντῶν ἐδικάζετο ἢ γραφὰς ἐγράφετο ἢ ἀπογραφὰς ἀπέγραφεν, οὐδέν με δεῖ καθ' ἕκαστον λέγειν· συλλήβδην γὰρ ὑμεῖς ἅπαντες καὶ ἐν τῷ δήμῳ καὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ συκοφαντίαν αὐτοῦ 66
κατέγνωτε καὶ ὦφλεν ὑμῖν μυρίας δραχμάς, ὥστε τοῦτο μὲν ἱκανῶς ὑφ' ὑμῶν ἁπάντων μεμαρτύρηται. Γυναῖκας τοίνυν τῶν πολιτῶν τοιοῦτος ὢν μοιχεύειν καὶ διαφθείρειν ἐλευθέρας ἐπεχείρησε, καὶ ἐλήφθη μοιχός·

καὶ τούτου θάνατος ἡ ζημία ἐστίν. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, μάρτυρας κάλει.

70 Λέξει δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐξαπατῆσαι ὑμᾶς πειράσεται, ὡς Φρύνιχον ἀπέκτεινε, καὶ ἀντὶ τούτου φήσει αὐτὸν Ἀθηναῖον τὸν δῆμον ποιήσασθαι, ψευδόμενος, ὦ ἄνδρες δικασταί· οὔτε γὰρ Φρύνιχον ἀπέκτεινεν,
71 οὔτ' Ἀθηναῖον αὐτὸν ὁ δῆμος ἐποιήσατο. Φρυνίχῳ γὰρ κοινῇ Θρασύβουλός τε ὁ Καλυδώνιος καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς ἐπεβούλευσαν· ἐπειδὴ δὲ περιτυχέτην αὐτῷ βαδίζοντι, ὁ μὲν Θρασύβουλος τύπτει τὸν Φρύνιχον καὶ καταβάλλει πατάξας, ὁ δ' Ἀπολλόδωρος οὐχ ἥψατο, ἀλλ' ἐν τούτῳ κραυγὴ γίγνεται καὶ ᾤχοντο φεύγοντες. Ἀγόρατος δ' οὑτοσὶ οὔτε παρεκλήθη οὔτε παρεγένετο οὔτ' εἶδε τοῦ πράγματος οὐδέν. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, αὐτὸ ὑμῖν τὸ ψήφισμα δηλώσει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

72 Ὅτι μὲν οὐκ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ψηφίσματος δῆλον· οὐδαμοῦ γὰρ ἐστὶν Ἀγόρατον Ἀθηναῖον εἶναι· καίτοι εἴπερ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, ἔδει αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ, ἵναπερ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδωρον, Ἀθηναῖον πεποιημένον ἐγγεγράφθαι· τὰ μέντοι ὀνόματα διαπράττονται τὰ σφῶν αὐτῶν, δόντες ἀργύριον τῷ ῥήτορι, προσγραφῆναι εἰς τὴν στήλην ὡς εὐεργετῶν ὄντων. Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐλέγξει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

73 Οὕτω μέντοι οὗτος πολὺ ὑμῶν κατεφρόνει, ὥστ' οὐκ ὢν Ἀθηναῖος καὶ ἐδίκαζε καὶ ἠκκλησίαζε καὶ γραφὰς τὰς ἐξ ἀνθρώπων ἐγράφετο, ἐπιγραφόμενος

Ἀναγυράσιος εἶναι. Ἔπειτα δὲ καὶ ἕτερον μέγα τε-
κμήριον ὡς οὐκ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, δι' ὃ Ἀθηναῖός
φησι γεγενῆσθαι. Ὁ Φρύνιχος γὰρ οὗτος τοὺς τετρα-
κοσίους κατέστησεν· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος ἀπέθανεν οἱ πολ-
λοὶ τῶν τετρακοσίων ἔφυγον. Πότερον οὖν δοκοῦσιν 74
ὑμῖν οἱ τριάκοντα καὶ ἡ βουλὴ ἡ τότε βουλεύουσα,
οἳ αὐτοὶ ἦσαν ἅπαντες τῶν τετρακοσίων τῶν φυγόν-
των, ἀφεῖναι ἂν λαβόντες τὸν Φρύνιχον ἀποκτείναντα,
ἢ τιμωρήσασθαι ὑπὲρ Φρυνίχου καὶ τῆς φυγῆς ἧς αὐ-
τοὶ ἔφυγον; Ἐγὼ μὲν οἶμαι τιμωρήσασθαι ἄν. Εἰ μὲν 75
οὖν μὴ ἀποκτείνας προσποιεῖται, ὡς ἐγώ φημι, ἀδικεῖ,
εἰ δ' ἀμφισβητεῖς καὶ φὴς Φρύνιχον ἀποκτεῖναι, δῆ-
λον ὅτι μείζω τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων κακὰ ποιήσας
τὴν περὶ Φρυνίχου αἰτίαν πρὸς τοὺς τριάκοντα ἀπε-
λύσω· οὐδέποτε γὰρ πείσεις οὐδένα ἀνθρώπων ὡς Φρύ-
νιχον ἀποκτείνας ἀφείθης ἂν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, εἰ
μὴ μεγάλα τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων καὶ ἀνήκεστα
κακὰ εἰργάσω. Ἐὰν μὲν οὖν φάσκῃ Φρύνιχον ἀπο- 76
κτεῖναι, τούτων μέμνησθε καὶ τοῦτον τιμωρεῖσθε ἀνθ'
ὧν ἐποίησεν, ἐὰν δ' οὐ φάσκῃ, ἔρεσθε αὐτὸν δι' ὅ τι
φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι. Ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ἀποδεῖξαι,
τιμωρεῖσθε αὐτὸν ὅτι καὶ ἐδίκαζε καὶ ἠκκλησίαζε καὶ
ἐσυκοφάντει πολλοὺς ὡς Ἀθηναῖος τοὔνομα ἐπιγραφό-
μενος.

Ἀκούω δ' αὐτὸν παρασκευάζεσθαι ἀπολογεῖσθαι ὡς 77
ἐπὶ Φυλήν τ' ᾤχετο καὶ συγκατῆλθε τοῖς ἀπὸ Φυλῆς,
καὶ τοῦτο μέγιστον αὐτῷ ἀγώνισμα εἶναι. Ἐγένετο δὲ
τοιοῦτον. Ἦλθε μὲν οὗτος ἐπὶ Φυλήν· καίτοι πῶς ἂν
γένοιτο ἄνθρωπος τούτου μιαρώτερος, ὅστις εἰδὼς ὅτι εἰσί
τινες ἐπὶ Φυλῇ τῶν ὑπὸ τούτου ἐκπεπτωκότων ἐτόλμησεν

78 ἐλθεῖν ὡς τούτους; Ἐπειδὴ δ' εἶδον αὐτὸν τάχιστα συλ-
λαβόντες ἀπάγουσιν ἄντικρυς οἷπερ καὶ εἴ τινα λῃστὴν
ἢ κακοῦργον συλλάβοιεν. Στρατηγῶν δ' Ἄνυτος οὐκ
ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα, λέγων ὅτι οὔπω
οὕτω διακέοιντο, ὥστε τιμωρεῖσθαί τινας τῶν ἐχθρῶν,
ἀλλὰ νῦν μὲν δεῖν αὐτοὺς ἡσυχίαν ἔχειν, εἰ δέ ποτε
οἴκαδε κατέλθοιεν, τότε καὶ τιμωρήσοιντο τοὺς ἀδι-
79 κοῦντας. Ταῦτα λέγων αἴτιος ἐγένετο τοῦ ἀποφυγεῖν
τοῦτον· ἀνάγκη δ' ἦν ἀνδρὸς στρατηγοῦ ἀκροᾶσθαι,
εἴπερ ἔμελλον σωθήσεσθαι. Ἀλλ' ἕτερον· οὔτε γὰρ
συσσιτήσας τούτῳ οὐδεὶς φανήσεται οὐδὲ σύσκηνος γε-
νόμενος, οὔτε ὁ ταξίαρχος εἰς τὴν φυλὴν κατατάξας,
ἀλλ' ὥσπερ ἀλιτηρίῳ οὐδεὶς ἀνθρώπων αὐτῷ διελέγετο.
Καί μοι κάλει τὸν ταξίαρχον.

ΜΑΡΤΥΣ.

80 Ἐπειδὴ δ' αἱ διαλλαγαὶ πρὸς ἀλλήλους ἐγένοντο
καὶ ἔπεμψαν οἱ ἐκ Πειραιῶς τὴν πομπὴν εἰς πόλιν,
ἡγεῖτο μὲν Αἴσιμος τῶν ὁπλιτῶν, οὗτος δ' οὕτω τολ-
μηρὸς καὶ ἐκεῖ ἐγένετο· συνηκολούθει γὰρ λαβὼν τὰ
ὅπλα καὶ συνέπεμπε τὴν πομπὴν μετὰ τῶν ὁπλιτῶν
81 πρὸς τὸ ἄστυ. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ταῖς πύλαις ἦσαν καὶ
ἔθεντο τὰ ὅπλα, πρὶν εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ὁ μὲν
Αἴσιμος αἰσθάνεται καὶ προσελθὼν τήν τ' ἀσπίδα αὐ-
τοῦ λαβὼν ἔρριψε καὶ ἀπιέναι ἐκέλευσεν ἐς κόρακας·
οὐ γὰρ ἔφη δεῖν ἀνδροφόνον αὐτὸν ὄντα συμπέμπειν τὴν
πομπὴν τῇ Ἀθηναίᾳ. Τούτῳ τῷ τρόπῳ ὑπ' Αἰσίμου
ἀπηλάθη. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

82 Τούτῳ τῷ τρόπῳ ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐπὶ Φυλῇ

καὶ ἐν Πειραιεῖ πρὸς τοὺς πολίτας διέκειτο. Ἐὰν οὖν τῇ ἐπὶ Φυλὴν ὁδῷ ἀπολογίᾳ χρῆται, ὑπολαμβάνειν χρὴ εἰ Ἄνυτος αὐτῷ ἐγένετο αἴτιος τοῦ μὴ ἀποθανεῖν ἑτοίμων ὄντων τιμωρεῖσθαι, καὶ ἔρριψεν αὐτοῦ Αἴσιμος τὴν ἀσπίδα καὶ οὐκ εἴα συμπέμπειν τὴν πομπήν.

83 *Μήτ' οὖν ταῦτα αὐτοῦ ἀποδέχεσθε, μήτ' ἐὰν λέγῃ ὅτι πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τιμωρούμεθα. Οὐ γὰρ οἶμαι οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ἀδικημάτων προθεσμίαν εἶναι, ἀλλ' εἴτ' εὐθὺς εἴτε χρόνῳ τίς τινα τιμωρεῖται, τοῦτον δεῖν ἀποδεικνύναι ὡς οὐ πεποίηκε περὶ ὧν ἐστιν ἡ αἰτία.*
84 *Οὗτος τοίνυν ἀποφαινέτω, ἢ ὡς οὐκ ἀπέκτεινεν ἐκείνους ἢ ὡς δικαίως, κακόν τι ποιοῦντας τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων. Εἰ δὲ πάλαι δέον τιμωρεῖσθαι ὕστερον ἡμεῖς τιμωρούμεθα, τὸν χρόνον κερδαίνει ὃν ἔζη οὐ προσῆκον αὐτῷ, οἱ δ' ἄνδρες ὑπὸ τούτου οὐδὲν ἧττον τεθνήκασιν.*

85 *Ἀκούω δ' αὐτὸν καὶ τούτῳ διισχυρίζεσθαι, ὅτι ἐπ' αὐτοφώρῳ τῇ ἀπαγωγῇ προσγέγραπται, πάντων, ἐγὼ οἶμαι, εὐηθέστατα, ὡς εἰ μὲν τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ μὴ προσεγέγραπτο, ἔνοχος ἂν ὢν τῇ ἀπαγωγῇ· διότι δὲ τοῦτο προσγέγραπται, ῥᾳστώνην τινὰ οἴεται αὐτῷ εἶναι. Τοῦτο δ' οὐδὲν ἄλλο ὡς ἔοικεν ἢ ὁμολογεῖν ἀποκτεῖναι μέν, μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ, καὶ περὶ τούτου διισχυρίζεσθαι, ὥσπερ, εἰ μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ μέν, ἀπέκτεινε δέ, τούτου ἕνεκα δέον αὐτὸν σῴζεσθαι.*
86 *Δοκοῦσι δ' ἔμοιγε οἱ ἕνδεκα οἱ παραδεξάμενοι τὴν ἀπαγωγὴν ταύτην, οὐκ οἰόμενοι Ἀγοράτῳ συμπράττειν τότε διισχυριζομένῳ, σφόδρα ὀρθῶς ποιῆσαι, Διονύσιον τὴν ἀπαγωγὴν ἀπάγοντα ἀναγκάζοντες προσγράψασθαι τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ. Ἢ ποῦ ἂν εἴη, εἰ μὴ ὅπου τις πρῶτον μὲν ἐναντίον πεντακοσίων, εἶτα πάλιν ἐναντίον Ἀθηναίων ἁπάντων ἀπογράψας*

87 τινὰς ἀποκτείνειε; Οὐ γὰρ δήπου τοῦτο μόνον νοεῖ τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐάν τις ξύλῳ ἢ μαχαίρᾳ πατάξας καταβάλῃ, ἐπεὶ ἔκ γε τοῦ σοῦ λόγου οὐδεὶς φανήσεται ἀποκτείνας τοὺς ἄνδρας οὓς σὺ ἀπέγραψας· οὔτε γὰρ ἐπάταξεν αὐτοὺς οὐδεὶς οὔτ' ἀπέσφαξεν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σῆς ἀπογραφῆς ἀπέθανον. Τίς οὖν ἄλλος αὐτοῖς αἴτιος ἢ σὺ ἀπογράψας; Ὥστε πῶς οὐκ ἐπ' αὐτοφώρῳ σὺ εἶ;

88 Πυνθάνομαι δ' αὐτὸν καὶ τοῦτο μέλλειν λέγειν ὡς παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας ἀγωνίζεται, ἃς συνεθέμεθα πρὸς τοὺς ἐν ἄστει οἱ ἐν Πειραιεῖ. Σχεδὸν μὲν οὖν τούτοις ἰσχυριζόμενος ὁμολογεῖ ἀνδροφόνος εἶναι· ἐμποδὼν γοῦν ἢ ὅρκους καὶ συνθήκας ἢ χρόνον ἢ τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ ποιεῖται, αὐτῷ δὲ τῷ πράγματι οὐ πιστεύει
89 καλῶς ἀγωνιεῖσθαι. Ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ προσήκει περὶ τούτων λέγοντος ἀποδέχεσθαι· ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπέγραψεν οὐδ' οἱ ἄνδρες τεθνᾶσι κελεύετε αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι. Ἔπειτα τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας οὐδὲν ἡγοῦμαι προσήκειν ἡμῖν πρὸς τοῦτον. Οἱ γὰρ ὅρκοι τοῖς ἐν ἄστει πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ γεγένηνται.
90 Εἰ μὲν οὖν οὗτος μὲν ἐν ἄστει, ἡμεῖς δ' ἐν Πειραιεῖ ἦμεν, εἶχον ἄν τινα λόγον αὐτῷ αἱ συνθῆκαι· νῦν δὲ καὶ οὗτος ἐν Πειραιεῖ ἦν καὶ ἐγὼ καὶ Διονύσιος καὶ οὗτοι ἅπαντες οἱ τοῦτον τιμωρούμενοι, ὥστ' οὐκ εἰσιν ἡμῖν ἐμποδὼν οὐδέν· οὐδένα γὰρ ὅρκον οἱ ἐν Πειραιεῖ τοῖς ἐν Πειραιεῖ, οὐδ' οἱ ἐν ἄστει τοῖς ἐν ἄστει ὤμοσαν.

91 Ἐκ παντὸς δὲ τρόπου ἔμοιγε δοκεῖ οὐχ ἑνὸς θανάτου ἄξιος εἶναι, ὅστις φησὶ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου πεποιῆσθαι, τὸν δὲ δῆμον, ὅν αὐτός φησι πατέρα αὐτοῦ εἶναι, φαίνεται κακώσας, καθυφεὶς καὶ προδοὺς πάντ' ἐξ ὧν ἂν ἐκεῖνος μείζων καὶ ἰσχυρότερος ἐγίγνετο. Ὅστις οὖν τὸν

*τε γόνῳ πατέρα τὸν αὑτοῦ ἔτυπτε καὶ οὐδὲν παρεῖχε
τῶν ἐπιτηδείων, τόν τε ποιητὸν πατέρα ἀφείλετο ἃ ἦν
ὑπάρχοντα ἐκείνῳ ἀγαθά, πῶς οὐ καὶ διὰ τοῦτο κατὰ
τὸν τῆς κακώσεως νόμον ἄξιός ἐστι θανάτῳ ζημιωθῆναι;*

Προσήκει *δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπασι τιμω-* 92
*ρεῖν ὑπὲρ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως ὥσπερ ἡμῶν ἑνὶ
ἑκάστῳ.* Ἀ*ποθνήσκοντες γὰρ ἐπέσκηψαν καὶ ἡμῖν καὶ
τοῖς φίλοις ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν* Ἀ*γόρα-
τον τουτονὶ καὶ κακῶς ποιεῖν καθ' ὅσον ἂν ἔμβραχυ
ἕκαστος δύνηται.* Εἰ *τοίνυν τι ἐκεῖνοι ἀγαθὸν τὴν πόλιν
ἢ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον φανεροί εἰσι πεποιηκότες, ὃ
καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε, ἀνάγκη ὑμᾶς ἐστι πάντας
ἐκείνοις φίλους καὶ ἐπιτηδείους εἶναι, ὥστ' οὐδὲν μᾶλλον
ἡμῖν ἢ καὶ ὑμῶν ἑνὶ ἑκάστῳ ἐπέσκηψαν.* Οὔ*κουν οὔτε* 93
ὅσιον οὔτε νόμιμον ὑμῖν ἐστιν ἀφεῖναι Ἀ*γόρατον τουτονί.*
Ὑ*μεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες* Ἀ*θηναῖοι, ἐπεὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ,
ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέθνῃσκον, οὐχ οἷοί τε ἐκείνοις ἐπαρκέσαι
γεγόνατε διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα, νυνὶ δή,
ἐν ᾧ δύνασθε, τιμωρήσατε τὸν ἐκείνων φονέα.* Ἐ*νθυ-
μεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες* Ἀ*θηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων σχετλι-
ώτατον ἔργον ἐργάσεσθε.* Εἰ *γὰρ ἀποψηφιεῖσθε* Ἀ*γο-
ράτου τουτουΐ, οὐ μόνον τοῦτο διαπράξεσθε, ἀλλὰ καὶ
ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὔνους εἶναι,
τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θάνατον καταψηφιεῖσθε· ἀπο-* 94
*λύοντες γὰρ τὸν αἴτιον ὄντα ἐκείνοις τοῦ θανάτου οὐ-
δὲν ἄλλο γιγνώσκετε ἢ ἐκείνους δικαίως ὑπὸ τούτου
τεθνηκέναι.* Καὶ *οὕτως ἂν δεινότατα πάντων πάθοιεν,
εἰ οἷς ἐπέσκηπτον ἐκεῖνοι ὡς φίλοις οὖσι τιμωρεῖν ὑπὲρ
αὑτῶν, οὗτοι ὁμόψηφοι κατ' ἐκείνων τοῖς τριάκοντα
γενήσονται.* Μη*δαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς θεῶν* 95

Ὀλυμπίων, μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ θάνατον ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν καταψηφίσησθε, οἳ πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς ποιήσαντες διὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ Ἀγοράτου τουτουῒ ἀπέθανον. Ἀναμνησθέντες οὖν ἁπάντων τῶν δεινῶν, καὶ τῶν κοινῶν τῇ πόλει καὶ τῶν ἰδίων, ὅσα ἑκάστῳ ἐγένετο ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες ἐτελεύτησαν, τιμωρήσατε τὸν αἴτιον τούτων. Ἀποδέδεικται δ' ὑμῖν καὶ ἐκ τῶν ψηφισμάτων καὶ ἐκ τῶν ἀπογραφῶν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάντων
96 Ἀγόρατος ὢν αὐτοῖς αἴτιος τοῦ θανάτου. Ἔτι δὲ καὶ προσήκει ὑμῖν τἀναντία τοῖς τριάκοντα ψηφίζεσθαι. Ὧν μὲν τοίνυν ἐκεῖνοι θάνατον κατέγνωσαν, ὑμεῖς ἀποψηφίσασθε, ὧν δ' ἐκεῖνοι θάνατον οὐ κατέγνωσαν, ὑμεῖς καταψηφίσασθε. Οἱ τριάκοντα τοίνυν τῶν μὲν ἀνδρῶν τούτων, οἳ ἦσαν ὑμέτεροι φίλοι, θάνατον κατέγνωσαν, Ἀγοράτου δ' ἀπεψηφίσαντο, διότι ἐδόκει
97 προθύμως τούτους ἀπολλύναι. Ἐὰν οὖν τἀναντία τοῖς τριάκοντα ψηφίζησθε, πρῶτον μὲν οὐχ ὁμόψηφοι γίγνεσθε τοῖς τῆς πατρίδος ἀλιτηρίοις, ἔπειτα τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν φίλοις τετιμωρηκότες ἔσεσθε, ἔπειτα τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις δόξετε δίκαια καὶ ὅσια ψηφίσασθαι.

14.

ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΛΙΠΟΤΑΞΙΟΥ.

Ἡγοῦμαι μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδεμίαν ὑμᾶς ποθεῖν ἀκοῦσαι πρόφασιν παρὰ τῶν βουλομένων Ἀλκιβιάδου κατηγορεῖν· τοιοῦτον γὰρ πολίτην ἑαυτὸν ἐξ ἀρχῆς παρέσχεν, ὥστε καὶ εἰ μή τις ἰδίᾳ ἀδικούμενος ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνει, οὐδὲν ἧττον προσήκει ἐκ τῶν

ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἐχθρὸν αὐτὸν ἡγεῖσθαι. Οὐ γὰρ 2
μικρὰ τὰ ἁμαρτήματα οὐδὲ συγγνώμης ἄξια, οὐδ' ἐλπίδα παρέχοντα ὡς ἔσται τοῦ λοιποῦ βελτίων, ἀλλ' οὕτω πεπραγμένα καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἀφιγμένα, ὥστ' ἐπ' ἐνίοις ὧν οὗτος φιλοτιμεῖται τοὺς ἐχθροὺς αἰσχύνεσθαι. Ἐγὼ μέντοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ πρότερον πρὸς πατέρων ἡμῖν διαφορᾶς ὑπαρχούσης, καὶ πάλαι τοῦτον ἐχθρὸν ἡγούμενος, καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ πεπονθὼς κακῶς, πειράσομαι πάντων τῶν πεπραγμένων μεθ' ὑμῶν αὐτὸν τιμωρήσασθαι. Περὶ μὲν οὖν τῶν 3
ἄλλων Ἀρχεστρατίδης ἱκανῶς κατηγόρησε· καὶ γὰρ τοὺς νόμους ἐπέδειξε καὶ μάρτυρας πάντων παρέσχετο· ὅσα δ' οὗτος παραλέλοιπεν, ἐγὼ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξω.

Εἰκὸς τοίνυν ἐστὶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐξ οὗ 4
τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, πρῶτον περὶ τούτων νυνὶ δικάζοντας μὴ μόνον δικαστὰς ἀλλὰ καὶ νομοθέτας γενέσθαι, εὖ εἰδότας ὅτι, ὅπως ἂν ὑμεῖς νυνὶ περὶ αὐτῶν γνῶτε, οὕτω καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἡ πόλις αὐτοῖς χρήσεται. Δοκεῖ δέ μοι καὶ πολίτου χρηστοῦ καὶ δικαστοῦ δικαίου ἔργον εἶναι ταύτῃ τοὺς νόμους διαλαμβάνειν, ὅπῃ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον μέλλει συνοίσειν τῇ πόλει. Τολμῶσι γάρ τινες λέγειν ὡς οὐδεὶς ἔνοχός 5
ἐστι λιποταξίου οὐδὲ δειλίας· μάχην γὰρ οὐδεμίαν γεγονέναι, τὸν δὲ νόμον κελεύειν, ἐάν τις λίπῃ τὴν τάξιν δειλίας ἕνεκα, μαχομένων τῶν ἄλλων, περὶ τούτου τοὺς στρατιώτας δικάζειν. Ὁ δὲ νόμος οὐ περὶ τούτων κελεύει μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσοι ἂν μὴ παρῶσιν ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ. Ἀνάγνωθί μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

6 'Ακούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι περὶ ἀμφοτέρων
κεῖται, καὶ ὅσοι ἂν μάχης οὔσης εἰς τοὐπίσω ἀναχω-
ρήσωσι, καὶ ὅσοι ἂν ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ μὴ παρῶσιν.
Σκέψασθε δὲ τίνες εἰσὶν οὓς δεῖ παρεῖναι. Οὐχ οἵτινες
ἂν τὴν ἡλικίαν ἔχωσιν, οὓς ἂν οἱ στρατηγοὶ κατα-
7 λέξωσιν; Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅλῳ τῷ νόμῳ
μόνον αὐτὸν τῶν πολιτῶν ἔνοχον εἶναι. 'Αστρατείας μὲν
γὰρ δικαίως ἂν αὐτὸν ἁλῶναι, ὅτι οὐκ ἐξῆλθε μεθ' ὑμῶν,
λιποταξίου δὲ ὅτι καταλεγεὶς οὐ παρῆν οὐδὲ παρέσχε
μετὰ τῶν ἄλλων ἑαυτὸν τάξαι, δειλίας δέ, ὅτι δέον
αὐτὸν μετὰ τῶν ὁπλιτῶν κινδυνεύειν ἱππεύειν εἵλετο.
8 Καίτοι φασὶν αὐτὸν ταύτην τὴν ἀπολογίαν ποιήσεσθαι,
ὡς, ἐπειδήπερ ἵππευεν, οὐδὲν ἠδίκει τὴν πόλιν. 'Εγὼ
δ' ἡγοῦμαι διὰ τοῦθ' ὑμᾶς δικαίως ἂν αὐτῷ ὀργίζε-
σθαι, ὅτι τοῦ νόμου κελεύοντος, ἐάν τις ἀδοκίμαστος
ἱππεύῃ, ἄτιμον εἶναι, ἐτόλμησεν ἀδοκίμαστος ἱππεύειν.
Καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

9 Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθε πονηρίας, καὶ οὕτως
ὑμῶν κατεφρόνησε καὶ τοὺς πολεμίους ἔδεισε καὶ ἱπ-
πεύειν ἐπεθύμησε καὶ τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥστ'
οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβου-
λήθη καὶ ἄτιμος εἶναι καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευ-
θῆναι καὶ πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γε-
10 νέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν ὁπλιτῶν εἶναι. Καὶ ἕτεροι
μὲν οὐδεπώποτε ὁπλιτεύσαντες, ἱππεύσαντες δὲ τὸν
ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεποιη-
κότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες

ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον· οὕτω γὰρ ἦσαν παρεσκευασμένοι,
οὐχ ὡς ἀπολουμένης τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς σωθησομένης
καὶ μεγάλης ἐσομένης καὶ τιμωρησομένης τοὺς ἀδικοῦν-
τας· Ἀλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτ' εὔνους
ὢν τῷ πλήθει οὔτε πρότερον ἱππεύσας οὔτε νῦν ἐπιστά-
μενος οὔθ' ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθείς, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον τῇ
πόλει δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. Ἐνθυμη- 11
θῆναι δὲ χρὴ ὅτι, εἰ ἐξέσται ὅ τι ἂν τις βούληται
ποιεῖν, οὐδὲν ὄφελος νόμους κεῖσθαι ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι
ἢ στρατηγοὺς αἱρεῖσθαι. Θαυμάζω δέ, ὦ ἄνδρες δικασ-
ταί, εἴ τις ἀξιοῖ ἐὰν μέν τις προσιόντων τῶν πολεμίων
τῆς πρώτης τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τού-
του μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἐὰν δέ τις ἐν τοῖς
ἱππεῦσιν ἀναφανῇ τούτῳ συγγνώμην ἔχειν. Καὶ μὲν
δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ 12
μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς
ἄλλους τῶν ἀκοσμούντων σωφρονεστέρους ποιῆτε. Ἐὰν
μὲν τοίνυν τοὺς ἀγνῶτας κολάζητε, οὐδεὶς ἔσται τῶν
ἄλλων βελτίων· οὐδεὶς γὰρ εἴσεται τὸν ὑφ' ὑμῶν κα-
ταψηφισθέντα· ἐὰν δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐξα-
μαρτανόντων τιμωρῆσθε, πάντες πεύσονται, ὥστε τούτῳ
παραδείγματι χρώμενοι βελτίους ἔσονται πολῖται. Ἐὰν 13
τοίνυν τούτου καταψηφίσησθε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ πόλει
εἴσονται, ἀλλὰ καὶ οἱ σύμμαχοι αἰσθήσονται καὶ οἱ
πολέμιοι πεύσονται, καὶ ἡγήσονται πολὺ πλείονος ἀξίαν
εἶναι τὴν πόλιν, ἐὰν ὁρῶσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τῶν
ἁμαρτημάτων μάλισθ' ὑμᾶς ὀργιζομένους καὶ μηδεμιᾶς
συγγνώμης τοὺς ἀκοσμοῦντας ἐν τῷ πολέμῳ τυγχά-
νοντας. Ἐνθυμεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τῶν 14
στρατιωτῶν οἱ μὲν κάμνοντες ἐτύγχανον, οἱ δ' ἐνδεεῖς

ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, καὶ ἡδέως ἂν οἱ μὲν ἐν ταῖς
πόλεσι καταμείναντες ἐθεραπεύοντο, οἱ δ' οἴκαδ' ἀπελ-
θόντες τῶν οἰκείων ἐπεμέλοντο, οἱ δὲ ψιλοὶ ἐστρατεύοντο,
15 οἱ δ' ἐν τοῖς ἱππεῦσιν ἐκινδύνευον· ἀλλ' ὅμως οὐκ
ἐτολμᾶτε ἀπολείπειν τὰς τάξεις οὐδὲ τὰ ἀρεστὰ ὑμῖν
αὐτοῖς αἱρεῖσθαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐφοβεῖσθε τοὺς
τῆς πόλεως νόμους ἢ τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους κίνδυνον.
Ὧν χρὴ μεμνημένους ὑμᾶς νυνὶ τὴν ψῆφον φέρειν καὶ
πᾶσι φανερὸν ποιεῖν ὅτι Ἀθηναίων οἱ μὴ βουλόμενοι
τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι ὑφ' ὑμῶν κακῶς πείσονται.
16 Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νό-
μου καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἕξειν αὐτοὺς ὅ τι
λέξουσιν· ἀναβαίνοντες δ' ἐξαιτήσονται καὶ ἀντιβολή-
σουσιν ὑμᾶς, οὐκ ἀξιοῦντες τοῦ Ἀλκιβιάδου υἱὸς το-
σαύτην δειλίαν καταγνῶναι, ὡς ἐκεῖνον πολλῶν ἀγα-
θῶν ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγενημένον, ὃν
εἰ τηλικοῦτον ὄντα ἀπεκτείνατε, ὅτε πρῶτον εἰς ὑμᾶς
ἐλάβετε ἐξαμαρτάνοντα, οὐκ ἂν ἐγένοντο συμφοραὶ το-
17 σαῦται τῇ πόλει. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, εἶναι, εἰ αὐτοῦ μὲν ἐκείνου θάνατον κατέγνωτε,
τοῦ δ' υἱέος ἀδικοῦντος δι' ἐκεῖνον ἀποψηφιεῖσθε, ὃς αὐ-
τὸς μὲν οὐκ ἐτόλμα μεθ' ὑμῶν μάχεσθαι, ὁ δὲ πατὴρ
αὐτοῦ μετὰ τῶν πολεμίων ἠξίου στρατεύεσθαι. Καὶ ὅτε
μὲν παῖς ὢν οὔπω δῆλος ἦν ὁποῖός τις ἔσται, διὰ τὰ
τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα ὀλίγου τοῖς ἕνδεκα παρεδόθη·
ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἐκείνῳ πεπραγμένοις ἐπίστασθε
καὶ τὴν τούτου πονηρίαν, διὰ τὸν πατέρα ἐλεεῖν αὐτὸν
18 ἀξιώσετε; Οὔκουν δεινόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτους
μὲν οὕτως εὐτυχεῖς εἶναι, ὥστ', ἐπειδὰν ἐξαμαρτάνον-
τες ληφθῶσι, διὰ τὸ αὐτῶν γένος σῴζεσθαι, ἡμᾶς δὲ,

*εἰ ἐδυστυχήσαμεν διὰ τοὺς οὕτως ἀτακτοῦντας, μηδένα
ἂν δύνασθαι παρὰ τῶν πολεμίων ἐξαιτήσασθαι μηδὲ
διὰ τὰς τῶν προγόνων ἀρετάς; Καίτοι πολλαὶ καὶ με-* 19
*γάλαι καὶ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων γεγόνασι, καὶ
οὐδὲν ὅμοιαι τοῖς ὑπὸ τούτων περὶ τὴν πόλιν πεπραγμέ-
νοις, ὦ ἄνδρες δικασταί. Εἰ δ' ἐκεῖνοι δοκοῦσι βελτίους
εἶναι σῴζοντες τοὺς φίλους, δῆλον ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀμεί-
νους δόξετε εἶναι τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθρούς. Ἀξιῶ δ',* 20
*ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐὰν μέν τινες τῶν συγγενῶν αὐτὸν
ἐξαιτῶνται, ὀργίζεσθαι ὅτι τούτου μὲν οὐκ ἐπεχείρησαν
δεηθῆναι, ἢ δεηθέντες οὐκ ἐδύναντο εὑρέσθαι, ποιεῖν τὰ
ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττόμενα, ὑμᾶς δὲ πείθειν πει-
ρῶνται ὡς οὐ χρὴ παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαμβά-
νειν· ἐὰν δέ τινες τῶν ἀρχόντων βοηθῶσιν αὐτῷ ἐπί-* 21
*δειξιν μὲν τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως ποιούμενοι, φιλοτι-
μούμενοι δὲ ὅτι καὶ τοὺς φανερῶς ἡμαρτηκότας σῴζειν
δύνανται, ὑμᾶς χρὴ ὑπολαμβάνειν πρῶτον μὲν ὅτι,
εἰ πάντες Ἀλκιβιάδῃ ὅμοιοι ἐγένοντο, οὐδὲν ἂν ἔδει
τῶν στρατηγῶν (οὐδὲ γὰρ ἂν εἶχον ὅτου ἡγοῖντο),
ἔπειθ' ὅτι πολὺ μᾶλλον αὐτοὺς προσήκει τῶν λιπόντων
τὴν τάξιν κατηγορεῖν ἢ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀπολογεῖ-
σθαι. Τίς γὰρ ἔστιν ἐλπὶς τοὺς ἄλλους ἐθελήσειν
ποιεῖν τὰ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν προσταττόμενα, ὅταν
αὐτοὶ οὗτοι τοὺς ἀκοσμοῦντας σῴζειν πειρῶνται; Ἐγὼ* 22
*τοίνυν ἀξιῶ, ἐὰν μὲν ἀποδείξωσιν οἱ λέγοντες καὶ αἰτού-
μενοι ὑπὲρ Ἀλκιβιάδου ὡς ἐστρατεύσατο ἐν τοῖς ὁπλί-
ταις ἢ ὡς ἱππεύει δεδοκιμασμένος, ἀποψηφίσασθαι·
ἐὰν δὲ μηδὲν ἔχοντες δίκαιον κελεύωσιν αὐτοῖς χαρί-
ζεσθαι, μεμνῆσθαι χρὴ ὅτι διδάσκουσιν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν
καὶ τοῖς νόμοις μὴ πείθεσθαι, καὶ ὅτι λίαν προθύμως*

*τοῖς ἀδικοῦσι βοηθοῦντες πολλοὺς τῶν αὐτῶν ἔργων
ἐπιθυμεῖν ποιήσουσιν.*

23 *Θαυμάζω δὲ μάλιστα, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις
ὑμῶν τὸν Ἀλκιβιάδην ἀξιώσει διὰ μὲν τοὺς βοηθοῦν-
τας σῴζεσθαι, διὰ δὲ τὴν αὑτοῦ πονηρίαν μὴ ἀπόλ-
λυσθαι. Ἧς ἄξιον ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ἵν' ἐπίστησθε ὅτι οὐκ
ἂν εἰκότως αὐτοῦ ἀποψηφίζοισθε, ὡς ταῦτα μὲν ἡμαρ-
τηκότος, τὰ δ' ἄλλα πολίτου χρηστοῦ γεγενημένου·
ἐκ γὰρ τῶν ἄλλων τῶν τούτῳ πεπραγμένων δικαίως*
24 *ἂν αὐτοῦ θάνατον καταψηφίζοισθε. Προσήκει δ' ὑμῖν
περὶ αὐτῶν εἰδέναι· ἐπειδὴ γὰρ τῶν ἀπολογουμένων
ἀποδέχεσθε λεγόντων τὰς σφετέρας αὐτῶν ἀρετὰς καὶ
τὰς τῶν προγόνων εὐεργεσίας, εἰκὸς ὑμᾶς καὶ τῶν
κατηγόρων ἀκροάσασθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύ-
γοντας πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκότας καὶ τοὺς προγό-*
25 *νους αὐτῶν πολλῶν κακῶν αἰτίους ὑμῖν γεγενημένους.
Οὗτος γὰρ παῖς μὲν ὢν παρ' Ἀρχεδήμῳ τῷ γλάμωνι,
τῷ οὐκ ὀλίγα τῶν ὑμετέρων ὑφῃρημένῳ, πολλῶν ὁρώντων
ἔπινε μὲν ὑπὸ τῷ αὐτῷ στρώματι κατακείμενος, ἐκώμαζε
δὲ μεθ' ἡμέραν, ἄνηβος ἑταίραν ἔχων, μιμούμενος τοὺς
ἑαυτοῦ προγόνους καὶ ἡγούμενος οὐκ ἂν δύνασθαι
πρεσβύτερος ὢν λαμπρὸς γενέσθαι, εἰ μὴ νέος ὢν*
26 *πονηρότατος δόξει εἶναι. Μετεπέμφθη δ' ὑπ' Ἀλκι-
βιάδου, ἐπειδὴ φανερῶς ἐξημάρτανε. Καίτοι ποῖόν τινα
χρὴ ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι, ὅστις κἀκείνῳ τοιαῦτ' ἐπι-
τηδεύων διεβέβλητο, ὃς τοὺς ἄλλους ἐδίδασκεν; Μετὰ
Θεοτίμου δ' ἐπιβουλεύσας τῷ πατρὶ Ὄρνους προὔδω-
κεν... Ὁ δὲ παραλαβὼν τὸ χωρίον πρότερον μὲν
ὕβριζεν αὐτὸν ὡραῖον ὄντα, τελευτῶν δὲ δήσας ἀργύριον*
27 *εἰσεπράττετο. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτὸν οὕτως ἐμίσει σφόδρα,*

ὥστ' οὐδ' ἂν ἀποθανόντος ἔφασκε τὰ ὀστᾶ κομίσασθαι.
Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου ἐραστὴς γενόμενος Ἀρχεβιά-
δης αὐτὸν ἐλύσατο. Οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον κατα-
κυβεύσας τὰ ὄντα, ἐκ Λευκῆς Ἀκτῆς ὁρμώμενος τοὺς
φίλους κατεπόντιζεν. Ὅσα μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, 28
ἢ εἰς τοὺς πολίτας ἢ εἰς τοὺς ξένους ἢ περὶ τοὺς αὑ-
τοῦ οἰκείους ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἡμάρτηκε, μακρὸν ἂν
εἴη λέγειν· Ἱππόνικος δὲ πολλοὺς παρακαλέσας ἐξ-
έπεμψε τὴν αὑτοῦ γυναῖκα, φάσκων τοῦτον οὐχ ὡς
ἀδελφὸν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσιέναι τὴν αὑτοῦ. Καὶ 29
τοιαῦθ' ἡμαρτηκότι καὶ οὕτω δεινὰ καὶ πολλὰ καὶ
μεγάλα πεποιηκότι οὔτε τῶν πεπραγμένων αὐτῷ με-
ταμέλει οὔτε τῶν μελλόντων ἔσεσθαι μέλει, ἀλλ' ὃν ἔδει
κοσμιώτατον εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀπολογίαν ποιούμενον
τὸν ἑαυτοῦ βίον τῶν τοῦ πατρὸς ἁμαρτημάτων, οὗτος
ἑτέρους ὑβρίζειν πειρᾶται, ὥσπερ δυνάμενος ἂν πολ-
λοστὸν μέρος τῶν ὀνειδῶν τῶν ἑαυτῷ προσόντων τοῖς
ἄλλοις μεταδοῦναι, καὶ ταῦθ' υἱὸς ὢν Ἀλκιβιάδου, 30
(ὃς ἔπεισε μὲν Δεκέλειαν Λακεδαιμονίους ἐπιτειχίσαι,
ἐπὶ δὲ τὰς νήσους ἀποστήσων ἔπλευσε, διδάσκαλος δὲ
πάντων τῶν τῆς πόλεως κακῶν ἐγένετο), πλεονάκις
δὲ μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἐστρατεύσατο
ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν ἐπ' ἐκείνους. Ἀνθ' ὧν καὶ ὑμῖν
καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι τιμωρεῖσθαι προσήκει ὅντινα
λαμβάνετε τούτων. Καίτοι σφόδρα εἴθισται λέγειν ὡς 31
οὐκ εἰκός ἐστι τὸν μὲν πατέρα αὐτοῦ κατελθόντα δω-
ρειὰς παρὰ τοῦ δήμου λαβεῖν, τοῦτον δὲ διὰ τὴν
φυγὴν τὴν ἐκείνου διαβεβλῆσθαι. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ δεινὸν
εἶναι, εἰ τὰς μὲν δωρειὰς ἐκείνου ἀφείλεσθε ὡς οὐ
δικαίως δεδωκότες, τούτου δ' ἀδικοῦντος ἀποψηφι-

εἴσθε ὡς τοῦ πατρὸς χρηστοῦ περὶ τὴν πόλιν γεγενη-
32 μένου. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἄλλων τε
πολλῶν ἄξιον ἕνεκεν αὐτοῦ καταψηφίσασθαι, καὶ ὅτι
ταῖς ὑμετέραις ἀρεταῖς χρῆται παραδείγμασι περὶ τῆς
ἐκείνου πονηρίας. Τολμᾷ γὰρ λέγειν ὡς Ἀλκιβιάδης
33 οὐδὲν δεινὸν εἴργασται ἐπὶ τὴν πατρίδα στρατεύσας,
καὶ γὰρ ὑμᾶς φεύγοντας Φυλὴν καταλαβεῖν καὶ δέν-
δρα τεμεῖν καὶ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν καὶ ταῦτα
ποιήσαντας οὐκ ὄνειδος τοῖς παισὶ καταλιπεῖν, ἀλλὰ
τιμὴν παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις κτήσασθαι, ὡς τῶν αὐ-
τῶν ὄντας ἀξίους ὅσοι φυγόντες μετὰ τῶν πολεμίων
ἐπὶ τὴν χώραν ἐστράτευσαν, καὶ ὅσοι κατῇσαν Λα-
34 κεδαιμονίων ἐχόντων τὴν πόλιν. Καὶ μὲν δὴ πᾶσιν
ἡγοῦμαι δῆλον εἶναι ὅτι οὗτοι μὲν ἐζήτουν κατιέναι
ὡς τὴν μὲν τῆς θαλάττης ἀρχὴν Λακεδαιμονίοις πα-
ραδώσοντες, αὐτοὶ δ' ὑμῶν ἄρξοντες· τὸ δ' ὑμέτερον
πλῆθος κατελθὸν τοὺς μὲν πολεμίους ἐξήλασε, τῶν δὲ
πολιτῶν καὶ τοὺς βουλομένους δουλεύειν ἠλευθέρωσεν·
ὥστ' οὐχ ὁμοίων τῶν ἔργων ἀμφοτέροις γεγενημένων ὡς
35 περὶ ὁμοίων τοὺς λόγους ποιεῖται. Ἀλλ' ὅμως τοσούτων
συμφορῶν καὶ οὕτως αὐτῷ μεγάλων ὑπαρχουσῶν ἐπὶ τῇ
τοῦ πατρὸς πονηρίᾳ φιλοτιμεῖται, καὶ λέγει ὡς οὕτως
ἐκεῖνος μέγα ἐδύνατο, ὥστε τῇ πόλει πάντων τῶν
κακῶν αἴτιος γεγένηται. Καίτοι τίς οὕτως ἄπειρος τῆς
ἑαυτοῦ πατρίδος, ὃς οὐκ ἂν βουλόμενος εἶναι πονηρὸς
εἰσηγήσαιτο μὲν τοῖς πολεμίοις ἃ χρὴ καταλαβεῖν
τῶν χωρίων, δηλώσειε δ' ἂν ἃ κακῶς φυλάττεται τῶν
φρουρίων, διδάξειε δ' ἂν ἃ πονηρῶς ἔχει τῶν πραγ-
μάτων, μηνύσειε δ' ἂν τοὺς βουλομένους ἀφίστασθαι
36 τῶν συμμάχων; Οὐ γὰρ δήπου, διὰ τὴν δύναμιν ὅτε

μὲν ἔφευγε κακῶς οἷός τ' ἦν ποιεῖν τὴν πόλιν, ἐπειδὴ
δ' ὑμᾶς ἐξαπατήσας κατῆλθε καὶ πολλῶν ἦρξε τριή-
ρων, οὔτε τοὺς πολεμίους ἐδύνατο ἐκ τῆς χώρας ἐκ-
βαλεῖν, οὔτε Χίους οὓς ἀπέστησε πάλιν φίλους ποιῆ-
σαι, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι. Ὥστ' 37
οὐ χαλεπὸν γνῶναι ὅτι Ἀλκιβιάδης δυνάμει μὲν οὐδὲν
τῶν ἄλλων διέφερε, πονηρίᾳ δὲ τῶν πολιτῶν πρῶτος
ἦν. Ἃ μὲν γὰρ ᾔδει τῶν ὑμετέρων κακῶς ἔχοντα,
μηνυτὴς αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγένετο, ἐπειδὴ δ'
ἔδει αὐτὸν στρατηγεῖν, οὐδὲν κακὸν ποιεῖν ἐκείνους
ἐδύνατο, ἀλλ' ὑποσχόμενος δι' ἑαυτὸν παρέξειν βασιλέα
χρήματα, πλεῖν ἢ διακόσια τάλαντα τῆς πόλεως ὑφεί-
λετο. Καὶ οὕτω πολλὰ ἐνόμιζεν εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκέναι, 38
ὥστε λέγειν δυνάμενος καὶ φίλων ὄντων καὶ χρήματα
κεκτημένος οὐδεπώποτ' ἐλθὼν εὐθύνας ἐτόλμησε δοῦναι,
ἀλλὰ φυγὴν αὑτοῦ καταγνοὺς καὶ Θρᾴκης καὶ πάσης
πόλεως ἐβούλετο πολίτης γενέσθαι μᾶλλον ἢ τῆς πα-
τρίδος εἶναι τῆς ἑαυτοῦ. Καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ὑπερβολὴν ποιησάμενος τῆς προτέρας
πονηρίας ἐτόλμησε τὰς ναῦς Λυσάνδρῳ μετ' Ἀδειμάν-
του προδοῦναι. Ὥστε εἴ τις ὑμῶν ἢ τοὺς τεθνεῶτας 39
ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐλεεῖ, ἢ ὑπὲρ τῶν δουλευσάντων τοῖς
πολεμίοις αἰσχύνεται, ἢ τῶν τειχῶν καθῃρημένων ἀγα-
νακτεῖ, ἢ Λακεδαιμονίους μισεῖ, ἢ τοῖς τριάκοντα ὀρ-
γίζεται, τούτων ἁπάντων χρὴ τὸν τούτου πατέρα
αἴτιον ἡγεῖσθαι, καὶ ἐνθυμηθῆναι ὅτι Ἀλκιβιάδην μὲν
τὸν πρόπαππον αὐτοῦ καὶ τὸν πρὸς μητρὸς πάππον
Μεγακλέα οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι δὶς ἀμφοτέρους ἐξ-
ωστράκισαν, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν
θάνατον κατέγνωσαν, ὥστε νῦν χρὴ ἡγησαμένους πα- 40

τρικὸν ἐχθρὸν τοῦτον εἶναι τῇ πόλει καταψηφίσασθαι,
καὶ μήτ' ἔλεον μήτε συγγνώμην μήτε χάριν μηδεμίαν
περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν νόμων τῶν κειμένων καὶ
τῶν ὅρκων οὓς ὠμόσατε.
41 Σκέψασθαι δὲ χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τί ἂν
τις τοιούτων ἀνδρῶν φείσαιτο; Πότερον ὡς πρὸς μὲν
τὴν πόλιν δεδυστυχήκασιν, ἄλλως δὲ κόσμιοί εἰσι καὶ
σωφρόνως βεβιώκασιν; Ἀλλ' οὐχ οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν
ἡταιρήκασιν, οἱ δ' ἀδελφαῖς συγγεγόνασι, τοῖς δ' ἐκ
42 θυγατέρων παῖδες γεγόνασιν, οἱ δὲ μυστήρια πεποιήκασι
καὶ τοὺς Ἑρμᾶς περικεκόφασι καὶ περὶ πάντας τοὺς
θεοὺς ἠσεβήκασι καὶ εἰς ἅπασαν τὴν πόλιν ἡμαρτή-
κασιν, ἀδίκως καὶ παρανόμως καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους
πολιτευόμενοι καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς διακείμενοι, οὐ-
δεμιᾶς τόλμης ἀπεχόμενοι, οὐδὲ ἔργου οὐδενὸς δεινοῦ
ἄπειροι γεγενημένοι; Ἀλλὰ καὶ πεπόνθασι καὶ πεποιή-
κασιν ἅπαντα. Οὕτω γὰρ διάκεινται ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς
καλοῖς αἰσχύνεσθαι, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς φιλοτιμεῖσθαι.
43 Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἤδη τινῶν ἀπεψηφί-
σασθε ἀδικεῖν μὲν νομίσαντες, οἰόμενοι δ' εἰς τὸ λοιπὸν
χρησίμους ὑμῖν ἔσεσθαι. Τίς οὖν ἐλπὶς ὑπὸ τούτου τι
ἀγαθὸν πείσεσθαι τὴν πόλιν, ὃν ὑμεῖς, ὅτι μὲν οὐδε-
νὸς ἄξιός ἐστιν, ἐπειδὰν ἀπολογῆται, εἴσεσθε, ὅτι δὲ
πονηρός ἐστιν, ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ᾔσθησθε;
44 Ἀλλὰ μὲν δὴ οὐδ' ἂν ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν
δύναιτο κακὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι, δειλὸς ὢν καὶ πένης
καὶ πράττειν ἀδύνατος καὶ τοῖς οἰκείοις διάφορος καὶ
ὑπὸ τῶν ἄλλων μισούμενος. Ὥστ' οὐδὲ τούτων ἕνεκα
45 αὐτὸν ἄξιον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον παρά-
δειγμα ποιῆσαι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῖς τούτου φίλοις,

οἳ τὰ μὲν προστασσόμενα ποιεῖν οὐκ ἐθέλουσι, τοιούτων
δ' ἔργων ἐπιθυμοῦσι, καὶ περὶ τῶν σφετέρων αὐτῶν
κακῶς βουλευσάμενοι περὶ τῶν ὑμετέρων δημηγοροῦσιν.
Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ἐδυνάμην ἄριστα κατηγόρηκα, 46
ἐπίσταμαι δ' ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἀκροωμένων θαυ-
μάζουσιν, ὅπως ποθ' οὕτως ἀκριβῶς ἐδυνήθην ἐξευρεῖν
τὰ τούτων ἁμαρτήματα, οὗτος δέ μου καταγελᾷ, ὅτι
οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εἴρηκα τῶν τούτοις ὑπαρχόντων
κακῶν. Ὑμεῖς οὖν καὶ τὰ εἰρημένα καὶ τὰ παραλε- 47
λειμμένα ἀναλογισάμενοι πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ κατα-
ψηφίσασθε, ἐνθυμηθέντες ὅτι ἔνοχος μὲν ἐστι τῇ γρα-
φῇ, μεγάλη δ' εὐτυχία τὸ τοιούτων πολιτῶν ἀπαλλα-
γῆναι τῇ πόλει. Ἀνάγνωθι δ' αὐτοῖς τοὺς νόμους καὶ
τοὺς ὅρκους καὶ τὴν γραφήν· καὶ τούτων μεμνημένοι
ψηφιοῦνται τὰ δίκαια.

ΝΟΜΟΙ. ΟΡΚΟΙ. ΓΡΑΦΗ.

15.

ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ὑμᾶς αἰτοῦμαι
τὰ δίκαια ψηφίσασθαι, καὶ τῶν στρατηγῶν δέομαι,
ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ἀρχῇ πολλοῦ ἄξιοι τῇ πόλει
γεγόνασι, καὶ περὶ τῶν τῆς ἀστρατείας γραφῶν κοι-
νοὺς εἶναι τῷ τε διώκοντι καὶ τῷ φεύγοντι, καὶ μὴ
βοηθοῦντας οἷς ἂν βούλωνται πᾶσαν προθυμίαν ἔχειν
παρὰ τὸ δίκαιον ὑμᾶς ψηφίσασθαι, ἐνθυμουμένους ὅτι 2
σφόδρ' ἂν ἠγανακτεῖτε, εἰ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ δοκιμασίᾳ
οἱ θεσμοθέται ἀναβάντες ἡμῶν ἐδέοντο καταψηφίσα-

σθαι, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι, εἰ οἱ τιθέντες τὸν ἀγῶνα
καὶ τὴν ψῆφον διδόντες παρακελεύσονται τῶν μὲν μὴ
3 καταψηφίζεσθαι, τῶν δὲ καταψηφίζεσθαι. Τί δ' ἂν
αἴσχιον ἔθος ἢ δεινότερον πρᾶγμα τούτου ἐν τῇ πόλει
γένοιτο, εἰ τολμήσει ὁ μὲν ἄρχων ἐν ταῖς τῶν ἐπι-
κλήρων δίκαις ἀντιβολεῖν καὶ ἱκετεύειν τοὺς δικαστὰς
ὅ τι ἂν βούληται πραχθῆναι, ὁ δὲ πολέμαρχος καὶ
4 οἱ ἕνδεκα ἐν ταῖς ὑφ' ἑαυτῶν εἰσαγομέναις; Χρὴ τοίνυν
καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, ἐνθυμου-
μένους ὅτι οὐδὲν διοίσει ὑμᾶς ἰδίᾳ περὶ τῆς ἀστρατείας
βοηθεῖν, ἢ τούτων τινὰς δεῖσθαι αὐτοὺς τὴν ψῆφον δι-
5 δόντας. Σκέψασθε δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐὰν ἱκανὸν
γένηται τεκμήριον ὅτι οὐδείς πω τῶν ἀρχόντων ἐν τῷ
στρατοπέδῳ Ἀλκιβιάδῃ ἦν παρεσκευασμένος. Ἐχρῆν
γὰρ αὐτούς, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσιν, ἐγκαλεῖν μὲν
Παμφίλῳ, ὅτι ἀφαιρῶν τὸν ἵππον ἱππέως ἀπεστέρει
τὴν πόλιν, ἐπιβάλλειν δὲ τῷ φυλάρχῳ, ὅτι ἐξελαύνων
Ἀλκιβιάδην ἐκ τῆς φυλῆς ἄκυρον ἐποίει τὴν τούτων
τάξιν, κελεύειν δὲ τὸν ταξίαρχον ἐξαλείφειν αὐτὸν ἐκ
6 τοῦ τῶν ὁπλιτῶν καταλόγου. Νῦν δὲ τούτων οὐδὲν
ἐποίησαν, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ στρατοπέδῳ περιεώρων αὐτὸν
ὑπὸ πάντων προπηλακιζόμενον κοὐδὲ ἐν τοῖς ἱπποτοξό-
ταις ἱππεύοντα, ἐπειδὴ δ' ὑμᾶς δεῖ παρὰ τῶν ἀδι-
κούντων δίκην λαμβάνειν, χαριζόμενοι μαρτυροῦσιν ὑφ'
ἑαυτῶν αὐτὸν τετάχθαι. Καίτοι δεινόν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, αὐτοὺς μὲν τοὺς στρατηγοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου
χειροτονηθέντας μὴ ἂν τολμῆσαι πρότερον ἡμῶν ἡγή-
σασθαι, ἕως ἐδοκιμάσθησαν κατὰ τοὺς νόμους, Ἀλκι-
βιάδην δὲ παρὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους ὑπ' αὐτῶν
7 ταχθῆναι. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί,

εἰ τῶν μὲν δεδοκιμασμένων ἱππέων οὐκ ἐπὶ τούτοις ἐστὶν ὅντινα βούλονται αὐτοὶ εἰς τοὺς ὁπλίτας καταλέξαι, τῶν δ' ὁπλιτῶν ἀδοκιμάστων ὄντων ἐπὶ τούτοις ἔσται ὅντιν' ἂν βούλωνται ἱππεύειν. Εἰ μὲν τοίνυν, 8
ὦ ἄνδρες δικασταί, ὄντες κύριοι πολλῶν βουλομένων μηδένα τῶν ἄλλων ἱππεύειν εἴασαν, οὐκ ἂν δικαίως ὀργίζοισθε αὐτοῖς· εἰ δ' ἄκυροι ὄντες ὁμολογήσουσι τάξαι, ἐνθυμεῖσθαι χρὴ ὅτι ὀμωμόκατε τὰ δίκαια γνώσεσθαι, ἀλλ' οὐχ' ὅ τι ἂν οὗτοι κελεύωσι ψηφιεῖσθαι, ὥστ' οὐδένα χρὴ τῶν δεομένων περὶ πλείονος ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὅρκων ποιεῖσθαι. Καὶ μὲν δή, 9
ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τῳ δοκεῖ μεγάλη ἡ ζημία εἶναι καὶ λίαν ἰσχυρὸς ὁ νόμος, μεμνῆσθαι χρὴ ὅτι οὐ νομοθετήσοντες περὶ αὐτῶν ἥκετε, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ψηφιούμενοι, οὐδὲ τοὺς ἀδικοῦντας ἐλεήσοντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτοῖς ὀργιούμενοι καὶ ὅλῃ τῇ πόλει βοηθήσοντες, εὖ εἰδότες ὅτι ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων ὀλίγους τιμωρησάμενοι πολλοὺς ποιήσετε κοσμιωτέρους ἐν τοῖς μέλλουσι κινδύνοις. Χρὴ δέ, ὦ 10
ἄνδρες δικασταί, ὥσπερ οὗτος ἀμελήσας τῆς πόλεως τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν ἐσκέψατο, οὕτως ὑμᾶς ἀμελήσαντας τούτου τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ψηφίσασθαι, ἄλλως τε καὶ ὅρκους ὀμωμοκότας καὶ περὶ Ἀλκιβιάδου μέλλοντας ψηφιεῖσθαι, ὃς ἐὰν ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ, καταγελῶν τῆς πόλεως ἄπεισιν· οὐ γὰρ δὴ χάριν γε ὑμῖν ἀποδώσει κρύβδην εὖ παθών, ὃς τῶν φίλων τοὺς φανερῶς αὐτὸν εὖ ποιήσαντας κακῶς ποιεῖ.
Ὑμεῖς οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰς τούτων δεήσεις 11
περὶ ἐλάττονος τῶν νόμων ποιησάμενοι τὰ δίκαια ψηφίσασθε. Ἀποδέδεικται δὲ καταλεγεὶς εἰς τοὺς ὁπλίτας

καὶ λιπὼν τὴν τάξιν καὶ τῶν νόμων κωλυόντων ἀδοκί-
μαστος ἱππεύσας, καὶ περὶ ὧν οἱ νόμοι διαρρήδην οὔτε
στρατηγὸν οὔθ' ἵππαρχον οὔτ' ἄλλον οὐδένα κυριώτε-
ρον ἐκείνων ἀποδεικνύασι, περὶ τούτων ἰδιώτης ὢν τὴν
12 ἐξουσίαν αὑτῷ δεδωκώς. Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ Φίλῳ ὄντι
Ἀρχεστρατίδῃ βοηθῶν, καὶ Ἀλκιβιάδην ἐχθρὸν ὄντα
ἐμαυτοῦ τιμωρούμενος, δέομαι ὑμῶν τὰ δίκαια ψηφί-
σασθαι· ὑμᾶς δὲ χρὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας τὴν
ψῆφον φέρειν, ἥνπερ ὅτε ᾤεσθε πρὸς τοὺς πολεμίους
διακινδυνεύσειν.

16.

ΕΝ ΒΟΥΛΗΙ.

ΜΑΝΤΙΘΕΩΙ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩΙ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Εἰ μὴ συνῄδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγόροις βουλο-
μένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς με ποιεῖν, πολλὴν
ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦ-
μαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι
μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκά-
2 ζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ
γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω, καὶ
εἴ τις πρός με τυγχάνει ἀηδῶς διακείμενος, ἐπειδὰν
ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μετα-
μελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν
3 χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο
μόνον ὑμῖν ἀποδείξω, ὡς εὔνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι
πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων
μετέχειν ὑμῖν, μηδέν πώ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ
φαίνωμαι καὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκὼς καὶ πολὺ
παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν,

δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δ' ἡγεῖσθαι
χείρους εἶναι. Πρῶτον δ' ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ'
ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε
πολιτείας.

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμ- 4
φορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους
ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων οὔτε
μεθισταμένης τῆς πολιτείας ἐπεδημοῦμεν, ἀλλ' ἐπαν-
ήλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελ-
θεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔθ' ἡμᾶς εἰκὸς εἰς 5
τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν
ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην
γνώμην σχόντες ὥστε καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι
μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἠτί-
μαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἔπειτα 6
δ' ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἱππεύσαντας σκοπεῖν
εὔηθές ἐστιν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολο-
γούντων ἱππεῦσαι οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούν-
των ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος
μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς
φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἱππεύσαντας, ἵνα τὰς κα-
ταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς 7
ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων
οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν κα-
ταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥᾴδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι
ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς
ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. Ὥστε
πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις
πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥᾴδιον ἦν ἐξαλειφθῆ-
ναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἱππεύσαντας

8 ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν Φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦν ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱππευσάντων βουλεύοντας, πολλοὺς δὲ στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους κεχειροτονημένους. Ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἡγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαί μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

10 Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μέν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα, ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῴων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτω βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτέ μοι μηδὲ πρὸς ἕνα μηδὲν
11 ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτω διῴκηκα·
περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ ἑτέρας τοιαύτας ἀκολασίας τυγ-

χάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας ὄψεσθέ μοί διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθύμουν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὦ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδεῖξαι 12
περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτ' εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἑτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιή- 13
σασθε πρὸς τοὺς Βιωτοὺς καὶ εἰς Ἁλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπ' Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἱππεύειν, ἐπειδὴ πάντας ἑώρων τοῖς μὲν ἱππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι νομίζοντας, τοῖς δ' ὁπλίταις κίνδυνον, ἑτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον, ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντι στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Συλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξόδου, 14
εἰδὼς αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ προθύμους, ἐφοδίων δ' ἀποροῦντας, εἶπον ὅτι χρὴ τοὺς ἔχοντας παρέχειν τἀπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διακειμένοις. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ, οὐχ ὡς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. Καί μοι ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ βουλή, εἰς Κόρινθον ἐξόδου
γενομένης καὶ πάντων προειδότων ὅτι δεήσει κινδυνεύειν,
ἑτέρων ἀναδυομένων ἐγὼ διεπραξάμην ὥστε τῆς πρώτης
τεταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις· καὶ μάλιστα τῆς
ἡμετέρας Φυλῆς δυστυχησάσης, ὕστερος ἀνεχώρησα
τοῦ σεμνοῦ Στειριῶς τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις δειλίαν ὠνει-
16 δικότος. Καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα
ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥστε τοὺς
πολεμίους μὴ δύνασθαι παριέναι, Ἀγησιλάου δ᾽ εἰς
τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντος, ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων
ἀποκληρῶσαι τάξεις αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων
ἁπάντων (εἰκότως, ὦ βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν ἀγαπητῶς
ὀλίγῳ πρότερον σεσωσμένους ἐφ᾽ ἕτερον κίνδυνον ἰέναι)
προελθὼν ἐγὼ τὸν ταξίαρχον ἐκέλευον ἀκληρωτὶ τὴν
17 ἡμετέραν τάξιν πέμπειν. Ὥστ᾽ εἴ τινες ὑμῶν ὀργί-
ζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιοῦσι πράττειν, ἐκ
δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως περὶ
ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν· οὐ γὰρ μόνον τὰ
προσταττόμενα ἐποίουν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν
ἐτόλμων. Καὶ ταῦτ᾽ ἐποίουν οὐχ ὡς οὐ δεινὸν ἡγού-
μενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ᾽ ἵνα, εἴ
ποτ᾽ ἀδίκως εἰς κίνδυνον κατασταίην, διὰ ταῦτα βελ-
τίων ὑφ᾽ ὑμῶν νομιζόμενος ἁπάντων τῶν δικαίων
τυγχάνοιμι. Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

18 Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς
ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέ-

λεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος,
μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρὴ τοὺς
φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων
σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν. Τὰ
μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε
τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν
ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφε-
λεῖσθε. Ὥστ' οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὦ βουλή, οὔτε φι- 19
λεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν·
πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπ-
εχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ
τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν
εἰργασμένοι.

Ἤδη δέ τινων ᾐσθόμην, ὦ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα 20
ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν
τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν
ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ
ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος,
ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέ-
παυνται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δ' ὑμᾶς ὁρῶν 21
(τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν) τούτους μόνους τινὸς ἀξίους
νομίζοντας εἶναι, ὥσθ' ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην
ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ
τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ
γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταί εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

17.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ.

Ἴσως τινὲς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ βού-
λεσθαί με ἄξιον εἶναί τινος ἡγοῦνται καὶ εἰπεῖν ἂν

μᾶλλον ἑτέρου δύνασθαι· ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω περὶ τῶν μὴ προσηκόντων ἱκανὸς εἶναι λέγειν, ὥστε δέδοικα μὴ καὶ περὶ ὧν ἀναγκαῖόν μοι ἐστιν ἀδύνατος ὦ τὰ δέοντα εἰπεῖν. Οἶομαι μὲν οὖν, ἐὰν πάντα διηγήσωμαι τὰ πεπραγμένα ἡμῖν πρὸς Ἐράτωνα καὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας, ῥᾳδίως ἐξ αὐτῶν ὑμᾶς εὑρήσειν ἃ προσήκει σκέψασθαι περὶ ταύτης τῆς διαδικασίας. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ἀκούσατε.

2 Ἐράτων ὁ Ἐρασιφῶντος πατὴρ ἐδανείσατο παρὰ τοῦ ἐμοῦ πάππου τάλαντα δύο. Ὅτι μὲν οὖν ἔλαβε τἀργύριον καὶ ὅτι τοσοῦτόν γε ἐδεήθη δανεῖσαι, ὧν ἐναντίον ἐδόθη μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι· ἃ δ' ἐχρήσατο αὐτῷ καὶ ὅσα ὠφελήθη, οἱ μᾶλλόν τε ἐμοῦ εἰδότες καὶ παραγεγενημένοι οἷς ἐκεῖνος ἔπραττε διηγήσονται ὑμῖν καὶ μαρτυρήσουσιν. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

3 Ἕως τοίνυν ὁ Ἐράτων ἔζη, τούς τε τόκους ἀπελαμβάνομεν καὶ τἆλλα τὰ συγκείμενα· ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε καταλιπὼν ὑοὺς τρεῖς, Ἐρασιφῶντα καὶ Ἐράτωνα καὶ Ἐρασίστρατον, οὗτοι οὐδὲν ἔτι ἡμῖν τῶν δικαίων ἐποίουν. Ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἃ ὤφειλον πράξασθαι· ἐπειδὴ δ' εἰρήνη ἐγένετο, ὅτεπερ πρῶτον αἱ ἀστικαὶ δίκαι ἐδικάζοντο, λαχὼν ὁ πατὴρ παντὸς τοῦ συμβολαίου Ἐρασιστράτῳ, ὅσπερ μόνος τῶν ἀδελφῶν ἐπεδήμει, κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναινέτου ἄρχοντος. Μάρτυρας δὲ καὶ τούτων παρέξομαι ὑμῖν. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

4 Ὅτι μὲν τὰ Ἐράτωνος δικαίως ἂν ἡμέτερα εἴη, ἐκ

τούτων ῥᾴδιον εἰδέναι, ὅτι δὲ πάντα δεδήμευται, ἐξ
αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν· τρεῖς γὰρ ἢ τέτταρες ἕκαστα
ἀπογεγράφασιν. Καίτοι τοῦτό γε παντὶ εὔγνωστον, ὅτι
οὐκ ἂν παρέλιπον, εἴ τι ἄλλο τῶν Ἐράτωνος οἷόν τε
ἦν δημεύειν, οἱ ἀπογράφοντες καὶ ἃ ἐγὼ πολὺν ἤδη
χρόνον κέκτημαι. Ὡς μὲν οὖν ἡμῖν οὐδ' ἑτέρωθεν εἰσ-
πράξασθαι οἷόν τε, ἐὰν ὑμεῖς ταῦτα δημεύσητε, εὔ-
γνωστόν μοι δοκεῖ εἶναι· ὡς δὲ τὴν αὐτὴν ἀμφισβήτησιν 5
ἐποιησάμην πρός θ' ὑμᾶς καὶ τοὺς διαιτητάς, ἔτι ἀκού-
σατε. Ἕως μὲν γὰρ ἡμῖν οἱ Ἐρασιφῶντος οἰκεῖοι τούτων
τῶν χρημάτων ἠμφεσβήτουν, ἅπαντα ἠξίουν ἐμὰ εἶναι,
διότι ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ χρέους ἀντιδικῶν πρὸς τὸν πατέρα
ὁ Ἐρασίστρατος ἡττήθη· καὶ τὰ μὲν Σφηττοῖ ἤδη τρί'
ἔτη μεμίσθωκα, τῶν δὲ Κικυννοῖ καὶ τῆς οἰκίας ἐδικα-
ζόμην τοῖς ἔχουσιν. Πέρυσι μὲν οὖν διεγράψαντο μου
τὰς δίκας, ἔμποροι φάσκοντες εἶναι· νυνὶ δὲ λαχόντος
ἐν τῷ Γαμηλιῶνι μηνὶ οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν.
Ἐπειδὴ δ' ὑμῖν τὰ Ἐρασιφῶντος δημεύειν ἔδοξε, ἀφιεὶς 6
τῇ πόλει τὼ δύο μέρει τὰ Ἐρασιστράτου ἀξιῶ μοι ψη-
φισθῆναι, διότι ταῦτά γε ἤδη καὶ πρότερον ἐγνώκατε
ἡμέτερα εἶναι. Ὡρισάμην οὖν ἐμαυτῷ τὸ τρίτον μέρος
τῆς ἐκείνων οὐσίας οὐ τὴν ἀκρίβειαν ἐπισκεψάμενος,
ἀλλὰ πολλῷ πλέον ἢ τὼ δύο μέρει τῷ δημοσίῳ ὑπο-
λιπών. Ῥᾴδιον δὲ γνῶναι ἐκ τοῦ τιμήματος τοῦ ἐπι- 7
γεγραμμένου τοῖς χρήμασιν. Ἅπαντα μὲν γὰρ πλείο-
νος ἢ ταλάντου τετίμηνται, ὧν δ' ἐγὼ ἀμφισβητῶ τῷ
μὲν πέντε μνᾶς, τῷ δὲ χιλίας δραχμὰς ἐπεγραψάμην·
καὶ εἰ πλείονος ἄξιά ἐστιν ἢ τοσούτου, ἀποκηρυχθέν-
των τὸ περιττὸν ἡ πόλις λήψεται. Ἵν' οὖν εἰδῆτε ὅτι 8
ταῦτα ἀληθῆ ἐστι, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι, πρῶτον

*μὲν τοὺς μεμισθωμένους παρ' ἐμοῦ τὸ Σφηττοῖ χω-
ρίον, ἔπειτα τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας, οἳ ἴσασιν
ἡμᾶς ἤδη τρί' ἔτη ἀμφισβητοῦντας, ἔτι δὲ τούς τε
9 πέρυσιν ἄρξαντας, πρὸς οὓς αἱ δίκαι ἐλήχθησαν, καὶ
τοὺς νῦν ναυτοδίκας. Ἀναγνωσθήσονται δ' ὑμῖν καὶ
αὗται αἱ ἀπογραφαί· ἐκ τούτων γὰρ μάλιστα γνώ-
σεσθε ὅτι οὔτε νεωστὶ ταῦτα τὰ χρήματα ἀξιοῦμεν
ἡμέτερα εἶναι, οὔτε νυνὶ τῷ δημοσίῳ πλειόνων ἀμφι-
σβητοῦμεν ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῖς διαιτηταῖς.
Ἀνάγνωθί μοι τὰς ἀπογραφάς.*

ΑΠΟΓΡΑΦΑΙ.

10 *Ὅτι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ παρὰ τὸ δί-
καιον ἀξιῶ μοι ψηφίσασθαι τὸ διαδίκασμα, ἀλλ' αὐτὸς
τῇ πόλει πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ ἀφιεὶς τοῦτ' ἀξιῶ μοι
ἀποδοθῆναι, ἀποδέδεικται. Ἤδη δέ μοι δοκεῖ δίκαιον
εἶναι καὶ δεηθῆναι ὑμῶν τε καὶ τῶν συνδίκων ἐναντίον
ὑμῶν* ***

18.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΝΙΚΙΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

*** *Ἐνθυμήθητε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷοί
τινες ὄντες πολῖται καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ προσήκοντες ἡμῶν
ἀδικούμενοι ἀξιοῦμεν ἐλεεῖσθαι ὑφ' ὑμῶν καὶ τῶν δι-
καίων τυγχάνειν· οὐ γὰρ μόνον περὶ τῆς οὐσίας ἀγω-
νιζόμεθα, ἀλλὰ καὶ εἰ χρὴ δημοκρατουμένης τῆς πό-
λεως ἡμῖν μετεῖναι. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ Νικίου τοῦ
2 ἡμετέρου θείου ἀναμνήσθητε. Ἐκεῖνος γὰρ ὅσα μὲν τῇ*

ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος ὑπὲρ τοῦ πλήθους τοῦ ὑμε-
τέρου ἔπραξε, πανταχοῦ φανήσεται πολλῶν μὲν καὶ
μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γεγενημένος, πλεῖ-
στα δὲ καὶ μέγιστα κακὰ τοὺς πολεμίους εἰργασμέ-
νος· ὅσα δ' οὐ βουλόμενος ἀλλ' ἄκων ἠναγκάσθη ποιῆ-
σαι, τῶν μὲν κακῶν οὐκ ἐλάχιστον αὐτὸς μετέσχε
μέρος, τὴν δ' αἰτίαν τῆς συμφορᾶς οἱ πείσαντες ὑμᾶς
δικαίως ἂν ἔχοιεν, ἐπεὶ τήν γε πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν 3
καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν αὑτοῦ ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς
ὑμετέραις καὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς τῶν ἐχθρῶν ἐπε-
δείξατο· στρατηγῶν γὰρ πολλὰς μὲν πόλεις εἷλε,
πολλὰ δὲ καὶ καλὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἔστησε τρό-
παια, ὧν καθ' ἓν ἕκαστον πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν.
Εὐκράτης τοίνυν, ἀδελφὸς μὲν ὢν ἐκείνου, πατὴρ δ' 4
ἐμός, ἤδη τῆς τελευταίας ναυμαχίας γεγενημένης,
φανερὰν ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχε περὶ τὸ
πλῆθος τὸ ὑμέτερον· ἡττημένων γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ
στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν ᾑρημένος, καὶ παρακαλούμενος
μετέχειν τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων τῷ
πλήθει, οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πείθεσθαι, ἐν τοιούτῳ καιρῷ 5
ληφθεὶς ἐν ᾧ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταβάλ-
λονται πρὸς τὰ παρόντα καὶ ταῖς τύχαις εἴκουσιν,
οὐκ ἀπελαυνόμενος τῆς πολιτείας οὐδ' ἰδίας ἔχθρας
ὑπαρχούσης πρὸς τοὺς συνάρξειν μέλλοντας, ἀλλ' ἐξὸν
αὐτῷ καὶ τῶν τριάκοντα γενέσθαι καὶ μηδενὸς ἔλατ-
τον δύνασθαι, μᾶλλον εἵλετο πράττων ὑπὲρ τῆς ὑμε-
τέρας σωτηρίας ἀπολέσθαι ἢ ἐπιδεῖν τὰ τείχη καθαι-
ρούμενα καὶ τὰς ναῦς τοῖς πολεμίοις παραδιδομένας
καὶ τὸ ὑμέτερον πλῆθος καταδουλούμενον. Καὶ οὐ πολ- 6
λῷ χρόνῳ ὕστερον Νικήρατος, ἀνεψιὸς ὢν ἐμὸς καὶ ὑὸς

Νικίου, εὔνους ὢν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, συλληφθεὶς ὑπὸ
τῶν τριάκοντα ἀπέθανεν, οὔτε γένει οὔτ' οὐσίᾳ οὔθ'
ἡλικίᾳ δοκῶν ἀνάξιος εἶναι τῆς τούτων πολιτείας μετα-
σχεῖν· ἀλλὰ τοιαῦτα ἐνομίζετο τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ
πρὸς τὸ ὑμέτερον πλῆθος εἶναι καὶ διὰ τοὺς προγόνους
καὶ δι' αὐτόν, ὥστ' οὐκ ἄν ποθ' ἑτέρας ἐπιθυμῆσαι
7 πολιτείας. Συνῄδεσαν γὰρ ἅπασιν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς
πόλεως τιμωμένοις, καὶ πολλαχοῦ μὲν ὑπὲρ ὑμῶν κε-
κινδυνευκόσι, μεγάλας δ' εἰσφορὰς εἰσενηνοχόσι καὶ
λελῃτουργηκόσι κάλλιστα, καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς πώποτ'
8 ἀφεστῶσιν ὧν ἡ πόλις αὐτοῖς προσέταξεν. Καίτοι τίνες
ἂν ἡμῶν εἴησαν δυστυχέστεροι, εἰ ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρ-
χίᾳ ἀπεθνήσκομεν ὡς εὖνοι ὄντες τῷ πλήθει, ἐν δὲ τῇ
δημοκρατίᾳ ὡς κακόνοι ὄντες τῷ πλήθει ἀποστεροίμεθα
9 τῶν ὄντων; Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ Διό-
γνητος διαβληθεὶς μὲν ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν φεύγων
ᾤχετο, μετ' ὀλίγων δὲ τῶν ἐκπεπτωκότων οὔτ' ἐπὶ
τὴν πόλιν ἐστρατεύσατο οὔτ' εἰς Δεκέλειαν ἀφίκετο·
οὐδ' ἔστιν ὅτου κακοῦ αἴτιος οὔτε φεύγων οὔτε κατελ-
θὼν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει γεγένηται, ἀλλ' εἰς τοῦτ'
ἀρετῆς ἦλθεν ὥστε μᾶλλον ὠργίζετο τοῖς εἰς ὑμᾶς
ἡμαρτηκόσιν ἢ τοῖς αὐτῷ τῆς καθόδου αἰτίοις γεγε-
10 νημένοις χάριν ᾔδει. Καὶ ἀρχὴν μὲν οὐδεμίαν ἦρξεν
ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ· ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἦλθον εἰς τὴν
Ἀκαδήμειαν Λακεδαιμόνιοι, λαβὼν τὸν Νικηράτου καὶ
ἡμᾶς παῖδας ὄντας, ἐκεῖνον μὲν κατέθηκεν ἐπὶ τοῖς
γόνασι τοῖς Παυσανίου, ἡμᾶς δὲ παραστησάμενος
ἔλεγε πρὸς ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρόντας
ὅσα εἴημεν πεπονθότες καὶ οἵαις τυχαῖς κεχρημένοι,
καὶ ἠξίου Παυσανίαν βοηθῆσαι καὶ διὰ τὴν φιλίαν

καὶ διὰ τὴν ξενίαν τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τιμωρὸν
γενέσθαι τῶν εἰς ἡμᾶς ἡμαρτηκότων. Ὅθεν Παυ- 11
σανίας ἤρξατο εὔνους εἶναι τῷ δήμῳ, παράδειγμα
ποιούμενος πρὸς τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους *τὰς ἡμε-*
τέρας συμφορὰς τῆς τῶν τριάκοντα πονηρίας· δῆλον
γὰρ ἅπασι τοῖς ἐλθοῦσι Πελοποννησίων *ἐγεγένητο, ὅτι*
οὐ τοὺς πονηροτάτους τῶν πολιτῶν ἀπέκτεινον, ἀλλ'
οἷς μάλιστα προσῆκε καὶ διὰ γένος καὶ διὰ πλοῦτον
καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν τιμᾶσθαι. Οὕτω *δ' ἠλεού-* 12
μεθα καὶ πᾶσι δεινὰ ἐδοκοῦμεν πεπονθέναι, ὥστε Παυ-
σανίας τὰ μὲν παρὰ τῶν τριάκοντα ξένια οὐκ ἠθέλησε
λαβεῖν, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν ἐδέξατο. Καίτοι *δεινόν, ὦ*
ἄνδρες δικασταί, ὑπὸ μὲν τῶν πολεμίων παῖδας ὄντας
ἡμᾶς ἐλεεῖσθαι, οἳ τῇ ὀλιγαρχίᾳ βοηθήσοντες ἦλθον,
ὑπὸ δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τηλικούτους γεγενη-
μένους τῶν ὄντων ἀποστερεῖσθαι, ὧν οἱ πατέρες ὑπὲρ
τῆς δημοκρατίας ἀπέθανον.

Εὖ *δ' οἶδα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι περὶ πλείστου* 13
ἂν ποιήσαιτο Πολίοχος *τοῦτον τὸν ἀγῶνα κατορθῶσαι,*
ἡγούμενος αὑτῷ καλὴν εἶναι τὴν ἐπίδειξιν καὶ πρὸς
τοὺς πολίτας καὶ πρὸς τοὺς ξένους, ὅτι Ἀθήνησι *το-*
σοῦτον δύναται, ὥσθ' ὑμᾶς, περὶ ὧν ὅρκους ὀμωμό-
κατε, ὑμῖν αὐτοῖς τἀναντία ποιεῖν ψηφίζεσθαι. Πάντες 14
γὰρ εἴσονται ὅτι τότε μὲν χιλίαις δραχμαῖς ἐζημιώ-
σατε αὐτὸν βουλόμενον τὴν ἡμετέραν γῆν δημοσίαν
ποιῆσαι, νυνὶ δὲ κελεύων δημεῦσαι νενίκηκε καὶ περὶ
τούτων δὴ ἀμφοτέρων Ἀθηναῖοι, *παρανόμων φεύγοντος*
τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, τἀναντία σφίσιν αὐτοῖς ἐψηφίσαντο.
Οὔκουν *αἰσχρόν, εἰ ἃ μὲν* Λακεδαιμονίοις *συνέθεσθε* 15
ἐβεβαιώσατε, ἃ δ' αὐτοῖς ἐψηφίσασθε οὕτω ῥᾳδίως

λύσετε, καὶ τὰς μὲν πρὸς ἐκείνους συνθήκας κυρίας ἐποιήσατε, τὰς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀκύρους ποιήσετε, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἕλλησιν ὀργίζεσθε, εἴ τις Λακεδαιμονίους ὑμῶν περὶ πλείονος ποιεῖται, ὑμεῖς δ' αὐτοὶ φανήσεσθε πιστότερον πρὸς ἐκείνους ἢ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς διακεί-
16 μενοι; Ἄξιοι δὲ μάλιστα φθονῆσαι ὅτι οὕτως ἤδη τὰ τῆς πόλεως διάκειται, ὥστ' οὐχ ὅ τι ἂν τῇ πόλει βέλτιστον ᾖ τοῦθ' οἱ ῥήτορες λέγουσιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἂν αὐτοὶ κερδαίνειν μέλλωσι, καὶ ταῦτα ὑμεῖς ψηφί-
17 ζεσθε. Καὶ εἰ μὲν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει συνέφερε τοὺς μὲν ἔχειν τὰ τῶν ἄλλων, τῶν δ' ἀδίκως δημεύεσθαι τὴν οὐσίαν, εἰκότως ἂν ἠμελεῖτε τῶν ὑφ' ἡμῶν λεγομένων· νυνὶ δὲ πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι πόλει, στάσιν δὲ πάντων κακῶν αἰτίαν, διαφέρεσθαι δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐκ τῶν τοιούτων μάλιστα, ἐὰν οἱ μὲν τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμῶσιν, οἱ δὲ τῶν
18 ὄντων ἐκπίπτωσιν. Καὶ ταῦθ' ὑμεῖς ἔγνωτε νεωστὶ κατελθόντες, ὀρθῶς βουλευόμενοι· ἔτι γὰρ ἐμέμνησθε τῶν γεγενημένων συμφορῶν, καὶ τοῖς θεοῖς ηὔχεσθε εἰς ὁμόνοιαν καταστῆναι μᾶλλον ἢ τὴν μὲν πόλιν στασιάσαι, τοὺς δὲ λέγοντας ταχέως πλουτῆσαι.
19 Καίτοι πλείων συγγνώμη μνησικακεῖν νεωστὶ κατεληλυθόσιν, ἔτι τῆς ὀργῆς οὔσης προσφάτου ἢ τοσούτῳ χρόνῳ ὕστερον ἐπὶ τιμωρίαν τῶν παρεληλυθότων τραπέσθαι, ὑπὸ τοιούτων πεισθέντας οἳ ἐν ἄστει μείναντες ταύτην ὑμῖν οἴονται διδόναι πίστιν τῆς αὑτῶν εὐνοίας, ἑτέρους κακῶς ποιοῦντες, ἀλλ' οὐ σφᾶς αὐτοὺς χρηστοὺς παρέχοντες, καὶ νυνὶ τῶν τῆς πόλεως εὐτυχιῶν ἀπολαύοντες, ἀλλ' οὐ πρότερον τῶν ὑμετέρων κινδύνων μετασχόντες.

Καὶ εἰ μὲν ἑωρᾶτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, σῳζόμενα 20
τῇ πόλει τὰ ὑπὸ τούτων δημευόμενα, συγγνώμην ἂν
εἴχομεν· νῦν δ' ἐπίστασθε ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ὑπὸ τού-
των ἀφανίζεται, τὰ δὲ πολλοῦ ἄξια ὄντα ὀλίγου πι-
πράσκεται. Ἐὰν δ' ἐμοὶ πίθησθε, οὐκ ἐλάττω ἀπ' αὐτῶν
ὑμεῖς ὠφεληθήσεσθε ἢ ἡμεῖς οἱ κεκτημένοι, ἐπεὶ καὶ 21
νυνὶ Διόμνηστος καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκ μιᾶς οἰκίας
τρεῖς ὄντες τριηραρχοῦμεν καί, ὅταν ἡ πόλις δέηται
χρημάτων, ἀπὸ τούτων ὑμῖν εἰσφέρομεν. Ὡς οὖν ἡμῶν
ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένων, καὶ τῶν προγόνων τῶν
ἡμετέρων τοιούτων γεγενημένων, φείδεσθε ἡμῶν. Οὐδὲν 22
γὰρ ἂν ἡμᾶς κωλύοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀθλιωτάτους
εἶναι, ἐπὶ μὲν τῶν τριάκοντα ὀρφανοὺς καταλειφθέντας,
ἐν δὲ τῇ δημοκρατίᾳ τῶν ὄντων ἐστερημένους, οἷς ἡ
τύχη ἔδωκεν ὥστ' ἔτι παῖδας ὄντας ἐπὶ τὴν Παυσανίου
σκηνὴν ἐλθόντας βοηθῆσαι τῷ πλήθει. Καὶ τοιούτων
ἡμῖν ὑπαρχόντων εἰς τίνας ἂν ἐβουλήθημεν δικαστὰς
καταφυγεῖν; Οὐκ εἰς τοὺς οὕτω πολιτευομένους ὑπὲρ 23
τῆς πολιτείας ὑπὲρ ἧς καὶ ὁ πατὴρ καὶ οἱ προσήκοντες
ἡμῖν ἀπέθανον; Νῦν τοίνυν ταύτην ἀνθ' ἁπάντων
ἀπαιτοῦμεν ὑμᾶς τὴν χάριν, μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς ἀπόρως
διατεθέντας μηδ' ἐνδεεῖς τῶν ἐπιτηδείων γενομένους,
μηδὲ τὴν τῶν προγόνων εὐδαιμονίαν καταλῦσαι, ἀλλὰ
πολὺ μᾶλλον παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς βουλομένοις τὴν
πόλιν εὖ ποιεῖν, οἵων ὑμῶν ἐν τοῖς κινδύνοις τεύξονται.

Οὐκ ἔχω, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕστινας δεησομένους 24
ὑπὲρ ἡμῶν ἀναβιβάσωμαι· τῶν γὰρ προσηκόντων οἱ
μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς αὑτοὺς παρέχοντες καὶ μεγάλην
τὴν πόλιν ποιοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ τεθνᾶσιν, οἱ δ' ὑπὲρ
τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας ὑπὸ τῶν

25 τριάκοντα κώνειον πιόντες, ὥστε τῆς ἐρημίας τῆς ἡμε-
τέρας αἴτιαι γεγόνασιν αἵ τε τῶν προσηκόντων ἀρεταὶ
καὶ αἱ τῆς πόλεως συμφοραί. Ὧν ἄξιον ὑμᾶς ἐνθυ-
μηθέντας προθύμως ἡμῖν βοηθῆσαι, ἡγησαμένους τού-
τους ἂν ἐν δημοκρατίᾳ δικαίως εὖ πάσχειν ὑφ' ὑμῶν,
εἴπερ ἐν ὀλιγαρχίᾳ τῶν συμφορῶν μετέσχον τὸ μέρος.
26 Ἄξιον δὲ καὶ τούτους τοὺς συνδίκους εὔνους ἡμῖν εἶναι
καὶ ὑμᾶς, ἐκείνου τοῦ χρόνου μνησθέντας, ὅτ' ἐκ τῆς
πατρίδος ἐκπεπτωκότες καὶ τὰς οὐσίας ἀπολωλεκότες
ἄνδρας ἀρίστους ἐνομίζετ' εἶναι τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἀπο-
θνήσκοντας, καὶ τοῖς θεοῖς ηὔχεσθε δυνηθῆναι χάριν τοῖς
27 ἐξ ἐκείνων ἀποδοῦναι. Ἡμεῖς τοίνυν, υἱεῖς ὄντες καὶ
συγγενεῖς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προκεκινδυνευκότων,
ἀπαιτοῦμεν ὑμᾶς νυνὶ ταύτην τὴν χάριν μὴ ἀδίκως
ἡμᾶς ἀπολέσαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον βοηθεῖν τοῖς τῶν
αὐτῶν ὑμῖν μετασχοῦσι συμφορῶν. Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ
δέομαι καὶ ἀντιβολῶ καὶ ἱκετεύω, καὶ τοιούτων ὑμῶν
τυγχάνειν ἀξιῶ· οὐ γὰρ περὶ μικρῶν κινδυνεύομεν,
ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων.

19.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝ.

Πολλήν μοι ἀπορίαν παρέχει ὁ ἀγὼν οὑτοσί, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ μὴ νῦν εὖ
εἴπω, οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ δόξει ἄδικος
εἶναι καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων στερήσομαι. Ἀνάγκη
οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ
2 καὶ ἐμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι. Τὴν μὲν

οὖν παρασκευὴν καὶ τὴν προθυμίαν τὴν τῶν
ἐχθρῶν ὁρᾶτε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων
λέγειν· τὴν δ' ἐμὴν ἀπειρίαν πάντες ἴσασιν, ὅσοι
ἐμὲ γιγνώσκουσιν. Αἰτήσομαι οὖν ὑμᾶς δίκαια
καὶ ῥᾴδια χαρίσασθαι, ἄνευ ὀργῆς καὶ ἡμῶν
ἀκοῦσαι ὥσπερ καὶ τῶν κατηγόρων. Ἀνάγκη 3
γὰρ τὸν ἀπολογούμενον, κἂν ἐξ ἴσου ἀκρο-
ᾶσθε, ἔλαττον ἔχειν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ πολλοῦ
χρόνου ἐπιβουλεύοντες, αὐτοὶ ἄνευ κινδύνων
ὄντες, τὴν κατηγορίαν ἐποιήσαντο, ἡμεῖς δ'
ἀγωνιζόμεθα μετὰ δέους καὶ διαβολῆς καὶ
κινδύνου τοῦ μεγίστου. Εἰκὸς οὖν ὑμᾶς εὔ-
νοιαν πλείω ἔχειν τοῖς ἀπολογουμένοις. Οἶμαι 4
γὰρ πάντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι πολλοὶ ἤδη
πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορήσαντες παραχρῆ-
μα ἐξηλέγχθησαν ψευδόμενοι οὕτω φανε-
ρῶς, ὥσθ' ὑπὸ πάντων τῶν παραγενομένων
μισηθέντες ἀπελθεῖν· οἱ δ' αὖ μαρτυρήσαν-
τες τὰ ψευδῆ καὶ ἀδίκως ἀπολέσαντες ἀν-
θρώπους ἑάλωσαν, ἡνίκα οὐδὲν ἔτι ἦν πλέον
τοῖς πεπονθόσιν. Ὅτ' οὖν τοιαῦτα πολλὰ 5
γεγένηται, ὡς ἐγὼ ἀκούω, εἰκὸς ὑμᾶς, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, μήπω τοὺς τῶν κατηγόρων λό-
γους ἡγεῖσθαι πιστούς, πρὶν ἂν καὶ ἡμεῖς
εἴπωμεν. (§ 6 expuncta). Ἐνθυμεῖσθε οὖν ὅτι Νικό- 7
φημος καὶ Ἀριστοφάνης ἄκριτοι ἀπέθανον, πρὶν παρα-
γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς ἐλεγχομένοις ὡς ἠδίκουν. Οὐδεὶς
γὰρ οὐδ' εἶδεν ἐκείνους μετὰ τὴν σύλληψιν· οὐδὲ θάψαι
τὰ σώματ' αὐτῶν ἀπέδοσαν, ἀλλ' οὕτω δεινὴ ἡ συμ-
φορὰ γεγένηται ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τούτου ἐστέ-

8 ρηνται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσω· οὐδὲν γὰρ ἂν περαίνοιμι· πολὺ δ' ἀθλιώτεροι δοκοῦσί μοι εἶναι οἱ παῖδες οἱ Ἀριστοφάνους. Οὐδένα γὰρ οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ ἠδικηκότες οὐ μόνον τὰ πατρῷα ἀπολωλέκασι παρὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοιπος ἐλπὶς ἦν, ἀπὸ τῶν τοῦ πάππου ἐκτραφῆναι, ἐν οὕτω δεινῷ
9 καθέστηκεν. Ἔτι δ' ἡμεῖς ἐστερημένοι μὲν τῶν κηδεστῶν, ἐστερημένοι δὲ τῆς προικός, παιδάρια δὲ τρία ἠναγκασμένοι τρέφειν, προσέτι συκοφαντούμεθα καὶ κινδυνεύομεν περὶ ὧν οἱ πρόγονοι ἡμῖν κατέλιπον κτησάμενοι ἐκ τοῦ δικαίου. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὑμὸς πατὴρ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ πλείω εἰς τὴν πόλιν ἀνάλωσεν ἢ εἰς αὑτὸν καὶ τοὺς οἰκείους, διπλάσια δ' ἢ νῦν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐγὼ λογιζομένῳ αὐτῷ πολλάκις
10 παρεγενόμην. Μὴ οὖν προκαταγιγνώσκετε ἀδικίαν τοῦ εἰς αὑτὸν μὲν μικρὰ δαπανῶντος, ὑμῖν δὲ πολλὰ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν λῃτουργοῦντος ἀλλ' ὅσοι καὶ τὰ πατρῷα καὶ ἄν τί ποθεν κερδάνωσιν, εἰς τὰς αἰσχίστας ἡδονὰς
11 εἰθισμένοι εἰσὶν ἀναλίσκειν. Χαλεπὸν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀπολογεῖσθαι πρὸς δόξαν ἣν ἔνιοι ἔχουσι περὶ τῆς Νικοφήμου οὐσίας, καὶ σπάνιν ἀργυρίου ἢ νῦν ἐστιν ἐν τῇ πόλει, τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸ δημόσιον ὄντος· ὅμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόντων ῥᾳδίως γνώσεσθε ὅτι οὐκ ἀληθῆ ἐστι τὰ κατηγορημένα. Δέομαι δ' ὑμῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μετ' εὐνοίας ἀκροασαμένους ἡμῶν διὰ τέλους, ὅ τι ἂν ὑμῖν ἄριστον καὶ εὐορκότατον νομίζητε εἶναι, τοῦτο ψηφίσασθαι.

12 Πρῶτον μὲν οὖν, ᾧ τρόπῳ κηδεσταὶ ἡμῖν ἐγένοντο, διδάξω ὑμᾶς. Στρατηγῶν γὰρ Κόνων περὶ Πελοπόννησον, τριηραρχήσαντι τῷ ἐμῷ πατρὶ πάλαι φίλος γε-

γενημένος, ἐδεήθη δοῦναι τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν αἰ-
τοῦντι τῷ υἱεῖ τῷ Νικοφήμου. Ὁ δ' ὁρῶν αὐτοὺς ὑπ' 13
ἐκείνου τε πεπιστευμένους γεγονότας τ' ἐπιεικῶς τῇ
τε πόλει ἔν γε τῷ τότε χρόνῳ ἀρέσκοντας, ἐπείσθη
δοῦναι, οὐκ εἰδὼς τὴν ἐσομένην διαβολήν, ἀλλ' ὅτε
καὶ ὑμῶν ὁστισοῦν ἂν ἐκείνοις ἠξίωσε κηδεστὴς γενέ-
σθαι, ἐπεὶ ὅτι γε οὐ χρημάτων ἕνεκα, ῥᾴδιον γνῶναι
ἐκ τοῦ βίου παντὸς καὶ τῶν ἔργων τῶν τοῦ πατρός.
Ἐκεῖνος γὰρ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικίᾳ, παρὸν μετὰ πολλῶν 14
χρημάτων γῆμαι, τὴν ἐμὴν μητέρα ἔλαβεν οὐδὲν
ἐπιφερομένην, ὅτι δὲ Ξενοφῶντος ἦν θυγάτηρ τοῦ Εὐ-
ριπίδου υἱέος, ὃς οὐ μόνον ἰδίᾳ χρηστὸς ἐδόκει εἶναι,
ἀλλὰ καὶ στρατηγεῖν αὐτὸν ἠξιώσατε, ὡς ἐγὼ ἀκούω.
Τὰς τοίνυν ἐμὰς ἀδελφὰς ἐθελόντων τινῶν λαβεῖν 15
ἀπροίκους πάνυ πλουσίων οὐκ ἔδωκεν, ὅτι ἐδόκουν κά-
κιον γεγονέναι, ἀλλὰ τὴν μὲν Φιλομήλῳ τῷ Παιανιεῖ,
ὃν οἱ πολλοὶ βελτίονα ἡγοῦντο εἶναι ἢ πλουσιώτερον,
τὴν δὲ πένητι μὲν γεγενημένῳ οὐ διὰ κακίαν, ἀδελφιδῷ
δὲ ὄντι Φαίδρῳ τῷ Μυρρινουσίῳ, ἐπιδοὺς τετταράκοντα
μνᾶς, κᾆτ' Ἀριστοφάνει τὸ ἴσον ἐπιδούς. Πρὸς δὲ τούτοις 16
ἐμοὶ πολλὴν ἐξὸν πάνυ προῖκα λαβεῖν ἐλάττω συνεβού-
λευσεν, ὥστ' εὖ εἰδέναι ὅτι κηδεσταῖς χρησοίμην κο-
σμίοις καὶ σώφροσιν. Καὶ νῦν ἔχω γυναῖκα τὴν Κρι-
τοδήμου θυγατέρα τοῦ Ἀλωπεκῆθεν, ὃς ὑπὸ Λακεδαι-
μονίων ἀπέθανεν, ὅτε ἡ ναυμαχία ἐγένετο ἡ ἐν Ἑλλησ-
πόντῳ. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅστις αὐτός τε 17
ἄνευ χρημάτων ἔγημε τοῖν τε θυγατέροιν πολὺ ἀργύ-
ριον ἐπέδωκε τῷ τε υἱεῖ ὀλίγην προῖκα ἔλαβε, πῶς
οὐκ εἰκὸς περὶ τούτου πιστεύειν ὡς οὐχ ἕνεκα χρημά-
των τούτοις κηδεστὴς ἐγένετο;

18 Ἀλλὰ μὴν ὅ γ' Ἀριστοφάνης ἤδη ἔχων τὴν γυναῖκα ὅτι πολλοῖς ἄλλοις μᾶλλον ἐχρῆτο ἢ τῷ ἐμῷ πατρί, ῥᾴδιον γνῶναι. Ἥ τε γὰρ ἡλικία πολὺ διάφορος ἦν, ἥ τε φύσις ἔτι πλέον. Ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἤρκει τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, Ἀριστοφάνης δ' οὐ μόνον τῶν ἰδίων ἀλλὰ καὶ τῶν κοινῶν ἐβούλετο ἐπιμέλεσθαι, καὶ εἴ τι ἦν
19 αὐτῷ ἀργύριον, ἀνήλωσεν ἐπιθυμῶν τιμᾶσθαι. Γνώσεσθε δ' ὅτι ἀληθῆ λέγω ἐξ ὧν ἐκεῖνος ἔπραττεν. Πρῶτον μὲν γάρ, βουλομένου Κόνωνος πέμπειν τινὰ εἰς Σικελίαν, ᾤχετο ὑποστὰς μετ' Εὐνόμου, Διονυσίου φίλου ὄντος καὶ ξένου, τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον πλεῖστα ἀγαθὰ πεποιηκότος ὡς ἐγὼ ἀκήκοα τῶν ἐν Πειραιεῖ
20 παραγενομένων. Ἦσαν δ' αἱ ἐλπίδες τοῦ πλοῦ πεῖσαι Διονύσιον κηδεστὴν μὲν γενέσθαι Εὐαγόρᾳ, πολέμιον δὲ Λακεδαιμονίοις, φίλον δὲ καὶ σύμμαχον τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ. Καὶ ταῦτ' ἔπραττεν πολλῶν κινδύνων ὑπαρχόντων πρὸς τὴν θάλατταν καὶ τοὺς πολεμίους, καὶ ἔπεισαν Διονύσιον μὴ πέμψαι ἃς τότε παρεσκευ-
21 άσατο Λακεδαιμονίοις τριήρεις. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις ἧκον ἐκ Κύπρου ἐπὶ τὴν βοήθειαν, οὐδὲν ἐνέλιπε προθυμίας σπεύδων. Ὑμεῖς δὲ δέκα τριήρεις αὐτοῖς ἔδοτε καὶ τἆλλα ἐψηφίσασθε, ἀργυρίου δ' εἰς τὸν ἀπόστολον ἠπόρουν. Ὀλίγα μὲν γὰρ ἦλθον ἔχοντες χρήματα, πολλῶν δὲ προσεδεήθησαν· οὐ γὰρ μόνον τοὺς εἰς τὰς ναῦς, ἀλλὰ καὶ πελταστὰς ἐμισθώσαντο καὶ
22 ὅπλα ἐπρίαντο. Ἀριστοφάνης οὖν τῶν χρημάτων τὰ μὲν πλεῖστα αὐτὸς παρέσχεν· ἐπειδὴ δ' οὐχ ἱκανὰ ἦν, τοὺς φίλους ἔπειθε δεόμενος καὶ ἐγγυώμενος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ὁμοπατρίου ἀποκειμένας παρ' αὐτῷ τετταράκοντα μνᾶς ἔχων κατεχρήσατο. Τῇ δὲ προτεραίᾳ

ἢ ᾗ ἀνήγετο, εἰσελθὼν ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐκέλευσε
χρῆσαι ὅ τι εἴη ἀργύριον· προσδεῖν γὰρ ἔφη τοῖς
πελτασταῖς. Ἦσαν δ' ἡμῖν ἔνδον ἑπτὰ μναῖ· ὁ δὲ καὶ
ταύτας λαβὼν κατεχρήσατο. Τίνα γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄν- 23
δρες δικασταί, Φιλότιμον μὲν ὄντα, ἐπιστολῶν δ' αὐτῷ
ἡκουσῶν παρὰ τοῦ πατρὸς μηδὲν ἀπορήσειν ἐκεῖ, ᾑρη-
μένον δὲ πρεσβευτὴν καὶ μέλλοντα πλεῖν ὡς Εὐαγόραν,
ὑπολιπέσθαι ἄν τι τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐχ ἃ ἦν δυνατὸς
πάντα παρασχόντα χαρίσασθαι ἐκείνῳ ἐφ' ᾧ τε κομί-
σασθαι μὴ ἐλάττω; Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἐστιν ἀληθῆ,
κάλει μοι Εὔνομον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Κάλει μοι καὶ τοὺς ἄλλους μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκούετε, οὐ μόνον ὅτι ἔχρησαν 24
ἐκείνου δεηθέντος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀπειλήφασιν· ἐκομίσθη
γὰρ αὐτοῖς ἐπὶ τῆς τριήρους.

Ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων γνῶναι ὅτι τοιούτων 25
καιρῶν συμπεσόντων οὐδενὸς ἂν ἐφείσατο τῶν ἑαυτοῦ.
Ὃ δὲ μέγιστον τεκμήριον· Δῆμος γὰρ ὁ Πυριλάμπους,
τριηραρχῶν εἰς Κύπρον, ἐδεήθη μου προσελθόντ' αὐτῷ
λέγειν ὅτι ἔλαβε σύμβολον παρὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου
φιάλην χρυσῆν, βούλεται δὲ λαβεῖν ἑκκαίδεκα μνᾶς
ἐπ' αὐτῇ, ἵν' ἔχοι ἀναλίσκειν εἰς τὴν τριηραρχίαν·
ἐπειδὴ δ' εἰς Κύπρον ἀφίκοιτο, λύσεσθαι ἀποδοὺς εἴκοσι
μνᾶς· πολλῶν δὲ ἀγαθῶν καὶ ἄλλων εὐπορήσειν διὰ τὸ
σύμβολον ἐν πάσῃ τῇ ἠπείρῳ. Ἀριστοφάνης τοίνυν ἀκούων 26
μὲν ταῦτα Δήμου, δεομένου δ' ἐμοῦ, μέλλων δ' ἄξειν

μὲν τὸ χρυσίον, τέτταρας δὲ μνᾶς τόκον λήψεσθαι, οὐκ ἔφη εἶναι, ἀλλ' ὤμνυ καὶ προσδεδανεῖσθαι τοῖς ξένοις ἄλλοθεν, ἐπεὶ ἥδιστ' ἂν ἀνθρώπων ἄγειν τε αὐτὸς ἐκεῖνο
27 *τὸ σύμβολον καὶ χαρίσασθαι ἡμῖν ἃ ἐδεόμεθα. Ὡς δὲ ταῦτ' ἐστιν ἀληθῆ, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ κατέλιπεν Ἀριστοφάνης ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον, ῥᾴδιον γνῶναι ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ μεμαρτυρημένων· χαλκώματα δὲ σύμμεικτα οὐ πολλὰ ἐκέκτητο. Ἀλλὰ καὶ ὅθ' εἱστία τοὺς παρ' Εὐαγόρου πρεσβεύοντας, αἰτησάμενος ἐχρήσατο. Ἃ δὲ κατέλιπεν ἀναγνώσεται ὑμῖν.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΧΑΛΚΩΜΑΤΩΝ.

28 *Ἴσως ἐνίοις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, δοκεῖ ὀλίγα εἶναι· ἀλλ' ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι πρὶν τὴν ναυμαχίαν νικῆσαι Κόνωνα, Ἀριστοφάνει γῆ οὐκ ἦν ἀλλ' ἢ χωρίδιον*
29 *μικρὸν Ῥαμνοῦντι. Ἐν οὖν τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσι, πρότερον μὴ ὑπαρχούσης οὐσίας, χαλεπόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τραγῳδοῖς τε δὶς χορηγῆσαι, ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατρός, καὶ τρί' ἔτη συνεχῶς τριηραρχῆσαι, εἰσφορὰς τε πολλὰς εἰσενεγκεῖν, οἰκίαν τε πεντήκοντα μνῶν πρίασθαι, γῆς τε πλεῖν ἢ τριακόσια πλέθρα κτήσασθαι. Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις οἴεσθαι χρὴ ἔπιπλα πολλὰ*
30 *καταλελοιπέναι; Ἀλλ' οὐδ' οἱ πάλαι πλούσιοι δοκοῦντες εἶναι ἄξια λόγου ἔχοιεν ἂν ἐξενεγκεῖν· ἐνιότε γὰρ οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἐὰν τις πάνυ ἐπιθυμῇ, πρίασθαι τοιαῦτα ἃ τῷ κτησαμένῳ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡδονὴν*
31 *ἂν παρέχοι. Ἀλλὰ τόδε σκοπεῖτε· τῶν ἄλλων ὅσων*

ἐδημεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως τὰ σκεύη ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρπάσθησαν· ἡμεῖς δ' ἤδη δεδημευμένων καὶ ἐξεληλυθυίας τῆς ἐμῆς ἀδελφῆς φύλακα κατεστήσαμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἵνα μήτε θυρώματα, μήτ' ἀγγεῖα μήτ' ἄλλο μηδὲν ἀπόλοιτο. Ἔπιπλα δ' ἀπεφαίνετο πλεῖν ἢ χιλίων δραχμῶν, ὅσα οὐδενὸς πώποτ' ἐλάβετε. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρότερον 32
πρὸς τοὺς συνδίκους καὶ νῦν πρὸς ὑμᾶς ἐθέλομεν πίστιν δοῦναι, ἥτις ἐστὶ μεγίστη τοῖς ἀνθρώποις, μηδὲν ἔχειν τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων, ἐνοφείλεσθαι δὲ τὴν προῖκα τῆς ἀδελφῆς καὶ ἑπτὰ μνᾶς, ἃς ᾤχετο λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. Πῶς ἂν οὖν εἶεν ἄνθρωποι 33
ἀθλιώτεροι, ἢ οἱ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες δοκοῖεν τἀλλότρια ἔχειν; Ὃ δὲ πάντων δεινότατον, τὴν ἀδελφὴν ὑποδέξασθαι δεῖ παιδία ἔχουσαν πέντε, καὶ ταῦτα τρέφειν, μηδ' αὐτοὺς ἔχοντας μηδέν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ ὄντ' ἀφέλησθε. Φέρε πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων· οὕτω 34
γὰρ σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες δικασταί. Εἴ τις ὑμῶν ἔτυχε δοὺς Τιμοθέῳ τῷ Κόνωνος τὴν θυγατέρα ἢ τὴν ἀδελφήν, καὶ ἐκείνου ἀποδημήσαντος καὶ ἐν διαβολῇ γενομένου ἐδημεύθη ἡ οὐσία, καὶ μὴ ἐγένετο τῇ πόλει πραθέντων ἁπάντων τέτταρα τάλαντα ἀργυρίου, διὰ τοῦτ' ἠξιοῦτ' ἂν ἐκείνου καὶ τοὺς προσήκοντας ἀπολέσαι, ὅτι οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῆς δόξης τῆς παρ' ὑμῖν ἐφάνη τὰ χρήματα; Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε πάντες ἐπίστασθε, Κόνωνα μὲν ἄρχοντα, Νικόφημον δὲ 35
ποιοῦντα ὅ τι ἐκεῖνος προστάττοι. Τῶν οὖν ὠφελειῶν Κόνωνα εἰκὸς πολλοστὸν μέρος ἄλλῳ τινὶ μεταδιδόναι, ὥστ' εἴ τινες οἴονται πολλὰ γενέσθαι Νικοφήμῳ, ὁμολογήσειαν ἂν τὰ Κόνωνος εἶναι πλέον ἢ δεκαπλάσια.

36 Ἔτι δὲ φαίνονται οὐδὲν πώποτε διενεχθέντες, ὥστ' εἰκὸς
καὶ περὶ τῶν χρημάτων ταὐτὰ γνῶναι, καὶ τὰ μὲν ἐνθάδε
τῷ υἱεῖ ἑκάτερον καταλιπεῖν, τὰ δ' ἄλλα παρ' αὐτοῖς
ἔχειν· ἡγοῦντο δὲ καὶ τὰ ἐκεῖ ὁμοίως σφίσιν εἶναι σᾶ
37 ὥσπερ καὶ τὰ ἐνθάδε. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνθυμεῖσθε ὅτι καὶ
εἴ τις μὴ κτησάμενος ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς παραλα-
βὼν τοῖς παισὶ διένειμεν, οὐκ ἐλάχιστ' ἂν αὑτῷ ὑπέ-
λιπε· βούλονται γὰρ πάντες ὑπὸ τῶν παίδων θερα-
πεύεσθαι ἔχοντες χρήματα μᾶλλον ἢ ἐκείνων δεῖσθαι
38 ἀποροῦντες. Νῦν τοίνυν εἰ δημεύσαιτε τὰ Τιμοθέου,
ὃ μὴ γένοιτο, εἰ μή τι μέλλει μέγα ἀγαθὸν ἔσεσθαι
τῇ πόλει, ἐλάττω δ' ἐξ αὐτῶν λάβοιτ' ἢ ἐκ τῶν 'Αρι-
στοφάνους γεγένηται, τούτου ἕνεκ' ἂν ἠξιοῦτε τοὺς
ἀναγκαίους τοὺς ἐκείνου τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολέσαι;
39 'Αλλ' οὐκ εἰκός, ὦ ἄνδρες δικασταί· ὁ γὰρ Κόνωνος
θάνατος καὶ αἱ διαθῆκαι, ἃς διέθετο ἐν Κύπρῳ, σαφῶς
ἐδήλωσαν ὅτι πολλοστὸν μέρος ἦν τὰ χρήματα ὧν
ὑμεῖς προσεδοκᾶτε· τῇ μὲν γὰρ 'Αθηναίᾳ καθιέρωσεν εἰς
40 ἀναθήματα καὶ τῷ 'Απόλλωνι εἰς Δελφοὺς πεντακισ-
χιλίους στατῆρας· τῷ δ' ἀδελφιδῷ τῷ ἑαυτοῦ, ὃς ἐφύ-
λαττεν αὐτῷ καὶ ἐταμίευε πάντα τὰ ἐν Κύπρῳ, ἔδω-
κεν ὡς μυρίας δραχμάς, τῷ δ' ἀδελφῷ τρία τάλαντα·
τὰ δὲ λοιπὰ τῷ υἱεῖ κατέλιπε, τάλαντα ἑπτακαίδεκα.
Τούτων δὲ κεφάλαιον γίγνεται περὶ τετταράκοντα τά-
41 λαντα. Καὶ οὐδενὶ οἷόν τε εἰπεῖν ὅτι διηρπάσθη ἢ ὡς
οὐ δικαίως ἀπεφάνθη· αὐτὸς γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ὢν καὶ
εὖ φρονῶν ἤσθετο ἄν. Καί μοι κάλει τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

43 'Αλλὰ μὴν ὁστισοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὶν ἀμ-

φότερα δῆλα γενέσθαι, πολλοστὸν μέρος τὰ Νικοφήμου τῶν Κόνωνος χρημάτων ᾠήθη ἂν εἶναι. Ἀριστοφάνης τοίνυν γῆν μὲν καὶ οἰκίαν ἐκτήσατο πλεῖν ἢ πέντε ταλάντων, κατεχορήγησε δ' ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς πεντακισχιλίας δραχμάς, τριηραρχῶν δ' ἀνήλωσεν ὀγδοήκοντα μνᾶς. Εἰσενήνεκται δ' ὑπὲρ ἀμφοτέρων οὐκ 43
ἔλαττον μνῶν τετταράκοντα. Εἰς δὲ τὸν εἰς Σικελίαν πλοῦν ἀνήλωσεν ἑκατὸν μνᾶς. Εἰς δὲ τὸν ἀπόστολον τῶν τριήρων, ὅτε οἱ Κύπριοι ἦλθον καὶ ἔδοτε αὐτοῖς τὰς δέκα ναῦς, καὶ τῶν πελταστῶν τὴν μίσθωσιν καὶ τῶν ὅπλων τὴν ὠνὴν παρέσχε τρισμυρίας δραχμάς. Καὶ τούτων κεφάλαιον πάντων γίγνεται μικροῦ λείποντος πεντεκαίδεκα τάλαντα. Ὥστ' οὐκ ἂν εἰκότως ἡμᾶς 44
αἰτιάσαισθε, ἐπεὶ τῶν Κόνωνος, τῶν ὁμολογουμένων δικαίως ἀποφανθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου, πολλαπλασίων δοκούντων εἶναι, πλέον ἢ τρίτον μέρος φαίνεται ὄντα τὰ Ἀριστοφάνους. Καὶ οὐ προσλογιζόμεθα ὅσα αὐτὸς ἐν Κύπρῳ ἔσχε Νικόφημος, οὔσης αὐτῷ ἐκεῖ γυναικὸς καὶ θυγατρός.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀξιῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτω πολλὰ 45
καὶ μεγάλα τεκμήρια παρασχομένους ἡμᾶς ἀπολέσθαι ἀδίκως. Ἀκήκοα γὰρ ἔγωγε καὶ τοῦ πατρὸς καὶ ἄλλων πρεσβυτέρων, ὅτι οὐ νῦν μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ πολλῶν ἐψεύσθητε, οἳ ζῶντες μὲν πλουτεῖν ἐδόκουν, ἀποθανόντες δὲ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν τὴν ὑμετέραν ἐλάττω κεκτημένοι ἐφάνησαν. Αὐτίκα Ἰσχο- 46
μάχῳ, ἕως ἔζη, πάντες ᾤοντο εἶναι πλεῖν ἢ ἑβδομήκοντα τάλαντα, ὡς ἐγὼ ἀκούω· ἐνειμάσθην δὲ τὼ ὑεῖ οὐδὲ δέκα τάλαντα ἑκάτερος ἀποθανόντος. Στεφάνῳ δὲ τῷ Θάλλου ἐλέγετο εἶναι πλεῖν ἢ πεντήκοντα τάλαντα,

47 ἀποθανόντος δ' ἡ οὐσία ἐφάνη περὶ ἕνδεκα τάλαντα.
Ὁ τοίνυν Νικίου οἶκος προσεδοκᾶτο εἶναι οὐκ ἔλαττον
ἢ ἑκατὸν ταλάντων, καὶ τούτων τὰ πολλὰ ἔνδον εἶναι·
Νικήρατος δ' ὅτ' ἀπέθνησκεν, ἀργύριον μὲν ἢ χρυσίον
οὐδ' αὐτὸς ἔφη καταλείπειν οὐδέν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν
ἣν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, οὐ πλείονος ἀξία ἐστὶν ἢ τετ-
(Huc transp.) 52 τάρων καὶ δέκα ταλάντων. Ἔπειτ' οἴομαι ὑμᾶς εἰδέναι
ὅτι Ἀλκιβιάδης τέτταρ' ἢ πέντ' ἔτη ἐφεξῆς ἐστρατήγει
ἐπικρατῶν καὶ νενικηκὼς Λακεδαιμονίους, καὶ διπλάσι'
ἐκείνῳ ἠξίουν αἱ πόλεις διδόναι ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν στρατηγῶν,
ὥστ' ᾤοντο εἶναί τινες αὐτῷ πλεῖν ἢ ἑκατὸν τάλαντα.
Ὁ δ' ἀποθανὼν ἐδήλωσεν ὅτι οὐκ ἀληθῆ ταῦτα ἦν· ἐλάττω
γὰρ οὐσίαν κατέλιπε τοῖς παισὶν ἢ αὐτὸς παρὰ τῶν
48 ἐπιτροπευσάντων παρέλαβεν. Καλλίας τοίνυν ὁ Ἱππονί-
κου, ὅτε νεωστὶ ἐτεθνήκειν ὁ πατήρ, πλεῖστα τῶν Ἑλ-
λήνων ἐδόκει κεκτῆσθαι, καί, ὥς φασι, διακοσίων τα-
λάντων ἐτιμήσατο τὰ αὑτοῦ ὁ πάππος· τὸ δὲ τούτου
τίμημ' οὐδὲ δυοῖν ταλάντοιν ἐστι. Κλεοφῶντα δὲ πάν-
τες ἴστε, ὅτι πόλλ' ἔτη διεχείρισε τὰ τῆς πόλεως
πάντα καὶ προσεδοκᾶτο πάμπολλα ἐκ τῆς ἀρχῆς ἔχειν·
ἀποθανόντος δ' οὐδαμοῦ δῆλα τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ
οἱ προσήκοντες καὶ οἱ κηδεσταί, παρ' οἷς ἂν κατέλιπεν,
49 ὁμολογουμένως πένητές εἰσιν. Φαινόμεθα οὖν καὶ τῶν
ἀρχαιοπλούτων πολὺ ἐψευσμένοι καὶ τῶν νεωστὶ ἐν
ταύτῃ τῇ δόξῃ γεγενημένων. Αἴτιον δέ μοι δοκεῖ εἶναι,
ὅτι ῥᾳδίως τινὲς τολμῶσι λέγειν ὡς ὁ δεῖνα ἔχει τά-
λαντα πολλὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς. Καὶ ὅσα μὲν περὶ τε-
θνεώτων λέγουσιν, οὐ πάνυ θαυμάζω (οὐ γὰρ ἂν ὑπό
γ' ἐκείνων ἐξελεγχθεῖεν), ἀλλ' ὅσα ζώντων ἐπιχειροῦσι
50 καταψεύδεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἔναγχος ἠκούετε ἐν τῇ

*ἐκκλησίᾳ, ὡς Διότιμος ἔχοι ταλάντοις τετταράκοντα
πλείω ἢ ὅσα αὐτὸς ὡμολόγει παρὰ τῶν ναυκλήρων
καὶ ἐμπόρων· καὶ ταῦτα, ἐπειδὴ ἦλθεν, ἐκείνου ἀπο-
γράφοντος καὶ χαλεπῶς φέροντος ὅτι ἀπὼν διεβάλ-
λετο, οὐδεὶς ἐξήλεγξε, δεομένης μὲν τῆς πόλεως χρη-
μάτων, ἐθέλοντος δ' ἐκείνου λογίσασθαι. Ἐνθυμεῖσθε* 51
*τοίνυν οἷον ἂν ἐγένετο, εἰ Ἀθηναίων ἁπάντων ἀκηκοό-
των ὅτι τετταράκοντα τάλαντα ἔχοι Διότιμος, εἶτ'
ἔπαθέ τι πρὶν καταπλεῦσαι δεῦρο. Οὐχὶ οἱ προσήκον-
τες ἂν αὐτοῦ ἐν κινδύνῳ ἦσαν τῷ μεγίστῳ, εἰ ἔδει
αὐτοὺς πρὸς τοσαύτην διαβολὴν ἀπολογεῖσθαι, μὴ εἰ-
δότας μηδὲν τῶν πεπραγμένων; Αἴτιοι οὖν εἰσι καὶ
ὑμῖν πολλῶν ἤδη ψευσθῆναι καὶ δὴ ἀδίκως γέ τινας
ἀπολέσθαι οἱ ῥᾳδίως τολμῶντες ψεύδεσθαι καὶ συκο-
φαντεῖν ἐπιθυμοῦντες.* (52 v. ante 48)

Ὅτι μὲν οὖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοιαῦτα 53
*ἐγίγνετο, ῥᾴδιον γνῶναι· φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἀρίστους
καὶ σοφωτάτους μάλιστα ἐθέλειν μεταγιγνώσκειν. Εἰ
οὖν δοκοῦμεν εἰκότα λέγειν καὶ ἱκανὰ τεκμήρια παρέ-
χεσθαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ
ἐλεήσατε, ὡς ἡμεῖς τῆς μὲν διαβολῆς οὕτω μεγάλης
οὔσης ἀεὶ προσεδοκῶμεν κρατήσειν μετὰ τοῦ ἀληθοῦς·
ὑμῶν δὲ μηδενὶ τρόπῳ ἐθελησάντων πεισθῆναι οὐδ' ἐλ-
πὶς οὐδεμία σωτηρίας ἐδόκει ἡμῖν εἶναι. Ἀλλὰ πρὸς* 54
*θεῶν Ὀλυμπίων, ὦ ἄνδρες δικασταί, βούλεσθε ἡμᾶς
δικαίως σῶσαι μᾶλλον ἢ ἀδίκως ἀπολέσαι, καὶ πι-
στεύετε τούτους ἀληθῆ λέγειν, οἳ ἂν καὶ σιωπῶντες
ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ παρέχωσι σώφρονας σφᾶς αὐτοὺς
καὶ δικαίους.*

Περὶ μὲν οὖν αὐτῆς τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ᾧ τρόπῳ 55

κηδεσταὶ ἡμῖν ἐγένοντο, καὶ ὅτι οὐκ ἐξήρκει τἀκείνου εἰς τὸν ἔκπλουν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοθεν προσεδανείσατο ἀκηκόατε καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν· περὶ δ' ἐμαυτοῦ βραχέα βούλομαι εἰπεῖν. Ἐγὼ γὰρ ἔτη γεγονὼς ἤδη τριάκοντα οὔτε τῷ πατρὶ οὐδὲν πώποτε ἀντεῖπον, οὔτε τῶν πολιτῶν οὐδείς μοι ἐνεκάλεσεν, ἐγγύς τ' οἰκῶν τῆς ἀγορᾶς οὔτε πρὸς δικαστηρίῳ οὔτε πρὸς βουλευτηρίῳ ὤφθην οὐδεπώποτε, πρὶν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέ-
56 σθαι. Περὶ μὲν οὖν ἐμαυτοῦ τοσαῦτα λέγω, περὶ δὲ τοῦ πατρός, ἐπειδὴ ὥσπερ ἀδικοῦντος αἱ κατηγορίαι γεγένηνται, συγγνώμην ἔχετε, ἐὰν λέγω ἃ ἀνήλωσεν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς φίλους, οὐ φιλοτιμίας ἕνεκα ἀλλὰ τεκμήριον ποιούμενος ὅτι οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστιν ἀνδρὸς ἄνευ ἀνάγκης τε πολλὰ ἀναλίσκειν τῶν αὑτοῦ καὶ μετὰ κινδύνου τοῦ μεγίστου ἐπιθυμῆσαι ἔχειν τι
57 τῶν κοινῶν. Εἰσὶ δέ τινες οἱ προαναλίσκοντες μόνου τούτου γ' ἕνεκεν, ἵν' ἄρχειν ὑφ' ὑμῶν ἀξιωθέντες διπλάσια κομίσωνται. Ὁ τοίνυν ἐμὸς πατὴρ ἄρχειν μὲν οὐδεπώποτε ἐπεθύμησε, τὰς δὲ χορηγίας ἁπάσας κεχορήγηκε, τετριηράρχηκε δ' ἑπτάκις, εἰσφορὰς δὲ πολλὰς καὶ μεγάλας εἰσενήνοχεν. Ἵνα δ' εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς, καθ' ἑκάστην ἀναγνώσεται.

ΛΗΙΤΟΥΡΓΙΑΙ.

58 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ πλῆθος· πεντήκοντα γὰρ ἔτη ἐστὶν ὅσα ὁ πατὴρ καὶ τοῖς χρήμασι καὶ τῷ σώματι τῇ πόλει ἐλητούργει. Ἐν οὖν τοσούτῳ χρόνῳ δοκοῦντά τι ἐξ ἀρχῆς ἔχειν οὐδεμίαν εἰκὸς δαπάνην πεφευγέναι. Ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τούτων συμπάντων κεφάλαιόν ἐστιν ἐννέα τάλαντα 59
καὶ δισχίλιαι δραχμαί. Ἔτι τοίνυν καὶ ἰδίᾳ τισὶ τῶν πολιτῶν συνεξέδωκε θυγατέρας καὶ ἀδελφάς, τοὺς δ' ἐλύσατο ἐκ τῶν πολεμίων, τοῖς δ' εἰς ταφὴν παρέσχεν ἀργύριον. Καὶ ταῦτ' ἐποίει ἡγούμενος εἶναι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ὠφελεῖν τοὺς φίλους, καὶ εἰ μηδεὶς μέλλοι εἴσεσθαι· νῦν δὲ πρέπον ἐστὶ καὶ περὶ τούτου ὑμᾶς ἀκοῦσαι μαρτύρων. Καί μοι κάλει τὸν καὶ τόν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τῶν μὲν οὖν μαρτύρων ἀκηκόατε· ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι 60
ὀλίγον μὲν χρόνον δύναιτ' ἄν τις πλάσασθαι τὸν τρόπον τὸν αὑτοῦ, ἐν ἑβδομήκοντα δ' ἔτεσιν οὐδ' ἂν εἷς λάθοι πονηρὸς ὤν. Τῷ τοίνυν πατρὶ τῷ ἐμῷ ἄλλα μὲν ἄν τις ἔχοι ἐπικαλέσαι ἴσως, εἰς χρήματα δ' οὐδεὶς
οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν ἐτόλμησε πώποτε. Οὔκουν ἄξιον τοῖς 61
τῶν κατηγόρων λόγοις πιστεῦσαι μᾶλλον ἢ τοῖς ἔργοις, ἃ αὐτῷ ἐπράχθη ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ, καὶ τῷ χρόνῳ, ὃν ὑμεῖς σαφέστατον ἔλεγχον τοῦ ἀληθοῦς νομίζετε. Εἰ γὰρ μὴ ἦν τοιοῦτος, οὐκ ἂν ἐκ πολλῶν ὀλίγα κατέλιπεν, ἐπεὶ εἰ νῦν γε ἐξαπατηθεῖτε ὑπὸ τούτων καὶ δημεύσαιθ' ἡμῶν τὴν οὐσίαν, οὐδὲ τέτταρα τάλαντα λάβοιτ' ἄν. Ὥστ' οὐ μόνον πρὸς δόξαν ἀλλὰ καὶ εἰς χρημάτων λόγον λυσιτελεῖ μᾶλλον ὑμῖν ἀποψηφίσασθαι· πολὺ
γὰρ πλείω ὠφελήσεσθε, ἐὰν ἡμεῖς ἔχωμεν. Σκοπεῖτε δ' 62
ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, ὅσα φαίνεται ἀνηλωμένα εἰς τὴν πόλιν· καὶ νῦν ἀπὸ τῶν ὑπολοίπων τριηραρχῶ μὲν ἐγώ, τριηραρχῶν δ' ὁ πατὴρ ἀπέθανεν, πειράσομαι

δ', ὥσπερ καὶ ἐκεῖνον ἑώρων, ὀλίγα κατὰ μικρὸν παρασκευάσασθαι εἰς τὰς κοινὰς ὠφελείας. Ὥστε τῷ γ' ἔργῳ πάλιν τῆς πόλεως ταῦτ' ἔσται καὶ οὔτ' ἐγὼ ἀδικεῖσθαι οἰήσομαι, ὑμῖν τε πλείους οὕτως αἱ ὠφέ-
63 λειαι ἢ εἰ δημεύσαιτε. Πρὸς δὲ τούτοις ἄξιον ἐνθυμηθῆναι οἵαν φύσιν εἶχεν ὁ πατήρ. Ὅσα γὰρ ἔξω τῶν ἀναγκαίων ἐπεθύμησεν ἀναλίσκειν, πάντα φανήσεται τοιαῦτα ὅθεν καὶ τῇ πόλει τιμὴ ἔμελλεν ἔσεσθαι. Αὐτίκα ὅτε ἵππευεν, οὐ μόνον ἵππους ἐκτήσατο λαμπροὺς ἀλλὰ καὶ ἀθληταῖς ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ, ὥστε τήν τε πόλιν κηρυχθῆναι καὶ αὐτὸν στεφανωθῆναι.
64 Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων μεμνημένους ἁπάντων βοηθεῖν ἡμῖν καὶ μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀναιρεθέντας. Καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

20.

ΥΠΕΡ ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ, ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Οὔ μοι δοκεῖ χρῆναι ὀργίζεσθαι ὑμᾶς τῷ ὀνόματι τῷ τῶν τετρακοσίων, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις ἐνίων. Οἱ μὲν γὰρ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῶν, οἱ δὲ μήτε ἵνα τὴν πόλιν μηδὲν κακὸν ἐργάσαιντο μήθ' ὑμῶν μηδένα, ἀλλ' εὖνοι ὄντες εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον, ὧν εἷς ὢν οὑτοσὶ
2 τυγχάνει Πολύστρατος. Οὗτος γὰρ ᾑρέθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλετῶν ὡς χρηστὸς ὢν ἀνὴρ καὶ περὶ τοὺς δημότας καὶ περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, κατηγοροῦσι δ' αὐτοῦ ὡς οὐκ εὔνους ἦν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, ὁ αἱρεθεὶς

ὑπὸ τῶν φυλετῶν, οἳ ἄριστ' ἂν διαγνοῖεν περὶ σφῶν
αὐτῶν ὁποῖοί τινές εἰσιν. Οὗτος δὲ τίνος ἂν ἕνεκα 3
ὀλιγαρχίας ἐπεθύμησεν; Πότερον ἐλπίδα εἶχε λέγων
τι διαπράξεσθαι παρ' ὑμῖν, ἢ τῷ σώματι ἐπίστευεν,
ὥσθ' ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς ἢ εἰς τῶν ὑμετέρων τινά; ἀλλ'
ὁρᾶτε αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν, δι' ἣν καὶ τοὺς ἄλλους ἱκανός
ἐστιν ἀποτρέπειν τούτων. Ὅστις μὲν οὖν ἄτιμος ὤν, 4
ἑτέρας πολιτείας ἐπεθύμησε, διὰ τὰ πρόσθεν ἁμαρτήματα
αὐτοῦ ἢ τῶν παίδων ἕνεκ' ἂν ἔπραττε· τούτῳ δὲ τοιοῦτον
οὐδὲν ἡμάρτητο, ὥστε ἢ αὐτοῦ ἕνεκα μισεῖν τὸ πλῆθος
τὸ ὑμέτερον ἢ τῶν παίδων. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐν Σικελίᾳ
ἦν, οἱ δ' ἐν Βοιωτοῖς· ὥστε μηδὲ τούτων ἕνεκα ἑτέρας
πολιτείας ἐπιθυμῆσαι. Καὶ κατηγοροῦσι μὲν αὐτοῦ ὡς 5
πολλὰς ἀρχὰς ἦρξεν, ἀποδεῖξαι δ' οὐδεὶς οἷός τέ ἐστιν
ὡς οὐ καλῶς ἦρξεν. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι οὐ τούτους ἀδικεῖν
ἐν τοῖς πράγμασιν ἐκείνοις, ἀλλ' εἴ τις καὶ ὀλίγας
ἄρξας ἀρχὰς μὴ τὰ ἄριστα ἦρξε τῇ πόλει. Οὐ γὰρ οἱ
πολλάκις ἄρχοντες προὐδίδοσαν τὴν πόλιν, ἀλλ' οἱ μὴ 6
δικαίως. Οὗτος δὲ πρῶτον μὲν ἄρξας ἐν Ὠρωπῷ οὔτε
προὔδωκεν οὔθ' ἑτέραν πολιτείαν κατέστησε, τῶν ἄλλων
ἁπάντων, ὅσοι ἦρχον, καταπροδόντων τὰ πράγματα.
Οἱ δ' οὐχ ὑπέμειναν καταγνόντες σφῶν αὐτῶν ἀδικεῖν.
ὁ δ' ἡγούμενος μηδὲν ἠδικηκέναι δίκην δίδωσιν. Καὶ 7
τοὺς μὲν ἀδικοῦντας οἱ κατήγοροι ἐκκλέπτουσιν, ἀργύριον
λαμβάνοντες· παρ' ὧν δ' ἂν μὴ κερδαίνωσιν ἀδικοῦντας
ἀποφαίνουσιν. Καὶ ὁμοίως τὰς κατηγορίας ποιοῦνται
τῶν τε εἰπόντων γνώμην τινὰ μὴ ἐπιτηδείαν ἐν τῇ
βουλῇ καὶ τῶν μή. Οὗτος δ' οὐδεπώποτε γνώμην οὐδεμίαν
εἶπε κατὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι 8
ἀξίους εἶναι τούτους μηδὲν πάσχειν ὑφ' ὑμῶν κακὸν

οἳ ὑμῖν μὲν εὖνοι ἦσαν, ἐκείνοις δ' οὐκ ἀπηχθάνοντο.
Τῶν γὰρ λεγόντων ἐναντία ἐκείνοις οἱ μὲν ἔφευγον οἱ
δ' ἀπέθνησκον, ὥστ' εἴ τις καὶ ἐβούλετο ἐναντιοῦσθαι
9 ὑπὲρ ὑμῶν, τὸ δέος ἀπέτρεπε πάντας. Οἳ δ' ἐκείνων
ἔμελλον ἀκροᾶσθαι καὶ μηδὲν ἐπιβουλεύειν μηδ' ἐξαγ-
γέλλειν, τούτους ἂν καθίσταντο. Ὥστ' οὐκ ἂν ῥᾳδίως
μετέστη ἂν ὑμῖν ἡ πολιτεία. Οὔκουν δίκαιοί εἰσιν, ὧν
10 ὑμῖν εὖνοι ἦσαν, τούτων δίκην διδόναι. Δεινὸν δέ μοι
δοκεῖ εἶναι, εἰ τοῖς εἰποῦσι περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτε-
ρον μὴ τὰ ἄριστα ὁ μηδὲν εἰπὼν ταὐτὰ πείσεται. Καὶ
ἐν μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσιν οὐδὲν ἐξήμαρτεν εἰς ὑμᾶς,
ἐν ὀκτὼ δ' ἡμέραις; καὶ οἱ μὲν τὸν βίον ἅπαντα πονη-
ροὶ ὄντες χρηστοὶ ἐν τῷ λογιστηρίῳ γεγένηνται, πει-
σαντες τοὺς κατηγόρους, οἳ δ' ἀεὶ ὑμῖν χρηστοὶ ἦσαν,
οὗτοι νῦν πονηροί; Καίτοι ἔν γε ταῖς πρότερον κατηγορίαις
τά τ' ἄλλα κατηγόρησαν ψευδῆ τοῦ πατρὸς καὶ συγ-
11 γενῆ Φρύνιχον αὐτοῦ εἶναι ἔφασαν. Καίτοι εἴ τις βού-
λεται, ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ μαρτυρησάτω ὡς ἀναγκαῖον
ὄντα Φρυνίχῳ. Ἀλλὰ γὰρ ψευδῆ κατηγόρουν. Ἀλλὰ
μὴν οὐδ' ἐκ παιδείας φίλος ἦν αὐτῷ· ὁ μὲν γὰρ ἐν
ἀγρῷ πένης ὢν ἐποίμαινεν, ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἄστει ἐπαι-
12 δεύετο. Καὶ ἐπειδὴ ἀνὴρ ἐγένετο, ὁ μὲν ἐγεώργει, ὁ
δ' ἐλθὼν εἰς τὸ ἄστυ ἐσυκοφάντει, ὥστε μηδὲν ὁμο-
λογεῖν τὼ τρόπω ἀλλήλοιν. Καὶ ὅτ' ἐξέτινε τῷ δημο-
σίῳ, οὐκ εἰσήνεγκεν αὐτῷ τἀργύριον· καίτοι ἐν τοῖς
τοιούτοις μάλιστα δηλοῦσιν οἳ ἂν φίλοι ὦσιν. Εἰ δ' ἦν
δημότης, οὐ δίκαιος διὰ τοῦτο βλάπτεσθαί ἐστιν ὁ πα-
τήρ, εἰ μὴ καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖτε, ὅτι ὑμῶν ἦν πολίτης.
13 Πῶς δ' ἂν τις γένοιτο δημοτικώτερος, ἢ ὅστις ὑμῶν ψηφι-
σαμένων πεντακισχιλίοις παραδοῦναι τὰ πράγματα

καταλογεὺς ὢν ἐννακισχιλίους κατέλεξεν, ἵνα μηδεὶς αὐτῷ διάφορος εἴη τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ἵνα τὸν μὲν βουλόμενον ἐγγράφοι, εἰ δέ τῳ μὴ ἐθέλοντι εἴη, χαρίζοιτο. Καίτοι οὐχ οἳ ἂν ἐξ ἐλαττόνων πλείους τοὺς πολίτας ποιῶσιν, οὗτοι καταλύουσι τὸν δῆμον, ἀλλ' οἳ ἂν ἐκ πλειόνων ἐλάττους. Αὐτὸς δ' οὔτ' ὀμόσαι ἤθελεν οὔτε 14
καταλέγεσθαι, ἀλλ' αὐτὸν ἠνάγκαζον ἐπιβολὰς ἐπιβάλλοντες· ἐπεὶ δ' ἠναγκάσθη καὶ ὤμοσε τὸν ὅρκον, ὀκτὼ ἡμέρας εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον ἐξέπλει εἰς Ἐρέτριαν, καὶ ἐδόκει ἐκεῖ τὴν ψυχὴν οὐ πονηρὸς εἶναι ἐν ταῖς ναυμαχίαις, καὶ τετρωμένος δεῦρ' ἦλθε, καὶ ἤδη μετεπεπτώκει τὰ πράγματα. Καὶ οὗτος μὲν οὔτ' εἰπὼν γνώμην οὐδεμίαν, οὔτε πλέον ὀκτὼ ἡμερῶν εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον ὦφλε χρήματα τοσαῦτα· τῶν δ' εἰπόντων ὑμῖν τἀναντία καὶ διὰ τέλους ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὄντων πολλοὶ ἀποπεφεύγασιν. Καὶ οὐ φθονῶν τούτοις λέγω, 15
ἀλλ' ἡμᾶς ἐλεῶν· οἱ μὲν γὰρ δοκοῦντες ἀδικεῖν ἐξῃτημένοι εἰσὶν ὑπὸ τῶν ὑμῖν προθύμων ἐν τοῖς πράγμασι γενομένων, οἱ δ' ἠδικηκότες ἐκπριάμενοι τοὺς κατηγόρους οὐδ' ἔδοξαν ἀδικεῖν. Πῶς ἂν οὖν οὐ δεινὰ πάσχοιμεν; Καὶ κατηγο- 16
ροῦσι μὲν τῶν τετρακοσίων, ὅτι ἦσαν κακοί· καίτοι ὑμεῖς αὐτοὶ πεισθέντες ὑπὸ τούτων παρέδοτε τοῖς πεντακισχιλίοις τὰ τῆς πόλεως πράγματα· καὶ εἰ αὐτοὶ τοσοῦτοι ὄντες ἐπείσθητε, ἕνα ἕκαστον τῶν τετρακοσίων οὐ χρῆν πεισθῆναι; Ἀλλ' οὐχ οὗτοι ἀδικοῦσιν, ἀλλ' οἵ ὑμᾶς ἐξηπάτων καὶ κακῶς ἐποίουν. Οὗτος δ' ἐν πολλοῖς δηλοῖ ὑμῖν εὖ νοῶν, ὃς καί, εἴπερ τι νεωτερίζειν ἐβούλετο εἰς τὸ ὑμέτερον πλῆθος, οὐκ ἂν ποτ' ὀκτὼ ἡμέρας εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον ᾤχετο ἐκπλέων. Ἀλλ' 17
εἴποι ἄν τις ὅτι κερδαίνειν ἐπιθυμῶν ἐξέπλευσεν, ὥσπερ

ἔνιοι ἦγον καὶ ἔφερον. Οὐδεὶς τοίνυν ἂν εἴποι ὅπως τι
τῶν ὑμετέρων ἔχει, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον κατηγοροῦσιν
ἢ εἰς τὴν ἀρχήν. Καὶ οἱ κατήγοροι τότε μὲν οὐδαμῇ
εὖνοι ὄντες ἐφαίνοντο τῷ δήμῳ οὐδ' ἐβοήθουν· νῦν δ'
ἡνίκ' αὐτὸς ἑαυτῷ εὐνούστατός ἐστιν ὁ δῆμος, βοηθοῦσι
18 τῷ μὲν ὀνόματι ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ σφίσιν αὐτοῖς. Καὶ
μὴ θαυμάζετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοσαῦτα ὦφλε
χρήματα. Ἔρημον γὰρ αὐτὸν λαβόντες κατηγοροῦντες
εἷλον. Τῷ μὲν γὰρ οὐδ' εἴ τις εἶχε μαρτυρίαν, ἐτόλμα
μαρτυρεῖν διὰ τὸ δέος τὸ τῶν κατηγόρων, τοῖς δὲ καὶ
19 τὰ ψευδῆ ἐμαρτύρουν. Ἦ δεινά γ' ἂν πάθοιμεν, ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἰ τοὺς μὲν οὐχ οἵους τε ὄντας ἐξάρνους
εἶναι μὴ οὐ χρήματα ἔχειν ὑμῶν, τούτους μὲν ἀφεῖτε
ἀνδρὶ . . . . . ἐξαιτουμένῳ, ἡμῖν δ' αὐτοῖς τε προθύμοις
γεγενημένοις περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, καὶ τοῦ
πατρὸς οὐδὲν ὑμᾶς ἠδικηκότος, οὐ χαριεῖσθε. Καὶ εἰ
μὲν ξένος τις ἐλθὼν ὑμᾶς ἢ χρήματα ᾔτει ἢ εὐεργέτης
ἀναγραφῆναι ἠξίου, ἔδοτε ἂν αὐτῷ· ἡμῖν δ' οὐ δώσετε
20 ἡμᾶς ἀστοὺς ὄντας ἐπιτίμους ἐν ὑμῖν γενέσθαι. Εἰ δέ
τινες κακόνοι ἐγένοντο εἰς τὰ ὑμέτερα πράγματα ἢ
γνώμην μὴ ἐπιτηδείαν εἶπον, οὐχ οἱ ἀπόντες τούτων
αἴτιοί εἰσιν, ἐπεὶ καὶ τοὺς παρόντας ὑμεῖς ἀπελύσατε.
Οὐδὲ γὰρ εἴ τις τῶν ἐνθάδε μὴ τὰ ἄριστα λέγων πείθει
ὑμᾶς, οὐχ ὑμεῖς ἐστε αἴτιοι, ἀλλ' ὁ ἐξαπατῶν ὑμᾶς.
21 Ἐκεῖνοι δὲ σφῶν αὐτῶν προκαταγνόντες ἀδικεῖν οἴχονται,
ἵνα μὴ δοῖεν δίκην· καὶ εἴ τινες ἄλλοι ἀδικοῦσιν, ἧττον
μὲν ἐκείνων, ἀδικοῦσι δέ, τὸ δέος αὐτοὺς ποιεῖ τό τε
ὑμέτερον καὶ τὸ τῶν κατηγόρων μὴ ἐπιδημεῖν ἀλλὰ
στρατεύεσθαι, ἵν' ἢ ὑμᾶς πρᾳοτέρους ποιῶσιν ἢ τούτους
22 πείθωσιν. Οὗτος δ' ὑμῖν δίκην δέδωκεν, οὐδὲν ὑμᾶς

*ἀδικῶν, εὐθὺς μετὰ τὰ πράγματα, ὅτε ὑμεῖς τε μάλιστα
ἐμέμνησθε τῶν γενομένων καὶ οὗτος ἐλεγχθήσεσθαι
ἔμελλε, πιστεύων αὑτῷ μηδὲν ἡμαρτῆσθαι ἀλλ' ἀγω-
νιεῖσθαι εὖ μετὰ τοῦ δικαίου. Ὡς δ' ἦν δημοτικός, ἐγὼ
ὑμῖν ἀποδείξω. Πρῶτον μὲν γὰρ νέος ὢν οὐδεμιᾶς* 23
*στρατείας ἀπελείφθη, ὡς συνειδότες ἂν εἴποιεν οἱ δημόται·
καὶ ἐξὸν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἀφανῆ καταστήσαντι μηδὲν
ὑμᾶς ὠφελεῖν, εἵλετο μᾶλλον συνειδέναι ὑμᾶς, ἵν', εἰ
καὶ βούλοιτο κακὸς εἶναι, μὴ ἐξείη αὐτῷ, ἀλλ' εἰσφέροι
τε τὰς εἰσφορὰς καὶ λητουργοίη. Καὶ ἡμᾶς παρεσκεύα-
σεν, ὡς ἂν τῇ πόλει ὠφελιμώτατοι εἴημεν. Καὶ ἐμὲ* 24
*μὲν εἰς Σικελίαν ἐξέπεμψεν, ἵππευον δ' ἐκεῖ ἕως τὸ
στρατόπεδον σῶν ἦν· ἐπειδὴ δὲ διεφθάρη καὶ διεσώθην
εἰς Κατάνην, ἐληζόμην ὁρμώμενος ἐντεῦθεν καὶ τοὺς
πολεμίους κακῶς ἐποίουν, ὥστε τῇ θεῷ τε τὰς δεκάτας
ἐξαιρεθῆναι πλεῖν ἢ τριάκοντα μνᾶς καὶ τὸ ἴσον τοῖς
στρατιώταις εἰς σωτηρίαν, ὅσοι ἐπὶ τοῖς πολεμίοις ἦσαν.
Καὶ ἐπειδὴ Καταναῖοι ἠνάγκαζον ὁπλιτεύειν, οὐδενὸς* 25
*οὐδ' ἐνταῦθα κινδύνου ἀπελειπόμην, ὥστ' εἰδέναι ἅπαν-
τας οἷος ἦ τὴν ψυχὴν ἱππεύων τε καὶ ὁπλιτεύων. Ὧν
ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀκηκόατε μὲν τῶν μαρτύρων, ὦ ἄνδρες δικασταί· 26
*οἷος δ' εἰμὶ περὶ τὸ ὑμέτερον πλῆθος, ἐγὼ ὑμῖν ἀπο-
δείξω. Ἀφικομένου γὰρ ἐκεῖσε Συρακοσίου ὅρκιον ἔχον-
τος καὶ ἑτοίμου ὄντος ὁρκοῦν καὶ προσιόντος πρὸς ἕνα
ἕκαστον τῶν ἐκεῖ ὄντων, ἀντεῖπον εὐθὺς αὐτῷ, καὶ
ἐλθὼν ὡς Τυδέα διηγούμην ταῦτα, καὶ σύλλογον ἐποίει,*

καὶ λόγοι οὐκ ὀλίγοι ἦσαν. Ὧν οὖν ἐγὼ εἶπον, κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

27 Σκέψασθε δὴ καὶ τοῦ πατρὸς τὴν ἐπιστολήν, ἣν ... ἔδωκεν ἀποδοῦναί μοι, πότερα τῷ ὑμετέρῳ πλήθει ἀγαθὰ ἐνῆν ἢ οὔ. Τά τε γὰρ οἰκεῖα ἐνεγέγραπτο, καὶ ἔτι, ὅτε καλῶς ἔχοι τὰ ἐν Σικελίᾳ, ἥκειν. Καίτοι ταὐτὰ ὑμῖν συνέφερε καὶ τοῖς ἐκεῖ· ὥστ' εἰ μὴ εὔνους ἦν τῇ πόλει καὶ ὑμῖν, οὐκ ἄν ποτε τοιαῦτα ἐπέστελλεν.

28 Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν νεώτατον, οἷος εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἐγὼ ἀποδείξω. Καταδρομῆς γὰρ γενομένης τῶν φυγάδων, οἳ οὐ μόνον ἐνθάδε ὅ τι οἷοί τ' ἦσαν κακὸν εἰργάζοντο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ἔφερον καὶ ἦγον ὑμᾶς, ἐξελάσας ἐκ τῶν ἄλλων ἱππέων τῶν τετρακοσίων ἕνα ἀπέκτεινεν. Ὧν ὑμῖν αὐτοὺς μάρτυρας τοὺς παραγενομένους παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

29 Τὸν δὲ πρεσβύτατον ἀδελφὸν αὐτοὶ οἱ συστρατευόμενοι ἴσασιν, οἵ τε ἐνθάδε ὄντες οἵ τε ἐν Ἑλλησπόντῳ, ὥστε νομίζειν μηδενὸς ἧττω εἶναι ἀνθρώπων τὴν ψυχήν. Καί μοι ἀνάβητε δεῦρο.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

30 Πῶς οὖν οὐ χρὴ χάριν παρ' ὑμῶν ἀπολαμβάνειν, εἰ τοιοῦτοί ἐσμεν; Ἦ ὧν μὲν ὁ πατὴρ διαβέβληται εἰς ὑμᾶς οὐ δικαίως, τούτων δεῖ ἡμᾶς ἕνεκα ἀπολέσθαι, ὧν δὲ αὐτοὶ πρόθυμοι εἰς τὴν πόλιν γεγενήμεθα, μηδεμίαν ἡμῖν ὠφέλειαν γενέσθαι; Ἀλλ' οὐ δίκαιον. Ἀλλ' εἰ διὰ

τὴν τούτου διαβολὴν δεῖ ἡμᾶς κακῶς πάσχειν, δίκαιοί
ἐσμεν διὰ τὴν ἡμετέραν προθυμίαν τοῦτόν τε σῶσαι
καὶ ἡμᾶς. Οὐ γὰρ ἡμεῖς χρημάτων γε ἕνεκα εὖ ὑμᾶς 31
ἐποιοῦμεν, ἀλλ' ἵνα, εἴ ποτε κίνδυνος εἴη ἡμῖν, ἐξαι-
τούμενοι παρ' ὑμῶν τὴν ἀξίαν χάριν ἀπολάβοιμεν.
Χρὴ δ' ὑμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα τοιούτους εἶναι·
ἡμῶν μὲν γὰρ καὶ πρὶν δεηθῆναι πεπείρασθε, οἷοί ἐσμεν
εἰς ὑμᾶς· τοὺς δ' ἄλλους προθυμοτέρους ποιήσετε, κατ'
ἀξίαν χαριζόμενοι, ὅταν τις ὑμᾶς εὖ ποιῇ. Καὶ μηδαμῶς 32
τοῖς λέγουσι βεβαιώσητε λόγον τὸν πάντων πονηρότα-
τον· λέγεται γὰρ τοὺς κακῶς πεπονθότας μεμνῆσθαι
μᾶλλον ἢ τοὺς εὖ. Τίς γὰρ ἔτι ἐθελήσει χρηστὸς εἶναι,
εἰ ἡττηθήσονται τῶν κακῶς ὑμᾶς ποιούντων οἱ εὖ ποιοῦν-
τες; Ἔχει δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτω. Περὶ
ἡμῶν γάρ ἐστι ψῆφος ὑμῖν, καὶ οὐ περὶ χρημάτων. 33
Ἕως μὲν γὰρ εἰρήνη ἦν, ἡμῖν ἦν φανερὰ οὐσία, καὶ
ἦν ὁ πατὴρ ἀγαθὸς γεωργός· ἐπειδὴ δ' εἰσέβαλον οἱ
πολέμιοι, πάντων τούτων ἐστερήθημεν. Ὥστ' αὐτῶν
τούτων ἕνεκα πρόθυμοί ἐσμεν εἰς ὑμᾶς εἰδότες ὅτι
χρήματα μὲν ἡμῖν οὐκ ἔστιν ὁπόθεν ἐκτείσομεν, αὐτοὶ
δὲ πρόθυμοι ὄντες εἰς ὑμᾶς ἄξιοί ἐσμεν εὑρίσκεσθαι
χάριν. Καίτοι ὁρῶμέν γ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐάν 34
τις παῖδας αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος κλάῃ καὶ ὀλοφύρηται,
τούς τε παῖδας εἰ δι' αὐτὸν ἀτιμωθήσονται ἐλεοῦντας,
καὶ ἀφιέντας τὰς τῶν πατέρων ἁμαρτίας διὰ τοὺς
παῖδας, οὓς οὔπω ἴστε εἴτ' ἀγαθοὶ εἴτε κακοὶ ἡβήσαντες
γενήσονται· ἡμᾶς δ' ἴστε ὅτι πρόθυμοι γεγενήμεθα εἰς
ὑμᾶς, καὶ τὸν πατέρα οὐδὲν ἡμαρτηκότα. Ὥστε πολλῷ
δικαιότεροί ἐστε, ὧν πεπείρασθε, τούτοις χαρίσασθαι, ἢ
οὓς οὐκ ἴστε πω ὁποῖοί τινες ἔσονται. Πεπόνθαμεν δὲ 35

τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τοὺς παῖδας παραστησάμενοι ἐξαιτοῦνται ὑμᾶς, ἡμεῖς δὲ τὸν πατέρα τουτονὶ ἐξαιτούμεθα, μὴ ἡμᾶς ἀντὶ μὲν ἐπιτίμων ἀτίμους ποιήσητε, ἀντὶ δὲ πολιτῶν ἀπόλιδας· ἀλλ' ἐλεήσατε καὶ τὸν πατέρα γέροντα ὄντα καὶ ἡμᾶς. Εἰ δ' ἡμᾶς ἀδίκως ἀπολεῖτε, πῶς ἢ οὗτος ἡμῖν ἡδέως συνέσται ἢ ἡμεῖς ἀλλήλοις πεπονθότες ἡμῶν τε ἀνάξια καὶ τῆς πόλεως; Ἀλλ' ὑμῶν δεόμεθα τρεῖς
36 ὄντες ἐᾶσαι ἡμᾶς ἔτι προθυμοτέρους γενέσθαι. Δεόμεθα οὖν ὑμῶν πρὸς τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἑκάστῳ, ὅτῳ μὲν εἰσὶν ὑεῖς, τούτων ἕνεκεν ἐλεῆσαι, ὅστις δ' ἡμῖν ἡλικιώτης ὢν τυγχάνει, τὸν πατέρα ἐλεήσαντας ἀποψηφίσασθαι· καὶ μὴ ἡμᾶς βουλομένους εὖ ποιεῖν τὴν πόλιν ὑμεῖς κωλύσητε. Δεινὰ δ' ἂν πάθοιμεν, εἰ ὑπὸ τῶν πολεμίων μὲν ἐσώθημεν, οὓς εἰκὸς ἦν διακωλύειν μὴ σῴζεσθαι, παρ' ὑμῶν δὲ μηδ' εὑρησόμεθα τὸ σωθῆναι, οὓς εἰκὸς ἡμῖν τῆς προθυμίας χάριν εἰδέναι.

21.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ ΑΠΑΡΑΣΗΜΟΣ.

Περὶ μὲν τῶν κατηγορημένων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκανῶς ὑμῖν ἀποδέδεικται· ἀκοῦσαι δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὑμᾶς ἀξιῶ, ἵν' ἐπίστησθε περὶ οἵου τινὸς ὄντος ἐμοῦ ψηφιεῖσθε. Ἐγὼ γὰρ ἐδοκιμάσθην μὲν ἐπὶ Θεοπόμπου ἄρχοντος, καταστὰς δὲ χορηγὸς τραγῳδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ τρίτῳ μηνὶ Θαργηλίοις νικήσας ἀνδρικῷ χορῷ δισχιλίας δραχμάς, ἐπὶ δὲ Γλαυκίππου ἄρχοντος εἰς πυρριχιστὰς Παναθηναίοις τοῖς
2 μεγάλοις ὀκτακοσίας. Ἔτι δ' ἀνδράσι χορηγῶν εἰς Διο-

*νύσια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος ἐνίκησα καὶ ἀνήλωσα
σὺν τῇ τοῦ τρίποδος ἀναθέσει πεντακισχιλίας δραχμάς,
καὶ ἐπὶ Διοκλέους Παναθηναίοις τοῖς μικροῖς κυκλικῷ
χορῷ τριακοσίας. Τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον ἐτριηράρχουν
ἕπτ' ἔτη καὶ ἓξ τάλαντα ἀνήλωσα. Καὶ τοσαύτας* 3
*δαπάνας δαπανώμενος καὶ καθ' ἡμέραν ὑπὲρ ὑμῶν
κινδυνεύων καὶ ἀποδημῶν, ὅμως εἰσφορὰς τὴν μὲν
τριάκοντα μνᾶς, τὴν δὲ τετρακισχιλίας δραχμὰς εἰσ-
ενήνοχα. Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα ἐπὶ Ἀλεξίου ἄρχοντος,
εὐθὺς ἐγυμνασιάρχουν εἰς Προμήθεια καὶ ἐνίκων ἀνα-
λώσας δώδεκα μνᾶς. Καὶ ὕστερον κατέστην χορηγὸς* 4
*παιδικῷ χορῷ καὶ ἀνήλωσα πλεῖν ἢ πεντεκαίδεκα μνᾶς.
Ἐπὶ δ' Εὐκλείδου ἄρχοντος κωμῳδοῖς χορηγῶν Κηφι-
σοδώρῳ ἐνίκων καὶ ἀνήλωσα σὺν τῇ τῆς σκευῆς ἀναθέ-
σει ἑκκαίδεκα μνᾶς, καὶ Παναθηναίοις τοῖς μικροῖς
ἐχορήγουν πυρριχισταῖς ἀγενείοις καὶ ἀνήλωσα ἑπτὰ
μνᾶς. Νενίκηκα δὲ τριήρει μὲν ἁμιλλώμενος ἐπὶ* 5
*Σουνίῳ, ἀναλώσας πεντεκαίδεκα μνᾶς, χωρὶς δ' εἰς
ἀρχιθεωρίας καὶ ἀρρηφορίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐμοὶ
δεδαπάνηται πλεῖν ἢ τριάκοντα μναῖ. Καὶ τούτων, ὧν
κατέλεξα, εἰ ἐβουλόμην κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ
νόμῳ λῃτουργεῖν, οὐδ' ἂν τὸ τέταρτον μέρος ἀνήλωσα.
Τὸν δὲ χρόνον, ὃν ἐτριηράρχουν, ἡ ναῦς ἄριστά μοι* 6
*ἔπλει παντὸς τοῦ στρατοπέδου. Τεκμήριον δὲ τούτου
ὑμῖν μέγιστον ἐρῶ. Πρῶτον μὲν γὰρ Ἀλκιβιάδης, ὃν
ἐγὼ περὶ πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην μὴ συμπλεῖν μοι,
οὔτε φίλος ὢν οὔτε συγγενὴς οὔτε φυλέτης ἔπλει ἐπὶ
τῆς ἐμῆς νεώς. Καίτοι ὑμᾶς οἶμαι εἰδέναι ὅτι στρα-* 7
*τηγὸς ὤν, ᾧ ἐξῆν ποιεῖν ὅ τι ἐβούλετο, οὐκ ἄν ποτε
ἀνέβη ἐπ' ἄλλην ναῦν εἰ μὴ τὴν ἄριστα πλέουσαν,*

μέλλων αὐτὸς κινδυνεύσειν. Ἐπειδὴ δ' ἐκείνους μὲν ὑμεῖς
ἐπαύσατε τῆς ἀρχῆς, τοὺς δὲ μετὰ Θρασύλου δέκα
8 εἵλεσθε, οὗτοι πάντες ἐβούλοντο ἐπὶ τῆς ἐμῆς νεὼς
πλεῖν, ἀνέβη μέντοι πολλῶν λοιδοριῶν αὐτοῖς γενομέ-
νων Ἀρχέστρατος ὁ Φρεάρριος· ἀποθανόντος δὲ τούτου
ἐν Μυτιλήνῃ Ἐρασινίδης μετ' ἐμοῦ συνέπλει. Καίτοι
οὕτω παρεσκευασμένον τὴν τριήρη πόσα μ' οἴεσθε ἀνηλω-
κέναι χρήματα, ἢ πόσα τοὺς πολεμίους εἰργάσθαι κακά,
9 ἢ πόσα τὴν πόλιν εὖ πεποιηκέναι; Τεκμήριον δὲ τούτου
μέγιστον. Ὅτε γὰρ ἐν τῇ τελευταίᾳ ναυμαχίᾳ αἱ νῆες
διεφθάρησαν, οὐδενός μοι συμπλέοντος στρατηγοῦ (ἵνα
καὶ τούτου μνησθῶ, ἐπειδὴ καὶ τοῖς τριηράρχοις ὠρ-
γίσθητε διὰ τὴν γενομένην συμφοράν) ἐγὼ τήν τ' ἐμαυ-
τοῦ ναῦν ἐκόμισα καὶ τὴν Ναυσιμάχου τοῦ Φαληρέως
10 ἔσωσα. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀπὸ τύχης ἐγίγνετο, ἀλλ' ἀπὸ
παρασκευῆς τῆς ἐμῆς· εἶχον γὰρ χρήμασι πείσας κυ-
βερνήτην Φανίαν ἅπαντα τὸν χρόνον, ὃς ἐδόκει τῶν
Ἑλλήνων ἄριστος εἶναι, παρεσκευάσμην δὲ καὶ τὸ πλή-
ρωμα πρὸς ἐκεῖνον καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν ἀκόλου-
θον. Καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, πάντες ἐπίστασθε,
ὅσοι ἐτυγχάνετε ὄντες ἐκεῖ τῶν στρατιωτῶν. Κάλεσον
δὲ καὶ Ναυσίμαχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Αἱ μὲν τοίνυν σωθεῖσαι τῶν νεῶν δώδεκα ἦσαν· ἐγὼ
δ' ὑμῖν δύο ἐκόμισα, τήν τ' ἐμαυτοῦ καὶ τὴν Ναυσι-
μάχου τριήρη.

Καὶ οὕτω πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ ὑμῶν κεκινδυνευ-
κὼς καὶ τοσαῦτα ἀγαθὰ εἰργασμένος τὴν πόλιν, νυνὶ
δέομαι οὐ δωρειὰν ὥσπερ ἕτεροι ἀντὶ τούτων παρ' ὑμῶν

λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ στερηθῆναι τῶν ἐμαυτοῦ, ἡγούμενος
καὶ ὑμῖν αἰσχρὸν εἶναι παρά τε ἑκόντος ἐμοῦ καὶ παρ'
ἄκοντος λαμβάνειν. Καὶ οὐ τοσοῦτόν μοι μέλει εἴ με 12
δεῖ τὰ ὄντα ἀπολέσαι, ἀλλ' οὐκ ἂν δεξαίμην ὑβρισθῆ-
ναι, οὐδὲ παραστῆναι τοῖς διαδυομένοις τὰς λῃτουρ-
γίας ἐμοὶ μὲν ἀχάριστα εἶναι τὰ εἰς ὑμᾶς ἀνηλωμένα,
ἐκείνους δὲ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι ὅτι ὑμῖν οὐδὲν προεῖν-
ται τῶν σφετέρων αὐτῶν. Ἐὰν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε,
τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ λυσιτελοῦντα ὑμῖν
αὐτοῖς αἱρήσεσθε. Ὁρᾶτε γάρ ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ 13
προσιόντα τῇ πόλει ὡς ὀλίγα ἐστί, καὶ ταῦτα ὡς ὑπὸ
τῶν ἐφεστηκότων διαρπάζεται· ὥστ' ἄξιον ταύτην ἡγεῖ-
σθαι πρόσοδον βεβαιοτάτην τῇ πόλει, τὰς οὐσίας τῶν
ἐθελόντων λῃτουργεῖν. Ἐὰν οὖν εὖ βουλεύσησθε, οὐδὲν
ἧττον ἐπιμελήσεσθε τῶν ἡμετέρων χρημάτων ἢ τῶν
ἰδίων τῶν ὑμετέρων αὐτῶν, εἰδότες ὅτι ἕξετε πᾶσι 14
χρῆσθαι τοῖς ἡμετέροις ὥσπερ καὶ πρότερον. Οἶμαι δὲ
πάντας ὑμᾶς ἐπίστασθαι ὅτι τῶν ἐμῶν ἐγὼ πολὺ βελ-
τίων ὑμῖν ἔσομαι ταμίας τῶν τὰ τῆς πόλεως ὑμῖν
ταμιευόντων. Ἐὰν δ' ἐμὲ πένητα ποιήσητε, καὶ ὑμᾶς
αὐτοὺς ἀδικήσετε· ἕτεροι γὰρ ταῦτα διανεμοῦνται,
ὥσπερ καὶ τἆλλα.

Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐνθυμηθῆναι ὅτι πολὺ μᾶλλον ὑμῖν 15
προσήκει τῶν ὑμετέρων ἐμοὶ διδόναι ἢ τῶν ἐμῶν ἐμοὶ
ἀμφισβητῆσαι, καὶ πένητα γενόμενον ἐλεῆσαι μᾶλ-
λον ἢ πλουτοῦντι φθονῆσαι, καὶ τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι
τοὺς ἄλλους εἶναι τοιούτους πολίτας, ἵνα τῶν μὲν ὑμετέρων
μὴ ἐπιθυμήσωσι, τὰ δὲ σφέτερ' αὐτῶν εἰς ὑμᾶς ἀνα-
λίσκωσιν. Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί (καί μοι μη- 16
δεὶς ὑμῶν ἀχθεσθῇ), πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς ὑπὸ

τῶν ζητητῶν ἀπογραφῆναι τἀμὰ ἔχειν, ἢ ἐμὲ νυνὶ
κινδυνεύειν ὡς τοῦ δημοσίου χρήματα ἔχοντα. Τοιοῦ-
τον γὰρ ἐμαυτὸν τῇ πόλει παρέχω, ὥστ' ἰδίᾳ μὲν
φείδομαι, δημοσίᾳ δὲ λῃτουργῶν ἥδομαι, καὶ οὐκ ἐπὶ
τοῖς περιοῦσι μέγα φρονῶ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς εἰς ὑμᾶς
17 ἀνηλωμένοις, ἡγούμενος τούτων μὲν αὐτὸς αἴτιος εἶναι,
τὴν δ' οὐσίαν ἑτέρους μοι καταλιπεῖν, καὶ διὰ ταύτην
μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀδίκως συκοφαντεῖσθαι, δι' ἐκεῖνα
δὲ ὑφ' ὑμῶν δικαίως ἂν σῴζεσθαι. Ὥστ' οὐκ ἂν εἰκό-
τως ἕτεροί με ἐξαιτήσαιντο παρ' ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις
τῶν ἐμῶν φίλων τοιοῦτον ἀγῶνα ἠγωνίζετο, ὑμᾶς ἂν
ἠξίουν ἐμοὶ δοῦναι ταύτην τὴν χάριν, καὶ εἰ παρ' ἄλλοις
18 ἐκινδύνευον, ὑμᾶς εἶναι τοὺς δεομένους ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐ
γὰρ ἂν τοῦτό γε δήπου εἰπεῖν ἔχοι τις, ὡς πολλὰς ἀρχὰς
ἄρξας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφέλημαι, ἢ ὡς αἰσχρὰς δί-
κας δεδίκασμαι, ἢ ὡς δυσχεροῦς τινος ὑμῖν αἴτιός εἰμι,
ἢ ὡς τὰς τῆς πόλεως συμφορὰς ἄσμενος εἶδον· ὑπὲρ
ἁπάντων δὲ καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων οὕτως ἡγοῦ-
μαί μοι πεπολιτεῦσθαι, καὶ ὑμᾶς δ' εἰδέναι, ὥστ' οὐδὲν
19 δεῖν με ἀπολογήσασθαι περὶ αὐτῶν. Δέομαι οὖν ὑμῶν,
ὦ ἄνδρες δικασταί, τὴν αὐτὴν νῦν περὶ ἐμοῦ γνώμην
ἔχειν ἥνπερ καὶ ἐν τῷ τέως χρόνῳ, καὶ μὴ μόνον τῶν
δημοσίων λῃτουργιῶν μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων
ἐπιτηδευμάτων ἐνθυμεῖσθαι, ἡγουμένους ταύτην εἶναι
λῃτουργίαν ἐπιπονωτάτην, διὰ τέλους κόσμιον εἶναι καὶ
σώφρονα καὶ μήθ' ἡδονῆς ἡττηθῆναι μήθ' ὑπὸ κέρδους
ἐπαρθῆναι, ἀλλὰ τοιοῦτον παρασχεῖν ἑαυτὸν ὥστε μη-
δένα τῶν πολιτῶν μήτε μέμψασθαι μήτε δίκην τολ-
μῆσαι προσκαλέσασθαι.

20 Οὔκουν ἄξιον, ὦ ἄνδρες δικασταί, πειθομένους κατη-

γόροις τοιούτοις ἐμοῦ καταψηφίσασθαι, οἳ περὶ ἀστρατείας μὲν ἀεὶ ἀγωνιζόμενοι τηλικοῦτοι γεγόνασιν, οὐκ ἂν δυνάμενοι δ' ὑπὲρ τῶν σφετέρων ἁμαρτημάτων ἀπολογήσασθαι ἑτέρων κατηγορεῖν τολμῶσιν. Καὶ ὧν Κινησίας ὁ οὕτω διακείμενος πλείους στρατείας ἐστράτευται, οὗτοι περὶ τῶν τῆς πόλεως ἀγανακτοῦσιν. Καὶ ἐξ ὧν μὲν ἡ πόλις εὐδαίμων ἔσται, οὐ συμβάλλονται, πάντα δὲ ποιοῦσιν ὅπως ὑμεῖς τοῖς εὖ πεποιηκόσιν ὀργισθήσεσθε.

Οὗτοι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν τῷ δήμῳ κατεί- 21
ποιεν ὑμῖν τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἐπιτηδεύματα· οὐ γὰρ ἂν ἔχοιμι ὅ τι τούτου μεῖζον αὐτοῖς εὐξαίμην κακόν. ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ μὴ καταγνῶναι δωροδοκίαν ἐμοῦ, μηδ' ἡγήσασθαι τοσαῦτα χρήματα εἶναι, ἃ ἐγὼ λαβὼν βουληθείην ἄν τι κακὸν τῇ πόλει γενέσθαι. Μαινοίμην γὰρ ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί, 22
εἰ τὴν μὲν πατρῴαν οὐσίαν φιλοτιμούμενος εἰς ὑμᾶς ἀνήλισκον, ἐπὶ δὲ τῷ τῆς πόλεως κακῷ παρὰ τῶν ἄλλων δωροδοκοίην. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ οἶδ' οὕστινας ἄλλους ἢ ὑμᾶς βουληθείην ἂν περὶ ἐμοῦ δικαστὰς γενέσθαι, εἴπερ χρὴ τοὺς εὖ πεπονθότας περὶ τῶν εὖ πεποιηκότων εὔχεσθαι τὴν ψῆφον φέρειν. Καὶ 23
μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, (ἐπιθυμῶ γὰρ καὶ τούτων μνησθῆναι), οὐδεπώποτε λῃτουργεῖν ὑπὲρ ὑμῶν δέον ἐφρόντισα, εἰ τοσούτῳ πενεστέρους τοὺς παῖδας καταλείψω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ μὴ προθύμως ποιήσω τὰ προσταχθέντα· οὐδ' ὁπότε κινδυνεύειν ἐν ταῖς ναυ- 24
μαχίαις μέλλοιμι, οὐδεπώποτ' ἔδεισα οὐδ' ἐδάκρυσα οὐδ' ἐμνήσθην γυναικὸς οὐδὲ παίδων τῶν ἐμαυτοῦ, οὐδ' ἡγούμην δεινὸν εἶναι εἰ τελευτήσας ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὸν βίον ὀρφανοὺς καὶ πατρὸς ἀπεστερημένους αὐτοὺς

καταλείψω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ σωθεὶς αἰσχρῶς
25 ὀνείδη καὶ ἐμαυτῷ καὶ ἐκείνοις περιάψω. Ἀνθ᾽ ὧν ὑμᾶς ἀπαιτῶ νῦν τὴν χάριν καὶ ἀξιῶ, ἐν τοῖς ὑμετέροις κινδύνοις ἐμοῦ τοιαύτην περὶ ὑμῶν γνώμην ἔχοντος, ὑμᾶς νυνὶ ἐν τῷ θαρραλέῳ ὄντας ἐμὲ καὶ τοὺς παῖδας τούτους περιποιήσασθαι, ἡγουμένους ἡμῖν μὲν δεινὸν ὑμῖν δ᾽ αἰσχρὸν εἶναι, εἰ ἀναγκασθησόμεθα ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις ἄτιμοι γενέσθαι, καὶ στερηθέντες τῶν ὑπαρχόντων καὶ πάντων ἐνδεεῖς ὄντες περιιέναι, ἀνάξια μὲν ἡμῶν αὐτῶν πεπονθότες, ἀνάξια δὲ τῶν εἰς ὑμᾶς ὑπηργμένων. Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί· ἀλλ᾽ ἀποψηφισάμενοι τοιούτοις ἡμῖν χρῆσθε πολίταις οἷοισπερ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ.

22.

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ.

Πολλοί μοι προσεληλύθασιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θαυμάζοντες ὅτι ἐγὼ τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ κατηγόρουν, καὶ λέγοντες ὅτι ὑμεῖς, εἰ καὶ ὡς μάλιστα αὐτοὺς ἀδικεῖν ἡγεῖσθε, οὐδὲν ἧττον τοὺς περὶ τούτων λόγους ποιουμένους συκοφαντεῖν νομίζετε. Ὅθεν οὖν ἠνάγκασμαι κατηγορεῖν αὐτῶν, περί τούτων πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι.

2 Ἐπειδὴ γὰρ οἱ πρυτάνεις ἀπέδοσαν εἰς τὴν βουλὴν περὶ αὐτῶν, οὕτως ὠργίσθησαν, ὥστ᾽ ἔλεγόν τινες τῶν ῥητόρων ὡς ἀκρίτους χρὴ τοῖς ἕνδεκα παραδοῦναι. Ἡγούμενος δ᾽ ἐγὼ δεινὸν εἶναι τοιαῦτα ἐθίζεσθαι ποιεῖν τὴν βουλήν, ἀναστὰς εἶπον ὅτι μοι δοκοίη κρίνειν τοὺς σιτοπώλας κατὰ τὸν νόμον, νομίζων, εἰ μέν εἰσιν ἄξια

θανάτου εἰργασμένοι, ὑμᾶς οὐδὲν ἧττον ἡμῶν γνώσεσθαι τὰ δίκαια, εἰ δὲ μηδὲν ἀδικοῦσιν, οὐ δεῖν αὐτοὺς ἀπολωλέναι. Πεισθείσης δὲ τῆς βουλῆς ταῦτα, διαβάλλειν 3 ἐπεχείρουν με λέγοντες ὡς ἐγὼ σωτηρίας ἕνεκα τῆς τῶν σιτοπωλῶν τοὺς λόγους τούτους ἐποιούμην. Πρὸς μὲν οὖν τὴν βουλήν, ὅτ' ἦν αὐτοῖς ἡ κρίσις, ἔργῳ ἀπελογησάμην· τῶν γὰρ ἄλλων ἡσυχίαν ἀγόντων ἀναστὰς αὐτῶν κατηγόρουν, καὶ πᾶσι φανερὸν ἐποίησα ὅτι οὐχ ὑπὲρ τούτων ἔλεγον, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις ἐβοήθουν. Ἠρξάμην μὲν οὖν τούτων ἕνεκα, 4 δεδιὼς τὰς αἰτίας, αἰσχρὸν δ' ἡγοῦμαι πρότερον παύσασθαι, πρὶν ἂν ὑμεῖς περὶ αὐτῶν ὅ τι ἂν βούλησθε ψηφίσησθε.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀνάβηθι καὶ εἰπὲ σύ μοι, μέτοικος 5 εἶ; Ναί. Μετοικεῖς δὲ πότερον ὡς πεισόμενος τοῖς νόμοις τῆς πόλεως, ἢ ὡς ποιήσων ὅ τι ἂν βούλῃ; Ὡς πεισόμενος. Ἄλλο τι οὖν ἢ ἀξιοῖς ἀποθανεῖν, εἴ τι πεποίηκας παρὰ τοὺς νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία; Ἔγωγε. Ἀπόκριναι δή μοι, εἰ ὁμολογεῖς πλείω σῖτον συμπρίασθαι πεντήκοντα φορμῶν. Ἐγὼ τῶν ἀρχόντων κελευόντων συνεπριάμην.

Ἐὰν μὲν τοίνυν ἀποδείξῃ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς 6 ἔστι νόμος ὃς κελεύει τοὺς σιτοπώλας συνωνεῖσθαι τὸν σῖτον, ἐὰν οἱ ἄρχοντες κελεύωσιν, ἀποψηφίσασθε· εἰ δὲ μή, δίκαιον ὑμᾶς καταψηφίσασθαι. Ἡμεῖς γὰρ ὑμῖν παρεσχόμεθα τὸν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει μηδένα τῶν ἐν τῇ πόλει πλείω σῖτον πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι.

Χρῆν μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκανὴν εἶναι 7 ταύτην κατηγορίαν, ἐπειδὴ οὗτος μὲν ὁμολογεῖ συμπρίασθαι, ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται, ὑμεῖς δὲ

κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμόκατε ψηφιεῖσθαι. Ὅμως δ'
ἵνα πεισθῆτε ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἀρχόντων ψεύδονται,
8 ἀνάγκη μοι διὰ μακροτέρων εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. Ἐπειδὴ
γὰρ οὗτοι τὴν αἰτίαν εἰς ἐκείνους ἀνέφερον, παρακα-
λέσαντες τοὺς ἄρχοντας ἠρωτῶμεν. Καὶ οἱ μὲν τέτταρες
οὐδὲν ἔφασαν εἰδέναι τοῦ πράγματος, Ἄνυτος δ' ἔλεγεν
ὡς τοῦ προτέρου χειμῶνος, ἐπειδὴ τίμιος ἦν ὁ σῖτος,
τούτων ὑπερβαλλόντων ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐ-
τοὺς μαχομένων, συμβουλεύσειεν αὐτοῖς παύσασθαι φι-
λονικοῦσιν, ἡγούμενος συμφέρειν ὑμῖν τοῖς παρὰ τού-
των ὠνουμένοις ὡς ἀξιώτατον τούτους πρίασθαι· δεῖν
9 γὰρ αὐτοὺς κἂν ὀβολῷ μόνον πωλεῖν τιμιώτερον. Ὡς
τοίνυν οὐ συμπριαμένους ἀποθέσθαι ἐκέλευεν αὐτούς,
ἀλλὰ μὴ ἀλλήλοις ἀντωνεῖσθαι συνεβούλευεν, αὐτὸν
ὑμῖν Ἄνυτον μάρτυρα παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΣ.

10 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κελευσθέν-
τες συνεπρίαντο τὸν σῖτον, ἀκηκόατε· ἡγοῦμαι δ', ἐὰν
ὡς μάλιστα περὶ τούτων ἀληθῆ λέγωσιν, οὐχ ὑπὲρ
αὐτῶν αὐτοὺς ἀπολογήσεσθαι, ἀλλὰ τούτων κατηγο-
ρήσειν· περὶ γὰρ ὧν εἰσι νόμοι διαρρήδην γεγραμμένοι,
πῶς οὐ χρὴ διδόναι δίκην καὶ τοὺς μὴ πειθομένους
καὶ τοὺς κελεύοντας τούτοις τἀναντία πράττειν;

11 Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἴομαι αὐτοὺς ἐπὶ
μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκέτι τρέψεσθαι· ἴσως δ' ἐροῦ-
σιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως
συνεωνοῦντο τὸν σῖτον, ἵν' ὡς ἀξιώτατον ἡμῖν πωλοῖεν.
Μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ καὶ περιφανέστατον τεκμήριον
12 ὅτι ψεύδονται. Ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴπερ ὑμῶν ἕνεκα

ἔπραττον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς πολλὰς
ἡμέρας πωλοῦντας, ἕως ὁ συνεωνημένος σῖτος αὐτοὺς
ἐπέλιπε· νῦν δ' ἐνίοτε τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπώλουν
δραχμῇ τιμιώτερον, ὥσπερ κατὰ μέδιμνον συνωνούμενοι.
Καὶ τούτων ὑμᾶς μάρτυρας παρέχομαι.

Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ ὅταν μὲν εἰσφορὰν 13
εἰσενεγκεῖν δέῃ, ἣν πάντες εἴσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ
ἐθέλουσιν, ἀλλὰ πενίαν προφασίζονται, ἐφ' οἷς δὲ θά-
νατός ἐστιν ἡ ζημία καὶ λαθεῖν αὐτοῖς συνέφερε, ταῦτα
ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρανομῆσαι. Καίτοι πάν-
τες ἐπίστασθε ὅτι τούτοις ἥκιστα προσήκει τοιούτους
ποιεῖσθαι λόγους· τἀναντία γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις
συμφέρει· τότε γὰρ πλεῖστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ
τινος ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει τὸν σῖτον πωλῶσιν. 14
Οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμφορὰς τὰς ὑμετέρας ὁρῶσιν,
ὥστε τὰς μὲν πρότεροι τῶν ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ'
αὐτοὶ λογοποιοῦσιν, ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς ἐν τῷ
Πόντῳ, ἢ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας συνειλῆφθαι,
ἢ τὰ ἐμπόρια κεκλῇσθαι, ἢ τὰς σπονδὰς μέλλειν
ἀπορρηθήσεσθαι· καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας ἐληλύθασιν, ὥστ' 15
ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν, ἐν οἷσπερ
οἱ πολέμιοι. Ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε
δεόμενοι, συναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν,
ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν
ἐὰν ὁποσουτινοσοῦν πριάμενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλθωμεν·
ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων πολιορκούμεθα.
Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ 16
κακονοίας ἡ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις
ὠνίοις ἅπασι τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε,
ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀπο-

κληροῦτε, καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν
ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ οἷοί τ'
ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. Καίτοι τί χρὴ
αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὁπότε καὶ
τοὺς οὐ δυναμένους φυλάττειν ἀποκτείνετε;
17 Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ὑμῖν ἀπο-
ψηφίσασθαι. Εἰ γὰρ ἀπογνώσεσθε ὁμολογούντων αὐτῶν
ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς ἐπιβου-
λεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ ἀπο-
λογίαν ἐποιοῦντο, οὐδεὶς ἂν εἶχε τοῖς ἀποψηφισαμένοις
ἐπιτιμᾶν· ἐφ' ὑμῖν γὰρ ὁποτέροις βούλεσθε πιστεύειν·
νῦν δὲ πῶς οὐ δεινὰ δόξετε ποιεῖν, εἰ τοὺς ὁμολογοῦν-
18 τας παρανομεῖν ἀζημίους ἀφήσετε; Ἀναμνήσθητε δέ,
ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλῶν ἤδη ἐχόντων ταύτην
τὴν αἰτίαν ἀλλ' ἀμφισβητούντων καὶ μάρτυρας παρ-
εχομένων θάνατον κατέγνωτε, πιστοτέρους ἡγησάμενοι
τοὺς τῶν κατηγόρων λόγους. Καίτοι πῶς ἂν οὐ θαυμαστὸν
εἴη, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἁμαρτημάτων δικάζοντες μᾶλ-
λον ἐπιθυμοῖτε παρὰ τῶν ἀρνουμένων δίκην λαμβάνειν
19 ἢ παρὰ τῶν ὁμολογούντων; Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες
δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦμαι φανερὸν εἶναι ὅτι οἱ περὶ
τῶν τοιούτων ἀγῶνες κοινοὶ τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν
τῇ πόλει, ὥστε πάντες πεύσονται ἥντινα γνώμην περὶ
αὐτῶν ἔχετε. Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταψη-
φισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσατε, ἡγούμενοι, ἐὰν μὲν
θάνατον τούτων καταγνῶτε, κοσμιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς
λοιπούς, ἐὰν δ' ἀζημίους ἀφῆτε, πολλὴν ἄδειαν αὐτοῖς
20 ἔσεσθαι ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. Χρὴ δέ, ὦ ἄνδρες
δικασταί, μὴ μόνον τῶν παρεληλυθότων ἕνεκα αὐτοὺς
κολάζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· καὶ οὕτω

γὰρ ἔσονται μόγις ἀνεκτοί. Ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι ἐκ ταύτης τῆς τέχνης πλεῖστοι περὶ τοῦ σώματός εἰσιν ἠγωνισμένοι· ἀλλ' οὕτω μεγάλα ἐξ αὐτῆς ὠφελοῦνται, ὥστε μᾶλλον αἱροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς κινδυνεύειν ἢ παύεσθαι παρ' ὑμῶν ἀδίκως κερδαίνοντες. Καὶ μὲν δὴ οὐδ' ἐὰν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ 21
ἱκετεύωσι, δικαίως αὐτοὺς ἐλεήσετε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν τε πολιτῶν οἳ διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπέθνησκον, καὶ τοὺς ἐμπόρους ἐφ' οὓς οὗτοι συνέστησαν· οἷς ὑμεῖς χαριεῖσθε καὶ προθυμοτέρους ποιήσετε, δίκην παρὰ τούτων λαμβάνοντες. Εἰ δὲ μή, τίν' αὐτοὺς οἴεσθε γνώμην ἕξειν, ἐπειδὰν πύθωνται ὅτι τῶν καπήλων, οἳ τοῖς εἰσπλέουσιν ὡμολόγησαν ἐπιβουλεύειν, ἀπεψηφίσασθε;

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· περὶ μὲν γὰρ τῶν 22
ἄλλων τῶν ἀδικούντων, ὅτου δικάζονται, δεῖ παρὰ τῶν κατηγόρων πυθέσθαι, τὴν δὲ τούτων πονηρίαν ἅπαντες ἐπίστασθε. Ἐὰν οὖν τούτων καταψηφίσησθε, τά τε δίκαια ποιήσετε καὶ ἀξιώτερον τὸν σῖτον ὠνήσεσθε.

23.

ΚΑΤΑ ΠΑΓΚΛΕΩΝΟΣ ΟΤΙ ΟΥΚ ΗΝ ΠΛΑΤΑΙΕΥΣ.

Πολλὰ μὲν λέγειν, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τουτουὶ τοῦ πράγματος οὔτ' ἂν δυναίμην οὔτε μοι δοκεῖ δεῖν· ὡς δ' ὀρθῶς τὴν δίκην ἔλαχον τουτῳὶ Παγκλέωνι οὐκ ὄντι Πλαταιεῖ, τοῦθ' ὑμῖν πειράσομαι ἀποδεῖξαι.

Ὡς γὰρ ἀδικῶν με πολὺν χρόνον οὐκ ἐπαύετο, ἐλ- 2
θὼν ἐπὶ τὸ γναφεῖον, ἐν ᾧ εἰργάζετο, προσεκαλεσάμην

αὐτὸν πρὸς τὸν πολέμαρχον, νομίζων μέτοικον εἶναι.
Εἰπόντος δὲ τούτου ὅτι Πλαταιεὺς εἴη, ἠρόμην ὁπόθεν
δημοτεύοιτο παραινέσαντός τινος τῶν παρόντων προσ-
καλέσασθαι καὶ πρὸς τὴν φυλήν, ἧς τινος εἶναι σκή-
πτοιτο. Ἐπειδὴ δ' ἀπεκρίνατο ὅτι Δεκελειόθεν, προσ-
καλεσάμενος αὐτὸν πρὸς τοὺς τῇ Ἱπποθωντίδι δικάζον-
3 τας, καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ κουρεῖον τὸ παρὰ τοὺς Ἑρμᾶς,
ἵν' οἱ Δεκελῆς προσφοιτῶσιν, οὓς ἐξευρίσκοιμι Δεκε-
λέων ἐπυνθανόμην εἴ τινα γιγνώσκοιεν Δεκελειόθεν
δημοτευόμενον Παγκλέωνα. Ἐπειδὴ δ' οὐδεὶς ἔφασκε
γιγνώσκειν αὐτόν, πυθόμενος ὅτι καὶ ἑτέρας δίκας τὰς
μὲν φεύγοι τὰς δ' ὠφλήκοι παρὰ τῷ πολεμάρχῳ, ἔλα-
χον καὶ ἐγώ.

4 Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν Δεκελέων οὓς ἠρόμην μάρτυρας
παρέξομαι, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν λαχόντων τε
δίκας αὐτῷ πρὸς τὸν πολέμαρχον καὶ καταδικασαμένων,
ὅσοι τυγχάνουσι παρόντες. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

5 Ἐκ μὲν τούτων πεισθεὶς πρὸς τὸν πολέμαρχον αὐτῷ
τὴν δίκην ἔλαχον· ἐπειδὴ δέ μοι αὐτὴν ἀντεγράψατο
μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, περὶ πολλοῦ ποιούμενος μηδενὶ
δόξαι ὑβρίζειν βούλεσθαι μᾶλλον ἢ δίκην λαβεῖν ὧν
ἠδικήθην, πρῶτον μὲν Εὐθύκριτον, ὃν πρεσβύτατόν τε
Πλαταιῶν ἐγίγνωσκον καὶ μάλιστα ᾠόμην εἰδέναι, ἠρό-
μην εἴ τινα γιγνώσκοι Ἱππαρχοδώρου υἱὸν Παγκλέωνα
6 Πλαταιᾶ· ἔπειτα δέ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατό μοι
ὅτι τὸν Ἱππαρχόδωρον μὲν γιγνώσκοι, υἱὸν δ' ἐκείνῳ
οὐδένα οὔτε Παγκλέωνα οὔτε ἄλλον οὐδένα εἰδείη ὄντα,
ἠρώτων δὴ καὶ τῶν ἄλλων ὅσους ᾔδη Πλαταιᾶς ὄντας.

Πάντες οὖν ἀγνοοῦντες τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀκριβέστατα ἂν ἔφασάν με πυθέσθαι ἐλθόντα εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ· ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἑκάστου ἐκεῖσε συλλέγεσθαι τοὺς Πλαταιᾶς. Ἐλθὼν 7 οὖν εἰς τὸν τυρὸν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐπυνθανόμην αὐτῶν, εἴ τινα γιγνώσκοιεν Παγκλέωνα πολίτην σφέτερον. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οὐκ ἔφασαν γιγνώσκειν, εἷς δέ τις Νικομήδης εἶπεν ὅτι τῶν μὲν πολιτῶν οὐδενὶ εἰδείη τοῦτο ὂν τὸ ὄνομα, δοῦλον μέντοι ἑαυτοῦ ἀφεστῶτα εἶναι Παγκλέωνα, τήν θ' ἡλικίαν λέγων τὴν τούτου καὶ τὴν τέχνην ᾗ οὗτος χρῆται. Ταῦτ' οὖν ὡς ἀληθῆ ἐστι, τόν 8 τ' Εὐθύκριτον, ὃν πρῶτον ἠρόμην, καὶ τῶν ἄλλων Πλαταιῶν ὅσοις προσῆλθον, καὶ τὸν Νικομήδη ὃς ἔφη δεσπότης τούτου εἶναι, μάρτυρας παρέξομαι. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἡμέραις τοίνυν μετὰ ταῦτα οὐ πολλαῖς ὕστερον 9 ἰδὼν ἀγόμενον τουτονὶ Παγκλέωνα ὑπὸ Νικομήδους, προσῆλθον βουλόμενος εἰδέναι ὁποῖόν τι περὶ αὐτοῦ πραχθήσοιτο. Τότε μὲν οὖν ἐπειδὴ ἐπαύσαντο μαχόμενοι, εἶπόν τινες τῶν τούτῳ παρόντων ὅτι εἴη αὐτῷ ἀδελφὸς ὃς ἐξαιρήσοιτο αὐτὸν εἰς ἐλευθερίαν· ἐπὶ τούτοις ἐγγυησάμενοι παρέξειν εἰς ἀγορὰν ᾤχοντο ἀπιόντες. Τῇ δ' 10 ὑστεραίᾳ τῆς τ' ἀντιγραφῆς ἕνεκα ταυτησὶ καὶ αὐτῆς τῆς δίκης ἔδοξέ μοι χρῆναι μάρτυρας λαβόντι παραγενέσθαι, ἵν' εἰδείην τόν τ' ἐξαιρησόμενον αὐτὸν καὶ ὅ τι λέγων ἐξαιρήσοιτο. Ἐφ' οἷς μὲν οὖν ἠγγύητο, οὔτ' ἀδελφὸς οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς ἦλθε, γυνὴ δε φάσκουσα αὐτῆς αὐτὸν εἶναι δοῦλον, ἀμφισβητοῦσα τῷ Νικομή-

11 δει, καὶ οὐκ ἔφη ἐάσειν αὐτὸν ἄγειν. Ὅσα μὲν οὖν αὐτόθι ἐρρήθη, πολὺς ἂν εἴη μοι λόγος διηγεῖσθαι· εἰς τοῦτο δὲ βιαιότητος ἦλθον οἵ τε παρόντες τούτῳ καὶ αὐτὸς οὗτος, ὥστ' ἐθέλοντος μὲν τοῦ Νικομήδους ἐθελούσης δὲ τῆς γυναικὸς ἀφιέναι, εἴ τις ἢ εἰς ἐλευθερίαν τοῦτον ἐξαιροῖτο ἢ ἄγοι φάσκων ἑαυτοῦ δοῦλον εἶναι, τούτων οὐδὲν ποιήσαντες ἀφελόμενοι ᾤχοντο. Ὡς οὖν τῇ τε προτεραίᾳ ἐπὶ τούτοις ἠγγυήθη καὶ τότε βίᾳ ᾤχοντο ἀφελόμενοι αὐτόν, μάρτυρας παρέξομαι ὑμῖν. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

12 Ῥᾴδιον τοίνυν εἰδέναι ὅτι οὐδ' αὐτὸς Παγκλέων νομίζει ἑαυτὸν μὴ ὅτι Πλαταιᾶ εἶναι, ἀλλ' οὐδ' ἐλεύθερον. Ὅστις γὰρ ἐβουλήθη βίᾳ ἀφαιρεθεὶς ἐνόχους καταστῆσαι τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιτηδείους τοῖς βιαίοις μᾶλλον ἢ κατὰ τοὺς νόμους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαιρεθεὶς δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ἀγαγόντων αὐτόν, οὐδενὶ χαλεπὸν γνῶναι ὅτι εὖ εἰδὼς ἑαυτὸν ὄντα δοῦλον ἔδεισεν ἐγγυητὰς καταστήσας περὶ τοῦ σώματος ἀγωνίσασθαι.

13 Ὅτι μὲν οὖν Πλαταιεὺς εἶναι πολλοῦ δεῖ, οἶμαι ὑμᾶς ἐκ τούτων σχεδόν τι γιγνώσκειν· ὅτι δὲ οὐδ' αὐτός, ὃς ἄριστα οἶδε τὰ αὑτοῦ, ἡγήσατο δόξαι ἂν ὑμῖν Πλαταιεὺς εἶναι, ἐξ ὧν μετὰ ταῦτα ἔπραξε ῥᾳδίως μαθήσεσθε. Ἐν τῇ ἀντωμοσίᾳ γὰρ τῆς δίκης ἥν αὐτῷ ἔλαχεν Ἀριστόδικος οὑτοσί, ἀμφισβητῶν μὴ πρὸς τὸν πολέμαρχον εἶναί οἱ τὰς δίκας, διεμαρτυρήθη μὴ Πλα-
14 ταιεὺς εἶναι, ἐπισκηψάμενος δὲ τῷ μάρτυρι οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἀλλ' εἴασε καταδικάσασθαι αὑτοῦ τὸν Ἀριστόδικον. Ἐπεὶ δ' ὑπερήμερος ἐγένετο, ἐκτείσειν ἔφη τὴν δίκην,

*καθότι ἔπειθεν. Καὶ τούτων, ὡς ἀληθῆ ἐστι, μάρτυρας
ἐγὼ παρέξομαι ὑμῖν. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Πρὶν τοίνυν ταῦτα ὁμολογηθῆναι αὐτῷ, δεδιὼς τὸν 15
*Ἀριστόδικον, μεταστὰς ἐντεῦθεν Θήβησι μετῴκει. Καί-
τοι οἶμαι εἰδέναι ὑμᾶς ὅτι, εἴπερ ἦν Πλαταιεύς, παν-
ταχοῦ μᾶλλον ἢ Θήβησιν εἰκὸς ἦν αὐτὸν μετοικῆσαι.
Ὡς οὖν ᾤκει ἐκεῖ πολὺν χρόνον, τούτου ὑμῖν μάρτυ-
ρας παρέξομαι. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἐξαρκεῖν μοι νομίζω τὰ εἰρημένα, ὦ ἄνδρες δικα- 16
*σταί· ἐὰν γὰρ διαμνημονεύσητε, οἶδ' ὅτι τά τε δίκαια
καὶ τἀληθῆ ψηφιεῖσθε, καὶ ἃ ἐγὼ ὑμῶν δέομαι.*

24.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙΔΟΣΘΑΙ ΤΩΙ ΑΔΥΝΑΤΩΙ ΑΡΓΥΡΙΟΝ.

*Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὦ βουλή, τῷ κατηγόρῳ,
ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τουτονί. Πρότερον γὰρ
οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ' ᾗ τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ
διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον
μὲν ἀποδεῖξαι ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βίον βεβιωκότα
μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐλέου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου·
διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε
τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι ὅστις τούτοις* 2
*φθονεῖ οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος
ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Οὐ μὲν γὰρ ἕνεκα χρημά-*

των συκοφαντεῖ, οὐδ' ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται,
διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτ' ἐχθρῷ
3 πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἤδη τοίνυν, ὦ βουλή, δῆλός
ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτῃ κεχρημένος συμφορᾷ τούτου
βελτίων εἰμὶ πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὦ βουλή,
τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτη-
δεύμασιν ἰᾶσθαι. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν
διάνοιαν ἕξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου
διοίσω;

4 Περὶ μὲν οὖν τούτου τοσαῦτά μοι εἰρήσθω· ὑπὲρ ὧν
δέ μοι προσήκει λέγειν ὡς οἷόν τε διὰ βραχυτάτων
ἐρῶ. Φησὶ γὰρ ὁ κατήγορος οὐ δικαίως με λαμβάνειν
τὸ παρὰ τῆς πόλεως ἀργύριον· καὶ γὰρ τῷ σώματι
δύνασθαι, καὶ τέχνην ἐπίστασθαι τοιαύτην ὥστε καὶ
5 ἄνευ τοῦ διδομένου τούτου ζῆν. Καὶ τεκμηρίοις χρῆται
τῆς μὲν τοῦ σώματος ῥώμης, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἵππους
ἀναβαίνω, τῆς δ' εὐπορίας, ὅτι δύναμαι ἐξ ἴσου συνεῖναι
δυναμένοις ἀναλίσκειν. Τὴν μὲν οὖν εὐπορίαν καὶ τὸν
ἄλλον βίον τὸν ἐμόν, οἷος ὢν τυγχάνει, πάντας ὑμᾶς
οἴομαι γιγνώσκειν· ὅμως δὲ κἀγὼ διὰ βραχέων ἐρῶ.
6 Ἐμοὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ κατέλιπεν οὐδέν, τὴν δὲ μητέρα
τελευτήσασαν πέπαυμαι τρέφων τρίτον ἔτος τουτί,
παῖδες δέ μοι οὐκ εἰσὶν οἵ με θεραπεύσουσιν. Τέχνην
δὲ κέκτημαι βραχέα δυναμένην ὠφελεῖν, ἣν αὐτὸς μὲν
ἤδη χαλεπῶς ἐργάζομαι, τὸν διαδεξόμενον δ' αὐτὴν
οὔπω δύναμαι κτήσασθαι. Πρόσοδος δέ μοι οὐκ ἔστιν
ἄλλη πλὴν ταύτης, ἣν ἐὰν ἀφέλησθέ με, κιν-
δυνεύσαιμ' ἂν ὑπὸ τῇ δυσχερεστάτῃ γενέσθαι τύχῃ.
7 Μὴ τοίνυν, ἐπειδή γ' ἐν ὑμῖν ἔστιν, ὦ βουλή, σῶσαί
με δικαίως, ἀπολέσητε ἀδίκως· μηδ' ἃ νεωτέρῳ καὶ

μᾶλλον ἐρρωμένῳ ὄντι ἔδοτε, πρεσβύτερον καὶ ἀσθενέστε-
ρον γενόμενον ἀφέλησθε· μηδὲ πρότερον καὶ περὶ τοὺς
οὐδὲν ἔχοντας κακὸν ἐλεημονέστατοι δοκοῦντες εἶναι
νυνὶ διὰ τοῦτον τοὺς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐλεινοὺς ὄντας
ἀγρίως ἀποδέξησθε· μηδ' ἐμὲ τολμήσαντες ἀδικῆσαι
καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ὁμοίως ἐμοὶ διακειμένους ἀθυμῆ-
σαι ποιήσητε. Καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, ὦ βουλή, εἰ, 8
ὅτε μὲν ἁπλῆ μοι ἦν ἡ συμφορά, τότε μὲν φαίνομαι
λαμβάνων τἀργύριον τοῦτο, νῦν δ', ἐπειδὴ καὶ γῆρας
καὶ νόσοι καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα κακὰ προσγίγνεταί
μοι, ἀφαιρεθείην. Δοκεῖ δέ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς 9
τὸ μέγεθος ὁ κατήγορος ἂν ἐπιδεῖξαι σαφέστατ' ἀνθρώ-
πων. Εἰ γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς χορηγὸς τραγῳδοῖς προ-
καλεσαίμην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις ἂν ἕλοιτο
χορηγῆσαι μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. Καίτοι πῶς οὐ
δεινόν ἐστι νῦν μὲν κατηγορεῖν ὡς διὰ πολλὴν εὐπορίαν
ἐξ ἴσου δύναμαι συνεῖναι τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰ δ' ὧν
ἐγὼ λέγω τύχοι τι γενόμενον, ὁμολογεῖν ἄν με τοιοῦ-
τον εἶναι, καὶ ἔτι ἀπορώτερον;

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἱππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνη- 10
σθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔθ' ὑμᾶς
αἰσχυνθείς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. Ἐγὼ γάρ, ὦ βουλή, πάν-
τας οἶμαι τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοιοῦτον ῥᾳστώνην
τινὰ ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα
μεταχειριοῦνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος. Ὧν εἷς ἐγὼ ὢν
περιπεπτωκὼς τοιαύτῃ συμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ ῥᾳστώ-
νην ἐξεῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων.
Ὃ δὲ μέγιστον, ὦ βουλή, τεκμήριον ὅτι διὰ τὴν 11
συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ ὕβριν, ὡς οὗτός φησιν, ἐπὶ τοὺς
ἵππους ἀναβαίνω· εἰ γὰρ ἐκεκτήμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστρα-

βης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους
ἀνέβαινον· νυνὶ δ' ἐπειδὴ τοιοῦτόν τι οὐ δύναμαι
κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις ἵπποις ἀναγκάζομαι χρῆσθαι
12 πολλάκις. Καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστιν, ὦ βουλή,
τοῦτον αὐτόν, εἰ μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχούμενον ἑώρα
με, σιωπᾶν ἂν (τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ
τοὺς ᾐτημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν
ὑμᾶς ὡς δυνατός εἰμι· καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτηρίαιν
χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾷ χρωμένων, μὴ κατηγορεῖν ὡς
καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων ἐστιν· ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους
ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰμὶ τῶν
δυναμένων; Οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις
χρῶμαι.

13 Τοσοῦτον δὲ διενήνοχεν ἀναισχυντίᾳ τῶν ἁπάντων
ἀνθρώπων, ὥσθ' ὑμᾶς πειρᾶται πείθειν τοσούτους ὄντας
εἷς ὢν ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ. Καίτοι εἰ τοῦτο
πείσει τινὰς ὑμῶν, ὦ βουλή, τί με κωλύσει κληροῦσθαι
τῶν ἐννέα ἀρχόντων, καὶ ὑμᾶς νῦν μὲν ἀφελέσθαι τὸν
ὀβολὸν ὡς ὑγιαίνοντος, τούτῳ δὲ ψηφίσασθαι πάντας
ὡς ἀναπήρῳ; Οὐ γὰρ δήπου τὸν αὐτὸν ὑμεῖς μὲν ὡς
δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ διδόμενον, οἱ δὲ θεσμοθέται
14 ὡς ἀδύνατον ὄντα κληροῦσθαι κωλύσουσιν. Ἀλλὰ γὰρ
οὔθ' ὑμεῖς τούτῳ τὴν αὐτὴν ἕξετε γνώμην, οὔθ' οὗτος
σπουδάζει εὖ ποιῶν. Ὁ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς
συμφορᾶς οὔσης ἀμφισβητήσων ἥκει καὶ πειρᾶται
πείθειν ὑμᾶς ὡς οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος οἷον ὑμεῖς ὁρᾶτε
πάντες· ὑμεῖς δὲ (ὃ τῶν εὖ φρονούντων ἔργον ἐστί)
μᾶλλον πιστεύσατε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ
τοῖς τούτου λόγοις.

15 Λέγει δ' ὡς ὑβριστής εἰμι καὶ βίαιος καὶ λίαν ἀσελ-

γῶς διακείμενος, ὥσπερ εἰ φοβεροῖς ὀνόμασι χρήσαιτο, μέλλων δόξειν ἀληθῆ λέγειν, ἀλλ' οὐκ, ἂν πάνυ πραόνως ψεύδηται, πιστὰ ποιήσων. Ἐγὼ δ' ὑμᾶς, ὦ βουλή, σαφῶς οἶμαι δεῖν διαγιγνώσκειν οἷς τ' ἐγχωρεῖ τῶν ἀνθρώπων ὑβρισταῖς εἶναι καὶ οἷς οὐ προσήκει. Οὐ γὰρ τοὺς 16
πενομένους καὶ λίαν ἀπόρως διακειμένους ὑβρίζειν εἰκός, ἀλλὰ τοὺς πολλῷ πλείω τῶν ἀναγκαίων κεκτημένους· οὐδὲ τοὺς ἀδυνάτους τοῖς σώμασιν ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μάλιστα πιστεύοντας ταῖς αὑτῶν ῥώμαις· οὐδὲ τοὺς ἤδη προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὺς ἔτι νέους καὶ νεανικαῖς διανοίαις χρωμένους. Οἱ μὲν γὰρ πλούσιοι 17
τοῖς χρήμασιν ἐξωνοῦνται τοὺς κινδύνους, οἱ δὲ πένητες ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας σωφρονεῖν ἀναγκάζονται. Καὶ οἱ μὲν νέοι συγγνώμης ἀξιοῦνται τυγχάνειν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ἐξαμαρτάνουσιν ὁμοίως ἐπιτιμῶσιν ἀμφότεροι· καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροῖς 18
ἐγχωρεῖ μηδὲν αὐτοῖς πάσχουσιν, οὓς ἂν βουληθῶσιν, ὑβρίζειν, τοῖς δ' ἀσθενέσιν οὐκ ἔστιν οὔθ' ὑβριζομένοις ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπάρξαντας οὔθ' ὑβρίζειν βουλομένοις περιγίγνεσθαι τῶν ἀδικουμένων. Ὥστε μοι δοκεῖ ὁ κατήγορος εἰπεῖν περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων, οὐδ' ὑμᾶς πείθειν βουλόμενος ὡς εἰμὶ τοιοῦτος, ἀλλ' ἐμὲ κωμῳδεῖν, ὥσπερ τι καλὸν ποιῶν.

Ἔτι δὲ καὶ συλλέγεσθαί φησιν ἀνθρώπους ὡς ἐμὲ 19
πονηροὺς καὶ πολλούς, οἳ τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀνηλώκασι, τοῖς δὲ τὰ σφέτερα σῴζειν βουλομένοις ἐπιβουλεύουσιν. Ὑμεῖς δ' ἐνθυμήθητε πάντες ὅτι ταῦτα λέγων οὐδὲν ἐμοῦ κατηγορεῖ μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων ὅσοι τέχνας ἔχουσιν, οὐδὲ τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων μᾶλλον ἢ τῶν ὡς τοὺς ἄλλους δημιουργούς. Ἕκαστος γὰρ ὑμῶν εἴθισται προσ- 20

φοιτᾶν, ὁ μὲν πρὸς μυροπώλιον, ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον, ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον, ὁ δ' ὅποι ἂν τύχῃ, καὶ πλεῖστοι μὲν ὡς τοὺς ἐγγυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατεσκευασμένους, ἐλάχιστοι δ' ὡς τοὺς πλεῖστον ἀπέχοντας αὐτῆς· ὥστ' εἴ τις ὑμῶν πονηρίαν καταγνώσεται τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων, δῆλον ὅτι καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις διατριβόντων· εἰ δὲ κἀκείνων, ἁπάντων Ἀθηναίων· ἅπαντες γὰρ εἴθισθε προσφοιτᾶν καὶ διατρίβειν ἁμοῦ γέ που.

21 Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπολογούμενον πρὸς ἓν ἕκαστον τῶν εἰρημένων ὑμῖν ἐνοχλεῖν πλείω χρόνον. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων ἱκανῶς εἴρηκα, τί δεῖ περὶ τῶν ὁμοίως τούτῳ φαύλων σπουδάζειν; Ἐγὼ δ' ὑμῶν, ὦ βουλή, δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν ἔχειν
22 περὶ ἐμοῦ διάνοιαν, ἥνπερ καὶ πρότερον. Μὴ δὴ οὗ μόνου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πατρίδι, τούτου διὰ τουτονὶ ἀποστερήσητέ με· μηδ' ἃ πάλαι κοινῇ πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἷς ὢν πείσῃ πάλιν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. Ἐπεὶ γάρ, ὦ βουλή, τῶν μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρηκεν ἡμᾶς, ἡ πόλις ἡμῖν ἐψηφίσατο τοῦτο τἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς εἶναι τὰς τύχας ἅπασι καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. Πῶς
23 οὖν οὐκ ἂν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπεστερημένος εἰμί, ἃ δ' ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν οὕτω διακειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείην; Μηδαμῶς, ὦ βουλή, ταύτῃ θῆσθε τὴν ψῆφον. Διὰ τί γὰρ ἂν καὶ τύχοιμι
24 τοιούτων ὑμῶν; Πότερον ὅτι δι' ἐμέ τις εἰς ἀγῶνα πώποτε καταστὰς ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν; Ἀλλ' οὐδ' ἂν εἷς ἀποδείξειεν. Ἀλλ' ὅτι πολυπράγμων εἰμὶ καὶ θρασὺς

*καὶ φιλαπεχθήμων; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν, εἰ μὴ
βούλοιτο καὶ τοῦτο ψεύδεσθαι τοῖς ἄλλοις ὁμοίως.
Ἀλλ' ὅτι λίαν ὑβριστὴς καὶ βίαιος; ἀλλ' οὐ τοιαύταις* 25
*ταῖς ἀφορμαῖς τοῦ βίου τυγχάνω χρώμενος. Ἀλλ' ὅτι
ἐπὶ τῶν τριάκοντα γενόμενος ἐν δυνάμει κακῶς ἐποίησα
πολλοὺς τῶν πολιτῶν; Ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους
ἔφυγον εἰς Χαλκίδα, καὶ ἐξόν μοι μετ' ἐκείνων ἀδεῶς
πολιτεύεσθαι, μεθ' ὑμῶν εἱλόμην κινδυνεύειν ἐπανιών.
Μὴ τοίνυν, ὦ βουλή, μηδὲν ἡμαρτηκὼς ὁμοίων ὑμῶν* 26
*τύχοιμι τοῖς πολλὰ ἠδικηκόσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ψῆφον
θέσθε περὶ ἐμοῦ ταῖς ἄλλαις βουλαῖς, ἀναμνησθέντες
ὅτι οὔτε χρήματα διαχειρίσας τῆς πόλεως νῦν δίδωμι
λόγον, οὔτ' ἀρχὴν ἄρξας οὐδεμίαν εὐθύνας ὑπέχω,
ἀλλὰ περὶ ὀβολοῦ μόνον ποιοῦμαι τοὺς λόγους. Καὶ* 27
*οὕτως ὑμεῖς μὲν τὰ δίκαια γνώσεσθε πάντες, ἐγὼ δὲ
τούτων τυχὼν ὑμῖν ἕξω τὴν χάριν, οὗτος δὲ τοῦ λοιποῦ
μαθήσεται μὴ τοῖς ἀσθενεστέροις ἐπιβουλεύειν ἀλλὰ
τῶν ὁμοίων αὐτῷ περιγίγνεσθαι.*

25.

ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

*Ὑμῖν μὲν πολλὴν συγγνώμην ἔχω, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀκούουσι τοιούτων λόγων καὶ ἀναμιμνῃσκομένοις τῶν γεγενημένων, ὁμοίως ἅπασιν ὀργίζεσθαι τοῖς ἐν ἄστει μείνασι· τῶν δὲ κατηγόρων θαυμάζω, οἳ ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων τῶν ἀλλοτρίων ἐπιμέλονται, εἰ σαφῶς εἰδότες τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας καὶ τοὺς πολλὰ ἐξημαρτηκότας ζητοῦσι κερδαίνειν, ἢ ὑμᾶς πείθειν περὶ
ἁπάντων ἡμῶν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν. Εἰ μὲν οὖν* 2

οἴονται ὅσα ὑπὸ τῶν τριάκοντα γεγένηται τῇ πόλει,
ἐμοῦ κατηγορηκέναι, ἀδυνάτους αὐτοὺς ἡγοῦμαι λέγειν·
οὐδὲ γὰρ πολλοστὸν μέρος τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων
εἰρήκασιν· εἰ δ' ὡς ἐμοί τι προσῆκον περὶ αὐτῶν ποι-
οῦνται τοὺς λόγους, ἀποδείξω τούτους μὲν ἅπαντα
ψευδομένους, ἐμαυτὸν δὲ τοιοῦτον ὄντα οἷόσπερ ἂν τῶν
ἐκ Πειραιῶς ὁ βέλτιστος ἐν ἄστει μείνας ἐγένετο.
3 Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τὴν αὐτὴν
γνώμην ἔχειν τοῖς συκοφάνταις. Τούτων μὲν γὰρ
ἔργον ἐστὶ καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας εἰς αἰτίαν
καθιστάναι (ἐκ τούτων γὰρ ἂν μάλιστα χρηματίζοιντο),
ὑμέτερον δὲ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἐξ ἴσου τῆς πολι-
τείας μεταδιδόναι· οὕτω γὰρ ἂν τοῖς καθεστηκόσι πράγ-
4 μασι πλείστους συμμάχους ἔχοιτε. Ἀξιῶ δέ, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ἐὰν ἀποφήνω συμφορᾶς μὲν μηδεμιᾶς
αἴτιος γεγενημένος, πολλὰ δὲ κἀγαθὰ εἰργασμένος τὴν
πόλιν καὶ τῷ σώματι καὶ τοῖς χρήμασι, ταῦτα γοῦν
μοι παρ' ὑμῶν ὑπάρχειν, ὧν οὐ μόνον τοὺς εὖ πε-
ποιηκότας ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας τυγχάνειν
5 δίκαιόν ἐστιν. Μέγα μὲν οὖν ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι,
ὅτι οὐκ ἀδικῶ· εἰ γὰρ ἐδύναντο οἱ κατήγοροι ἰδίᾳ με
ἀδικοῦντα ἐξελέγξαι, οὐκ ἂν τὰ τῶν τριάκοντα ἁμαρ-
τήματα ἐμοῦ κατηγόρουν, οὐδ' ἂν ᾤοντο χρῆναι ὑπὲρ
τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων ἑτέρους διαβάλλειν· νῦν δὲ
νομίζουσι τὴν πρὸς ἐκείνους ὀργὴν ἱκανὴν εἶναι καὶ τοὺς
6 μηδὲν κακὸν εἰργασμένους ἀπολέσαι. Ἐγὼ δ' οὐχ
ἡγοῦμαι δίκαιον εἶναι οὔτ' εἴ τινες τῇ πόλει πολλῶν
ἀγαθῶν αἴτιοι γεγένηνται, ἄλλους τινὰς ὑπὲρ τούτων
τιμὴν ἢ χάριν κομίσασθαι παρ' ὑμῶν, οὔτ' εἴ τινες
πολλὰ κακὰ εἰργασμένοι εἰσίν, εἰκότως ἂν οἶμαι δι'

ἐκείνους τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας ὀνείδους καὶ διαβολῆς τυγχάνειν· ἱκανοὶ γὰρ οἱ ὑπάρχοντες ἐχθροὶ τῇ πόλει καὶ μέγα κέρδος νομίζοντες εἶναι ἀλῶνα τοὺς ἀδίκως ἐν ταῖς διαβολαῖς καθεστηκότας.

Πειράσομαι δ' ὑμᾶς διδάξαι, οἷστισιν ἡγοῦμαι τῶν 7
πολιτῶν προσήκειν ὀλιγαρχίας ἐπιθυμεῖν. Ἐκ τούτου γὰρ κἀγὼ περὶ ἐμαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν ποιήσομαι, ὡς οὔτ' ἐξ ὧν ἐν δημοκρατίᾳ οὔτ' ἐξ ὧν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πεποίηκα, οὐδέν μοι προσῆκον κακόνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ. Πρῶτον μὲν οὖν ἐνθυμηθῆναι χρὴ ὅτι 8
οὐδείς ἐστιν ἀνθρώπων φύσει οὔτ' ὀλιγαρχικὸς οὔτε δημοτικός, ἀλλ' ἥτις ἂν ἑκάστῳ πολιτεία συμφέρῃ, ταύτην προθυμεῖται καθεστάναι· ὥστε οὐκ ἐλάχιστον ἐν ὑμῖν ἐστι μέρος ὡς πλείστους ἐπιθυμεῖν τῶν παρόντων νυνὶ πραγμάτων. Καὶ ταῦτα ὅτι οὕτως ἔχει, οὐ χαλεπῶς ἐκ τῶν πρότερον γεγενημένων μαθήσεσθε.
Σκέψασθε γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προστάντας 9
ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν, ὁσάκις δὴ μετεβάλοντο. Οὐ Φρύνιχος μὲν καὶ Πείσανδρος καὶ οἱ μετ' ἐκείνων δημαγωγοί, ἐπειδὴ πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἐξήμαρτον, τὰς ὑπὲρ τούτων δείσαντες τιμωρίας τὴν προτέραν ὀλιγαρχίαν κατέστησαν, πολλοὶ δὲ τῶν τετρακοσίων μετὰ τῶν ἐκ Πειραιῶς συγκατῆλθον, ἔνιοι δὲ τῶν ἐκείνους ἐκβαλόντων αὐτοὶ αὖθις τῶν τριάκοντα ἐγένοντο; Εἰσὶ δ' οἵτινες τῶν Ἐλευσῖνάδε ἀπογραψαμένων, ἐξελθόντες μεθ' ὑμῶν ἐπολιόρκουν τοὺς μεθ' αὐτῶν. Οὔκουν χαλεπὸν γνῶ- 10
ναι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ περὶ πολιτείας εἰσὶν αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδίᾳ συμφερόντων ἑκάστῳ. Ὑμᾶς οὖν χρὴ ἐκ τούτων δοκιμάζειν τοὺς πολίτας, σκοποῦντας μὲν ὅπως ἦσαν πολιτευόμενοι,

ζητοῦντας δ' εἴ τις αὐτοῖς ἐγίγνετο ὠφέλεια τῶν πραγ-
μάτων μεταπεσόντων. Οὕτω γὰρ ἂν δικαιότατα τὴν
11 *κρίσιν περὶ αὐτῶν ποιοῖσθε. Ἐγὼ τοίνυν ἡγοῦμαι, ὅσοι*
μὲν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἢ ἄτιμοι ἦσαν ἢ τῶν ὄντων
ἀπεστερημένοι ἢ ἄλλῃ τινὶ συμφορᾷ τοιαύτῃ κεχρημένοι,
προσήκειν αὐτοῖς ἑτέρας ἐπιθυμεῖν πολιτείας, ἐλπίζον-
τας τὴν μεταβολὴν ὠφέλειάν τινα αὐτοῖς ἔσεσθαι·
ὅσοι δὲ τὸν δῆμον πολλὰ κἀγαθὰ εἰργασμένοι εἰσί,
κακὸν δὲ μηδὲν πώποτε, ὀφείλεται δ' αὐτοῖς χάριν
κομίσασθαι παρ' ὑμῶν μᾶλλον ἢ δοῦναι δίκην τῶν
πεπραγμένων, οὐκ ἄξιον τὰς κατὰ τούτων ἀποδέχεσθαι
διαβολάς, οὐδ' ἐὰν πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττον-
12 *τες ὀλιγαρχικοὺς αὐτοὺς φάσκωσιν εἶναι. Ἐμοὶ τοίνυν,*
ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ συμφορὰ
ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὐδεμία πώποτε ἐγένετο, ἀνθ'
ἧστινος ἂν προθυμούμενος τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλ-
λαγῆναι νεωτέρων ἐπεθύμουν πραγμάτων. Τετριηράρχηκά
τε γὰρ πεντάκις, καὶ τετράκις νεναυμάχηκα, καὶ
εἰσφορὰς ἐν τῷ πολέμῳ πολλὰς εἰσενήνοχα, καὶ τἄλλα
13 *λελῃτούργηκα οὐδενὸς χεῖρον τῶν πολιτῶν. Καὶ διὰ*
τοῦτο πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων
ἐδαπανώμην, ἵνα καὶ βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζοίμην,
καὶ εἴ πού μοί τις συμφορὰ γένοιτο, ἄμεινον ἀγωνιζοί-
μην. Ὧν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἁπάντων ἀπεστερούμην·
οὐ γὰρ τοὺς τῷ πλήθει ἀγαθοῦ τινος αἰτίους γεγενημέ-
νους χάριτος ἠξίουν τυγχάνειν, ἀλλὰ τοὺς πλεῖστα
κακὰ ὑμᾶς εἰργασμένους εἰς τὰς τιμὰς καθίστασαν,
ὡς ταύτην παρ' ἡμῶν πίστιν εἰληφότες. Ἃ χρὴ πάντα
ἐνθυμουμένους μὴ τοῖς τούτων λόγοις πιστεύειν, ἀλλ'
ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν ἃ ἑκάστῳ τυγχάνει πεπραγμένα.

Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτε τῶν τετρακοσίων 14
ἐγενόμην· ἢ ὁ βουλόμενος παρελθὼν ἐλεγξάτω· οὐ
τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ οἱ τριάκοντα κατέστησαν, οὐδείς με
ἀποδείξει οὔτε βουλεύσαντα οὔτ' ἀρχὴν οὐδεμίαν ἄρ-
ξαντα. Καίτοι *εἰ μὲν ἐξόν μοι ἄρχειν μὴ ἐβουλόμην,*
ὑφ' ὑμῶν νυνὶ τιμᾶσθαι δίκαιός εἰμι· εἰ δ' οἱ τότε
δυνάμενοι μὴ ἠξίουν μοι μεταδιδόναι τῶν πραγμάτων,
πῶς ἂν φανερώτερον ψευδομένους ἀποδείξαιμι τοὺς
κατηγόρους;

Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων 15
τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ *γὰρ*
τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρ-
έσχον ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί,
μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾷ κεχρῆσθαι συμφορᾷ. Ὑπ'
ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὐδεὶς φανήσεται, οὔτε τῶν
ἐχθρῶν τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς.
Καὶ *τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν* 16
ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ
βουλομένῳ ῥᾴδιον. Οὐ *τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον*
Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν
καταδιαιτησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν
ὑμετέρων γεγονὼς συμφορῶν. Καίτοι *εἰ τοῖς τῶν γεγενη-*
μένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν
ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ *μὲν* 17
δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἡγοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ
τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. Ὅστις *γὰρ τότε*
οὐδὲν ἐξήμαρτον οὕτω πολλῆς διδομένης ἐξουσίας, ἦ που
νῦν σφόδρα προθυμηθήσομαι χρηστὸς εἶναι, εὖ εἰδὼς ὅτι,
ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην. Ἀλλὰ *γὰρ τοι-*
αύτην διὰ τέλους γνώμην ἔχω, ὥστ' ἐν ὀλιγαρχίᾳ

μὲν μὴ ἐπιθυμεῖν τῶν ἀλλοτρίων, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ τὰ ὄντα προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν.

18 Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἂν δικαίως ὑμᾶς μισεῖν τοὺς ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ μηδὲν πεπονθότας κακόν, ἐξὸν ὀργίζεσθαι τοῖς εἰς τὸ πλῆθος ἐξημαρτηκόσιν, οὐδὲ τοὺς μὴ φυγόντας ἐχθροὺς νομίζειν, ἀλλὰ τοὺς ὑμᾶς ἐκβαλόντας, οὐδὲ τοὺς προθυμουμένους τὰ ἑαυτῶν σῶσαι, ἀλλὰ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων ἀφῃρημένους, οὐδ' οἳ τῆς σφετέρας αὐτῶν σωτηρίας ἕνεκα ἔμειναν ἐν ἄστει, ἀλλ' οἵτινες ἑτέρους ἀπολέσαι βουλόμενοι μετέσχον τῶν πραγμάτων. Εἰ δ' οἴεσθε χρῆναι, οὓς ἐκεῖνοι παρέλιπον ἀδικοῦντες, ὑμεῖς ἀπολέσαι, οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ὑπολειφθήσεται.

19 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶνδε, ὦ ἄνδρες δικασταί· πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρατίᾳ τῶν τὰ τῆς πόλεως πραττόντων πολλοὶ μὲν τὰ δημόσια ἔκλεπτον, ἔνιοι δ' ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις ἐδωροδόκουν, οἱ δὲ συκοφαντοῦντες τοὺς συμμάχους ἀφίστασαν. Καὶ εἰ μὲν οἱ τριάκοντα τούτους μόνους ἐτιμωροῦντο, ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ ὑμεῖς ἂν αὐτοὺς ἡγεῖσθε· νῦν δέ, ὅτε ὑπὲρ τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων τὸ πλῆθος κακῶς ποιεῖν ἠξίουν, ἠγανακτεῖτε, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι τὰ ὀλίγων ἀδικήματα πάσῃ τῇ πόλει κοινὰ γίγνεσθαι.

20 Οὐ τοίνυν ἄξιον χρῆσθαι τούτοις, οἷς ἐκείνους ἑωρᾶτε ἐξαμαρτάνοντας, οὐδ' ἃ πάσχοντες ἄδικα ἐνομίζετε, ὅταν ποιῆτε, δίκαια ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν κατελθόντες περὶ τῶν αὐτῶν γνώμην ἔχετε, ἥνπερ φεύγοντες εἴχετε· ἐκ τούτων γὰρ καὶ ὁμόνοιαν πλείστην ποιήσετε, καὶ ἡ πόλις ἔσται μεγίστη, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαρότατα ψηφιεῖσθε.

Ἐνθυμηθῆναι δὲ χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν 21
ἐπὶ τῶν τριάκοντα γεγενημένων, ἵνα τὰ τῶν ἐχθρῶν ἁμαρτήματα ἄμεινον ὑμᾶς ποιήσῃ περὶ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν βουλεύσασθαι. Ὁπότε μὲν γὰρ ἀκούοιτε τοὺς ἐν ἄστει τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, μικρὰς ἐλπίδας εἴχετε τῆς καθόδου, ἡγούμενοι τὴν ἡμετέραν ὁμόνοιαν μέγιστον κακὸν εἶναι τῇ ὑμετέρᾳ φυγῇ· ἐπειδὴ δὲ 22
πυνθάνοισθε τοὺς μὲν τρισχιλίους στασιάζοντας, τοὺς δ' ἄλλους πολίτας ἐκκεκηρυγμένους ἐκ τοῦ ἄστεος, τοὺς δὲ τριάκοντα μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας, πλείους δ' ὄντας τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν δεδιότας ἢ τοὺς ὑμῖν πολεμοῦντας, τότε δὴ καὶ κατιέναι προσεδοκᾶτε καὶ παρὰ τῶν ἐχθρῶν λήψεσθαι δίκην. Ταῦτα γὰρ τοῖς θεοῖς ηὔχεσθε, ἅπερ ἐκείνους ἑωρᾶτε ποιοῦντας, ἡγούμενοι διὰ τὴν τῶν τριάκοντα πονηρίαν πολὺ μᾶλλον ἢ διὰ τὴν τῶν φευγόντων δύναμιν κατιέναι. Χρὴ τοίνυν, 23
ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς πρότερον γεγενημένοις παραδείγμασι χρωμένους βουλεύεσθαι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, καὶ τούτους ἡγεῖσθαι δημοτικωτάτους, οἵτινες ὁμονοεῖν ὑμᾶς βούλονται τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένοντας, νομίζοντες καὶ τῆς πόλεως ταύτην ἱκανωτάτην εἶναι σωτηρίαν καὶ τῶν ἐχθρῶν μεγίστην ἀπορίαν· οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη αὐτοῖς χαλεπώτερον ἢ πυνθάνεσθαι μὲν ἡμᾶς μετέχοντας τῶν πραγμάτων, αἰσθάνεσθαι δ' οὕτω διακειμένους τοὺς πολίτας ὥσπερ μηδενὸς ἐγκλήματος πρὸς ἀλλήλους γεγενημένου. Χρὴ δ' εἰδέναι, ὦ 24
ἄνδρες δικασταί, ὅτι οἱ φεύγοντες τῶν ἄλλων πολιτῶν ὡς πλείστους καὶ διαβεβλῆσθαι καὶ ἠτιμῶσθαι βούλονται, ἐλπίζοντες τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀδικουμένους ἑαυτοῖς ἔσεσθαι συμμάχους, τοὺς δὲ συκοφάντας εὐδοκιμεῖν

εὔξαιντ' ἂν παρ' ὑμῖν καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει·
τὴν γὰρ τούτων πονηρίαν ἑαυτῶν ἡγοῦνται σωτηρίαν.
25 · Ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ τῶν μετὰ τοὺς τετρακοσίους
πραγμάτων· εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβου-
λεύουσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν, ἃ δ' ἐγὼ παρ-
αινῶ, ἀμφοτέραις ἀεὶ ταῖς πολιτείαις συμφέρει. Ἴστε
γὰρ Ἐπιγένη καὶ Δημοφάνη καὶ Κλεισθένη ἰδίᾳ μὲν
καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως συμφοράς, δημοσίᾳ δ'
26 ὄντας τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίους. Ἐνίων μὲν γὰρ
ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον καταψηφίσασθαι, πολ-
λῶν δ' ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι
καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν ὥστε
τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι,
τοὺς δὲ μηδὲν ἠδικηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσάγοντες ἀπολ-
λύναι. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πό-
λιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστη-
27 σαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο. Ὑμεῖς
δ' οὕτω διετέθητε ὥστε τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς δ' ἄλλοις
περὶ ὁμονοίας ὅρκους ὤμνυτε· τελευτῶντες δὲ ἥδιον ἂν
τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας ἐτιμωρήσασθε
ἢ τοὺς ἄρξαντες ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ. Καὶ εἰκότως, ὦ
ἄνδρες δικασταί· πᾶσι γὰρ ἤδη φανερόν ἐστιν ὅτι διὰ
μὲν τοὺς ἀδίκως πολιτευομένους ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ δημο-
κρατία γίγνεται, διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαν-
τοῦντας ὀλιγαρχία δὶς κατέστη. Ὥστ' οὐκ ἄξιον τούτοις
πολλάκις χρῆσθαι συμβούλοις, οἷς οὐδ' ἅπαξ ἐλυσιτέ-
28 λησε πιθομένοις. Σκέψασθαι δὲ χρὴ ὅτι καὶ τῶν ἐκ Πει-
ραιῶς οἱ μεγίστην δόξαν ἔχοντες καὶ μάλιστα κεκιν-
δυνευκότες καὶ πλεῖστα ὑμᾶς ἀγαθὰ εἰργασμένοι πολ-

λάκις ἤδη τῷ ὑμετέρῳ πλήθει διεκελεύσαντο τοῖς ὅρκοις
καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένειν, ἡγούμενοι ταύτην μόνην
δημοκρατίας εἶναι φυλακήν· τοῖς μεν γὰρ ἐξ ἄστεος
ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων ἄδειαν ποιήσειν, τοῖς δ᾽ ἐκ
Πειραιῶς οὕτω πλεῖστον χρόνον τὴν πολιτείαν ἂν πα-
ραμεῖναι. Οἷς ὑμεῖς πολὺ ἂν δικαιότερον πιστεύοιτε ἢ 29
τούτοις, οἳ φεύγοντες μὲν δι᾽ ἑτέρους ἐσώθησαν, κατελθόν-
τες δὲ συκοφαντεῖν ἐπιχειροῦσιν. Ἡγοῦμαι δ᾽, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τοὺς μὲν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας ἐμοὶ τῶν
ἐν ἄστει μεινάντων φανεροὺς γεγενῆσθαι καὶ ἐν ὀλι-
γαρχίᾳ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ, ὁποῖοί τινές εἰσι πολῖται·
τούτων δ᾽ ἄξιον θαυμάζειν, ὅ τι ἂν ἐποίησαν, εἴ τις 30
αὐτοὺς εἴασε τῶν τριάκοντα γενέσθαι, οἳ νῦν δημο-
κρατίας οὔσης ταὐτὰ ἐκείνοις πράττουσι, καὶ ταχέως
μὲν ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγένηνται, πολλὰς δ᾽ ἀρχὰς
ἄρχοντες οὐδεμιᾶς εὐθύνας διδόασιν, ἀλλ᾽ ἀντὶ μὲν
ὁμονοίας ὑποψίαν πρὸς ἀλλήλους πεποιήκασιν, ἀντὶ δ᾽
εἰρήνης πόλεμον κατηγγέλκασι, διὰ τούτους δ᾽ ἄπιστοι
τοῖς Ἕλλησι γεγενήμεθα. Καὶ τοσούτων κακῶν καὶ 31
ἑτέρων πολλῶν ὄντες αἴτιοι καὶ οὐδὲν διαφέροντες τῶν
τριάκοντα, πλὴν ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ὀλιγαρχίας οὔσης τῶν
αὐτῶν ἐπεθύμουν ὧνπερ οὗτοι, οὗτοι δὲ δημοκρατίας τῶν
αὐτῶν ὧνπερ ἐκεῖνοι, ὅμως οἴονται χρῆναι οὕτω ῥᾳδίως
ὃν ἂν βούλωνται κακῶς ποιεῖν, ὥσπερ τῶν μὲν ἄλλων
ἀδικούντων, ἄριστοι δ᾽ ἄνδρες αὐτοὶ γεγενημένοι. — Καὶ 32
τούτων μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν, ὑμῶν δέ, ὅτι οἴεσθε
μὲν δημοκρατίαν εἶναι, γίγνεται δὲ ὅ τι ἂν οὗτοι βού-
λωνται, καὶ δίκην διδόασιν οὐχ οἱ τὸ ὑμέτερον πλῆθος
ἀδικοῦντες, ἀλλ᾽ οἱ τὰ σφέτερ᾽ αὐτῶν μὴ διδόντες. —
Καὶ δέξαιντ᾽ ἂν μικρὰν εἶναι τὴν πόλιν μᾶλλον ἢ δι᾽

ἄλλους μεγάλην καὶ ἐλευθέραν, ἡγούμενοι νῦν μὲν διὰ
33 τοὺς ἐκ Πειραιῶς αὐτοῖς ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν βού-
λωνται, ἐὰν δ' ὕστερον ὑμῖν δι' ἑτέρους σωτηρία γένη-
ται, τούτους μὲν πεπαύσεσθαι, ἐκείνους δὲ μεῖζον δυ-
νήσεσθαι· ὥστε τοῦτ' αὐτὸ δείσαντες ἐμποδών εἰσιν, ἐάν
34 τι δι' ἄλλων ἀγαθὸν ὑμῖν φαίνηται. Τοῦτο μὲν οὖν οὐ
χαλεπὸν τῷ βουλομένῳ κατανοῆσαι· αὐτοί τε γὰρ οὐκ
ἐπιθυμοῦσι λανθάνειν, ἀλλ' αἰσχύνονται μὴ δοκοῦντες
εἶναι πονηροί, ὑμεῖς δὲ τὰ μὲν αὐτοὶ ὁρᾶτε, τὰ δ' ἑτέ-
ρων πολλῶν ἀκούετε. Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
δίκαιον μὲν ἡγούμεθ' εἶναι πρὸς πάντας ὑμᾶς τοὺς
35 πολίτας ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν, ὅμως
δέ, ὅταν μὲν ἴδωμεν τοὺς τῶν κακῶν αἰτίους δίκην
διδόντας, τῶν τότε περὶ ὑμᾶς γεγενημένων μεμνημένοι
συγγνώμην ἕξομεν, ὅταν δὲ φανεροὶ γένησθε τοὺς μη-
δὲν αἰτίους ἐξ ἴσου τοῖς ἀδικοῦσι τιμωρούμενοι, τῇ
αὐτῇ ψήφῳ πάντας ἡμᾶς εἰς ὑποψίαν καταστήσετε.

26.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΑΝΔΡΟΥ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ.

*** ἡγούμενος ἀκριβῆ νῦν τὴν δοκιμασίαν αὐτοὺς
διὰ τὸν χρόνον ποιήσεσθαι, ἐπεὶ σύνοισθα πολλὰ καὶ
δεινὰ εἰς αὐτοὺς ἐξημαρτηκώς, ὧν ἐπιλελῆσθαι καὶ οὐδ'
ἀναμνησθήσεσθαι ἐνίων αὐτοὺς νομίζεις. Ὃ δὴ ἔγωγε
καὶ ἀγανακτῶ, εἰ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι εἰς ὑμᾶς ἥκει
πιστεύων, ὥσπερ ἄλλων μὲν τινων ὄντων τῶν ἠδικημέ-
νων, ἑτέρων δὲ τῶν διαψηφιουμένων, ἀλλ' οὐκ ἀμφότερα
2 τῶν αὐτῶν καὶ πεπονθότων καὶ ἠκουσομένων. Αἴτιοι δὲ

τούτων ὑμεῖς ἐστε· οὐ γὰρ ἐνθυμεῖσθε ὅτι οὗτοι μέν,
ὅτε ἡ πόλις ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἤρχετο, οὐδὲ
αὐτῆς τῆς δουλείας ὑμῖν μεταδοῦναι ἠξίωσαν, ἀλλὰ
καὶ τῆς πόλεως ἐξήλασαν, ὑμεῖς δ' ἐλευθέραν αὐτὴν
ποιήσαντες οὐ μόνον τῆς ἐλευθερίας αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ
τοῦ δικάζειν καὶ τοῦ ἐκκλησιάζειν περὶ τῶν κοινῶν
μετέδοτε, ὥστ' εἰκότως ὑμῶν εὐήθειαν καταγιγνώσκουσιν. 3
Ὧν εἷς οὗτος ὢν οὐκ ἀγαπᾷ εἴ τις αὐτὸν ἐᾷ τούτων
μετέχειν, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἐκείνων δοῦναι δίκην πάλιν
ἄρχειν ἀξιοῖ. Καὶ νυνὶ αὐτὸν ἀκούω ὑπὲρ μὲν τῶν αὑτοῦ
κατηγορουμένων διὰ βραχέων ἀπολογήσεσθαι, ἐπισύροντα
τὰ πράγματα καὶ διακλέπτοντα τῇ ἀπολογίᾳ τὴν
κατηγορίαν, λέξειν δὲ ὡς πολλὰ οἱ πρόγονοι εἰς τὴν
πόλιν ἀνηλώκασι καὶ φιλοτίμως λελῃτουργήκασι καὶ
νίκας πολλὰς καὶ καλὰς ἐν δημοκρατίᾳ νενικήκασι, καὶ
ὅτι αὐτὸς κόσμιός ἐστι καὶ οὐχ ὁρᾶται ποιῶν ἃ ἕτεροι
ἐνταῦθα τολμῶσιν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν ἀξιοῖ.
Ἐγὼ δὲ πρὸς τούτους τοὺς λόγους οὐ χαλεπὸν οἶμαι 4
ἀντειπεῖν· πρὸς μὲν τὰς λῃτουργίας, ὅτι κρείττων ἦν
ὁ πατὴρ αὐτοῦ μὴ λῃτουργήσας ἢ τοσαῦτα τῶν ἑαυτοῦ
ἀναλώσας· διὰ γὰρ ταῦτα πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου
κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν, ὥστ' εἶναι ταῦτα τὰ ἔργα
ἀειμνηστότερα ἢ τὰ ἐκ τῶν λῃτουργιῶν αὐτῷ ἀναλώ-
ματα· πρὸς δὲ τὴν ἡσυχιότητα τὴν τούτου, ὅτι οὐ νῦν 5
δεῖ αὐτὸν ἐξετάζειν εἰ σώφρων ἐστίν, ὅτ' οὐκέτι ἔξεστιν
ἀσελγαίνειν, ἀλλ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον σκοπεῖν, ἐν ᾧ ἐξὸν
ὁποτέρως ἐβούλετο ζῆν εἵλετο παρανόμως πολιτευθῆναι.
Τοῦ μὲν γὰρ νῦν μηδὲν ἐξαμαρτάνειν οἱ κωλύσοντες
αἴτιοι, τῶν δὲ τότε γενομένων ὁ τούτου τρόπος καὶ οἱ
τούτῳ ἐπιτρέπειν ἀξιοῦντες. Ὥστ' ἐὰν ἐκ τούτων

δοκιμάζεσθαι ἀξιοῖ, ταῦτα χρὴ ὑπολαμβάνειν, ἵνα μὴ εὐήθεις αὐτῷ εἶναι δοκῆτε.

6 Ἐὰν δὲ καὶ ἐπὶ τοιόνδε λόγον τράπωνται, ὡς οὐκ ἐγχωρεῖ ἄλλον ἀποκληρῶσαι, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐὰν αὐτὸν ἀποδοκιμάσητε, ἄθυτα τὰ πάτρια ἱερὰ γίγνεσθαι, τόδ' ἐνθυμήθητε, ὅτι πάλαι ὁ χρόνος παρελήλυθεν. Ἡ γὰρ αὔριον ἡμέρα μόνη λοιπὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐστιν, ἐν δὲ ταύτῃ τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι θυσία γίγνεται, δικαστήριον
7 δὲ κατὰ τοὺς νόμους ἀδύνατον κληρωθῆναι. Εἰ δὲ ταῦτα πάνθ' οὗτος ὥστε ἄρχων γενέσθαι διαπέπρακται, τί προσδοκῆσαι δεῖ δοκιμασθέντ' αὐτὸν ποιήσειν, εἰ τὴν ἐξιοῦσαν ἀρχὴν πέπεικεν αὐτοῦ ἕνεκα παρανομῆσαι; Ἆρ' ἂν ὀλίγα τοιαῦτα ἐν τῷ αὑτοῦ ἐνιαυτῷ διαπρά-
8 ξασθαι; Ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν οἶμαι. Ἔστι δ' ὑμῖν οὐ τοῦτο μόνον σκεπτέον, ἀλλὰ καὶ πότερον εὐσεβέστερον τὸν βασιλέα καὶ τοὺς συνάρχοντας ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἄρξειν τὰ ἱερὰ θῦσαι, ὡς καὶ πρότερον ἤδη γεγένηται, ἢ τοῦτον, ὃν οὐδὲ καθαρὸν εἶναι τὰς χεῖρας οἱ εἰδότες μεμαρτυρήκασι, καὶ πότερον ὑμεῖς ὠμόσατε εἰς τὴν ἀρχὴν ἀδοκίμαστον καταστήσειν, ἢ δοκιμάσαντες τὸν
9 ἄξιον τῆς ἀρχῆς στεφανώσειν. Ταῦτα γὰρ σκοπεῖσθε· κἀκεῖνο δ' ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ὁ θεὶς τὸν περὶ τῶν δοκιμασιῶν νόμον οὐχ ἥκιστα τῶν ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἀρξάντων ἕνεκ' ἔθηκεν, ἡγούμενος δεινὸν εἶναι εἰ δι' οὓς ἡ δημοκρατία κατελύθη, οὗτοι ἐν αὐτῇ πάλιν ἄρξουσι καὶ κύριοι γενήσονται τῶν νόμων καὶ τῆς πόλεως, ἣν πρωτεύουσαν παραλαβόντες οὕτως αἰσχρῶς καὶ δεινῶς ἐλωβήσαντο. Ὥστ' οὐκ ἄξιον τῆς δοκιμασίας ὀλιγώρως ἔχειν, οὐδὲ μικρὸν ἡγουμένους πρᾶγμα μὴ φροντίζειν αὐτῆς, ἀλλὰ φυλάττειν· ὡς ἐν τῷ ἕκαστον δικαίως

ἄρχειν ἥ τε πολιτεία καὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον σῴζεται. Καὶ εἰ μὲν δὴ βουλεύσων νυνὶ ἐδοκιμάζετο καὶ 10
ὡς ἱππευκότος ἢ βεβουλευκότος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τριάκοντα τοὔνομα ἐν ταῖς σανίσιν ἐνεγέγραπτο, καὶ ἄνευ κατηγόρου ἂν αὐτὸν ἀπεδοκιμάζετε· νυνὶ δέ, ὅτε μὴ μόνον ἱππευκὼς μηδὲ βεβουλευκώς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πλῆθος ἐξημαρτηκὼς φαίνεται, οὐκ ἂν ἄτοπον ποιήσαιτε, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες περὶ αὐτοῦ φανεῖσθε;
Καὶ μὲν δὴ βουλεύειν γε δοκιμασθεὶς πεντακοσιοστὸς 11
αὐτὸς ὢν μετὰ τῶν ἄλλων ἐνιαυτὸν ἂν μόνον ἐβούλευεν, ὥστε καὶ εἴ τι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐξαμαρτάνειν ἐβούλετο, ῥᾳδίως ἂν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐκωλύετο. Ταύτης δὲ τῆς ἀρχῆς ἀξιούμενος αὐτὸς καθ' αὐτὸν ἄρξει, καὶ ἔπειτα μετέχων τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς τὸν ἅπαντα χρόνον τῶν μεγίστων κύριος γενήσεται, ὥσθ'
ὑμῖν προσήκειν περὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς ἀκριβεστέραν 12
τὴν δοκιμασίαν ἢ περὶ τῶν ἄλλων ποιεῖσθαι. Εἰ δὲ μή, πῶς οἴεσθε τὸ ἄλλο πλῆθος διακείσεσθαι, ὅταν αἴσθωνται, ὃν προσῆκε δίκας τῶν ἡμαρτημένων διδόναι, τοῦτον ὑφ' ὑμῶν τοιαύτης ἀρχῆς ἠξιωμένον; Καὶ φόνου δίκας δικάζοντα, ὃν ἔδει αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς κρίνεσθαι; Καὶ πρὸς τούτοις ἴδωσιν ἐστεφανωμένον καὶ ἐπικλήρων καὶ ὀρφανῶν κύριον γεγενημένον, ὧν ἐνίοις αὐτὸς οὗτος τῆς ὀρφανίας αἴτιος
γεγένηται; Ἆρ' οὐκ οἴεσθε αὐτοὺς χαλεπῶς διακείσε- 13
σθαι καὶ ὑμᾶς πάντων αἰτίους ἡγήσεσθαι, ὅταν γένωνται τῇ διανοίᾳ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, ἐν οἷς αὐτῶν πολλοὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπήγοντο καὶ ἄκριτοι ὑπὸ τούτων ἀπώλλυντο καὶ φεύγειν τὴν σφετέραν αὐτῶν ἠναγκάζοντο; Κἀκεῖνο πρὸς ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος

ἀνὴρ Θρασύβουλος αἴτιος γεγένηται Λεωδάμαντά τε
ἀποδοκιμασθῆναι καὶ τοῦτον δοκιμασθῆναι, τοῦ μὲν
κατήγορος γενόμενος, ὑπὲρ τούτου δ' ἀπολογήσασθαι
παρεσκευασάμενος; Ὅς ὅπως πρὸς τὴν πόλιν διάκει-
14 ται καὶ πόσων αἴτιος αὐτῇ κακῶν γεγένηται .... ἢ
πιθόμενοι πῶς ἂν οἴεσθε διαβληθῆναι; Τότε μὲν γὰρ
ὑμᾶς ᾤοντο ὀργισθέντας Λεωδάμαντα ἀποδοκιμάσαι·
ἐὰν δὲ τοῦτον δοκιμάσητε, εὖ εἴσονται ὅτι οὐ δικαίᾳ
γνώμῃ περὶ αὐτοῦ κέχρησθε. Ἔστι δὲ τούτοις μὲν
πρὸς ὑμᾶς ἀγών, ὑμῖν δὲ πρὸς ἅπασαν τὴν πόλιν, ἣ
15 σκοπεῖ νυνὶ τίνα ὑμεῖς γνώμην περὶ αὐτῆς ἕξετε. Καὶ
μηδεὶς ὑμῶν ἡγείσθω με Λεωδάμαντι χαριζόμενον κατη-
γορεῖν Εὐάνδρου, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς πόλεως
προνοούμενον. Ῥᾴδιον δ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος
μαθεῖν. Λεωδάμαντι γὰρ συμφέρει τοῦτον δοκιμασθῆναι,
οὕτω γὰρ ὑμεῖς μάλιστα διαβληθήσεσθε καὶ δόξετε
ἀντὶ δημοτικῶν ἀνθρώπων ὀλιγαρχικοὺς εἰς τὰς ἀρχὰς
καθιστάναι· ὑμῖν δὲ τόνδε ἀποδοκιμάσαι, δόξετε γὰρ
κἀκεῖνον δικαίως ἀποδοκιμάσαι· ἐὰν δὲ μὴ τόνδε, οὐδ'
ἐκεῖνον.

16 Καίτοι αὐτὸν ἀκούω λέξειν ὡς οὐ περὶ αὐτοῦ μόνον
ἡ δοκιμασία ἐστίν, ἀλλὰ περὶ πάντων τῶν ἐν ἄστει
μεινάντων, καὶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας ὑμᾶς
ὑπομνήσειν, ὡς ἐκ τούτων προσληψόμενον δοκιμαστὰς
τοὺς ἐν ἄστει μείναντας. Ἐγὼ δ' ὑπὲρ τοῦ πλήθους
βραχέα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν βούλομαι, ὅτι ὁ δῆμος οὐ
τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει περὶ πάντων τῶν ἐν ἄστει
μεινάντων, ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τοιαῦτα ἐξαμαρτανόντων
οἵαν ἐγώ φημι δεῖν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων τὴν ἐναντίαν.
17 Τεκμήριον δέ· οὐ γὰρ ἐλάττους τούτων ἡ πόλις τετί-

μηκε τῶν ἐπὶ Φυλὴν ἐλθόντων καὶ τὸν Πειραιᾶ κατα-
λαβόντων. Εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἴσασιν ὁποῖοί τινες
ἐν δημοκρατίᾳ μόνῃ γεγένηνται, ὁποῖοι δ' ἂν τινες ἐν
ὀλιγαρχίᾳ γένοιντο οὔπω πεῖραν εἰλήφασι, παρὰ δὲ
τούτων ἑκατέρας τῆς πολιτείας ἱκανὴν βάσανον ἔχουσιν,
ὥστ' εἰκότως πιστεύειν. Καὶ ἡγοῦνταί γε διὰ μὲν 18
τοὺς τοιούτους τοὺς συλληφθέντας τότε ἀποθανεῖν, διὰ
δὲ τοὺς ἄλλους ἐκφυγεῖν, ἐπεὶ εἴγε τὴν αὐτὴν γνώμην
ἅπαντες ἔσχον, οὔτ' ἂν φυγὴ οὔτ' ἂν κάθοδος οὔτ'
ἄλλο οὐδὲν ἂν τῶν γεγενημένων τῇ πόλει συνέβη. 19
Ἀλλὰ καὶ ὃ ἄλογον δοκεῖ εἶναί τισιν, ὅπως ποτὲ
πολλοὶ ὄντες ὑπ' ὀλίγων τῶν ἐν Πειραιεῖ ἡττήθησαν,
οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς τούτων προνοίας γεγένηται·
οὗτοι γὰρ εἵλοντο μετὰ τῶν κατελθόντων πολιτεύεσθαι
μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν τριάκοντα Λακεδαιμονίοις δουλεύειν.
Τοιγάρτοι ἀντὶ τούτων αὐτοὺς ὁ δῆμος ταῖς μεγίσταις 20
τιμαῖς τετίμηκεν, ἱππαρχεῖν καὶ στρατηγεῖν καὶ πρεσ-
βεύειν ὑπὲρ αὐτῶν αἱρούμενοι· καὶ οὐδέποτε αὐτοῖς
μετεμέλησεν. Καὶ διὰ μέν γε τοὺς πολλὰ ἐξαμαρτόν-
τας τὰς δοκιμασίας εἶναι ἐψηφίσαντο, διὰ δὲ τοὺς
μηδὲν τοιοῦτον πράξαντας τὰς συνθήκας ἐποιήσαντο.
Τοσαῦτά σοι ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ δήμου ἀποκρίνομαι.

Ὑμέτερον δὴ ἔργον ἐστίν, ὦ ἄνδρες βουλευταί, σκέ- 21
ψασθαι ποτέρῳ ἂν πιθόμενοι περὶ τῆς δοκιμασίας ταύ-
της ἄμεινον βουλεύσαισθε, ἐμοὶ ἢ Θρασυβούλῳ. Περὶ
μὲν οὖν ἐμοῦ ἢ τοῦ πατρὸς ἢ τῶν προγόνων οὐδὲν οὗτος
εἰπεῖν ἕξει εἰς μισοδημίαν· οὔτε γὰρ ὡς ὀλιγαρχίας
ἐγὼ μετέσχον (ὕστερον γὰρ τῶν χρόνων τούτων ἀνὴρ
εἶναι ἐδοκιμάσθην), οὔθ' ὡς ὁ πατήρ (πρὸ γὰρ τῶν
στάσεων πολὺ ἐν Σικελίᾳ τριηραρχῶν ἐτελεύτησεν),

22 οὐθ' ὡς οἱ πρόγονοι ὑπὸ τοῖς τυράννοις ἐν τιμῇ ἐγένοντο·
στασιάζοντες γὰρ πρὸς αὐτοὺς τὸν ἅπαντα χρόνον
διετέλεσαν. Ἀλλὰ μὲν δὴ οὐδὲ τὴν οὐσίαν ἡμᾶς ἐν
τῷ πολέμῳ Φήσει κτήσασθαι, εἰς δὲ τὴν πόλιν οὐδὲν
ἀνηλωκέναι. Πᾶν γὰρ τοὐναντίον, ἐν εἰρήνῃ μὲν ὀγδοη-
κοντατάλαντος ἡμῶν ὁ οἶκος ἐγένετο, εἰς δὲ τὴν τῆς
23 πόλεως σωτηρίαν ἐν τῷ πολέμῳ ἅπας ἀνηλώθη. Ἐγὼ
δὲ περὶ τούτου τρία ἕξω εἰπεῖν τηλικαῦτα τὸ μέγεθος,
ὥστ' ἄξιον εἶναι ἕκαστον ἔργον θανάτου· πρῶτον μὲν
ὅτι τὴν ἐν Βοιωτοῖς πολιτείαν χρήματα λαβὼν μετέστησε
καὶ τῆς συμμαχίας ὑμᾶς ταύτης ἀπεστέρησεν, ἔπειτα
ὅτι τὰς ναῦς προὔδωκε καὶ τὴν πόλιν περὶ σωτηρίας
24 βουλεύεσθαι ἐποίησεν, ἔπειτα ὅτι παρὰ τῶν αἰχμαλώ-
των, οὓς αὐτὸς ἀπώλεσε, τριάκοντα μνᾶς ἐσυκοΦάντησεν,
οὐ Φάσκων αὐτοὺς λύσεσθαι, εἰ μὴ τοσοῦτο αὐτῷ παρὰ
σΦῶν αὐτῶν παράσχοιεν. Συνειδότες οὖν ἡμῶν ἑκατέρῳ
τὸν βίον, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε ὁποτέρῳ χρὴ πιστεύειν
περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας, καὶ οὕτως οὐκ ἐξαμαρ-
τήσεσθε.

27.

ΚΑΤΑ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΩΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Κατηγόρηται μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Ἐπικράτους
ἱκανὰ καὶ τῶν συμπρεσβέων, ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ ὅτι
πολλάκις ἠκούσατε τούτων λεγόντων, ὁπότε βούλοιντό
τινα ἀδίκως ἀπολέσαι, ὅτι, εἰ μὴ καταψηΦιεῖσθε ὧν
2 αὐτοὶ κελεύουσιν, ἐπιλείψει ὑμᾶς ἡ μισθοΦορά. Καὶ
νῦν οὐδὲν ἧττον ἐνδεῖ, ὥστε τὸ μὲν ἔχθος καὶ ἡ αἰσ-

χύνη ἡ διὰ τούτων ὑμῖν γίγνεται, ἡ δ' ὠφέλεια τούτοις· πεπείρανται γὰρ ὅτι, ὁπόταν οὗτοι οἱ λόγοι δοκῶσιν αἴτιοι εἶναι ψηφίζεσθαι ὑμᾶς παρὰ τὸ δίκαιον, ῥᾳδίως παρὰ τῶν μὴ ἀδικούντων χρήματα λαμβάνουσιν. Καίτοι τίνα χρὴ ἐλπίδα ἔχειν σωτηρίας, ὁπόταν ἐν 3 χρήμασιν ᾖ καὶ σωθῆναι καὶ μή, ταῦτα δ' οὗτοι, φύλακες ὑφ' ὑμῶν καταστάντες, κλέπτωσί τε καὶ καταδωροδοκῶσιν; Καὶ οὐ νῦν πρῶτον ὤφθησαν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἤδη δώρων ἐκρίθησαν. Ὃ καὶ 4 ὑμῖν ἔχω ἐπικαλέσαι ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος Λεωδάμαντος μὲν κατεψηφίσασθε, τούτου δ' ἀπεψηφίσασθε, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς ἀμφοῖν κατηγοροῦντος καὶ τῶν αὐτῶν καταμαρτυρούντων, οἳ οὐχ ἑτέρων ἤκουσαν, ἀλλ' αὐτοὶ ἦσαν οἱ περὶ τῶν χρημάτων πρὸς τούτους πράττοντες. Καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς 5 μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἀλλ' ὁπόταν παρὰ τῶν δυναμένων δίκην λαμβάνητε, τότε πάντες παύσονται ἐπιχειροῦντες εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν. Νῦν δ' ἀσφαλῶς 6 αὐτοῖς ἔχει τὰ ὑμέτερα κλέπτειν. Ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔχουσι χρῆσθαι· ἐὰν δὲ ληφθῶσιν, ἢ μέρει τῶν ἀδικημάτων τὸν κίνδυνον ἐξεπρίαντο, ἢ εἰς ἀγῶνα καταστάντες τῇ αὐτῶν δυνάμει ἐσώθησαν. Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες. Ἥκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες οὐχ 7 ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμενοι ἥντινα γνώμην περὶ τῶν ἀδικούντων ἕξετε. Ὥστ' εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι· ἐὰν δὲ καταψη-

φισάμενοι θανάτου τιμήσητε, τῇ αὐτῇ ψήφῳ τούς τ'
ἄλλους κοσμιωτέρους ποιήσετε καὶ παρὰ τούτων δίκην
8 εἰληφότες ἔσεσθε. Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν, ἢ ἀπολογουμένων
μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων
τιμήσαιτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ
τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναι. Οὐ γὰρ οὗτοι ἄκριτοί
εἰσι, περὶ ὧν ἂν ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε,
ἀλλ' οἵτινες ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβληθέντες ἀκροά-
σεως μὴ τύχωσιν. Τούτων δὲ τὰ μὲν πράγματα κατηγο-
9 ρεῖ, ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν. Καὶ οὐ τοῦτο δέδοικα,
ὡς ἐὰν ἀκροάσησθε αὐτῶν ἀποψηφιεῖσθε· ἀλλ' οὐκ ἂν
ἡγοῦμαι αὐτοὺς δίκην ἀξίαν δεδωκέναι, εἰ ἀκροασάμενοι
αὐτῶν καταψηφίσαισθε. Πῶς γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
οἷς οὐδὲ ταὐτὰ καὶ ὑμῖν συμφέρει; Οὗτοι μὲν γὰρ ἐν
τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγόνασιν ἐκ τῶν
ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους ἐκ πλουσίων πένητες.
10 Καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἐστι, τὰ ὑμέτερα
ἐν ταῖς ὑμετέραις συμφοραῖς λαβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν
ὑμῖν διδόναι. Καὶ γάρ τοι εἰς τοσοῦτον ἥκομεν, ὥσθ'
οἳ πρότερον ἐν τῇ εἰρήνῃ οὐδὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐδύναντο
τρέφειν, νῦν ὑμῖν εἰσφορὰς εἰσφέρουσι καὶ χορηγοῦσι
11 καὶ οἰκίας μεγάλας οἰκοῦσιν. Καίτοι ἑτέροις μὲν ὑμεῖς
ἔστιν ὅτε πατρῷα κεκτημένοις ταῦτα ποιοῦσιν ἐφθονεῖτε·
νῦν δ' οὕτως ἡ πόλις διάκειται, ὥστ' οὐκέτι ὧν οὗτοι
κλέπτουσιν ὀργίζεσθε, ἀλλ' ὧν αὐτοὶ λαμβάνετε χάριν
ἴστε, ὥσπερ ὑμεῖς τὰ τούτων μισθοφοροῦντες, ἀλλ' οὐ
12 τούτων τὰ ὑμέτερα κλεπτόντων. Τὸ δὲ πάντων ὑπερ-
φυέστατον, ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἰδίοις οἱ ἀδικούμενοι δακρύουσι
καὶ ἐλεινοί εἰσιν, ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις οἱ μὲν ἀδικοῦντες

ἐλεινοί, ὑμεῖς δ' οἱ ἀδικούμενοι ἐλεεῖτε. Καὶ νῦν ἴσως ποιήσουσιν ἅπερ καὶ πρότερον ἦσαν εἰθισμένοι καὶ δημόται καὶ φίλοι, κλάοντες ἐξαιτεῖσθαι αὐτοὺς παρ' 13
ὑμῶν. Ἐγὼ δ' οὕτως ἀξιῶ γενέσθαι· εἰ μὲν ἀδικεῖν τούτους μηδὲν νομίζουσιν, ἀποδείξαντας ὡς ψευδῆ τὰ κατηγορημένα, οὕτω πείθειν ὑμᾶς ἀποψηφίσασθαι, εἰ δὲ νομίζοντες ἀδικεῖν ἐξαιτήσονται, δῆλον ὅτι τοῖς ἀδικοῦσιν εὐνούστεροί εἰσιν ἢ ὑμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, ὥστ' οὐ χάριτος ἄξιοι τυχεῖν ἀλλὰ τιμωρίας, ὁπόταν ὑμεῖς λαβεῖν δύνησθε. Ἔτι δὲ τοὺς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι 14
χρὴ καὶ τῶν κατηγόρων σφόδρα δεδεῆσθαι, νομίζοντας πολὺ ἂν θᾶττον παρ' ἡμῶν ὀλίγων ὄντων ταύτην τὴν χάριν λαμβάνειν ἢ παρ' ὑμῶν, ἔτι δὲ ῥᾷον ἂν ἄλλους τινὰς τὰ ὑμέτερα καταχαρίζεσθαι ἢ ὑμᾶς αὐτούς. Ἡμεῖς μὲν τοίνυν οὐκ ἠθελήσαμεν προδοῦναι, ἀξιοῦμεν 15
δὲ μηδ' ὑμᾶς, ἐνθυμουμένους ὅτι σφόδρ' ἂν ἡμῖν ὠργίζεσθε καὶ ἐτιμωρεῖσθε, ὅπου παρεπίπτομεν, ὡς εἰκὸς τοὺς ἀδικοῦντας, εἰ ἡμεῖς ἢ χρήματα παρὰ τούτων λαβόντες ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ διηλλάγημεν. Καίτοι εἰ τοῖς μὴ ἐπεξιοῦσι δικαίως ὀργίζεσθε, ἦπου σφόδρα χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθαι. Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες 16
δικασταί, καταψηφισάμενοι Ἐπικράτους τῶν ἐσχάτων τιμήσατε, καὶ μή, ὥσπερ ἐν τῷ τέως χρόνῳ εἰθισμένοι ἐστέ, ἐπειδὰν ἐξελέγξητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἐν τῷ τιμήματι ἀζημίους ἀφίετε, ἔχθραν ἐπιδεικνύμενοι, οὐ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνοντες, ὥσπερ τοῦ ὀνείδους ἀλλ' οὐ τῆς ζημίας αὐτοῖς μέλον, εὖ εἰδότες ὅτι ἐν μὲν τῇ ψήφῳ οὐδὲν ἄλλο ἢ ὀνειδίζετε τοῖς ἀδικοῦσιν, ἐν δὲ τῷ τιμήματι τιμωρεῖσθε τοὺς ἐξαμαρτάνοντας.

28.

ΚΑΤΑ ΕΡΓΟΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Τὰ μὲν κατηγορημένα οὕτως ἐστὶ πολλὰ καὶ δεινά, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστ' οὐκ ἄν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλῆς οὐδ' ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ πολλάκις ἀποθανὼν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει. Καὶ γὰρ πόλεις προδεδωκὼς φαίνεται, καὶ ξένους καὶ πολίτας ὑμετέρους ἠδικηκώς, καὶ ἐκ πένητος
2 πλούσιος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγενημένος. Καίτοι πῶς αὐτοῖς χρὴ συγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὁρᾶτε τὰς μὲν ναῦς, ὧν ἦρχον οὗτοι, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυομένας καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγας γιγνομένας, τούτους δὲ πένητας καὶ ἀπόρους ἐκπλεύσαντας οὕτω ταχέως πλείστην τῶν
3 πολιτῶν οὐσίαν κεκτημένους; Ὑμέτερον τοίνυν ἔργον ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὀργίζεσθαι. Καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ νῦν μὲν οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς συγγνώμην τοῖς κλέπτουσι καὶ τοῖς δωροδοκοῦσιν ἔχοιτε, ἐν δὲ τῷ τέως χρόνῳ, καὶ τῶν οἴκων τῶν ὑμετέρων καὶ τῶν δημοσίων προσόδων μεγάλων οὐσῶν, θανάτῳ ἐκολάζετε τοὺς τῶν ὑμετέρων
4 ἐπιθυμοῦντας. Οἶμαι δ' ἔγωγε πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, εἰ ὑμῖν Θρασύβουλος ἐπήγγελτο τριήρεις ἔχων ἐκπλεύσεσθαι καὶ ταύτας παλαιὰς ἀντὶ καινῶν ἀποδώσειν, καὶ τοὺς μὲν κινδύνους ὑμετέρους ἔσεσθαι, τὰς δ' ὠφελείας τῶν αὑτοῦ φίλων, καὶ ὑμᾶς μὲν διὰ τὰς εἰσφορὰς πενεστέρους ἀποδείξειν, Ἐργοκλέα δὲ καὶ τοὺς κόλακας τοὺς αὑτοῦ πλουσιωτάτους τῶν πολιτῶν ποιήσειν, οὐδένα ἂν ὑμῶν ἐπιτρέψαι τὰς ναῦς

ἐκεῖνον ἔχοντα ἐκπλεῦσαι. Ἀλλ' ἕτερον· ἐπειδὴ γὰρ 5
τάχιστα ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τὰ χρήματα ἀπογράψαι
τὰ ἐκ τῶν πόλεων εἰλημμένα καὶ τοὺς ἄρχοντας τοὺς
μετ' ἐκείνου καταπλεῖν εὐθύνας δώσοντας, Ἐργοκλῆς
ἔλεγεν ὡς ἤδη συκοφαντεῖτε καὶ τῶν ἀρχαίων νόμων
ἐπιθυμεῖτε, καὶ Θρασυβούλῳ συνεβούλευε Βυζάντιον
καταλαβεῖν καὶ τὰς ναῦς ἔχειν καὶ τὴν Σεύθου θυγα-
τέρα γαμεῖν. „ἵν' αὐτῶν ἐκκόψῃς" ἔφη „τὰς συκοφαν- 6
τίας· ποιήσεις γὰρ αὐτοὺς οὐκ ἐπιβουλεύοντας σοὶ
καθῆσθαι καὶ τοῖς σοῖς φίλοις, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δεδιέναι."
Οὕτως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ τάχιστα ἐνέπληντο
τῶν ὑμετέρων, ἀλλοτρίους τῆς πόλεως ἑαυτοὺς ἡγήσαντο.
Ἅμα γὰρ οἱ τοιοῦτοι πλουτοῦσι καὶ ὑμᾶς μισοῦσι, καὶ 7
οὐκέτι ὡς ἀρξόμενοι παρασκευάζονται ἀλλ' ὡς ἄρξοντες,
καὶ δεδιότες ὑπὲρ ὧν ὑφῄρηνται ἕτοιμοί εἰσι καὶ χωρία
καταλαμβάνειν καὶ ὀλιγαρχίαν καθιστάναι καὶ πάντα
πράττειν, ὅπως ὑμεῖς ἐν τοῖς δεινοτάτοις καθ' ἑκάστην
ἡμέραν ἔσεσθε· οὕτω γὰρ ἡγοῦνται οὐκέτι τοῖς σφετέ-
ροις αὐτῶν ἁμαρτήμασι τὸν νοῦν ὑμᾶς προσέξειν, ἀλλ'
ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὀρρωδοῦντας ἡσυχίαν
πρὸς τούτους ἄξειν. Θρασύβουλος μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες 8
Ἀθηναῖοι, (οὐδὲν γὰρ δεῖ περὶ αὐτοῦ πλείω λέγειν)
καλῶς ἐποίησεν οὕτω τελευτήσας τὸν βίον· οὐ γὰρ
ἔδει αὐτὸν οὔτε ζῆν τοιούτοις ἔργοις ἐπιβουλεύοντα,
οὔθ' ὑφ' ὑμῶν ἀποθανεῖν ἤδη τι δοκοῦντα ὑμᾶς ἀγαθὸν
πεποιηκέναι, ἀλλὰ τοιούτῳ τρόπῳ τὴν πόλιν αὐτοῦ
ἀπαλλαγῆναι. Ὁρῶ δ' αὐτοὺς διὰ τὴν πρῴην ἐκκλη- 9
σίαν οὐκέτι φειδομένους τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἐξωνουμέ-
νους τὰς αὐτῶν ψυχὰς καὶ παρὰ τῶν λεγόντων καὶ
παρὰ τῶν προέδρων καὶ παρὰ τῶν πρυτάνεων. Ὑπὲρ

ὧν ὑμῖν ἄξιόν ἐστιν ἀπολογήσασθαι παρὰ τούτου νῦν
δίκην λαβοῦσι, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδεῖξαι ὅτι οὐκ
ἔστι τοσαῦτα χρήματα, ὧν ὑμεῖς ἡττήσεσθε ὥστε μὴ
10 τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀδικοῦντας. Ἐνθυμεῖσθε γάρ, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐκ Ἐργοκλῆς μόνος κρίνεται, ἀλλὰ καὶ
ἡ πόλις ὅλη. Νυνὶ γὰρ τοῖς ἄρχουσι τοῖς ὑμετέροις
ἐπιδείξετε πότερον χρὴ δικαίους εἶναι, ἢ ὡς πλεῖστα
τῶν ὑμετέρων ὑφελομένους τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν σωτη-
ρίαν παρασκευάζεσθαι, ὥπερ οὗτοι νυνὶ πειρῶνται. Καί-
11 τοι εὖ εἰδέναι χρή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὅστις ἐν
τοσαύτῃ ἀπορίᾳ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων ἢ πόλεις
προδίδωσιν ἢ χρήματα ἢ δωροδοκεῖν ἀξιοῖ, οὗτος καὶ
τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς τοῖς πολεμίοις προδίδωσι καὶ
ὀλιγαρχίαν ἐκ δημοκρατίας καθίστησιν· ὥστ' οὐκ ἄξιον
ὑμῖν τῆς τούτων παρασκευῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ παρά-
δειγμα πᾶσιν ἀνθρώποις ποιῆσαι καὶ μήτε κέρδος μήτ'
ἔλεον μήτ' ἄλλο μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῆς
τούτων τιμωρίας.
12 Οἶμαι δ' Ἐργοκλέα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ μὲν
Ἁλικαρνασοῦ καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ περὶ τῶν αὐτῷ
πεπραγμένων οὐδ' ἐπιχειρήσειν ἀπολογεῖσθαι, ἐρεῖν δ'
ὡς ἀπὸ Φυλῆς κατῆλθε καὶ τῶν κινδύνων τῶν ὑμετέρων
μετέσχεν. Ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ τὴν αὐτὴν
13 γνώμην ἔχω περὶ τῶν τοιούτων· ἀλλ' ὅσοι μὲν ἐλευθε-
ρίας καὶ τοῦ δικαίου ἐπιθυμοῦντες καὶ τοὺς νόμους
ἰσχύειν βουλόμενοι καὶ τοὺς ἀδικοῦντας μισοῦντες τῶν
ὑμετέρων κινδύνων μετέσχον, πάσης τιμῆς καὶ χάριτος
ἀξίους νομίζω· ὅσοι δὲ αὐτοῖς μὴ συνεκινδύνευον μέν,
ὅμως δὲ ὅσον ἐδύναντο ὠφέλουν, οὐ πονηροὺς εἶναι πο-
λίτας, οὐδ' ἀδίκως τούτοις φημὶ ἂν εἶναι ὑπόλογον

*τὴν ἐκείνων φυγήν· ὅσοι δὲ κατελθόντες ἐν δημοκρατίᾳ
τὸ μὲν ὑμέτερον πλῆθος ἀδικοῦσι, τοὺς δ' ἰδίους οἴκους
ἐκ τῶν ὑμετέρων μεγάλους ποιοῦσι, πολὺ μᾶλλον αὐτοῖς
προσήκει ὀργίζεσθαι ἢ τοῖς τριάκοντα. Οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ* 14
*τοῦτ' ἐχειροτονήθησαν, ἵνα κακῶς, εἴ πῃ δύναιντο, ὑμᾶς
ποιήσειαν· τούτοις δ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπετρέψατε, ὡς
μεγάλην καὶ ἐλευθέραν τὴν πόλιν ποιήσουσιν· ὧν ὑμῖν
οὐδὲν ἀποβέβηκεν, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτοις εἶναι ἐν τοῖς
δεινοτάτοις καθεστήκατε, ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς
αὐτοὺς ἐλεοῖτε, καὶ τοὺς ὑμετέρους παῖδας καὶ γυναῖκας,
ὅτι ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν λυμαίνεσθε. Ὅτε γὰρ ἡγησά-* 15
*μεθα σωτηρίας ἀντειλῆφθαι, δεινότερα ὑπὸ τῶν ἡμετέρων
ἀρχόντων ἐπάσχομεν ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων. Καίτοι πάν-
τες ἐπίστασθε ὅτι οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας ὑμῖν δυστυ-
χήσασιν. Ὥστ' ἄξιον ὑμᾶς παρακελευσαμένους ὑμῖν
αὐτοῖς παρὰ τούτων νυνὶ τὴν μεγίστην δίκην λαβεῖν
καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἐπιδεῖξαι ὡς τοὺς ἀδικοῦντας
τιμωρεῖσθε. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦθ' ὑμῖν παρακελεύομαι·* 16
*ὑμᾶς δὲ χρὴ εἰδέναι ὅτι, ἐὰν μὲν ἐμοὶ πεισθῆτε, εὖ
περὶ αὐτῶν βουλεύσεσθε, καὶ τοὺς ὑμετέρους ἄρχοντας
βελτίους ποιήσετε, εἰ δὲ μή, χείροσι τοῖς ἄλλοις πολί-
ταις χρήσεσθε. Ἔτι δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἂν αὐτῶν
ἀποψηφίσησθε, οὐδεμίαν ὑμῖν εἴσονται χάριν, ἀλλὰ
τοῖς ἀνηλωμένοις καὶ τοῖς χρήμασιν οἷς ὑφήρηνται·
ὥστε τὴν μὲν ἔχθραν ὑμῖν αὐτοῖς καταλείψετε, τῆς δὲ
σωτηρίας ἐκείνοις εἴσονται χάριν. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ Ἁλικαρνασῆς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἠδικημέ-* 17
*νοι, ἐὰν μὲν παρὰ τούτων τὴν ἐσχάτην δίκην λάβητε,
νομιοῦσιν ὑπὸ τούτων μὲν ἀπολωλέναι, ὑμᾶς δ' αὐτοῖς
βεβοηθηκέναι· ἐὰν δὲ τούτους σώσητε, ἡγήσονται καὶ*

ὑμᾶς ὁμογνώμονας γεγονέναι τοῖς αὐτοὺς προδεδωκόσιν. Ὥστ' ἄξιον τούτων ἁπάντων ἐνθυμηθέντας ἅμα τοῖς τε φίλοις τοῖς ὑμετέροις ἀποδοῦναι χάριν καὶ παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαβεῖν.

29.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Ὁ μὲν ἀγὼν οὗτος, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐρημότερος γεγένηται ἢ ἐγὼ προσεδόκων. Πολλοὶ γὰρ ἦσαν οἱ ἀπειλοῦντες Φιλοκράτους κατηγορήσειν, ὧν οὐδεὶς νυνὶ φαίνεται. Ὃ κἀμοὶ δοκεῖ οὐδενὸς ἔλαττον εἶναι τεκμήριον τῆς ἀπογραφῆς ὅτι ἀληθὴς οὖσα τυγχάνει· εἰ γὰρ μὴ πολλὰ τῶν Ἐργοκλέους εἶχε χρημάτων, οὐκ ἂν οὕτως
2 οἷός τ' ἦν ἀπαλλάξαι τοὺς κατηγόρους. Ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντας ὑμᾶς ἡγοῦμαι εἰδέναι ὅτι Ἐργοκλέους διὰ τοῦτο ὑμεῖς θάνατον κατεχειροτονήσατε, ὅτι κακῶς διαθεὶς τὰ τῆς πόλεως πλεῖν ἢ τριάκοντα ταλάντων οὐσίαν ἐκτήσατο. Καὶ τούτων τῶν χρημάτων οὐδὲν ἐν τῇ πόλει φαίνεται. Καίτοι ποῖ χρὴ τραπέσθαι; Εἰ γὰρ παρὰ τοῖς κηδεσταῖς καὶ οἷς ἐκεῖνος οἰκειότατ' ἀνθρώπων ἐχρῆτο μὴ φανήσεται, χαλεπῶς
3 γε παρὰ τοῖς ἐχθροῖς εὑρεθήσεται. Τίνα δ' Ἐργοκλῆς περὶ πλείονος Φιλοκράτους ἐποιεῖτο, ἢ πρὸς τίν' ἀνθρώπων διέκειτο οἰκειότερον; Οὐ τῶν μὲν ὑμετέρων πωλητὴν αὐτὸν ἐξήγαγε, τῶν δ' αὑτοῦ χρημάτων ταμίαν ἐποίησε,
4 καὶ τὸ τελευταῖον τριήραρχον αὐτὸν κατέστησεν; Καίτοι δεινὸν εἰ οἱ μὲν πατρῴας τὰς οὐσίας ἔχοντες ὀλοφύρονται τριηραρχοῦντες, οὗτος δ' οὐδὲν πρότερον κεκτημένος ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐθελοντὴς ὑπέστη ταύτην τὴν

λῃτουργίαν. Οὐκοῦν δὴ οὐχ ὡς ζημιωθησόμενον αὐτὸν τριήραρχον κατέστησεν, ἀλλ' ὡς ὠφεληθησόμενον καὶ φυλάξοντα τὰ αὑτοῦ χρήματα, οὐκ ἔχων ὅτῳ χρὴ μᾶλλον τούτου πιστεῦσαι. Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες 5
δικασταί, Φιλοκράτει δύο εἶναι καὶ μόνας ἀπολογίας· προσήκειν γὰρ αὐτῷ ἀποδεῖξαι ἢ ἑτέρους ἔχοντας τὰ Ἐργοκλέους χρήματα, ἢ ἀδίκως ἀπολωλότα ἐκεῖνον καὶ οὐδὲν ὑφῃρημένον τῶν ὑμετέρων οὐδὲ δεδωροδοκηκότα. Εἰ δὲ τούτων μηδέτερον ποιήσει, δεδόχθω ὑμῖν αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι, καὶ μὴ τοῖς μὲν παρὰ τῶν ἄλλων λαμβάνουσιν ὀργίζεσθαι, τοῖς δὲ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἔχουσι συγγνώμην ἔχειν.

Τίς δ' οὐκ οἶδεν Ἀθηναίων τρία τάλαντα παρ' 6
Ἐργοκλέους μεσεγγυωθέντα τοῖς λέγουσιν, εἰ δύναιντο αὐτὸν σῶσαι, οἳ ἐπειδὴ ἑώρων τὴν ὑμετέραν ὀργήν, ἡσυχίαν ἦγον καὶ οὐκ ἐτόλμων σφᾶς αὐτοὺς φανεροὺς ποιῆσαι. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὗτος οὐ κομιζόμενος παρ' αὐτῶν τὰ χρήματα μηνύσειν ἔφη τῇ πόλει· ἐπειδὴ δὲ καὶ ταῦτα ἀπείληφε καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκείνου κύριος 7
γεγένηται, εἰς τοῦτο τόλμης ἐλήλυθεν, ὥστε μάρτυρας πεπόρισται οἳ μαρτυρήσουσιν αὐτῷ ὡς ἦν ἔχθιστος ἁπάντων ἀνθρώπων Ἐργοκλεῖ. Καίτοι οἴεσθ' ἂν αὐτόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰς τοῦτο μανίας ἀφικέσθαι, ὥστε Θρασυβούλου στρατηγοῦντος καὶ Ἐργοκλέους αὐτῷ διαφερομένου ἐθελοντὴν ὑποστῆναι τριήραρχον; Πῶς γὰρ ἂν θᾶττον ἀπώλετο, ἢ πῶς ἂν μᾶλλον ἐπηρεάζετο;

Περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· ἐγὼ δ' 8
ὑμᾶς ἀξιῶ ὑμῖν αὐτοῖς βοηθῆσαι καὶ πολὺ μᾶλλον τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθαι ἢ τοὺς τὰ τῆς πολεως ἔχοντας ἐλεινοὺς ἡγεῖσθαι. Οὐδὲν γὰρ τῶν αὐτοῦ κα-

ταθήσει, ἀλλὰ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ὑμῖν ἀποδώσει, καὶ
9 πολλῷ πλείω αὐτῷ τούτων περιέσται. Καὶ γὰρ δὴ
δεινὸν ἂν εἴη, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ τοῖς μὲν μὴ
βουλομένοις τὰ σφέτερ' αὐτῶν εἰσφέρειν ὀργίζεσθε καὶ
τὰς οὐσίας αὐτῶν ὡς ἀδικούντων δημεύετε, τοὺς δὲ
τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἔχοντας μὴ τιμωροῖσθε, ἀλλὰ τῶν
τε χρημάτων ἀποστεροῖσθε καὶ τούτους χαλεπωτέρους
10 ἐχθροὺς ἔχοιτε. Ἕως γὰρ ἂν τὰ ὑμέτερα ἔχοντες
σφίσιν αὐτοῖς συνειδῶσιν, οὐδέποτε ὑμῖν παύσονται κα-
κόνοι ὄντες, νομίζοντες τὰς τῆς πόλεως δυστυχίας
μόνην ἀπαλλαγὴν εἶναι τῶν πρὸς αὐτὴν πραγμάτων.
11 Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ μόνον περὶ
χρημάτων αὐτῷ προσήκειν ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ περὶ
τοῦ σώματος κινδυνεύειν. Καὶ γὰρ δὴ δεινὸν ἂν εἴη,
εἰ οἱ μὲν τοῖς τὰ τῶν ἰδιωτῶν κλέπτουσι συνειδότες
τοῖς αὐτοῖς ἐνέχονται, οὗτος δὲ τὰ τῆς πόλεως Ἐργοκλεῖ
συνειδὼς κλέπτοντι καὶ ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις δωροδοκοῦντι
μὴ τῆς αὐτῆς τιμωρίας τυγχάνοι, ἀλλ' ἆθλα λάβοι
τὴν ὑπ' ἐκείνου καταλειφθεῖσαν οὐσίαν τῆς αὐτοῦ
12 πονηρίας. Ἄξιοι δ' ὑμῖν εἰσιν ὀργῆς, ὦ ἄνδρες δικασταί.
Οὗτοι γάρ, ὅτε Ἐργοκλῆς ἐκρίνετο, ἐν τῷ δήμῳ
περιιόντες ἔλεγον ὡς πεντακόσιοι μὲν αὐτοῖς εἴησαν
ἐκ τοῦ Πειραιῶς δεδεκασμένοι, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι
ἐκ τοῦ ἄστεος, μᾶλλον δὲ προσεποιοῦντο πιστεύειν τοῖς
13 χρήμασιν ἢ δεδιέναι διὰ τὰ αὐτῶν ἁμαρτήματα. Ἐκεῖ
μὲν οὖν ἐπεδείξατε αὐτοῖς, ἐὰν δ' εὖ φρονῆτε, καὶ
νυνὶ τοῦτο φανερὸν πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσετε, ὅτι οὐκ
ἔστι τοσαῦτα χρήματα ἃ ὑμᾶς, οὓς ἂν λαμβάνητε
ἀδικοῦντας, ἀποτρέψει τιμωρεῖσθαι, καὶ οὐδεμίαν αὐτοῖς
ἄδειαν δώσετε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν διαρπάζουσι καὶ κλέπ-

τουσιν. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ὑμῖν παραινῶ. Πάντες 14
γὰρ ἐπίστασθε ὅτι Ἐργοκλῆς χρηματιούμενος ἀλλ' οὐ
πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμησόμενος ἐξέπλευσε, καὶ οὐδεὶς ἄλλος
ἔχει τὰ χρήματα ἢ οὗτος. Ἐὰν οὖν σωφρονῆτε, τὰ
ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε.

30.

ΚΑΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ.

Ἤδη, ὦ ἄνδρες δικασταί, τινὲς εἰς κρίσιν καταστάν-
τες ἀδικεῖν μὲν ἔδοξαν, ἀποφαίνοντες δὲ τὰς τῶν
προγόνων ἀρετὰς καὶ τὰς σφετέρας αὐτῶν εὐεργεσίας
συγγνώμης ἔτυχον παρ' ὑμῶν. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τῶν
ἀπολογουμένων ἀποδέχεσθε, ἐάν τι ἀγαθὸν φαίνωνται
τὴν πόλιν πεποιηκότες, ἄξιον καὶ τῶν κατηγόρων ὑμᾶς
ἀκροάσασθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύγοντας παμ-
πονήρους ὄντας. Ὅτι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ὁ Νικομάχου 2
δημόσιος ἦν, καὶ οἷα νέος ὢν οὗτος ἐπετήδευσε, καὶ
ὅσα ἔτη γεγονὼς εἰς τοὺς φράτερας εἰσήχθη, πολὺ ἂν
ἔργον εἴη λέγειν· ἐπειδὴ δὲ τῶν νόμων ἀναγραφεὺς
ἐγένετο, τίς οὐκ οἶδεν οἷα τὴν πόλιν ἐλυμήνατο; Προσ-
ταχθὲν γὰρ αὐτῷ τεττάρων μηνῶν ἀναγράψαι τοὺς
νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ μὲν Σόλωνος αὑτὸν νομο-
θέτην κατέστησεν, ἀντὶ δὲ τεττάρων μηνῶν ἑξέτη τὴν
ἀρχὴν ἐποιήσατο, καθ' ἑκάστην δ' ἡμέραν ἀργύριον
λαμβάνων τοὺς μὲν ἐνέγραφε, τοὺς δ' ἐξήλειφεν. Εἰς 3
τοῦτο δὲ κατέστημεν ὥστε ἐκ τῆς τούτου χειρὸς ἐτα-
μιευόμεθα τοὺς νόμους· καὶ οἱ ἀντίδικοι ἐν τοῖς δικασ-
τηρίοις ἐναντίους παρείχοντο, ἀμφότεροι παρὰ Νικο-

μάχου φάσκοντες εἰληφέναι. Ἐπιβαλλόντων δὲ τῶν
ἀρχόντων ἐπιβολὰς καὶ εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον
οὐκ ἠθέλησε παραδοῦναι τοὺς νόμους· ἀλλὰ πρότερον ἡ
πόλις εἰς τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστη, πρὶν τοῦτον
ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πεπραγμένων εὐθύ-
4 νας ὑποσχεῖν. Καὶ γάρ τοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ
ἐκείνων δίκην οὐ δέδωκεν, ὁμοίαν καὶ νῦν τὴν ἀρχὴν
κατεστήσατο. Ὅστις πρῶτον μὲν τέτταρα ἔτη ἀνέγρα-
ψεν, ἐξὸν αὐτῷ τριάκοντα ἡμερῶν ἀπαλλαγῆναι· ἔπειτα
διωρισμένον ἐξ ὧν ἔδει ἀναγράφειν, αὐτὸν ἁπάντων
κύριον ἐποιήσατο, καὶ ὅσα οὐδεὶς πώποτε διαχειρίσας
μόνος οὗτος τῶν ἀρξάντων εὐθύνας οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ'
5 οἱ μὲν ἄλλοι τῆς αὑτῶν ἀρχῆς κατὰ πρυτανείαν λόγον
ἀποφέρουσι, σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε, οὐδὲ τεττάρων ἐτῶν
ἠξίωσας ἀναγράψαι, ἀλλὰ μόνῳ σοὶ τῶν πολιτῶν ἐξεῖ-
ναι νομίζεις ἄρχειν πολὺν χρόνον, καὶ μήτ' εὐθύνας
διδόναι μήτε τοῖς ψηφίσμασι πείθεσθαι μήτε τῶν νόμων
φροντίζειν, καὶ εἰς τοῦτο ὕβρεως ἥκεις ὥστε σαυτοῦ
νομίζεις εἶναι τὰ τῆς πόλεως, αὐτὸς δημόσιος ὤν.
6 Ὑμᾶς τοίνυν χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀναμνησθέντας
καὶ τῶν προγόνων τῶν Νικομάχου, οἵτινες ἦσαν, καὶ
οὗτος ὡς ἀχαρίστως ὑμῖν προσενήνεκται, κολάσαι αὐτόν,
καὶ ἐπειδὴ ἑνὸς ἑκάστου δίκην οὐκ εἰλήφατε, νῦν ὑπὲρ
ἁπάντων γε ἀθρόων τὴν τιμωρίαν ποιήσασθαι.

7 Ἴσως δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν περὶ αὑτοῦ
μηδὲν δύνηται ἀπολογεῖσθαι, ἐμὲ διαβάλλειν πειράσε-
ται. Τότε δὲ περὶ τῶν ἐμῶν τούτῳ ἀξιῶ πιστεύειν
ὑμᾶς, ὅταν ἀπολογίας ἐμοὶ δοθείσης μὴ δύνωμαι ψευδό-
μενον αὐτὸν ἐξελέγξαι. Ἐὰν δ' ἄρα ἐπιχειρῇ λέγειν
ἅπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐγὼ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην,

ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα λεγόντων ἐκ τῶν
τετρακοσίων πλεῖν ἢ χίλιοι γενήσονται· καὶ γὰρ τοὺς
ἔτι παῖδας ὄντας ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ τοὺς ἀπο-
δημοῦντας οἱ διαβάλλειν βουλόμενοι ταῦτα λοιδοροῦσιν.
Ἐγὼ δὲ οὕτω πολλοῦ ἐδέησα τῶν τετρακοσίων γενέσθαι, 8
ὥστε οὐδὲ τῶν πεντακισχιλίων κατελέγην. Δεινὸν δέ
μοι δοκεῖ εἶναι ὅτι, εἰ μὲν περὶ ἰδίων συμβολαίων
ἀγωνιζόμενος οὕτω φανερῶς ἐξήλεγχον αὐτὸν ἀδικοῦντα,
οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠξίωσε τοιαῦτα ἀπολογούμενος ἀποφεύ-
γειν, νυνὶ δὲ περὶ τῶν τῆς πόλεως κρινόμενος οἰήσεται
χρῆναι ἐμοῦ κατηγορῶν ὑμῖν μὴ δοῦναι δίκην.

Ἔτι δὲ κἀκεῖνο θαυμαστὸν νομίζω Νικόμαχον ἑτέροις 9
ὡς ἀδικοῦσι μνησικακεῖν ἀξιοῦν, ὃν ἐγὼ ἐπιβουλεύσαντα
τῷ πλήθει ἀποδείξω. Καί μου ἀκούσατε· δίκαιον γάρ,
ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τὰς
τοιαύτας κατηγορίας ἀποδέχεσθαι, οἵτινες τότε συγκα-
ταλύσαντες τὸν δῆμον νυνὶ δημοτικοί φασιν εἶναι.
Ἐπειδὴ γὰρ ἀπολομένων τῶν νεῶν ἡ μετάστασις ἐπράτ- 10
τετο, Κλεοφῶν τὴν βουλὴν ἐλοιδόρει, φάσκων συνεστά-
ναι καὶ οὐ τὰ βέλτιστα βουλεύειν τῇ πόλει. Σάτυρος
δ' ὁ Κηφισιεὺς ἔπεισε τὴν βουλὴν δήσαντας αὐτὸν
παραδοῦναι δικαστηρίῳ. Οἱ δὲ βουλόμενοι αὐτὸν ἀπολέ- 11
σαι, δεδιότες μὴ οὐκ ἀποκτείνωσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ,
πείθουσι Νικόμαχον νόμον ἀποδεῖξαι ὡς χρὴ καὶ τὴν
βουλὴν συνδικάζειν. Καὶ ὁ πάντων οὗτος πονηρότατος
οὕτω φανερῶς συνεστασίασεν, ὥστε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ᾗ
ἡ κρίσις ἐγένετο ἀποδεῖξαι τὸν νόμον. Κλεοφῶντος 12
τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἕτερα μὲν ἄν τις ἴσως ἔχοι
κατηγορῆσαι· τοῦτο δὲ παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι
οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον ἐκεῖνον ἐβούλοντο μάλιστα

τῶν πολιτῶν ἐκποδὼν γενέσθαι, καὶ ὅτι Σάτυρος καὶ
Χρέμων ὁ τῶν τριάκοντα γενόμενος οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν
ὀργιζόμενοι Κλεοφῶντος κατηγόρουν, ἀλλ' ἵν' ἐκεῖνον
13 ἀποκτείναντες αὐτοὶ ὑμᾶς κακῶς ποιῶσιν. Καὶ ταῦτα
διεπράξαντο διὰ τοῦ νόμου ὃν Νικόμαχος ἀπέδειξεν.
Εἰκὸς τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεῖσθαι ὁπόσοι
ὑμῶν ἐνόμιζον Κλεοφῶντα κακὸν πολίτην εἶναι, ὅτι
καὶ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἀποθανόντων ἴσως τις ἦν
πονηρός, ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τοὺς τοιούτους ὠργίζεσθε
τοῖς τριάκοντα, ὅτι οὐ τῶν ἀδικημάτων ἕνεκα ἀλλὰ
14 κατὰ στάσιν αὐτοὺς ἀπέκτειναν. Ἐὰν οὖν πρὸς ταῦτα
ἀπολογῆται, τοσοῦτον μέμνησθε, ὅτι ἐν τοιούτῳ καιρῷ
τὸν νόμον ἀπέδειξεν ἐν ᾧ ἡ πολιτεία μεθίστατο καὶ
τούτοις χαριζόμενος οἳ τὸν δῆμον κατέλυον, καὶ ταύτην
τὴν βουλὴν συνδικάζειν ἐποίησεν ἐν ᾗ Σάτυρος μὲν
καὶ Χρέμων μέγιστον ἐδύναντο, Στρομβιχίδης δὲ καὶ
Καλλιάδης καὶ ἕτεροι πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ τῶν
πολιτῶν ἀπώλλυντο.

15 Καὶ περὶ τούτων οὐδένα ἂν ἐποιησάμην λόγον, εἰ
μὴ ἐπυθόμην αὐτὸν ὡς δημοτικὸν ὄντα πειράσεσθαι
παρὰ τὸ δίκαιον σῴζεσθαι, τῆς εὐνοίας τῆς εἰς τὸ
πλῆθος τεκμηρίῳ χρησόμενον ὅτι ἔφυγεν. Ἐγὼ δὲ καὶ
ἑτέρους ἂν ἔχοιμι ἐπιδεῖξαι τῶν συγκαταλυσάντων τὸν
δῆμον τοὺς μὲν ἀποθανόντας, τοὺς δὲ φυγόντας τε καὶ
16 οὐ μετασχόντας τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐδὲν εἰκὸς αὐτῷ
τοῦτο ὑπόλογον γενέσθαι. Τοῦ μὲν γὰρ ὑμᾶς φυγεῖν
μέρος τι καὶ οὗτος συνεβάλετο, τοῦ δὲ τοῦτον κατελ-
θεῖν τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον αἴτιον ἐγένετο. Ἔτι δὲ καὶ
δεινὸν εἰ ὧν μὲν ἄκων ἔπαθε χάριν αὐτῷ εἴσεσθε, ὧν
δ' ἑκὼν ἐξήμαρτε μηδεμίαν τιμωρίαν ποιήσεσθε.

Πυνθάνομαι δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἀσεβῶ καταλύων 17
τὰς θυσίας. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν νόμους ἐτίθην περὶ τῆς
ἀναγραφῆς, ἡγούμην ἂν ἐξεῖναι Νικομάχῳ τοιαῦτα
εἰπεῖν περὶ ἐμοῦ· νῦν δὲ τοῖς κοινοῖς καὶ κειμένοις
ἀξιῶ τοῦτον πείθεσθαι. Θαυμάζω δὲ εἰ μὴ ἐνθυμεῖται,
ὅταν ἐμὲ φάσκῃ ἀσεβεῖν λέγοντα ὡς χρὴ θύειν τὰς
θυσίας τὰς ἐκ τῶν κύρβεων καὶ τῶν στηλῶν κατὰ
τὰς συγγραφάς, ὅτι καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖ· ταῦτα
γὰρ ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. Ἔπειτα εἰ ταῦτα νομίζεις
δεινά, ἤ που σφόδρα ἐκείνους ἡγεῖ ἀσεβεῖν, οἳ τὰ ἐκ
τῶν κύρβεων μόνον ἔθυον. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, 18
περὶ εὐσεβείας οὐ παρὰ Νικομάχου χρὴ μανθάνειν,
ἀλλ' ἐκ τῶν γεγενημένων σκοπεῖν. Οἱ τοίνυν πρόγονοι
τὰ ἐκ τῶν κύρβεων θύοντες μεγίστην καὶ εὐδαιμονεστά-
την τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδοσαν, ὥστ'
ἄξιον ἡμῖν τὰς αὐτὰς ἐκείνοις θυσίας ποιεῖσθαι εἰ καὶ
μηδὲν δι' ἄλλο, τῆς εὐτυχίας ἕνεκα τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν
ἱερῶν γεγενημένης. Πῶς δ' ἂν τις εὐσεβέστερος γένοιτο 19
ἐμοῦ, ὅστις ἀξιῶ πρῶτον μὲν κατὰ τὰ πάτρια θύειν,
(ἐπεὶ τί ἂν μᾶλλον συμφέροι τῇ πόλει;) ἔτι δὲ ἃ ὁ δῆ-
μος ἐψηφίσατο καὶ δυνησόμεθα εἰς αὐτὰ δαπανᾶν ἐκ
τῶν προσιόντων χρημάτων; Σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε, τούτων
τἀναντία πεποίηκας· ἀναγράψας γὰρ πλείω τῶν προσταχ-
θέντων αἴτιος γεγένησαι τὰ προσιόντα χρήματα εἰς
ταῦτα μὲν ἀναλίσκεσθαι, ἐν δὲ ταῖς πατρίοις θυσίαις
ἐπιλείπειν. Αὐτίκα πέρυσιν ἱερὰ ἄθυτα τριῶν ταλάντων 20
γεγένηται τῶν ἐν ταῖς κύρβεσι γεγραμμένων. Καὶ οὐχ
οἷόν τε εἰπεῖν ὡς οὐχ ἱκανὰ εἴη ἃ προσῆλθε τῇ πόλει·
εἰ γὰρ οὗτος μὴ πλείω ἐνέγραψεν ἓξ ταλάντοις, εἴς
τε τὰς θυσίας τὰς πατρίους ἂν ἐξήρκεσε καὶ τρία

τάλαντα ἂν περιεγένετο τῇ πόλει. Περὶ δὲ τῶν εἰρημένων καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 *Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι, ὅταν μὲν κατὰ τὰς συγγραφὰς θύωμεν, ἅπαντα τὰ πάτρια θύεται, ἐπειδὰν δὲ κατὰ τὰς στήλας ἃς οὗτος ἀνέγραψε, πολλὰ τῶν ἱερῶν καταλύεται. Κᾆθ' οὗτος ὁ ἱερόσυλος περιτρέχει, λέγων ὡς εὐσεβείᾳ ἀλλ' οὐκ ἐπ' εὐτελείᾳ ἀνέγραψε· καὶ εἰ μὴ ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει, ἐξαλείφειν κελεύει, καὶ ἐκ τούτων οἴεται πείσειν ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ· ὃς ἐν δυοῖν μὲν ἐτοῖν πλείω ἤδη τοῦ δέοντος δώδεκα ταλάντοις ἀνήλωσε, παρ' ἕκαστον δὲ τὸν*

22 *ἐνιαυτὸν ἐπεχείρησεν ἓξ ταλάντοις τὴν πόλιν ζημιῶσαι, καὶ ταῦτα ὁρῶν αὐτὴν ἀποροῦσαν χρημάτων καὶ Λακεδαιμονίους μὲν ἀπειλοῦντας, ὅταν μὴ ἀποπέμψωμεν αὐτοῖς τὰ χρήματα, Βοιωτοὺς δὲ σύλας ποιουμένους, ὅτι οὐ δυνάμεθα τὰ δύο τάλαντα ἀποδοῦναι, τοὺς δὲ νεωσοίκους καὶ τὰ τείχη περικαταρρέοντα, εἰδώς τε ὅτι ἡ βουλὴ ἡ ἀεὶ βουλεύουσα, ὅταν μὲν ἔχῃ ἱκανὰ χρήματα εἰς διοίκησιν, οὐδὲν ἐξαμαρτάνει, ὅταν δ' εἰς ἀπορίαν καταστῇ, ἀναγκάζεται εἰσαγγελίας δέχεσθαι καὶ δημεύειν τὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ῥητόρων τοῖς τὰ*

23 *πονηρότατα λέγουσι πείθεσθαι. Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τοῖς βουλεύουσιν ἑκάστοτε ὀργίζεσθαι ἀλλὰ τοῖς εἰς τοιαύτας ἀπορίας καθιστᾶσι τὴν πόλιν.*

(10 lineae omissae.)

24 *Τίς οὖν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδειότερος Νικομάχου δοῦναι δίκην; Τίς ἐλάττω τὴν πόλιν ἀγαθὰ πεποίηκεν*

25 *ἢ πλείω ἠδίκηκεν; Ὃς καὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν ἀναγραφεὺς γενόμενος εἰς ἀμφότερα ταῦτα ἡμάρτηκεν.*

*Ἀναμνήσθητε δὲ ὅτι πολλοὺς ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπὶ
κλοπῇ δημοσίων χρημάτων ἀπεκτείνατε. Καίτοι ἐκεῖνοι
μὲν τοσοῦτον μόνον ὑμᾶς ἔβλαψαν· ὅσον ἐν τῷ παρόντι,
οὗτοι δ' ἐπὶ τῇ τῶν νόμων ἀναγραφῇ δῶρα λαμβά-
νοντες εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον τὴν πόλιν ζημιοῦσιν.*

Διὰ τί δ' ἄν τις ἀποψηφίσαιτο τούτου; Πότερον ὡς 26
*ἀνδρὸς ἀγαθοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ πολλαῖς μά-
χαις καὶ ναυμαχίαις παραγεγενημένου; Ἀλλ' ὅτε ὑμεῖς
ἐκινδυνεύετε ἐκπλέοντες, οὗτος αὐτοῦ μένων τοὺς Σό-
λωνος νόμους ἐλυμαίνετο. Ἀλλ' ὅτι πολλὰ χρήματα
δεδαπάνηκε καὶ πολλὰς εἰσφορὰς εἰσενήνοχεν; Ἀλλ'
οὐχ ὅπως ὑμῖν τῶν αὑτοῦ τι ἐπέδωκεν, ἀλλὰ τῶν
ὑμετέρων πολλὰ ὑφῄρηται. Ἀλλὰ διὰ τοὺς προγόνους;* 27
*ἤδη γάρ τινες καὶ διὰ τούτους συγγνώμης ἔτυχον παρ'
ὑμῶν. Ἀλλὰ τούτῳ γε προσήκει διὰ μὲν αὐτὸν τεθνά-
ναι, διὰ δὲ τοὺς προγόνους πεπρᾶσθαι. Ἀλλ' ὡς, ἐὰν
νῦν αὐτοῦ φείσησθε, αὖθις ἀποδώσοντος τὰς χάριτας;
Ὃς οὐδ' ὧν πρότερον μετέλαβε παρ' ὑμῶν ἀγαθῶν
μέμνηται. Καίτοι ἀντὶ μὲν δούλου πολίτης γεγένηται,
ἀντὶ δὲ πτωχοῦ πλούσιος, ἀντὶ δὲ ὑπογραμματέως
νομοθέτης. Ἃ καὶ ὑμῶν ἔχοι ἄν τις κατηγορῆσαι, ὅτι* 28
*οἱ μὲν πρόγονοι νομοθέτας ᾑροῦντο Σόλωνα καὶ Θεμιστο-
κλέα καὶ Περικλέα, ἡγούμενοι τοιούτους ἔσεσθαι τοὺς
νόμους οἷοίπερ ἂν ὦσιν οἱ τιθέντες, ὑμεῖς δὲ Τισαμενὸν
τὸν Μηχανίωνος καὶ Νικόμαχον καὶ ἑτέρους ἀνθρώπους
ὑπογραμματέας· καὶ τὰς μὲν ἀρχὰς ὑπὸ τῶν τοιούτων
ἡγεῖσθε διαφθείρεσθαι, αὐτοὶ δὲ τούτοις πιστεύετε. Ὃ* 29
*δε πάντων δεινότατον· ὑπογραμματεῦσαι μὲν οὐκ ἔξεστι
δὶς τὸν αὐτὸν τῇ ἀρχῇ τῇ αὐτῇ, περὶ δὲ τῶν μεγί-
στων τοὺς αὐτοὺς ἐᾶτε πολὺν χρόνον κυρίους εἶναι.*

Καὶ τὸ τελευταῖον Νικόμαχον εἵλεσθε ἀναγράφειν τὰ
30 πάτρια, ᾧ κατὰ πατέρα τῆς πόλεως οὐδὲν προσήκει,
καὶ ὃν ἔδει ὑπὸ τοῦ δήμου κρίνεσθαι, οὗτος τὸν δῆμον
συγκαταλύσας φαίνεται. Νῦν τοίνυν ὑμῖν μεταμελη-
σάτω τῶν πεπραγμένων, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀεὶ
κακῶς πάσχοντες ἀνέχεσθε, μηδ' ἰδίᾳ μὲν ὀνειδίζετε
αὐτοῖς ἀδικοῦσιν, ἐπειδὰν δ' ἐξῇ δίκην παρ' αὐτῶν
λαμβάνειν, ἀποψηφίζεσθε.
31 Καὶ περὶ μὲν τούτου ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα· περὶ
δὲ τῶν ἐξαιτησομένων βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν βού-
λομαι. Παρεσκευασμένοι γάρ τινές εἰσι καὶ τῶν φίλων
καὶ τῶν τὰ τῆς πόλεως πραττόντων δεῖσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ·
ὧν ἐγὼ ἡγοῦμαι ἐνίοις προσήκειν ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῖς πε-
πραγμένων ἀπολογεῖσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς ἀδικοῦν-
32 τας σῴζειν προαιρεῖσθαι. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἰ τούτου μὲν ἑνὸς ὄντος καὶ οὐδὲν
ὑπὸ τῆς πόλεως ἠδικημένου οὐκ ἐπεχείρησαν δεῖσθαι
παύσασθαι εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνοντα, ὑμᾶς δὲ τοσού-
τους ὄντας καὶ ἠδικημένους ὑπὸ τούτου ζητήσουσι
33 πείθειν ὡς οὐ χρὴ δίκην παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν. Χρὴ
τοίνυν, ὥσπερ καὶ τούτους ὁρᾶτε προθύμως σῴζοντας
τοὺς φίλους, οὕτω καὶ ὑμᾶς τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι,
εὖ εἰδότας ὅτι τούτοις πρώτοις ἄνδρες ἀμείνους δόξετε
εἶναι, ἐὰν παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαμβάνητε.
Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι τῶν ἐξαιτησομένων οὐδεὶς τοσαῦτα
ἀγαθὰ πεποίηκε τὴν πόλιν, ὅσα οὗτος ἠδίκηκεν, ὥστε
πολὺ μᾶλλον ὑμῖν προσήκει τιμωρεῖσθαι ἢ τούτοις
34 βοηθεῖν. Εὖ δ' εἰδέναι χρὴ τοὺς αὐτοὺς τούτους, ὅτι
πολλὰ δεηθέντες ἡμᾶς μὲν οὐδαμῶς ἔπεισαν, τῆς δ'
ὑμετέρας ψήφου ἀποπειρασόμενοι εἰσεληλύθασιν εἰς τὸ

δικαστήριον, καὶ ἐλπίζουσιν ὑμᾶς ἐξαπατήσαντες ἄδειαν εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον λήψεσθαι τοῦ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. Ἡμεῖς μὲν τοίνυν οὐκ ἠθελήσαμεν ὑπὸ τούτων αἰτούμενοι πεισθῆναι, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, καὶ μὴ πρὸ τῆς κρίσεως μισοπονηρεῖν, ἀλλ' ἐν τῇ κρίσει τιμωρεῖσθαι τοὺς τὴν ὑμετέραν νομοθεσίαν ἀφανίζοντας· οὕτω γὰρ ἐννόμως διοικηθήσεται τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν ἅπαντα.

31.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΩΝΟΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ.

*Ὤιμην μέν, ὦ βουλή, οὐκ ἄν ποτ' εἰς τοῦτο τόλ-
μης Φίλωνα ἀφικέσθαι, ὥστ' ἐθελῆσαι εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν
δοκιμασθησόμενον· ἐπειδὴ δ' οὐχ ἕν τι μόνον ἀλλὰ
πολλὰ τολμηρός ἐστιν, ἐγὼ δ' ὀμόσας εἰσῆλθον εἰς τὸ
βουλευτήριον τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῇ πόλει, ἔνεστί* 2
*τε ἐν τῷ ὅρκῳ ἀποφανεῖν εἴ τίς τινα οἶδε τῶν λαχόν-
των ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν, ἐγὼ τὴν κατὰ τουτουὶ
Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν, οὐ μέντοι γε ἰδίαν
ἔχθραν οὐδεμίαν μεταπορευόμενος, οὐδὲ τῷ δύνασθαι
καὶ εἰωθέναι λέγειν ἐν ὑμῖν ἐπαρθείς, ἀλλὰ τῷ πλήθει
τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ πιστεύων καὶ τοῖς ὅρκοις οἷς
ὤμοσα ἐμμένειν ἀξιῶν. Γνώσεσθε μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀπ'* 3
*ἴσης παρασκευῆς ἐγώ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι καὶ
οὗτος ἐπεχείρησε πονηρὸς εἶναι· ὅμως δ' εἴ τι ἐγὼ
ἐλλείποιμι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος
εἴη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφεληθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅ τι
ἱκανῶς διδάξαιμι, ἐκ τούτου ἀποδοκιμασθῆναι. Ἐνδεῶς* 4
μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐμὴν ἀπειρίαν, ἱκανῶς δὲ διὰ τὴν

περὶ τοῦτον κακίαν εἰρηκὼς ἂν εἴην. Ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμῶν οἵτινες δυνατώτεροι ἐμοῦ εἰσι λέγειν, ἀποφῆναι μείζω ὄντα αὐτοῦ τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἃ ἂν ἐγὼ ὑπολίπω πάλιν αὐτοὺς κατηγορῆσαι Φίλωνος· οὐ γὰρ ἐκ τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων μόνων δεῖ ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ ὁποῖός
5 τίς ἐστι σκέψασθαι. Ἐγὼ γὰρ οὐκ ἄλλους τινάς φημι δικαίους εἶναι βουλεύειν ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας καὶ ἐπιθυμοῦντας τούτου. Τούτοις μὲν γὰρ μεγάλα τὰ διαφέροντά ἐστιν εὖ τε πράττειν τὴν πόλιν τήνδε καὶ ἀνεπιτηδείως, διὰ τὸ ἀναγκαῖον σφίσιν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι εἶναι μετέχειν τὸ μέρος τῶν δεινῶν,
6 ὥσπερ καὶ τῶν ἀγαθῶν μετέχουσιν· οἱ δὲ φύσει μὲν πολῖταί εἰσι, γνώμῃ δὲ χρῶνται ὡς πᾶσα γῆ πατρὶς αὐτοῖς ἐστιν ἐν ᾗ ἂν τἀπιτήδεια ἔχωσιν, οὗτοι δῆλοί εἰσιν ὅτι ῥᾳδίως ἂν παρέντες τὸ τῆς πόλεως κοινὸν
7 ἀγαθὸν ἐπὶ τὸ ἑαυτῶν ἴδιον κέρδος ἔλθοιεν. Ἐγὼ τοίνυν ἀποφανῶ Φίλωνα τουτονὶ περὶ πλείονος ποιησάμενον τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν ἢ τὸν κοινὸν τῆς πόλεως κίνδυνον, καὶ ἡγησάμενον κρεῖττον εἶναι αὐτὸν ἀκινδύνως τὸν βίον διάγειν ἢ τὴν πόλιν σῴζειν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις
8 πολίταις κινδυνεύοντα. Οὗτος γάρ, ὦ βουλή, ὅτε ἡ συμφορὰ τῇ πόλει ἦν (ἧς ἐγώ, καθ' ὅσον ἀναγκάζομαι, κατὰ τοσοῦτον μέμνημαι), ἐκκεκηρυγμένος ἐκ τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν τριάκοντα μετὰ τοῦ ἄλλου πλήθους τῶν πολιτῶν τέως μὲν ᾤκει ἐν ἀγρῷ, ἐπειδὴ δ' οἱ ἀπὸ Φυλῆς κατῆλθον εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οὐ μόνον οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ τῆς ὑπερορίας, οἱ μὲν εἰς τὸ ἄστυ, οἱ δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ συνελέγοντο, καὶ καθ' ὅσον ἕκαστος οἷός τ' ἦν, κατὰ τοσοῦτον ἐβοήθει τῇ
9 πατρίδι, τἀναντία ἅπασι τοῖς ἄλλοις πολίταις ἐποίησε·

συσκευασάμενος γὰρ τὰ ἑαυτοῦ ἐνθένδε εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐξῴκησε, καὶ ἐν Ὠρωπῷ μετοίκιον κατατιθεὶς ἐπὶ προστάτου ᾤκει, βουληθεὶς παρ' ἐκείνοις μετοικεῖν μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν πολίτης εἶναι. Οὐ τοίνυν οὐδ' ὥσπερ ἔνιοί τινες τῶν πολιτῶν μετεβάλλοντο, ἐπειδὴ ἑώρων τοὺς ἀπὸ Φυλῆς ἐν οἷς ἔπραττον εὐτυχοῦντας, οὐδὲ τούτων τῶν εὐτυχημάτων ἠξίωσε μετασχεῖν, ἐπὶ κατειργασμένοις μᾶλλον κατελθεῖν βουλόμενος ἢ συγκατελθεῖν κατεργασάμενός τι τῶν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ συμφερόντων· οὐ γὰρ ἦλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, οὐδ' ἔστιν
ὅπου ἑαυτὸν ὑμῖν τάξαι παρέσχεν. Καίτοι ὅστις εὐτυ- 10
χοῦντας ὁρῶν ἡμᾶς ἐτόλμα προδιδόναι, τί ποτε ὢν μὴ βουλόμεθά τι πράττοντας ἐποίησεν ἄν; Ὅσοι μὲν τοίνυν διὰ συμφορὰς ἰδίας οὐ μετέσχον τῶν τότε γενομένων
τῇ πόλει κινδύνων, συγγνώμης τινὸς ἄξιοί εἰσι τυχεῖν· 11
οὐδενὶ γὰρ οὐδὲν ἑκούσιον δυστύχημα γίγνεται· ὅσοι δὲ γνώμῃ τοῦτ' ἔπραξαν, οὐδεμιᾶς συγγνώμης ἄξιοί εἰσιν· οὐ γὰρ διὰ δυστυχίαν ἀλλὰ δι' ἐπιβουλὴν ἐποίησαν αὐτό. Καθέστηκε δέ τι ἔθος δίκαιον πᾶσιν ἀνθρώποις τῶν ταὐτ' ἠδικηκότων μάλιστα ὀργίζεσθαι τοῖς μάλιστα δυναμένοις μὴ ἀδικεῖν, τοῖς δὲ πένησιν ἢ ἀδυνάτοις τῷ σώματι συγγνώμην ἔχειν διὰ τὸ ἡγεῖσθαι
ἄκοντας αὐτοὺς ἁμαρτάνειν. Οὗτος τοίνυν οὐδεμιᾶς 12
συγγνώμης ἄξιός ἐστι τυχεῖν· οὔτε γὰρ τῷ σώματι ἀδύνατος ἦν ταλαιπωρεῖν, ὡς καὶ ὑμεῖς ὁρᾶτε, οὔτε τῇ οὐσίᾳ ἄπορος λῃτουργεῖν, ὡς ἐγὼ ἀποδείξω. Ὅστις οὖν ὅσον δυνατὸς ἦν ὠφελεῖν, τοσοῦτον κακὸς ἦν, πῶς οὐκ
ἂν εἰκότως ὑπὸ πάντων ὑμῶν μισοῖτο; Ἀλλὰ μὴν οὐδ' 13
ἀπεχθήσεσθέ γε τῶν πολιτῶν οὐδενὶ τοῦτον ἀποδοκιμάσαντες, ὃς οὔτι τοὺς ἑτέρους ἀλλ' ἀμφοτέρους φανερός

ἐστι προδούς, ὥστε μήτε τοῖς ἐν τῷ ἄστει γενομένοις φίλον προσήκειν εἶναι τοῦτον (οὐ γὰρ ἠξίωσεν ὡς αὐτοὺς ἐλθεῖν κινδυνεύοντας), μήτε τοῖς τὸν Πειραιᾶ *καταλαβοῦσιν (οὐδὲ γὰρ τούτοις ἠθέλησε συγκατελθεῖν,*
14 *φυγὰς καὶ ταῦτα καὶ αὐτὸς γενόμενος).* Εἰ *μέντοι τι μέρος περίεστι τῶν πολιτῶν ὅ τι τῶν αὐτῶν μετέσχε τούτῳ πραγμάτων, μετ' ἐκείνων, ἐάν ποτε (ὃ μὴ γένοιτο) λάβωσι τὴν πόλιν, βουλεύειν ἀξιούτω.*

῾Ως οὖν ᾤκει τ' ἐν ᾿Ωρωπῷ ἐπὶ προστάτου καὶ ἐκέκτητο ἱκανὴν οὐσίαν καὶ οὔτ' ἐν τῷ Πειραιεῖ *οὔτ' ἐν τῷ ἄστει ἔθετο τὰ ὅπλα, ἵν' εἰδῆτε ὅτι ταῦτα πρῶτον ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτύρων.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 *῾Υπολείπεται τοίνυν αὐτῷ λέγειν ὡς τῷ μὲν σώματι δι' ἀσθένειάν τινα γενομένην ἀδύνατος κατέστη βοηθῆσαι εἰς τὸν* Πειραιᾶ, *ἀπὸ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐπαγγειλάμενος αὐτὸς ἢ χρήματ' εἰσενεγκεῖν εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ἢ ὁπλίσαι τινὰς τῶν ἑαυτοῦ δημοτῶν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν αὐτοὶ οὐ δυνά-*
16 *μενοι λῃτουργεῖν τοῖς σώμασιν.* ῞Ιν' *οὖν μὴ ἐγγένηται αὐτῷ ψευσαμένῳ ἐξαπατῆσαι, καὶ περὶ τούτων ἤδη σαφῶς ὑμῖν ἀποδείξω, ἐπειδὴ ὕστερον οὐκ ἐξέσται μοι παρελθόντι ἐνθάδ' ἐλέγχειν αὐτόν.* Καί *μοι κάλει αὐτόν τε* Διότιμον *τὸν* ᾿Αχαρνέα *καὶ τοὺς αἱρεθέντας μετ' αὐτοῦ τοὺς δημότας ὁπλίσαι ἀπὸ τῶν εἰσενεχθέντων χρημάτων.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΑ ΔΙΟΤΙΜΟΥ.

17 Οὗτος *τοίνυν οὐχ ὅπως ὠφελήσει τὴν πόλιν ἐν τοιούτῳ καιρῷ καὶ τοιαύτῃ καταστάσει διενοήθη, ἀλλ' ὅπως*

τι κερδανεῖ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμφορῶν παρεσκευάσατε· ὁρμώμενος γὰρ ἐξ 'Ωρωποῦ, τοτὲ μὲν αὐτὸς μόνος, τοτὲ δ' ἑτέροις ἡγούμενος οἷς τὰ ὑμέτερα δυστυχήματα εὐτυχήματα ἐγεγόνει, περιιὼν κατὰ τοὺς 18
ἀγροὺς καὶ ἐντυγχάνων τῶν πολιτῶν τοῖς πρεσβυτάτοις, οἳ κατέμειναν ἐν τοῖς δήμοις, ὀλίγα μὲν τῶν ἐπιτηδείων ἔχοντες, ἀναγκαῖα δέ, εὖνοι μὲν ὄντες τῷ πλήθει, ἀδύνατοι δ' ὑπὸ τῆς ἡλικίας βοηθεῖν, τούτους ἀφῃρεῖτο τὰ ὑπάρχοντα, περὶ πλείονος ποιούμενος αὐτὸς μικρὰ κερδαίνειν ἢ ἐκείνους μηδὲν ἀδικεῖν· οἳ νῦν αὐτῷ δι' αὐτὸ τοῦτο οὐχ οἷοί τέ εἰσιν ἐπεξελθεῖν παρόντες, δι' ὅπερ καὶ τότε ἀδύνατοι τῇ πόλει βοηθεῖν ἦσαν. Οὐ μέντοι τοῦτόν γε χρὴ διὰ τὴν ἐκείνων ἀδυναμίαν 19
δὶς ὠφεληθῆναι, τότε τ' ἀφελόμενον ἃ εἶχον, νῦν τε δοκιμασθέντα ὑφ' ὑμῶν· ἀλλὰ κἂν ὁστισοῦν παραγένηται τῶν ἀδικηθέντων, μέγα αὐτὸ ἡγήσασθε εἶναι καὶ τοῦτον ὑπερμισήσατε, ὅστις ἐτόλμησεν, οἷς ἕτεροι διδόναι παρ' ἑαυτῶν τι προῃροῦντο διὰ τὴν ἀπορίαν οἰκτίραντες αὐτούς, τούτων ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὑπάρχοντα. Κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Οὐ τοίνυν ἔγωγ' οἶδα ὅ τι ὑμᾶς διαφερόντως δεῖ 20
γιγνώσκειν περὶ αὐτοῦ ἢ ἃ οἱ οἰκεῖοι γιγνώσκουσι· τοιαῦτα γάρ ἐστιν, ὥστ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ ἄλλο ἡμάρτητο, διὰ μόνα ταῦτα ἱκανὸν εἶναι ἀποδοκιμασθῆναι. Οἷα μὲν οὖν ζῶσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ κατηγόρει, παρήσω· ἐξ ὧν δὲ τελευτῶσα τὸν βίον διεπράξατο τεκμαιρομένοις ῥᾴδιόν ἐστιν ὑμῖν γνῶναι ὁποῖός τις ἦν περὶ αὐτήν. 'Εκείνη γὰρ τούτῳ μὲν ἠπίστησεν ἀποθανοῦσαν 21

ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι, Ἀντιφάνει δ' οὐδὲν προσήκοντι πι-
στεύσασα ἔδωκεν εἰς τὴν ἑαυτῆς ταφὴν τρεῖς μνᾶς
ἀργυρίου, παραλιποῦσα τοῦτον υἱὸν ὄντα ἑαυτῆς. Ἆρα
δῆλον ὅτι εὖ ᾔδειν αὐτὸν οὐδὲ διὰ τὸ προσήκειν αὐτῇ
22 *τὰ δέοντα ἂν ποιήσαντα; Καίτοι εἰ μήτηρ, ἣ πέφυκε*
καὶ ἀδικουμένη ὑπὸ τῶν ἑαυτῆς παίδων μάλιστα ἀνέ-
χεσθαι καὶ σμίκρ' ὠφελουμένη μεγάλα ἔχειν ἡγεῖσθαι
διὰ τὸ εὐνοίᾳ μᾶλλον ἢ ἐλέγχῳ τὰ γιγνόμενα δοκι-
μάζειν, ἐνόμιζε τοῦτον κἂν ἀπὸ τεθνεώσης φέρειν
23 *ἑαυτῆς, τί χρὴ ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ διανοηθῆναι; Ὅστις*
γὰρ περὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἀναγκαίους τοιαῦτα ἁμαρτάνει
ἁμαρτήματα, τί ἂν περί γε τοὺς ἀλλοτρίους ποιή-
σειεν; Ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστιν, ἀκούσατε αὐ-
τοῦ τοῦ λαβόντος τἀργύριον καὶ θάψαντος αὐτήν.

ΜΑΡΤΥΣ.

24 *Τί ἂν οὖν, ὦ βουλή, διανοηθέντες ὑμεῖς τοῦτον*
δοκιμάσαιτε; Πότερον ὡς οὐχ ἡμαρτηκότα; Ἀλλὰ τὰ
μέγιστα περὶ τὴν πατρίδα ἠδίκηκεν. Ἀλλ' ὡς ἔσται
βελτίων; Τοιγάρτοι πρότερον βελτίων γενόμενος περὶ
τὴν πόλιν ὕστερον βουλεύειν ἀξιούτω, φανερόν τι ἀγαθὸν
25 *ὥσπερ τότε κακὸν ποιήσας. Δεινὸν γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ*
εἶναι, εἰ ἐξ ὧν μὲν πάλαι ἡμάρτηκε μηδέποτε τιμω-
ρηθήσεται, ἐξ ὧν δὲ μέλλει εὖ ποιήσειν ἤδη τιμήσεται.
Ἀλλ' ἄρα ἵνα βελτίους ὦσιν οἱ πολῖται ὁρῶντες ἅπαν-
τας ὁμοίως τιμωμένους, διὰ τοῦτο δοκιμαστέος ἐστίν;
Ἀλλὰ κίνδυνος καὶ τοὺς χρηστούς, ἐὰν αἰσθάνωνται,
παύσεσθαι τῶν χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων, τῶν αὐτῶν
ἡγουμένους εἶναι τούς τε κακοὺς τιμᾶν καὶ τῶν ἀγα-
26 *θῶν ἀμνημονεῖν. Ἄξιον δὲ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι*

εἰ μέν τις Φρούριόν τι προὔδωκεν ἢ ναῦς ἢ στρατόπεδον, ἐν ᾧ μέρος τι ἐτύγχανε τῶν πολιτῶν ὄν, ταῖς ἐσχάταις ἂν ζημίαις ἐζημιοῦτο, οὗτος δὲ προδοὺς ὅλην τὴν πόλιν οὐχ ὅπως τιμωρηθήσεται ἀλλὰ καὶ ὅπως τιμήσεται παρασκευάζεται. Καίτοι δικαίως γ' ἂν ὅστις Φανερῶς ὥσπερ οὗτος προὔδωκε τὴν ἐλευθερίαν, οὐ περὶ τοῦ βουλεύειν ἀλλὰ περὶ τοῦ δουλεύειν ἀγωνίζοιτο.

Ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν ὡς, εἰ ἦν ἀδίκημα τὸ μὴ 27
παραγενέσθαι ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, νόμος ἂν ἔκειτο περὶ αὐτοῦ διαρρήδην, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων. Οὐ γὰρ οἴεται ὑμᾶς γνώσεσθαι ὅτι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος οὐδεὶς περὶ αὐτοῦ ἐγράφη νόμος. Τίς γὰρ ἄν ποτε ῥήτωρ ἐνεθυμήθη ἢ νομοθέτης ἤλπισεν ἁμαρτήσεσθαί τινα τῶν πολιτῶν τοσαύτην ἁμαρτίαν; Οὐ γὰρ δήπου, εἰ μέν τις λίποι τὴν τά- 28
ξιν μὴ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ οὔσης ἀλλ' ἑτέρους εἰς τοῦτο καθιστάσης, ἐτέθη νόμος ὡς μεγάλα ἀδικοῦντος, εἰ δέ τις αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ οὔσης λίποι τὴν πόλιν αὐτήν, οὐκ ἂν ἄρα ἐτέθη. Ἦ σφόδρα γ' ἄν, εἴ τις ᾠήθη τινὰ τῶν πολιτῶν ἁμαρτήσεσθαί τι τοιοῦτόν ποτε. Τίς δ' οὐκ ἂν εἰκότως 29
ἐπιτιμήσειεν ὑμῖν, εἰ τοὺς μετοίκους μέν, ὅτι οὐ κατὰ τὸ προσῆκον ἑαυτοῖς ἐβοήθησαν τῷ δήμῳ, ἐτιμήσατε ἀξίως τῆς πόλεως, τοῦτον δέ, ὅτι παρὰ τὸ προσῆκον αυτῷ προὔδωκε τὴν πολιν, μὴ κολάσετε, εἰ μὴ ἄλλῳ τινὶ μείζονι, τῇ γε παρούσῃ ἀτιμίᾳ; Ἀναμνήσθητε δὲ 30
δι' ὅ τι ποτὲ τοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους περὶ τὴν πόλιν τιμᾶτε καὶ τοὺς κακοὺς ἀτιμάζετε. Εἰσήχθη γὰρ ἀμΦότερα ταῦτα οὐ τῶν γεγενημένων μᾶλλόν τι ἕνεκα ἢ τῶν γενησομένων, ἵν' ἀγαθοὶ προθυμῶνται

γίγνεσθαι ἐκ πάσης παρασκευῆς, κακοὶ δὲ μηδὲ ἐξ
31 ἑνὸς τρόπου. Ἔτι δ' ἐνθυμήθητε ποίων ἂν ὑμῖν δοκεῖ οὗτος ὅρκων φροντίσαι, ὃς ἔργῳ τοὺς πατρίους θεοὺς προὔδωκεν, ἢ πῶς ἂν χρηστόν τι βουλεῦσαι περὶ τῆς πολιτείας, ὃς οὐδ' ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα ἐβουλήθη, ἢ ποῖ' ἂν ἀπόρρητα τηρῆσαι ὃς οὐδὲ τὰ προειρημένα ποιῆσαι ἠξίωσε. Πῶς δ' εἰκός ἐστι τοῦτον, ὃς οὐδὲ τελευταῖος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ἦλθε, πρότερον τῶν κατεργασαμένων ἅπαντα τιμηθῆναι; Σχέτλιον δ' ἂν εἴη, εἰ οὗτος μὲν ἅπαντας τοὺς πολίτας περὶ οὐδενὸς ἡγήσατο, ὑμεῖς δὲ τοῦτον ἕνα ὄντα μὴ ἀποδοκιμάσαιτε.
32 Ὁρῶ δέ τινας, οἳ νῦν μὲν τούτῳ παρασκευάζονται βοηθεῖν καὶ δεῖσθαι ὑμῶν, ἐπειδὴ ἐμὲ οὐκ ἠδύναντο πεῖσαι· τότε δέ, ὅτε οἱ κίνδυνοι μὲν ὑμῖν καὶ οἱ μέγιστοι ἀγῶνες ἦσαν, τὰ δ' ἆθλα αὐτὴ ἡ πολιτεία ἔκειτο, καὶ ἔδει οὐ μόνον περὶ τοῦ βουλεύειν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας διαμαχεσθαι, τότε οὐκ ἐδέοντο αὐτοῦ βοηθῆσαι καὶ ὑμῖν καὶ κοινῇ τῇ πόλει, καὶ μὴ προδοῦναι μήτε τὴν πατρίδα μήτε τὴν βουλήν, ἧς νῦν ἀξιοῖ μετέχειν οὐ μετὸν αὐτῷ, ἄλλων γε κατεργασα-
33 μένων. Μόνος δή, ὦ βουλή, δικαίως οὐδ' ἂν ἀγανακτοίη μὴ τυχών· οὐ γὰρ ὑμεῖς νῦν αὐτὸν ἀτιμάσετε, ἀλλ' αὐτὸς αὑτὸν τότε ἀπεστέρησεν, ὅτε οὐκ ἠξίωσεν, ὥσπερ νῦν προθύμως κληρωσόμενος ἦλθε, καὶ τότε διαμαχούμενος καταστῆναι μεθ' ὑμῶν.

34 Ἱκανά μοι νομίζω εἰρῆσθαι, καίπερ πολλά γε παραλιπών· ἀλλὰ πιστεύω ὑμᾶς καὶ ἄνευ τούτων αὐτοὺς τὰ συμφέροντα τῇ πόλει γνώσεσθαι. Οὐ γὰρ ἄλλοις τισὶν ὑμᾶς δεῖ περὶ τῶν ἀξίων ὄντων βουλεύειν τεκμηρίοις χρῆσθαι ἢ ὑμῖν αὐτοῖς, ὁποῖοί τινες ὄντες αὐτοὶ

περὶ τὴν πόλιν ἐδοκιμάσθητε. Ἔστι γὰρ τὰ τούτου ἐπιτηδεύματα καινὰ καὶ πάσης δημοκρατίας ἀλλότρια.

32.

ΚΑΤΑ ΔΙΟΓΕΙΤΟΝΟΣ.

(Tam hoc fragmentum cum hypothesi quam XXXIII et XXXIV cum hypothesesin servata sunt a Dion. Hal. V, 497 sq. R.; 520 sqq. 525 sqq.).

Διόδοτος, εἷς τῶν μετὰ Θρασύλου καταλεγέντων ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ, μέλλων ἐκπλεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ Γλαυκίππου ἄρχοντος, ἔχων νήπια παιδία, διαθήκας ἐποιήσατο, καταλιπὼν αὐτοῖς ἐπίτροπον τὸν ἑαυτοῦ μὲν ἀδελφόν, Διογείτονα, τῶν δὲ παιδίων θεῖόν τε καὶ πάππον ἀπὸ μητρός. Αὐτὸς μὲν οὖν ἐν Ἐφέσῳ μαχόμενος ἀποθνήσκει· Διογείτων δὲ πᾶσαν τὴν οὐσίαν τῶν ὀρφανῶν διαχειρισάμενος καὶ ἐκ πολλῶν πάνυ χρημάτων οὐδὲν ἀποδείξας αὐτοῖς ἔτι περιὸν κατηγορεῖται πρὸς ἑνὸς τῶν μειρακίων δοκιμασθέντος κακῆς ἐπιτροπῆς. Λέγει δὲ κατ' αὐτοῦ τὴν δίκην ὁ τῆς ἐκείνου μὲν θυγατριδῆς, τῶν δὲ μειρακίων ἀδελφῆς ἀνήρ.

Εἰ μὲν μὴ μεγάλα ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ 1
διαφέροντα, οὐκ ἄν ποτε εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν τούτους
εἴασα, νομίζων τε αἴσχιστον εἶναι πρὸς τοὺς οἰκείους
διαφέρεσθαι, καὶ εἰδὼς ὅτι οὐ μόνον οἱ ἀδικοῦντες χείρους
ὑμῖν εἶναι δοκοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἵτινες ἂν ἔλαττον ὑπὸ
τῶν προσηκόντων ἔχοντες ἀνέχεσθαι μὴ δύνωνται·
ἐπειδὴ μέντοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, πολλῶν χρημάτων
ἀπεστέρηνται καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες ὑφ' ὧν
ἥκιστ' ἐχρῆν, ἐπ' ἐμὲ κηδεστὴν ὄντα κατέφυγον, ἀνάγκη
μοι γεγένηται εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἔχω δὲ τὴν τούτων 2
μὲν ἀδελφήν, Διογείτονος δὲ θυγατριδῆν, καὶ πολλὰ
δεηθεὶς ἀμφοτέρων τὸ μὲν πρῶτον ἔπεισα αὐτοὺς τοῖς
φίλοις ἐπιτρέψαι δίαιταν, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὰ

τούτων πράγματα μηδένα τῶν ἄλλων εἰδέναι· ἐπεὶ δ'
ὁ Διογείτων ἃ φανερῶς ἔχων ἐξηλέγχετο, περὶ τούτων
οὐδενὶ τῶν αὑτοῦ φίλων ἐτόλμα πείθεσθαι, ἀλλ' ἐβου-
λήθη καὶ φεύγειν δίκας καὶ μὴ οὔσας διώκειν καὶ
ὑπομένειν τοὺς ἐσχάτους κινδύνους μᾶλλον ἢ τὰ δίκαια
ποιήσας ἀπηλλάχθαι τῶν πρὸς τούτους ἐγκλημάτων,
3 ὑμῶν δέομαι, ἐὰν μὲν ἀποδείξω οὕτως αἰσχρῶς αὐτοὺς
ἐπιτετροπευμένους ὑπὸ τοῦ πάππου ὡς οὐδεὶς πώποτε
ὑπὸ τῶν οὐδὲν προσηκόντων ἐν τῇ πόλει, βοηθεῖν αὐτοῖς
τὰ δίκαια, εἰ δὲ μή, τούτῳ μὲν ἅπαντα πιστεύειν,
ἡμᾶς δ' εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι.
Ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμᾶς περὶ αὐτῶν διδάξαι πειράσομαι.

4 Ἀδελφοὶ ἦσαν, ὦ ἄνδρες δικασταί, Διόδοτος καὶ
Διογείτων ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι, καὶ τὴν μὲν
ἀφανῆ οὐσίαν ἐνείμαντο, τῆς δὲ φανερᾶς ἐκοινώνουν.
Ἐργασαμένου δὲ Διοδότου κατ' ἐμπορίαν πολλὰ χρή-
ματα πείθει αὐτὸν λαβεῖν Διογείτων τὴν ἑαυτοῦ θυ-
γατέρα, ἥπερ ἦν αὐτῷ μόνη· καὶ γίγνονται αὐτῷ δύο
5 υἱεῖ καὶ θυγάτηρ. Χρόνῳ δ' ὕστερον καταλεγεὶς Διόδο-
τος μετὰ Θρασύλλου τῶν ὁπλιτῶν, καλέσας τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα, ἀδελφιδῆν οὖσαν, καὶ τὸν ἐκείνης μὲν πατέρα,
αὑτοῦ δὲ κηδεστὴν καὶ ἀδελφόν, πάππον δὲ τῶν παι-
δίων καὶ θεῖον, ἡγούμενος διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας
οὐδενὶ μᾶλλον προσήκειν δικαίῳ περὶ τοὺς αὑτοῦ παῖδας
γενέσθαι, διαθήκην αὐτῷ δίδωσι καὶ πέντε τάλαντα
6 ἀργυρίου παρακαταθήκην· ναυτικὰ δ' ἀπέδειξεν ἐκδεδο-
μένα ἑπτὰ τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς, ἑκατὸν
δ' ἐγγείῳ ἐπὶ τόκῳ δεδανεισμένας, καὶ δραχμὰς ...,
δισχιλίας ὀφειλομένας ἐν Χερρονήσῳ. Ἐπέσκηψε δέ, ἐάν
τι πάθῃ, τάλαντον μὲν ἐπιδοῦναι τῇ γυναικὶ καὶ τὰ ἐν

τῷ δωματίῳ, τάλαντον δὲ τῇ θυγατρί. Κατέλιπε δὲ
καὶ εἴκοσι μνᾶς τῇ γυναικὶ καὶ τριάκοντα στατῆρας
Κυζικηνούς. Ταῦτα δὲ πράξας καὶ οἴκοι ἀντίγραφα 7
καταλιπὼν ᾤχετο στρατευσόμενος. Ἀποθανόντος δ' ἐκεί-
νου ἐν Ἐφέσῳ Διογείτων τὴν μὲν θυγατέρα ἔκρυπτε
τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός, τὰ δ' ἀντίγραφα καὶ τὰ
γράμματα λαμβάνει ἃ κατέλιπε σεσημασμένα, φάσκων
τὰ ναυτικὰ χρήματα δεῖν ἐκ τούτων κομίσασθαι.
Ἐπειδὴ δὲ τῷ χρόνῳ ἐδήλωσε τὸν θάνατον αὐτοῖς καὶ 8
ἐποίησαν τὰ νομιζόμενα, τὸν μὲν πρῶτον ἐνιαυτὸν ἐν
Πειραιεῖ ἐδιῃτῶντο· ἅπαντα γὰρ αὐτοῦ κατελέλειπτο
τἀπιτήδεια· ἐκείνων δ' ἐπιλιπόντων τοὺς μὲν παῖδας
εἰς ἄστυ ἀναπέμπει, τὴν δὲ μητέρα αὐτῶν ἐκδίδωσιν
ἐπιδοὺς πεντακισχιλίας δραχμάς, χιλίαις ἔλαττον ὧν
ὁ ἀνὴρ αὐτῇ ἔδωκεν. Ὀγδόῳ δ' ἔτει δοκιμασθέντος 9
μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρακίοιν, καλέσας
αὐτοὺς εἶπεν ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατὴρ εἴκοσι
μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατῆρας. „Ἐγὼ οὖν
πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν
τροφήν. Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδέν μοι διέφερε· νυνὶ δὲ
καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκί-
μασαι καὶ ἀνὴρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη ὁπόθεν
ἕξεις τἀπιτήδεια.” Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι 10
καὶ δακρύοντες ᾤχοντο πρὸς τὴν μητέρα οἰκτρῶς ὑπὸ
τοῦ πάθους διακείμενοι καὶ ἀθλίως τῶν ὄντων ἐκπε-
πτωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιιδεῖν
αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῴων μηδ' εἰς πτωχείαν
καταστάντας, ὑβρισμένους ὑφ' ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν, ἀλλὰ
βοηθῆσαι καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν.
Πολὺ ἂν εἴη ἔργον λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ 11

οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. Τ*ελευτῶσα δ' ἡ μήτηρ αὐτῶν ἠντεβόλει με καὶ ἱκέτευε συναγαγεῖν αὐτῆς τὸν πατέρα καὶ τοὺς φίλους, εἰποῦσα ὅτι, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἴθισται λέγειν ἐν ἀνδράσι, τὸ μέγεθος αὐτὴν ἀναγκάσει τῶν συμφορῶν περὶ τῶν σφετέρων κακῶν*
12 *δηλῶσαι πάντα πρὸς ἡμᾶς.* Ἐ*λθὼν δ' ἐγὼ ἠγανάκτουν μὲν πρὸς* Ἡ*γήμονα τὸν ἔχοντα τὴν τούτου θυγατέρα, λόγους δ' ἐποιούμην πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιτηδείους, ἠξίουν δὲ τοῦτον εἰς ἔλεγχον ἰέναι περὶ τῶν χρημάτων.* Δ*ιογείτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελε, τελευτῶν δ' ὑπὸ τῶν φίλων ἠναγκάσθη.* Ἐ*πειδὴ δὲ συνήλθομεν, ἤρετο αὐτὸν ἡ γυνή, τίνα ποτὲ ψυχὴν ἔχων ἀξιοῖ περὶ τῶν παίδων τοιαύτῃ γνώμῃ χρῆσθαι, „ἀδελφὸς μὲν ὢν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, πατὴρ δ' ἐμός, θεῖος*
13 *δὲ ὁ αὐτὸς καὶ πάππος.* Κ*αὶ εἰ μηδένα ἀνθρώπων ᾐσχύνου, τούς γε θεοὺς ἐχρῆν σε" φησὶ „δεδιέναι, ὃς ἔλαβες μέν, ὅτ' ἐκεῖνος ἐξέπλει, πέντε τάλαντα παρ' αὐτοῦ παρακαταθήκην.* Κ*αὶ περὶ τούτων ἐγὼ ἐθέλω τοὺς παῖδας παραστησαμένη καὶ τούτους καὶ τοὺς ὕστερον ἐμαυτῇ γενομένους ὀμόσαι ὅπου ἂν αὐτὸς λέγῃς.* Κ*αίτοι οὐχ οὕτως ἐγώ εἰμι ἀθλία, οὐδ' οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι χρήματα, ὥστ' ἐπιορκήσασα κατὰ τῶν παίδων τῶν ἐμαυτῆς ἀφελέσθαι τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν."*
14 Ἔ*τι τοίνυν ἐξήλεγχεν αὐτὸν ἑπτὰ τάλαντα κεκομισμένον ναυτικὰ καὶ τετρακισχιλίας δραχμάς, καὶ τούτων τὰ γράμματα ἀπέδειξεν· ἐν γὰρ τῇ ἐξοικίσει, ὅτ' ἐκ* Κ*ολλυτοῦ ἐξῳκίζετο εἰς τὴν* Φ*αίδρου οἰκίαν, τοὺς παῖδας περιτυχόντας ἐκβεβλημένῳ τῳ βιβλίῳ ἐνεγκεῖν*
15 *πρὸς αὐτήν.* Ἀ*πέφηνε δ' αὐτὸν ἑκατὸν μνᾶς κεκομισμένον ἐγγείῳ ἐπὶ τόκῳ δεδανεισμένας, καὶ ἑτέρας*

δισχιλίας δραχμὰς καὶ ἔπιπλα πολλοῦ ἄξια· φοιτᾶν
δὲ καὶ σῖτον αὐτοῖς ἐκ Χερρονήσου καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.
„Ἔπειτα σὺ ἐτόλμησας" ἔφη „εἰπεῖν, ἔχων τοσαῦτα
χρήματα, ὡς δισχιλίας δραχμὰς ὁ τούτων πατὴρ κατ-
έλιπε καὶ τριάκοντα στατῆρας, ἅπερ ἐμοὶ καταλειφθέντα
ἐκείνου τελευτήσαντος ἐγώ σοι ἔδωκα, καὶ ἐκβαλεῖν 16
τούτους ἠξίωκας θυγατριδοῦς ὄντας ἐκ τῆς οἰκίας τῆς
αὐτῶν ἐν τριβωνίοις, ἀνυποδήτους, οὐ μετ' ἀκολούθου, οὐ
μετὰ στρωμάτων, οὐ μεθ' ἱματίων, οὐ μετὰ τῶν ἐπίπλων
ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῖς κατέλιπεν, οὐδὲ μετὰ τῶν παρακα-
ταθηκῶν ἃς ἐκεῖνος παρὰ σοὶ κατέθετο. Καὶ νῦν τοὺς 17
μὲν ἐκ τῆς μητρυᾶς τῆς ἐμῆς παιδεύεις ἐν πολλοῖς
χρήμασιν εὐδαίμονας ὄντας· καὶ ταῦτα μὲν καλῶς
ποιεῖς· τοὺς δ' ἐμοὺς ἀδικεῖς, οὓς ἀτίμους ἐκ τῆς οἰκίας
ἐκβαλὼν ἀντὶ πλουσίων πτωχοὺς ἀποδεῖξαι προθυμεῖ.
Καὶ ἐπὶ τοιούτοις ἔργοις οὔτε τοὺς θεοὺς φοβεῖ, οὔτε
ἐμὲ τὴν σὴν θυγατέρα τὴν συνειδυῖαν αἰσχύνει, οὔτε
τοῦ ἀδελφοῦ μέμνησαι, ἀλλὰ πάντας ἡμᾶς περὶ ἐλάτ-
τονος ποιῇ χρημάτων." Τότε μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δι- 18
κασταί, πολλῶν καὶ ἐλεινῶν ὑπὸ τῆς γυναικὸς ῥηθέντων,
οὕτω διετέθημεν πάντες οἱ παρόντες ὑπὸ τῶν τούτῳ
πεπραγμένων καὶ τῶν λόγων τῶν ἐκείνης, ὁρῶντες μὲν
τοὺς παῖδας, οἷα ἦσαν πεπονθότες, ἀναμιμνῃσκόμενοι
δὲ τοῦ ἀποθανόντος, ὡς ἀνάξιον τῆς οὐσίας τὸν ἐπί-
τροπον κατέλιπεν, ἐνθυμούμενοι δὲ ὡς χαλεπὸν ἐξευ-
ρεῖν ὅτῳ χρὴ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πιστεῦσαί τινα, ὥστε,
ὦ ἄνδρες δικασταί, μηδένα τῶν παρόντων δύνασθαι
φθέγξασθαι, ἀλλὰ καὶ δακρύοντας μηδὲν ἧττον τῶν
πεπονθότων ἀπιόντας οἴχεσθαι σιωπῇ.

Πρῶτον μὲν οὖν τούτων ἀνάβητέ μοι μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

19 Ἀξιῶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῷ λογισμῷ προσ-
έχειν τὸν νοῦν, ἵνα τοὺς μὲν νεανίσκους διὰ τὸ μέγεθος
τῶν συμφορῶν ἐλεήσητε, τοῦτον δ' ἅπασι τοῖς πολίταις
ἄξιον ὀργῆς ἡγήσησθε. Εἰς τοσαύτην γὰρ ὑποψίαν
Διογείτων πάντας ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους καθίστησιν,
ὥστε μήτε ζῶντας μήτ' ἀποθνήσκοντας μηδὲν μᾶλλον
20 τοῖς οἰκειοτάτοις ἢ τοῖς ἐχθίστοις πιστεύειν· ὃς ἐτόλμησε
τὰ μὲν ἔξαρνος γενέσθαι, τὰ δὲ τελευτῶν ὁμολογήσας
ἔχειν, εἰς δύο παῖδας καὶ ἀδελφὴν λῆμμα καὶ ἀνά-
λωμα ἐν ὀκτὼ ἔτεσιν ἑπτὰ τάλαντα ἀργυρίου καὶ τετρα-
κισχιλίας δραχμὰς ἀποδεῖξαι. Καὶ εἰς τοῦτ' ἦλθεν
ἀναισχυντίας, ὥστε οὐκ ἔχων ὅποι τρέψειε τὰ χρήματα,
εἰς ὄψον μὲν δυοῖν παιδίοιν καὶ ἀδελφῇ πέντε ὀβολοὺς
τῆς ἡμέρας ἐλογίζετο, εἰς ὑποδήματα δὲ καὶ ἱμάτια καὶ
εἰς γναφεῖον καὶ εἰς κουρεῖον οὐκ ἦν αὐτῷ κατὰ μῆνα
οὐδὲ κατ' ἐνιαυτὸν γεγραμμένα, συλλήβδην δὲ παντὸς
21 τοῦ χρόνου πλεῖν ἢ τάλαντον ἀργυρίου. Εἰς δὲ τὸ
μνῆμα τοῦ πατρὸς οὐκ ἀναλώσας πέντε καὶ εἴκοσι
μνᾶς, ἐκ πεντακισχιλίων δραχμῶν τὸ μὲν ἥμισυ αὑτῷ
τίθησι, τὸ δὲ τούτοις λελόγισται. Εἰς Διονύσια τοίνυν,
ὦ ἄνδρες δικασταί, (οὐκ ἄτοπον γάρ μοι δοκεῖ καὶ περὶ
τούτου μνησθῆναι) ἑκκαίδεκα δραχμῶν ἀπέφαινεν ἐωνη-
μένον ἀρνίον, καὶ τούτων τὰς ὀκτὼ δραχμὰς ἐλογίζετο
τοῖς παισίν· ἐφ' ᾧ ἡμεῖς οὐχ ἥκιστα ὠργίσθημεν. Οὕ-
τως, ὦ ἄνδρες, ἐν ταῖς μεγάλαις ζημίαις ἐνίοτε οὐχ
ἧττον τὰ μικρὰ λυπεῖ τοὺς ἀδικουμένους· λίαν γὰρ
22 φανερὰν τὴν πονηρίαν τῶν ἀδικούντων ἐπιδείκνυσιν. Εἰς
τοίνυν τὰς ἄλλας ἑορτὰς καὶ θυσίας ἐλογίζετο αὐτοῖς

πλεῖν ἢ τετρακισχιλίας δραχμὰς ἀνηλωμένας, ἕτερά τε παμπληθῆ, ἃ πρὸς τὸ κεφάλαιον συνελογίζετο, ὥσπερ διὰ τοῦτο ἐπίτροπος τῶν παιδίων καταλειφθείς, ἵνα γράμματα αὐτοῖς ἀντὶ χρημάτων ἀποδείξειε καὶ πενεστάτους ἀντὶ πλουσίων ἀποφήνειε, καὶ ἵνα, εἰ μέν τις αὐτοῖς πατρικὸς ἐχθρὸς ἦν, ἐκείνου μὲν ἐπιλάθωνται, τῷ δ' ἐπιτρόπῳ τῶν πατρῴων ἀπεστερημένοι πολεμῶσιν. Καίτοι εἰ ἐβούλετο δίκαιος εἶναι περὶ τοὺς 23
παῖδας, ἐξῆν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους, οἳ κεῖνται περὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ τοῖς ἀδυνάτοις τῶν ἐπιτρόπων καὶ τοῖς δυναμένοις, μισθώσαντα τὸν οἶκον ἀπηλλάχθαι πολλῶν πραγμάτων, ἢ γῆν πριάμενον ἐκ τῶν προσιόντων τοὺς παῖδας τρέφειν· καὶ ὁπότερον τούτων ἐποίησεν, οὐδενὸς ἂν ἧττον Ἀθηναίων πλούσιοι ἦσαν. Νῦν δέ μοι δοκεῖ οὐδεπώποτε διανοηθῆναι ὡς φανερὰν καταστήσων τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἕξων τὰ τούτων, ἡγούμενος δεῖν τὴν αὑτοῦ πονηρίαν κληρονόμον εἶναι τῶν τοῦ τεθνεῶτος χρημάτων. Ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὦ 24
ἄνδρες δικασταί· οὗτος γὰρ συντριηραρχῶν Ἀλέξιδι τῷ Ἀριστοδίκου, φάσκων δυοῖν δεούσας πεντήκοντα μνᾶς ἐκείνῳ συμβαλέσθαι, τὸ ἥμισυ τούτοις ὀρφανοῖς οὖσι λελόγισται, οὓς ἡ πόλις οὐ μόνον παῖδας ὄντας ἀτελεῖς ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὰν δοκιμασθῶσιν ἐνιαυτὸν ἀφῆκεν ἁπασῶν τῶν λῃτουργιῶν. Οὗτος δὲ πάππος ὢν παρὰ τοὺς νόμους τῆς ἑαυτοῦ τριηραρχίας παρὰ τῶν αὑτοῦ θυγατριδῶν τὸ ἥμισυ πράττεται. Καὶ ἀπο- 25
πέμψας εἰς τὸν Ἀδρίαν ὁλκάδα δυοῖν ταλάντοιν, ὅτε μὲν ἀπέστελλεν, ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν ὅτι τῶν παίδων ὁ κίνδυνος εἴη, ἐπειδὴ δ' ἐσώθη καὶ ἐδιπλασίασεν, αὑτοῦ τὴν ἐμπορίαν ἔφασκεν εἶναι. Καίτοι εἰ

μὲν τὰς ζημίας τούτων ἀποδείξει, τὰ δὲ σωθέντα τῶν
χρημάτων αὐτὸς ἕξει, ὅποι μὲν ἀνήλωται τὰ χρήματα
οὐ χαλεπῶς εἰς τὸν λόγον ἐγγράψει, ῥᾳδίως δ' ἐκ τῶν
26 ἀλλοτρίων αὐτὸς πλουτήσει. Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν, ὦ
ἄνδρες δικασταί, πολὺ ἂν ἔργον εἴη πρὸς ὑμᾶς λογίζεσθαι·
ἐπειδὴ δὲ μόλις παρ' αὐτοῦ παρέλαβον τὰ γράμματα,
μάρτυρας ἔχων ἠρώτων Ἀριστόδικον τὸν ἀδελφὸν τὸν
Ἀλέξιδος (αὐτὸς γὰρ ἐτύγχανε τετελευτηκώς), εἰ ὁ
λόγος αὐτῷ εἴη ὁ τῆς τριηραρχίας· ὁ δ' ἔφασκεν εἶναι,
καὶ ἐλθόντες οἴκαδε εὕρομεν Διογείτονα τέτταρας καὶ
εἴκοσι μνᾶς ἐκείνῳ συμβεβλημένον εἰς τὴν τριηραρχίαν.
27 Οὗτος δ' ἀπέδειξε δυοῖν δεούσας πεντήκοντα μνᾶς
ἀνηλωμένας, ὥστε τούτοις λελογίσθαι ὅσονπερ ὅλον τὸ
ἀνάλωμα αὐτῷ γεγένηται. Καίτοι τί αὐτὸν οἴεσθε
πεποιηκέναι περὶ ὧν οὐδεὶς αὐτῷ σύνοιδεν ἀλλ' αὐτὸς
μόνος διεχείριζεν, ὃς ἃ δι' ἑτέρων ἐπράχθη καὶ οὐ
χαλεπὸν ἦν περὶ τούτων πυθέσθαι, ἐτόλμησε ψευσάμενος
τέτταρσι καὶ εἴκοσι μναῖς τοὺς αὑτοῦ θυγατριδοῦς
ζημιῶσαι; Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

28 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες δικασταί·
ἐγὼ δ' ὅσα τελευτῶν ὡμολόγησεν αὐτὸς ἔχειν χρήματα,
ἑπτὰ τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς, ἐκ τούτων
αὐτῶν λογιοῦμαι, πρόσοδον μὲν οὐδεμίαν ἀποφαίνων,
ἀπὸ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἀναλίσκων, καὶ θήσω ὅσου
οὐδεὶς πώποτε ἐν τῇ πόλει, εἰς δύο παῖδας καὶ ἀδελφὴν
καὶ παιδαγωγὸν καὶ θεράπαιναν χιλίας δραχμὰς ἑκάστου
ἐνιαυτοῦ, μικρῷ ἔλαττον ἢ τρεῖς δραχμὰς τῆς ἡμέρας.
29 Ἐν ὀκτὼ αὗται ἔτεσι γίγνονται ὀκτακισχίλιαι δραχμαί,

καὶ ἀποδείκνυνται ἓξ τάλαντα περιόντα καὶ εἴκοσι μναῖ. Οὐ γὰρ ἂν δύναιτο ἀποδεῖξαι οὔθ' ὑπὸ τῶν λῃστῶν ἀπολωλεκὼς οὐδὲν οὔτε ζημίαν εἰληφὼς οὔτε χρήσταις ἀποδεδωκώς . . . .

33.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἔστι δή τις αὐτῷ πανηγυρικὸς λόγος, ἐν ᾧ πείθει τοὺς Ἕλληνας ἀγομένης Ὀλυμπίασι τῆς πανηγύρεως, ἐκβαλεῖν Διονύσιον τὸν τύραννον τῆς ἀρχῆς καὶ Σικελίαν ἐλευθερῶσαι, ἄρξασθαί τε τῆς ἔχθρας αὐτίκα μάλα διαρπάσαντας τὴν τοῦ τυράννου σκηνὴν χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ ἄλλῳ πλούτῳ πολλῷ κεκοσμημένην. Ἔπεμψε γὰρ θεωροὺς εἰς τὴν πανήγυριν ὁ Διονύσιος ἄγοντας θυσίαν τῷ θεῷ, μεγαλοπρεπής τε καταγωγὴ τῶν θεωρῶν ἐγίγνετο ἐν τῷ τεμένει καὶ πολυτελής, ἵνα θαυμασθείη μᾶλλον ὁ τύραννος ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ταύτην λαβὼν τὴν ὑπόθεσιν τοιαύτην πεποίηται τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου.

Ἄλλων τε πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ἕνεκα, ὦ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνῆσθαι, καὶ ὅτι τόνδε τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὔνοιαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν μὲν γὰρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτρίως αἱ πόλεις πρὸς ἀλλήλας διέκειντο· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε 2
καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ἐκόλασεν, ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, φιλοτιμίαν δὲ πλούτου, γνώμης δ' ἐπίδειξιν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἁπάντων ἕνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι· ἡγήσατο γὰρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἕλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας.

3 Ἐκεῖνος μὲν οὖν ταῦθ' ὑφηγήσατο, ἐγὼ δ' ἥκω οὐ
μικρολογησόμενος οὐδὲ περὶ ὀνομάτων μαχούμενος. Ἡγοῦ-
μαι γὰρ ταῦτα μὲν ἔργα εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρή-
στων καὶ σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δ' ἀγαθοῦ καὶ
πολίτου πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων συμβουλεύειν,
ὁρῶν οὕτως αἰσχρῶς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα, καὶ
πολλὰ μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ
4 πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας. Καὶ
ταῦτα εἰ μὲν δι' ἀσθένειαν ἐπάσχομεν, στέργειν ἂν ἦν
ἀνάγκη τὴν τύχην· ἐπειδὴ δὲ διὰ στάσιν καὶ τὴν πρὸς
ἀλλήλους φιλονικίαν, πῶς οὐκ ἄξιον τῆς μὲν παύσα-
σθαι, τὴν δὲ κωλῦσαι, εἰδότας ὅτι φιλονικεῖν μέν ἐστι
τῶν εὖ πραττόντων, γνῶναι δὲ τὰ βέλτιστα τῶν κακῶς;
5 ὁρῶμεν γὰρ τοὺς κινδύνους καὶ μεγάλους καὶ παντα-
χόθεν περιεστηκότας· ἐπίστασθε δὲ ὅτι ἡ μὲν ἀρχὴ
τῶν κρατούντων τῆς θαλάττης, τὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων
σώματα τῶν δαπανᾶσθαι δυναμένων, τῶν δὲ χρημάτων
βασιλεὺς ταμίας, ναῦς δὲ πολλὰς μὲν αὐτὸς κέκτηται,
6 πολλὰς δ' ὁ τύραννος τῆς Σικελίας. Ὥστ' ἄξιον τὸν
μὲν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον καταθέσθαι, τῇ δ' αὐτῇ
γνώμῃ χρωμένους τῆς σωτηρίας ἀντέχεσθαι, καὶ περὶ
μὲν τῶν παρεληλυθότων αἰσχύνεσθαι, περὶ δὲ τῶν
μελλόντων ἔσεσθαι δεδιέναι, καὶ τοὺς προγόνους μι-
μεῖσθαι, οἳ τοὺς μὲν βαρβάρους ἐποίησαν τῆς ἀλλο-
τρίας ἐπιθυμοῦντας τῆς σφετέρας αὐτῶν ἐστερῆσθαι,
τοὺς δὲ τυράννους ἐξελάσαντες κοινὴν ἅπασι τὴν ἐλευ-
7 θερίαν κατέστησαν. Θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίους πάν-
των μάλιστα, τίνι ποτὲ γνώμῃ χρώμενοι κακουμένην
τὴν Ἑλλάδα περιορῶσιν, ἡγεμόνες ὄντες τῶν Ἑλλήνων
οὐκ ἀδίκως ἀλλὰ διά τε τὴν ἔμφυτον ἀρετὴν καὶ τὴν

τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιστήμην, μόνοι δ' οἰκοῦντες
ἀπόρθητοι καὶ ἀτείχιστοι καὶ ἀστασίαστοι καὶ ἀήττητοι
καὶ τρόποις ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι. Ὧν ἕνεκα ἐλπὶς
ἀθάνατον τὴν ἐλευθερίαν αὐτοὺς κεκτῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς
παρεληλυθόσι κινδύνοις σωτῆρας γενομένους τῆς Ἑλλά-
δος περὶ τῶν μελλόντων προορᾶσθαι. Οὐ τοίνυν ὁ ἐπιὼν 8
καιρὸς τοῦ παρόντος βελτίων· οὐ γὰρ ἀλλοτρίας δεῖ
τὰς τῶν ἀπολωλότων συμφορὰς νομίζειν, οὐδ' ἀναμεῖναι,
ἕως ἂν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων ἔλθωσιν,
ἀλλ' ἕως ἔτι ἔξεστι, τὴν τούτων ὕβριν κολάσαι. Τίς 9
γὰρ οὐκ ἂν ἀγανακτήσειεν ὁρῶν τῷ πρὸς ἀλλήλους
πολέμῳ μεγάλους αὐτοὺς γεγενημένους; Ὧν οὐ μόνον
αἰσχρῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ δεινῶν, τοῖς μὲν μεγάλα
ἡμαρτηκόσιν ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων, τοῖς
δ' Ἕλλησιν οὐδεμία αὐτῶν τιμωρία . . . . .

34.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΛΥΣΑΙ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΟΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΑΘΗΝΗΣΙΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ,

Τοῦ δήμου κατελθόντος ἐκ Πειραιῶς καὶ ψηφισαμένου διαλύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν ἄστει καὶ μηδενὸς τῶν γεγενημένων μνησικακεῖν, δέους δὲ ὄντος μὴ πάλιν τὸ πλῆθος εἰς τοὺς εὐπόρους ὑβρίζῃ τὴν ἀρχαίαν ἐξουσίαν κεκομισμένον, καὶ πολλῶν ὑπὲρ τούτου γιγνομένων λόγων, Φορμίσιός τις τῶν συγκακελθόντων μετὰ τοῦ δήμου γνώμην εἰσηγήσατο, τοὺς μὲν φεύγοντας κατιέναι, τὴν δὲ πολιτείαν μὴ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς γῆν ἔχουσι παραδοῦναι, βουλομένων ταῦτα γενέσθαι καὶ Λακεδαιμονίων. Ἔμελλον δὲ τοῦ ψηφίσματος τούτου κυρωθέντος πεντακισχίλιοι σχεδὸν Ἀθηναίων ἀπελαθήσεσ-

θαι τῶν κοινῶν. Ἵνα δὴ μὴ τοῦτο γένοιτο, γράφει τὸν λόγον τόνδε ὁ Λυσίας τῶν ἐπισήμων τινὶ καὶ πολιτευομένων.

Ὅτ' ἐνομίζομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς γεγενημένας συμφορὰς ἱκανὰ μνημεῖα τῇ πόλει καταλελεῖφθαι, ὥστε μηδ' ἂν τοὺς ἐπιγιγνομένους ἑτέρας πολιτείας ἐπιθυμεῖν, τότε δὴ οὗτοι τοὺς κακῶς πεπονθότας καὶ ἀμφοτέρων πεπειραμένους ἐξαπατῆσαι ζητοῦσι τοῖς αὐτοῖς
2 ψηφίσμασιν οἷσπερ καὶ πρότερον δὶς ἤδη. Καὶ τούτων μὲν οὐ θαυμάζω, ὑμῶν δὲ τῶν ἀκροωμένων, ὅτι ἢ πάντων ἐστὲ ἐπιλησμονέστατοι ἢ πάσχειν ἑτοιμότατοι κακῶς ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ τῇ μὲν τύχῃ τῶν ἐκ Πειραιῶς πραγμάτων μετέσχον, τῇ δὲ γνώμῃ τῶν ἐξ ἄστεος. Καίτοι τί ἔδει φεύγοντας κατελθεῖν, εἰ χειροτο-
3 νοῦντες ὑμᾶς αὐτοὺς καταδουλώσεσθε; Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε πλούτῳ οὔτε γένει ἐλαττούμενος, ἀλλ' ἀμφότερα τῶν ἀντιλεγόντων πρότερος ὤν, ἡγοῦμαι ταύτην μόνην σωτηρίαν εἶναι τῇ πόλει, ἅπασιν Ἀθηναίοις τῆς πολιτείας μετεῖναι, ἐπεὶ ὅτε καὶ τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ χρήματα καὶ τοὺς συμμάχους ἐκεκτήμεθα, οὐχ ὅπως Ἀθηναίων τινὰ ἀπώσομεν διενοούμεθα, ἀλλὰ καὶ Εὐβοεῦσιν ἐπιγαμίαν ἐποιούμεθα· νῦν δὲ καὶ τοὺς ὑπάρχοντας πολίτας ἀπελῶ-
4 μεν; Οὔκ ἐὰν ἔμοιγε πίθησθε, οὐδὲ μετὰ τῶν τειχῶν καὶ ταῦτα ἡμῶν αὐτῶν περιαιρησόμεθα ὁπλίτας πολλοὺς καὶ ἱππέας καὶ τοξότας, ὧν ὑμεῖς ἀντεχόμενοι βεβαιότερον δημοκρατήσεσθε, τῶν δ' ἐχθρῶν πλέον ἐπικρατήσετε, ὠφελιμώτεροι δὲ τοῖς συμμάχοις ἔσεσθε. Ἐπίστασθε γὰρ τὰ ἐν ταῖς ἐφ' ἡμῶν ὀλιγαρχίαις γεγενημένα· οὐ τοὺς γῆν κεκτημένους σχόντας τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀποθανόντας, πολλοὺς

δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐκπεσόντας, οὓς ὁ δῆμος καταγαγὼν 5
ὑμῖν μὲν τὴν ὑμετέραν ἀπέδωκεν, αὐτὸς δὲ ταύτης
οὐκ ἐτόλμησε μετασχεῖν. Ὥστε, ἐὰν ἔμοιγε πίθησθε,
οὐ τοὺς εὐεργέτας, καθ' ὅσον δύνασθε, τῆς πατρίδος
ἀποστερήσετε, οὐδὲ τοὺς λόγους πιστοτέρους τῶν ἔργων
οὐδὲ τὰ μέλλοντα τῶν γεγενημένων νομιεῖτε, ἄλλως
τε καὶ μεμνημένοι τῶν περὶ τῆς ὀλιγαρχίας μαχομέ-
νων, οἳ τῷ μὲν λόγῳ τῷ δήμῳ πολεμοῦσι, τῷ δ' ἔργῳ
τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦσιν· ἅπερ κτήσονται, ὅταν ὑμᾶς
ἐρήμους συμμάχων λάβωσιν. Εἶτα τοιούτων ὑμῖν ὑπαρ- 6
χόντων ἐρωτῶσι τίς ἔσται σωτηρία τῇ πόλει, εἰ μὴ
ποιήσομεν ἃ Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν; Ἐγὼ δὲ τούτους
εἰπεῖν ἀξιῶ τί τῷ πλήθει περιγενήσεται, εἰ ποιήσομεν
ἃ ἐκεῖνοι προστάττουσιν; Εἰ δὲ μή, πολὺ κάλλιον μα-
χομένους ἀποθνῄσκειν ἢ φανερῶς ἡμῶν αὐτῶν θάνατον
καταψηφίσασθαι. Ἡγοῦμαι γάρ, ἐὰν μὴ πειθώμεθα, 7
ἀμφοτέροις κοινὸν εἶναι τὸν κίνδυνον. Ὁρῶ δ' Ἀργείους
καὶ Μαντινέας τὴν αὐτὴν ἔχοντας γνώμην τὴν αὑτῶν
ἀδεῶς οἰκοῦντας, τοὺς μὲν ὁμόρους ὄντας Λακεδαιμονίοις,
τοὺς δ' ἐγγὺς οἰκοῦντας, καὶ τοὺς μὲν οὐδὲν ἡμῶν πλείους,
τοὺς δ' οὐδὲ τρισχιλίους ὄντας. Ἴσασι γὰρ ἐκεῖνοι ὅτι, κἂν 8
πολλάκις εἰς τὴν τούτων ἐμβάλλωσι, πολλάκις αὐτοῖς
ἀπαντήσονται τὰ ὅπλα λαβόντες, ὥστ' οὐ καλὸς ὁ κίν-
δυνος αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι, ἐὰν μὲν νικήσωσι, τούτους μὴ
καταδουλώσασθαί γε, ἐὰν δὲ ἡττηθῶσι, σφᾶς αὐτοὺς
τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἀποστερῆσαι, ὅσῳ δ' ἂν ἄμει-
νον πράττωσι, τοσούτῳ ἧττον ἐπιθυμοῦσι κινδυνεύειν.
Εἴχομεν δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἡμεῖς ταύτην τὴν 9
γνώμην, ὅτε τῶν Ἑλλήνων ἤρχομεν, καὶ ἐδοκοῦμεν καλῶς
βουλεύεσθαι περιορῶντες μὲν τὴν χώραν τεμνομένην,

οὐ νομίζοντες δὲ χρῆναι περὶ αὐτῆς διαμάχεσθαι· ἄξιον γὰρ ἦν ὀλίγων ἀμελοῦντας πολλῶν ἀγαθῶν φείσασθαι. Νῦν δέ, ἐπειδὴ ἐκείνων μὲν ἁπάντων μιᾷ μάχῃ ἐστερήμεθα, ἡ δὲ πατρὶς ὑμῖν μόνη λέλειπται, ἴσμεν ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος μόνος ἔχει τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας.

10 *Ἀλλὰ γὰρ χρὴ ἀναμνησθέντας ὅτι ἤδη καὶ ἑτέροις ἀδικουμένοις βοηθήσαντες ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ πολλὰ τρόπαια τῶν πολεμίων ἐστήσαμεν, ἄνδρας ἀγαθοὺς περὶ τῆς πατρίδος καὶ ἡμῶν αὐτῶν γίγνεσθαι, πιστεύοντας μὲν τῷ δικαίῳ ἐλπίζοντας δὲ τοὺς θεοὺς μετὰ τῶν*
11 *ἀδικουμένων ἔσεσθαι. Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μὲν ἐφεύγομεν, ἐμαχόμεθα Λακεδαιμονίοις, ἵνα κατέλθωμεν, κατελθόντες δὲ φευξόμεθα ἵνα μὴ μαχώμεθα. Οὔκουν αἰσχρὸν εἰ εἰς τοῦτο κακίας ἥξομεν, ὥστε οἱ μὲν πρόγονοι καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας διεκινδύνευον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν τολμᾶτε πολεμεῖν; ....*

ERRATA.

Pag. 60 lin. 12 legitur ᾗ, legatur ἧ.
Pag. 154 lin. 15 legitur *τᾶν*, legatur *τῶν*.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

I. ΠΡΟΣ ΑΙΣΧΙΝΗΝ ΤΟΝ ΣΩΚΡΑΤΙΚΟΝ ΧΡΕΩΣ.

1. Οὐκ ἄν ποτ' ᾠήθην, ὦ ἄνδρες δικασταί, Αἰσχίνην τολμῆσαι οὕτως αἰσχρὰν δίκην δικάσασθαι, νομίζω δ' οὐκ ἂν ῥᾳδίως αὐτὸν ἑτέραν ταύτης συκοφαντωδεστέραν ἐξευρεῖν. Οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀφείλων ἀργύριον ἐπὶ τρισὶ δραχμαῖς Σωσινόμῳ τῷ τραπεζίτῃ καὶ Ἀριστογείτονι προσελθὼν πρὸς ἐμὲ ἐδεῖτο μὴ περιιδεῖν αὐτὸν διὰ τοὺς τόκους ἐκ τῶν ὄντων ἐκπεσόντα. „Κατασκευάζομαι δ'" ἔφη „τέχνην μυρεψικήν· 2
ἀφορμῆς δὲ δέομαι, εἴσω δέ σοι ἐννέ' ὀβολοὺς τῆς μνᾶς τόκον." Πεισθεὶς δ' ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα λέγοντος καὶ ἅμα οἰόμενος τουτονὶ Σωκράτους γεγονότα μαθητὴν καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς πολλοὺς καὶ σεμνοὺς λέγοντα λόγους οὐκ ἄν ποτε ἐπιχειρῆσαι οὐδὲ τολμῆσαι ἅπερ οἱ πονηρότατοι καὶ ἀδικώτατοι ἄνθρωποι ἐπιχειροῦσι πράττειν . . . .

Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ εἰς ἐμὲ μόνον 3
τοιοῦτός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς αὐτῷ κεχρημένους. Οὐχ οἱ μὲν κάπηλοι οἱ ἐγγὺς οἰκοῦντες, παρ' ὧν προδόσεις λαμβάνων οὐκ ἀποδίδωσι, δικάζονται αὐτῷ συγκλήσαντες τὰ καπηλεῖα, οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν ὥστ'

ἐκλιπόντες τὰς αὑτῶν οἰκίας ἑτέρας πόρρω μισθοῦνται;
4 *Ὅσους δ' ἐράνους συνείλεκται, τὰς μὲν τῶν ἄλλων ὑπολοίπους φορὰς πικρῶς εἰσπράττει, αὐτὸς δὲ τὰς ἑαυτοῦ οὐ κατατίθησιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον ὡς περὶ στήλην περιφθείρονται.* Τοσοῦτοι *δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ὀφειλόμενα ἔρχονται, ὥστ' οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορὰν αὐτοὺς ἥκειν.* Οὕτω *δ' οἱ ἐν τῷ* Πειραιεῖ *διάκεινται, ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς τὸν* Ἀδρίαν
5 *πλεῖν ἢ τούτῳ συμβάλλειν· πολὺ γὰρ μᾶλλον ἃ ἂν δανείσηται αὑτοῦ νομίζει εἶναι ἢ ἃ ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπεν.* Ἀλλὰ *γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται* Ἑρμαίου *μυροπώλου, τὴν γυναῖκα διαφθείρας ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονυῖαν;* Ἧς *ἐρᾶν προσποιησάμενος οὕτω διέθηκεν, ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς υἱεῖς πτωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν.* Οὕτως *ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετεχειρίζετο, τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἧς ῥᾷον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους.* Καί *μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὁ *μὲν οὖν βίος τοῦ σοφιστοῦ τοιοῦτος.* Athen. 13. p. 611 E—612 F. Vocc. *ἧς ῥᾷον — δακτύλους* etiam apud Demetr. leguntur. (Rhet. Gr. ed. Walz IX, 58. Ibidem et fragm. 93).

II. ΚΑΤ' ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ.

2. Ἐ*πειδὴ τοίνυν τοὺς* Χύτρους *ὁ* Δημάρατος *ἑάλω προδιδούς.* Harpocr. v. *Χύτροι.*

III. ΠΡΟΣ ΑΙΣΧΙΝΗΝ ΒΛΑΒΗΣ.

3. *Οὗτος ἐμοὶ βλάβης δεδίκασται.* Bekk. Anecd. p. 132, 23.

IV. ΠΡΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΝ ΠΕΡΙ ΟΙΚΙΑΣ.

4. *Ἐκπλεύσαντες γὰρ κοινῇ Ἀξίοχος καὶ Ἀλκιβιάδης εἰς Ἑλλήσποντον ἔγημαν ἐν Ἀβύδῳ δύ᾽ ὄντε Μεδοντιάδα τὴν Ἀβυδηνὴν καὶ συνῳκείτην. Ἔπειτα αὐτοῖν γίγνεται θυγάτηρ, ἣν οὐκ ἐφάτην δύνασθαι γνῶναι ὁποτέρου εἴη. Ἐπειδὴ δ᾽ ἦν ἀνδρὸς ὡραία, συνεκοιμῶντο καὶ ταύτῃ, καὶ εἰ μὲν ἔχοι Ἀλκιβιάδης, Ἀξιόχου ἔφασκεν εἶναι θυγατέρα, εἰ δ᾽ Ἀξίοχος, Ἀλκιβιάδου.* Athen. 12. p. 534 F.

5. *Οἶμαι τοίνυν καὶ ἐκεῖνο ὑμᾶς αἰσθάνεσθαι ὅτι Ἀρχεβιάδης οὐκ ἄλλο τι ἐζήτει κομίσασθαι, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἠμφεσβήτει.* Suid. v. *αἰσθέσθαι.*

6. *Καίτοι εἰ ἀπεδεδώκει τῷ Κτησικλεῖ τὰς ν' παλαιάς, ὥσπερ οὗτός φησιν.* Phot. lex. II p. 46 Nab. Suid. v. *παλαιόν.*

V. ΠΡΟΣ ΑΝΔΟΚΙΔΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΥ.

7. *Οὔτε τιμῆς τεταγμένης πωλοῦσιν, ἀλλ᾽ ὡς ἂν δύναιντο πλειστηριάσαντες.* Harpocr. v. *πλειστηριάσαντες* (addit: *Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Ἀνδοκίδην εἰ γνήσιος.* Isaeo fragmentum tribuit Pollux 7 § 14).

VI. ΚΑΤΑ ΑΝΤΙΓΕΝΟΥΣ ΑΜΒΛΩΣΕΩΣ.

8. *Σκέψασθε δὲ καὶ ὡς Ἀντιγένης πεποίηκεν οὑτοσί· γραψάμενος τὴν μητέρα ἡμῶν ἀξιοῖ λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν καὶ ἀγωνίσασθαι μέν, ἵνα μὴ ἀποτείσῃ τὰς χιλίας δραχμάς, ἃς δεῖ ἀποτίνειν ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ γρα-*

ψάμενος. Lex. rhet. Cantabr. i. v. ἐπιτίμιον p. 16, 24 Houtsma.

VII. ΠΡΟΣ ΑΡΕΣΑΝΔΡΟΝ.

9. Νῦν δὲ πρὸς τοὺς ἐκλογέας τοῦ φόρου ἅπαντα ἀπογραφόμεθα. Harpocr. v. ἐκλογεῖς.

VIII. ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ ΑΡΓΙΑΣ.

10. Δράκων ἦν ὁ θεὶς τὸν νόμον, αὖθις δὲ καὶ Σόλων ἐχρήσατο, θάνατον οὐχ ὁρίσας ὥσπερ ἐκεῖνος, ἀλλ' ἀτιμίαν, ἐάν τις ἁλῷ τρίς, ἐὰν δ' ἅπαξ, ζημιοῦσθαι δραχμαῖς ἑκατόν. Lex. rhet. Cantabr. i. v. ἀργίας δίκη p. 12, 3 Houtsma.

IX. ΠΡΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΝ ΠΕΡΙ ΙΦΙΚΡΑΤΟΥΣ ΔΩΡΕΩΝ.

11. Εἰ, πρὶν ποιῆσαι, ἠξίουν τῆς εἰκόνος τυχεῖν ἐὰν ποιήσω, ἔδοτε ἄν, ποιήσαντι δ' ἄρ' οὐ δώσετε; Μὴ τοίνυν μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν ὑπισχνεῖσθε, εὖ παθόντες δ' ἀφαιρεῖσθε. Aristot. rhetor. 2. 23. Dionys. Hal. 6. p. 739 R.

12. Καὶ γὰρ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι οὐδὲν πρότερον ὑπῆρχε γενναῖον πρὶν γενναῖόν τι πρᾶξαι.

Τὰ γοῦν ἔργα συγγενέστερά ἐστι τὰ ἐμὰ τοῖς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἢ τὰ σά. Aristot. ibid.

13. Εἰ ἑπτὰ ὑμῖν ἦσαν τοιοῦτοι στρατηγοὶ οἷος ἐγώ, ἀοίκητος ἂν ἦν ἡ Λακεδαίμων. Aristid. or. 49 p. 519. Dind. Praecedunt haec Aristidis verba: τίθει μέν, εἰ βούλει, Λυσίου τὸν λόγον εἶναι, τίθει δ' Ἰφικράτους εἰ τοῦτο αἱρεῖ.

14. Ὑμεῖς μὲν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ'

ὑμῶν ταῦτά μοι τὰ γράμματα καὶ τὴν στήλην εἶναί τι σεμνόν, ἐμοὶ δὲ στήλη οὐρανομήκης ἕστηκεν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ μαρτυροῦσα τὴν ἀρετήν. Aristid. ibid.

15. Τὸ μὲν ἐμὸν ἀπ' ἐμοῦ γένος ἄρχεται, τὸ δὲ σὸν ἐν σοὶ παύεται. Plut. Apophthegm. p. 187 B., II, 42 Bern. (cfr. Arsenius viol. Walz p. 308. Io. Stobaeus floril. III p. 156 M. Ulpianus ad Demosth. Mid. § 62 p. 80 ed. Meier. ita habet idem fragm.: Τὸ μὲν ἐμὸν γένος ἀπ' ἐμοῦ τὴν ἀρχὴν τοῦ γνωρίζεσθαι λαμβάνει, τὸ δὲ σὸν μέχρι σοῦ τὴν δόξαν ἔστησεν).

X. ΠΡΟΣ ΑΡΧΕΒΙΑΔΗΝ.

16. Ἐπειδὴ τάχιστα ἔλαχέ μοι ταύτην τὴν δίκην Ἀρχεβιάδης, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσῆλθον αὐτῷ λέγων ὅτι νέος καὶ ἄπειρος εἴην πραγμάτων καὶ οὐδὲν δεόμενος εἰσιέναι εἰς δικαστήριον· „ἐγὼ οὖν σε ἀξιῶ μὴ εὕρημα ἡγεῖσθαι τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμήν, ἀλλὰ παραλαβόντα τούς τ' ἐμοὺς φίλους καὶ τοὺς σαυτοῦ διηγήσασθαι περὶ τοῦ χρέως ὅθεν γεγένηται. Κἂν δόξῃς ἀληθῆ λέγειν ἐκείνοις, οὐδέν σοι δεήσει πραγμάτων, ἀλλ' ἄπει λαβὼν τὰ σαυτοῦ. Δίκαιος δ' εἶ μηδὲν παραλιπεῖν, ἀλλ' εἰπεῖν ἅπαντα, ἐπειδὴ νεώτερός εἰμι τοῦ συμβολαίου, ἵν' ἀκούσαντες περὶ ὧν οὐκ ἴσμεν βουλευσώμεθα περὶ ὧν σὺ λέγεις, ἐάν πως φανερὸν γένηται, πότερον ἀδίκως τῶν ἐμῶν ἐφίεσαι ἢ δικαίως τὰ σαυτοῦ ζητεῖς κομίσασθαι.“ Ταῦτ' ἐμοῦ προκαλουμένου οὐδεπώποτ' ἠθέλησε συνελθεῖν, οὐδὲ λόγον περὶ ὧν ἐνεκάλει ποιήσασθαι, οὐδὲ δίαιταν ἐπιτρέψαι, ἕως ὑμεῖς τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν διαιτητῶν ἔθεσθε. Dionys. Hal. 5 p. 601 coll. p. 604 R.

XI. ΚΑΤ' ΑΥΤΟΚΛΕΟΥΣ (*εἰ Λυσίου* Poll.).

17. *Ψηφοπαικτοῦσι τὸ δίκαιον.* Pollux 7, 200.

XII. ΚΑΤ' ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΥΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

18. *Τοῖς ὀψιζομένοις ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιτιθέμενοι τὰ ἱμάτια ἀποδύονται.* Bekk. Anecd. p. 110, 29.

19. *Τετύχηκε δέ μοι καὶ εἰκοσίμνως ἔρανος.* Pollux 9, 57.

20. *Τὸν παῖδα τὸν ἀκολουθοῦντα μετ' αὐτοῦ.* Phrynichi epitome p. 353 Lob.

21. *Μεταλλαξαμένη χιτῶνα.* Pollux 7, 44.

XIII. ΥΠΕΡ ΑΧΙΛΛΕΙΔΟΥ ΦΟΝΟΥ.

22. *Ἀκρατὴς λύπης γενηθεῖσα αὐτὴν ἀπέκτεινε.* Longin. apud Walz Rhetor. Gr. IX p. 592 = Apsines p. 109, 13 Bake. (Non Lysiae sed ipsius Apsinis, locum Lysiacum in brevissimum spatium contrahentis, verba videntur. cf. quod praecedit de Hyperide: *ἐπέξεισι γὰρ τὰ συμβεβηκότα τῇ τοῦ Ὀνείδου μητρί.* Lysiae esse non posse ptcpium *γενηθεῖσα* docet).

XIV. ΠΡΟΣ ΓΛΑΥΚΩΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΛΗΡΟΥ.

23. *Καὶ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτο ἂν ἔχοι Γλαύκων εἰπεῖν ἢ ἄλλος τις τῶν Δικαιογένους συγγενῶν, ὡς, ὅτε μὲν προὔκειτο, ὤκνουν καὶ ᾐσχύνοντο λόγους περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι, ἐξενεχθέντος δ' ἢ περὶ τῶν χρημάτων τινὰ μνείαν εἴχετε ἢ τὰς θυγατέρας ἠξιοῦτε διαιτᾶσθαι.* Suid. v. *προὔκειτο.*

24. *Δικαιογένης δὲ τέως μὲν ᾤκει παρ' ἡμῖν, δοκιμασθεὶς δ' ἔγημε.* Suid. v. *τέως* (ubi haec or. tamquam Antiphontis citatur, errore manifesto.)

XV. ΥΠΕΡ ΔΕΞΙΟΥ ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΥ.

25. *Καθίστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὰς αἶγας καὶ ἠπόλει αὐταῖς* Bekk Anecd. p. 129, 15.

26. *Ἐχρῆν τὸν Κλειτοφῶντα καὶ τοὺς ἀντιδικοῦντας αὐτῷ.* Ibid. p. 129, 18.

XVI. ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

27. *Εἰ γάρ τι ἐγκαλεῖς τῷδε τῷ μειρακίῳ καὶ τῶν σῶν τι ἔχει, δίκασαι αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους, εἰ μὲν χωρίου ἀμφισβητεῖς, καρποῦ, εἰ δ' οἰκίας, ἐνοικίου, ὥσπερ οὗτος σοὶ νῦν ἐπιτροπῆς δικάζεται.* Harpocr. v. *καρποῦ δίκη.* (addito *εἰ γνήσιος*).

28. *Πέντε μησὶ μετὰ τῶν ἐλαιοκόμων διαιτώμενος.* Harpocr. v. *ἐλεοκόπων.*

XVII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΛΗΡΟΥ.

29. *Διογένει δὲ οἰκειότατα πάντων ἀνθρώπων ἐχρώμεθα, καὶ ἕως γε ὑγίαινεν, ἐξ ἀγροῦ ὁπότε ἔλθοι, παρ' ἡμῖν ἐδιῃτᾶτο.* Priscian. 18. c. 25. Vol, II. p. 230. Kr.

30. *Ἦν γὰρ αὐτῇ ὑὸς ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς ἔτη γεγονὼς ἐκκαίδεκα.* Priscian. ib. p. 210 Kr.

31. *Μόλπις ὁ τῶν ι' ἐν Πειραιεῖ.* Harpocr. v. *Μόλπις.*

XVIII. ΠΡΟΣ ΔΙΚΑΙΟΓΕΝΗ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ.

32. *Ἆρ' οὖν ἀπράγμων εἶναι δοκεῖ ὑμῖν Δικαιογένης, ὃς ἐπιδικάζεται μὲν τῶν κλήρων, ἀμφισβητεῖ δὲ τοῖς ὀρφανοῖς ὧν αὐτοῖς οἱ πατέρες κατέλιπον;* Bekk. Anecd. p. 145, 8 et 120, 14.

XIX. ΚΑΤΑ ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ ΥΒΡΕΩΣ.

33. *Ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς καὶ Κτήσων, οἰκεῖος ὢν ἡμῖν, συντυγχάνουσι τῷ Ἕρμωνι ἐς Βόθυνον ἀπιόντι.* Bekk. Anecd. p, 173, 26.

XX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΓΓΤΘΗΚΗΣ.

34. Εἰ *μὲν δίκαιον ἔλεγέ τι ἢ μέτριον, ὦ ἄνδρες δικασταί, Λυσιμένης* ......
οὐκ ἂν ἐσπούδαζον περὶ τῆς ἐγγυθήκης δικαιολογεῖσθαι, ἣ οὐκ ἔστιν ἀξία τριάκοντα δραχμῶν. Πέρυσι δὲ ἐπισκευάσαι αὐτὴν βουλόμενος ἐξέδωκα εἴς τι χαλκεῖον. Ἔστι γὰρ συνθετὴ καὶ Σατύρων ἔχει πρόσωπα καὶ βουκεφάλια......
ἄλλο ἔτι μέγεθος τὸ αὐτό. Ὁ γὰρ αὐτὸς τεχνίτης πολλὰ σκεύη ταύτῃ ὅμοια ἐργάζεται. Athen. 5. p. 209 F. (add. vocc. *εἰς Λυσίαν ἀναφέρεται*).

XXI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΓΕΝΟΤΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

35. *Ἐπειδὴ τοίνυν Ἐπιγένης ἀσθενήσας τριηραρχεῖν ἠναγκάζετο, ἀνάργυρος ὢν καὶ τῆς γῆς τῶν πολεμίων κρατούντων.* Suid. v. *ἀνάργυρος*.

XXII. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΤΕΡΓΕΣΙΩΝ.

36. *Οἱ Κεῖοι μὲν πόλις τοσαύτη.* Harpocr. v. *Κεῖοι*.

XXII*a*. ΠΡΟΣ ΕΤΘΤΔΗΜΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΤ ΠΑΙΔΟΣ ΤΟΤ ΔΙΑΦΘΑΡΕΝΤΟΣ ΤΟΝ ΟΦΘΑΛΜΟΝ.

36*a*. *Καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μαρτυριῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃς οὗτοι παρέσχοντο, πειράσομαι ὑμῖν ἀποδεῖξαι*..... In scholiis ad Demosthenem a Sakellione editis (Bull. de corr. Hell. 1, 150) haec citantur ad demonstrandum posse orationem a coniunctione *καὶ* incipi.

XXIII. ΚΑΤ' ΕΤΘΤΛΙΚΟΤ.

37. *Οὐ δυνάμενος δ' ἐκβαλεῖν διὰ τὸ ἀμφιδέξιε δεδέσθαι τὰς θύρας.* Harpocr. v. *ἀμφιδέαι*.

XXIV. ΥΠΕΡ ΕΥΘΥΝΟΥ.

38. *Καὶ τοῦτο ἐποιήσαμεν οὐκ αὐτοτελῶς, ἀλλ' ἀκριβῶς.* Bekk. Anecd. p. 467, 32.

XXV. ΥΠΕΡ ΕΥΚΡΙΤΟΥ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

39. *Ἀδηφάγους τριήρεις.* Harpocr. h. v. add. *εἰ γνήσιος ὁ λόγος.*

XXVI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΓΗΣΑΝΔΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

40. *Ὡς ἔμελλεν ἐπί τε τοὺς βωμοὺς ἰέναι καὶ τὰ νομιζόμενα ἱερὰ ποιήσειν.* Priscian. 18 c. 25 Vol. II p. 221. Krehl.

41. *Τοῖς ἐγγύτατα γένους συνῴκουν.* Idem 18 p. 187 Kr.

XXVII. ΚΑΤΑ ΘΕΟΠΟΜΠΟΥ ΑΙΚΕΙΑΣ.

42. *Ἐγὼ δ' ὀξύμελι πίνω.* Athen. 2 p. 67 F.

XXVIII. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΙΔΑΣ.

43. *Οὐχ ἱκανόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς ἐπιτρόποις ὅσα πράγματα διὰ τὴν ἐπιτροπείαν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ διασῴζοντες τὰς τῶν φίλων οὐσίας συκοφαντοῦνται ὑπὸ τῶν ὀρφανῶν πολλάκις· ὅπερ κἀμοὶ νῦν συμβέβηκεν. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταλειφθεὶς ἐπίτροπος τῶν Ἱπποκράτους χρημάτων καὶ διαχειρίσας ὀρθῶς καὶ δικαίως τὴν οὐσίαν καὶ παραδοὺς τοῖς υἱέσι δοκιμασθεῖσι τὰ χρήματα ὧν ἐπίτροπος κατελείφθην, συκοφαντοῦμαι νῦν ὑπ' αὐτῶν.* Dionys. Hal. 5 p. 599 sq. R.

XXIX. ΠΡΟΣ ΙΣΟΚΡΑΤΗ [ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ Poll. 8, 46] ΑΙΚΕΙΑΣ.

44. *Καίτοι τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν ὅτι τὴν μὲν αἴκειαν*

χρημάτων ἔστι μόνον τιμῆσαι, τοὺς δὲ ὑβρίζειν δόξαντας ἔξεστιν ὑμῖν θανάτῳ ζημιοῦν; Phot. II p. 236 Nab. Suid. et Etym. M. v. *ὕβρις.*

[XXX. ΥΠΕΡ ΙΦΙΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

45. *Εἶτα σὺ μὲν ὢν Ἀριστοφῶν οὐκ ἂν προδοίης, ἐγὼ δ' ὢν Ἰφικράτης;* Aristot. rhetor. 2, 23 p. 1398. (*Σὺ δ' αὐτὸς εἰ κύριος ἦσθα τῶν νεῶν, πότερον προὔδωκας ἂν ἢ οὔ; — Εἶτα σὺ μὲν οὐκ ἂν προὔδωκας ὢν Ἀριστοφῶν, Ἰφικράτης δὲ προὔδωκεν;* Aristid. or. 49 vol. 2 p. 519 Dind.).

46. *Ἡ γὰρ ὁδός μοι τῶν λόγων διὰ μέσων τῶν Χάρητι πεπραγμένων ἐστίν.* Arist. rhetor. 3, 10 p. 1411.

47. *Τραύματα ἔχων οὐχ ἑτέρων ἐπ' ἐμὲ ἐρχομένων, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιών.* Schol. V ad Hom. Il. N, 291.

48. *Οἷα ποιεῖς, ὦ ἄνθρωπε, πολέμου περιεστῶτος τὴν πόλιν περὶ ἐμοῦ πείθων βουλεύεσθαι καὶ μὴ μετ' ἐμοῦ.* Plut. Mor. 187 B. (v. II p. 41 Bern.).

49. *Βελτίων μὲν ὁ τῶν ἀντιδίκων ὑποκριτής, δρᾶμα δὲ τοὐμὸν ἄμεινον.* ibid. p. 801 F.]

Fragmenta 45, 46, 48, 49 a nullo testium citatorum Lysiae tribuuntur. cff. Aristidis verba ad fragm. 13 citata.

XXXI. ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΑΙΣΧΡΟΥ.

50. *Μετ' ἀβακίου δὲ καὶ τραπεζίου πωλῶν ἑαυτόν.* Pollux 10, 105.

XXXII. ΚΑΤΑ ΚΑΛΛΙΟΥ ΥΒΡΕΩΣ.

51. *Καὶ ἐξελθοῦσα ἡ παιδίσκη τὴν θύραν ἀνοίγνυσι.* Poll. 3, 76.

XXXIII. ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΙΟΥ.

52. *Οὗτοι δὲ φάσκοντες πλείονος μισθώσασθαι καὶ τίμημα καταστήσασθαι.* Harpocr. et Suid. v. *τίμημα.* (Ad Lysiam uterque hoc fragm. refert, sed orationis titulum Suid. omittit).

XXXIV. ΚΑΤΑ ΚΙΝΗΣΙΟΥ ΥΠΕΡ ΦΑΝΙΟΥ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ.

53. *Θαυμάζω δὲ εἰ μὴ βαρέως φέρετε ὅτι* Κινησίας
ἐστὶν ὁ τοῖς νόμοις βοηθός, ὃν ὑμεῖς πάντες ἐπίστασθε
ἀσεβέστατον ἁπάντων καὶ παρανομώτατον ἀνθρώπων
γεγονέναι. Οὐχ *οὗτός ἐστιν ὁ τοιαῦτα περὶ θεοὺς*
ἐξαμαρτάνων, ἃ τοῖς μὲν ἄλλοις αἰσχρόν ἐστι καὶ λέ-
γειν, τῶν κωμῳδοδιδασκάλων δ' ἀκούετε καθ' ἕκαστον
ἐνιαυτόν; Οὐ *μετὰ τούτου ποτὲ* Ἀπολλοφάνης *καὶ* 2
Μυσταλίδης *καὶ* Λυσίθεος *συνειστιῶντο, μίαν ἡμέραν*
ταξάμενοι τῶν ἀποφράδων, ἀντὶ νουμηνιαστῶν κακο-
δαιμονιστὰς σφίσιν αὐτοῖς τοὔνομα θέμενοι, πρέπον
μὲν ταῖς αὐτῶν τύχαις, οὐ μὴν ὡς τοῦτο διαπραττό-
μενοι τὴν διάνοιαν ἔσχον, ἀλλ' ὡς καταγελῶντες τῶν
θεῶν καὶ τῶν νόμων τῶν ἡμετέρων. Ἐκείνων *μὲν οὖν* 3
ἕκαστος ἀπώλετο, ὥσπερ εἰκὸς τοὺς τοιούτους· τοῦτον
δὲ τὸν ὑπὸ πλείστων γιγνωσκόμενον οἱ θεοὶ οὕτω διέ-
θεσαν, ὥστε τοὺς ἐχθροὺς αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν μᾶλ-
λον ἢ τεθνάναι, παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ὅτι τοῖς λίαν
ὑβριστικῶς πρὸς τὰ θεῖα διακειμένοις οὐκ εἰς τοὺς
παῖδας ἀποτίθενται τὰς τιμωρίας, ἀλλ' αὐτοὺς κακῶς
ἀπολλύασι, μείζους καὶ χαλεπωτέρας τὰς συμφορὰς
καὶ τὰς νόσους αὐτοῖς ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις προσ- 4
βάλλοντες. Τὸ *μὲν γὰρ ἀποθανεῖν ἢ καμεῖν νομίμως*

κοινὸν ἅπασιν ἡμῖν ἐστι, τὸ δ' οὕτως ἔχοντα τοσοῦτον χρόνον διατελεῖν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντα μὴ δύνασθαι τελευτῆσαι τὸν βίον τούτοις μόνοις προσήκει τοῖς τὰ τοιαῦτα ἅπερ οὗτος ἐξημαρτηκόσιν. Athen. 12 p. 551 E—552 B.

XXXV. ΠΡΟΣ ΚΛΕΙΝΙΑΝ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

54. *Ἐπειδὴ πάντες κατέδαρθον, συσκευασάμενος τῶν χαλκωμάτων ὅσα οἷός τ' ἦν πλεῖστα, ἐξήγαγε ξίφος ἔχων ὑπὸ μάλης.* Suid. v. *ὑπὸ μάλης.*

XXXVI. ΠΡΟΣ ΚΛΕΟΣΤΡΑΤΟΝ.

55. *Οὐδὲ εἴ τι ὁ εἰσποίητος πάθοι, οὐκ ἀποστερεῖ τὴν μητέρα τούτων τῶν χρημάτων.* Priscian. 18 c. 25 Vol. II. p. 235 Kr.

XXXVII. ΠΡΟΣ ΚΛΕΩΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΤΡΙΠΟΔΟΣ.

56. *Ἀργυρώματά τε ἢ χρυσώματα ἔτι ἦν διδόναι.* Athen. 6 p. 231 B. add. vocc. *εἰ γνήσιος ὁ λόγος.* (cfr. Poll., qui de auctore huius or. non dubitat, 10, 174. 7, 103 et 104).

XXXVIII. ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ.

57. *Καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων παῖδας, ὧν οἱ πατέρες βοηθήσαντες ὑμῖν ἔτι ζῶσιν, ἀπειπεῖν ἐν τοῖς νόμοις μήτε ἄδικον μήτε δίκαιον λέγειν.* Suid. v. *ἀπειπεῖν.*

XXXIX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

58. *Ἐλυμαίνοντο γάρ μου τὸν καρκίνον εἰσφοιτῶσαι αἱ κύνες.* Harpocr. v. *καρκίνος* add. vocc. *εἰ γνήσιος.*

XL. ΠΡΟΣ ΛΑΙΔΑ.

59. *Φιλύρα γέ τοι ἐπαύσατο πορνευομένη ἔτι νέα οὖσα καὶ Σκιώνη καὶ Ἱππάφεσις καὶ Θεόκλεια καὶ Ψαμάθη καὶ Λαγίσκα καὶ Ἄνθεια* (*καὶ Ἀριστόκλεια*. Athen. 13 p. 592 E) Athen. 13 p. 586 E. addita utrobique de auctore dubitatione.

XLI. ΠΡΟΣ ΛΑΚΡΑΤΗ.

60. *Οὐδ' ἂν εἰ πολὺ ἐλάττω τόκον λογίσαιτό τις ἢ ὅσον οὗτοι οἱ ὀβολοστατοῦντες τοὺς ἄλλους πράττονται.* Harpocr. v. *ὀβολοστατεῖ.*

XLII. ΚΑΤΑ ΛΥΣΙΘΕΟΥ.

61. *Ἔστι δὲ κάμψαντι τοῦ τείχους, ὦ βουλή, γωνιασμὸς ἐν ἀριστερᾷ καὶ εὐρυχωρία.* Harpocr. v. *γωνιασμός.* In codd. D E de auctore orationis dubitatur.

62. *Ἐβιάζετό τε γὰρ καὶ οἷος ἦν ἐξαιρεῖν τὴν θύραν.* Phot. lex. II p. 8 Nab. *ἐξαιρεῖν* dedi pro *ἐξευρεῖν.*

62a. *Καὶ κατέλαβον αὐτὸν γῆν ἐν θυείᾳ τρίβοντα* (Bull. corr. hell. I, 153).

XLIII. ΚΑΤΑ ΜΙΚΙΝΟΥ ΦΟΝΟΥ.

63. *Τὴν νύκτα ἐκάθητο ἐν τῷ ἱερῷ τὴν ὄψιν κατακαλυψάμενος.* Anonym. in Rhet. Gr. 7 p. 268 Walz.

64. *Οἱ μὲν ἄλλοι συγγενεῖς παρεγένοντο, μόνος δ' ἀπελείφθη.* Idem eod. loco.

65. *Τὰ πρὸς ἑτέρας αἰτίας ἀνήκειν δοκοῦντα παραλελείψεται.* Priscian. 18 c. 24 Vol. II p. 194 Kr.

66. *Ἐπὶ τὸ σύνδειπνον κεκλημένον.* Athen. 8 p. 365 B.

XLIV. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΙΞΙΔΗΜΟΥ ΓΡΑΦΗΝ.

67. Καὶ δύο παῖδας αὐτῷ ἀκολούθους εἶναι, ὧν οὗτος τὸν μὲν Μουσαῖον καλεῖ, τὸν δὲ Ἡσίοδον. Harpocr. v. Μουσαῖος add. vocc. εἰ γνήσιος.

XLV. ΠΡΟΣ ΜΝΗΣΙΜΑΧΟΝ.

68. Συντίθεται δὲ τούτοις καὶ Καρκίνος ὁ ποιητὴς εἰπών·

Οὐκ οἶνος ἐξέστησε· τὰς γὰρ ἐμφύτους.
ὀρθῶς παγείσας — μὲν — φρένας.
οὐδεὶς ἐπαίρει καιρὸς ἐξαμαρτάνειν. Harpocr. v. Καρκίνος.

XLVI. ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ.

69. Ἀλλὰ διὰ τὸ τρεῖς τέχνας ἐργάζεσθαι, τήν τε λιθουργικὴν καὶ λιθοτριβικὴν καὶ πρὸς τούτοις τὸ τετρυφηκέναι. Suid. v. λιθουργική.

69a. Τοὺ γείσου συντετελεσμένου καὶ τοῦ κρεπιδαίου. Poll. VII, 120.

XLVII. ΠΡΟΣ ΝΙΚΙΑΝ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗΣ.

70. Τὴν μὲν παρασκευὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἀντιδίκων ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες δικασταί. Clem. Alex. strom. 6 p. 626. Sylb.

[XLVIII. ΥΠΕΡ ΝΙΚΙΟΥ.

71. Κλάω τὸν ἀμάχητον καὶ ἀναυμάχητον ὄλεθρον. — Ἱκέται μὲν αὐτοὶ τῶν θεῶν καθίζοντες, προδότας δὲ τῶν ὅρκων ὑμᾶς ἀποφαίνοντες. — Ἀνακαλοῦντες συγγένειαν, εὐμένειαν. Dionys. Hal. 5 p. 484 R. apud quem sequuntur haec: ταῦτα γὰρ εἰ μὲν τῷ

ὄντι Λυσίας ἔγραψε, δικαίως ἂν ἐπιτιμήσεως ἀξιοῖτο, χαριεντιζόμενος ἐν οὐ χαρίεντι καιρῷ· εἰ δὲ ἑτέρου τινός ἐστιν ὁ λόγος, ὥσπερ ἐστίν κτέ.]

XLIX. ΠΡΟΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ (vel ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ).

72. *Συγκομίσας δ' ὀπώραν καὶ ἀποδόμενος τὸν ἀγρόν.* Phot. lex. II p. 183 Nab. Suid. v. *συγκομιδή.* (cf. Etym. M. p. 733. 22, ubi est *Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Ξενοκράτην.* Phot. et Suid. *πρὸς Ξενοφῶντα*).

L. ΠΡΟΣ ΤΙΜΩΝΑ.

73. *Οἱ δ' ἀλαζονεύονται μὲν Τίμωνι παραπλησίως καὶ ἐσχηματισμένοι περιέρχονται ὥσπερ οὗτος.* Suid. v. *ἐσχηματισμένος.*

LI. ΠΡΟΣ ΤΙΜΩΝΙΔΗΝ.

74. *Πῶς δ' ἂν τῆς διαθέσεως τοῦ τετελευτηκότος ἀμελήσαιμεν, ἣν ἐκεῖνος διέθετο οὐ παρανοῶν οὐδὲ γυναικὶ πεισθείς;* Suid. v. *διάθεσις.*

LII. ΚΑΤΑ ΤΕΙΣΙΔΟΣ.

75. *Ἄρχιππος γὰρ οὑτοσί, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπεδύετο μὲν εἰς τὴν αὐτὴν παλαίστραν οἷπερ καὶ Τεῖσις ὁ Φεύγων τὴν δίκην, ὀργῆς δὲ γενομένης ἐς σκώμματά τε αὐτοῖς καὶ ἀντιλογίαν καὶ ἔχθραν καὶ λοιδορίαν κατέστησαν. Ἔστιν οὖν Πυθέας ἐραστὴς μὲν τοῦ μειρακίου — πάντα γὰρ εἰρήσεται τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς — ἐπίτροπος δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλελειμμένος. Οὗτος,* 2
ἐπειδὴ Τεῖσις πρὸς αὐτὸν τὴν ἐν τῇ παλαίστρᾳ λοιδορίαν διηγήσατο, βουλόμενος χαρίζεσθαι καὶ δοκεῖν δεινὸς καὶ ἐπίβουλος εἶναι, ἐκέλευσεν αὐτόν, ὡς ἡμεῖς ἔκ τε τῶν πεπραγμένων ᾐσθήμεθα καὶ τῶν εὖ εἰδότων

ἐπυθόμεθα, ἐν μὲν τῷ παρόντι διαλλαγῆναι, σκοπεῖν
3 δ' ὅπως αὐτὸν μόνον που λήψεται. Πεισθεὶς δὲ ταῦτα
καὶ καταλλαγεὶς καὶ χρώμενος καὶ προσποιούμενος
ἐπιτήδειος εἶναι εἰς τοῦτο μανίας τηλικοῦτος ὢν ἀφί-
κετο, ὥστε ἐτύγχανε μὲν οὖσα ἱπποδρομία 'Ανακείων,
ἰδὼν δ' αὐτὸν μετ' ἐμοῦ παρὰ τὴν θύραν παριόντα —
γείτονες γὰρ ἀλλήλοις τυγχάνουσιν ὄντες — τὸ μὲν
πρῶτον συνδειπνεῖν ἐκέλευεν, ἐπειδὴ δ' οὐκ ἠθέλησεν,
ἐδεήθη ἥκειν αὐτὸν ἐπὶ κῶμον, λέγων ὅτι μεθ' αὐτοῦ
4 καὶ τῶν οἰκείων πίεται. Δειπνήσαντες οὖν ἤδη συσκο-
τάζοντος ἐλθόντες κόπτομεν τὴν θύραν, οἱ δ' ἡμᾶς ἐκέ-
λευον εἰσιέναι. 'Επειδὴ δ' ἔνδον ἐγενόμεθα, ἐμὲ μὲν
ἐκβάλλουσιν ἐκ τῆς οἰκίας, τουτονὶ δὲ συναρπάσαντες
ἔδησαν πρὸς τὸν κίονα, καὶ λαβὼν μάστιγά τις ἐντεί-
νας πολλὰς πληγὰς εἰς οἴκημα αὐτὸν καθεῖρξε. Καὶ
οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ ταῦτα μόνον ἐξαμαρτεῖν, ἀλλ'
ἐζηλωκὼς μὲν τῶν νεωτέρων τοὺς πονηροτάτους τοὺς ἐν
τῇ πόλει, νεωστὶ δὲ τὰ πατρῷα παρειληφὼς καὶ προσ-
ποιούμενος νέος καὶ πλούσιος εἶναι, πάλιν τοὺς οἰκέ-
τας ἐκέλευσεν ἡμέρας ἤδη γενομένης πρὸς τὸν κίονα
5 αὐτὸν μαστιγοῦν δήσαντας. Οὕτω δὲ τὸ σῶμα πονη-
ρῶς ἤδη διακειμένου 'Αντίμαχον μεταπεμψάμενος τῶν
μὲν γεγενημένων οὐδὲν εἶπεν, ἔλεγε δ' ὡς αὐτὸς μὲν
δειπνῶν τύχοι, οὗτος δὲ μεθύων ἔλθοι, ἐκκόψας δὲ τὴν
θύραν καὶ εἰσελθὼν κακῶς λέγοι αὐτὸν καὶ τὸν 'Αν-
τίμαχον καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. 'Αντίμαχος δ' ὠρ-
γίζετο μὲν αὐτοῖς ὡς μεγάλα ἡμαρτηκόσιν, ὅμως δὲ
μάρτυρας παρακαλέσας ἠρώτα αὐτὸν πῶς εἰσέλθοι· ὁ
δὲ ὅτι κελεύσαντος Τείσιδος καὶ τῶν οἰκετῶν ἔφασκε.
6 Συμβουλευόντων δὲ τῶν εἰσελθόντων ὡς τάχιστα λῦσαι

καὶ τὰ γεγενημένα δεινὰ νομιζόντων εἶναι ἀπέδοσαν αὐτὸν τοῖς ἀδελφοῖς. Οὐ δυναμένου δὲ βαδίζειν ἐκόμισαν αὐτὸν εἰς τὸ Δεῖγμα ἐν κλίνῃ, καὶ ἐπέδειξαν πολλοῖς μὲν Ἀθηναίων πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ξένων οὕτω διακείμενον ὥστε τοὺς ἰδόντας μὴ μόνον τοῖς ποιήσασιν ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖν ὅτι οὐ δημοσίᾳ οὐδὲ παραχρῆμα τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνοντας τιμωρεῖται. Dionys. Hal. 6 p. 983—986 R.

76. *Ἐπιτήδειός μοί ἐστιν Ἄρχιππος οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί.* Anonymus editus ab M. Seguier Parisiis a. 1840 Typis regiis p. 34 (Notice du Manuscr. Grec de la Bibl. Roy. portant le N. 1874).

LIII. ΠΡΟΣ ΤΛΗΠΟΛΕΜΟΝ.

77. *Οὑτοσὶ δὲ πυροὺς ἐπὶ καλάμῃ ἀροῖ.* Suid. v. *ἐπὶ καλάμῃ ἀροῦν.*

LIV. ΥΠΕΡ ΦΕΡΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΚΛΕΙΔΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

78. *Ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί,
περὶ τῆς φιλίας τῆς ἐμῆς καὶ Φερενίκου πρῶτον εἰπεῖν
πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν θαυμάσῃ ὅτι ὑπὲρ οὐδενὸς
ὑμῶν πώποτε εἰρηκὼς πρῶτον ὑπὲρ τούτου νυνὶ λέγω.
Ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ξένος ἦν Κηφισόδοτος* 2
*ὁ τούτου πατήρ, καὶ ὅτε ἐφεύγομεν, ἐν Θήβαις παρ'
ἐκείνῳ κατηγόμην καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλος Ἀθηναίων ὁ
βουλόμενος, καὶ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ
παθόντες ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν αὐτῶν κατήλθομεν. Ἐπεὶ δ' οὖν οὗτοι ταῖς αὐταῖς τύχαις ἐχρή-* 3
σαντο καὶ φυγάδες Ἀθήναζε ἀφίκοντο, ἡγούμενος τὴν

μεγίστην αὐτοῖς ὀφείλειν χάριν, οὕτως οἰκείως αὐτοὺς ὑπεδεξάμην, ὥστε μηδέν' ἂν γνῶναι τῶν εἰσιόντων, εἰ μή τις πρότερον ἠπίστατο, ὁπότερος ἡμῶν ἐκέκτητο
4 τὴν οὐσίαν. Οἶδε μὲν οὖν καὶ Φερένικος, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλοὶ λέγειν εἰσὶν ἐμοῦ δεινότεροι καὶ μᾶλλον τοιούτων πραγμάτων ἔμπειροι· ἀλλ' ὅμως ἡγεῖται τὴν ἐμὴν οἰκειότητα πιστοτάτην εἶναι. Αἰσχρὸν οὖν μοι δοκεῖ εἶναι κελεύοντος τούτου καὶ δεομένου τὰ δίκαια αὐτῷ βοηθῆσαι περιιδεῖν αὐτόν, καθ' ὅσον οἷός τ' εἰμὶ ἐγώ, τῶν ὑπ' Ἀνδροκλείδου δεδομένων στερηθέντα. Dionys. Hal. 5 p. 594 sq. R.

79. Εἰ μὲν γὰρ ἀγροὺς κατέλιπεν Ἀνδροκλείδης ἢ ἄλλην φανερὰν οὐσίαν, ἐξῆν ἂν εἰπεῖν τῷ βουλομένῳ, ὅτι οὗτος μὲν ψεύδεται, αὐτῷ δὲ δέδοται. Περὶ δ' ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ ἀφανοῦς οὐσίας δῆλον ὅτι, ὅστις ἔχων αὐτὰ φαίνεται, τούτῳ δέδωκεν. Suid. v. οὐσία φανερά.

LV. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

80. Φιλίππῳ δὲ μὴ οἴεσθε ταῦτ' ἀποχρᾶν. Zonar. Lex. v. ἀποχρῆν καὶ ἀποχρᾶν.

LVI. ΠΡΟΣ ΦΙΛΩΝΑ ΥΠΕΡ ΘΕΟΚΛΕΙΔΟΥ ΦΟΝΟΥ.

81. Ἀλλ' εἰς τὸ οἰκάριον τὸ ὄπισθε τῆς γυναικωνίτιδος. Poll. 9, 39.

LVII. ΚΑΤΑ ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ ΒΙΑΙΩΝ.

82. Ἔστιν οὖν γυνὴ ἑταίρα, Ναῒς ὄνομα, ἧς Ἀρχίας κύριός ἐστιν, ὁ δ' Ὑμέναιος ἐπιτήδειος, ὁ Φιλωνίδης δ' ἐρᾶν φησίν. Athen. 13 p. 592 C. add. εἰ γνήσιος ὁ λόγος.

LVIII. ΠΡΟΣ ΧΥΤΡΙΝΟΝ.

83. Ἐξαίφνης τοῦ συνακολουθοῦντος οἰκέτου λίθον τις λαβὼν ἔκρουσε τὸν λυχνοῦχον. Pollux 10. 116.

ΑΠΑΡΑΣΗΜΑ.

84. Καὶ φανερὸς γέγονεν οὐ τῶν σωμάτων συγγενὴς ὢν ἀλλὰ τῶν χρημάτων. Clem. Alex. Strom. 6. p. 626 Sylb.

85. Ὅστις τοῦ μὲν μὴ ἀδικεῖν οὐ προνοεῖται, τοῦ δὲ μὴ δοῦναι δίκην ἐπιμέλεται, κακουργεῖ. Stob. Floril. 2, 24.

86. Ψεύδεσθαι προχειρότατον τοῖς πολλάκις ἁμαρτάνουσιν. Id. 12, 21.

87. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν δικάζοντας ἄξιον ἥνπερ νομοθετοῦντας. Id. 46, 17.

88. Εἰ μὲν οἷόν τ' ἦν ἐκ τῶν προτέρων λόγων τὰ δίκαια γιγνώσκειν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοὺς φεύγοντας ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' ἀκρίτους ἀποθνήσκειν· ἐπεὶ δὲ τὰ ψευδῆ λέγειν δυνατόν ἐστι τοῖς κατηγοροῦσι, δίκαιον ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσαντας τηνικαῦτα τὴν περὶ τοῦ δικαίου ψῆφον φέρειν. Id. 46, 110.

89. Προσήκει δ' ὑμῖν περὶ ψυχῆς δικάζουσι μὴ παρανομεῖν ἀλλ' εὐσεβεῖν, μηδὲ θορύβῳ τὰ πράγματα κρίνειν ἀλλὰ σιωπῇ τὰ δίκαια γιγνώσκειν. Id. 46, 111.

90. Ἧι γὰρ ἂν ἡμέρᾳ γυνὴ προδῷ τὸ σῶμα καὶ τὴν τάξιν λίπῃ τῆς αἰδοῦς, εὐθέως παραλλάττει τῶν φρενῶν, ὥστε νομίζειν τοὺς μὲν οἰκείους ἐχθρούς, τοὺς δ' ἀλλοτρίους πιστούς, περὶ δὲ τῶν καλῶν καὶ αἰσχρῶν ἐναντίαν ἔχειν τὴν γνώμην. Id. 68, 32.

91. Τοῦ νόμου κελεύοντος τοὺς ἐπιτρόπους τοῖς ὀρφανοῖς ἔγγειον τὴν οὐσίαν καθιστάναι, οὗτος δὲ ναυτικὴν ἡμῖν ἀποφαίνει. Suid. v. ἔγγειον.

92. Ἡ γὰρ γλῶττα νοῦν οὔτε πολὺν οὔτε μικρὸν ἔχει, ὁ δὲ νοῦς, ᾧ μὲν πολύ, πολύς, ᾧ δὲ μικρόν, μικρός. Gregor. Cor. Praef. p. 4 Schaef.

93. Ὅσας ἄξιος ἦν λαβεῖν πληγάς, τοσαύτας εἴληφε δραχμάς. Demetr. in Rhetor. Gr. 9 p. 58 W. cf. ann. ad tragm. I.

94. Εἰσιόντων πρὸς τῇ Νεμέᾳ ἕστηκεν ἐπιδέξια. Poll. 2, 159.

95. Ἁρπάσας κνημίαν τῆς ἁμάξης. Poll. 7, 116.

96. Ἀδελφιδοῦς μοί ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Max. Plan. in Rhet. Gr. 5 p. 382 W.

97. Πολλαχῇ οἰκειότατον ἐμαυτῷ νομίζω βοηθεῖν. Apsines in Rhet. Gr. 9 p. 482.

98. Εἴ τις ἄλλος βούλεται, αἰτείσθω ὑμῶν. Bekk. Anecd. p. 122.

99. Ὃς λῃτουργῆσαι μὲν οὐδὲν πώποτε ἐτόλμησε τῇ πόλει. Ibid. p. 155.

100. Ὅτι προδικῶ τοῦ ἀλλοτρίου ἀπελευθέρου. Ibid. p. 169.

101. Ἦν γὰρ προϊδόντα τινὰ καὶ τὸ πῦρ τῆς Χιμαίρας φυλύξασθαι. Tzetz. ad Lycophr. v. 17.

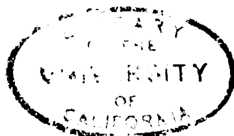
102. Ἀλλὰ νῦν (Λυσίας ἂν εἶπεν) ἐξείργασται καὶ τέλος ἔχει καὶ πέρας ἀηδίας ἐστίν Synes. ep 32.

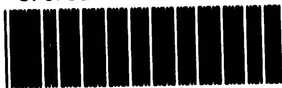
ΠΡΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΝ ΥΣΤΕΡΟΣ.

103. Ἔρρε εἰς ὄλεθρόν τε καὶ Ἄβυδον· ὡς ἀπειρηκὼς ἤδη σοι τυγχάνω λοιδορούμενος. Bull. corr. Hell. I, 153.

INDEX NOMINUM.

INDEX NOMINUM.

Lysias

